Jour. m. 134

† Malla ja Maholm = Wapp-
† Helm. Rickmann = Ragula

Päev ja aastaist wäärt Hiina!

Hiie päewitse ennete „wana kandle" täiendiseks rahwa wanne
laulusid. Hiie seltsis minna ka jõulust neid koguta ja Hiie
kätte tähendada. Kuna aeja nääl kül ei ole aga kül Hiie
laulud mägi ja haganad wälja: saadawad. Ei Hiina Hiiet
kül Hiie muewate endis kiiga, mis nimi tähte, wõib ei jõua
minna aga muud kiiga oladu äratäpidea. Hiie jõi mitte
nimäliis ei ole siis päewin minna emalt naalt Hiie ikka
mis rahwa walgusse tuud teha, pist naad wastu on
wael nääga rotthis. Hiie silma ring on nääga pisike ei
ulata palje üle nie waraua. Hääne peame selle jus
käimi ehma? Ehk nis peastab mis? Siin panemme
ema laulust õpipoisi Eesti poegade puale, ja ma upun:
mis laotus pisab kalguse pärija puale. —

Hiie ja kõige Eesti wennad kelle õgusid minna kül
tunnen saate mis ülemaingi täiendama ja mõistus
pisut juuendama. Andke Jumal Hiie selle tunni-
pinde eest, kuni ka kannatust — wõeraste ja ennade
wastupanemist ära kannatada. Se on mina graafia
ja paewimine. — Aga waatkem nüd salmikuid mis
minu nüi sulg paberi pinale on määrinud. —

№ 1.

Siis on meni muhurilda
Päiw nagu pälwekene
Kõli nääre käima paika?
Siis on meni muhurilda
Päiw nagu pälwekene
Kõli nääre käima paika:
Kuhi on linnuke läinud,
Kaew on kaewata mäela,
Ka laut on nõttemata,
Siis pii mulle? Ei midagi.
Sulgeist laen pruu mudasse
Wärawast pain määndud wõlga.

Sellegi pain palaja
Lähi nõa tähnitada.

Ilma ide tadamatta
Kulla kõwa kuulematta
Warema waalamatta.
Kui mina wadaje kawiw
Kuleiw ija laasta.
Siw kada, makjiw kulla
Ija ümaja kõdiwo.
Kuid jain marja muule maale
Üni muule hallikalle
Teise laijle wesile
Wärt, jain minile paikatch:
Kuid ma ei marja maarta waja
Jala alt ei kõlda waja
Wõt ei warwasta wahelta.
Wend mul kuuliw nütte häälc
Kiiw mind ema kadoje.
Kül on kade marjab maada
Ja ka marja kiwitul maada.

Nº 2.

Kuud wihkawad maad wihkawad
Wihkawad wahel puu marjed,
Salwawad jaraguw ehtad
Kõlawad ehaka pinnud
Kõlawad ema nõgenjil.
Ei ma tea iga mõista
Miks minu mehed wihkawad,
Miks minu poijid purewad,
Hallid kuud kaugutawad,
Linnumehed manawad.

Seest minu mehed wihkawad,
Seest minu poijid purwaad
Hallid kuud kaugutawad
Linnumehed manawad:
Ma ei tea muista mulla müeda
Ei küll paiste käe järele.
Ma tean ide mulla müeda,
Käein kaadi käe järele.
Sellat matkan ide waiwa,
Ide waiwa alla piima

Kuidi waiwa, targa kiiwa
Kka ema imetiw waiwad?
Nitte kõd eli imeta
Nitto jõeki jõemata
Nitte jaoki jaematagi
Nitte jõunat tõumetagi.
Nitte õid eli ütspõime
Ei tõppund tuliwoie
Kõdi jänoijamsawasta.
Hallil ei aijade wahelta
Waino nderi riidmata.

Nº 3.

Ei mina kuule lähä
Kuw on pelle pajjarene
Wahel kaub wahel kawiab
Wahel kaub kanikalle.
Wahel kawiab kanikalle.
Pere kiiwa juurikalle.
Ei mina nääwale lähä
Pääw on pelle pajjarene
Kuu on hele heina aunu
Siis ta wehmada wiistab.
Kuu on kaara kõlutsaega
Siis ta pääwda pääleb
Kuu on nukri kiiwaega
Siis ta uduga uppudab.

Tuli tähte täisi mehi:
Tulli jai Tähe kohuma
Tähe lauku lattrisse.
Tähte mõtsada täristas
Kulda sõpre ta helistas:
Tooge mo ema tubaje
Kuato preigo põimandale!
Minda nägi ja wihastas":
„Ei jo mees meil, matka tule".
Mina kuulin kostes wasta:
Kül jo wend meil matkas käib
Raieb ija ümapeida.

Kuwist saad sina wennanene
Kuwist saad sina õunderida
Wahelt wõina waalisida
Kesselt sakste sõõma tõuda
Ohjatõi emale sauna.

4.

Sal on sihelt viisi sauda
Sihelt viisi seenna naista,
Wel on viisi wildhmatta
Wichat kiki kundmatta.

V № 4.

Pere mo emb põlto
Ehk mo sõlk kalla sõlto
Muldise mehi näldo:
Wõl ma taaksin mis ma tuksin.
Wiho tiksaksin walula
Kanõ tikanam kaikka
Kalmi sõhka sõgutula,
Sez on kuija Ehra põlto
Põrgulise perna põldo
Wiha tukan taas waatan
Ehra tõmman, tõstan õlala.
Pere se messe minula
Mis tal jõuab teeda mõista
Aiab aresti mõdo.
Ehkan sellal kui se ehje
Se peala kui se pääma
Kõdan kui kuikud kalla
Kõõ kui linno lõppu tinti.
Kui se meeli minu ei mõtta
Kuhan Pähä päiwitago
Wõi wõõle wosstelago. —

№ 5.

Mie kudjas kullakene
Kilter kõjis linnukene
Anus Ehra sõjakene
Ehk ja tuuma tundisida
Ehk ja awa aegadisa
Määra pääwa märkisida
Et on laste tõuna aega.
Lapsed tõunata palawad
Pehkis hommikut
Kenad, kesse ihta aja.
Wõl on kuri kubja pihas
Wali walitsja põlwe
Ei se tuuma tundisida
Ei se awa aegadisa,

5.

Määra pääwa märkisida.
Hagamaisa Malik naeris
Kaikisida Kõo naisu
Tanuta Wulagolse.
Wõl on meiu püüd maala
Wõl on ranad kaare maala.
Mõtlin sõie lastamaie
Ehkaja aetamaie
Wõl pandi õlle ellama
Kägände käkle kellama
Pandi päsjad põlle pedie,
Kui ei lase ei palugi
Püüd ma laulan kõigo sõ
Kõrsam hommiko päsik
Laulan laia walgeni
Wõlap kõppa lõppab lehmad
Kõlap kimsne kuenab piigna
Kõlap kaire jaadab kaja
Jaadab kajad kaugella
Jaadab mullikad muuli.
Peretütrid nsored neiud
Wõl on kodo kuldse pääiwa
Kõlap ütneist lõppab lehmad
Kõõ se laot neil jooksab kajad
Ehk laulwad kõigo peälla
Ehk laulwad kodo õunapuus
Kõla päisid nsored mehed
Kuulwad kuldasta kägudo
Laulasta laulo linko.
Kes ka tuleb kuuntumaie?
Kuuleb mõe koppelisse
Laulab mõe laaslo maala.

№ 6.

Wõtke kaha wõdo sõna
Wõtke kaha kiidetawa
Ehk ma ainu laitawa.
Ära lähäw, ära kaulan,
Ära wallasta warnasta
Wihelemaist kuulutamaist
Ola lähäw waldaje klaudi;
Õuda waldaje pareina,
Kunda waldaje kuulusama,
Alja waldaje jõuesama;
Wõlla waldaje maala,

6.

Issa waldaja kuwarsh,
Kalli Kalewi mõisawarsa.
Kalaja on ihw elawa:
Al on kaswu, peab on põllud,
Al on mäsku heina liiga,
Peal on põllud täjja täwda,
Kesse on küla ihuta. —
Ihuta haises kõsimetilla
Ihuta wäljad wäänetillä,
Aianditjad wirdrella. —
Ihe walda wangi walda,
See walda Siberi walda,
Hõrjad jõowad ikrusja
Kuiwad rangad rakkesja,
Purmhed tõbarsja
Wäimud waeste warbarsja.
Oh jõa kallist Kalewi walda,
Hõdalaida Hallo walda;
Hõrjad jõowad heinamaala,
Kuiwad rohe-rappelisja,
Purmhed lina toasta
Wäimud waeste kambrisja.
Ihe walda wangi walda,
See walda Siberi walda,
Siin pretta pimedas jõadis,
Ei nää kedagi minna,
Pillirooge pistab silma
Hästekiina silkab kaela,
Waat, siin praistab Tuuda kaudu,
Kurdi kõda näitab,
Põrge hakkenid põlewad
Torwi tormid tõlgentawad.

~ ~ ~ ~

VIIe 7.

Tulge rakke noored mehed,
Tulge minuga kuhima
Kuida peab ori elama,
Kuida peab ori elama.
Wiis on orjala muretu?
Küll on orjala muretu,
Waeste lapsel waewa päew.

Ukstel peab une magama
Wõõral peab Sõa jõdma,
Kui see une wõigatseb
Siis on orjal hulkumaasja
Waeste lapse waarumaasja.
Hõlja hulgub see ihata
Hõlja hulgub see õmata
Wara Zõuab waene lapsi,
Et ei hilkimõd unta
Pimedatmõd pehita.

VIIe 8.

Mõe küla noored mehed
Mõe walla walged pois,
Argi nauge mõdutiwa
Õhtuga tuttawlapsi.
Pois pole poisil pühapäewa
Wõrgud kimi mõttamine,
Kimmud pois-il püüetakse,
Kalad wõrgud wõetakse.

Meiw ei leita rahala,
Kübat makjab meiw tuhka
Sada makjab meiw jalka,
Wiis kümmend, meiw kübara. —

VIIe 9.

Kus ei kalme wennakesta,
Sinn wend läks mul karjamaale,
Sinn wend läks marjamaale,
Kalmas läks kalamerele
Wend tuli ksie karjamaalta,
Sinn wend marjamaalta,
Ei tulnud kalamerelta,
Siis hakkasin mina minema
Sina wenda otsimaie,
Põrgus kun se kulla rattas,
Wai se tähte täwa hiwas,
Mina kuulsa kõlinat:
Ere kun se kulla rattas,
Pere tähte mõne mehe!
Kos sina nägid mõne wenda
Mõe peale mõnemaie
Sae peale jõudemaie
Sie peale jõudemaie?

Waeras' wend kumar kübara
Waeras' sõbte naesi messe!'
„ Ei mina näinud sinu wendo
Ühe peale minemaie
Ise peale jäudmaie
Ise peale jäudmaie,
Weli wiiwud pelli wenna
Ise wallas kaitsemud
Hiiu põhi armastanud."

№ 10.

Mina olla wennakene
Neil ja neiffed sole 'tuda,
Wõi paiffid wiele ratja,
Kuldra paiffid kuude ratja;
Selja paiffid kiismo ratja,
Karjala kahexa ratja,
Olfid naista sõõrilista
Sini silma liõrilista,
Ei pean naista wõõrilista,
Ainikesta sõõrilista.
Wõõd sõid sajnawi kõtse,
Pruuka pruukita wõije.
Paega ütleb pulluma:
„ Mina olla ebemes!
„ Wõi leitsid welitse,
Karina Anne hallikaste,
Wõi olaie maa-mudaje,
Liise linaliugusse?'
Ei leid wõi Anne hallikaste,
Ei olaie maa-mudaje,
Liise linaliugusse,
Wõi kõik ilm minia
Wõidi ilma linamaale
Wõi kallis kaaremaale,
Ilm ei oskand heinq liia,
Kallis kaaretq wiia,
Sinni kangasta kuduma;
Kangas siitsije sirgasta
Walawaste pärastaste;
Ei kuulus leitsid kodoje:
„ Pulga kangasta kuduma!'
Anne hüüdis hallikaste:
„ Hüüb nuub ilm minia
Paka naene naerukene.'"
Sulli olaie maa-mudaste,
Ei lõks ilm kallimaie,

Wazid olid pala sus ma jäffiw,
Taglid jedla sus ma läffiw,
Ringid pala sus nidasiw
Telba kuuba pal palukse,
Ahi kago pal mbuse
Kõhw muttis neuslikuda,
Wragiw, pago, pirmsida.

№ 11.

Yo hakkab wiluks wedama
Yo hakkab lumi lubama,
Hakkab halla kanguetama
Wõrte külma kanguetama
Lumi lasping pärlusta,
Mina naisiksin naha nõudin,
Wõrsti wasta ülkseiw;
Ei ole ziga hallal käia
Kõhus käia kuijal ilmal
Mõõrus käia mäejal ilmal.
Wel on hiku hinamatta
Wõi kaks kesimatta;
Yhtsi räästa mahuse
Hakkis ubju paistete;
Süs on liiha luumel tulla
Yhtsus käia kuijal ilmal.
Pihu hääle tuukene
Kaksi hääle sahnukene
Wõha mõtlikas meelta
Tuna karjakas kalala.

Selge homme ilmakene
Pihu taewas pudtaste
Süs on minu meel meelta
Ahiskaaja kalala.
Se wõlus waatamaie
Kuida meel walad nudesid
Kuida lustsu taiwas laasi,
Sõje põlad jäädelesid.

№ 12.

Linna tornid helgendawad
Linna wallid wälgendawad.
Linna korstnid rumawad
Linna aknaid jäawad.
Rahulikw sellad selkjumaie
Linna tornid tähjumaie.
Ükwist ßi kuued kuhoh
Nägelste, nikkat näkkat.
Tulin ma linna tuuma
Sal eli hulka neidusida
Käbw Raga piisasida
Linalakka kimutesi.
Üks eli ida ikkaaida
Teine eida perestittoida
Kolmas üks waiße lapsi.
Mis sõttan mina emale
Mida wõin mina kuuja?
Sal tuli waeta sõrkene
Oma armas taadikene
Mina neille küsima:
Mis sõttan mina emale
Mida toon mina kuuja?
Sün mul kotis olla ütte
Oma armas halli taatu!
„Aia wõtta sikkaida
Teaa peretittoida
Wõtta wahelt wäeja lapsi.
Sikkas on üxsõte tigudo
Armastab palgigi mõigada
Auguteb mehi alati.
Wõlliba, pi on parßu
Salida süütsa
Aida wahelt jaaganeda
Ei ta wõttu teha lõda.
Aga wõtta waene lapsi
Ku teb tüü ja rammab lapsi
Kadab kaja kaugella
Schmaz linna kõnkuwa
Armastab mehi alati."
Sün tulin mina tulema
Ükyo puste weerima
Toin naise tulluka.
Olla üks ja poisikene
Kolli saadi nõnelesi!

№ 13.

Ah mine mesise meeli
Ah mine küllane kaasa!
Tee wiib piiliga magama
Kannuliga kambrisse,
Pannel pilli Pea alla
Kanneli lae wahelee.
See on mesi mis sinula
Kui tulet kõrtsõsta kaeja
Siis wiib piiliga magama
Kantsiguga kambrisse,
Pannel piitsa Pea alla
Kantsiaw lae wahelee.
Sina mesi suudne mesi
See tuleb mõisit piitsuga
Pleksirelt wabrikst
Se käeb peenelt piihtämõisa
Pinalt olaluida mõisa.
„Sina mesine mesi
Aiab hommiku ülese!
„Tõuse linõ liija lehma
Tõise kaasa, saada kaja!"
„Ei mu meele, kuija mesi
Aiab hommiku ülese!
„Tõuse laiska liija lehma
Tõise wiitja saa kaja
Sulin laiska, jaada kapikas."

№ 14.

Laulatsin lugusa kaasi
Wendadsise wõisi, kauge,
Kaeda otte helkimaie
Teada tahta kambrisse.
Sial panna sõnad tähele
Pistetaße piiselise
Pannikaße saamatuse.
Tua hommiku etteje
Sõimata, sõdame peale
Syimata, kätte peale
Lugemata, laua peale.
Sün mõtlen eidekene
Sün mõtlen taadikene:

Jag 14.

1.

Ei minna taha tulleweisi,
Süda ei kutsu kultarinne
Mul ei mölk mötsa mööda:
olla tahan talo päälle
Talo poeg pargalette
Halo paeg on tüsto tarwa:
Wanu künnab wakka külwab
Noolt joob süda, kalt jaab mütsa,
Kalt jaab ojalt jägawa. —

W 7/1: 15.

Kuila piigad perlit kaalas
Särgid tahuta hõrrapmaie
Kätte tärkid nende kaagid
Käsku nende selli kurgid
Ann tõrs leppale tõuse
Tagajale Härmamäale:
Neppakene klikene
Kõtta me kaadid paranda
Taha kannad tarkendada!
Kuna kuulis; kahe kaa[illegible]
Küla wõttan kaadid paranda
Taha kannad tarkendada.
Ei luh sinu päralt:
Süüsi on leppa rappa
Pahmaga tagaja tapsa
Hepe on ise ilma muuta.
Leppa wõtis ja wibutas
Wiskas tangu watuha
Wiiski wälo näpaste.

7/1: 16.

Pühi raeku Lee põlwe
Ewa põlwe küüs tawasta!
Kaija põlwe tarbetarast!
olla tään kübe kaiatsega
Tääno lehmade järele
Seal mina sawuja wiaksin,
Pajo pilli puhuksin,
Kuusi nago kuusekõne.

Von Arnold Wardja. 1877 Septmber. —

1. Tut nanaft sõmitsõst! Jag 15.

Sinna Waramäsa wõrsse jaunu aga jäänu, on üks pisike nelja aastane mutsi tüdi nähti. Selle tüdi ema ei ole nanna nimellagi jaa jaunu sõi ainu saun, nellejõus üks naene ema pisuga lapsega ei olnud. Sõnaene läks ühel päewal jõua tüdi jaunu ema kõrsi riidet pesema; on ta jala näha aega pesnud; sõel kiusib nooga nuist ün jaun nüstülinõ, tüe tühi raha, aga ütte ofas sõsal üns jaun mutsi riide selma nuga. Sinn wiskas päew, ning küsib sellepeäle nooja nüst, kuha jaa mulle nõtsa pesi, sõlnist awanna sõlle selle nüstatüe raha, aga nooru ei ole mitte kuhanud, aga ta nagu ilma ei tahtaud ta nõtsi päewa, sõl, päewast on ta nõa jaun nüngega ühe nõsse tüe rahanud ja nüst ette löönud, sõl silma pilgal on ta jaun ema ärilaga alamanud. Kaejõt aga mõõ näe nõlligi ta nanna jaunilõõ raha nõtnud elujaan migalõõ jäänud. — — — —

Arnold Wardi.

2. Tut. Nütsõ nünst!

Jaeobi nikolaewad, Kõgamo walla, tõant nütsõ tunikõõt pool wanta künnawa peale mõna paremat näet te näewat, on üks sinu, näet näga ei leidõ inimõõ wanta wõrsse, sõlg, wael, ja päew on nähtawi aga jalad jäi näed pehmuwad; se sinu hündanõõ nüüdsõ wael Nütsõ sinuga. Wana rahwas rüägiwad, et jõõl hoban ühewõrd nõwe pehmõe jaajat nõe nõuhtumad. Aga tõõ pehma jaajat ehnõ tõõmat näewad waaja, sue teisi pehma laitel, sõlsäraft jäi on nõnsid tõõ jaajo mõnja sinuga nõe nõuhtumad. Et sõ tõõ on, näewad nõe nüüdsõ wael, jäält nõõla nagu nõwe tõõnõõwa; sõl se sinu nõe nõuhtud nütsõ on nüüst nendele nõe näitmad ja nõõbamad, et timal nüga nõwe nagada ja näewad amal mõõ nütsõ nõõla pääe. Jäi on nõõ ühewõrd sinu nõõla nagu nõõ nõõtulnud ja sõlle sinu pärit ajanud ja timale samlaid nõõla pääd. Sõllega on se sinu nõe nõuhtud nütsõ nõõbal ehnad ja ei ole nõõ ehnad ehnõ tühjõõnud. Seda sinu nõõ wael nüüdsõ näha, nõõ sõõ sõnikõõ õõ nõõ ehnõ ehnõ jäi õõ nõõ. — —

Mart Tennemann.

3. Sut wanast poisist.

Wõrumaal, kaiwara wihelniõrast, Petserisse mõisa juures on üks wärts; sääl on üks mees mitagi nädalad, nii mees sääwalt, nõba nõba jaab. Mes mõi on tulnud ühel pühapäeval wiiakse jutu ajal wajas peale; sääl on temale kuhtsõda rahwast wasta tulnud, nee kõik wõrsi soole kaenud, aga wendetaga on tee nädalad nagu üks mees, muutas nõda nelme nurgatsiku nõbad sääs sees pesi wääs, rahwast wõrsi soole ajanud. Nüüd se mees jõua wahta on jaadnud, mis wiimaks tuli; sest on waene peäle ühe wanni kiõpanud, niisama aga nagu mees mõõda temast alnud, tulnud wana peäle jällegi sulle tee pääle oma mõtsaja ja ajanud rahwast wõrsi soole.

Mardi Tennemann.

4. Suur kibe hunt.

Üks kord käinud üks mees mõtsa peäd raiumas, nagu ed jõka nädal aiga töid tehnud, sõs ennamb jõõmu, nagu nõnda eli juba jõõnud; tulnud temal jälle üks hunt, silmad wõi ja waatanud temale päält kahe otsa. Mees mõtlenud, mis jaaks nüüd tegema, kas kirwega tõda lõdmi ehk mis? Tegema ma nüüd tegema, kas kirwega tõda lõdmi ehk mis? Tegema Siiga on ta hunti päält kolaterud ja temale tükk kibe oma noa otsa tõmmanud; hunt on ka jällegi tõma õrandnagu tõma noa ühes ja joosnud mõtsa. Ta jõmaja ei lõõ nud jõõt mitagi arwata. Ühe korra jõhtus jõ mees tõmma mõtsamaa, ja tõsi ühte jõudi ja nägi jõõl jõe kõdu jääl oma noa mis ei jõõnud ja wõõnud; wõtta nõ jõõl nüüd raugu mehe näõst, aust ta jälle noa on jaanud, läk jõ ela tõma jugu ja nääwi jääl jõuwa mõtsas jõõndi tuga hunti ga. Tüü on jõ wanamees ütelnud; nüüd ma usun nüüd et jõ naga jõõwa on, jõ mõtsa ehk jõ hunt nõlbi jõ kõiba andsü, nagu jõ minule ei olnud kõiba aiga jõõ ei olnud ma wõi mitte jõõt jõõwõtt jäämud.

Nüüd wõid jõ oma noa taaja wõtta ja na nagu mõisa jõ jõõwid ehk wahta, jälle häätte õõst mõi jõ mulle ei tõõ

Mardi Tennemann.

5. Kaane ja ahne.

Üks wend ehnd ühel jaanu mehel nõga näljas nõi, te on waene ehnd ilma leiwata. Õga wiel ja mõtsa hääs, et tal ehnd naine ja wõõs jaga mes ime leiba on näjnud. Sis minnes kahmud te mehe, rahaeest pead ratsma, ja wiis ta ahne pääwee jääl ilma leiwata on tõõd tõmud, nagu õgee saatchelid näppidamud ja nõrga ehnud; mehes on tõma ka magamud ja korgo wenimud et wanted hõma jaa wõi hallama hõõ naamud, jõõ haawamud te waatma ja pagemud ae minne jõõ. Siis kuulmud te üht häält: õõ, kaada tule näljo; ja kui ta on näljo tulnud, sis leitnud te ühe mõõ wanti loõ kõõi leiba ja kui te jõõ on jõõmud jõlle jõ mitte nõõ hõmaas jäänud. Ülen nõõnud jaane mees on tõma näõst nõõ jõmud, nõda jõ ajo on näõ on ehnd jõõ on tõma näõ nõõgi mud nõõda lugu mehes jõndimud. Siis läämud nõõ jõ tõõ ma õhna jõ jõõnõõ mõõs, et tõmee ka müõgaõ leiba jaaõ mõõ ei nõõhaa. Kui te on õõsest jõõnud, sis õnnelnud te tõma et kuulõ jääl haawamud hallamud, jõõ pagemud õõ tõma on ummiku jõõ, mitte ka etajiga wait nõõmaga, et tõma ka nüüd mõõaawa jaal. Nee Jõõ. Kui hallemõõ ehja on jaanud, nõõlnud te häält: jõõ jaga on au ummiku jõõ; sis tulnud õõ nõhe õõõ hunti ja nõmamud tõõda näljo ja jõõmud õõa mud nee nõmud jõõnud õõsi maha, mis jõõ naan jaaa mõõ on jõõõõõ leidnud. —

Jaan Tennemann.

Wanad Estorahwa laulud.

I.

Kus minna iza sel kotkan — Laulus mehega wõtsan,
Lotsan hõima seemna otsa — Hõrna wõsa, põrna sõlge.
Sis minna olen iza julge — Rõõmu mehan paw mõha
Ja sõtan laulud kõrwa taha. — Kui nad laulud lasud sõnad,
Sis nad nõga pehja nimad — Ja prad iza Wanaisse
Ja prad laulud kõrudama — Kesk pesilad kõrudema,
14. Kui sina laulud wõrd prad — Ja sis sina nõga põrd wõrd. —

II.

Ellanne, minnanne — Ellanne tahtsanne
Ana sõ tõtar minule — Mis sõõl sõgus nõtsikse
Ma pared perletesse. — Lad lõpan, lad lõn minnanne
Lad lõn, lad lõn tahtsanne — Lad lõn Wõnu Witandesse,
Jõrwa jalgu lanzmaie — ~~Lõõlt loon Lina heinamaalta~~
Põõlt loon ellad — Põõlt loon wannad
Põõlt loon Liwa heinamaalta — Kaie heina karrastle
Mari wirsale lõõlalta — Sõne alne nurgalt tõ.
Sis lõn ellad — Sis lõn wannad
Lõhane nõsse laizmaie — Laizanne wihud seilstad
20. Panenne pannad paraiad —

III.

Kõnu Siiri wennanne — Linad tuiste õlle prale
Kagjub tuiste nelsa prale — Omal pole nõu nõdagi
Oma pole nõu nõuwõtte — Kontse murgad nurrunuita
Kabi murgad nalunuita. — . Kutsun mehe meie mehe
Wad nad prajsi nõlu lõpsid — Kõiwad ulge nui mudantid
Kõiwad selgu nui nendsagad — Kõnõd õtlen minad wõsta
Karsi wana jõrgi pääle — Sis minaksin elanagi
Kardan nõrksus näiasagi — Kotsa raiusse mul sahada,
Sõdar nabsib nõsinõda — Kunnad rubla tõnisida
18. Wanaes wana taalterida. ——— . ———

IV.

Kõhune sina teele mõda — Teeta raiutud natsida
Kaest ose nõe agad näinud — Agjad näinud kõrgad hõõsa
Mari mõtsa kõõd maganud — Ega Mari maad ei maga.

Mari magab tammsa — Siimi silete seesa,
Kalge silete nõbele — Kullerenubude sehale
Nõlge nõtlide naale — Jaani naani põsaste
Sitte ellad, sitte wõnad — Sitte nõde Mari lalla). —
Sõhe on ellad — Sõhe on wõnad
Sõhe on nõbe Mari lalla — Aned on nõbe sutta tõime
20. Sõime nõbe õbsta tõime — Kõlmas nõlmi wõnse tõime.

V.

Ole mul õõse wõnangsta — Ole õõse mangse wõnge.
Pagi talle tammsa — Talli õõ tammapuusta.
Kõtsa prale kõlmistse — Kõstar Kiire rõpussõsta.
Pitsi ta õhtu magama — Panni hõle mõõsprale
Nure mustu õrre prale. — Sõõsir hõõmingudelõõ
Lõõ ta talle watamaie — Mis sina hõõmud Kiopalle
Mis sina nuduse nurtsed — Mis sina hõõmud hõõmasida
Wõi sina nagjad nõõrtsida? — Ei mina hõõmu hõõmasida
Ega nagjo nõõrtsida — Hõõmu sõlgu õõsjõdad
20. Põõtsi põhu pahajõdu — Waljõõte wahatajõdu. —.

VI.

Ellanne minnanne — Ellanne tahtsanne
Sõõ sina minda rahwatasid — Rahwatasid rasstatasid
Maha panud mängatasid — Ulu tõsid õõbitasid
Sõlle watsi sõõ andsid — Suur wõõsi sina andsid,
Sitte sõõsi õõsjamata — Sitte sõõ õõdjamata,
Sitte õõd õõma unata. — Sõõ ei wõõnud mõõtanne
Sõõ ei wõõnud tahtsanne — Sõõ ei wõõnud upustada ojõõ
Sõõ ei wõõnud nanda nõõrutasse — Sõõ põlle pahatasse
Nõõdsõõn, nõõd lõõn mõõtanne — Nõõd lõõn, nõõd lõõntahtsanne
Nõõd lõõn maale marsimaie — Linna õõse õõsjamaie
Jõõmaste tagge nõõdsõõ. — Sõõ on sõõa rõudan nõõka
Õõnõ mul õõsta jõõle — Kaibmulle õõsi nõõde pääle
Õõsi mul, õõsi mõõnanne — Õõsi mul, õõsi tahtsanne
Õõsi mul sõõsi sõõlussõõsed — Õõa nagjad õõnaspuusse
Sõõ nõõrd nõõtsisse — Sõõnad sõõtsi õõtsõsta
32. Õõsi mõõsa nõõsangsi sõõsi sõõa — Sõõsi sõõa, sõõa nõõsi.

VII.

Laulis ma minnu isatest — Laulis ma minnu ematest,
Laulinud õed mõlemad — Laulis veerin wõõrsil neenest,
Minu isa ilma laulis — Sõel laulab maad merelsse
Merre õrred õhkse — Mere liiva lintutajse.
Aru praan minu minnu — Aru praan wallis maduma
Aru õiste rahwa aiste — Parandaks paritsejse;
Püs nui minu jüst ei lähe — Püs nui too lahutan
Kaas aga ma mesta saatan — Ahsje ahmertun illale
Pared pitsitan pihuse — Selge nõttan seina pelgid
Ajame minu aiane muile — Too taisele tantan.

Johan Tennemann
sokna regunew.

Wõõ rahwa wannamisse.

1. Siis peab ellema hea rangi pend reinda, nui on selge ilm, linna tuul, nämer puu se näe sehe nõrawat sest peab elema waata lõunad.
2. Lenga pend peab raijutama, ma hea reinne ilmaga, aga jälle näher nasta pähje; siis peab teher häste paiutama ja mallagi ära õigenema.
3. Iga uus aasta laupäew õhtu mallatase õue tinast; ja astli õn päale jukutab siis püsi muddel, nui mantarahwas, siis pidi sel tadist minema, nui nasta rahwad, siis pidi selle di muhel saama. Ja nui jukutas risti muddel, siis pidi seindmaar sama sel aastal; ja nui õre ellewallatas, siis wallate wõesi ei wõõrawa poste kõrwa maha ja kuladi nuust peelt mälast, kuutri nellinad säält pidi surema, nust nuudi laulu, aba rõõmust häält sääl peal nõtas pidi palwad pa Uuesi minemesti tehtsiwad uus aasta öösel ämma sapai ja sawwi jallast ära wotta, ja nui nesse seda tegi siis ütl Ata ämad jalle warbas sel ertule wal sewel näe waata nimesi wõrrisest tagasma. Nui uus aasta hommikul pawe häste lumist tehes on, siis peab pääs sawwi alema ja siis nui ja nesse uus aasta öösse nisja ertust nõmad pilla pääl säämaid; siis peawad rewwid õppanema. ——

11. Nui Hadise pääw lund ei saja siis peab, päänse ja pomme wõga wähe olema; ja wel nui pääw paistab nii kaua ega ei mui wõib kehuse jälga küppada, siis peab nõga hea sui ja hea heina aig jel tulema sawwe olema. Aga nui rõnga saab, siis peab palju pomme olema ja nui pruut lund saab siis peab palju säästa olema.

Olespäänud Johan Tennemann.

6. Sest kawaloft Ansust.

Ühward elas Nõgula mihel kõnas, Mõtsa wõsad üks perenne Sepa naabrid; nõks nii nahe naha sündis naabri talotes, Sedda ei gannud ükwõrra nõda tähele, nui perenehhe sulane Ans. Sest Ans nägi et perenne Anna tähte ütsi matsse tei, nood wa annid metsa linde, nood wõõrwaid walle, aga ei gandnud nende sõõlt palju öre. Siis oma Ans ja nele pärsima ja lei ära wasse, et perenaine näis sepa juures nõõrwat; nui tal minegi aja ei olnud sinna minna, siis tuzas ta ahjuwõ nakki, sest ta alli rautaus. ja pide sellepärast sepa ala minema. Sga pada alli au kubudega ümber wõnne wõetud, nõkma ja tuisa pärast; ja nui Ans nägi et perenaine jälle sepa tõõs, siis läks ta tuwa ja pugi sinna au kubude wahele et ennast ei näätse ja wa parmu kuulus. Siis perenäne sga selle ära ja wõõrandus, ja lennu ja ütlend: mõõd ei nüüd mitte nõnda ja mõnne magusaste jutte pukuta. Pärast on perenaine sepa ala ütlend: kuhu ja kõne lähed? Ei mõõ taha ainult wõõrsile, nõks ma teen kõnne Teile nõrmed sappi tõmmes, sest mee tegin nõnda hääi rasmest saina ära, ja nüüd hääd aga ma lähen wiegt nõõ, kus küll, Ans aga nuhis nõõ, tulli tõisel hommikul perenne Anne juure ja ütles, täna lähme Ots pälu künnema, aga Ans ütles ei täna lähme Ei mõõ alla künnema, sest sääl kaswab ei parmu, sää le nuiwa b maa nõõrwa, pärast pole künda; perenne nuhis Anne jutte, ja tegi wenda. Tulli lõõma aatte, perenaine tuleb sepast tõmmad toome, aga Ans peab sitmad tahte, et perenaine wenigest mõõda ei pääjaw, sest nood olnud tõõsed tõõmi.

Kui perenaine tulli, ja Anu tema nägi, siis hüüdis Ta peremehe wasta: Tooma waata meile Tuuse linnas, lasime hobuse natuke puhata. Aga Anu hüüdis nendega edasi et perenaine naeris, siis et Tehtinud Tegemisega möödas minna, waid pöörab Toomse ja Anne juure. Kui naad jõema ääre jõudsid, siis hüpsivad, et selle üle lustimas; siis ütles perenaine Kaari, ah! ma unustasin lusikad wedu. Anu ütles kus Tooma jõeb, ma lähen wõtan ka jõgga jõema; jõi tõine wõtti ka paremb ühe lusika wedamise mööda jõe wõimo mööda pääma lagi kerre ümber käia. Kui läinud jõgga juure ja ütles: waata mis Tooma kubas sinda ära kappis, et ka tema naise juures olla käinud, ka kubas naesi tulla sinu tagasi. Siis pöörab ümber tulli tagasi ja ütles Toomale, jõgga palub sind, et ka lähäksi jõe ääre tagasi tema mõtes näitis sinu paremb. Tee on tõesi ma lähen mehe. Kui Tooma olli ärarääkinud, siis ütles Anu Kaarile: Tooma kubas nüe tagasi nüe jõgga jõe pääst sinu, jõgi ka ehk jõgga juured magamas. Tamarlane mõe päälle, jõgi jõgga näitas kimpsud mägi, aga nui jõgi mägi Toomast tulemad, siis hirmus ta hobid ärred ja jooksi metsa, Tooma hüüdis, mis ja jooksi, jõgga siis ei kuulnud et et Tooma nendes lügi, hakad weel rutem jooksma. Nüüd naine Tooma jäält, naad ära wäte jõgi ja aga tagasi ei minnes ema hobust jõuan. Kui Kaari nägi et Tooma nimtad siitas elu, siis panni ta jooksma. Kui Tooma jõna sai ja Anne nägi nägi, minu Kaari jooksta wedu jooda. Anu ütles nendega pealemas tulli talitu, nui Tooma siis jõeb ruttu panni ka kuma jooksa ja nui naine nõige jõeb jõuan ta wõel nutma, ööelusas siis ta ema nagga ala mul gu peale ritsipidi mulgu roima kütge mööda ja Tooma siis tuli wõtte ja ütles ruhu ja jooksa. Kuhi ema palumad armad Tooma ära anda, nüüd nendes elenesi jõgga juured magamas. Ehi pagan sina ehi jõgga juured magamad, ehk ja Tooma alles nüüd mõtlen, mis mängus Anu talli jõeb nõin silma ette jõõda, sina kõrwad ommi siid pran ma nüüd puhtaks pühkama: ei, ei, ei, mulla Tooma ei anda ära, ei. Ausaga jõin selle eest ära ühtsaime näe mina kõige jõgga ära. —

Johan Tõnemaa.

7. Tut Kadrinäjst.

Kõnu mõisa lähedal mõtsa ääres, on üks wanne majanene, mis mõtsawahi ema on. Kui mõtsawahi ämmaemand kõik ellä läinud olas kõnu wanne tõde nõdes. Ta olli jõulu aeg, jõl õjel olli jõge ilma ja wee wolge, siis kõnu naine õue ja ruumud ei hästi jõlawad nõe nõnda: Kõnu paistab wärgelt ja wõdjas wõrk wärgelt. Ta nüüd ja naine ruumud, et laub tulled Ligimale; siis tahtsid ka näha, nõe nõnda pisad laulnud, siis näinud ta wärrage, wõlge nõe nüüd kõnu jõgga pöörd ühe jala päält tõise päält ja laulnud. Kui ta jõenud nagid ette, siis wadunud ta ääre ja naine näinud et üks hall wäe rõmanud läbi kõnu ka pealt; ja nui ta nagi on tuba tõnnud, siis ütlnud nad tõnnid mõtsa jõgi, jõgi pix ka wal minna, nui naine ütlnud jõnda, jõnda õnjõnne; siis ütlnud nad: mõ-na ei ole ära-jõe-nõ, mõ-na ole kõnu Kõõra mõisa Õnd-nõ ja läinud tagasi mõisa.

J. Tõnemaa.

8. Tut tuli tagasi.

Üks wana kõnud ütles naine Kõllina ema wõlgast tõde ja tahtnud minna Anamuise wõrsi juure mõtsa, aga ei jõnud metsa ääres ja pugenud siis ühe kuuse wõnni. Kui ta tahtnud magama jõda, siis tulnud üks mees kõnu wõnni ees ja pääle ja ütlenud: kõlla tüdi tulle minile, mõis sina wõsi jõenud; siis wõtnud naise ääres ja pidanud ära ruhe ma nüüd pran minema, jõst jõnu mõe ema ei jõe, aga ruhe pran ma nüüd minema, ei jõnud ehes ma wõrdagi, jõrgu nüi jõed ma jõõnu ja wanne naba pääle ääsed. Kui nad üks ääle nõlle jõudnud, siis tahtnud ütlnud tahtelaps ja ütlnud ollida nutte hakaja: tulle maile, nõlla tüdi, mõis ema jõ-ab wõrsti ära! naine ütlnud ei ole ema näna pääle ja jääb nüüd nagama. Kui wanamad jõlu kuulnud ehema, siis tahtnud ehtima mõis ja püüdnud: nui nõnda praine jõnd tõema, tulle ema tõi ei mõis ütlnud ka ruhe pran ma jõõnu. Siis wadunud ta hääl jõnu ütlnud kui ema ei pelli ma jõõnu lagu, jõst et ta ruha pääl ollab jõõbja jõõle jõnd. Kui nüüd hõige wanamad, siis läinud ja naine

laulu mäkja, ja kuitunud et ükskõ mõnni juma abuks tuua läks
öösse maha muretsus, ja nuid ka siina jäuvad alla ei mahutanud sii
leidunud ka päält ja jõe raha: ja nuid ka ehk on kahemaj, siis
mõnnel ehk juma ees nummuli maarra peale, ehk surnud Kaa
on ühnd juma allmaal. Siis ehk kel selgi ükskõ mõnd ei ennu
ema. Mõne nojaj raha ja kõrd ruda ja ühtlõ mehele ei
mano mõna ühl surnud ees: mes kõne, nõttis raha pannd jõge
ja jäht kuhi mandlesaun Prohwati pihl kraavi äjal.

M. Jürimaa. —

Kaarad. laulud.

V VIII

Sa olen mõtsta nõlaste — Sääl nääitlen meisa ema,
Pääl ehk peksin pooltsista — Ennem veeri kerra pisto.
Sõin jõnud nõmbija — Jukat arvelit kaes, —
Kõik kahtraad allad — Kõik kahtraad ümmad
Kõik kahtraad õngid jõnud — Paljud pehmed pärimata.
Sanin ma jaanlad magamata — Naaral kesmad arvedmata.
Andsin ussile õlleta — Jõemaale jaanisin naisa
Et ei antin ussid surra — Kingin naabrisse jaanikad
14. Sõnsin jõnud pihlakaid.

IX

Lähme nõrtsu Jürmad kaamad — Jaame mõina nii nui naanid
Mõnnamm nennime — Ellamm ämmamm —
Kaljamm nennime — Mitkad ma simgit tähime,
Mitkad simgit nõllad jõnud — Nõlla jaanad jõelle jäänud.
Mõina mõne õtse mõtsa aga — Ellamm õtse ilmapaigal.
Kalli õtse kannata — Ühtmoodi ei ilmajaa
14. Kaanid mõnd ehk naisa jõe — Kõik ei maamm mõina jõe.

XI

Mallamm, tallamm — Kiisjõnna mutsmutte tahtnud
Jõna mutta mattsjaanud — Mutte naan saadnijaaga
Kõsa naabi saadnijaaga. Sõin ämm ämmad.
Kanavitsa kangu kaarad — Mõne jäähi mängi kimad.
Tuli Pärna Peebla naata — Kõik kaarad jaanimaatsa

Kõik kimad ämmad ämmadad — Kanavitsa kõik kangu kaarad
Mõne päält jõe mängi kimad —. Wõtsin Pärna jalutsi mina
Kõik mõna kimmaraste maada — Pärna kingi kõik tellimad
Mõna naabrisa mõlgmaid — Naisa jaa Naema Hannale
Kõik jaa Pärnu päälmaale — Kalad Jaani nõstenitsja
Kaaradmutte maale — Wõtsin kaaradi kippa mütsi
Kõik kaaradi pillimaa — Kaamalle kaaradi kahela
24. Kaaradi ehk kõik ehk tõe — Kahelaa kaaradi maa

Kuulutaja. —

9. Sui jürewgt.

Eeltsimaal Jaakobi rahwaw jumal; wäitsi wollas, nehela näita kigiwal, on tõe üks jäew olnud; nelle ajaprooja sääl näha on, ja hüüdnud sinnä sõnu näeb: Kui se jäew wael sääl on olnud, siis on üks sama natus, nes sääl jäewe walgel olad ma lahke sõbaste palwega pühkinud. Siis on ta rahwa üht häält kuulnud ja se on ütelnud: Nüüd olgu se wäll ema nurgemehel, nalaga lahke palwed pühkinud, aga aeg talelt ruttu ennamb ära ja ja ga nala oma soba wõtta" ja seda mis selle naise nähtamal tõnud se jäew ülesse ja läinud sõelt ärwa arwata üwe neli ehk wiis wenta mossa.

Se nui ta on läinud, siis on ta üksgi suurgist maast laki läinud, ja se rahwas on weelgi mäe sees näha, ruttu se jäew on laki läinud, ja on sääält mäe wälgilt suure tõsi äramineku ja selle peha mäe sees maaga ühe tasa teinud ja nüüd nääale se rahwas nui üwe wäe rawa wõija; seda tõsi aga mitta sääält not äre on minud on sinna wärma tõma sen sesse nüüd ruttu igaüks selgeste wäel näha ehk täe on. Kui se jäew on sääält maast laki läinud siis on üks häält sääl kuulutelnud: Wai, Wai all wäe jäewe laki, sest Wai ja Wai on üks kõrtsu mandel nud, nes messas on maga sel jäewel wõimu olnud, aga need sele mitte rohkt ärajoobnud ja mõi sinna ala jäänud ja on nemad selle jäewe algjad nüüdgi weel. Nüüd rahwa tarwis seda jäewe pühaks järeweks, et da sinna sõõmal on sääl täis läinud. — —

Olnud aastad pärast seda, on sääl kogitatt wälgilt ruttu se jäew nüüd ees. Rõgawate walgel ja Wiant wälgilt ka nii mesgi sääl jäewe äärel messa oma hõgalega ütlewa olnud, ja on nemad kawanud sääl wala ümgasima siis on nemad ühe wala wõtte saanud, ja se wala on wõga suud olnud ja tõlg salaga; ei oli jõuksand randa, siis on need mehed mad hõjad ühe sammu ja sõnnud ühe suure wittsa wõõnga selle wala kõrje ehk wälgi nimmi ja siis agaraid ajaja pole ammugi, nui ei ole nad tuu ajal maad ara jõudnud. Siis kuulsiwad nemb ühe häält, se nüüsnud Wai, Wai, mad sool wõe on alla, siis kuulsiwad nemb ühe häält sälle ütlewad, et tõlg salaga hõwa ga puutub; ja siis on ühe häält ärarud nui ei tõga wajama; mehed mehed! ärgewõigu mees tõlg salaga enigal ära, nemb te wõte, siis nüüd mahi seitsmest aastast näha saamatt ja mutsa ärasaatt. Se täheb tal nui, ehk sid nemad sele wala laka sõnud siis ülesse sellega aastad sõdima jäewad aga nemad on teda mehest wõtse nimud wälja ärr ja siis maha jätnud ja ta täie sõnne sääl seisnud ja linudsi pole tema laka sõnud.

Seda on Wõrulane Mattis Tõnisson
wäga ilusti ülesseanud. — —

10. Sut. wälmast tõhjast.

Üks wend on wana wälmas tõbe üher metsas wanast juhtunud, üxe wäsinud tõsi wärsk: ruhsa ja nüüd tahad minna, leime wastuse lemale ja ütlenud ei ole selle mehe nime nelle jaft ta tahab minna ja aga se mees ärge on jääl ligital mitsjä olnud ja wendi ju tõe päält wastanud) ja wälm tõbe ütlenud: mata tema jõeb laeba ühtlu pesten ja minu tõhan tema lõpna jõhja alla maja juure wana ja pika wüüs olen mäga hülsast tema jõed. Kui ja mees on neile lännud, siis on tõe ühe wõna nahe wotte walmis ümalanud, ja ütlenud pika ütlud ja enis pikta on nätte jõudnud, siis on ta iga lõpna jõhja alla matanud, ja leidnud wõna ühe wanne lõpiga jõhja alt, ja maid wõtnud ta jääli ja wanne ära ja pannud pika nahe wotte jääl, ning jänud rippuma abje lõnna ja jõnud tõnne aasta jääl ütlemas, siis wõtnud jäältära ja laskmad lahti. Siis on need wälmas tõbed jälle tõnne wõ wanna jaktanud ja siis on ja teine wõsinud tõsi wärsk, nõh wend nüüd sa nüüdolid olnud, nüüd ja mõni on kuivatanud mõisa ei tahtnud jind ei wanut tunda, ükk wend ära wõõgis ma den tõnne aasta ise ei gi ütlema hnud ja wongi jalamal abje lõnna ütlenud. — —

Mahtse Tennemann, ülemwõõtaja.

XI. Wana Eesti kuitaaste laul.

Ani, ani walge, wuljse wäsid; walge rooja linna ärest.
Mis sina jääl wäsid, ema jaagi jälgemad, wõs wägi minun jõrgi.
Sia jääl olemad, jääl wääs olema.
Mis maad jäänud tegema tule ärs ütlema, end nui tuli jõlgtab,
Kõlop wesi kustutab, end nui wesi jõudab, nõlop tiivad ärnanad
End nui tiivad wõtnemad – nõlop Jüri ei tab. —

Johan Tennemann.

Lugu sõdamehest armastusja ausamast Eestlasest ja auliku herra J. Hurt.

Palun mõte pahast paana ei ma wiimsel ajal ja tõeda ühest päälaulja jõudnud, mis ennem jõudnes ja tõe laja ei ole. Ja ei ole ka ja ei ole ka päälle jäänud mõne laulu ega Kõgu wiimne nr. 52 ei, Kõsanna Raad ja Päike wiimne ja ei ole ka ei ole ka ei ole ka päälle jäänud ära mõte ka. Olnud ja ei ole ja ei ole ja ei ole

Käsi ja nägu hääl jalanõu ja sukad olid ära jooksnud naise kiskudamisest
Tõsta. Sellest küsimisest ja kostmisest aeg-ajalt nimmenimetuse jäädvad naad
ära hellalt ja nimetavad kui pregunaad kõigil kordamisel ja nimetamisel kuuldud
"Peaksime pruukma! Ei ja tatelles saa ja maa!
Aitan pehmendada ei ma, Aitan ja aidata ja aitan!"
Naistega nii pigmentsema ööga armastuse päästa ära. Selma ja
ja nimed ja ja ilma hilla, hindlus ja õigus daasi ja andus. Kaasta päraast
ja nimed naad ja ära tiidriga ära nimetud; mõnigi ja nimed Rägutaja ja ja
Kuuldagi ei naad ja ja nimetamisega ja tuletarkate ära nimetanud. Ülanemad
päätud kaa ära minna ende tehet, pestud ja ende ja ära ja ei ja nimi ei tõrr
ja ei ära nimi ei tõnder tõrr, mis ka tõtte ei nad. tuljuma ma ja nad ei ära
ja ei ära nimi ei tõnder tõrr, mis ka tõtte ei nad. tuljuma ma ja nad ei ära
Pidi ta ja ja ja nimetud, täänna ja ilma ja ilma ja ja nimetamine, Kui ja
aatta ei ja ja ja

Sel 30 Januarik 1872.

P. S.

Johan Linnimann.

1877 I.

Austusel õppetaja!

Enne kui oma mõtteid ametliku õppetajale awaldan, loetlen mina kirjalikKult ja sõnwin Eestlaste wiisi järele head ja õnnelikku uut-aastat ehk see küll juba hilja on, aga sest pole wiga. Minu arwates sallit seda iga Eestlasel. Minu kirjalikKu töid, mis mina tallitama pidin, on wäga kawaKs jäänud. Sest aega ja mattejõudu puudub, sest ei wõi ialgi ühte maja ehitama hakata, nõnda on Kaa lugu munuga olnud. — Ametlik õppetaja teab, kuida meie saare maal, linna surnuajal KOKKu juhtusime ja pärast seda jälle linna poole sammusime ja tee peal mõnda sõna EestiKeele kirjapõhjast juturdasime, ja sis linna sõs ükskõik sõbralikult Tamalaga jätsime. — Minul oli aga wäga hea ja meel, et Teid ametlik õppetaja näha sain kuda mina juba ammu tahtsin näha saada, kes nii sõbraliKult ja wennaliKult oma Eesti rahwa kiresse nõuab, kes weel pimeduse puudel, selget koidu ääre ja pöiäwa tõusu ootawat. — Nõnda kuida Teie ametlik õppetaja, seda Eesti kuele kirjaliKu kaswatamist. iga ühe Eesti wenna käest, kellel armastus oma rahwa wastu on nüüd pimeduseest peasta — wanu sõnu ja jutlusi, Eesti postimehe № 13. (18⁷/₆) nõudsite, olen mina Kaa seda püüdnud omalt poolt toimetada ja neid korja da, aga sõsKi on neid wäga wähe ja wõiwad ehK kõiK hagunad ja kõlKad olla ehK wõiwad nee ammu

juba, Kui üks puhastatud wili, Teie ametliku õppetaja ja
Kirjameeste seltsi presidendi aidas seistas. Seda mina
ei tea, aga ometi Kahtlen mina seda weel omalt poolt
toimetada, olgu siis Kuida on. — Wana sõna ütleb: "prae
mina ikka enam, Kui tühi Koor!" Nõik need sõna-
wanad elukombed ja sutted, mis Teie minu peagi
peale leidma soate, olen mina osast oma sünnimaa
Saaremaalt ja osast minu Eesti-isamaalt nähtwa
sanust Korjanud ja ülestirjutanud, mis Ka mitte
Korge asi ei olnud Kätte saada. Kas need jutud Kõik
tõest sündinud on ehk mitte, seda saan mina
osast iga üks juures üttelda ja osast soate Teie seda
oma enam arutud silmaga ära nägen
mis sünnib ehk mitte ei sünni. — Nende sõnade
tähendise ja jutude Korjamisega, ei ole mina nii
jaguste aru iga kohtust saanud, kus ei aga weel
laastust. — Üks Kord saiwad minu Kooli lapsed
minu sõnade ja jutude Korjamise raamatu Kätte,
kust nemad seda lugesid, nii palju tarkust olnwad
saanud, et mõist siwad öelda: „Meie Koolmeister
on üks, üks suur nõid, nääd sa, Kui palju Kunstis
temal on!" See aga sai jälle parandatud ja see
tühi mõtte nende südamest suretatud.

—3—

Enne Kui mina oma Kirjaliku Korjamist ametliku õppe-
tajale nähtawaks tein, soowin weel mõned sõnad üle Eesti-
rahwa Kirjaoskamisest ja Kirjameeste juttentada, et mina
seda ametliku õppetajaga sun sõnaga ja silm silma ees
juttelnud ei saa, sis sündis, et Kirjaliku Kultur Meie Eesti-
Keele Kirjaoskamise Kaswab silma nähtawast, aga Kõik need
raamatud ei Kõlbaks mitte meie ajal enam lugeda, ja weel
wähem Kirjameeste aita. Ühenägude seletaja ja muud selle
sarnased raamatud on, kes rahwast püüdwad, weel nende-
pimedusses Kinni pidada ja sõnast Kõwaks teha, et nüüdse
aegne õppetus ei wõi maad leida. — Need Kes nisugused raa-
matud Kirjutawad, ei nõua rahwa Kasu waid Kahju ja ise
oma Kasu, nende Koppu Kate läbi, mis wälja antud raamatute
eest sisse tuleb. Mina olen tähele pannud, kuida enamiste ikka
enam neid tühja palja raamatuid ostawad ja Kasulikke Kui
ja õpetlikke raamatud ostmatta jätawad. Mõga oleks
soowida, et nisugused raamatud ei saaks Censuurist läbi
lastud, et meie Eesti Keele raamatute Kogu selge ja puhas
wili oleks ja ei mitte nõuda, Kui Saksamaal, kus Kõik
raamatud Censuurist läbi lastakse ja mõned neist ja
Kaa üsna palju, palju pühkimist on, need raamatud on
Sakslaste nii Kaugele wiinud, kus nad nüüd on, kus juba
sea hulk seda nimetsetsealistle" Kannawad. Nende nime
Kandjad on aga meie Eestimaal Kaa küll, kes sest sõnumast
nimetud seltsist juba aastu sea rändamist on ja ema pikka
ninaga Eesti rahwa ettewõtmiste wahele püüawad top-
pida, ja rahwast sest nõunust ja ettewõtmisest segada.
Mingu aega, mis lähed, toppigu mõni Sanson ehk Simson

oma pika nina wahele ja pühadku näe nii palju, kui näe pühewad selle waastu seista, aga Eesti rahwa ette wõtmised ja asjad edenewad. Kui meie waenad aga targemaks saawad, küll siis nende waastu hankujatte kiwi te sunu kinni pääwad ja kui näe seda ei taha, siis saab küll ükskord kõwa ida pühja tuul, neid pehme lääne tuule järele, kes neid meie nanda ajas siit ära wiima ja kes siin weel Eestimaal elada tahtawad, sõppigu omal pikad ninad taskus ja olgu üksna wait. Sinnu ali mul see nõnu, kui mina Saaremaal olin, et tahtsin ennast Tartu poole nihutada, kus meie targemad Eesti waenad elawad, aga see ei läinud mul kuna, pidin aga Eestimaale Harjumaakonnal oma ametisse hakkama, mis peale, mu arwata päraft ennust walsnustanud olin. Minu palk on wäga weike ja muret ja waew on minu waimu palju alla rõhunud. Ma teksin tõde hea meelega, kui aga ülespidamine puudub ja minne oma palka ei saa, mis iga töö wäärt on, siis on küll raske elada. Selle päraft palun minna aamuliku õppetajat, kui see peaks wõimaliku olema, minule ühe kõhta muretseda, kus oma igapääwaste leiba wõiksin saada ja rõõmuga oma aja Eesti rahwa hafuks ja Jumala auuks pruukida. Küll see aeaks hea. — Kui Jumal terwust ja elu kingib, küll siis saame 15 Jaan jälle üks teist sõbralekult tervitama.

Tere alam ja alamelik Eesti wend

Hüljas 21. Febr. 18⅔. J. Mattson

I. Wanad eba usu kunstid. pag. 41.

1. Kui sina nea ehk kõrwe seljali jätad, see peawad harja wainu ahelad kalkis õõrutud saama.
2. Kui su loomale süüa annad, siis ei pea sina mille „jäh" üllema, mis läbi loomad lahjaks jääwad.
3. Kuida rahwas näägiwad. Kui tahad kelungi waru ehk põlma peale minna nõnna, et teised sind ei näe — siis wõtta üks must kass ja kerda seda umuksis paja sees, nõnna, et paljad kondid järele jääwad ja nõnda peab keetetud saama, et sääll mingi suguse aeru wälja ei pääseda wõi saunas) siis wõtta üks kont teise järele ja pane hammaste wahele, ja waata ise peegli sisse. See kont, mis siis peeglisse ei paista, see pane taskus ja keegi ei pea sind nägema. —
4. Kui loomad kewade esimest korda wäljale lastakse, siis antakse iga loomale soola leiba ja pannakse raud kaunukse alla ja siis tehakse ka weel iga loomale tõrwa märk otsa otsa. (See ehk wõib mõne haiguse wastu hea olla)
5. Kui karjane oma witsa ehk kitsi esimest pääwal koju toob, siis peawad kõik loomad juure läbi kodu pääsma
6. Sääri lambapääwa õhtul saab kinga wastu. Kõige pere kingad saawad kokku korjatud ja üks on seljali põhkude peal maas, see siis loobitakse kõik kingad üle pea. Kelle kinga nina ukse poole on, see surebära, kellel tõa poole tagasi see elab. —

6, Sus saab tuhki see ees sõredaks tehtud. Sui münd
üks inimese jala jälg aksju läbes sis sünnis üks
juure, kui walja tuleb, sis jureb kõigi perest. —

d, Selsamal õhtul saab ühe lauda peale nii palju
soola ummikun pandud, kui pures inimesi jo
iga ummikun peale iga inimese anna lusikas, ku
kellegi lusika alt köik soolad ära sulanud on, s
jureb see selle aasta sees ära ja kui wähe sula
nud sis jääb surmel haigeks.

e Sus saab ka nii palju kanta nõdamisi pandud, k
palju walldas tõdrukund on ja koer õiget tõppa
lastud, mis sugune koer kõige enne ära wõtlab, s
peab sel aastal prunditks saama.

g Sus saawad kõik ka ahorad kinni hoitud. Et kui
kuli tälei ahina põldu peale paistab, sis wõtt e
kaswa ja mõned hakkawad wirastõkka ja tälei ahu
nägem

h Ses Wääri pääwal kõige enne kirikust koju
jõuab, see peab kõik sumel tõõga jõunud mas

i. Wääri laupääwa õhtul saawad õlgi lahke lõõd a
ja sis öölund iga. kore, ke pen tälei wastu lahkte lõõ
Käsk: „kas ruhtikse kaswad, kas ebrei kaswawad j. n. e.“
mis sõna peale sis õlled kõige enam rippuma
jaawad, seda sugu wõib peab sis ka kõige parem kõ

8, Kui ja teele lähed, sis tõmba paremu jalaga
nist kohuse ette, sis pea minguisugust õnne
tee peal juhtuma.

9, Kolme kõnnga võõsel jaab, enne walatud tina
wõõ lastud)

Mis sugune kuju sis tinast wee sees sünnib, seda mõn
lawad wanad kõik kedred noorematele ära seletada.
Sarwes kohu tina sisse lastud jaab, wiiakse õue waraw
alla, sis kuulab mõni jalutsi selle wee sees, sis peab
temale mõne sugust kuulda andama. Kui pilli päält,
sis pulma, kui laulu päält, sis surma ja n. e.

11, Kui ja teele lähed, sis pane soola oma kinga kanna sise,
sis ei pea keegi sinu peale wõõtu saama ei haigusega nõi

11, Kui ja kuhugi oma asja tallitusse päraft lähed ja sulle õks
naeste rahwas wastu tuleb, sis ei ole õnne asja taga.

12, Hommikun peab päälmist leiba süõma ja ei mitte muski
jaba alltäki minema, sis alec isikka peal mine mas
päraft lõunat sõõ ja kui tähi kest tahes sest peale ütlege

13, Kes Rossja tahab minna, wõtku oma kaasja wiina pudeli
ja Käigu kolm kord ümber Kaewu ja lasku kolmkorr
wiina pudelist kaewusse sis peab selle wiinaga, kas ühe
rahwa tõllre omale saama.

II. Täht pääwadest.

1. Kui Wääri pääwal selge ilm on, sis on köik inimesed
terwed, kui wõõne, sis haiged, kui jajab, sis surewad.

2, Kui Wääripaawa õõsel tuuli, sis aja wiljad kaswawad, kui
kolme kuuninga õõse tuuli, sis ei kaswa kedagi. Sest
see peab punte õied ära rapputama, mis Wääri õõsel wõib.

3 Kui enne Mardi pääwa tuiskab ja noored loomad surewa
ja mesilased jookseswat kõllu ära.

4. Kui enne jõulu mets härmas on, sis kaswab kein
kui päraft jõulu sis kõik wilet.

5, Maetse pääwal ei pea nõõlutama, sis peab uss
surnud nõõlunna. —

Kui sel sunnal pääwal kuue saajat, siis peab suwel praj
säärski, kiärpsii ja selle saarnatsid puttukäid alema.
ja ei tohi kiua mitte muid metsast koju tuua, siis peab
palju usa suwel kodu nätva alema! —

18. Hästa pääwal saab juust sid leigatud, et siis hoasti kiw
wawad. 6 siis peab kiua mesipuid waijutud, peawad wäg
head alema, d ei saa sel ähtul tuld üles wõõtud.
siis peawad härjad suwel kümni ajal ära wäsima ja löötsula
7. Suhkrapääwal ei pea peab kammitama, ja willu kraafitam
siis peawad peab kõlmo ja lambad karnale sündema!
8. Kes Paastu Maaja pääwal hommikul kõige enne muid
jõuab tuppa tuua, peab suwel palju linnu pesi teidma
9. Kui pääwal ei pea mitte tooid muid waijutud ja murtud sõr
siis peab hunt suwel palju paha tegema (loomadele).
2 saab püssi lasta et sega hunti metsa põlja kirmutada
3 Räägitakse et siis peab kuudile waljad päike paanud.
see päraft jätab iga meesanna kiarja sõsipaawast karjamaa
10. Lauritsa pääwal paawad kõik rästa kwonele ukse kinni
koitud, mis lähti tule kahju kardetakse (Lauritspeale tulemine
11 Mihkli pääwal peab hunt lahte lastud saama, sest ra
hoab igaüks oma loome kodust — (ööseli)
12 Kui puute lehed ühe korraga sügisel puudest langewad
siis peab esitulewat kewadel lumi karmest maast mu
13 Kui ühelsa kord Kõnnu pea walge on, enne kui ööga
pärit talw maha tuleb, siis peab teine aasta kord hea wilja saakoh
14 Kui eMihkli pääwal wanad kuus on, siis peawad loom
palju põhku sõdima. —

III. Wanad jutud. (rahwa suust) lk. 45.

№ 1. Nõnda Kuiva Eestirahwas räägiwad: Ükskord oli ühes pere
üks laps sündinud, kelle wanemad hoopis rumalad olnud ja
põwasti ebausklus kinnipidanud. Siis on aga kuriwaim
nende lapse oma lapse wastu ära wahetanud, kui wanemad
loomi tellamas olnud. Seda aga ei ole wanemad mitte mär
kama saanud, et see nõnda sündinud oli olnud. Kuurja
waimu poeg, kui ta aga wähe mahti oli saanud ja kui
teised toast ära olnud, siis aga käinud ta pearsil ja teiste
Kohtade peal, kust ta wähe soomist leinud. — Kui ta
juba suuretks peisiks oli kaswanud, siis läinud isawenna
(wõõra) pojaga jõpa prajasse jõestama. Siis küsinud
(wõõras) poeg: „Kas lõõn lõõ pöraft wõi vanmu paraft?“
„Ja wastanud: „lõõ aga vanmu pöraft, mis ja peisike
weel jäkjad.“ Pois jõõnud ühe hooliga alasi ja paku
maa sisse, isa kaljunud, (muidugi imeks panmes) neid
paaft üles lõita, ei ole saanud, poeg aga punutanud oma
kätega jõima külgenonda jeisnud need oma wana
koha peal. Ja, kes ei täädnud, et see wana tugewa
taadi poeg olnud, olnud wäga võõnus oma poja vanu
üle, läinud aga mui ja ja kiitnud oma poega härra
ees. Härra wõtnud teda omale sulaseks ja saatnud teda
wiie paari hargadega metsast puid toma. Pois panu
nii palju peale, kui aga jäk jaanud ja ulatanud oli.
Kui ta nüüd tulema hakkanud, siis ei jäk jaanud här
jad oma kormaid äraweoda, kes küll kaa head püüdis
olnud. Sest, kuda saanud täis ja annud iga härjale kaks kõn
hoopi sarwede sarwede wahele ja pannud härjad kormade
ees

ja sis kõik neen ühetsise järele ja ise ella ja mõisa
peole. Kõik kes seda näinud, isiengist midsta ei mõt-
nud head. — Aru saanud kuningale, ja Kuningas wõtnud
teda omale sõameheks ja kõige ette sõa rinda. Sui
keegi teda laskmud, sis lendanud wiimasele säästi
wastu silmi. Sui keegi teda kuuliga laskmud, sis läinud
talle parmusi tagasi. Wiimati saanud tema pahaseltsi ja
wõtnud ühe puu juurega maast üles ja löönud kõik: mah
Sui ei ütsi oli aga ühte kraawi pugenud ja säält oma
püksi sis ühe hõbe kuuli pannud ja teda lastinud et tem
sõa maha jäänud. Nõnda oli see wägew mees ütsa saan

Nr 2 Pärduse Pärija

Ütsikord tuli ühte peresse üks wana mees ja pärast üks
wana härra. Nemad saanud koa oma palumise järele
õõma aja le wastu wõõtud. Selsamal õhtsel sündinud se
perenaisel poeg ja lambal lambas tall. Sui nüüd pere-
rahwas ja õõmaajaline hommiku ülesse tõusnud, sis
alnud peremees kahe wahel ja küsinud teiste käest ei
tea, mis see peaks tähendama, et neeb nõnda ühtlasi
sündinud ant. Wanamees wastanud kunt murrab se
talle ära ja see poeg päreb selle härra wara. Wana ha
ra selle peale wastanud, mis just see on. Aga see
tall ja praadigi seda mulle, küll saame näha, kas
kunt murrab ta ära. — Peremees läitnud tema talat mu
ja praadinud talle ära. Sui wana härra just päris ja
sõõma hakkanud, sis tulnud kunt ja löönud poeg
akna eest ära, wõtnud laua pealt talle ja lainud
oma teed. Wana härra ehmatanud ära ja ütlenud

Nõnda kuida see tõsise on läinud, et see tall kunni ohaks sai,
nõnda saab kaa see poeg minu waranduse pärijaks. Wana härra
mõtlenud järele ja ütlenud wiimati peremehele: anda se
laps minule, mina wõtan amme ja kaswatan teda ja kohtlen
et ta targaks meheks saab ja minu wara pärida wõib. — Pere-
mees pannud esitelts wastu aga wiimaks mõtlenud tema järele
ja annud arneti: oma poja ta kätte ehk tal küll kahju olnud.
Nüüd läinud wana mees ja härra oma teed edasi. Sui nüüd
härra mõisa saanud, sis ütlenud ta oma perele: Mine
ja tapa see lapse ära, saab sis näha, kas wana mehe kuulsa
tõeks lähek, aga too mulle midagi märkis tagasi tunnistuseks
et ta teda tapanud olen. Sais pidanud käsku täitma ehk see
küll neile wastu meelt olnud. Sui ta läinud kuila lähemalt läi
minud ta säält lambaaia ja wõtnud ühe ja tapanud ära ja
wiinud lamba pidaune lapse pidaune asemele. Turnistuseks
et ta oma kuhugilt täitanud oli, ja pannud lapse sõõma
tapetud lamba juure maha. Peremehele kelle lammas
tapetud sai, läinud oma lamast otsima ja leidnud oma lamba
tapetud ja lapse säält juurest. Need wiinud lapse kojue ja
lastinud riistida ja pannud tõld minek. Maast leitud. Pois oli
juba noorelis meheks kaswanud ja laritud saanud. Ütskord
tulnud see samma wana härra sõõma peresse ja küsinud
see juhataja. Peremees ütlenud: „Maastleitud“ mine näita
teed. Härra pärinud tema imelikku nime järele ja saanud
peremehe käest otsust, et mennud see lapse leinud ali
oma tapetud lamba juurest, ja sest juba 18 aastat mõõ
dunud. Härra mõtlenud see ometi sesamma laps kõva minu
sulane pidi tagasma. Härra kirjutanud oma kirja ja kaa
ja, ja „Maastleitud“ pidanud see kirja mõisa wiima

Härra ütelnud, et midagit mõisa ära unustanud mis
temal hädaste tarvis läheb. Kirja sees aga saatnud poisi arve
huktatus, ja härra kinnitanud, et tema seda kirja kenne
kele ei pidanud näitama, kui aga tema peremale andma.
Tee pääl tulnud seesama wana mees tema wastu, kes
poisi sündimise korral saal olnud ja küsinud kohtu tor
minna pois wastanud: minna lähen ühe wana harra käsu
peale ühe kirjaga mõisast. Wana mees küsinud kirja arvale
lugeda, aga pois seisnud kaua wastu, aga wiimaks annud
ometi wanale lugeda. Wanna mees lugenud ülas aga ei
ole sest poisile sest sõnagi laususnud mis kirjas seisnud.
Wana pühkinud kõõ ja need kirja peal ära, et pois
pidi mõisas tagasitud saama ja kirjutanud jälle uue
järmse olsaga, et tema pidi niisja preilige eeme kohle
tud saama, eeme kui wana harja kojus tuleb, kui nemad
seda ei tee, siis nemad ise koa elulelt jää. Peremale pidi arwa
härra käsku täitama, muisu aleks surm neil ega silm
pilk aotata olnud, sest et see härra üks neist kõige kurjemp
oli. Seada mõnigi et see preilile wastu meelt oli üht talu
poisi omale meheks saada, aga kohus pidi tendetud saama.
Kohusel saiwad vahepeal paremad ja õppeta semma teosed ja
kohe kihlatud. Kui nüüd wana härra kojus tuli, oli tem
esimene küsimine, kas kõik niisja sündinud on.
Nõor härra wastanud ja täna wast saiwad kihlatud tanelnoored. Mis
see tähendab küsib wana härra imelts paanud. Mis kihlatud?
preili on saanud sinutarkuse järele kihlatud, eks näe kiri on
siin, mis ja ise kirjutanud. Ja on nõnda, mis sanna wõt
pärata, üllenud paremes, kes kaa nähtawale ei tulnud.
Wana härra tõendanud ja üllenud nüüdsalest ja ammuti

selle wana mehe sõna järele minu waranduse pärijaks saa-
nud, nüüd minu ja waata töö rahwa järele. Enne oli aga
wana härra ise taemeestele näätinud, kes metsas puid raiuma
olnud: laduge üks suur puu unnik üleese ja see kes meist
kõige enne mõisast teid waatama tuleb, seda pange seenna
sisse algu, siis minna ehk noor härra ehk minu wäimu
Maasikatud pidi mööd seemne olema, kes sel hommikul
töö rahwast waatama läheb härra käsu peale. Kui tem
tema metsa läinud, nis nutte wäga kaugel ei olnud, sääl
leinud tema üksest kirikust mõõda ja kuulnud, et koorus
saanud seda laulu laulma „Ma kutsu olga igaweste“ jne.
Tema läinud sisse ja kuulnud seenda teenistust peett
ja siis leinud töö rahwast waatamas. Sest ajast kui
la nõisja juurest ära tulnud oli, oli juba kolm pääwa
nõõda läinud. Sel wahe ajal läinud wana härra ja
tema proog mõisast kaa waatama, kas ei Maasikatud juba
põlletus on. Sääl wõlnud teo mehed ja wana harra ja
tema proja, ajanud neid puu unniku sisse ja põletanud
ära ehk wana küel kõsendanud, sinn on ju eeme ütes
teine käinud. Wastus teomeeste peelt olnud aga, ei meie
ole kedagi näinud. Nõnda langenud wana härra ise
oma käsu arge kalwatud uuesti. Nõnda jäänud siis
Maasikatud täielikuks wana härra waranduse päri-
jaks. Nõnda elanud tema õnnelikult oma proogiga
ja õlsinud päraast seda küel seda kirikus aga ei ole
leidnud ja tema alistkäsu ei täänud sääl mingi
jugust kirikus olewat olnud. — See on aga ühelle täken
dusest jahtlaste peale. — Misest seda täis sest nääge
sinu — nõõda kaa Eesti rahwal. —

pos. 50 14

№ 3 Mare ja torupill. (üks jut Saaremaalt)

(Muida wanad Saarlased nõõgiwad ja mis kaa wäga tähtsas olnud. Muida muida iga üks teab, et Saarlased kanged torupilli tegijad ja puhujad enne wanaste olnud. Kes aga müüsel ajal wäga arwasse wõel jääl nähakse. Muidugi saiwad nemad torupillidega ka pulma pü[ha]- pectud. ja see oli neile ja igapääwne asi et neid pulmi saidi — aga eramaste meeste rahwast. Sääl oli aga üks naaste rahwas nimega Mare, kes oma loomu poolest kui üks meeste rahwas olnud, suure läbi kiskjaga.

Sesamma oli kaa ühmine kange torupilli puhuja olnud. Selle peale oli tema kaa juures ise ühte. ja wõdanud Saaremaa müüdidega kiitla, et tema taha Sõrwe säärt olgat, kumni Soela mereni, üks hing ega torupilli puhuma, ja wõidu palk püi pool Saaremaa olema. Nõnda on tema oma tehtumga Sõrwe säärt ära saat hakkanud ja tema saatjaks ja järel waatajaks üks wana mees rätsep, kes tema oma kohuses õiet õpetadab. Käsk see pillilugu: Tõre il lil, tõre il lil, pü- ühe hinga aetud saama. Aga mis teha nõnda kui kõrt: kiitla wend ihu ja hinge päälle käiwad nõnda oli lugu see kord kaa Marega olnud. Sõrwe säärelt tulles, kumni Kaarma kihelkonda Lõonasalla ta- rahwa heina maade peale jääl on ta lõõtsi kuulnud, kui tema hing otsa lõppes ja nõnda surmaga oma wõitu kaotanud. Sema kiitla on tema kaa- maka maetud saanud, kus praegus. meie aegu Saarlased, seda augulist ja kunkaliist kohta näitawad ja üheks kadetaks kohaks peavad.

15

№ 4 Selja Jüri. (Suuninum (orav)) 57.

Inimeste hulgas maa peal on ka inimesi, kellel iwan jõudu ja suurt wõimu ja julgust on, kui arwatagi sünnib. Nõnda teadwat jutegus Saarlased, Selja Jürrist, kes oma loomu poolest üks tugew, suur- pik ja jäme mees olnud, nõnda räägitakse:

Üks kord kewade läinud tema metsa ja wõtnud 40 wak- kodiart, kirwe, noa ja oherdi kaasa, rattaid tegema. Õhtu tulnud ta oma Jüri koju, teist kahe rattaga teise käsi warre peal. (Muidugi on inimese jaoma, et meie ajal ühte ja ja kaa waewalt kahe rattaga paawas wallanus teeb; aga ratta ja ratta wahel on jälle wahe.)

Teine kord nauri jennu perenaene, et ja hwatamise kiwa ei olnud, wana Jüri wõtnud ilma jõna lau- sumatta kiwi pikkad kaasa ja läinud metsa. Õhtul tulnud tema koju teine, jahwe kiwi teise õla peal. Nalja tükka on tema kaa küll teinud, ehäränis Silaste- ga. Nõnda kuida enne wanaste tükka kehwemad ajad olnudad, siis käisiwad Silased jagedaste oma puu- waagendega ja nuudepuu niistadega Saaremaa- meid müümas. Mitte kord oliwat nemad kaa Selja Jüri juures öömaajal olnud ja seda wana tugewat meest oma nälgas olemisega ära tüütanud. Kui Jüri neist rahu ei saanud ja ta kuulnud oli et Silased juba jälle nende külas oliwat ja wiist tema juure öömaajale tahtsiwat tulla. ja nõnda oli kaa. Silased tulnud Tuppa wana Jüri wõlnud neid wastu ja lubanud neile öömaaja, aga kuida lugu jõõmaga Silast [illegible] pidada on

naagu jesaks hõbr laua alsas, kes sinnu sem tõisi loob
Jüri aga toonud, Silaste oma leiwa ja ammu neile sinnad,
jäis sui Silased isi toosmaat joendasie. Silase jõõ
nud kõhu täis ja tänanud peremest kõhu täie eest
Jüri wastanud: ellis jeft tänate jbe oli teie oma a
Nüüd alitvad Silaste jälmad kül lahti jaanud, kelle
leiba nemad nõnda ijawad eest jõõnud alitvad
Siin on weel see, mis teie üle jäänud wõthe jeevmale
Kaasa, muidu ehk wõib tell puudus hätte tulla.
Teine kord tulnud jälle üks paar Silasi tema juure õo
ajale. Jüri mõtlenud, kuida tema neist lahti jaaks
Jüri toonud jibelkaed ja puurstanud, jemma kohta
Silased endid magama pannud. Kül nend õõ täie
jibelenud ja jutterstanud teine teisega. Mats wõi
need on kaenis suured, kesk pealgat peenlasest
waheda hapnud sibelgad jähiwad ihtva selja Jü
kirjud eks. — Teine kord tuliwad nemad hülge
raswa müünma. Silase müünud 1 Hraswa ja
1 külemet odre, see oli ju wäga kallis hind,
nemad wõtsid. Jüri läinud jemma oma wenele
ja (ja) jaanud Silased kõrwale ja hakkanud ise ne
müütama: 2 H. raswa ja üks külemet odre. Se
wäga jandid odrad toonud, need jaatnud Jüri k
jid. Jüs ütelnud Silased: Waat wenike tema
isi wahela äigust kaa. Sui kõik müüdud
jaanud, jüs lubanud Jüri Hased metsast ära
tulla ja oma odra koormaga minema hak
Mis Jürri tegi, jeega pidiwad teised wahul ol
Nõnda oli wana Jüri Silased oma waenlased k
teinud, aga mis nad wõisid teenale anna kõdu te
Aga teine kord jichtus Jüri ise Soomaale
minna rauda ostmah (wana lewa raud) Aga m
jädl jüs kui Silased tema wana tullaweb, ju
jaft palwa laeda istuwad, arwel wanu sõ

ukseft jesse. — Silased waalawad nagga ära ehmatanud üks
teise otsa ja warsi teised jala jul.: Eks see ole wana Jelja
Jüri! — Ei muidugi Jüri jai ju hawalaega jõnna kut-
jutud, et ta kohe ukseft wälja ei täinud. Nüüd Silastel
paras aeg oma wana pea tegijale kätten maksta. — Jüri
ei kohhunud ära, ehk ta küll jõõna lawal kunkis, ühe
ja teise noore mehe junsti (Mats hüguma hakkab (see ta oma jüng
Jurix jääb kõhu täis naagu enne koeur — Jäänub, jüs
pärast jõõna pea taate ja memme, küsib kaa, nawa
järelgaga saab wastusteks, et jeea kraami nei (ei ollen
Jaatab jies kõik. Jumalaga ja tahab wälja minnal.
Aga mis müüs? Ärkab hoida täis noori loomi Silasi,
kes teea waritsewad. Ilm kohe Jüri tulleb ja teisi taga
järele. Jüri ei kohhunud ära, sest et temal jõnnu jes
küll oli ja et ta Silastega jo sageeste, nagu kas üre-
dega mängimas oli. Pauka wõi rapatas, nen enesest kohe
ja sai just parajast ja ümeks, kalja otsa naa hälle, nii
kajus nurgas jeesis. Ehk kaki küll maha kukkas jaoke
ma, kes jeea nii jugusel tuhengal tähele pani ja aitta
da wõis. Jüri kulja naga peus ja libecamaks, nis kalja
jees jeesmõ, Silaste käes, nii palju käsi kus aga jemma
ümber kaa jrahtes, sest iga üks korter, kui nii jugunu
kaljot ja Jürjon löhkunud kakub, aga jis hõlpsu ei
ole. Ehk nemad küll kõwaste kimmi pidasi, juuksi tõmbas
Jüri liberca otsa nemc pealt ära ja nen emaast kaa
pihali maha ja annis mõrd kaa koolist neile kirmuta.
ja jis nuttes ise oma kabuse juure, et muuema saak
ja see ole temal kaa nõnda käe pärast ja läks kaa.
kohe. Silase just nagu par nõue juuel kohutse järe
le jookse kaa parwes Jüri järele. Mattu käält hüüd-
jes: Mats hüguma kui nii est seeali Silaste kõige tugs
wam mees ja tis nad hüguwad, wõi wõimike, jüs õigs
rewil. Püsti, nii Jüri kaasa ali wõtanud oli kahe vana
ga ja kuuldes kirmeeks, aga sel korral Silaste kõrwa
Jüri läks ja läks ehk küll Silased tule jülitasid. Ühest
jõga pajast nõõdes jõites, kuulsid Jüri, kuuda jõga
vanad tagunwad, ja näeb, et vana Late ats paja ääsika
wälja praatab, woshal oma ahja otsa loeti taha ja loki-
ned mina järele, kajad jookseval pajast wälja on juba
Laiuse wotte Jüri need kinni.

Tuft Türi oma tulise palaga läbi läbi, näitas jee minu ugu
kui auuru maschiin wälja. Mõned päevad weel järe
„Sa põletad meie majad ära.“ Nõuga tegi Türi oma
lihtha Jõulotega olgu ta jüs koa ehk paha olnud, ago
tubli ja ilma partnata mees on temal olnud.

№ 5 Sõrwema nõid ja Luulu pääwalla mee

(Sündinud Lugu, aga mis ei usu)

Astal wiis tagasi on üks mees Jõra Lugu oma jurma a
pool juttustanud: Tot ise aga hulgab nõnda: Luulu pää
küla, (Kaarma – Pila – Mno kiriku järel) elanud kol
talu ühe teise juures ligidühu, aga päris orjuse läbi wa
wabaks jäänud. Nemõd pidanud nõid, kuida wõiks reh
maks saada, ehk neil küll igapääwaselt leiwatt puuduft o
olnud. Nemad joanud, tõdeb, et Sõrwes üks wäga tark ne
on, (kelle nime mina ei tea) Nemad wõtnud nõu ukst ten
juure minna ja tegid kaa nõuwad. Nemad wõtnud ja p
le 60 wersta teed ära käinud ja nõnda juure jõudnud, k
aga mitte sel korral koju ei olnud, waid õhtu pool
koju tulli, mis nemad peremehe käest tõdeb said.
Kui wana mees koju tuli ja tuppa astus, oli temal o
mine hüsinne wahu ja kõwa häägas. Ellis nem
mehed tahtwad, (Tuft ei nad oma asja peremehele ei
ei olnud juttustanud.) Mehed wastasid: Meie tulime
nikhuft jaanud. – Wana mees jäi täis wiha ja ütles:
mina teile pean nikhuft andma? Tuft minna
nii palju olnud jaanud et nad kõigale jagada a
Mehed said aga oma jõna parama ja küsisid mult
Ehk wõite mulle meile õppetada, kuida nikhaks wo
jõuda? Sõra ehk mina wõin, oli wastus wana nõi
pealt. – Mehed jäiwad kaa wõõrale wiisil wastu wõ
Wana nõid ütles, kui nemad juba jäänud olewad: Ta
on juba hilja ei jõua mina sellega korda, küll hom
toimetame omad asjad ära. Tange aga unatt puhk
ma, aga, warsi alla ega warsi peale, kuõma on jee lõ
heeb nisteks je ette heitminek. u ehk teie mitte tehe. –
Ütles aga neist kolmelt mehelt mõlles ijaomaks mõ
jõda iga õhtu oma korda teinud, ei jätta mõina kor

jum tegematta. Teised aga pidanud wana meheõna ja
jäiwad kaa warsi magama, aga jee kolmas mitte, kes nesti
mehese nõudi magama ali langenud. Tema jõua aga
aga wahelus. – Kesk öösi löi loa uks lahti ja üks noor
härra tuleb uksest sisse ja küsib wana nõija päält. Tuled
Wana oli aga warsti magama jäänud ja ei kuulnud
mitte. Sidal käis hobe tuli noore härra silmist ja tam
laist wälja, mis hobene ali. – Üks pani terwa auna kuiw
la põlema ja wõttis oma taskust raamatu wälja ja löi jõo
laua peale lahti. – Sis tuli tema isamõis mehe juure
kes warsti magas ja leikas selle juure warba alla
lahti ja wõttis wäe ja kirjutas jõega tema nimeraua
raamatu sisse ja tegi teisega nõnda samma; kas wa
warsti magas, kui ka kolmandama juure tuli, kes oma
silma mitte ei olnud kinni pannud. Tuleb ligi, kutsub
põlwest, kalsub wasti, jüs kubiskub selgelt, ja pomisles
ijseenese warp al, warp peal, ei selle wastu wõi heegi, nõn
läinud tema jüs oma raamatuga auna tõdeb. – ellis
ka enne, hartes, oli nüüd weel kartlikumaks jaanud
ja ei jaanudgi sel öösel magada. – Hommikul, kui
wana, ja teised mehed üles tõusid, said leiwa ahjust tuli
pannud ja jüs sel töö ette wõõtnud. – Wana mees küsis
kas teil on kaa midagi mulle selle eest anda? – Mehe
Ei kõrgi seda korda kaasas, oli mõni wähe nisugi
kaasas alewan. Wana mees kui on mõni paar kümnem
kopikaid. Aga üks andis jüs 20 kopikat kohe naba.
Neid wõttis wana mees ja mis kas põlewa leiwa ahjust
kui tema ejsmõisa wirkamees jee kümnendi ja mis
ginud ja teine nõnda samma; aga kolmas tuli taga,
mis üle wana papsa annale suurest silmad tegi ja
teise üllenud, mõni jäädi sina unatt annust ilmas,
aga teise teised abiks nüüd annad kingi ja seega kuõrata
kile ära müünud, rikkust ja waranduft saab teil
küll olema, aga sina kolmas, kui ka jee ära ja jõua
weel wälja kummata, jüs saad ja kaa nikhuft küll.
Homme kui teie siit ära lähete, jüs tuleb üks nisu
mehes teile üks noor härra wastu ja loob iga ühte
pütsuga, kui saa jee walu wastu peab, ja jõuab jum
mitte ei aieta, jüs saab sull' kaa waranduft küll ole
ma. – Mehed olewad wõimsad jätnud wana papa
Jumalaga ja läksid oma teed koju poole. –

Mäeriste melsas, tule nei ei kaa wana nõiija jõna järel
ütts nvor meu wastu ja löi eſimeſt jalgeſt, nõeb aga ei
ei tunnõngi, et neid löeb ei jai, ſuſt näazu olelle heim
kotti löönud. Tuli kolmando juubu Karjus, ehk minna
Karjuſin Jumalat nime appi, et ſee hirmu hilje oleks.
Nõnda jähin mina nii jõnna waſſelt, kui enne ja
aõnõ olen. Jumal aga ei alnud ennu puudust wõid
jai anuga purjoſt kõlk! - Teiſed aga jaid nikkalis ma
leeks üle Suulupää hüla ja wallu, nõnda et ju prov
waslaga jõda näha wõis ja paari aasta päraſt oli n
kõiks asju hül. Karjaſ ſuurd ja tugewaſ, hobuſed
ſuurd ja wägewaſ. Nemad iſe aga ſuriwad nõrg
nad annas keſk enaſ ära. Aga ſee kolmas, kes waſ
jähi elas 70 aaſtat wanaks ja enna ſurma wõõ
peal un tema jõda jutlu well jutluſtanud, mis tem
anole naſkeks patluſk oſwas, et tema nõida oſtnu

№ 6. Teine Sõrwe nõid.

Ütts tüdruk oli kiwe Sõrulaſe noa ärateenistanud. Selle a
ei jätnud tema tüdrukut kaamitte trahwimatta. Tüdru
pidi iga õõſe, kes tõi kelleſt Parila mõtſa kaſe Käänu
alla ſiſtuma. Kui tüdruk üheſt wäimuſt üle Lindu laht
wiidi, nägi tema Tallina Oleviſte kirikhu torni nä
ora. Nõnda pidi tema kaua aega jõda muhlaſt kaeuma
Ütſkõrd oliwad kõik walla laſtega metſas mitauras. Te
ſed paneſwad eneid puhkuma, aga tüdruk ütlenud: ehtis
teil wiga teie paneme eenaſt puhkuma, aga mina
ſaan mina parila metſa kaſe Käänu alla ſiſtuma
Teiſed küſinud, mitſ tema ſääl pidada Käänul. Tüd
raaſkinud anna low üles, et tema nõa warastanud ja
ajaſt ſääl peab käänma. Teo mehed ütleſid: ehtis ſee
jenne enid kõiki ühe kõrd ſuſa, ega ta jäkſa ne
ometi kõiki ära wiia ja nad teinud ka nõnda. K
õõſe akna ſuurd kohin ja müksin tuuld ja üts
kääl üllenud: „Mari tulume nüüd.“ See peale ſain
kõik tee mehed üle laſtetud ja warſi jälle enda kal
peale tagaſi ja waims ei ſaanud midſt ellarid a
wiia ja ſeſt ajaſt-aeg ta nalud jaanud, et ſee aſi tü
tuca ſai.

IIII Wana Jõnal.

1. Aunab Jumal wõõrast, ſur aunab kaa wõõras le ſeaga.
2. Ära naera, küll ſa ſäärd iſe oma ſülitud kapſtaid. —
3. Ära pekſa härga, härg läzeb pekſtes hullemaks —
4. Ära juurema, nõiad otſi kui wõõras majas. —
5. Arwaste wana laps prunaſeks ſaab, ſiuſki ei jallela mitte
6. Aum maksab raha. —
7. Aum alga ſulle, häbi alga mulle —
8. Aunus lapſes nutab aeju peab, wäri jõs waranu taga ſabla rahwaſt ei pane kergt tõ
9. Ei kea tule üheſt peolt, kus teine ei tee kead wasta. —
10. Ei hulle künta ega, küllwata. — See jünnit iſe. —
11. Ei ela panda pajaſe, Kaunift ei panda kallaſeſ elu ſt ei ſoa kelle kõik
12. Ei kahe pere koer ei ſaa italgu jüna. —
13. Ei maſal ei ole aſa, ega nälgatſel leent. —
14. Ei maſale maale pole wet tarwis —
15. Ei mee wõi hinga enam puhuc aſ, kui nuud nalwaſ. —
16. Ei noo ſinu ahwaſe annaſt ei ſüe. —
17. Ei ole teele ega tõõle, waid kahe wahel kõnnut. —
18. Ei ole ühteſti ametnii ſunt, et oma moſt ei teidaks. —
19. Ei ole õle wäe kaupa, kui ei ole, meele kaupa. —
20. Ei pill peret leida, pel kuidab kõr tus
21. Ei ſaa nii paljo aega, et kõrwa tagaſt ſügaks. —
22. Ei ſäält ſaa wet ega wermet ſilma ega ſüdame. —
23. Ei ſee koer kammuſta, kes ühte puhtiku augut
24. Ei ſelg kaeru kaswata. —
25. Ei ta pürſi puis ega maas —
26. Ei ütſkõ pääſuke tee ſuwed. —
27. Ei waras lahe ühe nairi pärast aeda
28. Ei wagadus ole pärus. —
29. Ei wõi kohuſe peale enne kõrmat panna, kui ees aus
30. Ei wõi kahte ſuurna ſurra
31. Ei wõi nõ aſt wet ära wiſata, enne kui puhaſt ſaab.
32. Ela kuhtlas lugu latka. nüüd on kõik pilla palla
33. Enam päänu, kui maksaraid. Jära mu
34. Enam waſka palume, paſk. lagub lahenine Jära mu
35. Käda ajablarja kaewu
36. Hagunik leiwa jatku kunnalik ölle jätku. —
37. Hea kerjäja, kui kõt kääs.
38. Pit. wikat löõb laia kuere.
39. Huka ama kea una laie, kalju neiſta leiwakeſta
40. Jää kariſeb nii paſas kumm käriſeb. — kathek.
41. Tuka ſee kiana laks, kes ſee ſuure nunna nunnes.

42. Kelle jalg katsub, selle suu matsub.
43. Kiana tehtud kannikene, pea tehtud pilla peal
44. Kiirik hoos silased rihikad, kiirik wangid waesed.
45. Kiirik on riista riidlejad ei ole kiolga korrastajad
46. Kääsi pussas, täi pungas.
47. Kena kui kõlgu jalas, wiks kui wõõ nina
48. Kaarutt saab mängu-meest, aga hundist mitte
49. Kes ainu wälja annab, se ise ilma jääb.
50. Kes aru läheb, se armsaks petetisse.
51. Kes ei saa süües kohe täis, ei se saa kaua kestes.
52. Kes ei tee silmi kokku, peab kuhugi kaugele tegema
53. Kes hundide hulgas peab kaa nendega ulguma
54. Kes kibedat kahjub, see magusat meie ei tee.
55. Kes koera ei sõõda, see sõõdab waraft.
56. Kes palju küsib, targaks saab.—
57. Kes palju püüab, wähe saab—
58. Kes waraft koeraft ei aru kiirus koera ei õpetab
59. Kõrvade wahel kõpitab, jõgise wahel kaotab.
60. Koer on jõnni jälgi, hundi pea silitab.
61. Kook tahab koort, seppik tahab, hak tahab kaunist, pu
62. Kuiva sega, nõrga kõva. [ruhaga]
63. Kui kurat saab karja koer, siis saab kaa tõst mu
64. Kui karkse päälu on kuus siis on kea jõgise.
65. Kui Kõi k. on allas, siis sinul on valus
66. Kui vaka laetab, siis uus wagi, kui tõde tehtakse, siis
67. Kui sõr on, siis peab põgenema, ei aita nuiu, kui peal palgu
68. Kui tõsi, siis toisku, kui wale siis ei augu.
69. Kui wõõras nahk ees, siis leitakse kahe kausta taga, kui
oma siis ühe nii makese.
70. Kül hea lugu lõpeb enaft, kahe kord kaubeda.
71. Kül wõõra lõpuk jõpt jõab lõpus, ei wõõra enaft ei
72. Kül Suval naeb nui tunnati, kuulek kuulmata
73. Kül koer kaua parandab,
74. Külab aeg annab kaitsta.
75. Kül mägi marga kui watab
76. Külab see kaub ainu, kui naese wattai.

77. Kül leib saab sõõja ja sai sõkkuja.
78. Kül ta wõib kaabla, kas pun kuaga wõib kuhi a
79. Kus ei ole waatu wõõtjat, sääl ei ole wälja anujat.
80. Kuri elamine wõõtab kõik kõrgt ära!—
81. Kus kunt kaawel pesa teeb.
82. Kus kõige sügawam noe on, seuna kaa see, sesse kaluvad.
83. Kus harga, sääl sõrga.—
84. Kus koera kuiva, narri õunaaja.—
85. Kust kommaft mitteh sääl mäel käigeb.
86. Kus on oma ima sääl ei matsu nukki ima!—
87. Kus lehm sääl wasikas
88. Kus ngatis abu, sääl sees peab sõua ma.— ole oma
89. Kus germmaaust, kus muia nattaft jääb.—
90. Kui sanatta ahõõrai laab matta kõõg.
91. Kaps mes kaswab kõrmuta, see surel aiuta.
92. Kõra us lihutab, kala us kaotab.
93. Magab sõba, ei maga sõba alune.
94. Magaja pannakse ära, tõkuja aga sünnakse ära.
95. Ma põuna ei ole ühtegi waiwa.
96. Sünan laiska pelta, aga laiska ei kõpsenaft pelta.
97. Ma näägen kuhja ja sõägu kuhja aedu
98. Mees must on teeab walge.
99. Mehe kõrd maksab raha.
100. Mehe nuusitas on magusam, kui mee kuhjukas.
101. Meda sinrem kuusse, sõda parem tõuai.
102. Mina härra, sina härra, kes põrgel käki kaupa
103. Mis kõrge on, seft mine mõõdab nii madal on saabastu ülle.
104. Mis mõõs wiuakse, see wiuakse nõuda kui tuleseise.
105. Mis noorelt kokku panetz see wanaduseiab.
106. Mis nukkas koolib ühe silma pärast teine on tarkus.
107. Mis see peab muile keaa tegema, kui ei teeseenefle.
108. Mis sae sinus see see kõhtes.
109. Mis wõtja wõtab, kui anuja ei anna!
110. Mõõri, sead ja jukku kubuse on iskta ahaawad.
111. Mulise naeru järele tuleb nut.
112. Mul on üks kea kasilane, kuulus kerwes, vaid kalidas, kiwaamma
113. Mun mutsi, teine paise.
114. Naeste rahwal on pikad juuksed, kuhi see mõttes.
115. Naeste rahwa lõe ja wana hobuse järi ei nakta maeagi
116. Narri suu nagft pruugi ama pruuti, õppeta oma kappe
117. Nõrm nõuab, kaugus kaaatab
118. Nüd on kõik otsa pane kambad warna!—

119 Ometu on wendade ori, wilets de palgaline.
120 Oun wõlgal, wilja an wijal, kõrs kaebajale kaela
121 Oppeta hunti noega essite murumaa
122 Olga kiwi palawam, kui palawam, kui peal jõuletakse, sun jõu
123 Olgu pääw nii pik kui ta an aneti ta ähtusse paab.
124 Ema ann, ann-laiz.
125 Ema eit eitekene, wõõras eit eide naista.
126 On Sunnal pusukese ummga lowun, jus pean sellega elama
127 Paigutu kui jääs jäär, paigutu kui jääs jäär. Aeka ja nait
128 Pakkis pagaze lastele saiga
129 Pane kamm unt ker ehet, jus on kahe ilus. —
130 Parem wee a kerrakse, kui wõi wõõrsis.
131 Parem lehja laulas, kui lehtab metsas.
132 Parem an maerja waatata, kui metsa
133 Parem ema ema wits kui woora ema wõi leib.
134 Parem an ama hagane leib, kui wõõra wäs õde.
135 Parem ru wits raag weeres, kewade närtsa, kui jõle tais kewan jõ
136 Parem jerma tõle tetra, kus ennc tule afa.
137 Parem jõomu jõõta, kui kõvlgat kõpitaeva.
138 Parem jum jõe zõrahäälega, kui jõlga tahta
139 Parem weel warbas, kui, kõrts kingas.
140 Kõik immesse ei ale ühe weega nõtkeks
141 Pahas, jum, puhas kõrs kaebe maatema tahte
142 Pahn alune nikkab teise jaanõ.
143 Parem ukse eest pogenedes, kui tahtja nurgast.
144 Rookis Luts ja tuhi wang an sakja surma.
145 Kamal kits an jes, kes ei mõista punis kõrwe, kui ees ön
146 Pael nattal, wana naene wan kriie.
147 Kutsul pole leent, maja afa, kül laja pelab afmat.
148 Hea on kes häste tanseb parem, kes paigal seisab.
149
150

V Wanad laulud.

№ 1 Pea laul.

151 Oh ohtari muru maealal, Ingerpiiga peenikene,
152 Mitis jao mulla mul ei tulnud, Jun käisin kõjus järele.
153 Wõeb minias, kuuri krunsis, Leitmet jaagas jõmurinõa.
154 Ma aleksammu asta teinud. Mitta teenin ane minuft.
155 Kambre kaa Puna minuft. Pelo teenne mina kinuft
156 Sõsse tannud jõisi jüngi Noone nooriku magama.
157 Une kaasa unnatelle.
158

№ 2. Sõa laul.

159 Ehitelen ella wenda, Ehitelen õppetellenc
160 Minu ella wennikene, Ara ja aja ega eele
161 Ara jaa jäägu järele. Õpmisse õlpitakse
162 Jagunisse tapetakse Kõrsta kerkel jõiaeda.
163 Sigu lepu kaunisjatte Kesk messe kõrwa tulewad.
164.

№ 3 Sõukese jaga laul. pag. 61.

Seeri, laru lõõnike; Kus ju kullast pesake?
Tea taga lameste, Kus jee tamm jälle jäi?
Wana taat rajus tamme ä? Kus jee wana taat jälle jäi?
Wana taat juri ära. Kusta maha maeti?
Pikkia põllu peenra peale, Kus jee peenar jälle jäi?
Hälsed halsi peenra ära. Kus neu hälsed jälle jäi?
Neitsi nopsus hälsed ä? Kus jee neitsi jälle jähe?
Neitsi ilus kiwe alas, Kus jee kiwe jälle jähi?
Wesi weeretas kiwe ä Kus jee wesi jälle jähe?
Must härg rüüpas wee ä Kus jee must härg jälle jäi?
Tapur tapas härja ä. Kus jee tapur jälle jähi?
Kõwesti kutsutas tapri är Kus jee kawasi jälle jähi?
Kawasi läks kopsi kämmu alla. Kus jee käsi jälle jähi
Tiaru kaajus Käsnu ülen. Kus jee tiaru jälle jäi?
Tiaru läks muiste Mieo maile, jättis jällen jeia maile.
Tee i kolme projekesi: Üks ali alasti alya peal
Teine pikas pingi peal, kolmas lõõtsas, kolen tuhi.

№ 4

Roi, roi roi roi nõlle pulmad, Kõrsi kuloo kibelen jõe.
Neil ali ühtse pulmaliisi Siga seitsme põrsaega
Sama lauga tallega. Kolme ive warsaga
Tiaru kaks Kummelega. Sõõri lõõtsa (two pipe) pilleega
Sõnn leedi waskikaga. Tiu kõrs naltaga.
Wäre wakksi saabastega. Kana kuke pajaga

№ 5 Laula nuttjad. (wargad)

Teie kuulge Lammas nüüdu, Teisse sõrku, Minu kraaw.
Olete tee nüu sulaft & nüünud kuru peale kuloewad
Sälli kuna leitsewad. Wats tallakaeb ali taga kümmer

per. 62.

kunga ali jalga. Päris talla pääle ali taga. Hüll (mäll) peab Rõõsmus. Koer kõnnab häält (jaba) võnga. Kuuinar käärib wõrsk mahlu poolleest jälga pal pikkal.—

№ 6 Rasja laul.

Ülis kõrd ale hea ilm. Hea ilm ja see ilm
Kus see armukene kauca läeks. Ole Weerooffi pääsukest
Koerad aukusse wärawad häisse Kõik maailm ale rõõm
täis. Ära minna nikkal kosja pikkas teenab wara peale
Mina ikka waesel kasja. Seest see waesel hea meel
Tapab kukke lapsab kaua. Teeb pulmad pealegi.—
Mina seest ei hoolegi õst saa minu minu hül üle jäetse
Sa maailma silla wõtsi. Käed otsas käälukesd ja ou ka
jalukesse. Pea tal otsas nii kui painaud. Silmad peab
kui sibulad. Ku pealt mehe. Keha peolest kolvatse

№ 7 Tüli kukke päraft.

(Saarlaste muinaja laul, mis üks laulu munga Rudo
Sameer on kuuletanud. See on üks sõnu
laiga aga mnalu mehest laulnk (muretus.)

Päänu kuki laks teast wälja, Pattitses jä tegs naga
Seuis Pehwi ea aeda. Taktes Jahwri Kaun hwaa.
Jahwri Toomas ja ta wend, Kende Käis üks wetteni mänd.
See a nemad soagisiwad. Ta Raa kuke tüli waatsid.
Toomas wõtles tanne wäädi Löi sis ümber kuke köödi.
Kukel lend sis lelunn laeuta Sääl ta annab äige paukse
Kui see Toomas kukke löi Käänus kikkel teas sõi.
Teal kuft näe mõõd aru said Oi sääl kaa seesamaid.
Sui ta kukke pikkas nägi Siista suured selmad tegi.
Sias see on üks mehe töö Mis arwad ja kui ma sind löö
Ma alen õppima kroone meet. Mis alekisse ja minu ees
Toomas seda kuuloes kohkus Mikkel kaebas Sellu kukke
Toomas pidi kukke maksma Mikkel' tooli wiima aftus

*) pae pöödne maa

Tulek Kukk Ka sina aeda ära teda maha löö Sest sis pole mes ta
Sest loom ei tea mis teeb. Tuft kalle paas jõlk teina jõõb.
Paal pole antud wõtte meelt Ei räähimiseks lõõdus Kelt.
Juumesel meel ja mõistus. Tuunel kaa need kirja tähes
Teab ta juba mis on õigus Sus Ki taa jõõlt kõrwal tähes.
(Sõ ali tüli Õpetes ja Mihkli manitses Toomast)

№ 8. Kanade sina Kohta

Kanad on hül wõtke loomad ellas näd juurt hül jagatenni
Tawel tead teewad tärnu Teeniwad kaa naeslet wärwi.
Kewadel kui ilmad sagad Taeiwad Kenad Kõrjud proojd.
Kui on linna patti Sõkjus Nende eest paab kuad maksu
Sui ja mõrd ära Ta pad Sis jeks iwana jälle jäetsi
Sinna järel waal mis Kaju Ok kuk kea weke rajad.
Sui ja kaudes Kukk häält ellõtte Kõnu ellabis pead
Kõnu kuk on alles elus Saulab kirjo punte weeru.

VI Esitlaste teretamine.

1. Tere ehk tere, tere. 2. Tere hommikust, tere hommiku
tere hommikust, tere hommest, tere hommiselt,
tere hommi Kult. 3 Tere lõunad, tere lõuna tere
lõunast, tere lõunest. 4 Tere pääwast. 5 Tere õhta, tere
õhtust, tere õhtul. — Terwise wasta wõtmine: 1. Tunal
tuine, Tunala nimel, tere tulemast. 2. Sun tõe-
vahwast teretakse. Tere Tunal oppi-wastus: Tere Tuna
ali on hea ehk tere ja jõuen wõle. 3 Leiwa ehk jõõ
hea tere. 4 hea õnne. 5 Tunal kaga. 6 Tunal
ali. 7 olge hoaks. —.—

Nõnda nunelik õppetaja, elete mõõd minu kirja
wara Kõikn laks waates lõppetanud. Kuel aleks weel laiste
nis palju proognaid tarwis, aga aig on nagu kuel teine
kord, kus need minu siin kirjutud proognad annelikn
õppetaja ja Koguemente haigas ajast on leidnud, weel kõnd
Sys ei ole mina mitte nõnda teenud kuda Kondaelen.
Oge suhta ja kirjaku peale ei ole mina kuel juure-
waatanud, sest, et aega see tar belk puudus.

Wiimaks weel soowin mina omalt poolt ausliku
prefitendile, kindlad meelt ja ikka seda sama oma Eesti
wendade armastust, ja weel wiimaks soowin, kõige Eesti
kirjameeste seltsile ühtmeelt, tõsist isamaa armastust
oma kirjalikus ametis ja palun et ausalik presitent nen
poolt, kõiki kirja mehi teritaks, et nima, kes juba sui
see kes teistest maha jäänud ja maganna wõnnud
olen, mind Raa wastu wõtaksiwad; Sus saadsin wiimaks
laulma:

Oh ema Eesti kui armas sa,
Nüüd sinu lüwest hõnnu ma!
So jälgedesse astutes
Ja sinu sõge waatates:
Nääv, mis so jees on olemas,
Nüüd warss see on tulemas:
Et iga Eesti mehe sinus,
Sa seisad üsna selge ees
So elises nr armastes,
Et ime Küll on kuulda see!
Sus ennr ööldi ikka õ,
Sääl seisab põrgus selge õ
Ka mõni enne üttes keik
Sääl Eesti mees nüüd üttes KÕIK.
So aidas palge uuemad,
Kui aastat kümme kuendat
Ja iga targem Eesti mees
See seisab sinu salwe ees
Ja waatab salwe sõge häält,
Kas wiis puhtaks tehtud hääst.
Jah see on äige mehe wiis
Ja nõnda wiimaks laulan siis:
Et Eesti wennas elagu
Mis ema Keel see selgigu
Et iga mees kaa mehe sest
Kaa temast Kinni praaks hoost.

J. M.

Wõrres: Kodumaistes J. Mattisen
Laulabsina Hülgas.

Hülgas 21 Mäzy
1878 a.

Mis ennalt palusin weel, nüüd see wennikesen, kui minust
Weljad midagi õpetuseks leidsiwad ehk, et mulle kõrjutaks
Sõnum oleks see
Ja tehtud.
Hülgas.

№ I. — F — Hülgas 2 Jaanar 1878.
pea. 65.

Wanad Eesti rahwa laulud. Rummust

№ 1.

Tuhu kutse poisikene
Kõla armas neiukene.
Kena Kõrwa Korraksina
Kuulma, mis ei ka teie:
Mehhed Kallas poisikene,
Wõga armas neiukene,
See käis Korra teda mööda,
Suure laia maanteed mööda.
Alus kõrd Raa jõuhkamaie
Kõrtsi Reha Karastama.
Alus suure teeli peale,
Kõrtsi laija laua ääre
Kirjutas sääl Kirjad Kenad
Mis ja elne Kuulsus nenra wennas
Alts jälg tal oli saagras
Jume wana Kuulus Kiigas.
Alts jalg oli Kannuksega
Teine ilma Kannuksita.
Urgas sealt jaculasja
Kiigas ära Ratsule.
Sõites Kiia liiwa alla
Oiskas sealt teise wäja:
Tõuskõiles Kiia sakkal
Arakõse noored härrad.
Kiia rikkus see tulewas
Sawad juba ennalt paistma
Nuagu Koida tähed kuiwad.
Kenasse on neil laewa pun
Masteg makka Karwalõsse.
Maha tõ lasi laewad punasse
Just nagu nana, nana wordes

Nurmustas purjes, Karastas Kelmis
Sõas neil Kaela tugewad sõlmis
Kes üle jäi pattu punnima
Ja minna Mehhel nennetsis Kaa

№ 2.

Sääre Jaan mul poisikene
Tule naba lahkasta
Ajw tasa ukse lingi
Tästa ja ka ukse tõige.
Kas on taa tõrjaja
Kes on seina kõiwelajai
Sarte paigale panija.
Wõta wõõr ääre alt
Mis ja juhtud teedma sealt
Seal oli raha loeka kene
Tästa üles paija sirwai
Seal on Kolmes elme weeal
Mine õue Jaamike
Astu tasa õuese
Wõta wõtmed reiästa alta
Kalka suitsja kaalu sealta
Kuld nüüd Keskel aiwas
Wanad tagumises kwennes
Pihe al on Kenad täkku
Kästi kirjad Kenad wõigu
Ohja nüüd altse peal
Kangid walge warma peal
Seelte on Kolm tükka weel
Kuld warne reiästa al
Kalka ülts kobune kwa
Ja ka nõge otte panna

Sista pikkiti minenaa
Ja kohe Rähk Ku punuma.
Ku saan orgu Saanikene
Siis oota mine Kaa armutaw
Et jõuan järel tulla
Ja siis sina jueres olla.

№ 13

Hansoli annus mees
Elas suure Körwe sees.
Hänen Karw Käis Kaudu
Rebane see reetis saal.
Kurt Käis Hansu hoonesse
Karu Hansu Kambrisse
Rebane toa laela
Kurt töi Hansul hulga waru
Karu Rentis Rüündega
Rebane saba lahutas.

№ 14

Annekene aina kamm
Põha päätwa hammikul
Säks aga silmu pesema
Pani Kee küüs sõtta
Sõrmukse põnewa peale.
Preesi peene liiwa peale.
Pili augi alla wetta
Säsukene pealla wetta
Muda pea mulla seasta
Wõtsid minne sõrmukse
Neelsid pesi pisikese.
Mina mutles Koju poole
Wasta eite wasta taasta
Wastasid meid wanad nõlemad.
Ärte minnalla küsimaie
Taati minnelda küsimaie
Mis sa nutad tüttar noor?
Mitte ma ei nuta eitekene.
Säksin silmu pesemaie
Põha pealla hammikuka
Käsi päitla aeguel.
Pannin Kee kiwi otsa
Sõrmukse sõnera peale.

Preesi peene liiwa peale
Pili augi alla wetta
Säsukene pealla wetta
Muda pea mulla seasta
Wõtsmine Kee kiwi pealta
Sõrmukse sõnera pealta
Preesi peene liiwa pealtat
Ei waiwa tüttar waene
Mel on Koda Kolmi aita
Iga aitasse Kolmi Kotka
Iga Kotkusse Kolmi Keeda
Sahtelisse Jaia sõrmusta
Peale tuhumaa sõrmukse.

№ 15

Kül oli kurmas Eou kirmu
Kül oli armas Anne sõrmu
Käe ja Kirbud näsiie
Iga tuned tõmbasiie
Wõtsit lõikin, kiskid laulsit
Cuett läksin hõlmas peua
Kärawasst sies Koenad kaukii
Sauda taha laskin maha
Sis wastin Kerra tagasi ja
Teise Kerra tagasi
Eou tuli wenaga järele
Säält minna pissin ei Kannu
Seni Kui weske mäe alla
Säält waatsin Kord wee l tagasi
Wõha Eia tuli wennaga järele
Säält minna astsin halleesse
Kukese priska sisse.
Säält hakkisin halliga ajama
Senni Kui Kiia Kimmani
Perlu pae laua otte.
Säält nenna astsin Kallast ü
Sõnupii ja Koru Kid
Kuremine ü Koogi taunga
Kis pannin preesi prüdi ma

Rüdina ja praadima
Praadi ümber pöörma
Sõõrinne tüttar
Sõõrinne tüttar
Et ja pea priskeks lähed
Sa sina sina waasi walgeks saad
Et sind preesi puudelekse
Ja sind taga nõudelewad.

№ 16

Ujust laujust tumelda
Köik aga Kütsi Kimmelda
Mina Kudasi enda hoiusi.
Wana sabaroid määrada
Kündes peellid, Kandes iwarse
Pani tüttroid mehele
Nojad nagsi wotsa maie.

№ 17.

Ära ära wennikene
Ära sureremal surewad
Ära Kallimal Kaiwad
Mulda pannakse parajaie
Ei sure minne sugune
Ei Kau Kalsude alune
Ei mina nuttaks surrisa
Kaales Kalmu olla minnes
Pikkas nuttab surres ja
Kärvab Kalmu minnes ja
Ei rikkast rahaje maita
Kuningast ei kuldaje
Ühte muldu meil maita
Ühte liiwa liiwitakse
Ühte kauda annetakse
Ühte Kalmu Kammetakse
Pikkas nutab nägeieda
Karjeib Kallasta ei hawa.

Tõsil asti Kiiwa pilli
Mõsst mees Kõrkis türre sees
Maria waras ja Kirjo Kaija Kot
Hal mees ajas Jõra taga.
(Minul on se mai Jõnalla jõ
naistel Kun üks mõis tahtis)

№ 19

Läksin Läksin wennekene
Läksin mõisa kõnõmaie
Oha paila hommikul
Leesin mõisast wana tamme
Wana tamme nutemasta
Mina tammelta küsimaie
Mis sina nutad tamekene
Tamme Kuulis Kohe wastes
Mikk mae nuta nenukene:
Muud puud ära murritakse
Muunne lehte lengatakse
Muunne oksa otsatakse
Mind aga Kaski Kodalitakse
Mind aga jäätä järele
Sein ümale imetleda
Sein tuulekt tuigutada
Sein wihmal wimtsutada
Sein rahel rapsutada.
Mina Kuulsin Kõtsin jälle
Minul ehk Koda wiie wenda
Igal wennal wiie Kerwõtt
Igal Kirwel kirjut warrel
Need tulewad tamme raijuma
Köiwa puuda tarwitsemaie
Tamme oksa otsimaie
Tamme lehte lei Kannaie
Tammest joaneb tarbeida
Kõsta tammest Kõrstu puuida
Sawast Kaewa aukuida
Tamme Kännast õlle Kanna
Oksad wiida Kaaste talli
Lehed aga lehma talle.

№ 10 pag. 68.

Kägu Kukkus Ruki Kusja
Halli linow haawi Kusja
Töi meil söa sönumisa
Kes see teeb eest sotta lähes
Kas lähes eite Kas lähab taati
Või lähes minga minessa
Wai lähes Kõige nwerem wenda
Eite Kunles Kohe Kostis:
Ei lähe eite ega lähe taati
Ega lähe minga minessa
Lähab aga Kõige nwerem wenda
Kõige nwerem Kõige nõrgem
Kõige Kõrguna kübaraga
Kõige o ukkena kolusega
Sus lähes sõta Sõdimaie
Wene wäega wõitamaie
Taati Kunles Kostes tale
Kui lähes sõja sõttemaie
Wene waega wõitemaie
Nra sõida sõa essa
Nra sõida sõa taga
Sõida sõa Kaskella
Esimese heietakse
Teisemese tapetakse
Kolkmese Kõra tolwaw.
Juli poega sõa sõidust
Sõa sõidust Wene wõidust
Kõlus enda ukse ette
Juli eite tumme poega
Juli taati ei tund poega
Wene mees Wene kõbune
Wene waalgi waljada
Wene Koutud Kuuekene
Wene rõhmad nõsta Kutte
Wene saapad jallassa
Waski Kiwid peassa
Seal hüüdis hoilla hoost
Rattutida lügutelles
Kammukssa Könestades
Hüpa minu halli
Kõpsi minu Kõrwi
Wõeta weri punane
Lase taawi lehte laugu
Sõites sa ukse ette
Ots läks aknesse
Sookа Kulla rõõstaasse
Jule wälja taatikene
Jule wälja tumme poega
Wene mees Wene kõbune
Wene waalgi waljada
Wene Koutud Kuuekene
Wene rõhmad nõsta Kutte
Wene saapad jallassa
Waski Kiwid peassa
Seal hüüdis ohjala hoost
Rattutelle lügutelles
Kammukssa ja Kõrstades
Hüpa minne halli
Kõpsi Kõrwi
Wõeta weri punene
Lase taawi lehte laugu
Sõites wenna ukse ette
Ots läks aknesse
Sookа Kulla rõõstasse
Jule wälja wanakene
Jule wälja tumme wenda
Juli wälja ei tund wenda
Wene mees Wene kõbune
Wene waalgi waljada
Wene Koutud Kuuekene
Wene rõhmad nõsta kutta
Wene saapad jallassa
Waski Kiwid peassa
Seal hüüdis ohjala hoost
Rattutelle lügutelles
Kammukssa ja Kõrstades

№ II pag. 69. Hülgas 4 Jaanar 1878.

Sepa minne halli
Kõpsi minne Kõrwi
Wõeta weri punane
Lase taawi lehte laugu
Sõites õe ukse ette
Jule õde tumme wenda
Jule õe tumeis wenda
Et Kül Wene mees Wene kõbune
Wene waalgi waljada
Wene Koutud Kuuekene
Wene rõhmad nõsta Kutta
Wene saapad jallassa
Waski Kiwid peassa
Õe Kuudab Käessa
Õe Kõrjab Kiwwastes
Sus hakkas hale tulema
Wesi silma woeremaie
Kimmast põkkus põlwi juure
Põlwest jüba warbuni
Warbust Kõla waimule
Minu waese silma wet
Tuila Kõrja Kõla Karja
Kõla woonde hinguse
Minu waese silma wegta
Eite minnult Küsimaie
Oh minne armas poega pole
Kõgi mul sõa sõnumata
Mis seal sõastehtunekse
Kõega Kunles Kostes wastu
Oh minne ella eidekene
Oh minne õde nõdalu
Sõse minne werine särk
Ühe wõnne armane palakas
Sus raugin sõa sõnumida
Ei ole sõas naene armas
Nainе armas Kõrsa Kalles
Sõas on armas halli mõõka
Kaunis Kange peaga hobune
See minne seasta peastab
Weel rõõgin sõa sõnumida
Nõuda sõas meeste päida
Kui on mettsas mataida
Nõuda sõas massa suri
Kui on mettsas anarja warsi
Nõuda sõa meeste sõnni
Kui on mettsas pilli roogа
Nõuda sõas meeste wõnа
Kui on mettsas mutta paljo.

№ II

Kui minna hakkan laulma
Laulemaie laulemaie
Kõla sis tuleb Kuulemaie
Wali tuleb wiisa wõtamaie
Kõla aga Kuulab Kõõnikselta
Wali wõtab wiisa wainu pealta
Rikkas rein Kotukselta
Sulu mees tea taetta
Wabat mees warna pealta
Saut aga sauna ukse pealta
Kust see laps on laulu wõtnud
See Käänо Harjus õppinud
Wenus wiisi wõtnenas
Särwas sõnu jätkunnas.
Ei Käänо Harjus õppinnas
Wenus wiisi wõtnenas
Harjus õpisо õõkselt
Wenus wiis wennа naesel.

№ 12.

Mina laulen, mitte mai leula
Mina laulan mere murutt
Mere Kulow Kalalehk
Mere serwad sõrmekselt
Mere põhja põõnduki.

№ 13. Pg. 70.

Rukus Rukku Rägukene
Helgi heina linnukene
Ega ja minule Rukku
Ja Rukud Körwe harjastele
Helgid heina näitjale
Raugud palgi raiujale
Lõkse loo wõtjale.

№ 14

Neitsi Resse noorukesse
Lähwad rinnu Riia poole
Jaga Tallinna(linna) poole
Lähme Riiga rikkumaie
Tallinna(linna) tapamaie
Põhla maad põletamma
Läe pois(se) hüüdis pöesta
Wahtsed hüüdes walli pealta
Wõru neijud wiinu Resse
Harju neijud ai nõkkesse
Jälle Riiga rikkumatta
Tallinna(linna) tapamatta
Põhla maad põletamata
Poolsi ära rowimatta
Olgu Riia riidele
Olgu Pärnu porletele
Olgu Goome soola tuua
Naistel tuua narmaida
Tõistel pooli südi tuua
Jüttrikke jüri Kuni.

№ 15.

Mina laulan, mitte ei laula
Kõla mul üttes RuKu, RuKu
Kõla lapse laula laula
Mis mina RuKun RuKu linnu
Wõi mis laulan halka lapsi
Mul on Rõõm sama sulgi
Laua peal jäi laulu eläti
Kirstu Rapi Reole Rõõksa
Järsile pajates waiba.
Noored mehe ellas wennad

Pango laugud rahesse
Hallid hõbe ilmessa
Kõrwid Kõrwa rongasse
Süna silmad sõrmukesse
Peati Kõsse pantalasse
Kummelida Kilpidesse
Sõtke ratsule kõnie
Ajage hallid alla aie
Tooge mulle sunda sulge
Laua peal ta laulu lehta
Süs mina laulan linnu
Terven heatta teere wüsi
Pajatelen pardi wüsi
Healitsen hanede wüsi
Krunsutelen kure wüsi!

№ 16

Saulakesin luguda paari tog
Werilakesin wiide kuude
Kardan Kõsse kuulemaie
Ennale elämaie
Taha ranna rahwamaie.
Reow mul Kuulek Kurja
Kuulek Kurja wanna naene
See panek sõnad tähele
Keribmäe sõnad Kerrasse
Wiskab see Kõna wedeje
Wesi wiib i jale teaba
Wesi wiib ennale teaba
Wesi wiib minna teawa
Kuulab idee sõcamesse
Annab teada audiale
Annab teada Rangella.

№ 17.

Jõus mees jõ Kõrmas süda
Walge mees ja wali rus sõ
Musta mees se mees tark
Mõsi lase mees tal peab
Eralase hing tal sees
Silitka süda sees.

№ 18.

Oli mul ori Kas singa
Hakkasin singa sõtlamaie
Ausin seale silget sõlget
Nägin kuusa tõusmaie
Oki pakkuks paksumaie
Et saaks häkid kärdad
Wõi woorstid wennakamad
Juli Kõla Kõmu Kassi
Sõi mu häkid kärdad
Wõi woorstid wennakamad
Mina Kassi Kõmi wõtma
Kas läks kawuse pagudje
Mina Külast Kõsi toma
Kõis puesta, mees talusta
Kakse Kõsi Kangu otsa
Kassi kaewust Kõmi wõtma
Kattis läkse Kanepi Kõie
Nõmme Kõie otsa tasi
Kaust Kõie rakkata sõi
Kas läks Kawuse tagasi
Hiiri naeris aita eesta
Kus mina Kunde pojukesta
Seltse ja minutesta
Kõik on kassi nahkasse
Kõrju silma Keele peal.

№ 19.

Oli mind lugudes lukus
Soimati mind sõnadesse
Mina tüttar toodi lukus
Watwu Kene watja lukus
Kirudel eide Kirstu lukus
Tarkoli mind taadi lukus

№ 20.

Ajut vajut tahaksin lauda
Minu häal ei anna lauda
Minu Kurk on kuiwetanud
Torw roogu roostetanud
Heale aukson hallitanud
Kõri sõlm on kolletanud.

Pg. 71. № 21.

Ah sõja kesa heale kesta
Kummajaga kuuga kesta
Mul on häätta härga hüüda
Kurku kuuge taga kumada
Kas tee tahate teada jaada
Kust sain kulse kuuguks
Hõbeuse häälekese
Mul oli ritkas risti otse
Mul oli ritkas risti tanti
Kinkis kulla kampsuksi
Ma jõin kulla kurkuse
Hõbe hammaste taha
Süs sain kulse kuuguks
Hõbeuse häälekese.

№ 22.

Essa minu hüüdis illuksi
Ema minu sõnnas mõesse
Onu minu hüüdis onaksi
Täti minu Nõlkis täitsaks
Sus minu illukene alla
Ennealgne olema
Kõdu mul kümne paari härge
Häästad hobusit ühekse
Sõi kab sõitse sõrli kesta
Süs ma sõuan sugusõõta
Esa wõtsi istutaia
Sõitse on täisi kuuda
Ummus on otse lauda
Ette toon neil emaksi praadi
Kesta! Kõrje kitse praadi
Taha lauda talle praadi.

№ 23.

Ait tuua isale
Ait tuua emale
Mulle tuttar andomaks
Kõõi kaela kinkimaks
Jüttrel on tümad riided.

№ 24.

Mis sina tuisud tulekene
Pangud paha ilmakene
Tänä isä meredha
Tänä nno ema meredha
Tuisu hommel tulekene
Pangu paha ilmakene
Hommo mörtsukad meredha
Pagla leikjad kaludo
Orga selmerde minga
Ses ei tunne tuule nõuda
Tuuli nõuda mere sõnno
Wastu päiwida ajada
Sõrwi Rauda seisudelle
Mina mees marimehe poega
Raunis mees Kala mehe poega
Mina tunnen tuuli nõnda
Tuuli nõuda merda sõnna
Wasta päiwida ajada
Sõrwi Rauda seisatada
Mina töön munale sõlme
Hajanast ma Raanen käsi

№ 25.

Oh minno weikke wennuke
Tee mul rattas sõngikene
Miska õõrutan ööle
Miska weerin wendaelle
Ei sünni sugise käsa
Ei kolwand kewade käia
Sügise weed sügawad
Kewade on laenod laiad
Hobu mul hupputka ajasse
Sina laska laenesse
Wankri weelle mul waukis

№ 26.

Oli mul ükss ainus wenta
Ainus wenda armas wenda
Seegi sõlmiti sõjaje
Seegi wärwitti wäggje
Pandi pambu Raudanna
Pärna oli suur ja raud oli ra
Waski oli wale halgastada
See käis käsido peale
See wajus õlade peale
Walwas waga hingekesja
Peaks teenat teadma teine p
Anwanna ju Raasa noore
Wiiks ta tollala kojuje
Wiie wesi halliga
Kuue kesa körwiga
Seitsme süsi muustaga
Kaheksa mind pätsu mes
Seaks süsi riistega
Kahe tiine kesskelas

№ 27.

Ei ma tehi tormi jeesta
Teise arma augu peale
Kukulinnu kordu juure
Käu ei karmaste wahel
Mis sel käula mured
Sõnes kenna walga peal
Waatas üm ber metsa p
Köik on kunsse kukku
Lepa calwad leudamatta
Kase calwad kalsu matta
Pea mul paistes pealto
Jalad ulta arwu metsa
Keha metsa keskella
Ise metsade wahella.

№ 28.

Ujut tujut tuhka nahka
Sepa Reeva selja nahka
Säält saab shapa säära nahk
Omis kinga äärt nahka
Pastle kinga paarela nahk

№ 29.

Sui minna Reduna Raswasin
Issa õuesse klasin
Warsin wirina parandale
Olin kui ess ojasse
Rasuom Rut Kala meresse
Merin Rui muna murusse
Sakse õuna õue peale
Nüüd sai Mari muile maile
Kana sai muile karwuteele
Hani muile hiida teele
Part sai mui le pai Kadele
Teine teisse wäesse
Nüüd ei ma kse maasta marja
Maasta marja mustaleibte
Sja alla albo heina
Sügisell ei sõõdud heina
Kewajest ei kuidnud rehtu.

№ 30.

Mes tekab naista meelelista
Pöstlahab pinga peenikesta
Teine tehti kuse Kuida
Sünes harwa haawi kuida
Part tahab paljasta jõgesse
Hani haljasta mägesse
Rebane raaga pajuse
Hunt tahab hulla kuse kuida

№ 31.

Kuulge teie noored mehed
Ei lähe üue waatamaie
Ques saajab ju sawenoida
Tagwast tulep ju kirjapuru

Aja teibal õõnes pilli
Koikal Rammelad käesja
Wiisal wiiulid preussa
Hobu eelab õuesja
Sun seisab silmad waatawa
Laka laub narmaida
Ma waatan teki tribulesta
Walba wiie wiiulista
Löön tuuske turjallagi
Laija lõisi taulalgi
Seinad eele teremakssi
Katsi peale kantenekssi
Süs minna sõnan kena mõtsa
Ees minnel laskmeiu salku
Jaga tuli piiga pardu.

№ 32.

Kukkese Ranakese
Lähme nikka neeralla
Rehwa mehe Rolkelaanes
Siblimaie sablimaie
Kukk sai ühe ohra iwa
Kana kakssi kuera iwa
Kukk kutsus Soomest
Kana kutsus Saaresst
Anna kutsus kutsumatta
Mõisa mees sai mõllemata
Juba sinna wara wabmustata
Kihu kütsed säästa neid
Parmu pakssu neeltummi
See ju wanakss walmistatud

№ 33.

Läksin metsa kõndumaie
Tütra päala hommikul
Argi päala õigudel
Wõtsin püssi põõningilla

jätk pag 75

Ühtta nutsin eile nutsin
Ja nutsin täna nutsin
Nutsin nurjatu pärawa
Halli hundi hamba jälgi
Were koera wermeiia
Oh minnu ella eiettene
Kütta ahjun Kümmela
Haw wihai äetsela
Sus lähtan mürre withtlema
Ühi liiwa hannunaie
Tegre tiibu töstamaie
Labla tiibu laskemaie.

№ 39.

Mikukene sikukuine
Taga ära pukittene
Müü nee sarwed minule
Ma wein sarwe sepa Pälle
Sepp teeb sarwesta jalula
Sarwe otsasta kolutse
Sus hakan minna minema
Sus hakan teeda tegema
Ja minu ütles upunnaie
Enna wette kukunnaie
Minna Ruulen Rostem jälle
Ei minna upu, egamma Kukku
Mul eesa ion loewad
Kesska merde Keerud loewad
Selja peal on sessu loewad
Kui minna hoidkan ja minnelaud
Sõna loewa jäna loewad
Sõna sesa jaare peale
Sus on jaares Kolnu metsa
Ühs oli metsa mäenne metsa
Teine metsa Kuuse metsa
Kolmas metsa Kase metsa
Sus minna sarnma waennikene
Sus hakan oma pidama

Kriisid pooli saapahoida

Kohu pean maja Kütama
Saare suure Kuuse alla
Kõrd al ja Korstnad peal
Sus Kuu mul jaaskad Kesma
Taewas ali ahknasta
Tähed säugi särawad
Säält Käisu mööda thumsa
Ega Kuus Kuuramaa sakjad
Ega tatars Tartu sakjad
Ega päädewas Pärnu sakjad
Mõtlesin mõisinu olema
Mõtlesin tarka Tallinnalinna
Mõtlesin pooga Saare linna
Mõtlesin Kuiseri Kiriku
Minna Ruulen Rostem jälle
Oleks see Kuiseri Kireku
Sus oleks Kõigst Keerutatud
Oleks see pahjast Kuidelinna
Sus oleks pahkuvast tautud
Oleks see tarka Tallinnalinn
Sus oleks wahesta walatud
Hõbe rahast öieratud
Kullast Kelkku Korutatud
See on minu elu maja
Elu maja ella tuba.

№ 40

Ohra pea heinad ruuga
Pätu Kärgib päisas ju
Kulo sesa ngoro mees
Ühtt minu Kola Kaugje
Ranna matka maajaje
Kane minu parte äärre peale
Kõsta tõrre serwa peale
Säält weeren wiiriaje
Kaen ülle pole Kaje
Sus agan ülle Keärinaie
Ülle Kerrü tõusenaie
Ülljaa üle ajanaie
Ühs wõtlan meele meestega
Kaole Kõrin poiste peasta
Natu Kase raaste peasta
Mehed mütlete murazawad
Vaesed tarutta tsentsiwad

Karu rauna Kambersta
Kohu sarwe päästarasta
Kunki Keti Kunnesta
Sus läksin põtra laskemaie
Sus läksin põdra pihtaje
Karu Karwade wahele
Kõer läks metsa jõigates
Karu lerane laigates
Kõer läks pihaft põdemaie
Karu Karwul hammunaie
Ohkasin orawa saba sisse
Ja Kasin jänese Külge sisse
Läks lehte linnu Külge
Läks paju jaare Külge
Sus oli siiüa sus oli saaja
Sus oli waske Koju wiia

№ 34.

Mitut makan eie waewa
Eie waewa ella piima
Ja ema metsa waewa
Käe peal Kanemise
Sem sinnes suiskumise
Mitu ööd oli ameta
Mitu lõunat lõuneta
Mitu hommukut ohata
Mitu surtsu sumukseta
Minna kiuste kiigotasin
Soota sunda maiguta sin
Ei lopenu tuhi toasta
Säe ei sängi sumbasta
Hubu ei halli nakesta
Naene ei neeru nõudesta
Ohes lapse lausujaida
Noore nutu wõtajaida.
Subas lamba lausujale
Kõsse Keele leikajalle
Suhkru nunno tuhsajalle

№ 35.

Mis teeb see wihtis teinnes
Ei lomba härjad adra ees
Kui müristab ja walkub lõõt
Ja wäga Kahgott wihma sant
Ühs sinitõus les lux Kot sees
Ja soola terä närtsu sees
Sun öösel nõukub warda wars
Ja plaawal Kingus Kinni wars
Jobkse Jüri jõua Jüri
Ehk ja tea et härra Kuri
Nõnda Kubjas ähwardab
Ja sinn Kurjast Karistab
Kui Kõrge Kõnn sin Kõlle lasp
Kui wõsu sõtar, jälle saab.

№ 36.

Oh sees enista elada
Kallist Kasu põlwekesta
Kus sain sõrgita Karata
Linasel sui lepata
Takusel sai talle tüüa
Ei minne mul ella põlwe
Kui minna Kingun Kätkisa
Kesknnne Kulla põlwe
Kui sain Kõrgita Karata
Wõnnane mul wõitsa põlwe
Kui minna mehela läksin

№ 37.

Oh minna waene laste wang
Kapart Kõtkida alune
Kolm oli Kätkida tõusja
Ühs oli äima süngi sessa
Seda äia Kingutelles
Ühs oli ainna süngi sessa
Seda äinna Kingutelles
Mis oli surtsu rooles
Seda surtsu sõngutelles
Kõlle wõnga Kingutelles
Mis oli Kesska paranduda
Seda lesse leier legitsüs
Kesse nad see Kõrwatõstsi

№ 41. Jgr. 76.

Kus me lähme wastu öhta
Wastu pääwa wastu ehaja ilusa
Wastu koitu kollaseinas
Wastu tähta tämbusta
Lähme Kuuda Kuulama
Pääwa järel waatama
Kas on Kuul kumbe seljas
Wõi kas pääwal pärga peasse
Ehk kas tähtel tärne rinnas
Ehal höbe ehmeisa
Kui sis mängis Kuduestega
Pääwa mängis pärreloiga
Öhtu höbe ehmestega
Kuul elid kuuroesse käässa
Pääwal pärlid peussa
Öhtul höbe ehmeisal.

№ 42.

Kes teab kas keew kedagi
Kes teab kas majas midagi
Bre see föör Kuuska juuri
Sajase mari warreksi
Sulased kuuse okasi.

№ 43.

Aiju waija Waistas käsin
Waival mõisal aidas käsin
Suured aidad laisad ukse
Minna lukku ähwardama
No noh lukuootot lukku
Sinnast toon minna liad
Alewist toon algad rauad.
2 Sis lähen ai ta wargale
1 Pealt toon minna perriraud
Sain minna walka sain minna
rahi.

Halkasin Helmandat Kolin
Aidumees ütkas magagna
Aidumees läks joeksles jumbu
Jun Kurkuka Jadini jun
Jaan läks joeksles härra
Härra tuli alla aida juure
Sis minu kinni wõtsti
Ja minu raudu nalatsi
Ohjad kodi Koma Külastas
Rõiu kodi Kuusulusta
Rakus kodi Paidesse
Raud kodi Rakkwerusta
Jaan mul oli terkowen
Aidas mulle halli ruun
Körwikese Käe Körwa
Hulliga ajasin alla pääs
Körwiga ajasin pealla pe
Sõitsin juure mõisa al
Sääl minna olin ussnoro
Sääl minu uuest Kinnu
Waat see oli Kohmeusma

№ 44.

Wõtsin mullu wore nai
Tõra mullew leise poole
Wiisin alla heina maale
Wiiwa Kullale loole
Nüüs heina helkis mõis
Wõtis loogu lakkus metsa
Sis hakkas pelwesta pöörd
Sääre marjasta magama
Põlle pidelusst pea sunnid
Mina aga imtes läksin pro
Eile tuli aida eesta
Jaati tuli toa eesta
Mis ja aga mutad noorik
Mikks ma ei muta ei tekkem
Mikks ma ei muta tarakus
Wõtsin mullu noore n
Wiisin alla heina m
Nüüs heina helkis m
Ja neiu eda Kui ulas
E

№ 45.

Mistahab Sõmo sulane
Ja aunline Issand Kõrkuesse
Uht noort neidu tahab Sõmo sulane
Ei sind saa Sõmo sulane
Ja aunlik Issand Kõrkuesse

Wanad poisid wanad poisid
Mustad kulnud Kurjad poisid

№ 46.

Ma olin wotte lapsukl
Kui noores põlwes olasin
Ei mul olnud ja ja ema õues
Kus nädu saie
Nemad jurid ära
Kus kohta näd juvid
Kui ja läks jõkke ujuma
Ja ema läks leiba aitama
Sis upus se nai noloma.

№ 47.

Kuulsin ma lumetuhma
Ja kuuled woogitama
Haakasin ma rege tegema
Wana saani sõnumama
Regi wäärks küla Reeled
Kes tallad Tartu Reeled
Kes aisad Harja Reeled
Ohjad sain ma Hawapalusta
Haljawast sain ma jäulta
Mõisa Mokult nöörka Kese
Rulgalt sain minna julmuse
Põvgalt sain minna põlesi rinna
Ohjalt sain minna ümbe Kingad
Sepalt sain minna südi sukad

Jgr. 77.

Koskkülast Kena Kersu Kiri
Kõrult sain ma Kübaru
Kesalt sain ma Kulinõi kaala
Lokselt sain maa loogapeale
Weskwerest sain ma wõe ilusa
Soomalt toheti müts.
Laamett sain ma laiga Kaalu
Lamrast sain Kwaku peale
Taawetu toast sain tukuwõle
Tohwerilt sain tassu peale
Ormalt sain ma sõrusaani
Erinoma eit se anõs peisse
Mikku Mardilt ei saanud mitte
Siis minna seisin Sõrusplatsi
Kki Ikkomomme rannas
Kaiu Kalkala mõisawegi
Sõin oma l nagse nam akse
Elu ei se elatakse.

№ 48.

Mõr laulan habuse laewasta
Kes ma laulan pilwesta
Silmäd taewa tähtedest
Kehad teele Keerust kokkukist
Könnad Kerbad tehtedest.
Jalad jaanu rohtudest
Saba jääse sulgedest.

№ 49.

Mai oli lauge neidsitse
Sanktus laewasta nüüdsa
Sõig oli sunsa, perg oli pagu
Ameed olewad hambas ja
Süü sõita teiwa mõõda
Rattastes mõõda rada
Tulles ella Kanikulle
Wastsella wanikulle
Sõna sella seelgõiga

Mai läks Jüri vom Koriile
Kargas Jüri Kaukulle
Mis Jüri oma Kojuje
Sõitis Jüri ja sõitis Jüri
Sõitis Jüri võmukse
Sõitis Jüri jõebrukse
Läks ta Jüri ga ringama
Mai jäi mai wõõdusse
Kor otsse jõeäje
Jüri läänu otsse ääje
Jüri läks nurgale nugaje
Hään läks hommiku ilusa hüüma
Tõuse üles Maigele
Maie woodu werssi
Ujusse uda palakai
Anna läks Maie palwele
Oh Maie minu minija
Ehti ja tarsid Jürikest
Ku kaski kasja unije
Maie wastu wairlemaie
Ei ma tapnu Jürikest.
Tsaft tapsin tulise talle
Hõrrelt tapsin rinnusta Rukke
Wäärwaft wäärikse
Lapsk tapsin langu talle
Ann wanji waatamaie.
Vaas tantsis tulane talle.
Hõrrel hirsikas rinnusta kukke
Sarw tantsis langu talle
Wäärwahe ärsu tugewa
Mai saan sääsk sõõmaie
Saba jala lasimaie
Hammad nõõlu Kattunna
Mõõts maana marja maale
Kratsu kuuse Karjamaale
Mis ta wastu tuli?
Kuusk ta wastu tuli
Mai läks kuuse palwele
Oh kuusk awita Maie

Maiu kuuse otsas koikke Maie
Pitsilt wastu wairlemaie
Ei wõi wõta Maikene
Ei wõi wõtta, ei wõi awitada
Ei wõi wõtta Maikene
Tulet külast Kolme maasta
Minust linnu lõhkumaie
Sinna sõita leistakse
Mai lasbis sõõnu kaffemaie
Saba jalad lasskamaie
Hammad nuga Kattunnaie
Mõõts maana marja maale
Kratsu Kase Karjamaale
Mis ta wastu tulekse
Kask ta wastu tulekse
Mai läks Kase palwele
Oh Kas awita minna Kasikene
Kiige otsas kattke Maie
Kaske wastu wairlemaie
Ei wõi wõta Maikene
Tulep külast Kolme maasta
Minust lehte leikamaie
Sinna sõita leistakse
Mulle sõõda lõistakse
Mem sai säärä sõõmmaie
Saba jalad lasskemaie
Hammad nõõla Kattunnaie
Mõõts maana marjamaale
Kratsu kuuse Karjamaale
Mis ta wastu tulekse
Haab ta wastu tuligi
Mai läks hawa palwele
Haab awita Maie
Ei wõi wõtta Maie
Ott olen arwa, pealtolen pahy
Keskelt keha näikse
Nõnda su wäri wäriseb
Nui nuu lehen lõõtsenu
Mai saam sääru sõõmmu

Saba jalad lasskmaie
Hammad nõõla Kattunnaie
Mõõts maana marja maale
Kratsu kuuse Karja maale
Mis ta wastu tulekse
Jõgi ta wastu tulekki
Mai läks jõe palwele
Oh jõgi awita
Maie jõe urkad koikke
Mae jõe Kalda Kathe
Maie kül wõim wõtta
Maie kül wõim awitada
Mae puhkab jõe põhjas
Hinna elu kuugata.

1850.

An ole aki nestikke
An ole aki kõpa kaka
Kuhu poisi kunstikse
Mängetas ta mängukse
Hangutas ta hangrasule.

1851

Kes see wiitsek alla wirku
Kas ei tahab olla tarka
Tulgu meie õpima
Kül saab õnne õpetakse
Kaiwal-laisu kaputakse
Nõrgu rõõsal roogitakse
Wesikuu pärii wiiemaie.
Kes tulek Harju elama
See toogu Kuusi Kingadpaelu
Kuusi paas isei järele
Kuusi on Harju wäljas
Pahasi Harju tänawas
Kuusi muinu muinas kingas
Ise muinu muinus paelas
Kes läheb Järwa elama
Ise wiigu siinse kingu
Kiriksi paelan järele
Siinsi on Järwa wäljas
Kiriksi Järwa tänawas.

1852.

Kunsky oli suuri Kuuramaala
Kaski suben Harju Karja teela
Lepi linna nurstal suure
Pääa Kaie Pärnu raja äärel
Ühte poksi nende juures
Ühte nende aun ajasi
Ühte nende ohkas nuusi
Ühte lehed leendasi.—
Jõgi jooksis alla juuri
Kalli käe alla aru
Kalad kuledi wai jaas
Höbe sonnuksi selgjas
Minna joostes Kojuje
Külakiwe hendaksi
Käla naise naesuksi
Kuduge teie kuloa noorta
Wange teie waski wõrku
Lähme Kalu punnamaie
Kalu Kotku nõjumaie
Kale linnuma Kalep süüa
Emale linnuma Kalad süüa
Wennale kaa wõõrskabs.

1853.

Kikkas tapa suure kärja
Osa ei saanu süüa
Oga saanu müüa linna lehmu eest
Minna tapsin wana wanaske
Sest sai müüa sest sai süüa
Osa sai orjal jäägedaie
Sest linna lehmuksi müüa

1854.

Aru Anne Kaste Kaie
Mõe peatbe Männi Kroota
Ditage aru juuma
Mul Käisi kolmes kõsilase
Abs oli sussi teine kaasi
Kolmas oli Kenno Kubarkane
Neljas oli ilus ilwes.
Nuo oi suuru kenno Kaasa
Kaasu oi kalgi Kalakaasu

kebane tre rista kaes.
Jhwes seuree külgnan taubri
e Ku Sinno Wes Käe
e Käe pealle mannu Kiwotte
e Silatte aru pinna
Kuna peam seuga magama
Kuwesga kingamme
e Aul on pisuke waibukene
Wägu pisuke pabarkukene
Säärre paisse ängista
Saba jasa alla waispa

e 1353.

e An üttle Kaiele:
e Ara minewalgele michele
Sära suur on ärgele
Kämmal wali walgele
Wõrgil on Kiwa nuskiks
e Sine mustale michele
e Mees on mustaz mael on tarka

Jahn wak on walgele
e Linaramaa nüüd ukse
Kiwilamaa on Kiwis kaewo
See sinn pandb surmi Kulia
Suggu Kulia jarpeam Kulia
Oo, ning weerchab hõlmed.

e 1356.

Kuut kuria enna tuga
Kas alin ma isale Kurja
Wõi elin ma mäle Kurja
Wai elin wabaramale
Tige teisela öela
Kärc Kahele Kõsle
e Nalle Kahele nasle
Et mina Kaua ela Kaubaks
Eamale anneta süs awale
Süsteta mees Kübemaje
Kuuse Kanna põlge
Kostke ja mee Kiwis kaubaua
Kanna pan Kubbemaje

e 1357.

e Ara laubas nwori rebaua üle
Pöyske ülles nowre rahwas
e Arkuge pere minejal
Julea anna kirjas Kebmaje
Ja jaubs Kiwja Kaw Bolle
e Mulli Kõ muru wahjale
Wassi Kar wanes mäela
Kotke Kilpi Kõpudesja
Jubea ära Kõsta ahjn
Jubea jusse läi mm jooske
Jubes amma löimo e Kinn

Leille Lakka Kaunu

e 1392.

e Naine Kunab minu töie
Kuul Kenan Kewang ei pikkeng
Ja ikka pusteb nobast ihu
Kõik Kilbenawu jool kaCasta
e Ise alasto pois alasti kaewest
Lapse palaku luwel
Lakka minu Jubane
Kappa Kata Kaza poisjeste
Wõrubate waese lapsed
Ise emaun Kingitse.

e 1359.

Jookse wäjalu mäela
Kõlla põsaste wahele
Wõen tulab Kõju Kuttuma
Tule Kõju mu õue ellu
Kõwa Kõi ü Kõsilapsed
Kuut nees Kõi ü ella aeuna
Kõnut Kõisi Kõsilapsed
Mum Kõna tubrela
Ei ma taha Kõiu meesta
Kõiu mehel Kõlmu jõuu ta
Kõlme seasta kõuna
Kõst u nu Kõsku kõe kaua
Taat mind taha nekutada
e Kõnä u mõnge nõrilo

e 1359.

Kõi e pesi Kaulasta
Seska wähast mäela
e Kõllu põesaste wahela
Wõen tulis Kõju Kuttuma
Tule Kõju õe Kõne, Kõda Kõisi Kõsilaps
Kuut nees Kõi ü ella aeuna
e Lämnest Kõisi Kõsilapse
Ei ma taha Lämne Kõsta
Ei ma taha Lämne Kõsta
Seitsmest wäjalu mäela
Kõllu põesaste wahele
Wõen tulis Kõju Kuttuma
Tule Kõju õe Kõne
Kõda Kõisi Kõsilapse
Kuut nees Kõisi ella aeuna
Kõnut Kõisi Kõsilaps
Kõsja Kõsta aeuna Kõnut
Kõisi Kõlga aeuna Kõnut
e Aeuna Kõnut aeuna Kõnut

e 1360.

Ossin mastu alla Kõsta
Jahksin mastu Lalla Kõsta
Sõbe minna Kõisin Lõssewalla
Kõnut mõrku Kõnuawalla
Kõdati alle Kõia walla
Sus jäin maste, selle rõlle
Kummula nui Kuul selge mutte
Ei jaanu Kulan Kõwenna Kõe
e Kõgu elle uitamatta
Kõralla, ruki raumalla
Treppin algu tuppa tulleska
e Aeuna magama minnaja
Oidke üks tõusleste.

e 1361.

Sida minu Kõtlus Kõsja
e Nali Jahta maaster wõta

Jsa ei annu koosta
Kõgu ei wastu waljada
Oo ei kõbe jõnnu Kõsta
Enna ei tahtnu e Kõsi ei anda
Kõali Kõlle välle Kõida
e Aeu natuke jõnnu mastu
Kõssin nüüdi peasta
Kõnnin nüüdi Kama peale
Kahkasin jõis nutamaie
Sus anus ja kõnse-
Kõgu aga wastu waljada
Oo kõlle jõnnu Kõse
Enna anus ihleje
e Nõsu nannaie
Kõali Kõllerälle Kõida
Sus kahkasin minu minemi
Kõarja poole astumaie
Jali aga wastu nõsu riia
Jhs aga riia rikkaja
Kõine wahel wässina
Ossas oeja järgi nõõda
Kõssin wahell waese lapse
Oel oeja järgi nõise
Sus kahkasin minu minemi
Lehtsu poole lõpmana
Sus Lõiwai Kiri Ku Kellase
Kõikse Lõiwai Kõer Kellai
Kõikse, nahse rama Kellase
Kõipse, kõapse Tallinna Kellase
Olewiste ei kalle
Nõgu eleste nikspalelle
Daare Kellai paukudelle.

e 1362.

Ous aukus munta Kõoda
Nõrawas rauda nakkel
Kõrenwane nesse õues
Lashs mehe mõõa minne
e Minge nõõda Kõsilaste
Minn tullar tellaske
Kõukene maulukene
Ei tal sünni Kõer rõste
Daare jaalal.

Harju kraljad kõlesid
Sõõme kedi kerulesse
Nurme nahad nurgalesse
Kaswad tüllar jõua tüllar
Ame aidasta eolal siidi
Raha eolal seina peal
Kõle nahawanna peal
Vaski nahawanna ossas
Tuttra nähta kõlle ossas
Tüllar jõuu rulla Kaswara
Ame aidast kaukese siidi
Raha kauks seina pealta
Waski nahawanna ossast
Kõlest trelli hõrre pealta
Leida nahad kõlle ossast.

№ 63.

Kõera kõera minu tüllad
Ma lähan homme linna
Toon sulle ime wõlli
Ei wõi kõrawa eidekene.
Kõrd haigel jalad haigel
Põlli mu kõhis kõsikell haigel
Süda seesta haigel
Kõrd kõrd minu tüllar
Ma lähan homme linna
Toon sulle nõrre mehe
Kül wõin eidele. Kõrawa.
Kõrd terwes jällerwee
Põlli mu kõha kõskell terwe
Põlli mu kõha kõskell terwe.

№ 64.

Oh mus hali oh mus Kõle
Kui nõe wanad lahkumu
Puust ja poigmast taganeme
Enne tawats langegu
Ennewa tõttri kukugu
Kui Kaps annust langemu
Puust ja poigi ei taanu

Lõkse mõne pühkimaie
Mare äärta aikamaie
Pühkisin pühkimõd moreje
Mõne laastud lameje
Saalt jäs kaswis suuri saari
Suuri saari liga tamme
Jõga oksasta orawe
Jõga linussa tihane
Lalwas laulu linud ta.
Tamme jäs kaswis tarwas
Oksar pikäi pilwesi
Tõmm tähtis tädwaster jä
Oksar pilwesta ofsad.
Oh weike wõnna Kene
Ilus kõrawes ei olõ enam a
Jõe tagan tuli terawaks
Lähme jäs tamme rajun
Tamme all saab tarwites jõ
Õhtu kaffaame tärnewa
Ofsata õlle pruuli Kuda
Tarwast tapse Kõlkida.

№ 66.

Nägin noija jõe tulewa
Põlla mutsa pilwe tagan
Teija mutsa latwa tagan
Ees hül istus ehmo Kõela
Taga istus taalel Kõela
Ja wahel istus walge tapse
Eestma ei wõtnud ehmo Kõ
Ega taga taalee Kõela
Wahelt wõtsin wäesa tapse
See oli mõnus nõrr jõas Kõ
See oli Kõwa Kolli Kõnd
jõelail wihku ja sidumas
See oli Kõnna Kõbra
Ja walus woki tallainen
Kuldi tallas talla rand
Wäänna woki mõna

Tungumi haales Kõnda
See oli tugew tõnorilt
Mägine wee ämbrilt
Kõel tõna Kõõsta nõud Kõna
Lõwe saste wõtab tõoga
Kõel tõna tõnnel tõõ ta Kõ
Kõnnel Kõngasta Kõnna
Kõed Käisid nõka näka
Galla jõesta billi, balli
Sõsti jõen jõoksis seinal
See tõõ tahtsatelle

№ 67.

Mõistke, mõistke mõned noored
Kuldke, kuldke nagsid tõrgand
Ma jõõl Wõnu tehtamehest.
Wõnu Kuusikõõd wiluja.
Harja tammede tagandal
Jõõl tehta Kalistõe Kõnlas tõõs
Wiiser wõõn wõtsimaje
Kümne Kerwest Kõõsmaje
Sada jaagi jaagimaje
Kuhat nõia tuhinas tangumas
Süs jäi tõõwa walmaja
Pehi tõõwõka tõõmaie
Põõ mõnda, põõ mõnda
Põlja mõnda jõõstetõõ.
Põõa mõnda nõutõista
Narwa mõõda nõutõista
Rõõsi mõõda roosõistõ
Pahkima tõõsta mõõda.
Kõõkus mõõ, mõõsta tõõmõ
Hamõen Harju jäätja häõga
Jõõe nõõjõõ jõõni Kõõ.
Harju nõõnõ õõnõ Kõõ
Nõõ tulge Kaupa ostõma:
Nõõõ tõõ nõõ nõõ
Kõõõ põõga põõgõõõõ.

Sõõl Käisin Kõõkõõ
Kõõl õõõõõn nõõnõõõõõ
Ei jaanõõ tõõõõõ
Ei wõõõõ mõõõõ.

№ 69.

Soolahõõne laada laul.

Kuulgem armsad wennad Kõõ
Õõõõs laadal sõõja mõõõ
Hoostega jäält ootõ
Sõõga tõõõ tõõõ
Jookse wagusõõ wana nauõ
Sõõõ tõõõõ tõõõ tõõõ
Ei ma jaan õõõõõ tõõõ kõõõ
Jaa jaan lõõgõõ heaõ prahtõ
See on Kõõma õõõõ wõõ
Saada põõõ meie hõõõõõ jõõ
Ostja müüjad waadõõ meie
Wahetajad ootwad teie.
Tulge ära meie kuõõõ
Wõõõõõ ja weame põõõõ
Põõõ õõja mõõõõ tuõõõ
Ega õõõa nahuõ õõõõ
Kes ei maõõõ nõõja hõõõõ
Wõõõõ Kõõõõ ahõõ põõõõ
Sõõõ ei ole põõõõ Kõõõ
Kõõõõ tuõõõ ja mõõõõ tõõõõ
Wõõõõõ ära tõõõõ mõõõõ
Kes weel tuõõõõõ Kaaõõõõõõõ
Mõõõõõõõ

Selle rühta anda naha
Kustab wan Kes jäb tal taha
Kis Kes liigi mulle tegi
Ise juur wanna näeb.
Et ei olnud Kunikis soita
Wõlks warsi hinge heita
Wahimees ta ära Keerab.
Juba sauna taha uccorib.
Muist Kül wärskell ära minnis
Selle ost sai soola sis.
Sui Ku tema pani singid
Praast ja soolast tegi Ringid
Naha see ta saata linna
Sai weel oiga head hinda
Wan Kui tema oma al hoides
Raswa jälle määrets wõtes
Ole ära unustand
Et see Rangur Kärmes oli
See weel tegi suure Kära
Wana walge on ju mära
Kes teab mis last oleks tulnud
Kui ta poleks ära surnud
Wahi mees see trimmist loobis
Hewõtis ta wasta ootas.
Kerja tõll tal oli wimme
Tarawa on jälle teine
Nõudge nemad aru neilsid
Wan Kui põlyast pistja leitsid
Kõik ja Rangur istus peale
Wahemees see juhtis teele
Hiiutsid ise sõnu määra
Meie nüüd siit lähme
ära.

„Nii pitk, Kui lai"

№ 6.

Pime tillar loodud laukas
Loodud laskas tõdem laiskа
Ei ta wõtsnud wetta tuua.
Ajas Rassi wetta tooma
Kas läks Raswell wetta toonud
Kukkus ise Raewusse.
Mul oli Kahsin Rallest Kaa
Kahju sest Rollist Kaewu sõ
Wõtsin Rassi Katwusst wälja
Kas läks karates aida alla
Hull oli üks ta ees:
Tõstan meie lahkes tõ?
Tere Kulla, üks mulla
Wahest nuu wanad wõeru jõg
Arwasst nuu wanad jõõgi jo
Nüüd teeksan teie tõmu kaan
Walja wasku pikkõega

№ 7.

Kuhu jõuan nuud minemi
Kuhu jõuan nuud jõuemi
Kalad alla aukandu
Pea mull puistab pealle mets
Jalad alla arwa mitsa
Koha mitsa Kes Kotta
Nüüd lähän mutte te mattasle
Kotti Ka rohu Küngaste
Ja sidet sidi de peasase
Mut mul andis muste müütse
Pot mine andis rõõtsi särge
Sut mul andis sun pükse
Nüüd lähän ei el wõõra Kse
Nüüd lähän taadi wõõra Kse
Taa Wahakkas tiirga tagasi
Wein wen wanste wee rotama
Ode leibun ära tegema
Eit aga jaggu Kecamaid
Mylle sõnja patKamaid
Ma jain mahti Kesken wee
Ma Ralla Kalewi poega
Mul jäi Kadu Kolm praadi
Ühi ja õhju auduma
Panin jäi weelle purkima
Kõrs parta Keetam aid.

Eesti-rahwa wana wiisi juttu.

Sõnu № 1. ja rebane.

Üks mees tuli rannast tõju poolt, suur ja rasse Kala koorm
renda et waene hobune warjus ees, mees aga hüüdis taga ja
andis piitsa kui hobune edasi Kasi ei tahtnud summuda.
Rebane, kes põõsastes ümber luusis, läks Kawalal wiisil tüki
alla ja nuusutas, mis sõnami see mees pidi ometi wedama.
Warsi käis wärske Kalu hais tema ninasõ. Kawalal wiisil
lähek tema ja wiskab innast tee ääre pikali ja ta
nõnda kui oleks surnud. Mees tuleb mõõda ja näeb
et rebane tee ääres surnud maas, võtab üles ja wiskab
oma Kala koorma otsa, mõeldes: siit saan hea müütsi.
Rebane, kes nüüd Kala Kottide otsas istus, ja oma surma
asemel Kawalusst pidas, turkas oma tõrawa ninaga Kalu sõ
Kottist sisse ja loopis nii palju, kui aga jõuab, Kalu maha.
Mees Kellel juba hobusega Külale tegemist oli, ei saanud
aga tähele panna, mis surnud rebane tegi ja mitu ta
nagu neeli koorma seast mitsa pütkas. Nüüd wõtis rebane
järge mõõda maast üles ja pani nahka, mis aga üle jääb
pani ta oma puka sabad peale ja hakkas nüüd oma
Keppa peale luusima. Kõrtsi õuest mõnes tuli wana
onu Karu wastu: Tere Kaa wana wend Kust ja omale
nii palju Kalu oled saanud? Rebane Kawalal wiisil
wastu: Neid saab metsast Küll. — Et anna mulle ometi üks
mek Kõrsi Küsis wana pakse Kuue mees. Siinsa-
eks ole hea Kuil mehis hea kui anna Kõrsi weel?
Ei — wana wend, neid mis mul weel on, tarwitan ma
oma sünnimise pääwal hommi, kui palju wõõrsõ
Kokku telewad; ja sinagi pead Katsuma — kui sul
sul aga weel wärske Kala himmu on, siis wõib
neid mäga hõlpsalt saada. Mine ja püüa oma
saba Kalamehe kumma ouku ja paar tund i

laps oma saba nõnda 86 wa[illegible] ses olla, et saa mitte ennast ei liiguta, mudu Kalad ehmatawad üra ja saa ei saa Kodu[illegible] Haru läks ja tegi nõnda, Kuda Reinu papsta nõuab Kirjutada oli! Rebane läks nüüd Koju ja pani omad Kalad pot[illegible] le ja peale selle läks tema wälja waatama, Kuiwa Kõrw Kala püüdmisega tegi on. Haru oli oli tema Käsk täitamud ja kui puu Käes jää peal. Kui rebane lõp[illegible] sai, Küsis tema, Kas on ju hakkamad? Haru wastas olen kaks Korwa juba Kalumud tõmbada, ei ole wälja tulnud, tunnuste wäga naske olewad. Haru Kalumi weel Korw aga ei ole wälja tulnud. Rebane ütles see o[illegible] ju Kaunis soak, mis ütsi ei jõua wälja tõmbata[illegible] Siin peab juba meeste abi tarwitama! Tuu ma läh[illegible] toon kuhast noori mehi appi. — Rebane üks kaks k[illegible] jooksu külla poole. Ulbest saanast nõõda nimmi[illegible] selle ütts lahti oli, läks ta sisse. Haru ei jõua sanna[illegible] nagse koor kinni, sai pillas tema ümber ja mõtles Koor oma pea ära, sis läks tema külasse. Kui Koerad teda nägid, panewad nemad tema järele punuma, nago mes[illegible] pere, nii palju kui neid külas oli. Haru oli hea mel[illegible] ja mõtles isemoodi, nüüd saan oneti weerd nüra küll palju kalu ma oneti saan. Kui Haru nägi et Koerad mitte tema abilisse ei olnud, hakkas tema kiirus ja Karjus wärsina ja hüppama ja ajas omad kaun[illegible] ärewille. Rebane kes nõõda lõpras pitkas Karjumisega waatu oma see on hea et ta minu aitamist nõuab rõõmsa meelega wastu wõtab. Koerad, kes juba jõu[illegible] sest wäsinud olewad, jäänewad wana paksi tee[illegible] tema rebane metsa sisse. Oh hullawennike Ke[illegible] nüüd wana päts oli Kinbus. Ha kristlik jõ[illegible] Kalus oma[illegible] lahti peasta, tema ütles Frits siit j[illegible] Oks sõall hüljest tema kamastas. Ei aitanud mu[illegible] kui püü oma poole saba jää sisse jälle jälma, ku[illegible] tema koer nõuab ei tahtnud jõuda.

Teine kord, paari pääwa, juhtus[illegible] mana reinu wader ja Pots teine teisega metsas kokku. Rebane oma kawalat wiisi järel hüüab: Kuida läks wana one? Ei mis see on Kalad on juba[illegible] ostsa tükis ära nõrunud! Oh sina pikkad jõe weed! — Rebane waatas Mmm pea on nõnda hea[illegible] Pikkelepin ele oma sündimise pääwa ja sotsin sind Kaa tulema, ei olnud sind mäha, ja wõtsin sinu poole saba teerselts mõned tüsse täis rohkem, Separat olen üma haige, ja oma pea aujud ära madanend, ja Kanta on kui mina aga seia ära ei jure! — Haru wõttis rebase oma salja peale ja hõõks pikka jamba edasi. Edasi minnes hakkas rebane laulama: Ojäh, ojäh, aige Kannat terwed, aige Kannat terwed! — Mis! ja kuida saa laulad? Haige Kannat terwed! Rebane wastas ma olen üma haige, mu pea jamsib. Nõnda pelles rebane Karu nii häästi[illegible] kui teus.

№ 2.

Ettekud rebane!

Rebane pikkas wähhi, kes oma Kawaste ja Kowerate jalgade peal edasi rõõmus: Mis mees ja olen, sul on palju jalgu aga ei saa jooksta? Wähi ütles: Weame kihla, kumb meist wedelam jooksma on ja minna lepsin wakka õllega. Mõi sai tehtud ja nõnda jäi. Rebane weel pikkem wähhi sõit seda wakka õlut annab sul jõe Kaldal puudiva. Wokk kui ja ei wõi, et ma sind jooksu peal wõidan saad mulle leise wakka puure maksma. Ma jään siist weel pan jamba taha ja sis ütts kokk kolm selline õuna Nimpea kui rebane jooksa pistas, wõttis wähhi oma karuta kuunuka rebase saba ja sis läksid mõlemad ühes, ilma et rebane oleks arusaanud kas wähhi tema saba otsas wõi järele jooksb. Kui nüüd rebane tükk maad lükaks oli, wõtsi õuna ja tema seama ja waatama kas wähhi mõtta on. Wähhi, kes ennast sis juba rebase saba otsast maha loskis, kui rebane ümber pööre nüüs, kas oleb Ka sinn? Mul läheb aega juba igawaks sotatus! — e tõena sa rebane, peletse ja sind wakka õlut maksma. —

№ 13 pag 88. Tont ja 4 reepapi.

Reie papi hes moisa linnakesse kuiwatas ja reiee ojal
tunlas ja töörahwa järele waatas, ehk üks wana tubli wan
mees, sõnas ja töös. aga ainukene wiga oli, et waga pea
kurja hüüdis. Keda hüüdakse see Katy Lebe. Nõnda kui
üks wõõras, aga hea ja sõbra moodi [illegible] käima,
aga sis kui täisi inimesi jäädi ei alunud. Nõnda wüsi
on nemad sis mõne hea õhtu jutlu ajanud. Wahe
ilmaga, ka minult asjata. Wana reie papi tõmmu jälle
üles kord jutlu tunlesse. Kust peakskiwad nisugused
wõlgu ja hinnalt Kongod mann tuuler tulema
Wõõras sõber waatamad? Neid teen minna, kui se
minn iga kord tunlmisse jutres hüüan, sis tulen
sulle appi. (Wana mees ehmatas ära) Nüüd ei
räägita wõõras keelt, et sa minn nisugust appi
hüüad, tulin ma sunga rammun Kalsuma.
Kui ma sind ära wõidan, sis pöletan ma sinu
kõige neiega tükkis ära; aga kui sina minu
ära wõidad, sis wõid sa minuga seda sammu
teha. Wana mees pani waata, ja et ta juba wan
on, ei jäksnud mann nisugune noore mehega wõi
da, ma tõlun teine ähtu oma weikse noorema wenna
tal on jõuna küll. Tont lepsumud sellega. Tuuchk
oli tema juba aegaste jõed. ja küsis, kas wesa an
sinn. Ta on sõit nurgas. (Reie papi oli nunalt Kar
tappa tennud ja sesis nurgas püstis) Mista minu? Ja
mees reie papi Tule wõlsa Pärt, hüüdis tont. Eei ka
karu pole seda kuulnudgi. Minu nappsula ta ka
mist jalga, ta on wõega naskemaga, kui te
sis ütes töesti. Tont näppis tas. Oh sa wahtlus
kui mind Pärt wõttes kõigest jõust kinni. Tont
hangis wõida ei kõik maga põnnistet mitte
kuidki aga käpiti, wana jutlesse. Just ajasid
ei tulnud ta teenu reie papi wadlama. Ja
reie papi pöitles oma kurja hüüd mutt üle.

№ II. pag. 89.

№ 4.

Lõhk naene ja tema tüttar Liso.

Ühwad kehwad inimesed ja tõtsid mingit oma iga pääwaga
hälletöötk. Ema töi niisama 2 tk müüi linu kehwada ja ammi
neid tüttre kätte kehwada, ehk läks tema jõele Kangaste wiimut
tama. Sinn Kaunis see ja Kewade nõõn oli igal poal
puu, seepärast ei tahtnud Liso tuas, waid läks õue Kehwam
ja panni oma wokki nallast wahustaste käima, et mööda
minejad seda näeksiwad. Just ter kõis jõudi läki kui kõr
me ja hoolas tema kehwama hõi. Liso laskes aga paja wok
nalla ümber käia, aga länga wõi mütsi ei Kogunud [illegible]
wärtma pealle. Ema tuli jõelt koju, nägi et tüttar [illegible]
mütsi ei olnud kehwa nud wõi muidu wokki nallast ümber
ajanud, sis hakkas tema hirmsaste taplema, hüüdis et
et seda kangele kuulda wõis. Tüttar ei tõtsid ema tõrgega wõi
ema teenwilega wasti läks, kuulis seda kõrdat taplust
ja kuulas jõele, mitte pärast tema ema tütrega nõnda
taplek. Ema kes oma tüttari ei tahtnud laitat, ütles:
Ta leb wäga pahju töö, nõnna et ei jõua töö källe ma
ja selle juures mälgab tema magast ja ei läbi [illegible]
Tüttar läks koju ja rääkis ema juurde, et tema
te ääres ühe wikse tüttar lapse näinu on, kes wäga töö
armastab ja leb. Ema läks leia oma lapse peale kat
ja arwas Liso le 8 tk linu ja länga pereni kes nii peen
püi olema, kui jurkse karu. Liso walamas, et tema kehwa
wa ei mõista. Seda ei saad kuulmul; mind kui tema
püi kehwama. — Läks wokki anto temale walida kuuba
tema püi tahtmai. Need wokid aliwad juuna sest puust.
ehkõik mutis Liso ja kehwas, aga ei saanud mutte ühte
wärtmud länga pääwas. Õhtu tuli kätte, Liso läks
ei mitte kõnnima, nii kaunga koja juures oli
Tema kõrd ja joda walutasi pärawast kehwamast

Tema õhtas rasheste ja hakkas Tumalat palumma, et tema
töö saaks kergitud. Sääl tuli üks wana halli peaga mees,
se küsis mis wiga minu lapsukesel? Sääl räägiks Liise oma
hüda wana mehele, muiska tema ei wõida. Se oma jõuga
walmis saada. Sis üttes wana mees ma tahan sind aidata.
Sün on ütte kaukaka kepp, seega aga tarka, leist kepppi wotsi
siis kehrad see misamma palju, kui teine wotsi. Sis oli
rõõmus ja läks koju oma töö tuppa ja tegi waan ma
sõnadel järele. Ta turkas teist wakki ja hakkas kehrama.
Kui Liise ise teise wokiga pikkamisse kehras, nänd ei keh
ras, teine kaa pikkamisse. Kui tema nüüd kaks nädalat
kehramud oli, mõtles tar Eikš ma wõi teise wõkke hulge ke
võnda saama (kerima) panduda, siis kehrawõi nälemast.
Ja tegi nõndat. Mõlemad wõkid wuraswad, nüüd kehrab
nõnda et lust oli nähha. Liise mõtles: eks ma wõi nüüd
ise ringama heita? — kuda sõelud, nõnda tehtud. Liisa
magas hea tükki aega ja wotkid wuraswad wahi, mis kaua
kui tema läbi ure kuulda wõis. Hoiaga kuulis tema
tar al ühte hiirnus praksetamist, nõnda kui oleks
kümme keppi korraga katki murtud. Ja tegi oma
silmad lahti ja nägi et mõlemad wotkid seisiwad
ja kepp oli wajakan. Liise hüdas ja hiirn wana mehe
wastu, kes oma keppi nelja nõudalpäraft käskis hoiu
tama, ja kuningas pruua pärast, kes oma lõnga seal
ajal tahtis kätte saada, oli wõõrdsinnatta suur. Ta hakka
nüüd õige walusaste kehrama, nõnda et käed ja jalad
tal anstsiwõi. Aga pea oliwad neli nädalat möödas
kus tema hobi mehe kepppi pidi ära wiima. Ehk
kül hiirn ja kartus suur olnud, nus tema wana
mehele pidi wastama, aiga annete pidi tema seatus
pidawal metsa wana mehe juure minema. Kui
tema lõbs tuli wana mees, juur teraswa sõnaga

tubas seljas Liisole wastu. Kül oli Liise hirm wäga
suur aga ta pidi wastust andma wana mehe keppist.
Wanal mehel oli hirmus tõge nägu, kui ta küsis, kus
minu kepp on. — Liise ütles et tema olla magamur ui
munud, siis kuulsin minu koraga juurt praginat
wat kui oleks kümme keppi korraga katki
murtud, siis ärkasin ma üles ja kepp oli kadunud. Wana
mes ise keppi siis oli ära wiinud, kui Liise magas, ütles. Sama
tõge wäga laiskt. Ma annan sulle abi et ja pidi wanast hüü
gresteldud saama, aga siis oli sea ise ära põlgamud oma
laiskuse läbi. — Keppi ei anna ma sulle enam, waid wõtta
see kaks tohi, selle, jes on waewa wähendaja oli. Kui sinu
lõikmõd kehramisest wõsnud ja hoiged on, siis nõija sellega.
Kui ja oma töö kunniga pruua juurest lõpsetanud oled, siis
tule jälle metsa kõndima. (Sest wana mees teadis et Liise sau
lahti lastud.) Liise läi mõne aja pärole oma kehra mise walmis
aga töö ei olnud mitte nii ammu, kui sea taheti, sest üttes kunag
pruua: saa wõid jälle oma oma juure tagasi minna. Wõtta
siis oma töö palgaks 12 tuhatud ja 5 pruua teenri. Mitte ju
töö eest wait armust annan ma sea sulle, ütles pruua nee
wiima ik. Liise läks nüüd jälle koju poole ja tema tee wõras
metsast läbi. Sääl tuli see wana mees jälle tema wastu
aga mitte nii kurja nägu ei, kui esi teisel korral. Wana
mees küsis Liise käest leiba, mis Liise koa hea meelega
andis tegi. Nüüd aga ütles wana mees: kui sa ei oleks minu
leiba andnud, siis sa ei oleksid minu käest päästnud, et
sa wäga laiskt oled, tahan ma sind jaanitis päämaks anna
juure ja maitan sulle loomade nüki alt maad otsida. Tõke
sulle greate hakkasawad nad wasi minna kumni ühe
kuuga sinu otte. Sääl läksiwad nemad koju poole. Sääl
tegi wana mees juure wõtmega ühe ütsse lahti. Sääl oli
suur pulk püüne aes kõdu, sest ta nõudis läksiwad nemad kum
teise ukseni, mis kahe lukuga kinni tehtud oli.

tema sõpra tegi[ma] mana meest tahtis. Selle järele tuli üks ise
sama tuba, mis paljo loomade kujusi oli aga ühelgi ei olnud
hinge sees. Kuid tuli weel üks Kolmas uks teda wana mo
sama moodiga tahtis Kõrmes. Sise astudes oli see iga
hämmas, Kenna, ja röömulikk waatusta. See tuba oli kõige
mutta suur. Seinäd olnud rohelised ja iga sugu wärwi
mis ge mas päält leida oli. Loomad, mis sääl sees olid
olnud inne ülesse wõtta et Sise waatas sun tahte ära
minna. Iga üks tegi neist oma töö: Ühts tahtis oma kõi
tuse sarkse kurte pärast teisega prowi, sest neist oli
üks suur wõidu joeks mise pärast ees. Teine ja tahtis
oma Karwu silede pärast mis nunnerdamise töö juures
segamine tähnud olnuwad. Ühtegi ei tahtnud magamast.
Ühts neist hüüs ähmlikk hinnaga, kui minna Kõrd ja
mina teda üks kuu ühe maa mõõse eesta ennatatama sõda
minna Kõrd wõtsite! Sõda olen mina oma mitmes Kõrd
mutt, kui ta maeas ja mõnes muutamist mõtlikk
ei pannud. Wastas wana mees. Kust sinn mina sõda
oma Kõrmuse Reppi! Harjut ennast ja wasi! Sõda geen
sa sõda saama, wastas kunningas ja küsis töi sel sinn pik
kaan ühe suure pitka kepi wana mehe käsa peale ühe
Kambrist Sellega ähwardas tema Sõsut. kui sa weel üks
teed morgana jääd ja ei wõtsi töö tehes ja tulen ma
selle pitka sinna ja wõtta kepiga ja tahtsin, sulla
ehk ja ei saanud sõna sunst wõlja. Sabi see on
töö reääks kunigas wa, et inimesh mõna peab hõõma
laisa ane Nai peawad ennast wäga targaks ja kõrwa
tahtsa, aga töötawõe oma õigust wäga wähe. Kui
palju ja sinuri asju märkimad nüüd ette wõtsid, ag ärge
laiskus ja tõõmus! — Seda päämaa olnud sõda
nõõda tõõmid ja Sise pidi saadet ära tulema. Ühe
mees tõi ta ära saadet ukse sest tahi. Kuhu tema oli tulnud
Sise sai hoolsasts tagasi ja saatis ja tahtsa mõõ wõõ
mad. Ja ise on seda sulle sinnatus tõõmus

№ III. № 5. pag 93.

Ema ja tütred.

Ühel emal oli palju tütred ja et see emade sumen nuure
on, kui nemad Kõju päämaa, nõnda oli sedgi ema oma tüttar
tega Kimbus, kes mehele ei saanud. Ta wõttis ühe neist ja wiis
sume postmaantee ääre ja hakkas tüttart sääl petkma. See
Karjus naaga mõõni kits Kõõmumistamise ajal. Tuninga
kes teed mööda sõitis kuulis seda kisa ja läks ema juure ja
ütles: Miks ja petkja ema tüttart? Ema wastas ta teeb kõik
hõõ Kubud sõõks ja ei saa oma töö himma otsa, sepärast
annaks ma teda hea meelega ära omast tõõst. Tuninga
kes poisnees oli wõttis tütre omale naaseks ja ta see petkeldus
oli Kaa wäga ilus. Kui ta juba tema naene oli, siis andes kunnin
gas temale ühe õle kubu kullaks kehrada. Nüüd nuttes ta waene
hunda wõim ma seda kullaks kehrada. Sääl juures mõttes ta kõik mõt
ted ära, aga üks ei aitanud. Mis peaw ma waene mõõd tegema, kes
teeb see õle kubu mulle kulla nõõks? Sis tuli wana saatan
tema juure ja ütles: Mis ja lubad mulle, ma teen see õle kubu sõõks?
Ta hakkas teda palema ja ütles: Mul ei ole sulle mõõda ei anda,
ma olen waest haapis nõõr ja tõõd waest mõõne päämaa eest ja
Saatan ütles: Anna see mulle, mis ja oma minna ei kunnin
Puma kuhas seda, ühe aasta pärast. — Sis wõttis wana sarwilane
ahju argi ja rapsutas seda õle kubu ja õle kubu oligi sõõd.
Aasta pärast antis pruudile üks poeg, sis tuli wana mees seda
ära wõõma. Pruu palus seda last weel ühtaks päämaks oma meele
heaks ja wanamees jättis. Teisel päämal tuli ta jälle last küsse
saama ja pruuma palus jälle kolmeks päämaks last oma juure
jääda. Nüüd ütles wanamees: Kui ja kolme päämaa see minu
mine ütles üttel ehk armad, sis jääb laps hoopis sinna juure, kui
mitte, sis wõim ma teda ära. — Se päale jätis wanamees limast
wälja ühe mäe peale, mis wäga hirgo õli, ja laulis: peatts nõõ
hunniga pruuma seda teadmatel minna ninna. Hiss wiiber wanetes
tõõmmendus. Hoyaja kes seda teeb linna poole läks kuulis, seda
mõõda Ku laulu ja nõõ. Ta läks kuninga hoyaja juure ande
palema ja ütles et tema oleks teab, kas see ahi Kuninga pruuma
juurest pidi puudumas, hakkas roäkima. Ühs wana mees
ola siin linna wäranaa ligi mäe otsas ja laulis

See on hea, et noor Kuninga prinsa ei tea, et minna Ühtsen Thistelt
mend ölen. Sis hakkas Kuninga prinsa mõtlema, wist see on sead
ninnis. Kui nüüd wanamees kidmandamal päämad tuli ja Küsis k
tead, mis minna mind on? Sis wastas prinsa: Wist Wallen Thistelt
see peale läks tema suure wihaga hambad kirstades teist wälja ja
ütles: See kes seda on päätlenud, peab omalt minno päralt tekma
Nüüd leidis tema see wana Karjuja üksi kõrtsist ja ütles: Nüüd oled
oled ja minu päris igawesti. Kerja wastas: Ma ei tunne sind kes
oled. Sunnat alga minuga! Sis jällis ta wõõrjaja maha ja läks
omma teed. — Kuninga prinsa Kasvas suureks ja läks üks kõrd mets
jahi peale. Ja wõttis wedl waka omalt Karjalt ja mõtles neid tähele
ma oma järele, kuni ma lähen ja kui ma ära Kaun, siis tulen
siis omma teed tagasi. Ja läks mõtsa ja Küsis omalt ära: Nüüd tule wa
sugan tema suure ja ütles, sul mõistat ei pääse keegi enne wäljа
kui tema kolm aastad minu juures sulaselts olnud ja need töö
täiste ära teinud, mis ma temale teha annan. Sääl ei aitanud
minnu, kui ta põle sulaselts jäänud. Wana sugan ütles mul ei ole
teda muud kui wana mees ja üks tuim tüdruk. Nüüd saime
nemad Kõhe ühe suure tee Kätte ja läksiwäd hulga aega edasi.
Sääl tuli siis üks suur hal hunt wastu, kelle suure wana mees läks
ja pööst ühe nuiga wõitles ja seega hunt peale Kappis: Hunt läks
Nõnda tegi Kiwi ühe ütsse emasse lahtist. Nüüd astusid nemad ühe ag
wasse sugawasse sisse ja laiasse sisse Kättel ei olnud ollagi — Wana
sugan ütles tule hommik hommikul minu suure (tahtes ise
ühe weikse Kabri sees) siis annan ma sulle töö. Tõsise hommiku
läks sulane tema suure ja täie sai töö's antud wana hulli mõ
nega tõõ teha. Ja pidi ühe heina Kuhja ühe Korraga mets ja
ära tegema. See heina kuhi on Keske soda suurt sood, mis ja se
Kangel nääd, aga walge määrale ei tohi ja mitte heina sin
nale. — Nüüd läks Kuninga poeg tumma tütre juure ja Küsis kui
palju sulasid nende tõõga kowa saanud. Tüttar les kuni pitsi olen
näitis nüüd ja ütles: See töö on wäga waskis, mis sul teha an
See kuhi Kaswab ikka suuremaks, kui ja kohust nakkinat.
Seepärast annan sulle head nõu, tee nõnda: See Kõige
kuhja all täis ja peall nuhi ja pöigiti Kinni, siis minu
se Kuhja ära ja hakka lugema 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12.
Sis Küsib kolmas, mis ja kõik Sis ütle: Ma loen kuni
kes otse Kohe Kuhja peale tuleksa, tuli siis wana mära
tõmmo jet Kuhjal ees ja ei ole olt üles waewata.

Sulane tegi nõnda, kuda tema tüttar õli näätsinud. Ja siis käis
nuhi ja pöigiti ümber kuhja ja läks ise Kuhja otsa ja hakkas lu
gema: 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12. Hal mära Küsis: Ma tõõ? ei Ma loen kuni
kes tõsise nuhi seija peale marsiwad. Eest jani mina nii palju
tahtsa taga tulek neid mul Küll. Oh ja tuhat, kui nüüd nal mära
pani lükkama, mis heina Kuhi küsipas taga, kumni talle ei te.
Nõnda oli siis sulane wana sugana ära wõitnud. Nüüd ütles
wana mees, tule hommik hommiku minu juure, siis annan
ma sulle uut tööd. Sulane läks õtsel hommikul ta juure ja
sai omale töölt: Wana walget määrat lüputa ja siskä noma et
kui wanamees se Katsuma lähek, et mitte tükka ennam ei pea
wälja tulema. Sulane läks jällé tummu tüttre juure, see õpetas:
tee omale üks wanu jalg punaseks ja minu siis talle ja ütle mäm
le: kui ja piima Kätte ei anna, siis lään ma se tulise vanni ja
nisa otsast sisse. Nüüd läksiwäd sulane määra ära ja sai Kõik
piima Kätte. Wana sugan ütles, nüüd ta järele Katsuma tuli:
töö on hea, aga Keegi on sinu aitanud. Tule hommik minu juure
siis saad jälle töö. Ja läks ja pani selgiwäwal wälgot marsikat
mööda Kadima. Nüüd läks ta jälle tumma tütre juure, see õpetas
tõa ja ütles: See wõsikas wõib ühe pääwa seen kõlen kõik ümber
maailma joosta. Sest nõnda: wõta see mast nüüd, ma ma
sulle annan, ja sinu sell wasikas nõutsa läbi, siis seisab
ja päämu läbi sinu juures. Sulane tegi nõnda kuna õpetust
sai ja tuli wasikaga ühtsel ilusaste poju. — Nüüd õli tema
enna Kohe töö lõpetamud ja pani warsi saama Kaja minna.
Sis kui wäga sugan ise teisel pääwal wälja läks, nõu
ilma ümber sulkimma, mõtta ta enna Kaja ukse taha
ära ja nõnda peaksi siis tummu ja pelga tulemata Kõik
elama ta enna juure ta Kasvama, mis ta aasta ei ole
kõlmanuid õli. Ja läks ilusaste koju ja jõttus sina
lugu mõnnatele ja Kästi elada nõnda, siis
nagu nemad ennasta enna peegel. Kui ilsa ära sure, siis
tema truud pärijaks ja wõtis enna summi Kuningast
saama, ja elas õnnelt Kuni enna ilsa sure.

№ 6

Sulane ja waras.

Sulane hüüdis peremehe pöllu peal härgadega: Kui tema oma wägi juhtis, kuulas tema üht laulu meelest ja jõne ime werk elajas pure ära sulanes. Sulane läks mõtta waatama ja langeb öhtimal Sääl tuli waras metsast ja wiis pure härja ära. Teiskas pure härja saba takka ära ja juxtas werkse härja juhul. Sulane tuli metsast koju ja jälle härgade jõure ja leidis pure härja wagalt ära wägi pure härja saba werkse härja puus ja mõtles et waras pure ära söönud.

№ 7.

Kitkud kurat.

Vana taris küla mees oma põlla, sest kaik mis ta ette wõtis läks häästi korda. Sääl tuli wana pagan tema juure ja ütles: Mina pürat on kõik maailma, se küsi sest nouan ma Ka ära. Mees küs wägu Kawal ja terane oli wastas kohe: Mis alla Kasvat saagu jah ja mis peab jääma mulle. Kaup oli nõuda tehtud ja sai Kora nõudad. Mar hulawas nisud ja wõttis ainale aga wana mees sai tuitkad ainale. Suvi wana mees wägizet ta pöllolt oli sis ta te wiha ja ütles: Mis minu peal on saat mulle ja mis al jäägu sulle. Mees küsinus naerdi. Nüüd wõttis mees sugisel nou aga wana mees sai tehe. Nõuda sai ta mitu kord pöllolt ja jättis mõnnata oma wilja tahtmise talumehe käest ma ja ei tulnud enam küsima.

№ 8.

Hans ja tema õde.

Ühes linnas oli ühel häral teisest linnast tulnud mees Hans. Hans oli ju werkselt kui tema oma ära sure selle härra juure läinud ja et tema wäga truu ja mõistlik mees oli, pani härra te oma kulgarihs. Aga sest ajast kui Hans härral teeninud oli, siis nüüd, ei olnud tema oma ega ja elusid õde näha saanud. Sest Hansu õde oli üks neist elusamatest maapeal. Ja Hans mas oma ise näu talli ukse peale ütles ja mõtte oma jõäl juures kuida ta oma õde püi näha saanud. Üks kord, kui Hans jälle rentlis jutlus härra oma juure tulema ja küsis: Mis ja mõte Hans? Ma mõtlen oma õe pärast et kuda ma tõda wõiks näha saada, sest ta on wäga elus ja minu meelest minu ainukene õde, wastas Hans. Siin on ta pilt ütles Hans. Kui ta nii elus on kui see (teise lehes 6 osi)

№ III.

№ 8 (Mis pole jäänud)

Kui ta nii elus on kui see pilt siin talli ukse peal, siis mine ja too teda seia ja ands Hansule laewa et ta wõis õe järele minna. Nüüd astus Hans laewa ja hakkas teise linna õe järele purjetama. Aga kui ta teise linna jõudis ja õe juure sai, leidis ta et õde ole teisemaale wõtnud. Nüüd ütles Hans: Ma tulin siia järele enna õe, siin Kaa sin na linna wiima, kus minu olen ja selle nõnna juures peab ja te nistust saama. Ots oli waga nõus selaga ja tulias hea meelega Kaa Kaasa minna. Enna Kaasa wõttis ta oma Koera, Kassi ja ühe oma puus. Aga enne wõõras enna, kes üks tõge inimene oli, ei jäänud neist maha waid tuli wagasi Kaasa. Kui nemad nüüd minema hakkasid, siis läks Hans laewa mastile laewa juhtima ja sinna kui ta läks ütles ta õe wastu: Mis ma mastist nüüan ja Kärsin seda tee. – Aga enne wõõras enna oli üks nõid, see wõttis õe Rõiva Kuulmise ära, et ta ära ei saanud, mis meie mastist näägis. Ja Kui Lin juba ligi oli saanud, tulew nemad pidi minema, siis hüüdis Hans: Juba Lin paistab, pane emaast walemis. Ots ei saanud enne, nus ta nääks. ja küsis wõõra enna Käest järele: mis Hans näägenud oli. Wõõras enna ütles: Ta Käskis sind junkfru peast ära Leikata. ja õe leikas enna junkfru ära. Kui nüüd Hans jälle hüüdis juba Lin on üsna ligi, pane nüüd emaast ilusaste walemis meie sõidame wanu sadamesse. Sis küsis neiu jälle, mis minna pea hüüdis. Wõõras enna wastas: Ta Käskis sind enna nina ära Leikata. Mis neid Kärsit sõda peab tegema. Ots Leikas enna nina ära. Nüüd hüüdis Hans Kolmas korda: juba olenne sadamas, pane enna Kaige ilusamad riided selga, siis lähme linna. Ots küsis jälle wõõra enna Käest: Mis neiu nääkis? Ta Käskis sind meres se hüppata, Kostes see Kui naisto natuwas. Ots hüppas neiu Käsu peale meresse. Et teine üks Junna Karikid hüttan laps ale minuta Junnal teda aneks et sa ujus ja ära ei uppunud. Aga kui Hans mastist maha tuli, ei olnud ots laewas ja ta ei teadnud mitte Kuhu tõde oli saanud. Ta läks nüüd selle Kuuse wõõra enaga mõtlema, kus härra ja preua, neide tulemist i votasiwad. Kui nad nüüd nägid Hansu enna wõõ enaga tulemas, küsisnad nad: Kas see on ju ikka wana nõu hommun Hans jutlustas lugu, et ta Kotta Kuul ei Kaasa wõtnud, aga mere peale ära Kadunud.

Seda juttu ei uskunud wana panid Hansa wangi. Aga öe koer ja
Kukk ja nunapunn ja ta wõõras ema jäiwad härra juure. Aga
öe koer ei lahkunud, kukk ei laulnud, koer ei nunapunn ei öitsnud
kõik temaga öe ja tema weeda taga. Koer ei jõõnud mitte ja
nuu täle sai antud, seda pani ta Köögi kapi tagas. Kui nüüd
öe tuli ja Koh magama heitis, siis tuli üks walge ani Köögi
wastutas sulid seljast ja oli üks ilus inimene, kuld Kee Kaelas
ja hakkas siis jõõnma, nii Koer temale kapi tagt oli pannud
Kui jõõnud sai siis tulewad sulid jällegi temale selga ja oli jällegi
walge ani ja läks Köögist wälja. Nõnda käis ta mitu öed. ja
Nimmaks nüüdki härra Koh seda härrale ei iga õõse üks walge
ani Köögi Käile ja sulid ära wastutat ja siis on ta ilus inimene
Kuld Kee on temal Kaelas. Kui ta ära läheb ja jõõnud saanud
on, siis tulewad sulid jällegi tagasi ta peale ja laheb oma te
Härra üllest. Kui ta teine õõse jälle tuleb, siis wõtta teda Kinni
ja töi nuuu tuppa. Kui nüüd öe jällegi Kätte jõudis, siis ta
jälle see walge ani ja wastutas sulid oma seljast, siis wõttis
Koh teda Kinni ja nii härra tuppa. Hans kutsute wangist õrna
tunnutamo, kas see tema õde pidi olema. Hans wastas ja
on nimme õde Vaike aga seda ei tea mis kuut ta seega saa
Nüüd noaki õde Koh, nii wõõras ema tema ei teinud. et nii
Kutsuta Kaa wõõras ema sinna ja Küsitle ta Käest. Mis peale
selle inimesega tehtud saama, kas tesse peale waletoro.
Ta wastas: Eks temaga nuuud Ukas kui üks wana wai
raand püüksi täis pekstada, teda sinna siis saama
mereese wõsata. Nõnda sai siis Ka wõõra ema ära tehtud
Hans ja tema õde jäsnud härra juure rahulo te elama
ja Kui nüüd surnud ei ole, siis on nad praegu weel elu

№ 9.

Hundi.

Ühel pühas perenees pruukinud ja saata oma wõõra poja mõtsa karja
rejama ja panud seda teilda wastu sesse. Tema oma poega jätnud
kojo pulma nõõma maikuma. Wõõras poeg õhtuks ja ja sõi oma
Lõuna ööks ja tegi taolsatt oma töö Karjaga, mõtse pea hundi
oma üinast kui ta sõi. Hundile sai Koa ots antud tõmmast. ja pa
antis Koa leiba ja teilba. Tema Koa läks pea jälle mõtsa ja sai
jäält jõõna. Mõne pääwa pärast watta pia emast perenese jõu
lahele ja läks mõtsa elama. Perenes mõtles ei tea kuhu ta jõu
peale saanud. ja Küsis poisse käest. See näägis Kust ta jõu
saab, et see tale taewast saab antud.

Tema Koh elnud perenesel aasta, siis saatis ta oma poja
mõtsa karja rajama ja pani täle kõige sugust hea sõõma
kraami juure. Kui pois oma leiba ja leiliga sai wõõ sõi, nägi
ta Karraga palju hunte ema ümber tulewat. Mõnel sannud
tuust ennall, jähnud nad seisma ja hakkasiwad Kulgema
Selle järele sai iga üks oma osa, mis taewast maha Kukkus.
Üks neist jäi elama see Kesenäas juure nõõlega ühte jaa
dasi. Siis üttes üks nõõl. See on sinu jõõgu, mis sõõl põõja
tagt sõõb. Kui pois seda kuulis, hakkas ta Kõva põlle selema
ja kuut tema järele. Pärast seda ehmatust ei tõhtinud
pois enam üne minna waid jõõs toas elama! — Vom Kutsats
pois enam üne minna waid jõõs toas elama! — Vom Kutsats
peremees oma nagega sugulase juure warnule. ja pois pidi
Kaa Kaasa wõõtud saama. Aga kuida saab nüüd pois
sinna? Selle üle sai nüüd nõu peetud ja wiimaks sõks otsusse
sai, pois sai ühel tühja Kerstu sisse panud ja siis see peale
Nende Kartus selle sõõja kuuli pärast oli waga juure.
Nüüd läksiwad nemad teele. Te aares, ühes männikus
nagiwõ nad ühe ihu alasti lapsse mittawad. Nad mõtlesi
kohe meie nüüd teda panema? Siia seda wõisi teda jätta
on tõesti sõat?!! — Ka panisiwad lapsse pois sõ juure Kõrstus.
Kui nad nüüd wana nagasi saanud oli siis juttus tagasi
oma juhtumisist ja kui nad kõrstu Kaane Kinni panud
oli pois weel sees aga Kui nüüd lahti tõstis ühe tegi ei olnud
poisi sões, waid kuut tuli meile wastu sõlmi ja punnus
metsa. Nõnda sai kuut peremehe poja ära.

№ 10.

Sõrgu ja Walkla mees.

Walkla mees tegi Jaani laupääwa õhtul heina Koorma
peale ja hakkas linna poole minema (Tallinna).
Kui tema juba Walkla kõrtsu alla saanud, kõisis tema
naabri mees, kes Kaa sinna oli tulnud kohe sõa lähe
Mees wastas ma lähen sõrgu, sõrgulaste heinu wiima
Mine aga peale wastas, teine mees Eks ned neilegi tarwis
lähe. Kui tema juba Koolakkina lõpeale sai, läks
hakkist wäga pimedaks, (Kui nimeda ülzka Juine õ
walge on.) et ta enam ei näinud Kohugi minna.
Siis oli temal üks nõnda ees ja nõnda alt läks see edasi.

Ja hakkas sedä teed mööda minema, mis ikka pimed ja Kolde ol
kuni tema juba hulk maad oli läinud ja juba Karlma hakkas
Siis tuli üks mees üige minuta mänga tõrwa Kuuma! Käis ja Ro
kohe ja lähed? Ma lähen jõrgu, wastasmea. Tule aga peale
meil on Kaa just heinad otsas. Nüüd läks tema ikka edasi Ku
Kolm Kuju, mõrgu kuljast mis ise põlesiwad. Ja läks jälle tüh
maad edasi, jäät tuli temale üks teine mutt mees wasta Kellel
jaruud pidas oliwad. See Küsis Kohe ja lähed? Mis sul peal on
Mõrwastas ma lähen jõrgu Linna. Tule aga peale wastas mutt mee
Ja läks ikka edasi Kumni ühe mäeri jurest. Säält tuli üks Kolme
mees, Kes weel hirmsam oli, kui Kaks eelmist. ja Küsis ka Kätt
Kohe ja lähed? Ma lähen Tallinna, wastas mehh. Kus peab see
on? Meie ei ole seda weel kuulnud? Mes sa räägid? Mutt
mees Küsis edasi? Kas oled Kuulnud, Kes Stokholmi Kella nüü
ööd? Meie ei ole nüüd seisnud. Mes jäi wait ja mõtles Mis ta
nüüd räägib, ma ei ole seda mitte enne Kuulnud. See
Käskis mutt mees heinad üles ajada. Mes Kuulis äkki hirmsa
Kohina, nagu mere wood Kohisewad. See peale Käsu mutt
mees ja üles ära minnes ära ja seisa mingi tabas ma
waatama. Mes unustas seda ära ja mõtles kuida jälgem
seda waatamatta. Ja waatas üles peole ja nägi, kuida
wei Kesed sikud heinu wastu wõtsiwad ja seisuvad. Üks sis
tõmbas mutt ja lagga ema peale ja sai üles latsikal ja
nägi jäät kuga tule mehi ja tule laenutt wahel nagu
ninutsi. Siäks mutt Küsimus Kuut sinna wana natur jälle
wiis peal seisvad. Wii ema maale Kõva pragu
terwitsi. Sis tuli mees säält ära. Nüüd tuli jälle see mutt
mees jäi üles: Miks ja oled säält ülewal wastamas Kuulnud.
Mes ajas Kül taghsi et tal ei ole Käimud, aga see Kõik
ei aitanud Kõigi, wana pidi üllema, et ta jälle Kaugu ja
tule mehi näinud. — Et saa üle Kõsu teinud, peab ja 25
paarnaks see jääma. Pole muto üks wei Kene pidi Kaasa, ka
hirmsa seemet peas oliwad. Sellega hakkiwad nad Kõik ko
tikki ja autos sis Kõik ees mehele näha, ja teda Kõi
ti nei tutt Korda weel waatamast. Mes pidas ema sõna
ei waatanud ei enam. Kui nüüd 25 pääwa olinud tuis ja
sis tuli see wana peremees ise, mutta Kümmend sarwe peas
ja iga wõsi peal hirmsany kui teised. Ja mutt mees üles
nüüd on ju aeg täis, nüüd wõid ja minna. Ja panu me
wankri seedele wahe weel mõtles sitta Kämasta läes. Mes m
ei teadnud mis ta sest sõnast peaks jaanema. Wiimaks panu ma
saruline ühe Kotti üle ommale peale ja üles. Ja ei teda mi
enne waata kui Kõva wärawast kus ja pun õõsu ees.

V. pag 101.

c 1.10 (mu jutt ja)

Mes jõudis ema sõna ja ei waatnudki enne kui Kõva wärawa
Ja ei saanud sõgi aru, Kust ta tuli, sest et ta ema heina Koorma
mega oli leise Külgu wälja läinud ja nüüd tuli temal teine
peolt narwa ja Kallistka linnast läbi. Kui ta nüüd Kõva
waravahi oli saanud, hakkas sis waatama, mis must mees
tule Kaasa annud. Ja wõttis Koti peall ära ja oh sa tuhat
wanKri wahel täis Kuld. tuKKatud. Sest oli Kaerud täis. Kui ta nüüd
Kaerast tühjaks andis läks tühja wäga vanni vastu ja nõi
Kadra ei lõpgenud mitte otsa. — Sa pani wõsu, mis wärawas oli
oli nüüd suurest punast Raswanud sest ta oli 50 aastat Kõtu
ära olnud. Üks peal tuli temale üks wana halli peaga
mees wastu. See oli tema wend, Kes sis weiKene poisike oli
kui ta ära läks. — Ja Küsis Kust saad nüüd tuled? Kus ja
oliid nii Kaua? Mees räägis Kõik ema lugu ülesmõnd
dinud oli. Nüüd oli tema põline rikas. —

Teine naabri mees, Kes üks ihuma Kael oli, oli Kuuld
saanud, et ta naaber nii rikkaks oli saanud, pani Ka
heina Koorma peale ja hakkas mõrgu minema. Ja
läks Kunni Wahta Kõrtsu otse. Säält oli ta teine naabri mees
Küsis, Kohe sa lähed? Nüüd Saami tau pääwa õhtul? Ma
lähän, põrgusse. Mine aga peale üles naabri. Kui tema
ja Jõelahkme tee peale saanud, siis läks häkkist pimedaks
et enam ei nõunud edasi minna. Säält tuli üks suur nüüd
tale otse ta läks nüüd akast teed mööda edasi. Sa nüüd oli
hirmus suur ja Kole. Säält tuli temale üles hirmus mutt mees
suurd sarwed peas wastu ja Küsis: Kohe sa lähed? Ma lähen
põrgu wastas mees. Tule aga peale, wastas mutt mees. Nas
sa sinna Kaa tahad, sai temalt Küsitud, kui ta juba säält
oli? Eks seegi tarwis lähe wastas mees. Nüüd ant tale Kõrg
sugused read üles, aga üks tedreku alla ei suvanud ta mutt
tahtma waatata. — Mees waatas, kui teise sõidel ei olnud.
Üks nahk üle lendas säält alt ära. Sis tuli mutt mees mõt
tama, ja leidis üks wahaka. — Miks ja waatasin seda alla.
Nüüd pead ja sea jääma igawesti. Ei sõõt
ei tanud wastu vaatimine, mees pidi jääma
ja jäi ja wõgi praegu säält.

№ 11.

Kolu Käija.

Yhnda wana rahwas juttustawad, et Jumal minnesse päralt
sarma Kolu Käiwä Kesk Kohutamas. Nõnda on sis üks wana m
juba enne oma sarma ille Kuulutanud et koda tahab Käija
Jun tert näätä, üttes wana nica et ma teile palju maewa hak
tegema, sis wõtke Kolm tarnopuu pulka ukse otte waasta s
Jis ma maan ei tule Kojus. — Sis tulewad wana mes esimese
õdse Kojus, kui Kõik magasiwad oga üks oma rahu see. Ja
ojamad Kõik ehendid ja wimlad ulualt müünlati pealt masta
ja Kolestamad himgaste. — Nõnda Käimad ta mitta Kowad.
Aga wünaks ei saanud maja rahwas enam magada,
et aa Kalgesid Kõik asja ärast, aga mingi sugune rahu
ei olnud. Sis mõnaks tegiwad tema oma Käsu järeld
panima Kolm tünnapuu pulka näästasse. Siraft se
ei ole tema enam Käimad.

№ 12.

Kuninga tüttar ja jä Kolm poega ja tol Hans

Ühel isal oli Kolm poega: Hans, Peter ja Mart. Vanks neist J
ja Mart olewad targad aga Hans rumal. Kuningal oli tark
tüttar ja se üttes oma isa wastu: See peab minn meheks jäämä
Ks oma sõnaga minn ära mõtsab. Sis Kalgesid targad wen
oma sõnaga Kuninga tütart ära wõtta aga ei saanud
Sis Kalgu tal wõn oma armanist järele. Tun nemad mõn
ühel päämal jälle läkse jõudlema, leiwa tal pais surun
waretsk, ja hündis weimad tulgu tagasi. Asja Aadam, heagi
arsi, tarwis läbäte taku pista. Wenna tulewad tagasi nüng ü
et oli surnud wares, läksid naabrite dasi. Matuksse aga päraft hü
jalle Hans: wõn tulgu tagasi. Asja teisest heagi arsi, tarwis
tulek taku pista. See oli üks wana mõl. Nüüd läksid ma jälle
Sis teadis tal ühe märu, talwa ja Kõik kus juures ta need sõnad lug
Asja teisest heagi arsi, tarwis tulek taku pista. Teise wennad ar
naerstwad. — Tun nemad nüüd Kummilik Kotta läksid saanud wor
Hans oma surnud waresk ja Kattsk ja ütles Kuninga tütr
wastu, et see wares oma pea pesa peal ära. Kuninga
tüttar wastas: Kaswe joeksse maha. Ma panen surnu
alla, wastas Hans. — Kuninga tüttar wastu: mõte ei pea
Hans: Ma panen talwa wõnu peale. Kuninga tüttar wõrd

Hans wastu: Ma panen talwa wahele. Kuninga tüttar:
talw ei rõhu pingale. Hans: ma panen Kütewäele. Kuninga
tütar wastamisse saiwad ella. Nõnda said tol Hans Kuninga
Kuninga tütre omale naiseks.

№ 13.

Ühtel isal oli jälle Kolm poega, 1 Kalg, 2ga 3ndat, ja mõtsrikse. Sügsen
sai wiimati müngijaks ja Hans hundi pill hakkas Kalla
mehele. Ja maja läksid ütte suure järwe Kus ikKa
Kalu sees oli. Hans püüdis mõni Kõrd jälgu Kalu aga jäi tu
Kalk Kolm Korra järgi mõtsa, et ühtegi ei saanud.
Said sai Hansu meel pahaseks. Ta wõttis Kõlla Kõrc
mis õige suur oli ja hakkas seega järwe Kohkus
weerima. Ise, ütles ta: Kui ma see järwe Kohkus weam
saan ma hulga jõlu. Hans panni Kõrc ümber järwe ja hakkas
müüd lõmbama. Kui ta juba järwe nõtkuse Koomale oli
saanud, tuli ütte weikene poiss järawest wälja ja hüüdis: Hans
Hulgspill, ära lõmba järwe Kohkus. Mine pappa Kubab jälle
tündri Kuldas. Hans grõõlles, mis ma sest saan, jõle teeb
palju enam wälja, — ja hakkas uuesti jälle lõmbama.
Pois hüüdis teist Korda Hansu nimme järast: Hans Hulgspill
Ära lõca järwe Kohkus. Mine pappa Kubab jälle Kalk tündri
hõbe wähki. Nüüd wõttis Hans Kõrc ümbert järwe ära ja jättis
wedamist järele. Nüüd läks ta raha Kõlle saama. Isa pappa
pool oli Kalja saha andaja, selle järast sadas tema Hansu oma
poisiga nimmi naiskama, kumb Kõrgemale püüd saanud. Pois
Wõkas ja wõi Kukkus tunni aga päraft weel mahtus. Wõtta
ja Ka mi Kõrgese ehtsk Kõrgemale, sis saab oma Kalk tün nõ
hõbe. Hans wõttis nimmi ja tahtis wõtata, aga Jõe waatama
Mis ja waatab hüüdis pois: Ma ütlen sulle jälle pikwe tegemata. Sis
wõtkan see nimmi sinna pikwe peale. Aga wes Kas, see ei
wõtkan see nimmi sinna pikwe peale. Aga wes Kas, see ei
mõt pappa, elu mõt. — Tähme jooksime wõidu punkte jõse
ütles pois. Tähme, wastas Hans. Hans oli juba enale ühe pool õõnsa
tüünd ja sandab otte panemad. Pois jõe Kõe mõnda ott pool Kõigest
Kõrd ära Kõigid aga Hans Kõdu pool Jõe ära. — Hakkame
Kõlla ära Kõigid aga Hans Kõdu pool Jõe ära. — Hakkame
wõidu wõistlema, hüüdis pois. Mõnigi järast wastas Hans. Pois
wõidu wõistlema, hüüdis pois. Hans ütles, et mul wõistlem Jõe
wõistlus nõudu et pandet lehe. Kalgesid ja Kõi ma ilus pajatas.
Wõista Hansu hüüdis pois. Hans ütles, et mul wõistlem Jõe
Kõhäle Jõ pea Kõhkis. Ma tean mõnd wõnu jõe panem oma
Kaela päätsi. Pois panni nagu wõnu päätsi ja Hans tagu
meel Kõrd wahele, aga nõudu Kõnast et pois pea Kõ
mata Kõhe. — Nüüd pani Hans oma Kalk tünni nõ
Kõhe Kõlle ja sai nii Kalk mehele ja elas Kõnn

№ 14.

Naisa tiitel.

Üks paluma perremas tänna Ants. Tullemet olnud wähem Kui pool wakka ja aaremad ja saanud Kus wakka selget olnd. Ta olen mina wel rehkem saanud, kui teise pere Malle Kuke, Lälle aga minust maha jätteks ärasöönud. Naks minule hüüdnud ilma löpsrehata ja rahwast tantsinud ilma luba soramata. Selena tuba olnud Kolm süda pitk ja pulma laud olnud Kus sulda pitk. Naks Kämu olnud alati laual. Teine olnud tühi ja teise jees pole tühi Kaage olnud.

№ 15.

Reie papi ja tuuematta tantsijad.

Reie papi, Kis ema pääwa töösse wasinud olli, istus reie lauka peal ja söenäs emaga. Ema tiitlikus wana mehele peale. Akkist Kuulis ta reie all kuida häälest pöllel hüüdma Naks Kasima ja hüi tantsima. Wana mees waatas läbi akna praad ja näge pralja rahwast tantsiwad Reda tuna ei tunnud. Sellepääle läksiwad Köik söömä ja wana reiepapi Kalfati Kaal. Ta panni Kül wastu aga ei jõudnud wiimaks ikka minema. Reski nelk aluse seises üks juur pitk laud, Kus Köige jugusse Kallid road peal seisiwad. Muud tiital ei olnud näha, kui üks wolupe reie. Kui Köik söönud olnud, siis Naks Kasiwad pöllel mehed hüüdma ja Köik läksiwad tantsima. Wana mees hüüdis Kõva tantsima. Ta panni Kül wastu aga ei oi taand ta pu minema, Kül teised tantsinud Kergeste aga pole ma öra wäsinud. aga reiepapi wäsinud öra ja hüüdnud Kül ja Kurada. Ma olen juba wäsinud. Teised hakanud weel söda enam tõsima ja tantsima. Kummi proolem ütles Wanamees waatamad pea öl ja ei ole enam jõud tantsida. Hommi Kui kui ja hakkas Kõtima tuli üks tew mees reie wana wankritega ja Klopis wäravt peale. Reiepapi tegi akse lahti siis olnud Köik Kõrra Kädanud. Wana reiepapi pittastas söda lugu Köigile Kelle ta agu Kokku sai ja pittule jäi tus.

№ 16.

Pere tüdar ja waene laps.

Pere tüdar Kästi Kauwemalt minna wet toomä, aga ta pani wastu ja ei tähe Sis arst wastt laskt Kes ikka sõna Kuulelik oli olnud, wpannud Kaa see Kord wastu, waid läks. Selle Kauwu juure läk siwad Kaks tee, üine Kitsas ja üine lai. Waene laps läks Kitsast teed mööda. See pealt tuli temale tähele wastu lüpsikt sarwet ja hakkas palumä: „Tulda laps lüpsa minu?" Waene laps wõtta lüpsiku ja lüpsas lehma ära ja Küsis: „Kohu nu pi ma panen?" „Muust wõtta omale, muust wirka maha," wastas lehm. Waene laps tegi nõnda, Kui Käsiti. „Nüüd läki ta jälle edasi, saal tuli temale tamme wastu ja palus „Tulda laps lüpsa nüüd minu." Tuust minna Käärd saan, Küsis waene laps? „Käärd on mul sarwes," wastas lammas. „Kohu nu wõtta panen?" Küsis waene laps. „Muust wõtta omale, muust wirka maha," waene laps wõtta omale, muust wirka maha. Waene laps wõtte muust omale ja muust wõtta jäni Käärdega sarwede ümber tagasi. Edasi minnes tuli temale sõga wastu ja palus: „Tulda laps sõda minu." Tuust nu ämbri saan? Küsis waene laps. „Ämber on minu jeas," wastas sõga. Waene laps wõtte ämbri ja läks sõda ära ja pani ämbri jälle sõa pähe. Tuu tema nüüd jälle tühi maad oli edasi tänud tuli temale üks hallo peaga wana mees wastu ja palus: „Tulda laps, Kalju minu Kohuga sõnna wiia ja wihte minu." „Waene laps Küsis Kuust nu wihte wõtan?" Wana mees wastanud: „Otsa teibar algu nuulle wihatas ja hobuse sitt sellesse ja hobuse Kusi lõppetes weelle." Waene laps õpinud Kohe Kelle wihat sajad ja sõga wet ja temud Köik Kõrra pärast. Tuu wana mees ja ole wihelnud, siis ütlenud tema: „Minu Kaart, wanata sõnal on üks walge Kast ja Kasti peal walge Kas. Otsa see Kas sõnast maha ja wõtta see Kast ära ja see wõtta see Kast laud omale. Tulsa mari sõbrad Kokku ja see wõtta see Kast lahti. Waene laps tegi Köik Kuda wana mees oli jutustanud. Ta Küsis see nagu Kõst omale ühe lauda, see waatas tõredaste: „Mul pole sulli minu anda, Kui sigade laut." Waene laps wõtte Mul pole sulli minu anda, Kui sigade laut. Waene laps wõtte sõnna sõdad wasta ja tegi lauda ilusaste puhtaks. Nüüd Kutsus ta oma sõdad ni palja Kui neid oli Kokku ja tegi see walge Kasti lahti. Kõda Kahest sõa laasta oli minnud. Kast oli lahti tehtud ja leiti Kulda täis olnud ast ja Köik see laut sai täis Kulda. Nere mane, Kes üks ihne Kaal oli saate oma tütre Kaa sõda Kitsast teed mööda wet toomä Kes enne ei tahtnud minnä. Tuu tema läks tuli temale üks lehm wasta ja hüüdis Tulda laps lüpsa minu." Kohu nu pi ma panen, Küsis see tüdar? „Muust wõta omale, muust wirka maha. See tüdar wõtta Köik maha. See tuli laamas wasta ja palus ennast müü

Pre tullar wiitas lamba ära aga wiikas Käärid maha Käigewilla
ega! Sis tulb seja wastu ämbri peas ja palus emaft jõõtes ka
jõetes Kül jea ära aga wes Kas ämbri minema! Sis tulb wana
hall mees wastu ja palus emaft Kudaja wiis ühte jauna wi
ja jääl wihtlb! Aja teibas olgu mulle wihaks ja ned endiseb
minetun asja jegitta ja wees. Nüüd peltsis ka wana mees tul
Rombul ühes jaunes ja Köik nõnda Kuida wana mees Käskin
oli. Sui töö lõpetun oli, siis Käskis wanem mees Ada Koju Ko
wi minna, öötes: Säält on üks mufk Kaft ja Kastis peal mu
Kas. Aga see Kas ära ja wii see Kaft ühte Käige ilusanna
Kabri ja siis Kutsu Köik oma sõbrad ja naabri Kalk Kin
tel see Kaft kahtsi. Pere tullar läks Koju ja eeldis Köik nõnda
Kuida wana mees oli räägitnud. Sui ta nüüd see Kastis on
ilusa Kabri oli wiinud ja Köik sõbrad Kees olid tegi ka Ka
lahtsi. Aga mis Kastis sees!? Kaft oli tulb ja tõnva täis ja
Köik maja põlemad, nendega ühes, Kes ja ääl sees oli wa
Kes head teeb saab hea, Kes paha teeb saab pahad."

№ 11.

Sui waijuja Kolm ja Külmtõbi

Alla läks kommetkull, Kui õues Käre Külm oli, mitsa oma sulasegi
pani waijuma! Tell minnes oli mitmetel Külm sõnna Kinni
Sui nemad oma töö juure saiwad ja tõlle hakkasiwad, pooni a
mõtlemad oma Kuida. Käest ära, sest töi ande sõja ab. Vadlem
jaanud seeKam wõitu. Ta sai ja hädsast ja üttes sõja tõbe wastu
Ma tähan tema Kuda sõjse, kül ma siis ta sõnna ära aj
pes tan. Sõtõbi üttes: Ma tähan Koja ja Kud peremaine po
õhtaks Kodab, siis tähän ma podem sisse! Kül ma siis ta ära
Kägus tan! Külm vastas Kägi: jääma otsa waijuja Kin a
peedsa sesohtut, Mina, see tõbi Kees peremaise sudrus Keetma
vota. Sui õhtu oli Kätte jõudnud ja mehed Koja hakka sõ
minema, oli peremehe Kinda peial Külmetanud. Ta pani
Kinda Kamma peale ja tagas äige tõmma Kes nõnda et Kät
Waijuves pidi wälja minema. Sui ta Koja sai ja pa ru
sõõma hakkas, pani peremees isimse lusikad Kus Kotti, ne
Kel ta omale iga pääw leiba mitsa wia. Sest ta ei kunsinud
see tõbi tulbat isimese lusikad töisi sees olla. Nüüd hakkas
see tõbi Kotu krobisema ja pobisema, mees wõttis ja
mis Kas sõja tõbe Kõlliga ahsul. Nüüd Kägsas ja Kargas
see Kägus hirmsaste, nõnda et aha pidi tähkema. Nõnda
ar siis üks see tõbi mis sõõmaga Kippus siis minem
ots sa saamas.

№ 12.

Rõõsa pulmas.

Rõõmu hakkas pulmi pidama ja Kutsus Kaa Karu ja Kunni pool-
mas. Kunt ja Karu tuba siwad Kõa mõtega tulla. Karu mundi
juure härja pulma saaks, aga kunnil ei olnud Kesagi Kondaa
mis ta pulmas tarbeks olnks Kubistamas. Rõõmu ütlemistel on wõna
tuge peig mees. Ta uisel ja nunsel Kägiga ja ei ole Kõlliga rahul.
Ta on Kül ise wäga meelis, aga olnb Kannab ta mõõga Kaasas. Sui
kunt ja Karu sõõa Kuulsid, siis wõtsa Karu kuusse otsa ja kuult
hiilu emaft põõsaste pi Kalt mahas. Rõõmu ise jooksis külaste Kaasi
jäälle. Sui nemad nüüd KõõKäsi tulidad, siis pidas Kas aina oma
saba ülemal. Karu Kes ülewal mannu otsas oli näeb pi Kamees
kuuda Kas tulel jõi mõtles Kõõsi saba mõõga alewal. Karu pära
sid läiwad juba Kõõtäist Kümmend. Sui rõõmu ja Kas mur
du härja juure jaiwad, jääl hakkas Kas siis härja ümber
misema ja mur sõõma ja sõit ja jäätt hammastega nõõ
sõõma Nõõkst nägi. Kui ta kunni pulmad pööse al pääsnud
nagu wäsi Kargas ta kunni nõnda: Oh ja tuhat, sui see
paas. Juux Kisaga mitsa silma. Karu Kes seda ülewalt
jaiu otsast nägi ja Kurdis, ei jaanud aega tähele panna
Kas ülemine wõi alumine ots ees oli, lasks emaft jaiu otsast
maha ja mitsa pooli pahkka. Sui rõõmu see nägi ei temal wäga
hea meel ja naeris rõõsa Kombul. Sui kunnu mendt õõtas oli
siis hakkas tantsima ja laulma. Meie päralt Köik see nägu kunt
ja Karu nägu ong.

№ 13.

Karu, kunt ja rõõmu.

Nõõma Kuuza Köik pulmad wastu wahnuteiwad, on Kaa Karu
kunt ja rõõmu omale pulmaiske püsti wäid ühte Kõõkku ehtamma,
et pulmad ajal Kaa midagi pehmema tarbe oleks. Ühel pääw
pääwal läks rõõmu kunni omalt jaa paid jaama!
ettema tahab wanule minna. Kunt tulias enne mõõ jaa pä
ja läks Kaubuse ära teema. Selle aga sees eiggas rõõmu
wõi püsti Kallale ja jõe püsti wasja ja siis jälle Käimast
tagasi. Sui rõõmu ennast nõnda oli ära pidanud siis
läks ta jaapäid jälle tagasi mõõma Kunni kunt oma
Kroidud alles pehtides, sõi rõõmu pisle peelele ja see
kuuda wana Villemi maaft ülesjaapäid wastu pääma

Sina magad nii Rana, et rebase Tarsa jõeäwa jutte wõi päälb
protele. Hunt! Küsis, mis tegi sinuga pandi? Rebane Rämu
tal wüsil: Nattukk. – Juli teine jütia päädu rebane terb
jälle warule minna ja läks kunidi Küsti saa pärid jaamu
Hunt ei annud. – Nüüd läks tema Karu juure saa pärid saa
Karu ende. Runa Karu saa pärd jahwatt ära gi tei jõi n
ni Karu wõi pütti pewlele. – Tõsti päädwal läks ta jaa pea
ära wiima. Karu küsis mis tapp nimi pandi? Rebane:
Tühi. (Ütt kui Karu saa pärd ära wis pangale, jõi rebane
puti tühjaks.) Karu jäi nüüd Raa wõõrale jäänd and ma
aga Rut ta wõi gutti juure jai, teises seda tühja olema.
Nüüd läks jõru, et rebane alla wõi ära jõeäwa. Rebane
ei wõtnud jäädi enna peale ja läks ise waatama
Kas tõst peaks olema. Ta läks well mõne wõi nälja
pütti jõkja ja wõtis neet Kärmiste ära. – Rebane
ütles minna ei jaa nii ara, Kes wõi ära jõeäwa, Ku
et lõbime panene ende pääma Rotte pi Karli
maha. Kelle otz teemetama hei Rebe jel on jaan
kui nema nüüd minnetud Kohta Catkiwa,
kogu rebane sala maha wõi tõhi Karu tagamaa
jaKebe Karwad sisse. Kui nema nüüd Kolme Käsi
nimetud Kohta olwad jaamu jaamwad Käsi Kolm
emast pi Karli maha, tagumise otsad wastu pääwa.
Pool tundi oli möödu Tamm nii Rana oli jaatu arg
Kui rebane Kämmist üles tõusis, Kelle otz teemetab
Korraga hüüdis rebane: Wanta wanna Käts, ehh
jõnu ganda tõe, et jad ama ja hundi, wõi oled ära
jäänud. Karu waatas Ras on nända Ruida rebane
wäägit, jääb wõtte kun hammastegu, Kätte ta jaa
Kohe ta Kerabest Kinni, Runa hirmsale Karjuja
hulgu ja hundi mõrnati, ta määgamise juurest
tahtis hawitis. – Nüüd oli rebase wõi gutt tenne Tihaa
wõlelt, hundi ja Karul Kaela gitt. – Sest ajast ei jaa
Rou Rane Kunte ja on wihas nehin hammastegu
Ilis jahtuse ja nad Kokku ütles jumu mõtja nõel
Kus palgejuum jõlga oli. Sääl hakkas Karu jaa
tegema, Kõik ei jõlga hundi järele Kuna ka
jõlga päämkummer wastu Raagse oli.

№ 20.

Hunt ja rebane.

Kord jalatas rebane wee ääre tina, jääl tuli hunt tema juure ja
küsis: Mis ja kellega teed, Rebe vastas: ma ei näe häästi, selle pärast
olen omale silma, et jõe ääre kaugemale näen, kui mõne wiiga kellega
ära jeetkeb. – Hunt ütles: „Ma ei näe Raa häästi, mata mulle Raa
silma,“ aga enne ütles ma ja minu Rebepap vastas: „Jõ on ma
minu.“ Hunt ja nuhi silmi tahtis, nääkä rebepap ei saa, siis nee
ütl ja minu jaan jääb selle juure tamme puhu Kütse Kinni,
ma jääl maan seisab. Mõnda ja ei seisa mõnda aeg. Nüüd tegi
rebe papi tina sulaks, läks ja watas tõdi selmi. Oh ja tahtab Kõl
see Kangas näenda ei Kõik maailma Kõlas. Selle tõdi jaakis
wana tõdi Kisa peale appi Küsida: Kes tegi? Jõe tegi? Rebe
pap sai Korraga aru ja tahtis. Tõdi paniwas Kõik pidda
jäi ei talnud üks rebepapi enam Kuskama.

№ 21.

Mõst tõbeja mõistus kohtus.

Langaawa õhtu oli Kääes, Kõik pere ra hunas olwad juba
wahtlema, Kuna waene Logs Kõigo mõnata jaama läks ja Kõik
pini puhtaks tegema ja jaama ära Kraamima. Korraga jõi ta
üks jõnu mõst ja tõbi ja mõistus kohtus jaKõige jõudu ukse
ette, ja tahtsiwad marsilaste ema tema sisse wõtta. Waene Logs
wastas: Mul ei ole Kiiret. – Tõbi nõi jaak, wastas wana härra:
Ja see peale sai poisile Kõik antud üks järel tema. Tema jõrg
jääl oli, ei jõtsa Kahtlus, aga ei olnud jõnus. Hüppa pois Korga
pere hüüdis wana pagana ja see talt üma jaama. Ise jaatsis ja ei
mõne meemet päraft jõlle tagasi; aga ei jõtse olnud paras.
Olnud see wana härra Käsu peale Kolmas tõdi wõ, aga Raa see ei
olnud paras aga nelja tõdi see oli paras. Nüüd tõdi Raa Kolm
seli Kõe, aga üks Kõi nelst ei olnud paras, kus ei ole nelja. Olnud
jaama jõi Raa Kaebajaa jaa pääd tõdi, Kõlest wimases paar
üks jäänsa olwad. Nüüd Kaksid Ka Kolm Kaksikõe jõlgsi, Kõik
pea jõd wana härra Käsu peale, üks Kaks Kolm, Häämä, aga üks
ei olnud paras, Kus üks nelja. Tõbi nõi nüüd ma paa jõe
ei olnud jäänd wasse lapsele. Nüüd oli aeg minek jõlgsi pea jõ
mõjega ära Kukumõ ja Kõik ei aeg Kõtte jäädnud, Kuna wana
härra sulaseb Kõik, wana härra jõrgade peale, Hüppa pois jõr
Korga pere, Ise para ja ei, enna Käsku tõi jõwa. Ise Kukk tanles.
Korraga olwad Kõik Kõnnus nii häästi mustl tõbi, Kus kuda
olnud Kõik maene laps tagasi pere jõ nääkis, Kuida ka need
nüüd jaamu. Kui pet naene jõeä Kuulis, jõi mõtles, Kõl

ma jällen oma tühe teine laupääwa öhtu wiimaks wihtlema
Kuna möldew, nõuda jai Kaa tehtu. Laupaawa öhtul, Kui ja
Kõik wihtlemas olnud, tuli perremõtter weel wunnaks ja jäi Kaa
päraft teiste wihtlema. Sui ta juba wihtlemä oli ja Kahkas Kaja
minema, jäät wunas, muist tõi, muutawe hõrdlega sanno
ühte otte. Nuna tõrra Küsis: Kas tahad meie tühmetes tulla
Jõre tõllar wastas: Mul ei ole mitsugust nõudu. Sein on meel
Kül, wastas wana tõrra. Nüüd sawas Kõik nõus järgist Kum
Kasukami selga Kalsutud ja Kõik olnud parajas – Nüüd oli
Kõik walmis ja aega oli Kül weel Kuhu tarkumi. – Jääl pa
wana härra tuuruku pea sanno & akmast wälja ja nurja ta
Kohe otsast ära ja sur jäätsiwad oma teed. Hommuk tähts
ema nõudema, Kes tõllar pealse nõudi saanud oli. Sui ta
tühe pea sanna akmast nägi, hüüdis ema: ehts ja sõit
wähest, ehk ja tahtsid Kõju. Sui ta sanna sõsse ehtes nur
palja tühe pea. Sis oli ihmalus nõudlõnbalta juur.

Nr 22.

Kohm Kunninga tõllast.

Ühel Kunningal olnud Kolm tõllast, neist käsiwad iga pääle no
ajal Kõndimas. Nad nääkisiwad oma Kohtu sellesse ja saad sõi
ega ühe oma tahtmise järele anda pelg mehi. Sõjas wõ
wonem ütles: Peatte Kwan Murawits minu anda wõtamay
ma tahtsin ta sõa wõi ühe mehe inimga tõtsi, kuna Kwan
Murawits se nõnda aga taga Kuulis. Kwan mõtles, kui ma ta an
wõtan, siis pole mul wõe tarwe ette maailmas ei. Sõnne ütles
Raab Ahmesse minu anda wõtma, ma tahtsin temma se
wõi ühe lõnga ettega ehk Neerem ütles: Raab Ahmesse minu an
wõtama ajama sinnu tahtsin temale 12 mitsugust poega ei, kui
ese on. Ja se mees oli mitsugune: Tal Kuhtas oli Kuu ja ots
ees päätte ja jumalsõ tõe tähtsad. Ja mõtles iseenesse: Seitsa jo
saan ma ikka, aga Kust saan ma mitsugust mehe Kun
ma ese olen ja nõnda wõtta ta sinsse ussenma tütre ma
naseks. Sui minu pruutel nee lapse pääle sündima, kuun tuh
Nerraga, tähe Kuningas ese Kangele anda tesse Kuningriiki.
Sui tõrra pruut minna anate ümma naest otsima. Sui
otsiwad ja ei tahtnud mitsugust leida, sis tuli noormees nõe
ja ütles ma olen se Kuulus ümma naene wõtke minna.
Pruut oli nii hirmus et ta ootsi Kõrwal ilma ei tunnud. Nõuwal
ütel wõtte Kuus poega ja anda nei Kuza wahemaa Kätte
ja anda Kuus Kaeva Kulsika poegsene ese minek. Sui
minu Kuningas Kõju tuli oli temma ennega praaks
ja tahtis pruut ära tuhkkartes, aga muis se Kõne omalt

Kuu Kõn sai pruut jället hirmsasti ja Kuningas oli Kohtu ära
resinud. Enne Kui teema Kest anna wõtt Kulsinda sai oli jõe
pruut waanem õe päält wõtte Kuninga pruut nõdi poega omale
ja nüüd 4 Kõra Kulsika õelle poegade esitsi. Kuningas tuli noo
pealt Kõju ja Kui ta sõa lagu Kuulis ja nägi, et temma wägi
pahasti aga anda sinsi weel ei tahtnud. Walmat Kõda jäi pruut ja
gotsi ja Kuningas oli jället reisu peal. Sel Korral ei olnud pruut
mitte nõnda nõgel sai teist poega enne ära wõtta, Kui tõge ommes
nanu tuli. Sis wõtte ta see ähe lapse omale ja anda ühe Kõra
Kulsika ase meelel. Sui nüüd Kuningas Kõju tuli ei annud ta mitte
andeks, waid lasi oma pruut ühe tühja aami sisse panna ja
ses wisata, aga pruut oli see ütte lapse Kaasas. See lapse Kaasi
nii jõnsasti, et ta warwatt nanu sees nõõs ella. Ja tahte jala
palgaga nanu jõhja otsast ära mutsuda, aga pruut Keelas
poega, et ma siwäga upsus Kiwwa. Sui nanu wastas Kuningale Kõik
põnnitanud, sis oma pruut ei ma tõge ees ja ütles poja ale: Sirutta nüüd
Poeg sirutas ja nanu jõhu tähtsad otsast ära mutsuda. Nüüd nagiwad mad ütte paar
ja tähtsiwad jället tundmata saan pealse. Sui nanud nüüd seda saan
mõõda Kõtsiwa, sis tensiwad nad ühe hobuse nawa ja nad Kõsiwa
sellega mõnigemad. Sis Kogutsiwad praegu inimesse nende ümber,
et ei inimesse nagiwad et ühte Koogemat seegu inimesse olnud,
Kõtsiwad: Ma tee ei ole tahtnud seda peale jüünud, ja tahame mee
meie tehes. Nemad wastasiwad: Ei ole sest ühte tarwe mõga, Kui sees
mees elada wõime ja seda saare ääre ühe sõa ümber minna mees ei
tahta. See sai Kõik wägi Kõrmaste tehtud. Nüüd oli pruut ümmast
ühte laew wälja saadetud Kas Kuningas ehk ei, pikki mere pinna ja temma
pinsitanud. Tahtsi see samma laew Kaa sinnu saada ma se tulemu
Sõnna mehe inimesse, Kui nad seda Kuningale Kõe ja suurt sõ
ennast nõõgewat. Nüüd pruutsid nad nuna Kauke sinna saate mehe
ja wõtsiwad uut sõsse. Aga laewa peremees pruut wõga ennetu
et see noormees Kallist Kaupa saatis ja ilma minnes sõga ei
mitte wõtnuta. Sõda oma Kuningale Kõik Kõe wüüd. Nüüd laewa
tüür oli ja sõnna ei wõtnud pinsitas päält tegi Kuningas poeg
ennast Kaubitsja ja nendes laewa mehe Kõlbara peale ja
jäätis ja tõmmis Koge aknas peal et Kuuda sõ ei ühe
laewa meest sõle näeb. Nüüd pöletas ta Kõik nii
ta nõre peal nennu ja et ta Kõra päält sõa ei peal
mitsugust noore mehe nõnnud. Kõlles Kuu Kuningas
ja sit päätsi otse ees ja tähtsi sinukste sõe. Kuningas tegi
laewa walmis pruut ja nei sõõtt ära tuua. Nüüd
võõn sinu ja tuua pärija Kõe ja tahtsiwa ümma
ei Kuulu Kuuna ennu otsani.

Üks mees käis iga päev põllul Rüünmas, nüüd kui sai oja Kohrus on. Sääl hakkas üks Karu tema juures Rämma ja mees ei saanud enam mahti temalt. Ühel ehtul läks tema Koju ja püüas mõttetes nõnda Kohta, mul wõiks ta Karu wäitsa ennast juures Rämmast ära saada. Tuli ta nõnda mõttes, siis tuli ka selsane tüle wastu. Sulane jälle tervitas ennast lugu nehasell. Selsane üttes: Makka mulle üks Kolle täis Kaunt, siis peab Karu sul juurest Kaunma. Aga mul mõtsil, küsis sulane? Hommel kui Karu jälle sü juure tuleb siis tulen ma wälja aja peale ja Krabistan pärgut. Tuli Karu küsib mis sel ennast wasta see ant: Jäägat Kül. Ma küsin jälle mis su Könnes, Sina wastad? Jääna Sin üttes minna sel ainult naisi ennast Kaun. maha ära naisi maad nisut Käneen. Sulane tegi nõnda Käna aga läi Karu põhja. Käna sai Karu ohja. Nüüd tuli selsane ennast Kohtäst Karu Kätte saama, nus sulane tulannud oli. Sulane läks Külasse ja tõi ühe Kotti täis Kaani ja laskis neid lagida wälja peale lahte. Ühe ja Kolmat Kümmend kui need jaanuwad tehtud, neljas selsane järele Kuna selsane nõnda päraft Karjus: Wat! see mu palk, waat! see mu palk!

№ 24

Wana aidamas.

Ühel wanal mõisa aidamehel oli palju raha, mis ta mõisa juurest Koju ammu oli. Tuli ta nüüd ametist lahti sai ja iga üks teada et tal raha oli ei wõinud ta seda mujale panda, kui aga tegi Kõrd ümar Gust tähtsat põhja ja pani raha sinna mahelle siis läi ta naabri a Kõwaste Kinni, ja läks ennale teist Kohta otsima. Tuli temal nüüd wasi sarnus ja raha tähtsat wõsil selgas, mõttes ta ise endses et Kogi ei peaks teda nina, et ta raha Kaasas Kannab. Tuli ta nüüd ühe suure pütti sinna mõtsa sisse astas, ja ise endses arwas, et ei saa mahest peaks mõõtse Kaid olema. Tuli ta nõnda mõttes ja enna selga taha waatas nägi temal ühte wana meest Kärmsele enna järele astuwat, ja hüüab: Tahan sa nulla otsa minna. Nüüd oli mehel peenikt pees ja mõtles tõiste wargad annab Ballale Kippuwad. Wana mees hüüdis teist Korral: Oota, Kolm sa nulla. Ma tean et sul raha on, sääl pütis põhjas Kuld. Mis ja mina ei oota! Mul jäi hirmus tüü notamata, ja mõtles nüüd olem ma walmis kui wana mees mehe juure sai üttes tal: Mis sa Karja, mul on enam raha. Kus sinul? Nüüd läksiwad nad ütles edasi Kuni ühe Kõrts wastu tuli ja sinna sinna õhtuks. Raha Kel ja pütis põhjas olle tuppa tõsi olli panuwad ja Reisse naene juurde nõnda waatama, sest mees ei Kinni wõeu. Tuli mad nüüd sõõmi ja sõnu Kõwad wiis Kõrtsi minema nõnda tahtis tuppa magama.

№ 26. pag. 113.

Ühe härra lugu.

Üks härra ostis omale ühe mõisa ja sõitis raha ära mäkima. Tee peal juhtus temia ühte talumees sure mummaga. Sääl oli üks tarre härra ja hakkas wõõ sellega juttu ajama. Nõnda jällu ajades tuli Kõrd wastutsi küsimine Kohas Kunnitsi pääle minna. See härra, kes enne sääl oli olnud, ütles et ta peab sinna nõnda pääle minema ja tuleb tõsi enna tüdi wõtta. Warsi selle pärale jõutsiwad mõõdetud härrad ära. Tuli nemad tükk maad edasi ära sõitnud, tuli üks kitsas tee kätte ja peale selle oli Kaa jalutamine wäljas. Härra, kelle päralt tõsi oli, ütles: Nüüd ei jõua meie Kohngi, tahame seie lähemasse Kõrtsi õõmajale. Nõnda sai Kaa tehtud. Mõisa ossja härra istus laua taha maha ja teine Kõndis temale Kõige sugusid nagsse ette. Tuli ta nagsse sai wõtmud, Kippus naiste nuri tema peale. Sest see oli nii nahuga segatud. Sääl nägi härra tüki Kanema ühtainumast Kätt, see oli selle tüdrukul Käsi, Kes härrale ütles: See on üks rõõwlette Kohl. See peale läi tüdruk tüki surnuks. Sääl Kohes, kui see härra istus oli üks kuntsi paremba sees, sääll puges härra alla. Mõõdetud mõtsse tõsi ära jaotsinna ja tähtsiwad ühes tõsi taga ajama. Aga härra puges Kõrtsi wälja hirwi peale. Ja jutlas tüdrukuga ühte Korwa sest see sulkkamal. Nemad proosi härra ära!

№ 27.

Soa tuhkur ja tõe tõpar.

Üks päew läksse teisse Kiriku ja jällapiwad wanas tapse Koja. Sees wasst tast hüüti Soa tuhkur ja Kelgipar. Nemaene pani oma Ka ette tuha sõsse ja wanne taps jäi neid ära nagsnima ja tõenatta sugu Kestma. Seks ajaks, kui tõsse Kirikust Koja piiriwad tulema. Wanne taps nutta ja nõppus neid sääll wäljas. Kui tema nastrõste õhtus, siis tuli üks hal wana mees tuppa tretas ja küsis, mis ta nutab? Mis ma ei nuta, ütles taps. Teise läksiwad tee Kirikuja panuwad enneb tee otte tuha sõsse. Nüüd peab ma neid wäljа nagsima ja tõenatta Eesti Kestma! Wana mees astus tee otte ja tõgatas oma Kepping tuhalle segamisest siis tuliwad selga enneb wäljas. Mine sina Kalt Kirikku, küll ma Kedan teeme wedama. Mul ei ole niidu, ehk ma küll hea meelega tahaksin Kirikku minnud. Wana mees andis loile nuud niidse ja läks.

Kui pere rahwas leda Kiristäs nägiwad, mollesiwad nad teda
killegi muud lasse olewad, sest nad ei wõinud arwata, kuss tema
nii ilusad rõiwe saanud oli. Kui teised kojo tulewad, olewad juba tõst
Seltsijad kodus ja leem oli walmis — Wõik panewad sis emele
sest korgi ei mahanud, et ta selle tõega pidi walmis saama
Teised küsiwad: Kunile Seltsijad, kas nägid ka ühtes ilusto neid
ga tullar last täna Kirikus. Tuft ma siia jutain wägema
nastas, Seltsijad: Ma olen siin kodus ja Reetsin leem.
Teine juba pääw lähkewad jälle Kõik Kirikus ja Seltsijad
jäädi ütsi kojus, emeid tuha seest wälja nopsimä ja supsu
walmistas. Kui ta nüüd jälle jäält nopsimese juures
ohkas ja nutles, siis tuli seltsima wanamees jälle tuppa
ja küsis: Mis wiga armas lapse! Teised pannewad emad leelle
ja minna peavi neid ära nopsima ja läwarikks leem.
Reetima, wasta Seltsijad: Siin ütsitas wanamees jälle koppu
tuhkla ja puhtad emad tuliwad wälja. ja anels waese lapsel
weel ilusama riidu, kui enne ja jaatis leda Kirikus ja
ise sest leem Reetsima. Kui teised kojo tuliwad oli Seltsijad
juba ümme neid kojo tulnud. Teised wäärkisiwad: Meil nägu
täna weel ilusama riistega iinime se Kirikus. Kui ümber
leda. Seltsijad wastas: Kuuft ma leda siit ära nägema, se
nüüd olen ise Koda. — Kolmandamal pühapäewal sõi
leda samma lugu, kui Rakk pühapäewad sõi
seitse nädalat.

1828.

Wana aigne Tallinna Kaupmees.

Tema oli wäga rikkas aga oli iga pääva oma kraba nüünise juures
mures. Pääl tuli üks wõõra Torkohwika ühel pääwal tema poole
ja küsis: Mitte Kaupmehe härra nõnda pimes siin olema. Ta
wastas: Wara ei mul küll aga wara päraja ei ole. Sah, sinn
ei üks ainu, wastas Torkohwika. Seitsa see poolest, ainult poole
enda pruuale ja poole waege nõrgale, siis teeb Jumal jeartu
egal ühesa joga ja waege nõrge ühesa ei taha küll waesa olema
kuida soowitau, nõnda sündis Raes. — Kui nüüd pea pimeda
Paewis näkkis ta Kõik ühesa ülles, kuida oma siis teesle mea
ga Kõrd sandist elab, kui ise poodis on. Selle järele tuli
nälle tõtti ja ütles: Saal tule see waene torkohwika pimma juu
küsis: Kas ei hea meel Raes ei pimmal peegan? Raks
ta jutrem olematta olewad, wastas pimmi: Jeh temo tähe tulab
päeja tüki ja rüüm majasse. — Kas ja tähe temast tahtsi jeda
küsis wanamees? Mitte mis ei tahtaks, Kuida nüüd see wõib
sündida ega, siis meelega teda ärataggas ei wõi. Noh ka
ta Kõrd tähte, siis tee Kõrtsise ja pane Kõhu täwa

raasahest Kõigi tainga sisse ja anna siis pimesi küsi ta siis sures
ega Kõrd, kui pea Kõrtsi Kõigi tuli, siis läks tema oma tähtsa maatarma
ja ütles, Kõrtsi wõid sa siiniss, aiga Kõrtsiji ära siit mõtle, siis ja
jagab. Sis andis Kõigi salaja Kõrtsile, ja Kõrtsi juriwad ära. — Nane
mõtles: Kas siin ära Jumal waatas ta ei see nii tõsi. Nõh siis
tal hommikul sõega pimma ja jalla Kõhu teiwa raasahest sisse
siis sures tema. — Pais ei jõunud, wõid andis pimma Kõrtsile ja Kõr
siin ära. Sest tähtsi siis pimmise hommikul äälmus, et ta mõtles pimma
ei pea jõomaq, wõi teiwa wõib tema küll ära siinad. — Mõnenaer
küsis Kõrtsi ära. Ta wastas sugugi ühtmoti küll weitsega, silma
Kohas olin. Nõh ah aa, naeris wana nainer ja sõpa õõnaga, siis ei ole
pea ise nii tark, waid tema tahtmus. — Wõtta aga Kõhu teiwa raa
sahest ja pilla Kaarti sulkka, küll siis tähtsuseb, kõik Kõrs, wanamaan
ei ütsi, siis tähtsi ei nägi enamb. — Kui pai Kõrtsi Kõigi tuli, tähtsi
tema jälle tähtsu wõrsetama. Tähtsi pikkalt mõtles ja ajas wem
minnust wälja. Nüüd jaa Kuttar hõnnus tagasi. — Nüüd, tähtsi
pois ukseste täku juure ja tähtsi nägikse: Mine papppa juure ja wõtta
ta Käest ütsi 12ne punane raud Rang ja 30 punda ja wõsud prane
Rangi otsa ja siis tuld minu juure. Pois ütles: Ma ei jätsa ei. Tule
poe minu ühtsi Kõrwast ja sis ei tähtsi wägisi ütles tähti. Pois tegi
nõudsi. Ta tähtsi nüüd papppa juure ja tõi 3 Kahe teistkümne punnaist
wihti 12ne punda sõrsi Rangi ja omas selgas tähtsi juure. Kõrtsi
Kes jõed nägid imeltsiwad oma meelest poisse juure nannima ning
Nüüd tähtsi tema oma tähtsi juures see ütles: Poe minu ühtsi Kõrwast
ja ei tähtsi wõtta, siis saab küi wagisis ümber minu ütsi. Wõtk kohtuma
tahtsi Kõrtsi, das jaad jaad. — Nüüd läksi ta oma ja ema
juurest wälja Kõdra Kõrmuniwa. — Tuhi see wõõras Kuhmuga ei proisse oma
ise pead silmas, nägi et ta ütsi tarane pois oli, pani ta sahu Kõrmäd
wihti, ja ann x tahi pikka nuhti, et seega pääd wõtta lasi taga ajamast. —
Ta nüüd täis Kõrmädrikk oli saarhu ülles hakanud. Kui pai nii nägi, jooksi ta
siit tuld minu juure. Nõhtas, siis olen ma Kõhu ja juures. Pois wõtsa ta hakanu
tuld ta juure ja ütles: Mõõda see oli nuhtsahe nuhtsi ja ja Kõrd ostsi ütsi
puu Karuseema, tõesti pööle ta ära. Tuhi tõsi Kõrd nägi ei ma, tegi
pois nõnda. Nee Kunnigas näge ei ei ma pääs ja pois ütles: Jüri Hago Kaubamõ
plerkutas, Kunnigas jäi wahetsi ja hakkas jooksi tõsi pääwad ära
Kala. — Pois wiis tas hakanud punditas ja tuld proisse juure. Sai Kõrd ema
hääda, et ta Kunnigi peal jõi nud. Hakanu waatas: Mõõda ei nägi ja
prane oga ütsi jälle ei tähtsi pimi ehsa, siis saab ei jälle ilusaks juure. Tähi
Pois tegi minda Kuttesse, kõik nägesi ning ja hämmastsi ei tõsi ei wõsa
ei tahtsi. weel ühsainus pimi Kõrd ainu. Sai Kunnigas tõsi ei ei tõsi ütles
arkan ja ütles: nõhtsi aga nägi ei tõsi wõsa nõud ja pätles proi
elusse. Nüüd oli proisse hea meel. — Seal nõud olnud 3 ütsi ütles õpe
ja ütsi 8 penga ja ütsi 12 peaga. Neile pidi aga nõudu nikri ei nõusa
mitud saama. — Nüüd jaa ülles hei ütsi ja läks Kolangas Kõhu Kunnig
tõtte peale. — Õhtuni tagasi ema wastu pääg ei ja Kõrd Kohu
ütsi ära ja Kõrd Kohu Kunnigas tuttast jõi nud ei ei see. Pois
jäi nõnema tõtte ema ette nagistsi ja ütsi ümmelikult Wõimas
päris tema ütsi Kunnig nüüsi. Sai see teiste naapurite peale
tuu ja nende ütsi jäi jäi tema juga wõõrikku, kellest proisse
ütsi nõnda nägid ma ei pea ei ema wanast liku
ei ütsi see. — Nii pikk, kui ei

№ 24

(Ma pooltä jäi)

Päält jelle tulimäd Kõssimees ja kuna poeg Kõjul kui Kõssimees eelmisel
talus, Küsitas Ma Kõ see on? Nemt wastas: Siia tulimäd Kakk mees
ja andsiwäd enna näha minnu Källe haidas näd magawäd tagasi Kan
Mehele tõusa hommu näha ehmale saada ja wõlla nõuda me tu tagasi
Tõrsse mees wõlles kisse nod enna Källe ja kisse anda poja Källe, et na
enna nõu pidiwäd Kuda saatma jä tahkäjaid tappama. Aidamel
Kas weel ülewal oli, tõusis wõeüst üles ja hakkas Karjuma ja pann
messt ülla hüüdma. Wana mees ällets illeda aga magama. Aram
Näd tagawäd meid ära. Wanam. Pole muga, Kül saksama juba jär
ukse ees. Aidames heitis Kaa magama ja magoma. Kumm hoi
mu Kurni, Kuna Kõrtsimees ja tema poeg üksi ei pidiwäd jääle
sadma ja ei saanud pangast Eiskida. Hammukael tõusiwäd
Aidames ja wanamas üles jä wana neesima ksse Kõ Kõ mäljä.
ma näd Kulutanud olimäd. Sellepärast hakkasiwäd nad nunnet
Tõrsimaene palus wana Kõigest südamest, enna poega ja alam
sõält tahta teha. Wanamees pani neid maenema Kelmandam
põlwest saadik, mitte ni jugust tegu mann olle wõtta. ni
Kad tahatud sai. — Nüüd läksiwäd nad ema tee wasti Kumm
ühe tee arn jmurel. Kus olles wana mees Aidamehelle: Mina ja
sada tee mööda jä mina lähän sada tee mööda. Sandik tahk
siwäd minnä ühtsest ära.

№ 25.

Kanad hauel ja wanamees.

Ühs wana mees wäs oletu kana poeg müja, Kõda tema sült p
päält wastatanud oli. Ühs Kõre Kusis mõsa härra kust sand
Kanad wõtta? Ma kaun ei oi, wastas wana mees. Nüüd lasi
härra ühe putka ehitada ja, Kui sees wana mees 300 minna
pidi wäljas hauduma. Et Külm minne sis mitte ära ei wõtta
Kui wanamees säma läks, santi sõlle tarbes üks Kasukas.
mant.

Wana mees wäs aeg ajalt minnad ära ja tegi prajas hea kõ p
pani nahkal. Ühenati Kui Kõ Kõ juba ära sõid nd oli pan
wana mees putka põlenud. Tui putka juba põles, joaksis
wana mees ümber putka sinna wene Kasutas üle ölan. e, ja kau
Kuda, ak, ak, ak, Kuda ak, ak, ak, pölemad. Oma sünd
sai tema see läbi lahti; et wäga palju minne olemä mi
wõga tulesels läinud ja sis tulid wälja ammad.

Sül Kui nunnesõlapes.

Ühel pani nahmad ei olnud Lasst ja ühtsiwäd ig a päälu alata mal mi
ga. Jugune lapse Kui ükk sõit. Nõnda Kui nunna seeri sinnä oli nedl
minu aasta päält ükk sõit, seperna magas 12 aastat ahja augus
Ühel päämad üttes sõit ja wastas: Kaugelt Kuita sõgade teiseminet minu
wedelda. Kuida poeg seewes nõnda ütes tegi? Karma, Kus pead, jeni
Kõsiwäd oli Kelm wanta Külast Kaugel ja sinne tees ärnes. Nende
jähtus ükk satte säält lätes sõtuma jä oli enna äige kee peatt ära
ükkinud. — Sül ütles, Kui ja enna noorema tütre nullee tahan, sis
näitan sulle äigel teed. Mõtsa ja wäält sõit minnimad. —
Härra sõid ükk Kül nalja päänsse enna tütre sõlle nagelda tahtama
Sül wõtta ühe Kellaka punnarde paberi taskust jä härra pidi
enna ninne sinnä peale Kirjutama, Kinnitusega, et Kaupa tõsme
dela. — Wiiendast Kümnemä päätuna olimäd nõnda tõrnud, Kui see härra
tema sinnä enna Kaupa oli teinud. Nüüd tuli ükk Kelmus sada päe
sõeal teed jä oli ära ekksinud. Sül läks tõlla sinne jä Küsis: Kuda
ja lähäd? Härra wastas: Ma lähan sõit sinna jä sääl sõeas
aga ei oska. Sül on Kelm tõttarl. tuba ükk nullet, see Kõige
noorem sõit jä hakatan sinnä teele. Mõtsa jääl ja seesa ägawate
Härra tahas jä Sül wõtta paberi taskust jä härra pidi ennä sinne
Kinnitusega jä tunnäusega paberi sõeal Kirjutamad. —
30. Mõtsa Kus pöörmad tuba päeva ükk Kelmas sada sõda teed —
Sül Küsis, Kelm ja tõtlad. Härra wastas: Ma lähän ja wõerste
Sül Küsis, Kelm ja tõtlad. Härra wastas: Ma lähän ja wõerste
sinna poole seal Kõsitusse. — Ma ja nullet tuhad ütles sõit?
Enna enna noorem tüttar nullet, sis jahatanud nad sinnä
teele. Härra Kõsitas enna pääsu sõeal jä Sül pirtes Kus Kel
tee. Härra Kõsitas enna pääsu peale jä Sül pirtes Kus Kel
sinnä nüüd sõgsa Kõtte jänes, sis ajas sõit saa Külasse jä ehmale
hnäsi sigimema. Tõtla sahmas küsitawad, mis ja sulleta tahan. Sis
wastas ei Kõdagi. — Nüüd tüe tuba Kõtt jä ei hea nea tee sis ütles
Sül sõtes: Nüüd Kõtasse jä tee nullet. Kus Kõ: Ükk mu sõt
ükk nalge, ükk punane. Sül mõtes mõsta Kuke põega jä sõitis ise mõsa
härra juure enna tuba tagasi mõsa järele. — Härra, Kõsis Kes põlwkoone
peal enna Kelme tütrega ehi, Kõsis: Mis ja tahan? Sül tuba tulin
enna nõesa järele, wastas Sül. — Ehitajal ja enna nõesa seda sõit.
sõid wan Kõsis härra. — Sül wõtta paberi taskust ja ütles: Ehitale
härra tahanune sinn paberi peal. Härra ei wainud wõetu
panna, ta laskis Kaks hobust tõlla ette panna jä anas ja ja
Kõsa saha Kaasta. Ise peal tahtis Sül ühe nõesa prunni
Kõsa wõtta, aga see ütlei ahhs ja jäga tee. — Sääl tõu Kus Sül
pennid wan Kõsse ena hakjä Kõrkis tõla tagasi sõa nõesa ei nimme
Ja sõitis tema teeste jä saha ga Kõjal. — Nüüd wõttes ta walge
Ku Kõ jä sõitis ise härra juure. — Mis ja tahad, Kõsis härra?
Ma tulin enna nõesa järele. — Nõkal jä enna nõesa jeyä sõlle.
Kõsis härra. Ega minna Karja poes ei. Kaupa tõgahma. Sinn
sõdel jä sind nimi. Härra pidi enna noorema tütre andma
Sääl ei aetanud nunnä Kõda ei. Härra tahtis 4 hõbe sõtta ette
panna jä tulga Kasa saha Kaasta.

Kui nad juba täiskasvanud olid, siis tahtis Siil ühte
musta jõmmidest Rästast võõrastajaks jõuluks saata. Aga ka seiga teeb
Siil jällegi Rämmeste seppealse Kaksjuma lõbusaks mõnitamiseks. Nüüd jõutas
Siil neljast noorsugust Kõiast ja kuulis palju Rahvast. – Nüüd läksid
tema Kohmanitama härra juure ja teretas: Tere Papa! Härra Kõiv
mis sa tahad? Ma tulin oma naise Hälle järele. Wastas Siil.
Mõtle ja oma naise siia jätta, Kuse härra! Siin on praegu
vaastas Siil, Rut juba minni tuhmuks tuleks pea ja seisab.
Pöörab ütles Kui minulle ei ole minu laadad Kui Siil, siis pea
sellega rahul olema.

(Jäi juba kõigatis tehtes seale ei mõni
muu juure panna.)

130.

Soldat ja Jumal

Üks Soldat läks juba Kaamu ala wälja teiminud hulkuse Kaugust
juurutama (mõnda jooma) Leida jäänud ei olnud, Kui ta jungu
ei oleks olnud. Ühepaitsapäänd õhtu oli tema jällegi Kõiksu
ja oli täis, nagu juuk. Säält tuli Jumal tema juure ja tahtis
teda ärakõgistada. Soldat: jalus wõastus ja ütles see on wäga
praks ja inetu pärast Kuulda, et mis Kõiksu olen ära jun
Jaeem tähendas Kõiga ja siis Jumal ainult wõeras se ära, Jumal
wõtte temal pahaast Kuulda ja tahtsiwad, siis Karte Kaasi Kõ
Kui nad Kõiga olnud saanud ütles Soldat: Mul ei ole sug
lasi, Kes mulle jumalsärgi teeks, Jeesüsa pärast palun mõnda
aega, et seda üks walmis teeni Jumal wõttis siis jällegi ta palu
kuulda. Soldat tegi walmis ja mõtles ise säält juure ühe
hea tüki wälja: Kui Kõiksu walmis oli tuli Jumal ja mõ
jõudi jureneda. Aga enne Kui meie wõeraje kaitse palun ta
Jumala Kõrd jumalärgi heita, et ta nälga jaaks, Kuida te
pärast Jumala wälja näitab. Jumal oli ju Kalj Jumal jäi
ja mões wäätse pealt ja Kõiksu ise Kül on ilus. Lõi nüüd Kõi
Kaaut pealt, Kõrchkõ nõudi ei ole ja jumalgus mõnikõi
lotsi, Kui ma jões olen. – Soldat jäi Kaame peale ja
siis nostiga Kõnaste Kinni ja nüüd wõrud nüüd pöörde
Nüüd oli Soldat hea meelt. Ja pani Jumala wankrile ja
siis weel jäärõõ Kõnõ Kõiksu jumalärgi Külge, ja jõi
mõne raima peale, Jurina ära ujutama. Kül Jumal pole
aga mis jee Soldatile jõudnud. Mõne ääres Kõikis teda pea
peale ja wõis jugawa mõne Kohta ja siis laskis jõkõga.
Nüüd oli Soldat rahus, et Jumal ei pahaweste jäänud oli.
Aga oh õnnetust! Säält ei mõne ajal pärast Kuul
et raima mehed ütes jumalärgi nõudaga mõõt
olla Kõnõsama ja ei Kõiksu seepe eeimus.

Kui nüüd Soldat jällegi ütles jutlus Kõrtsust Kaja tuli ja üsna
täis oli ühte jõlla Kraawi mugama uimus tuli Jumal Jumala
ja hüüdis, nüüd olen ja minu Käes, nüüd ei pääse ja enam
Soldat ehmatas ära ja ütles esta ma nime Kaulmõel Kõrd minu
tulakast siis ma Jumal. Soldat mustates ja tõsise wõimaste
pisti ja nägi hulga kuulde tulewat Jumu Kõiksu. Kes need
on? Soldat wastas: See jutlus Jõrtsu ta tulebonna Kõrtega.
Jumu jäi hirmu täis ja ütles Kohe ma nüüd lähängi need
murrawad nüüd ära. Mine minu tulakka tõsise wastas
Soldat. Jumu jungas hirmu pärast Jumala aga Soldat oli Kaawa
ja jäm nüüd tulakka tõsise ühe mõnega Kõiwaste Kinni ja ole
vaamu, et jumu nüüd teine tuskus oli, Kõrtsu ta enam wäljas
ei pääse ja tema weel Kaua elada wõis. Nüüd oli tal jumu
wõte Käes ja wõis tahes, mis ta tahtis. Ta jurutas ja lauli Kui
mõni Kuld. Ühe Kõrd oli tema jällegi täis ja jäi jõja pärma
Kätte magama ja tulakka. Tõsr weeres tuskus ei wõitja. Sää
tuliwad Kanja lapse ja leid see tõsise ja ha Ka juuni maata-
mise Kül. Säält see pidi olema. Jumu pääse wälja
ja nüüd ei mõnu Ka enam Soldaale aega, waid jumu
tõda jumu fülla Kraawi Kaljale.

III. Hõistatused

1. Pisukene pallen ajab, ilma naruna rakkend ajab. – nõel
2. Pisem Kui pisu wasti, tuum ahnaid ei Kui Kuningu taaga. jõmu Kõiga
3. Ühe aun, neli nõ Ka- pud.
4. Mui hakja pea paljas- wihti.
5. Saut laulab täis, Kuna ainu Kõikel- Taimu tähes ja pöö Ke
6. Ohast ava, Kõstlab Kõra, taga, Kui lahidas- Kaasi.
7. Kolme jälgine Kurat, nami ambaid jua- wokk.
8. Mõda ei ain lein leidas, jõda ei am jung a täujes- wokk.
9. Sõdas, Kui salk, tallata Kõ Kui lõi- wokk.
10. Süda jõsõst, pea jõmmidas- lina
11. Pisu reit, laita tõsk, jaun Karune wa kõlg- pea ne kolumn ina aega
12. Pundrik jaun, maandrik maas, Ülaõra Nalkuna maal- jällekk, maapikes jõ kõima pilli
13. Nelj annab, neli Kannab, Kaks jukwad tões Kaks Kõrjuwad Kõrd- õhem
14. Kümme Kõsõ jäänud ühe Kuhja Kaldal- 10 jõrme Kaasa Kaldal.
15. Kain tähdt and Kaja, jung a jõi lugas. Tõkjõst Kõtiõ täiel tulle- Kõrawõsk wet tuues.

16 Eesdingi taga tallingi, peal Rukki, Käes markati = ei holen
tagä seegi, mees jäeal, pulti Käes.

17. Mere Luik, mehse Ruik, Ei Liiku, mäe sugu, ramma walge jue
wasi Kas = mere jääs, Käsu, segi, äkke, mere wahel. —

18. Must träng jõ mungawa sarnane, wõtab sannad jarwele
jõ Kirsik Kenna Ruk Kilel = weski.

19. Must träng mäenga, Kõik Nari Kaulwa = Kui Ku õppeta

20 Mustem Kui jääb, walgem Kui Linn, Kõrgem, Kui Kiik Ki
21 Saal istub tee laga, tuhat auku taal taga = õlu kuhi. Lõrakas
22 Mina Kits, Kikk sarwed jaotseb Kõik Külad tänawad läbi saar
23. Purjes seisab söödo ajal, nätta tahab jaotsu ajal, olgu Kuiw
ehk mäng: see on Luik Weski
24 Helgest Kui isand, Kuldseb, Kui Kuningas, tuleb seal Ku
saks, lähäb ära Kui sant = sinred pühad.
25. Seigmes Käib iga Lai pääw nohelste nüüdega Rosjas = wiht
26 Kirju Kari lähäb üle wiinse naal silla, naal silma ja
27 Ussa pikk, ema Lai lükke Käsk Köweras, poja pea — / omi
ümargune: umal.
28. Sun ob wittu leigatud, auk ob selga tärgatud, terwel wingu
laste Käes, Kuiwad ära laste Käes — poja wälle.
29. Pits, tats tasane, üre aukl ob ümargune: pudel
30. Inger istub üre pesas — ukse Kop Ksur.
31. Must rot aida waras — pra a.
32 Kik wits pihla Kene, üle wälja taemi Kaud = wikerkaar.
33 Rus pittune, pilli roo jämmed, ilmas pääw pääle ei jõa
34 Kik mets, pal mets silgu warraft seest) Ipuu sõda
ei teia = hõlmste Jahal.
35. Mees lähät lätt Ka, liha waagen pea peal = Kuik.
36. Kala Koeb, Kuttses Kambris = wili Jarjas
37. Hunt lähäb Hanssa Rosja, pikk pühuga laija Raalu
(wannaga Kaew
38. Punane on rahi Kooer augub läbi kuise ajal Kee
39. Sõda seisab, Jõemees nõlw, see on: teanurga on
40 Tire tee rada jõe Kesse ümber taa = rüästa tilgal

Wanad Eesti-rahwa arwamised.

1 Kui üks õpik) ühe puu otsas laulab, kes siis
kolm Korda ümber puu saab Käija selle üni
peab ära Rääuma igakuuste.
2. Kui inimese hääl ära on, siis peab kolm
Korda ümber Kaewu Käima ja kuuõma
häält seija, hääl seija. —
3. Moores peawad Kosjas Kaima? —
4. Kui Keegi waeva Kuis surep peab pajge pareu
olema Kui wanas Kuus.
5. Kui surnu Kaua seija nõrk seisab
siis peab säält wasi lesse surema.
6. Kui pistmise ajal ajal lasse Käe Kinni
on siis pea kuna mitte Kärne olema tõe
tegema. —
7. Kui lässe pistmise wesi pea peal tära
weeb ja pea Kuiwaks jääb, see peab ära
surema. —
8. Kui Kaks inimest sellsis lõpewad sõõmast
peawad Kaa sellsis surema. —
9. Koerale tubatut sõõna anda ei pea
mitte sõõdama, siis peab koera ise sõõ
10. Kui Keegi, aiga on ja üks wõõras tee Katsma
läheb, Kui tema üle pea weeta ehk wõõ
rits silmadega, siis surep tema ära.
11. Kui üksipal Kägu ühe õue puu otsas Kukku
tähendab surma, kui sparat siis tuletahja
12. Kui jääb õhtul pragisewa ja pauguwa
siis tuleb sula ilma. —

13 Tem Reegi ühe asja peale Rahe wahet[ee]
jäis, Ruhib tema teise Rõõsti ülekei "wõõrjale
Kui jõe jäis jõnnib see asi. Kui ei, jäis mul[le]
14. Tem pääwa ees hommikul ehk ehtul ühs ele sõp[ra]
on jäis tulep teine ilm. Kas tuun, ehk Koran[ni]
ehk tuli.

№
72

Kõla Kunratkon Rüsijuwe
Mõgisäärel mõttesiwan
Karlis jalan Rachasiwan
Kunse Wirle wiitmul aega
Nine Rene aja Kantamul
Mina aga Kuulsin Rõssin jõeee
Wiru pingaee pouste, Horja uisune nõõpuse
Sina see werk olit wiitmul aega
Sigtame aja Kantamul.

№
73

Sahksin minna sonna Rõlle
Tahtksin teda ängutaja
Mõsatt teine nõppib nõrenemaa
Ja Korjab Kõlast Kõärakon
Ja wõttab wallast waewatsi
Ja Kihelkonnast Kõlmesi
Aga mull wõlla pea wõmmu
Kõrpes Käes Kinguteja
Norre mulla sussutaja
Werwekõõse wiisutaja.

Lõppetus 31 Märzil

1878.

Austatw presidentl!

Sain astun jälle ühe aasta pärast ähe wana wana Korjamaase Kimbuga
auulikku presidentsi alle ja palun mille pahaks panna et selle ära saatmine
hiljaks on jäänud. Aga, mis teha! Nõnda Kuida Teie auulik president
juba teate et ühe Koolitajal, talwene aeg mille Käest nõuppes ei lase
seista ja wanun ja Kehva jõuga ahju taga istme peal ehk ülalt
Kirjutuse laual istuda, Koolilaamsi aeg aega ei anna, nõnda on
see Raa minu juures aja ära näppistanud, et saalmisega hiljaks
jäin, kuna teiste Lõõmotel Korjamuse juba awali Kulli ant andes
seiswad. Aga minu arwan ja saate Kui wõit ja saama mõttenud:
kui müüa Wana Kandlale siit ja säält Kõrgelt Korjatelgist arwan ma,
et ehk on mõnel pütgal Kandla äärt seest weel tühjas, Kuhu minu
Korjatud Kõrbekõlisema panna kõlp, aga siski tõenäol Kartus minu
sõnaut — Wõõ olla, et mõni siit minema pikas Keelo saatmise,
mu minema jänuda ja mõnda sama kõlisewat — siis on Kõik
minu töö ülks tühi! aja näreminud. Aga siski looda, Kui Kõik Kõrg
siis ehk mõnd wõist sünnima ikka Teie "Kandla ehk Jutu" sest. —
Nõnd Korjamine ei ole mitte Kerge asi. See tawatab palju aega ja
Kannatust —
Korjamine sünnis järgmisel wiisil: Esiteks otsin ma 4 raamatut
paberit ja jägasin siis minna andte wennadele ära, nõnda Kõik
iga ühs arwas enna joont Korjamiseks paberit tarwis olewad. Minu
abilised olewad: Johannes Jacobberg, Rostoferst; Johannes Reinthal
jägalast; Karl Mühlbach, Kimmumõst. Nemad jäga siwad
siis paberid enna Kooli laste Kätte wäljal. Kui juba mõned peag-
pesa nad läbi olewa, siis saatsiwad minu Kätte. — Aga mis ma leid-
sin! Mõned olewa nõsamaste Korjatamud, et suure arwamise
järgi arw wõis saada ja muist jäiwad hoopis mõõtmatlokk.
Salga olewa, ühest ja teisest Kohast, ühesuguse jutlusi Korjatud. Mõnd
jälle nõsugusi, mis ma juba annu arwasin presidentsi Käes olewa.
Wõõ jälle hoopis nõsugust, mis Kohnagi ei Kõlba. — Nõnda ei
jäänud, muuma nõu üle, kui et pidin Kõik need paagnad
uuesti ümber Korjatama, mis õst Raa see ajal wäga tuli.

Nõmme Kihelkonna mõisawalitsuse ametnikud, et nahka eest pidama Korjamaa, seda ei ole mitte keegi Seadlase Kaupmees ülesanne, waga selle wastaga saaks neid rahwast küsitud Kõige enam. Selle iga mees tahab ja nahal.— Iseäranis Teie armas presidendi minu Korjamaa Kombe ehtes tahtis teenida, siis kuuta säält seest, seest 142 poegnud jaberikku, kelle peal 1/2 Saulep, 30 jalus 40 mõõdetuse. Kas neid Kõik Kõlbawa seda ei tea minul Teie Kõik nee jutte ja laulud ehtsawad Kõlbi Kuud olnud, siis olen neid peale ehk Kuu olnud. Wana laulusse sain Kõige enam Kunnuse ja jutlusse Jagalaste.—

Nõmme Kihelkonna mõisa wallitsus seda seewastet et ma neid pidin Korjama, siis on se Kaa tee tahtmise järele sündinud. Sest tahtsite Kaa wõtta selle ette tasuda. See ehtis Kõik palju wisakam ja äigem, Kui ma nüüd eest ei minnud sugugi mitte ei nõuaks. Segusse ainult, teg on naha." Ennu aega selle tahtes olen ma pidanud jemale minema: 2 Januarist, Kunnu 20 Märtsini, 2 tundi pääwas. Kui pikka päewad maha awarad, siis on 1/3 pääwa, seda teeb 144 tundi ehk 6 pääwa. Nõmme ehtis siis 6 pääwa ööd ja pääwad Korjatatud saamad, Kus iga tunni peale 1 2/7 poegnud korjatawa ehtis. Kui nüüd amelik presidendi seda mitte pahaks ütsa palgaks ei panekski, siis nõuaksin ma 6 Ke selle wastu ja Korjatuse ehk ja üle nahka jaberi Kuku nahka. See ehtis siis 7 Ke.— Kui amelik presidendi seda Korja ja Korjamaad on lähe waatamas ja siis naha selle tõe wastu pidjuks arwata, siis palun alandlik Kelle, seda mulle ühe Korja lähi wastata ja amelik presidendi saab selle eest tasuma, mis töö wäärt on. Kõige arwan ninna ei nee jutlen mitte mui tuumaks ei saa olema Kui mulles alewa,— sellepärast on, see on, töö on tehtud.— Nõmme wõisi neid Korjata on Kõige parem Nõmda Kui Kunnuse, Kus pooq ma ise palamu wanu jutlusi jutlemas, Kulla seda lubasin ja jutusta mulle, Kunna pea lauetage, selg peus ise sunst jutlusi ootat.— Selle läbi tõusek Kaa lastele suur Korjatamise hinnus.—

Weel nõnda asja tallin presidendi Kõrgest Kuseda: Meie Eesti Kerel saab mõni minemal ajal wäga puutus harida ja see on wäga hea. Kõige mann on meie Kirjamaile Selle pealt töö tegemas. Meil ehtis Kaa nimed ja sinu selle juure ütlen ehk mõni Küsida. Ennu ei meil palgas

tahtsa" aga wäga murmise ja Keele Kõla järel, sai weel teine tahtsa" juures, mis Eesti Keele Kõla wäga mõnusaks teeks. Weel palju hea on juure tulnud, mulle sinu nimmi jutlustaw ei olet, aga üht asja tahtsin presidendi Käest Küsida ja see on: tähe „õ" pärast. Kas neid ei wõiks Kaa mitte Kahekelle tulla, nõnda Kui rahwa Keele murre seda tunnistab. Nõmme Kui nee Kahes sõnas „Kelle" ja „Keele" ehtsa sõnas „Kelle," Kõlab palju teist wisi, Kui sõnas „Keele," ja weel nee sõnades „sees" „jaoselle," „Keel" ja „Kell". Nõnda Kui „õ" sõnas „Käik" ja „õe" sõnas „päewa", hoopis teine on, nõnda on Kaa tähe „e" sõnas „Kelle" hoopis teine Kõla, Kui sõnas „Keel".— Meil, Kes nee nina Keele sees sündinud ja ülles Kaswanud olemi, on see wäga Kerge mõista, aga Kui ühe wõõnas nee Keelt õppima tahab, siin on see tõsine tõrnale nas Kel.— Kuis Kahe nee" Kõrwa tulebwa, säält Kalawäe peenemine, Kui ühe „e" Selle üle palun presidendi Käest ehtsa.—

Teine asi ja hea nõu ehtis Kuida nahwa mann waamata tagasi ja Kõrke armastama ja ise äraus Kasulikku waatamise. Kui saaks iga Kirikus juure ühe waamatu Kõige saaks säätud, Kust nahwas nee lugeda ehk otsa saaksiwad. Selle wõisi peal saaks nee „Kõikmoilla waamatud" mõlgi jäätud ja Kasulikud selle ajemile ostetud ja loetud. Kui aga nahwas nõnda teeks ja leeks, Küll siis palju Kurja pühapäewadel jäätk tegemata. Aga see see asi on, et pühapäewal waamatu müüa on seaduse wastu ja arupäewal ei ole neil aega.

Muud ei ole mul sida Kõnda jutlustada, Kui seda, et oma waim Kaelakamise Kohta jalle wõe jätan, ja ma wõtan, jääb famast Kihelkonnaks.

Sellega jätan siis amelikku presidendi Jumalaga ja see-wain, Kimlat waimu ja mehelikku meelt oma ema ihuwain, nõnda wendade seas Kõik tohes ja waewa nähes ja wõitles ja seespidised waenlased ära wõitis, Kes Kui pahuma seas Eesti waimu põlwa püüawad ennast wilgu Korjamisse tuhmida, et wiht tulemata jääks. Kui Teie minul Kuju elele Kätte saamas, siis palun wastust.—

Teie alandlik K.

Hilgas 10 April
1878.

F. Matsen

per 130.

per 131. Weltsopalus 19 mal Juli 1875.

Rahva laulud.

Rahva suust Kõrjenuõ koolmeistri J. Palmkroon.

1.

Oh mu härtune kännakene
Luptru mõisa prouakene
Tõtasa akna-raami peale
Lahtab waese valla peale
Luidab aga valda waatajaks
Riistivalda röövlivalda
Kõmmaste kõvera ossutajda
Kõgusa seljа tüdrukuida.
Oh seda viksi Kuterpalu valda
Oh seda Kuhtuse Kloostri valda
Peremehed härra suurusida
Sulased isanda jämedaida
Naised na emanda moodusida
Kopped nii porka punaseke.

2.

Aa aga naene Maretakene
Kõrtsi naene Krõõdakene
Talla mul valja kaõuduida
Kalla mul valja tõbiduida
Kui ei to ja minu taskut
Lüs kül mantsab perra aita
Perra aidal ennem uksed
Hoiab kinkud valjad wedrud
Kõsja warra waatja karjaks
Karnakasin kolmat koppuloma

Kahimees marthas kuulama
Irma kül joosta kubja juure
Kubjas jüs joaksa jünkrau juure
Junkur seab joaksis herra juure
Herra jüs joaksis talli juure
Sane mu halli sadulaks
Kinalarõõa lauku ruuna
Jüs lään vargid kinni võtma
Eks ma ohjad pora meda
Eks mu Kõrd kõrda meida
Eks mu võrgud võtta meida
Waras kül märkab kuulemaie
Kohe ta häätta kõstemaie
Mis ju ohjad koidvad minda
Ohjad jul koidvad kobuseida
Kõrd jul kõitvad koormaseida
Võrgud jul võtvad kalaseida.

3.

Kui mé kulta tuleme
Hõbed märjad oleme
Kus mé endid kuivatame
Lääne mõisa rehe juure
Sjane ahju herra kondid
Mõisa kubja külle kondid
ehas

Sidamehe aru seida 132.
Seal me endid kuivatame
Ento sõrme sojendame
Warva valu wõhendame.

4.

Serenas oli pitkis koera
Serenaene naeris koera
Ajas mind tillukesti teale
Waalilt mõisa wälja peale
Koera kaks (sõppik) oli kotte seas
Seda topoli soppi seas
Mina olin karal spaisikene
Lakkisin laane rajuma
Pitka paja plaksutama
Laia leppa laksutama
Wotsin pajust pitka pinda
Loin aga leppast larja lõksu
Sanin aga pinda parre alla
Loin aga lõksu lõuna külge
Serenaene tuli tuppa
Lakk tema põnnu paistedama
Sind tommas serenaest pärs alla
Sere tüttar tuli seppa
Lakk tema kõõki kalsuma
Lõks lõi tüttart lõuna alla
Salad ülese pea alasse
Sargi ämmad üle pea
Sis serenaene jalast paluma
Salone usu surma hada
Hada suurene surma hadast

Sulaw kuulis
Koke tema jakkis
Serenasel ütlemaie
Kas sis kaela kaera kakk
Ja kas sisab seda sõnu
Iga paar saas saja süüja
Iga lõuna lõke kala
Iga õhtu õlut juua
Sõõma alla sur täis wäna

5.

Olen minu olemine
Seisk minu tegemine
Külab mina teakse
Mis mina teeksse
Mina teeks härrad härjad
Waikses härjad wäädikes
Sarkrad pake juhtadeks
Kittrid kõrva kübetiks
Kubjast taha kündamaie
Iga soppa surdisma
Kunna kubjas kari wais
Tihidast ja sugawast
Aja ülis oka kaid
Kunna kalki kalmus

6.

Kurat aga kolkis kuusikus
Sagaw aga paukus pauksa
Tegi aga tolla ratta seada
Kelge sakku sõidutõrse
Prtuad põrgu kündetanse

Olgrrad ära wiiatse 133.
Kitt, kitt kõlsi karja ülle
Ture marjo too mulle
Wuina annan lehmadele
Lehm mul annab pümakest
Luina annan põrsadele
Porsad mulle pikki andwad
Lammal annan lekkakesta
Lammas annab willu mulle
Willast saan ma uü sunkade
Lailesse pikkad paelad
Karjastele kappetad
Lammesele paare sukki.

7.

Olen ma imetmis mõisas käinud
Pole ma seda imet näinud
Mis ma näeie wõnnu mõisas
Kitter kandis siga sundis
Kubjas aukus ange otsas
Koer aga kündis saapad jalgas
Kassikas käis aga wõtsa kingis.

8.

Sead olid härjad
Haad olid märjad
Lehad olid sandid
Sarsad kurjad
Ja aast olid aerad alvad
Lasta tänna kaerad kallid
Ei saan jõuluks õlut joia
Ei mardi ajaks maxxet

Alas oli kärja kündmine
Madal oli maiza kündmine
Siskis jõuw ma nipse liiba
Nipse liiba kaera kakku
Sabra tangu pudruga.

W. G.

Liitsin kakssi waesta lasta
Tiine pükkis teisse silmi
Mina aga lastilt küsimas
Mis tiie nutta laste kesta
Lapsed vasta kostema:
Ei aga wübi uksest välja
Armud läksid aknast välja
Ei kül wübi tiida mööda
Armud läksid ajda mööda
Ei kül wübi hawa ääre
Armud langsid hawa kalda
Ei kül lasti hawa sisse
Armud langsid hawa põhja
Mina aga eide haaa juure
Eide haalta armastama
Sõise nüud üles eidekene
Ei wõi tõusta lapsukene
Muru oli kasvanud nulla päale
Arwa heina hawa päale
Sinu lille silma päale
Kulder knuppe kulmu päale
Laksin, läksin wenitsene
Läksin kül tuu kaeo lenna poole
Saikides linna tiwa poole

Wõtsin limaga libeda jõõla
Alt aga limaga arva jõõla
Turult jüs võtsin tuhja jõõla
Pesta võtsin puneta jõõla
Lään aga eiw hawa juure
Muida jõelma muru alla
Sääp ahs eidekene
Ei wõi tõusta lopsukene
Kus on palju panyu jaure
Kus harmu kaldstagu.

10.

Jutrukõ tõgi tükja juttu
Naene tõgi näeru juttu
Ühe ma jaan kus sõppaske
Ühe jõe ja jõrga teke
Sõppatõ sõda jänuste
Kus olid ühed harjas harkad
Wile aajad wew maasta
Sarsamaale sarja lõõjad
Sõsuna puhujad Tallinasse
Soomemaale soola puhujad
Argew jõgew minu häästa
Lõ mu häält hästi käija
Näär on rootsi rowgu pille.

11.

Jõuaks jõuaks sõnna maale
Kus need nurgid kuna nüüsid
Lõuga kuunud looga võtsid
Mida nurgas salasi jänid
Kõik aga imad kuiwatanud
Sarad ilmes paigale jamus.

Mõtsin limaga libeda jõõla
Alt aga limaga arva jõõla
Turult jüs võtsin tuhja jõõla
Pesta võtsin puneta jõõla
Lään aga eiw hawa juure
Muida jõelma muru alla
Sääp ahs eidekene
Ei wõi tõusta lopsukene
Kus on palju panyu jaure
Kus harmu kaldstagu.

10.

Jutrukõ tõgi tükja juttu
Naene tõgi näeru juttu
Ühe ma jaan kus sõppaske
Ühe jõe ja jõrga teke
Sõppatõ sõda jänuste
Kus olid ühed harjas harkad
Wile aajad wew maasta
Sarsamaale sarja lõõjad
Sõsuna puhujad Tallinasse
Soomemaale soola puhujad
Argew jõgew minu häästa
Lõ mu häält hästi käija
Näär on rootsi rowgu pille.

11.

Jõuaks jõuaks sõnna maale
Kus need nurgid kuna nüüsid
Lõuga kuunud looga võtsid
Mida nurgas salasi jänid
Kõik aga imad kuiwatanud
Sarad ilmes paigale jamus.

Tallu tüdruk tõõle tartõ
See mult häästab kuna maida
Se mul sünnab pillusmaida
Wõtsin mina sarja raske
Sarja noore saba kõsab
Sa took tõppa tunnikella
Otsat taeku uurisega
Se took linnast kleidi saba
Se took linnast tolzi müüsse
Sõt mul waja hale nuel
Ei mu pruut käis pärjaga
Waga noore müüsega
Wõta kõsa paikaga
Mina lään kurvalt kõla pi
Ei läks pinuta puida toonia
Kuab ole seljas kuba roosa
Sark olõ selja naise toime
Läksin läksin meniskene
Läksin kul mõtsa pinu peale
Mõtsa pinu pilla pilla
Mina aja warjale vatomaie
Mis siel kuulsa tehtasse
Seremes tahab rattosõida
Kurat agar võlkis nõdavaida
Sagaw süs jaani penni peale
Und tõgi uusi ummiskingi
Kas aga kuetus kaapitalenta
Säes ehus naise kaskaida
Karu ja Pelaua kõrbule astsi
Kaaraus järgi sõdalet
Karokas ahtelt augutama.

15.

Ekka ele meile talnud
Tuna ile meile olnud
Jus olekš amme aida teinud
Taba olekš ule tuule teinud
Sise jaakšin sidi sängi
Sidi sängi nuki mängi
Noore noorikuga magada
Armu käiše uinutada.

16.

Kula tudrukud oekesed
Lesed naesed linnu kesed
Ehk tahaks mind mulle tulla
Ja panen hõlbu ametis
Sõi panen siskä kudama
Talvel taskud kõrama
Astaks aset tegema
Sõõraks pead oopima
Kuuks kuube nõtkuma
Kui ei tule ei ka palu
Saagu te metsa mehele
Tuude otsa poistele
Tuude otsa poistikud palma poisid
Kased kallid kaasa naesed
Aavad armsad abi paarid
Pellud pitka jooma lauad
Põllu peenrad ilusa paigad
Sõõi murgad tanksa ringis
Kui ei tule ei ka palu
Saagu te sandid lapse saama

Kes ei käse magada
Ei tulda toaste kustuda
Ei sädekesta sängi äärest
Ei hoba kalle raskka eest
Ei naine nurme rüütist
Ei otsaks lapsel lausujaid
Ja noorel nutta wõttujaid
Ja naval vaikust lastakist

17.

Mere äär on teadmata
Mere laijus arwasvata
Mere põhi mõõtmata
Mere äärid heinamaadest
Mere kaldad karjamaadest
Maad aga kuda kuuramal
Mina aga kudan määramal
Maaras heada heinamaid
Muud olid uhkid hoosle pea
Mina aga loodan looja pe
Jumalal on juured juures
Alwal kinkis hobuse
Tehwal kinkis kubara
Waeste lastel warjakista

18.

Olin ma enne mõisa mees
Silgad teewad seisid ees
Nüüd olen waiske wabast
Jan sin tondi kõrtsu ees
Han oli aukus
Kolgas kõhtus

Suru pilbas perse ees jg
Leitse jega tõlla ees
Teo jet oli püku jees
Satte rida rinna ees

19. jätsi

Seigmees mikš mind maha.
Liksa mu prunki wõtsid
Ja elad oma uhkuses
Ja elad leppa metsa jees
Leppa kanna kulle peal
Ja elaw oma alandusses
Ja kaswaw kui ükš roose okš
Ja kuus kannaw uued õied
Ja kaw sul ükš tuhe puud
Ükš tuhe armas tuse päik
Kui tema maad nõu marjaga
Ükšud saijad taskud toppis
Teu peal nõu õunad kandis
Põsel tema kätte andis.

20.

Mis on minu sina armumeel
Ehk olekš seda aga weel
Kui teine tuis seal nägime
Ja kätt ja sõrmi andsime
Mind on see röövinud meist kaugemal
Ja minu südda kurwastud
Ja surma poole minemas
Ja surm ons juures tulemas
Ükš teine on minu sinu jees
Jaoh olema mu prunk mees

Ükš tunnab seda õunapuud
Kus ol sul ütles sõna seda
Ja tahan armastada seda
Nüd kawa kui on aga minu.

21.

Emma läks alla mere äärde
Kuldse kõõpi kui matana
Tuli aga üles laewamehi
Tahtsid aga Emmad laewa wiia
Emma hakkas üllema
Üllema ja mõtlema
Kulla lahkid laewa mehi
Sõtka purje poisikesi
Mul jõuk kõwa wana ema
Sab on kõlne heada lehma
Ehk annaks üks minu est
Ja lunastaks minu laewa jest
Sal on kõlne heada härga
Ehk annaks üks minu est
Ja lunastaks minu laewa jest
Wennal on heada kõlne koos
Ehk annaks üks minu est
Ja lunastaks minu laewa jest
Seigmel kõlne auta aita
Ükš aga mikkul nisu täis
Teine rahkub raha täis
Kolmas wiskub rukkid täis.
Ema kuulis kõke kõstis
Ennem annaw kõlma lehma
Ennem kui annaw Emmaks

Kas kuulis kõke tema kostis
Ennene annaw kõlnuc ärga
Ennew kui annaw ännatseb
Tend kül kuulis kõke tema kostis
Ennem annaw kiäsa koosta
Ennew kui annaw öekista
Seitmes kuulis kõke tema kostis
Ennem annaw kõlnc aita
Ennem kui annaw armatsit.
Ennad on mul eluks ajaks
Aita on mul üürikš ajaks.

Eba ussu, mis kabiks ütteloa, ka
weel kahwa seas leida on.

1. Mis Soulewõsel tehtud saab.

Inimene kes toob jõulu põhud tuppa, sita
teeb, siis joowib head soomalikku piikat ja
õnne meelt ning magab siis tuwakse (peremees toob)
õlut kannuga ja lapsed ning wanem rahwas
hakkawad õlge wasta taktsi wiskama. Saab
siis terwe õhtuhulk ära jagatud, siis waadatakse
järele kui palju õlge laealla kinni jäänd, juhtub
et wähe kinnu jäänd, siis on talewal suil linnade
tooksit saa olema. On aga rohkest kinni jäänud,
siis on kesgel suur roõm, sest et linnade tooksit on.

2. Ristsi saab iste ja akna lauade peale tehtud,
se peab tähendama, et rist usku. Nääsõsel saab
jälle meeste kindaga piire sama ristide ümbere tehtud,
se tähendab: et aast tõis on.

3. Soulewõsel minnakse sauna wihtlema, siis
woetakse õlut kannuga ja kuppetud leiba. Kes juure
saunas pesijad joowad selt sest ja se mis järele-
jääb, jääb wastu taktsi ja laealla wiidetud, siis
peab wili heaste kasuwama.

3. Soulutis saab koha wäljast, leiba
tehtud, kirsipuust ja ristsi tehakse nende
peale, siis pärnakse need leinad laua peale
ja kalge leiwa tükk. Nemad seatud sellad
se hommikuseni. Aitka leiba nendes kalmo sest.

on ümargune ja [pag 140] peab saab kewadeks hoitud, kui eşimest korda loomadega wälja minnakse, saab sest lewast karjasele ning loomadele antud. Ning kes eşimest korda rala püüdma läeb saab ka sellele sest lewast antud; nii jama naa neile kes kindma läewad ja kaa hägile. Siis peab keige asjale onne tulema.

4. Sest Jõelu-öö minnakse loomasi sõtma, leiba ja soola saab keige peale antud, õlut Mallatajse loomade minade ja heinte peale. Kui loomad sõõtmisest tuppa minnakse, hüppawad sõõpäe ühe jala pääl teise ukseni. Siis peawad loomade pruskid kewadel ja suil olema. Selgu nühitakse wasta pürutseine. Siis jalad ei pea suil magamma.

5. Kis Näärioosil tehtud saab: Pere rahwas läewad oma peremeeste ja lapsulawad wilja tanejad pidi. Siis peawad suil heaste wilja kandma.

6. Jee pääl tehakse tuhk seledaks ja kommitud saab wandelud kas seal ehk juhtub inimesi jälgi tuha peale olema. Kui warwad wasta ahju on, siis sünnib selle peale üks inimene juure. Aga kui warwad wastu ust on, siis surub sest perest keegi sel aastal.

7. Kui kewad sitte kari wälja lastakse, siis saab üks waike leib tehtud ja koppeli taha sinna sise pandud. Seejane kaib eşimesel pääwal kui kari wälja lastakse kolme ringi karja [pag 141] ümbere ja iga ringi käimise juures loeb ta 3 sõna mis suitwet. — Ohtu wiib ta jälle se leib koju ja seda saab üks waese inimesele antud.

8. Pime kiim ja üks muna pannakse lauda ukse alla ja terwe kari peab nende üle astuma. Sel loom mis teisi peale astumisega orra jalga aawanud, se peab sel suil otsapama. Seaks karjast läewad eşimene pää karja, kui nad karjaast wälja jõudnud pistwad ntõlemad jooksu. Kumb kiremem on ja teise ette jõuab, tõsep ennast pöitkali, sest tema meel on hea et ta suil heaste magada saab.

9. Kis wastlapääwal tehtud saab. Ühiskõa kord pääwas saab parandat puhitud. Siis peab kõik puhtad linad kaswama. Suppi saab ilma kulbita keedetud, kui kord kulbiga saab liigutud, siis tudrukud ei saa mehele. Ohtuse sõõmajal saawad ukse kinni pedud, et küla rahwas sisse ei pääse.

10. Madisepääwa õhtul ei saa kiud üleşe wõetud et kärpsed sigimed ei saa.
Ja nõela ei ja kätte wõetud, et suil usse ei pea nähtama.

11. Ära siis loe kui teised sõõwad, nad sõõwad su tarkuse ära. Kui teine wastu tuleb, siis peab pääwa poolt ääest mööda minemma, kui teine pääsep pääwa poolt ääest mööda, siis on õn. Kadund.

pag 142.

Risti kihelkonnas
Wichterpala wallas
koolm. J. Palm kroon
30 Juuli 1875.

pag 143.

Eesti rahwa laulud

Rahwa suust kogunud J. J. Freimann

II

1. Pulma laul.

Kõla mul ütlen kuku kuku
Kuldalapsi laula laula
Mõõna kuku kurwa linde
Wõi mu laulan kalma lapsi (lapse)
Mal jäi kogu puutäis pulgi
Taro päale laulu lehte
Kerste käppi keeke kõlksu
Parsiello paati naispa (pajatse naise)
Kerjelle karu nahka
Põime kallid rakendesse
Sõrasilmad sõrmusteesse
Kõrwad karu nahkadesse
Õõne aga kallid alla õue
Sõrasilmad sõnnikalle
Kõrwad keeke õuetesse
Sõrme sõnna seina külge
Kus on wanget weerdikka
Kus jaa kallid kullasta
Aga täkud tempu toka
Lükme tuppa tantsimaie
Palme kuldi waatamaie
Peakse mõa pisa wõna jaarma
Pisa kõrra õlut juma
Sis me laul kaike lahkemine
Laulu sõnad sõgermine.
Ajake aga paale proobe laulu
Teekse aga kaebe teise moodi
Lõugan (lõugatsin) laugu lehma naisi
Käsjun karja pulli moodi.

2.

Lõks mul uneste õõlsid
Tukkudes mul teeta toodud
Et pidin sõama hõõke ääre
Hõõke üle, hõõke ümma
Õigesama teise poole
Teise poole, naise noore
Wõi mul aga nimast ei tuleta
Nõõtsin sõrad sõgedeke
Pagutasin põrsastele.

3.

Pimmeke oleme
Kõigemenna mõtleme
Ehegid ei sõi ole, pole) meie meelt
Ei pruuk õõde õtte ees
Eti (õige) nimat nagemeki
Naene mõtta ei ole mali
Õuel peab seisma punga päal
Paane teise nue päale
Olle lähker hõlma al
Hall peab sedsuma rakendesse
Pruut tahab pulma minekule
Naine tahab kõõtu ehtesse
Kus saab kaja, kus tahab panna
Kus saab malga, kus wahetada.

4.

Tänane ei tulnd ette wõtta
Ei ole neunt kaasa wõtta
Armukesto ette wõtto
Roomukesto ronna ette
Lähme aga linna uude prouti
Ostame pelga pitsi pärge
Pitsi pärge pitsi wesko
Helge pitsi pargaskeida
Põhe hõrge kitarra
Ei ju saab neunt kaasa wõtta
Armukesto ette wõtta
Roomukesto ronna ette

5. Pulmalaul

Kes te nei on härra tütter
Või on preili kunninga tütter
Et te palju palweleida
Nei on halma pilgle tütter
Ei ole kalda kukerus
Ei ole taalroid taskues
Ei mana waske waka jees
Nei peial pikad poisid
Ox on punad saja taadi
Tõstawad teie ülesd teleisst
Langetawad tal jagarad
Ja tea wärwitud wärawad
Mul on halkas ülesseppa
Mul on jees jagaresseppa
Peru on ise ingussppa.

6

nontsiks ole kõpelaze
Nalkuem ole naesse wõtja
Pikkilon ole pilli puhuja
Kont liks jees kont pikkejes
Kõrwa kohus ole liha süia
Sõnd kohus ole faira süia.

7.

Meie prunt oli pisikene
Pisikene pikkukene
Madal kui ükskmaalikene
Tantsi kambris kapi otsas
Ollewaadi otse päal
Wiiue waadi wõtse päel
Kolme hõbe kõrra päal
Sulg oli suue ja pärg oli pää
Riia rõst oli rinna päel
Tartu rõst oli kaewelus.

8.

Olaks se minu elamine
Teiseks minu tegemine
Kui mina teaksin, mis mina teaks
Ma teaks tunast nattaseida
Wõlaks aga waske wõrkusaida
Kolliga kalu püüstaksse.
Ma kanbaks laewad lagedesse
Mere äärtsse leiamaasse
Mereskabad kaja ismaasse
Mere põhja põlluesse
Mere liiwa linnesilesse.

9.

Ose aga õlla jurres mulle
Oma aga linge keiteseagi
Kuule minu nõumist õpetatt
Ära se wõta wana naisst
Ära se wõta wana koost
Ära ja kasuata wana koera
Wõta noene neidukesta
Oste kobuune warsakesta
Kasuata koera kutsikesta
Ara se kõpu kõige päelle
Ära se take tantsi tuppa
Nõda leiua, leika wälgi
Se teab talwaks waranduse
Õiska sui ja taste pelgi.

10.

Mis mes minna wennikene
Mis ma mulla murutseme
Mulle mõrsi sulsame
Nalja pärast nutame
Nei pole juured juu alused
Ei ole härra aida wergad
Ei härra raha rüsijad
Kaet kus seiset sinise metsa
Sinise metsa halges takka
Sääl on härra aida wergad
Härra raha rüsijad

11.

Õnne minge meesi teeb
Kes ei tunne tuule nõuda
Tuuli nõuda, pilwe päida
Taewa rajasi arwete
Meie mehed lähme teele
Meie tunneme tuule nõuda
Tuule nõuda, pilwe päida
Taewa rajasi arwete

12. (Lokse lõpetajal)

Täis aga tünnid täis aga taunid
Täis aga kaste kaesd watsad
Wõhaste (rohkeste) oma perele
Kuld aga küla rahwale
Tuk aga tuppa tulijale
Wäni wälge minijale
Sõntsele, sõntsele
Wõõrsele, waesteelle
Hobuse otsijale, häja sõjale.

13.

Oli mul enne kolme poegmeest
Kellel pear minna, minemia
Kuda pean omaks armastama

Sulg tuli wälja suwatt nõtsatt
Karu tuli wälja kangelt naerdt
Kon tuli wälja kopeluista
Sulg tõi malle suue rabba
Karu tõi kahf kraasa raha
Kon tõi kaela rätiku
Sulg oli pik ja pää oli jäme
Karu oli hõrge ja kõra oli jäme
Konna kõht oli koorulõne.

14.

Kui mind kuulsid kõla poisid
Tahtsid taime lõime poisid
Eit ei anand pääda kaeto
Taat ei anand tarka kesta
Ainult aga kaewab aidel poega
Eidel poega, taadil poega
Eidel põras põue täis
Eit mis põues minu põllale
Pani mind permaste magama
Pani mind ertuma ee päale
Ei mul põlnd jääl kuidjat
Kuidjat ja kaitsjat
Ihaks minu häälija
Kibawiks minu kuigutaja
Tahtjo minu taastitaja.

15

Kortsu käis, käisti juua
Kopi tulle täie olla
Pere mina jekssa pille palle
Mastu lasse laua alla
Joobikal ei ole raha
Kortsu käial kapi kot
Raha temal jääb rabaka päale
Õlu jääb pekate soola päale.

16.

Kui oma ellu kadu läin
Kadu läin, kadu kaotsin
Eidõ tunõi leibu sõõn
Ei vetsa kalja jõõn
Olin kui üks hoitud dobanee
Seisin kui üks säutud sõlg
Ei minõ wõenud ohjad kõrwa
Ohjad kõrwa, kõnet kõrwa
Kutki kiskusin kõrd kõrd
Ohjad otsani aretasin
Sain aga wälja wõera ginee
Ei jõenõ põnnis põrsa wastu.

17.

Mis oma kodun kulletes
Kardsa kõrtsis kaastes
Minu oma süün ei olo
Ega mis kaaper süüni kaswa
Minu oma Ubaselas (wõi Ubaselus)
Minu kõrsa kangel maal
Kangel maal ja pikal teel
Taga Tartu jõ rajatõn
Ligi Peipsi pääri ääres
Tuul tal müüa tuhat terasst
Pärnu pikka jõ ijaõa
Terasst terka rukkesta
Teetõnes (tugiteines) tuhka tõsi
Gistõnes sõnku armu
Kui on terwe, tehku tööd
Kui on haige, tunnal nääkse

18.

Päimehed! meilt päewad
Kuunemaks wõi ikka jäewõd
Tulab jõe jõuab jõgise
Et tulek Wõos wottemine
Kangs kroonu kuisamine
Noorte meeste nõppimine
Wõikse maalt ükemees ära
Ei mehele on halelas
Sii meie kõrdsst autame
Ja oma silmi pühime
Silmast weereb wesi maha
Nii kui oinet pepunad
Ja pepunad jäätt kaunu jeest
Tulek aeg ja teinekord
Wõikse maalt kakumeest ära
Sii nendele on halelõs
Sii meie kõrdsst autame
Ja ise teestel üttleme
Kas on nüüd ja meie oredet
Nii walla waljet pruuki
Rehelkonna kõrda pruuki
Kes on kulgest ellatud
Tulab aeg ja kolmaskord
Wõikse meid eanast ära
Sii maalele on halelõs
Silmast weereb wesi maha
Sii meie kõrdsst autame
Silmast weereb wesi maha
Silmast kukab nõsi maha
Rinnast weereb wärwesse
Wärwest weereb wainudele
Säält jääb kulga hoostel jäma
Kulda karjal jumala kasta.

19.

Õige tehke mulle hübi
Neiud oma nutes tähi
Et ma kippun kaua wastu
Wõetama sõje riista
Mees pole leedad Somberõgaks
Kõda õues Kõmberõgaks
Ahju harki armastama

Mees on tehtud töödo teenis
Wõnna waatus malenistud
Wõikame wõsad kaotame kahjud
Kustad kinnõ kuuma ahju
Soldatis jääb jaapad jälga
Aasa kalli suundsi jälga
Ukked nõhmad wanna ette
Kõnnu waljed kõrdad kõlle
Kas neid neinõ sin ei näka
Wõna tuiksi mul ei tuiska
Sõja lauku mul ei lauka.

20. (Pulma laul)

Nõ tulin üle jõetomaie
Ei kohta waatamaie
Kas on rõnidad wälja wõlja
Wõi on ohani orasole
Wõi on sellum jalawõõse
Kas on õues kammermiida
Ulo aga õues aitasõida
Kes on kõrgi ikendada
Rawnasõida rakendada
Kes on kantes lehmasõida
Taga kantes talleõida
Kui pole rõnidad wälja wõlja
Õga pole ohani orasole
Ega pole sellum Jalawõõse
Kui pole õues kammermiida
Ulo aga õue aitasõida
Kui pole kõrgi ikendada
Rawnasõida rakendada
Kui pole kantes lehmasõida
Taga kantes talleõida
Sis wiin neid tagasi
Wõnna kaja kaitsema.

21.

Mis wõel oli meistu mõtsi
Kulla wõel oli kümne mõtsi
Ilko oli mõtsi kõnna mõtsi
Tõõ kõnna neitu mõtsi
Kolmes kuhja koorma mõtsi
Nõlgi ühju kuhi mõtsi
Wões jes oli nõhma mõtsi
Kunõs kurge ilma mõtsi
Sitamees jõe jõõdi mõtsi
Kahekões kõrgel käima mõtsi
Ühikões jõe oli uus mõtsi
Kõnnõs kõla käima mõtsi.

22.

Ühe ennu enne ukke mees
Kui ühe walle kohtumees
Saun walle tellitsi
Ilkõn wõõse kõpi ees
Kunas oli pungs kunel ees
Setõ wõõ oli wanna ees
Ilkõn jõe kõnna jees
Sulgi jõe oli künnel ees
Õgal ühel olid ranad jumu
Ranad jumu jo ranged kaelas.

23.

Peremees kõndis põrgus
Kunge paak tel kaewõtas
Kuuenarpun tel kümnõ wehel
Sai ta pakkus oyel pelka
Tulo õie wõõs pelka
Oi aga mõistes kõke kostis
Ei ma teks tõnnes pelka
Kui ei maakonnu ons päal pelka
Kui ma tegin reskel töö
Tõõsin jumi tõõlemida
Pärnõsõn põlwe kuid.

Pole mu pole eest näinud
Nii ma Lehula linnas nägin
Härjad haulsid koeras künisid
Wiskad waeldid akaga wälja
Tädrud tuksis kõlme turjaga
Tõrwas pokkis wälgid kahjuga
Kaks läks kaibuga wotte toomä
~~Ei ma kukkus kaega~~ ei saanud
~~Lammas läks laudale brunnele~~
Ämmas kukkus koogu ei saanud
Teine teise näägu ei saanud
Lammas läks laudale murele
Kaua tegi lauta kahju talle
Hobu tegi häriku skrjäkupsika
Lehm tegi lehtse langu taha
Tali mul wastu Wõlku saks
Sulipuhu tuppa oli tõlla ees
Nõu selk oli saani ees
Ees meil pookis kurda kerja
Taga talwiku jäneset.

25.

Mitkel aga, Mitkelaga wennikene
Mitkel aga jõuab meie lõuna
Muhumaal oli mullu lõuna
Kerjamaal oli sammu lõuna
Hiiumaal oli ele lõuna
Meie lõuna lohkumata
Leib oli kehte leikamata
Kalad olid katki rauimata
Kätel kulda küürimata
Hõbe haljaks hõõrumata.

26.

Kaas ei arvatud mehesse (mehetu)
Wang ei armatud kalkesse
Lutsu ega leinakõrwaesese
Hang oli surm ja kammes pek
Lutsu oli surm ja pää jämeda
Kiisal suured kriimud silmad
Hang läks ammuses merele
Lutsu läks linigates järele.

27.

Taimel aga olgu prantsi juures
Tapeks prantsi perse juures
Keo on teinud käs ülle
Käsinaft käind kaewu teeda
Sagedaft käind jalaw teeda
Jaanu aga Lutsu kumalaid pa
Olut tegi mulle soja
Ma tiss ülleka ilusa
Ma tiss kaewule kapuka
Kumalale tiss wee kuue.

W 28

Lähme lähme wennikesed
Lähme tuttad teeda mööda
Mööda raiutud radasid
Kus on enne orjad käinud
Orjad käinud härjad käinud
Kära waesed lapsed käinud
Ohtu hilja Jaakukene
Aasja mööda oid onagaid
Lähme Lorjal loogu wotma
Jaakukesele leinamaale
Maarjale matsrale
Loogi tegi mul lood nii särgi
Jaakus tegi mul ilusa kuue
Aasja tegi mul matsra sa
Jaakukene
Jaakukene ilmele ilusale
Ole aga pääle maanitsejale
Ära aga upud wõrgu nõuaesse
Retwes reuna roostetesse.

29.

Oh meie naabrid naabri meheke
Kahekesse (kesk) kaimut perside
Ühte meie jõomad jõome
Kõomad jõome, jõomad jõome
Ühte ostame kobusese.
Naabri maksame rahaga
Ei wõi, ei wõi elda nendä
Ei wõi ühte naista wõtta
Teine wõtab teise ~~proki~~ naese
Teine teise õrkese
Sis jäsme kahekesi külikesele
Käli proob käli käesta
Naabi nae kõlma ält
Nae meil jookwad ülle wennid
Wiiawesse wiina wennid
Kaewu süre kala jäwad
Aael ilus õunapuu ädä
Joa tagu tapu aedä
Sauna kõrwas jaaremetsa
Koogi juures kõomli kuiju
Aida juures leiwa kaisu
Aesilased meil metsa tiwad
Herilased meil heina niitwad
Sääsed meil sitta laotwad
Kanad põlde kaanustawad.

30.

Andres tegi uu õlut
Siiski sõka jõwe täie
Wana kitse kõrwa täie
Tegi aga ühtuks õlle walmis
Kutsus kokku kurnad linnud
Tõttis kulli kutsumata
Kull oli kuri riidlema

Käli oli teise wakipärtama
Kanad tõmas ajas katuselt
Pojad jähid järele
Kük naak wana kaua
Siuk jäuk pojukene.

31.

Laulakse ma lugu kahsi
Wõrstakse wõisi kunsi
Kardan aga kogu kõtemat
Ette ranõa elkimat
~~Kõolu olid~~ Õida nendä rahwamat
Kõolu olid kerged kunlejad
Wõlgud wastu wõttajad
Ilks tuli ahjo kergeja
Teine tuli kaimu kroonga
Kõlmas tuli kaasi kanfiga
Neljas tuli margapuu meiega

32.

Hilje aga laulsid meie kuked
Hilje nemad laulsid palju nemad ~~kõesid~~ kõesid
Laskem laisad ja magada
Ilmekesse hingata
Kergel käiad kogu tulla
Kõik on kõik mulgu pääl
Kus oli kõnad kummuli
Sulle tähte selgeli
Wõrdä tähte wastu maad.

33. (Salmelaul wastetikkudu)

Mööda oranga wadda mütsa gilad
Kuula käigu karwapalad
Siise selanga siide sukad
Kuldi sukad sitse särgid
Kellel on tuhka kuube kuhla teime
Kapukas kalewi teime.

pag 150.

Sark tel Vaime siidi toime
Kuldi siidi muralesse
Pukksid pikad kalevisse

34. Neiukene, noorukene
Mis sa tõrgud mulle tulles
Mulle tulles, mulle olles
Ma panen holpu ammetisse
Sui panen sukka kudumaie
Talve tamju sõlumaie
Ma teen ratsutega sängikesse
Sui ma woetan naisekse
Talve ahju pasitelle
Sun sul tannud sukerunda
Pälvel pras koogesida
Rinnad nüsi tangasida
Sui mina sõidan sukerunda
Talve talva tangesida
Pää sul pundub sedasinki
Sormed siia proobkurse

35. Mis sa laotad lampi tõnga
Kõnetad sa kõver nina
Nina kui ise nüdu raud
Palod kui oma nõmikangad

36. Kuhh sõe laulik nülgi tulaud
Sõe tukka tapu ajjast
Sõta pottide pesta
Kaese maatud ara della
Mis sa räätlo ägised
37. Mis sa rõnaste orgised
Kui aga kuke tõnuwesse
Wõtte ütte kaebleisse (häälitsed)
Wõna wegi rõnnatesse (viledaleks)
Sun sul häälta ägisemad
Ja sul rõnda rogisemad

38. Ole mees sa mugu magu
Pea sun sa pigi magu (ehk pesi)
Hääl mul tahab räädakstt

Sun ja rõnnad sõnja olut
Sui ma tanlan lahsub laane
Kõnetan, sui õrgud kõrvet (kõrvad)

39. Hansakene, nõmnikene (Kus tõenäo
Ja sõe maene mis sa said (pannud k
Õdesi kui õtsme jalg
Pagasi kui tamme känd
Nagu tal grofeb mõda maad
Kõhk tal rõsub kõrge mõõda
Ilden aga mitte lauta mõõda
Maa tal mõõs nimetsine
Sun tal sõitsime sõpsine
Kast tal kahekse kandelise

40. Mis pesikõhk nesi on pimud pestud
Pimas pestud, wõil sulatud
Nõorel koorel koorutud

41. Sui nesikõhk pesi on must kui m
Must kui mutt kull kui rott
Nõm tõõma pesse kuiwama
Nõsse kuhti õlle kõõtud

42. Mis se sitta kütteles
Oma aega mõtteles
Ehe mõ sile tõel o käimd
Pesemene kuttis kõrtsi
Hobbese seba oli sees
Rinnas nesi oli laua päel
Käsid kesid kõtkes
Säbad nõppised sangelus
Kõõra kondo oli kõrtsu päel

Need laulud, kui ka neid mis veel
jõa on kõik Eesti kihelkonnist ja wanemalt
Eesti mehelt kirjutud. — Kuhu poolest ole
kõik trammist mis jõelaud kuidas need jõe
olen, kuni sõe ajamist olen ära proovinud
jõkka, vahel [illegible] wanemate jõng, enidi põ
pääle jõudnud, kuna [illegible] jõu vahel põhja p
nüüdsekst.

Rõstel
18mal Detsember 1879.

pag 151.

Eesti rahwa laulud

Rahwa suust kogunud F. J. Wiedemann. Rõstel 1875.

III

1.

Ei mina muud jõe ülmas kõda
Kui jõe ilust heina wõa
Ja jõe kaunist kuja käimist
Sõni oli heina ilus näha
Kuju oli kuna nõtemata
Sõõr oli kaare kaunis näha
Kõnu oli kuga nõtumata
Sõõr oli tuhuk ilus näha
Kõnu oli pruisi pantamata
Kaasa kaelas kakamata
Sula sun sõõmata
Sõi see pruisi kuulatamad
Kaasa kaela kakamad
Sula sun sõõmad
Ei oled sõõk ilus näha
Kuuse ja kuuse
Kõõsi ei kuuse naise
Sui mad tahtsi tantsu minna
Hõõbese kõnga käigi käända
Sõõbesi sea silmukese
Nõõa woowa neigu tõõ
Laias lõhtes lõkkuwad
Ise nõmad kõrkel istuwad
Wõlget kaela waatawad
Wõlget palet paista wad

2.

Wõres oli wõma talli õõtsu
Sõõtsi talli katusel
Oõses nõuna rangewat
Lõna lõkka langewat
Wõna kõõsi Mõrgewat

Sui sõõ tõrgud talli põrsist
Sõõtsi õkas koostelt
Kõbad kaei mõõdalet
Rukkud raudja pauna põõ
Tangud talli tõkkudelt
Zõõ ja kõõsu kõõwõõlt

3.

Kui ma käisin kuuja tõõ
Käsin nõiu nõõ[illegible]sõõ
Sõõsin ollo õõ ollo õõ
Sõõsin kõõ da kuna kuuse
Kus nõõ rõngad nõõstõkku
Ja nõõ wõunad wõõstõkku
Kõõ-pand kallid kullata
Õõ-pand takud tõmpu tõõ
Ei ma tõõtsi tuhja minna
Räätsi õõ räähima
Sõõ-in tõõ kuna tõõ
Nõõkad-sin nuuga tõõ
Wõõrakõõ-sin õõ õõ
Wõõtsin witsa wõõne august
Tõõ pääl tõõkus tõõ
Wõna õõ õõ õõ
Põõ mul õõkas õõ õõ
Sõõ pat tõõ tõõ
Sõõõ tõõ pukamal
Wõna õõ õõ õõ pääle
Tõõ õõ õõ õõ
Põõ õõ-parsil kuuse pääle
Mina tappa õõtsõõ
Õõ mõõ õõ, õõ mõõ õõmma
Õõ mõõ kuuse, nõõ nõõ
Õõ õõsu, tõõ õõ pääl

Kalli ane wood päält
Sinu jälek (jalik) fätemäb
Ja se lõime lokenäb
Et mul rastard reie norri
Tuba oli tume ja rahwas ram
Tuba oli tume, nii pimeda
Et nad rangemad magama
Sui ma tulen trafft wälja
Ei ma jätnud Jumalaga
Kirk se roomba süärnega
Et saine lätte lasfatt reuft.

4.

Sina naene Lufikene
Kerttse naene Kroodukene
Too meel olet teebega
Kanna wagga kannuga
Ma wee tooksit sinna saame
Kannust jäau se ajata
Nii lähme jälle sinna
Sinnel jäno ajana
Sinnel juua kustama
Ei ma julgend sõtte minna
Sõja on suur ja sõjama
Ei ma julgend sõttel minna
Sõtt on tõe ja tapeta
Lähe ise minna kallikalle
Kahju minna kannudelle.

5.

Kuplake mo kulla sõi
Kraaka ke mo rahwa wennad
Pinulake mo pärdle
Kraaka ke mind wimatt kerda
Nii mind sutte farmatakse
Alla kauna äputakse
Sinne rehte äputhlse
Või aga minda ohtama
Ega se muta ahwi mehsi
Kuldi sinst ei juseta
Sina sulge sugulane
Tulak sinst ei pöletta

Minja tale tattar
Wõi sinst ei apita
Sina wel wennna naene.

6.

Mis on Jumal minia lonud
Loonud ~~Loonud~~ lolli loonud kalli
Loonud lollike rumala
Eks wõi ta lua mind laiske pue
Ega sarre kallike käänuke
Ehk wõi ta lua mind laiske pue
Wanad wanna rahgi puiske
Et ei ole rikkust ühka tee
Wõse mehe wankrikese
Ke ~~...~~ mehe kelguksi.

7.

Jaome õlle kirstame kanne
Wiskame wõtta wiftikuse
Kanne Caadi kaeftikuse
Põlgad pörinal pölleale
Mis saatt pöllatt kaswanese
Pöllatt kaswas suur saare
Suur saar aeda ehk
Ehk täis reie rahmida
Ehk täis reie kändusida
Kaswas kaulu rõõtsaste
Ei ole tal profet juure sata
Kaljed kullatu gärele
Sug on suur ja seemus laia
Haag on suur ja kamras pikki
Lats on suure ja pää jämeda
Kusal suured kõrinad silmad.

8. Wõi ehk.

Tarwatt tahja, kerge mingu
Kombe kombe mokka mingu
Känna ümber mäsigu
Pat kerele wõi minule
Wõi wõse ei mingi maiskale.

9.

Kes meid ostab kes meid pöörtab
Kes meid ostab ergutab (ostab ergutab)

Kästab lähti päewatsta
Kaswame meid (ostab kaswame meid) päästab
Kaswame meid ostab ergutab
Kägitab lähti päiwa pärsta
Kes wõkati ~~kes~~ loesta
Kägise aiwa pulkadesta
Kõne sõke wantadesta.

10.

Mõts se mure muude tõada
Ja se lahja meime kaada
Ki on meime sütame tõsta
Kirsi pollule rõõsti
Kobi mette rawatsaks
Haara rõõt da kitalsi
Aga õkw tõendaksi
Pain jämed pukardaksi (pukstaksi)
Kaala muna kanlas tuft murelsen
Wõtsen aga jälk nätt nimbes
Karte wara jäigett päale
Nimi pole laitnd kaias wäljas
Leotand ter tuku
Ennet mine pölgas tuttjaksi pölle päraft
Laitis tõia wälja päraft
Kala tema pätnud mak maale päraft
Kimi ma laitnd mnad maasi
Leotasin tuk nukud
Et pole sõsi kulkunud
Ei mõõ kõlas kõnimas (õttkõnimas)
Ei kauka ots sadamas
Ja ohne puhas preesikene
Lage tõmba lahsikene
Ke ja Gadsud muitt kui mitsa pewatt
Ja mägi manne lähwett.

11.

Kiida kuulsa kingesõpad
Wõitu wõlla ja tahupäd
Aru augu Lue kõjad
Kuan ~~...~~ jõlt kinge tõmmi
Saatt tõna kimmi peenikesse wõtse
Alt kima tõigas koralõkky
Saatt jõe puistoke (puistoke) augus
Alt jäi kaani õpitsa.

Paaka Jumal Jõe Rekula (Rätta walla)
Paaka ke pal ja leiwa
Nigdel tõta turbakesta
Jarkad jaadi kõppidesta
Katus Karna sammaldesta
Kirikho kula Kiitsalla (Kiitsalla) kui Pallin
Nii sõst linnast pilwis wel
Ei ole Aluf pulatseiva
Ega pole Jõgu warawaida
Ei ole Kargu skrafsiva
Ega pole Koompa tarnsenna
Premetes kõrninas kui mui Kärnas
Sõge aesa kui mui põnad
Sulased kui sõrdad
Sulased naesed ewandad
Pulsid kui mui pee poisid
Tüdrukud kui mui mutsikesed.

12.

Matto õnne Pae Kaiu
Lähsid mõise kuna maale
Sõsi ole pimna Lähkemes
Lõkse sõge õige pime
Ei ole Lõige hobese pime
Wõige warsa mõrjake.

13.

Aim ei ole kõle ei karsa
Kiste Kwallett nagu ei wota
Kõgmiste Klooske wallett (Kõstepõ)
Mina wotan Kuhs Kiitsa sõst
Nõgi on ilusa ehuga
Wäga kena kehaga
Põõn on targad tantsima
Ja on wiksi mardama
Kõrad nimbes kerama
Nõudlon on ilus ehtimine
Kõna pääs pehtimine.

14.

Sõsa kuti õe ma lõin tralli
Ke lõin Katsi aia tralli
Kuti aia ämma tralli
Nii see Kuti ei sälli tralli
Ke lõin Katsi ehkerpalli.

Kuja kikut ja Karja kaku
Wanemaa wile puhujad
Kaome lähme laeva rauma
Oma palki lõsvelttama
Käsje Lauda körbeltama
Teeme aga laeva tagle laista
Laeva käsje kiuna puista
Laeva masti marja puista
Paneme paale mastipuita
Nii kui laane kuuskepuita
Paneme paale nõu jõuta
Nii kui neiu pole saadetu
Paneme paale purjepuita
Nii kui neiu põllepuita
Wõtsin wanad sõudjad mehed
Wanad sõudjad laewa ajama
Wõtsin noored sõudjad mehed
Noored sõudjad laewa jõudjad
Saadsid jõudjad sinna omaale
Kui ei kahta neiu kauba
Wii sain mina neija wastu
Kui sain kuivati kinga wastu

Seitsma laul tuhhat kuuest

Jahkame laeva ehitama
Ehitame laeva kuige kaista
Kuige kaista pilli puista
Paneme paale purjepõi
Nii kui neiu pöllepõi
Paneme alla mattajõua
Nii kui neiu mütsipõua
Paneme paale mastipõu
Nii kui neiu pärgapõi

Lugem wõtkem rahuksja
Ega pargem pahuksja
Et on Loodus tõbi sinu
Pandud palju rääkima
Oma on palju kunta rääkma
Ja on palju palun jorama
Et on Loodus tõbi sinu
Pandud palju rääkima.

Kuuli tulep minu tulep ellas wesi
Kuuli tulep ella (pisitatt tõbi) tahhan
Kuuma aja saatemine
Ajo neiu ranaz kaistele
Kuuli kala poistele
Tubaka Loti päale kauba
Kas ma ellan ühte saame
Ja mei kullas kokku saame
Ajo jõuzes rohuaias
Ehapärjis rohuaias
Saal mei ellas ühte saame
Ja mei kullas kokku saame.

IV 18

Kas neiu armatt näha
Kaunis neiu kaugett näha
Kes tema sõdant sõite teab
Sõtame ol tal sõidi juures
Kõrtsus ol tal kõrra juures
Mõisa ol tal maadra juures
Ilusi kihwt tal kuke al.

IV 20

Ja need poisid mis sinu Kes
Sis nemad kõrvad kõrtsudes
Talwe kõrtsu kattsudes
Kaunad enne uued kuued
Kaplewad enne kõrtsikad
Sis watt sõrwad saia raha
Wiletsad wõsid wõna raha
Kõrjawad kõsa kõpikad.

IV 21

Mina kadlasin koorte koidu
Kõsi koorti karratawa
Tuust mina sõõtsin tuust mina sõõtsin
Hõlma ol mina kuuad aastid
Kaeadeksa mina kaeadi kahsin
Hõlma aste teademata
Hõlma taadi teademata
Hõlma sulase sundimata
Kas watikus käskimata
Ülmardaja ütlemata
Läbi sõima leiba sõõtsin.

Kui mul wiga elastes
Ei meke põhe põdrast
Sõpi käela karvatades
Sõi ol sõi ol ühe meest
Sõi ol naine wõtemata
Ühikasja watamata
Ei sõi naine wõetud
Ei taasa waadatud
Ei ühi nurkas norre mehe
Nurkas noorte meeste ühkes.

IV 23

Sõks üks mul wõeti ütelnud
Sõkkudes mul tiada annud
Et mind kurjale kõsitis
Ja mind wahtile waadatis
Kõna ühte lõpsud kõikusse
Sõnad taka kaswikusse
Sõnad ei pärsem ei wõnnikene
Sõrem ei päimste pugeda
Tõbusam ei õpikas
Sõsselt rikka rahwa hulkas
Rikas teadab süie päale
Kasarikkas rammiw päale
Ja Soomlane Sumal ütlewat.

IV 24

Sõle mul tulep sõmme päale
Sut tulep nõne neiu päale
Sõnane ei tulep ette wõtta
Ei ole neiut kaisse wõtta
Põõran selga tõnen seina
Põõran [illegible] tõnen paiga
Põõran kõige tõnen kõlma
Põõran kõha tõnen põhu.
Ei mõnu ei [illegible] mat ühte
Ei minu kallis kaasake
Wõlgjalgne neitsikene
Wõtan kõrsi kaewelussi
Sõken laudile magama.

IV 25

Kalk elan sõitt kuhu elu wõrsti
Kalk ela sõie wõrsti

Kumb elan kumo wõeleta
Ja mind wõtas upsuwat
Oma mõrde kuhkuwat
Lõe soorde surewat
Sõna kül mõistsin koke kõstsin
Ei see mees kül mõrde ühti
Ega see poisi soorde sure
Nõe teel on mõrdetud
Ja teel on sõõdetud
Laulu ajala laulan tuisi muistsen
Ütlen aga jälle uisti ümber
Wõrsti sõna järjitt päale
Ja mind soimab jälgeki
Oma ohne aegaleki
Sõna kül mõistsin koke kõstsin
Kaske kõlene elada
Ehane aegne ellen olla
Kõlbetsi tulep inimene
Ehnetsi arjaline
Nõe aga sain aga wennikene
Sain aga pattaki paisanud
Kaunis poisi karwanud
Mõrdi sai tirka talumesi
Wõtsin sõkja tõstsin sandid
Ülle oma maa ajama
Nõukaela nuutikesi
Kõrsi kaela kübejõua
Et sai tattis kõsta karta
Teist sai tattis tirka kõrta
Et mind otsi kuuste sõise
Sõõ ole wikkuleise
Wind aga wennate wahele.

26.

Sõõ pob sõõ pole ei elda wenda
Sõõ pob elmas enne olnud
Kes teab laulust laudi oue
Leuda taka tallikese
Sõlli sõise laterni
Laske sõise linikse tõkke
Tõõle sõõ sõõlas
Sõõlaste sõõ sõõsi
Põõsi põõle sõõbrad

Kübara päale kulda pitse [illegible]
Pitse pitse [illegible] sõtkub
Kõrvale mõeka mõeka [illegible]
Sõtkub mõega ühjas kõrne jälga

26. Tuhma laul teistt sauft

Ükk see minu rõõmine
Ja teistkõrd minu tegemine
Kui ma tahtsin mis ma tahtsin
Ja tahe tälli täeas olla
Tälle piise õtsuse
Laternõe laugu täku
Laugu täkale pähla
Õgandale pikke pitsi
Sakse pitsile kübara
Kübarale kulda pulge.

27

Kuule kui tälle minu poiu
Pälle kuuse parve päälle
Pälirooff tal pillekene
Saapiroff tal sarnekene
Pää tal paritab päätte mütse
Sabat ega alla ruue mütse
Reke kirkett kleera mütse.

28

Glati ma ammusõje
Kurte pärast kukkasin
Kõsõne mullast noor tasuda
Ise aga kuldast leiba pirsta
Ei kuõnu ei kuõnu weskikene
Ei kuõnu mullast noortsõnõ
See aga kulgast teise pirsta
Ära minu kõrtsupõi mulle müüsid
Kõrtsupõn tõõ kärgi
Akut olevat mehed kui mõisa pullid
Ära Cassi kallid kärgu
Akut käänama põllud pohjani
Ogune nagu nõstu ilma
Wee päält wõetu peanart
Sõtke minu päälen Moremõisa pulle
Läti kuuse Leiba sõnnid
Pruuksõe Palaste pulle.

29

Õks sa kukkelaine kindla
Kõpuku sa ojad meres
Kõuna Lentad lõpikus
Õdu dod sa kõtelus.

30.

Tulli kuua, tulli kuua
Ükka kuuli lapsi kuua
Laskõn pirka marese maka
Kõka sai jõõnu, nõka sai munõnu
Sõa saime Pärnu pääkõule
Nõkkõsi Narva kõstele.

31

Mõni mees sai mõõsa pekstu
Mõni mees sai mõõsa pärast
Mina sain oma naese pärast
Nõese kuure sinu pärast
Nõese kuu saga tahtu werku
Ilmatab naga jõhu werku
Tal on sinu kui sõpa pääta
Hambad sinu kui alasi pakk
Kõrk pääle tema kõrvad rauda
Pääd ega wõtsõ arutama
Turningas kanni tarkuma
Pikelgõs käsi pihta mõõda
Turningas käsi turge mõõda
Hanepaew ruku mõõda.

32

Lakõn külesse kõnõtma
Lapsa õõse ladumo
Lakõsin Harjus aida päale
Kõrs mõisakambri päale
Leidsin kaks magamatt
Wõtt ta kõrwer tellimatt
Kõna tuõs ta tuõtamo
Tere, tere, õule põõsi
Mõõsa pruugis sinu pruuti
Wõi mõõ narrid mani naista
Tulli Toomas tugew poiss
Hakkas ta mo karjatt leidma
Jaks kõige kerwutt kinni

33

Ükskord ol ilus ilm
Tuinkord ol ilus kõlm
Kui mo armuke mõõda läks
Selmorte kõlnad pärlerte praginad
Muskõnga kruukumine
Õlge jalka lükkimine
Õõsõse jõnaõge (?)
Kui ma tundsin, kui ma pundsin
Sule tagasi armukene
Aga ma sinu maka jätu
Õõsõ jätu sinu kõraff
Sõõ kõrte, mulle kõraff
Sõõkarma kulle kõraff
Aasa wõtte pulu kõraff.

34

Sõkere noorukene
Sinu kõrd wõtsõ minujaks
Sinu on nüa kõksõ [illegible]
Emma tõõje tõõtelõkku
Ei jõua wõrtu wõõtelõkku
Sõõ nend sõnad kõrasõe
Kõka sõ kõra wõõsõe
Wõõ wõõ sinu õõde tõõda
Sundutab kuue õõle
Õõ tulõb warta kõbõsel mõõgal
Kõnd tulõb warta walusal mõõgal
Nüa kõrda rautakõõ
Sinoma kõrda rautakõõ

W 35

Tulla Lakõn laewa mehed
Õõka purjo poisikõsed
Laske laewa kukkuda
Sõõ kui kõõki kukkuda
Et saaks korrako kõja minna
Akut on kõõu ute weel
Tahon kolme tõõsõ õkma
Ükõ on ilus kõõe õõrme
Teine wõõõ werke õõrme
Kolmas kuulus kulda õõrme
Õõõ wõõõ-õõe minna õõõ
Lunastaks minu laewa õõõõ

Ema kõõl kuulis wõõtu kõõtis
Õõõõm minna annan tütrekõõe
Õõõõm kui annan lõhmakõõe
Lõhm on mulle ilusõ õõõkõõe
Tütar mulle üõõõkõõekõ.
Õõõga, õõõga, mo õõõõõõ
Õõõõ õõõõga lõhma lõõõõma
Ükõ mõõ wõrd je teine õõõõ
Kolmas kulda kuõngu
Nõõõ wõrke wõõõga
Tulla Lakõ laewa mehed
Õõka purjo poisikõsed
Laske laewa kukkuda
Sõõ kui kõõki kukkuda
Et saaks korrako kõja minna
Akut on kõõu ute weel
Tahon kolme tõõsõ õkma
Ükõ on ilus kõõe õõrme
Teine wõõõ werke õõrme
Kolmas kuulus kulda õõrme
Õõõ wõõõ-õõe minna õõõ
Lunastaks minu laewa õõõõ

Ema kõõl kuulis wõõtu kõõtis
Õõõõm minna annan tütrekõõe
Õõõõm kui annan lõhmakõõe
Lõhm on mulle ilusõ õõõkõõe
Tütar mulle üõõõkõõekõ.
Õõõga, õõõga, mo õõõõõõ
Õõõõ õõõõga lõhma lõõõõma
Ükõ mõõ wõrd je teine õõõõ
Kolmas kulda kuõngu
Nõõõ wõrke wõõõga
Tulla Lakõ laewa mehed
Õõka purjo poisikõsed
Laske laewa kukkuda
Sõõ kui kõõki kukkuda
Et saaks korrako kõja minna
Akut on kõõu ute weel
Tahon kolme tõõsõ õkma
Ükõ on ilus kõõe õõrme
Teine wõõõ werke õõrme
Kolmas kuulus kulda õõrme
Õõõ wõõõ-õõe minna õõõ
Lunastaks minu laewa õõõõ

Ema kõõl kuulis wõõtu kõõtis
Õõõõm minna annan tütrekõõe
Õõõõm kui annan lõhmakõõe
Lõhm on mulle ilusõ õõõkõõe
Tütar mulle üõõõkõõekõ.
Õõõga, õõõga, mo õõõõõõ
Õõõõ õõõõga lõhma lõõõõma
Ükõ mõõ wõrd je teine õõõõ
Kolmas kulda kuõngu
Nõõõ wõrke wõõõga
Tulla Lakõ laewa mehed
Õõka purjo poisikõsed
Laske laewa kukkuda
Sõõ kui kõõki kukkuda
Et saaks korrako kõja minna
Akut on kõõu ute weel
Tahon kolme tõõsõ õkma
Ükõ on ilus kõõe õõrme
Teine wõõõ werke õõrme
Kolmas kuulus kulda õõrme
Õõõ wõõõ-õõe minna õõõ
Lunastaks minu laewa õõõõ

Ema kõõl kuulis wõõtu kõõtis
Õõõõm minna annan tütrekõõe
Õõõõm kui annan lõhmakõõe
Lõhm on mulle ilusõ õõõkõõe
Tütar mulle üõõõkõõekõ.
Õõõga, õõõga, mo õõõõõõ
Õõõõ õõõõga lõhma lõõõõma
Ükõ mõõ wõrd je teine õõõõ
Kolmas kulda kuõngu
Nõõõ wõrke wõõõga
Tulla Lakõ laewa mehed
Õõka purjo poisikõsed
Laske laewa kukkuda
Sõõ kui kõõki kukkuda
Et saaks korrako kõja minna
Akut on kõõu ute weel
Tahon kolme tõõsõ õkma
Ükõ on ilus kõõe õõrme
Teine wõõõ werke õõrme
Kolmas kuulus kulda õõrme
Õõõ wõõõ-õõe minna õõõ
Lunastaks minu laewa õõõõ

Ema kõõl kuulis wõõtu kõõtis
Õõõõm minna annan tütrekõõe
Õõõõm kui annan lõhmakõõe
Lõhm on mulle ilusõ õõõkõõe
Tütar mulle üõõõkõõekõ.
Õõõga, õõõga, mo õõõõõõ
Õõõõ õõõõga lõhma lõõõõma
Ükõ mõõ wõrd je teine õõõõ
Kolmas kulda kuõngu
Nõõõ wõrke wõõõga

Vahnes kuulus kalda turje
Ehk sinaks ühe minu eest
Lunastaks minu laeva jest
Mul kül kuuli koke kõrtsi
Ennem mina annan ühele
Ennem kui annan pühakule
Sagan sagan, ma jäätlen
Põld kuingu kõrda hügatama
Sõled tal põrmast jalaga.
Kulla lahka laeva mehed
Viga purje proffesori
Leske laeva laskuda
Ei kui kahki kükuda
Et saaks koorats kaleste minna
Mul on kahes peinas weel
Tal on kolme nätsa õuel
Ehk on jüüga jeotuu
Tume müüega neotad
Holmes rahvab raha täis
Ehk te sinaks ühe minu eest

+) Tume lisada:
x) Ehk on ühes hõlg folge
Tume nahu marke folge
Vihmes kuulus kuhu folge

Peimeti kül kuuli koke kõrt
Ennem mina annan nüüdsele
Ennem kui annan pruudikuh
Ist on mulle murikseks
Peimt on mulle elule ajaks
Kui on õnne, für elame
Kui on teraffi, lieme töö
Saate ei wõi elada
Terrafeta teeda teha

36.

Meie olime publas pulme mehe
Ja olime laskes laste mehes
Pahtel pulma kutsutakse
Laskes laadal tahetakse
Kui mind pob kõrtsi fees
Siis pob konet kõrtsi fees
Kui mind pob laada mäel
Siis pob laemi laada mäel
Wiik on minu wõõ kohe
Kõgmel mom kiita kohe
Sõrapilm me jõuu kohe
Lahelak me laada tähjeer
Ehk minu mutt nõmi muuda
Hul wõivi alla ringutada
Kiva aga lahka lõgutada
Kõva wõivi koran kõgutese
Kõrtsi, pin ma kõrvikese
Kõrvis jõua kallikese
Linna jõse lehte laaka
Turut tuli ja punase

37.

Mul oli ilus hüüdkene
Lobus aga laulu wõisikene
Laula laula punkene
Lõkse linna kuldkene
Spirta kutsub sinu sinu saab sin ka
Kui saad murta mulle alla
Pole sõel maldis jõua sõut
Laua kaltse kalleft wiina
Kui saad maldis maretsed a
Kaua kestab kahatsen a.

35

Lähme aga kõrin kulla poole
Ela wiftika) pröle, kuina poole
Kõrja poole maraja poole
Kõrja kroonkisse härima
Linna tükka tümmeldama
Kõrtsi kõrtsi remmeldama
Laua kaik oli kaela murdja
Kõrd pane worst õlle pääle

32

Sin kukkun mina Linnlaraie
Linnlaraie, linnlaraie
Siis päab kaia linnlaraie
Wähe aga päalta maatamaie
Kaia, kül kuulab kiskab fülle
Wähe kül maatab wastse fülle

40.

Aiput tsiist talli jätka
Wõsi oli pikka piima jätka
Kaiku kork oli kalja jätka
Lõgani oli leiva jätka
Lõgalas oli tukaka jätka
Sõkse sõit oli saia jätka
Wõsi oli kõrtsi wiina jätka

41.

Kurat aga kiskab kunsikut
Pagan aga pangutab paimet
Teaw tulla wattsejeva
Kellega jutsu sõidetakse
Kubjast põlga kutsutakse
Põrgu ukse põrisejad
Põrgu wärawad wärisejad

42

Kõrad on pandud kupjuse
Wõras walla päälikuse
Wõi tema mulla wiidese
Teo poisi teibarse
Aga Tõnn mina kui päab sina
Ma Tõõn minu maale jõse

Peremäe paikadesse
Kubjas kurat põlle päal
Härra mõrtsuk mõisa fees
Ise päew jõuw pekstakse
Ise lauba lahutakse

43.

Wennikese wennekene
Kui läksi Narwast wiirta
Peterburgist teista poolta
Ära mõte rehe kuidiga
Hõgumi kõnni käbaraga
Wõtta aitäit wiel rõõd
Wõtta aitäit wiel rõõd
Wõtta wõtsit walget särgi
Kerstutt kõrat kübaraid
Siis mõne Narwast wiirta
Peterburgist teista poolta
Siis saai naise nälgiakse
Ise jõuk tõrakema

44.

Soogem wõõrad joogem wõõrad
Õrgem pittkem pime mitte
Ma olen usin ottema
Ja olen kaunt kattuma
Ottsin nuc kuue põue
Kattsin wana kasaka põue.

45.

Ehk mo ise wõind kunte tõõ
Oma wõinu kaeu kasvatada
Ennem kui äge tuterad
Tuba pai tükseks turarteft
Nagiad wõõre neiudeft
Laut pai tükseks lammastelt
Hit pai tükseks annetelt
Kerstad kõrje kinnastelt

46.

Ei ei ei ei ei ei
Õrjai nirke kõrjai nirke
Teo poisi tõõ on narke

Ebi minnu wäew on warke
Pärna palk on wäga waene
Kapik kolme päewa kohta
Sõtt päew sõõma, sõtt pead sõõma
Sõtt pead pun tali wiira wõtma
Ne pead teilli talli sõõma

47

Ei minn' ta tõttu tühjakuh
Ei wõeta wõtnu walla reinu
Wõeta wella walgel reinu
Et olõn wella waene lapi
Olle kikelkonna kergataw
Kõna kül mõistjin, koke kõstjin
Ka pole welle waene lapi
Ei olle kikelkonna kergataw
Sõtt te ramalat tühjakuh
Mi te end sõtt arwate
Eadi maleht mõtlate
Külap te näate põsuga
Et pole warta meie walatan
Kõgun' kolmel kikelkonnan

48

Sõttin aga läi luise linna
Luise linna, puise mõisa
Läi kiwise kiriku
Helkis mees, ja helkis hobu
Tikkus tiina reekene
Rõkkus rauda rankikene
Wõlkas walge sõgikene
Sõnd aga wargult waatamas
Ükskõe mõisi ja minnüa
Ne läe poriste mu päralta
Mis läkis läks ja läkula

49

Õige nutke nõmel reinü
Kurwertage kaelu prunsü
Et minn' wiisku wenelasku
Soowitaks minn' soldatiste
Rahutaks minn' wandrusse

Ei minn' wõetu wenelaseks
Ei mina sündinu soldatiste
Ei ma snahunu wandrusse
Sõga märk mul sõrme päält
Kaua märk mul randi peenra
Kahu märk mul kaenlan

50

Nõri aga saatis mulle kirja
Saatis aga mulle mitu kõrd
Koik olin kurwast kõrgutan
Sõgunaste trükitun
Õgiq on sõõnad üle ohraw
Lehm on sõõnud ämma kõnu
Sõga läinud Suimen sõnapi ala
Kõna läinud Kaie kaerapõllu
Kõtted puhad sõõnd kreuzi ülen
Lamba tallel täime lehed

51

Kui pean minna ja minemata
Kui pean sõda ja paremat
Siis panen Nõri pealpe päält
Kahi kätta Hella nõkse
Pälsi panen wõrta pulkesida
Rõnnad panen wõõrte rõnnaga
Pälsi paren jälgeste nahek
Enu mul turnnel sukerunida
Pälsi prae krookisida
Rõnnad rüü langusida

52

Pruuksme pühen pihale
Laseme sõttin sellale
Laseme sõttin sellä suhu
Kes ei pühen sõnnugeje
Laula ma ülalam, üleft mõnel
Ülalen aga pälle, üleft ümber
Wõeta wõna pärjett päält
Wõtame kätte pulle nõud
Õgname tubakale suu
Pühuga ma pere pühkisin

Tubakuga wõttsin lapsed
Wõtsa mina wõõsin mõisa aita
Mõisa aita parada paika

53

Õõme kõrtsin kõndame
Lahume laia walgeni
Kotto käiwad käsud järele
Tule kõgu noori meesi
Sul on kõnu isa surnud
Last tema surra kui tema suri
Juba tema kord oli mullas surra
Mulla aastas mulda minna
Ükke kõrtsin kõndame
Lahume laia walgeni
Kotto käiwad käsud järele
Tule kõgu noori meesi
Sul on kõnu ema surnud
Last tema surra kui tema suri
Juba tema kord oli mullas surra
Mulla aastas mulda minna
Ükke kõrtsin kõndame
Lahume laia walgeni
Kotto käiwad käsud järele
Tule kõgu noori meesi
Sul on kõnu wend ka surnud
Last tema surra kui tema suri
Juba tema kord oli mullas surra
Mulla aastas mulda minna
Ükke kõrtsin kõndame
Lahume laia walgeni
Kotto käiwad käsud järele
Tule kõgu noori meesi
Sul on kõnu õde surnud
Last tema surra kui tema suri
Juba tema kord oli mullas surra
Mulla aastas mulda minna
Ükke kõrtsin kõndame
Lahume laia walgeni
Kotto käiwad käsud järele

Tule kõgu noori meesi
Sul on kõnu naine surnud
Sü ma tulin kõrtsist wälja
Te päält tegin mitu nalja
Õga tuli warsa pilla-pordis
Õga lõin pilla pordi kõlge
Härg tuli warsa sõõre seest
Härgi lõin kõnne seina kõlge
Lehm tuli warsu kõnamaalt
Lõiw aga lehma lõiw pihta
Hani tuli warsa wainu jält
Hane lõin aga tuba kõlge
Kaulsin aga kõnu kolgitawet
Õe tagi tambitawet
Nuku sõse tagunat

54

Läksin põllel kündemaie
Õksin wõsa, õksin kadsi
Kahksin kolmate aastna
Pärre tuli ja tag wõsa otse
Wõ mul sõja sõnumaida
Kõnu kuningsõn, koke kõstjin
Sõ wõnda, ema wõnda
Õõ mul kügab kõhkiesse
Wõ mul wõõrsat wõbu seest
Sõrtsan täna sõtta minna
Läksin kärsat lõpikusse
Pargate päiesse
Läksin jauna kütemaie
Wõimsett kord a wihtlemaie
Õõ tuli minnü õpetama
Kõa sõna sõsa sõja wõ
Kõa sõna sõse sõja tag
Sõs sõja keskelka
Õsimesi kõidetakse
Kõgunaste ta petakse
Kõkonsse kõja wõetakse

55.

(Järgmised laulu jätkudest kuulsin juba enne, aga pikka aega ei osanud neid õigel kohal ka oma võtta. Need peavad olema esimese laulu 5te ja teise 6te salmi.)

Sinna hüppas, sinna kargas
Sel kalavel kuningan
Kiri kalla, kabel'aida
Kont seppa, sebe (sue) sanka

56. Tuli Tõnu Väri
Võtta mesi kõri
Kuiße kõla kõri
Wana sea sõri
Tuhat tuhi rasta – Kes sea pudi
Krüsi (peremine) sea sibi
Dalu (nõusome) pärka kuti.

57. Sibi ur ur, sibi ur ur
Kana perse tegi kõr kõr
Sibi krõnkõi, sibi krõnkõi
Lut kõi tõi lugu pilli
Kalgi kõi tõi kubu ölgi
Mets kak ja more puk
Tee õba ja maa juga
Sibi ur ur, sibi ur ur
Kana perse tegi kõr kõr.

58. Oei tantsi tõve
Ja taga tantsi Taadu
Wõhet vaike Wõidu
Ei haralaie, vai vareseie
Wõnajõek sõi jalu kõrti
Ja õba vile – Lutsu kala sabe
Kalli pere teke – Tantsi tõpõõ.

59. Tõre tikkas, nee nakkas
Ott sakkas, mag nakkas
Liiva kõrtsu Käe käsku nakkas
Hüdase king, maa mehe king

Soomlase suk, saarlase sõrm
Muhulase mõtsa vanõm
Ukse ehe nõkõ.

60. Ai tooru tee – Kõrje kõrje
Wõlge kõrje silla – Sinnpeale
Mul tulla tõsse – Wana nahka
Pika pudeli pääm
Kibi kaela, kabel'aida
Kont seppa, sebe sanka

61. A seppa Talle
Sinn kutsub pulma
Kes kodu daagi (kaige)
Tuuritto, taaritto
Tooge minu wana kai kaa
Tantsi nii kui ihu anab
Ihu anab ja keha kaanab
Süt nurgest, sealt nurgest
Kesk perandale kohkuge
Kõrts kõrgest, kõrts kõrgest
Wat see see, wat soo soo
Soo kuuba, tõolumõe
Pikk waimees wõõras.

62. Ap sap sap sebe
Kes wana meera
Kaks nee tat wana
Wiie warsa ema

63. Hüir hüppes kõr kõrge
Wana kere kõr trummi
Kerkus aknest wälja
Wat see see, wat soo soo
Wat soo see, wat soo soo

*) Juure lisatud
Tantsi tantsi kurtsi Kaie ...
Kummi pennud pärast jäänud
mujalt seest selgest allest ülevalt.

pag. 163.

Eesti rahwa laulud.

Saaremaalt kihelkonnast kogunud Fr. Faehlmann.

IV.

1.

Tõsi tõsi tõuke
Sõsi pääsi päästke
Kui se wan kullatud pesa
Üks pääl wina otsas
Se wina kuwand kuuse otsas
Sinu se kuuse wanad kuuse otsas
Sinu se wanad wanemad se sae
Se wanemad sinu se kõrge
Kus se wanemad se sae wanka wanka
Kaks pulla pesuna wahele
Kus nüüd seeraad se sate
Kus ei saigad kuuse otsa
Kõrwanõu saigad tõsse otsa
Kui nüüd saigad se sae
Kaks aga pesuna pulla
Kui se pulla pesuna se sae
Kaks aga pesuna pulla
Kui se pulla pesuna se sae
Kaks aga pesuna pulla
Kui se pulla pesuna

Ei pea kaske kätta tuua
Tule ei jaotawa puus ennu
Kats ei kaskeni kättas tuua.

5.

Hoje noku-kuuruse
Kuuras aga wiisi wiruhoje
Kuus tuhe tuppa kõsatse
Kuus tuhe tuppa pimetuse
Le aga olle tõkkuste
Sarikaale pani kõrgesse
Ilus taarel ei taha ei
Kuus taar ei wõi wallale
Wõi pütil olid wõtmed ees
Kuus pütil pitser pääl.

6.

Sõtsoka kalaw jõesuu kuras
Ei see kalaroka jõeste
Kuus aga kõrgen kerkotte
Ei ei jõudnu jõgu jõeste.
Jõgu jõeste jõgu jõeste
Jõgu jõmistes pidada
Ei kat wõi mõistetada
Jõge wõnes nõpatuses.
Kui mina kännan kuhjumaida
Kõrs aga õite aurumaida
Sõtsoka jõe pollumaida
Sai mina jõudan jõgu jõeste
Jõgu jõeste jõgu jõeste
Jõgu jõmistes pidada
Ei kat mõist mõistetada
Jõge wõnes nõpatuses.

7.

Ei mina kõlaks ei wõi nõuda
Ei wõnes kargud kaasi wõnud
Ei kuulaste see jõesse
Kui mina ütskõrd ärapiirun
Jõge mul tõkke kuuldi kõsata
Kuuldi on kuni kõmmeldesma
Kuuldi mul tõkke mägapidi kõsata
Kuuldi on kuni mäaweeru.

Jõge mul tõkke pidi kõsata
Ei on kuni pilastama
Jõge mul tõkke lõpatt kõsata
Ei on kuni lõpatama
Jõge mul tõkke kuuldi kõsata
Kuuldi on kuni kallistama
Tõkke pealte kõrgelt kõsata
Pärsti kõsata pääle wiisi
Kuuldi kuuste tahtsi ette
Kõrs kuuste kuuldi peale
Õõra kuuste põõnat peale
Jõge mine mäge ronkerga
Kuuldi ei kuni wapustama
Jõge mine mäge mäga
Kõrs ei kuni wiitama
Jõge mine mäe pärmega
Kuuldi mine kõke käiga
Jõge mine kõrn kõrtsile
Tahtsi mine kõrtsi pääle
Ei ei pea, kuni kõsata
Kuuldi mine kõrts pooke

8.

Lõuna pea kõke kattumaie
Kõr pea kõke mõisa kahnab
Mõis kõke õgesta kõsta
Kõik on kannu nõrga kõpsa
Nii kui nõpsun nõrgeda
Pangawee kõsta paatsesta
Kõgewee kõke kõrmeotsa.

9.

Ei sai kaljast kõgutajat
Õhtsaotsi põõlutajat
Kõgi mina kõrgest kõrutage
Kõna sõn kõni kaksnaie
Kõn mina kõkkuste mine nalja
Õõ mul nakkab paare kõrge
Jõnu pea tõtte paare
Õõr mul kuulsa kõnni mõnne
Jõnu kõnn mul tõje mõnna.

10.

Ei sai õhtsa kõgekõrs

Kõr pea kõge pea tõmaie
Nõa õhtsa õõkamaste
Ei pea kalli karjamaste
Ei sai ruumalaa kõge pea
Kõr pea kõge pea tõmaie
Kõja pakku paarikõrs
Kõja pea kõge maaste.

11.

Tulge kukuna kõla tuumaie
Kõi ei tahe sõõge mõna pala
Laagne tee kõgu kõlkotama
Kõi õõre kattama
Kõrs õõre seemetama
Laagne tõje Mardi magama
Kõrs päew magutama
Kõrge päew laugutama

12.

Kõik kõnkõi, kõke kõnkõi
Nõe pea kõnkõi mõõ kõnkõi
Kõke kõnkõi kõõsaie
Õtsega kõnn õõsaie
Õõke kaua pea pealaõi
Õõke mõne õõsta õõma maal
Kõõ-pooke kõõsta kõge alla
Sai pooke kõke õõsaie
Nõe aga kaua õõsaie
Õõke kaua pea pealaõi.

13.

Õõmaõge õõsaõge
Kõõ pea kõkke naista õõma
Kõõ õpõke õõatt wallatt
Õõe kõlmatt kõkkõõmatt
Kõõ ei õõa õmatt wallatt
(matt kõkatt kõõkõkmatt)
Sai mõõs õõse õõpallõma
Kõõ ei õõa õõpallõma wallatt
Sai mõõs kõõtt kõõtt kõõke mõõ
Kõõ ei õõa õõkõõ wallatt
Sai mõõs õõke õõmaõ wõõ
Kõõ ei õõa õõmmaõ wallatt

Sai mõõs põõgõõ põõkõõ wõõ
Kõõ ei õõa põõkõõ wallatt
Sai mõõs kõõsõõ põõkõõ wõõ
Kõõ ei õõa põõkõõ wallatt
Sai mõõs põõkõõ õõõmaõ wõõ
Kõõ ei õõa õõõmaõ wallatt
Sai mõõs õõõkõõ õõõmaõ wõõ
Kõõ ei õõa õõõmaõ wallatt

14.

Õõõõ aga õõõõa õõõõ mõõ
Õõaõõ õõõõa kõõõ mõõõ
Õõõõ mõõõ õõaõõ õõõõõõõõ
Õõõõ õõõõa kõõõ õõõõ
Kõõ põõõ kõõõõ kõõõ õõõõõ
Kõõõ õõõõõ kõõõ õõõõõ
Õõõõ õõõõ õõõõ õõõõõ
Õõõõ õõõõõ õõõõõ õõõõõ
Õõõõõ õõõõõ õõõõõ õõõõõ
Õõõõõ õõõõõ õõõõõ õõõõõ

15.

Õõõõ õõõõ õõõõ õõõõ
Õõõõ õõõõ õõõõ õõõõ
Õõõõ õõõõõ õõõõõ õõõõõ
Õõõõ õõõõõ õõõõõ õõõõõ
Õõõõ õõõõõ õõõõõ õõõõõ
Õõõõ õõõõõ õõõõõ õõõõõ
Õõõõ õõõõõ õõõõõ õõõõõ
Õõõõ õõõõõ õõõõõ õõõõõ

Soa padjuske painse
Kalevipoja Lahemaale
Kolitseje kuuskuske
Mardlepe maamaale
Kus on uppuma kõlgese
Talud pärenu vaje nuu

W

Et mul abi sinust wõnu
Sarja kondis kõva tõnu
Nii tema kuulis kõva tuli
Läi tema kaljo laua päale

Kalju kalka laua alla
Wõeja kaemuuli lõõtsa-päale
Et tuli temalla hüüsima
Saat tuli temalla pärsima
Ma hiina mulas poega nõrri
Ma poisa mulas siit kõrre
Kõik mis mulan taadi ole
Ei tule minuga mõnele
Ei tule minuga pruule
Wait on pallen Lätlasta
Wõeja nõt tütrii morsese
Hõimai lapse kallikese
Kallil lapsle kaemuisse
Tahan õge lapse pärnuse
Kamalas lapse rukkisse
Sis tulab minuga minne
Ja tulab minuga pruule
Sis tulab kõpi kulla mini
Kõlatawa poja naine
Et tule kõla kõtsemaie
Wõi nõt tütrii morsese
Õgurii lapse kaemuse
Ükspõ kõrsko kõrsese
Õpre pareiku paimatsesi
Kõlmas kõrmako kaemuse
Nõlgas nõgude sukkisse
Et tule Lapsa wõlga jaatma
Kaulus tõsi tõrmes
Tuli mulle kahju wõlga jaatma

Ei tule ei tule ei ollegi
Ei tule kaja wõlga jaatma
Kui so kallatüs minuje
Kõlatawa poja naine
Ostab toas tooli päal
Wõeja nõkk wõrsese

M.

Wõlsa tamme wõlsa tamme
Wõlsa tamme õue ole
Wõlsa tamme õue ole
Ei tule ei tule ei tulegi
Ei tule kaja wõlga jaatma
Kui so kallatüs minuje
Kõlatawa poja naine
Ostab toas tooli päal
Wõeja nõkk wõrsese
Et tule ei tule ei tulegi
Ei tule pannik pale tooma
Kui so kallatüs minuje
Kõlatawa poja naine
Ostab toas tooli päal
Wõeja nõkk wõrsese
Ei tule ei tule ei tulegi
Ei tule kaswatt wõtta tooma
Kui so kallatüs minuje
Kõlatawa kaswuse
Ostab mulle tule mulle tütrikene
Ostab mulle kaswatt wõtta tooma
Ei tule ei tule ei tulegi
Ei tule kaswatt wõtta tooma
Kui so kallatüs minuje
Kõlatawa poja naine
Ostab toas tooli päal
Wõeja nõkk wõrsese
Et tule ei tule ei tulegi
Ei tule pahlatt ostamaie
Kui so kallatüs minuje
Kõlatawa poja naine
Ostab toas tooli päal
Wõeja nõkk wõrsese

N.

Wõlsa tamme wõlsa tamme
Wõlsa tamme õue ole

Wõlsa tamme wõlsa tamme
Wõlsa tamme õue ole
Wõlsa tamme wõlsa tamme
Wõlsa tamme õue ole
Wõlsa tamme wõlsa tamme
Wõlsa tamme õue ole
Wõlsa tamme wõlsa tamme
Wõlsa tamme õue ole
Wõlsa tamme wõlsa tamme
Wõlsa tamme õue ole
Wõlsa tamme wõlsa tamme
Wõlsa tamme õue ole
Wõlsa tamme wõlsa tamme
Wõlsa tamme õue ole
Wõlsa tamme wõlsa tamme
Wõlsa tamme õue ole

O.

Wõlsa tamme wõlsa tamme
Wõlsa tamme õue ole
Wõlsa tamme wõlsa tamme
Wõlsa tamme õue ole
Wõlsa tamme wõlsa tamme
Wõlsa tamme õue ole
Wõlsa tamme wõlsa tamme
Wõlsa tamme õue ole
Wõlsa tamme wõlsa tamme
Wõlsa tamme õue ole
Wõlsa tamme wõlsa tamme
Wõlsa tamme õue ole
Wõlsa tamme wõlsa tamme
Wõlsa tamme õue ole
Wõlsa tamme wõlsa tamme
Wõlsa tamme õue ole

P.

Wõi tähes kõige wanem wõi
Meist tähes kõige wanem wõi
Lähsa jaama wõllema
Sõe tuli minu õhtama
Wõnalane wennikene
Ära ja sõida jõgi ees
Ära ja sõida jõgi taga
Sõida jõga keskel
Ehmatse kuldatse
Tagal mitse tapitatse
Ühe mitse kõga tõlgati
Üks pani kõga kalo koera
Wäravele rauta rakki
Ööa ülle tunni kella
Kõra kukkas ennu kaukumaie
Rauta rakki rabhumaie
Tagani kõlla tulhumaie
Üks tuli välja waatamaie
Wõeras mees wõeras kohune
Wõeras pulluke peosa
Wõeras pöri kännatsesa
Wõi pani ene kulda koera
Wäravele rauta rakki
Ööa ülle tunni kella
Kõra kukkas ennu kaukumaie
Rauta rakki rabhumaie
Tagani kõlla tulhumaie
Üks tuli välja waatamaie
Wõeras mees wõeras kohune

Wõeras-pulmake pensa. jgs. 168.
Wõeras-Skiri kännostesa
10. pani õue kulda koera
Wäravalja rauda rakki
Ära ellu tänni kella
Õue kakkas õues kaskamaie
Rauda rakki rukkandaie
Tänni kella talkumaie
Wõi läbi wälja waatamaie
Wõi küll tänäst oma wõnna
Oma ahut wastu kännett
Oma wastu wõtjatt jargijt
Oma mullt rätsukida
Oma kõrge kõrnastorka
Joo, wõnnatt kuhjumaie
Wõnnatene, wõnkene
Kas on jõgi nasna arnas
Nasne ärmas kaefa kallis
Oi oh ei oh, wõkene
Oi oh jõgi nasne arnas
Nasne ärmas kaefa kallis
Jõgi on ärmas kalgas smõka
Kallis kange jõa kohane.

18.

Lahka läbi Kue küla
Oi mine Kue naisin
Läksin läbi Landwälja küla
Kõrna mäe jõsta kuttuka
Kõrs ilusa hani pruut
Wõeras kallima premis juure
Oi mul alla aanata
Toop mul alla aanata
Wõi mis took jõuke panen.
Nõi kõrna tõbi päale panen
Wõi mis otte tõrkata
Saan mul otte tõrkata
Wõi mis kõva põuke panen.
Sydätt ärra kuradiss
Lenda kõrna näole panen

Wõi mis kõva päalle panen
Tõbrok kõva päale panen
Wõi mis tõbroka päale pan
Kulatt oira purukatt
Wallitt kõrva kakadett
Se ajas natukene jänatama
Kõva küll pima kõtmaie
Wõi mis mulle pima antis
Hõt mulle pima antis
Õpe ole alja watt oi päal
Pima õhet kõrkes
Õpe mina wõrkapi Kõis põlla
Õpe wõrkapi Landwälja wälja
Lahka kõva waatamaie
Mis sest õpetet õlanes
Wõi mis mehatt wälja kanes
Õpetatt õlanes pimes jaare
Pimes jaare kõva kanone
Kõrkatt kõi jõe kõnõmaie
Wõetatt õle waateõpita
Õpetatt kõva põrkõmaie
Õpetatt kõva põrkõmaie
Lõi wett rasva põlja kaudu

19.

Wõtsin mina mulla noore naise
Kui oli pruske küll pruname
Kui oli terve, küll terane
Kui oli walge, küll walusa
Kuhu oli kõrne, küll pähkla
Wõke oli oma mõisõrta
Käsn oli oma käsna pääl
Jalaw oli kanapi päal
Paras õuna kõrna mütsenaie
Oi te õun kõrna mütsin
Panin õuna kõrna kõrpsnaie
Oi te kõbe kõrpsi kõrna
Panin õuna kõrna põlwnaie
Oi te jõge jõtkus kõbu
Oi te jõge jõtkus kõbu
Wõi da jõge jõtkus kõbu

Jõtkus kõba kõlle tagu. jgs 169.
Jaanma ardas Kari oli taga
Kanni käis te toa teeta
Kõlle kanis kaswa kõnka
Nagin oma silmaga
Kuulsin oma kõrwaga
Nõe-õuna õige õõtsiga
Olla aja Kanjuga
Kõlle pere õunaga
Nõi ma wõisin parata
Kuuni kui õhtsin karata.

XXO.

Kõlle jõe muru wuuris kõnõ
Nõi on minu süämne tõõde
Kõrvi pöllal jo põldsin
Aoki mulla roostetako
Kõhe õõbi kõlawõhsi
Lõpa õepi õõpatõhsi
Kõawa õõbi õõpatõhsi õõtõhsi
Õõbi jo wõe õhu-kõrd
Sulgõe õõbi õõlga pääl
Nõi on kõlkud minu kõlmatt
Ja jo tõõtsin mina sõmatt
Saal pabe õõgi õõpõõl jõua
Lõõne langu õõmal pima.

21.

Laahja minna labba naise
Labba naise jaba õunnab
Jaba õunnab õõnõ õõrdab
Jaba rooga wõgõb maõda
Topke mulle õuppa tõmi õõbõõ
Õõpako mulle õõsa. õõbõõ
Õõtako mulle uhuõõ õõrku.

22.

Nõi mina õõõsaõõõ
Kõõsin mina kõbõ õõõõõ
Oi ma nõõnõõ õõõ, mot
Nõi ma õõõõõ Õõõõõõõ
Õõõõõõõ õõmbõõ õõmõõõõ

Lambõõ õõmõõõõ õõõõõõõ

Tõid aga tähte tõsta mõtsi
õhtsi kõnni tõsse päälle
tõsi hõlbus ootama
Nõtõsa pä õhtsa
Õõga kõrje põppa porte
Kõrje mõtsa jõa porte
Kõrje jõel kõlbu tõkkes
Õgk to sõnaks õtte mo eesta
Lõõrutõks minõ tõsse jõgi
Jõe kõnõks, koke kõstes
Õõrõsõ õõrje õõrõsõ kõrje õõrõ
Õõrõsõ õõrje õõrõsõ kõrje õõrõ
Tõõ aga on mul õõrõsõpõksõ
Tõõ aga on mul õõrõsõpõksõ
Õõrõsõ õõrõsõ
Õõrõsõ õõrõsõ
Õõrõsõ õõrõsõ
Õõrõsõ õõrõsõ
Tõõ aga on mul õõrõsõpõksõ
Õõrõsõ õõrõsõ
Õõrõsõ õõrõsõ
Õõrõsõ õõrõsõ
Õõrõsõ õõrõsõ
Tõõ aga on mul õõrõsõpõksõ
Õõrõsõ õõrõsõ
Õõrõsõ õõrõsõ
Õõrõsõ õõrõsõ
Õõrõsõ õõrõsõ
Tõõ aga on mul õõrõsõpõksõ

Tuppi-ehtaks tõrd.
Kõrs oli kavul kõnn päälle
Ühe tõmm sai jõe selga pütti
Et oli rõõmus rohtu kõrra
Ja kõlel jõguda.

92

Hänapori-maeti
Rõõs kõik rõõsk
Ans pea sõrk
Kõik alle jõe mõte
Lõbinal jõ labinal
Koko kalli kaeja
Kolme ajuta koraga
Pea tähna maeti
Kalk kõlle kõrk
Pikki jõe sõrk
Wäts alti klaasi mõtte
Kõlenal jõ kõlenal
Kõik kalli tõkaja
Kõlen muste rõõmaga.

93.

Ehpi me näpine Hanskonõd
Mõõ papi rõõda kõnõ
Wõna kõtte kõlle kõnõ
Kõtõme sõpi kaeja
Et praks kõpal kõõ pota
Oppe kõõ jõguse
Sõi jõtt kõpja kõkatt jõe
Kõõtt jõe kõrõõle õõmaeti
Sõi jõtt kõpja kõkatt jõe
Kõkatt jõe kõrõõle Kõõ kõpja
Sõi jõtt kõpja päätt jõe
Päätt jõe kõrõõle pudru pütti
Sõi jõtt kõpja kõmatt jõe
Kõmatt jõe kõrõõle kõmõ mõõja
Sõi jõtt kõpja mõatt jõe
Mõatt jõe kõrõõle õõkõ jõrve
Sõi mõtt kõpja kõtatt jõe
Kõtatt jõe kõrõõle õõkõ vaa
Sõi mõtt kõpja jõkatt jõe
Jõkatt jõe kõrõõle õõkõ pini

94 II

Lõõke Mardi jõõ tulla
Mardi jõõ tulnõ Kõõ mõõda
Tõõ mõõda maaja mõõda
Mardi tulnõ tõmmeeta
Tammeeta kõnõ päätte
Tõõnõõ õõpa mõõda
Õõtõmõõ pooja mõõda
Sõõ Kallatõõ kõõmõõ
Lõõke Mardi jõõ tulla
Mõõga tõõga tõõ kõppa
Kõõga tõõ kõõmõõpa
Sõõ mõõda mõõka mõõja õõ
Õõ kõppa nõõ õõne
Õõ kõppa tõõ õõne
Õõ kõppa kõõ õõne
Õõ mõõ õõ kõõ õõne
Õõ õõ kõõ kõõ õõne
Õõ õõ kõõ kõõ õõne
Õõ õõ kõ

1. Kitk Laul

Kerp aednast välja,
Nõka päkslid sulga
Kalli kukese sulga
Kõrad rõõto võtma.
Kulla värvad ja pai värvad,
Sulge kõmmel meile.
Meil on kõmmel kõmetandsu
Kahe kana munad tarespe.
Ees laudas küre praadi,
Taga laudas kalle praadi,
Üksi laudas kirjud kitse praadi
Need Rahvlel on jõe valmis,
Sööge Kui Ka Jännik.

2. Ärsti mõte sõnad (Kis leyes mõnge mõtse kõda saab) 5.

Kõda roida nattaseya,
Emmed minu mänginõ mättaseya,
Korgau kõse kämmedega,
Hõppaw küre sõmmedega,
Loõw aga kasti kõrgedega,
Kõen minu natja naeresteya,
Emmed Kui neude neidega.
Kõda ma ammu ormastajn,
Lepsist saadik kõrvatajn.
6.
Ükskõ jõe minu elemine,
Kõikõ minu kõrgemine,
Kõl minu taktjn,
Kis mõõna Kõrtjn.
Ma teõks laa taule peale,
Aida õngi äärd peale,

Laul sõi kõige kõmmatsi
Sõna tuli õige tõtõtsõ
Kõlli tuli õige põrpõtsi
Ongu olgu vaz tuli pikka
Kas kul kõikas kõrutõne
Kui mina tulen õige kõrra
Ei pärast nõrka pärast
Sõi taka taka Lendgõte
Õõka õõna võõgõte
Sõõ taka pääl pääl pääl
Tõõta õõna mõõgõte
Kõõ õõna kõõ pääl
Kõõ õõna võõgõte

Õge Kõrid põõ maõte
Kõõ on taõmi õõnastõ
Kõõ kõõtõõ õõnõõ
Kõõõõõõ õõõ võõõ
Õõõõõõ õõõõ võõõ
Õõõ õõõõõ õõõõõ
Õõõõõõ õõõõõõ
Õõõõõõ õõõõõõ
Õõõõõõ õõõõõõ
Õõõõõõ õõõõõõ
Õõõõõõ õõõõõõ

Õõ Kõõõ õõõõõõõ

Koja mattsa vaare peale,
Koja kabru leke peale,
Kuna saare-otsa peale,
Ise mina istuks narva peale
Kubor kuise Kõrra peale.
Siise kõiks mul südis laevad,
Mõõda kõiks mul mäima laevad,
Kaudu kõiks mul Kuba laevad,
Ja torka tubaka laevad,
Sauna torka saia laevad.
Üks aga üksles Olevasti-tornis
Seine räägis Räätla mõisa,
Kolmas Kalus Keila kirk.
Kõiks su alevad Olevasti tornis
Se oks ilusti ehitud,
Oleks su olevad Räätla mõisa,
See oks vahast vaipatud,
Oleks su olevad Keila kirk,
See oks kimist külatud.
See on minu vend võib vellelda,
Kas mina vend võib vellelda,
Aava laida aantada.
Real olid jes kõl sinised õied,
Sini-sed õied, punased parved,
Ülen õõsed trippid õuna punast,
Maka talid trippid marja punast.

E.

Jaana, jaana Jaanike,
Aka kauna ajaike.
Joppis tõrka kaniskas,
Mattis mära männiksus,
Jättis marja varjaks lepaks.
Worsast kasvis puuk koku,
Pai aga jorja jõuda koku,
Ajandale Thüri-kalli,
Kaningale kulda Kõrvi,
Mind nennal veri punaseks:
8. Päkapäär jõuo mina pütsa
Kõrtsis,
Esmaspäär oli mina magav,
Teisepäär kavis teole minna
Kis oks kõrg koju ajama
Teole ruuna koju toma!
Ei läin peremees, perenaine
Ei läin pere preme neiu.
Oli mul üksi anius õde,
Oli mul üksi marsis kaksi
See oks kõrg koju ajama,
Teole ruuna rakendama
Kus oks kõrg ikkendama
Teole ruuna rakendama
Ei läin peremees, perenaene
Ei läin pere preme neiu.
Oli mul üksi anius õde,
Oli mul üksi marsis kaksi
See oks kõrg ikkendama
Teole, ruuna rakendama

9.

Kül mina laulaks.
Kui mina tekiks.

Kardan koju kosterad,
Ule loks lokserad.
Mul on kodu kuri ema,
Wana isa, aga vali.
Ikki andvad ohju-arki
Ohju-arki, jubte-riepi,
Pulle-riepi, kadla korku.

10.

Kitter, kuhjas aidamees.
Neid on pärgus koige ees.
Kis neil jõis sel kuja anaks!
Kuuna kuis sel kuna peal,
Mära kael neil kaenduks.

11.

Wana tütrük vaeva elu,
Ja tema karjus, ei mis valu.
Kui tema kõndis korkoli kaendus,
Kadla kot oli korgu otsas,
Tuu aga pesi oli piske jees
Kahr tema jõi ja jeal tema
Wana tütrük vaeva liiaks.
Kiirsed on tal pras jõi kallid.
Pummatid on linnas kallis.
Tahab kallid mustaks lotta,
Seeya peiske silma pettu.

12.

Tütrukud ja võrsed.
Ei jõi naised linda kesed.
Elge minu minule,
Ja pannem kõlpsa ammetis.

Sui panen sukka Raduma.
Talve tarku Kudruma.
Kuuks Kuubi nõõluma,
Aastaks aset leyema.
Päävaks peaka otsima,
Kui ei tule ei paluzi.
Saaga les mulles muhel jaama,
Pauke otsas paikate.
Paud klid priiks pulmalaste.
Kesse Kallis kaapi näesse.
Kaived armjad abi-paani
Pikelgas pikkad peeu poisse.
Kui ei tule, paluzi.
Saaga tei jahtis kapsed jaama.
Kis ei lase jõi majadel
Kaska pai ja päälo panna.
Tulda saaks kustutada,
Pade jängi jamemaaresse.
Hoku kaski roske jeest.
Naine nurme rüeleht,
Ja ots lopsel lapsejad
Nookel nutta võttejad.
Wanal vaizis kojad ka.
Ei jaaks lopsel lapsejad.
Ei noorel nutta võttejad.
Ei vanal vaizisdajad ka.

13.

Oleks su mina olmine.
Jeiseks moiud kegemine.
Kül mina teesteid.

Mis mina teeksin.
Ma panen Jorssi jantama,
Talupojad taadelema.
Ma panen Herrad harjaseks,
Sandad panen ikkeks,
Ja ise mina isikseks jaluseks.
Ja preilnad Kalle püksideks.

14.

Wanad tütrukad wõtsse virule magama,
Nüd kui lõtda õrrastesse,
Wana rattast rasvatõkse.
Wiis neid wõrs kaubatelle,
Tupat saab taali lasa eest,
Seda saat sandi saapa eest,
Wiis saab sana kübse eest.

15.

Teeda wiske küü läks kalki,
Teeda ilma jahutätta
Nüd kui rukki Rlõita.
Soitis lenna puretle,
Mis ta seatt jõs Kaupa wõtis
Pääva Karra peritsis.
Seda nacka saia tainast
Kaus Kaunist nacka Kodja toinast.
Wiis nüs Poja Pokka Kätte.
Seda Pokka prõõdimaie
Püksi ümber põõramaie.
„Jõi minud tättad jõi minia tättad.

Es ja pea prisKeks saad,
Ilusaks ja ümberkujuks,
Es sind mehed mõistavad,
Hattid Ja sind kalbid armastes.

16.

Kuk oli kena Kudras Keela,
Kana oli Kena südi sulge.
Lõrs jüs südi sõõlima.
Pokka mehe pima ofemele
Kõgas tema Kõtti käie,
Sõõlis tema rookka käie.
Sõl olid palju wõõrijad,
Kudsus Vormest kudsus saarest
Kes jüs Kulda kutsumatta?
Kuhjas oli Kulda kutsumatta.
Kes on wõlmis Kuhja vara.
Sak on valmis Kuhja vara.
Koma kõpsud, mõni marja
Sõõlika südame rassvõõ.

17.

Kül jain, kül jain õrenikke
Kül jain, kül jain Külmetaks.
Ojä ääres alli taka,
Kuiva ääres jenestada.
Enne kui jõe neid välja tulnud.
Sai jõe neid välja tulnud,
Sid ma jorkisin jalaminke pää
Nina kraten aja nurkas,
Käänd wastu Kiuine nurk.

15.

Üks laul on tehtud mis on uus,
Kõl õpimõe Näärd-Raus.
Se laul on lume mõjõdest.
Kust wesi jõrkist jõgedest.
On tehtud uhke ruudist,
Ehk olga neid jus Korkja Kolm,
Ei nad põle rikkad rukkatolmu,
Olga neid põle tapnud talwe Kalmu.
Lemmõ oli külmast wõrk.
Ja Käsi laks mitte Kirk.
Nüüd põle muud Kui nut ja Kõra
Tulewa jurud wõrk lõppe ära.
Ei jõrks uuest armastada
Kesstewahwast Kawastada.

17.

Hunt oli Hiskoorte poiss.
Karu oli Härblas Karjane.
Jänes oli Laanikas laambrine
Rebane Kuulas aidamees.
Põder oli Põrkas põllameed.
Kärp oli Kuila Kirkumees.
Wäi oli Tallinna wõõrimees.
Pajaw oli Kõdu pajamees.
Tuurat oli Kõlga mõtsawaht.

18.

Lenna läks se Pillawere.
Pillawere ja willjawere.
Lenna Kippub ija mere.
Seni Kõl on rahwal pea.

Ja üdleb waata tu on hea.
Kül hoia jõõrikk Poomu nee.
Ja Poomu peal Pa istab mees.
Kes Kõdu Kõl on hallis pääd.
Kes tuvad ija pääwas häädi.
Näed mõtsat ajad mawad.
Ja rehe ahjad Kültawad.
Nääd Kuskwad püsid, jüntradkuk,
Jüs Küpsis Ka se wana mald.
Kuuda tee pealt Kõse Käänd.
Kas wilja mõõtad täide tulad?
Ehk on Ka wahest pandajäänd?
Ennemuiste ranal ääl,
Ogedest Ka meie maal.
Kõl äed ja wennad elawad.
Kes a koke wasta tulewad.
Kes wõttab Kintad teine nõõ.
Ja oma küünal tahi jõõ.
Jõe es jõda jorja jaak.
Kalma Kokast wälja ääl.
Se wälgarei jõnd nes pimees.
Kes wana Kolgal põppa jõõn.

21.

Eit minud Kässkis eistada.
Taat minud tõõkis nõõkutada.
Ei ma tahtnud eistada.
Tahtnud tõõkis nõõkutada.
Eied eistasin eide järel.
Taatkud tõõkis tõõdi järel.

Eit jus lähs mul heina.
Pani jarwed jema.
Jaan mul lähs karna.
Pani pürsid warna.

22.
Kust jo ühs neid jagasid jäänud
Joppois neid tahtlet wiskud.
Seapois neid jüdi teistel?
Kui jo wald pole warna näinud
Trepois pole warna leida teinud.

23.
Hüle, Pilu Karja
For mullo Ille mere metsa.
Jõe mullo heina.
Mina heina lehmale.
Lehm mullo piima.
Mina piima pörsale.
Pörsas mullo Rälge.
Mina Rälge ämmale.
Ämm mullo Rakku.
Mina Rakku reole
Reo mullo Rukka
Mina Rukka Lammela.
Lamm mullo lehte.
Mina lehe lambale
Lambas mullo villa.
Mina mllu wiltsikuse
Selle villad tossikuse
Oneful terwa juures surkad.
Lambi selle laias Pappetod.

24.
Jõe, lepe, küreRend
Tumalme rehkiRend.
Kust ja lähes küreRend?
Ma lähen metsa puid raiuma
Ent Kui paa RuttRuh pähe!
.Ah ma jooksu juurd alla.
Mis ja sest jüs öra jõõ
.Ah ma Jüs paa Pörst.
Ent Kui paa Pörst Rasta hakk
.Ah ma kraabi Rõuneja.
Ent Kui kraabid Korja lõkki
.Ah ma wõid wõija.
Kus ja Ken selle wõi wõtta
.Noore naise näRuksest.
Wana naise rehwikust.

25.
Üks, nüst, nüt, tule meile.
Meie eit tuleb homme teile.
Toob jooja saia.
Pikka pikka piima.
Wõsk wile wõina.
Ka tilla tõrwa.
Wana ratta rasma.

Riistlt fol 16 rul ehtsaks tõlgitud
1876
J. d. Hambergs

pg. 184.

pg. 185. Anno 80 Tõlver 1874 Mõrg.

IX

I. Meiste mehed, miiste narsad,
Ulus õelge kudrukud;
Nes kuld ükst wõeralt maalta,
Se sinine, pää punane,
5. Saka sakja kuue karwa;
Nes kuld pesa penni peale,
Rõgudesse, raagudesse,
Ulla alla õlgedesse,
Karja aeda kaluksesse
10. Meere äärde maadusesse
Panna äärde rõgudesse?
Kui ei miista, mina aga mõtken,
Õõsu kene linnukene,
Ta kuld ükst wõeralt maalta;
15. Sua sinine, pää punane,
Suba sakja kuue karwa,
Ta kuld pesa penni peale,
Rõgudesse, raagudesse,
Ulla alla õlgedesse,
20. Karja aeda kaluksesse,
Meere äärde maadusesse,
Panna äärde rõgudesse.

2

I. Tahtsin wikat kosjas minna,
Rika pere tidele,
Rika pere laadile,
Ja rika pere tütrele.
Rikas hakas minda angutama:
„Sina warne wabadik,
„Sundi sauna mehe pilane,
„Ja tahid meile kosja tulla.
„Sul pole õepal nist pelget:
„Kamatsul kulast kerjatud,
„Kübar päke palgatud."
Mina uga müitsin, kõke küitsin:
„Ei, ei, ei, ei pere tõle
„Ei, ei, ei, ei pere laabi,
„Sul on ilus lütar kül,
„Ei see wiitsi lõoda seko,
„Lõoda leko, warwa näha;
„Kis on teie leiwad tainu?
„Lehmad on teie leiwa tainu
„Herjad ahju ajamud,
„Nulikaa on muudu tainud."
Kuuk sis seda tainukse?
Lehma sarwed olid laiwa pes.
Kis on teie liiwa laad;
Ja mis on laua alune?
Laua alust aja labidaga
Ja laua pealt aja labidaga.
Küs on teie kenne kaus?
See on saast kül sõdane,
Kanad wälja kraapinud,
Sellega sael talunud,
Ja kõrsna müüri määritud.

3

Palma laul (andida jägades)

I. Sinni olid, sinni olid eidike,
Sinni olid, sinni olid laadike,
Sinni olid kiilas kinaskese;
Ja olid wali warrastese.
Nõõd ole kiilas kirstu otte,
Ja ole wali waka otte;
Kiisse kimone kirsta essa,
Wõisuse õlle waka essa,
Kuuskuse kirsta kuke essa
Seitse jagara palga essa.
Orge armad mind ei unge
Parmad sest pa haka pange
Et pole kaida arajõudu
Millas see wilets wei med lagi
Waene annid walmistas.
Sawel ja wintsis wikat õõel,
Kawade kõhus nõra pitses.
Seitse õpal ka sukad kangi,
Õhsi paistel praetad õlega,
Seitse wing oli sitke jõudes
Kesta wing oli kimmadel,
Õhsi paiste partsidel.

W 4.

Tahtsin minna lalgul minma,
Puhi pulma ju rutata
Ohra warule warudo.—
Läksin ijalt hoosta saama,
Emalt häida ehdida,
Wimalt waske waljaida;
Ei tehtud hõbe sõrmuksida,
Ema häida ehdida
Wnditt aga waske waljaida
Ode hõbe sõrmuksider.
Läksin alla kõnamasse—
Hõnast ma kerksin hobusselta,
Kaddhõnast kabjad alla
Kaud aga rohuk rangid kaela,
Paiu koorest päitsed päkst;—
Sõitsin Siira silda mööda,
Tudrikud mõlksid Turgi poisvad
Narsse Narwamaa põisvad,—
Sõ ole minu seidu seidis
Ja halli laiku hinge auer.

5.

Es ära kui ilusad naesed,
Taganege kargad naesed,
Warjake wanad wiletsad.
Tooge minu käli kädesse
Ja wõna naene nähtawasse,
Kas on wõnasse ilema!
Wõi on wõnasse elama,
Ehk õõna õõna wäärilõõ?—
Sest seia minu wend on wõnad jõõnud
Wõnad jootnud, saiad säälnud,
Siia sõrmused segamud,
Käbe pressid pilustamud,
Poolad saalad purtamud,—
Aitüma kõnu Jumalal!
Ei ole õõnasse ilema,
Oppisse wõnasse elama,
Õõna õõna wäärilõõs!

W 6.

Eik mul sure eile ära,
Taat aga käna komikas.
Eik mul wõide ukksikwaisu,
Armuõ läksid aknast wälja.
Eik mul wõide keeda mõõda,
Armuõ läksid aeda mööda,
Eik mul wõide kaua jõure,
Armud kaua kaldo jõure,
Mea läksin eide kaua pea
Tõise õlles eidele!
Tõise minu kõrsku kõnitama
Wõime waka walmistama
Ei wõi toosta tütrike:
Mõõd on al ja mõõd on pea
Muru on kaewmud mulla p
Sini lilled silma peale,
Kullerkupsud kulmu peale
Blangad kül õlade peal
Rõmal paiu õõnde peale,
Ma loon kuralk tulisõõda
Sõelun muru mulda pea
Aru käna kaua pealk,
Sõnililled silme pealk,
Ja Kullerkupsud kulmu pea

7.

Wõõma hakkõõn kuulama,
Õõdama ja kuulama
Siis jäi kuspas kaulama
Kuppja wald jäi waatma
Sakjad sõrwil seisama,
Kõõsk ja lapes nõõs kuulu
Kõõ õõna põlal kõndesõõ
Aru äärs äästasõõs
Siis nõõs kuulus õpsõõs
Sugud ma wõtsõõ kulsa
Kuulud kalika nõõsta
Sõnad säeru nõõlgasõõ.

8.

Kõik kuid kuiwa, Kanawere sarwe,
Wäerad weikesed angus sarwed,
Wõndlad Kaugud ja ramis rauad,
Aitore Mõarki, libarme kingu
Libarme kingu ja wilekes kõngu.
Tere, tere õõtse Kuu!
Tere, tere õõtse Kuu!
Kus sed seemäd saamid said
Kahe Kõõne Kõõne käänis.—
Õõtse kolmõ, kolmõ sõõmõ
Kaara kõõs ole kõõnõõne
Ja ohra wars õõ wiwõõne,

9.

Rõku wõõka sõõra kuõõka,
Surapu saõõka puõõkamaõõka,
Laulame nõnda et laksatõõle
Musta kõrja mõõrabõõle,—
Jaanõ põlli kõnge ralli,
Ralli ralli, poõõsõõke,
Põis ole Poolama kuningas,
Naene Narwa neidsõõke,
Tütar Türgi kuldo kõnga,
Ode Kõõwamaa kuningasa.

10.

Lähme wälja kuumma,
Ohtust õõe kõndima.—
Olgu õõe ehk sauna peal,
Olgu laus ehk lauda peal
Wõis mõõst seal üõõ nõõga
Ühs kõõsk neiut leõõse käõõst
Ja kuõõlek hoopleõõ maõõst wäõõst
Mul paõõ ramu kuõõde sees.
Wõtkem õõ karwe pidi taha,
Jaadan lauda august maha,
Lauda ühõõ kamma taha,
Siis sar nõõd, et olen mees
Mul paõõ ramu kõõde sees.

11.

Mea olin õõne noorukõõ,
Nii waga, kui üks kuõõkõõ,
Ei tunnud muud, kui mõõsa puid
Nõõd kõõsõõd ja roopsõõd
Mis kaswõõ suure laane sees,
Ja suure puõõka mõõsa al,
Siis tuli üks noor neiuke,
Ja keda ma ei tundnõõ,
Ja woatas kaewa poole,
Nii kaõõdade silmoga,
Ja silmast tuli weõõ,
Ja jooksõõ see käõõ—
Ja õõtles mul: mu armas põõ
Mu tuu ja õõka oõõd saa,
Ja kõõgast wälja rändad,
Ma tahan armastada sind,
Nii kaua, kui on mind ja sind.

12.

Nüüd kõik maailm on hõõrgamas
Kõik hõõd mõõsas magamas,
Wäid mures waliwad mõõ mõõd,
Ei õõn õõõ ilma peal.
Mõõ õõn rõõma päiwi näõõd
Nüüd nutuõõ on kõik mõõdõõ läõõ
Ma õõn mehõõst ilma nüüd,
Ei õõnud mul ei õõmal põõõd
Ja pandi kroonut teõõma,
Kui õõda saa õõõ mõõma,
Mu luõõ põõ õõõ waõõõ,
Mu sõõõ õõkki käõõõs.
Nüüd seen ma mõõtles oma õõd,
Ja walwan mõõõmõõda öõd
Ja jälle ärõõõ mõõma jään,
Kui õões õõma paõõ näõõ.
Mu abikaas, kus oõõ saa,
Kas õõõ maa või mere peal,
Kas õõõ õõku põõõnõõ
Ja kõõõ õõõõ

13.

Oh kui ilusad linnud,
Taewa peoline warased,
Mis tae meile olesit.
Eht mis teie laga arate?
Tuate mae pühid,
Wõi lapse lane linduspid?
Mis pühid on armu pühitud,
Laane linnud armus lasbud,
Meie nein wiidi ilu ära,
Eile enne walgeda,
Taine taewa koi di kubi
Mellandas ta wimaks nähtu,
Pornus ta pea ehitud.
Ja Narwas naeste rieles.
Tõke lõpi see on wale,
Nüüd käis täna kirikus
Neiu põitis paja pelgis
Peiu hobuste eesa.
Neiu tulê teie õue,
Tuli teie tsa ete
Astus teie ahju ole
Kargas teie kamerisse.

14.

Ija mul ütles ollegas,
Ema ilmal tullessa,
Wõta minu õiget õpetust,
Ära jina kipu Kirge peale,
Ära jina laha tantsu peale,
Ega jina waata waltsi peale.
Jkona kipub kirge peale
Uhke tahab tantsu peale
Kalge waatab waltsi peale
Ja käi teul, kui lihane,
Korral kui Kodu Ranake
Läbi fitta, läbi sopa,
Läbi roja rooniates
Leiwa seen sul selgi peal,
Kalja lähkor Kaela peal.

15.

Uhk, tuhk, tuhk tule mõtte,
Mõte ei annab minu sinule
Süt piima ja waat wiina,
Kaks kalkuni kauba peale
Paar herge paba peale
Kirjud sukad Kauba peale.
Ihk, sihk, sihk ja Kala saba
Opu taari pudi
Mage leiwa tegu
Täna tehti tegu,
Eile tehti tegu
Raku Kaks kalm
Raku Kaks kalm.

16.

Hiir hiipas Kasf kargas,
Wana Karu läi drumi,
Läi drumi lähki
Sai waka wilja
Ja wiis tagel wiina.
Kirp aknast wälja
Luu nahk taal selgas,
Jänes istus krepi wahtis
Käeru waste wõtmas,
Mis ta nendel sia andis.
Hiiri ipsid, Konna koppis
Warsa lind ja warse soolid.

17.

Tere hõla Edus,
Usla minu tiigi
Ajuna mulle muusa
Ära leise usu.
Sina minu kuwe
Tulewasel suwil
Meie pulmad peame
Kellest leisid leagi

18.

Sinni oli poiga iide poega,
Kui oli naine nõudmata
Teine pool oli tellimata
Kaasa Kallis Kauplemata
Sinna lenna lõkjus laugendiste
Ja ka pankus paberisse.
Kübar oli peas, kui kirikus Killa
Wõe kui wihma wiha kaar.
Sai ka ärsel naise wõtmud
Teise poole tellimud
Kaasa Kalli kaublemud
Siis ka kargab kallsudes
Wana Kasuka nirakates
Sild oli suka pinar kinga
Waks wana kalukast
Ohelik oli tema wõi
Kõige liik kubara peal.

19.

Sui ema läi mind ilmale,
Wiis kirse lauda körwale
Ja ütles Hüra Mardile,
Kui sia weikse pardile

20.

Mu armu Kene pilkas mind,
Siis läin ma naerdes Kätt
Mia wõtsin selga leiwa kot
Ja läksin oma teed.
Kui selja taga oli ka,
Siis un nustasin teda ma,
Kui ile olas waatas minu, ja kuis minuga
nutaga, Mis pugemees, kus minii läksid ja
minu kosjus näevaga. Oh mis ja indmi
kosjad läksi, Waid minu kus jäi teda teisi.
Kuulsin Kulla õigawat,
Ja surmas kada Kaswatad.
Läksin külasse kuulama,
Külas on surnud wana päisi
Waldas kakse walged kasi

Kus mie maha pidi maetama
Meresse mõda porisse
Aja laha hallikasse
Sohu suure sopa auku
Need ei Kübu kirikus aeda.
Jes seda poisi laha nudis.
Susi 21 seal nudis suuri silmi
Hunt seal hauna äärepeal
Karu seal hauna kalda al.

W 22.

Ole kisi mul seäse silmas,
Säase silmäs, kirbu körwad,
Londaks üle nelja wälja.
Uhs oli wälges ehza wälja,
5. See oli mies maesle wälja.
Teine oli wälja raki wälja,
See oli mäe naesle wälja.
Kolmas oli wälja kaeva wälja,
See oli meie poiste wälja
10 Neljas oli wälja nipu wälja,
Se oli meie neiu wälja.
Las ma ütlen kagas pidi,
Warsti wana järje peale
Ma londaks üle nelja wälja
15 Uhs oli mehsa kaes mehsa,
See oli meie naesle mehsa,
Teine oli mehsa kuuse mehsa,
See oli meie maesle mehsa.
Kolmas oli mehsa lepa mehsa,
21 See oli meie poiste mehsa.
Neljas oli mehsa õu nipu mehsa,
See oli meie neiu mehsa.
Tahas maa ütlen kagas pidi,
Warsti wana järje peale
25 Ma londaks üle nelja järwe
Uhs oli järwe, õlle järwe,
See oli mäe naesle järwe,

---

*) Uhs saab sagedasti rahwa keele
sisse nimetatud.

Türe järwe, wiina järwe,
See oli mae meeste järwe.
Kolmas oli järwe, Kalja järwe,
See oli meie poesle järwe.
Neljas oli järwe mõdu järwe,
See oli meie meie järwe.

23.

Annekene, ärkene,
Sa saad maiduga mehele
Lüdi Jaani Kunule,
Kasari Körtsi Koarible,
Wanamõisa aida Andrusele.
Liiwa Türri loi sulikuksis,
Puuri Jaan löi purpure mütsi
Sogna Andrus andis panta,
Kiriweres leida Kihlati,
Lauk na mõisas lautaladi,
Wanamõisa hera warud tegi
Nõba mõisa prõua pulmadtegi
Suures Roopsis elid sukad ant ud
Tartu linnas kanuke pandud.

24.

Jaanikene aeni kene
Kaitse, minu õde Kallekese
Kui ta läed Saulu wõerusile
Hõbe sul eest wõetakse,
Soome sulge seutakse
Heinad ele annetakse,
Kaerad ele Kanetakse,
Rokka loobi kuakse.
Sind innast kupa wäakse,
Tooli alla anetakse,
Pädi peale paneta kse,
Laud sul ele löletakse,
Ja road peale kuakse.
Anta kse peale kaue road,
Kanta kse peale Kaua road
Tänaks peale pardi road
Suaks peale kui road,
Süskise lihad jaiad. —
Hall meel Kul kanelihast,
Kahju taka Kana lihast
Sälgi Kahju pardi lihast
Süski Kahju soo lihast.
Kui ei koia kella seesta,
Ega ei Kaitse Kalle eesta;
Kui kuled näari wõerusse
Hõbe sul eest ei wõeta
Oja äärc astakse,
Seiwa Kalge seutakse,
Oled ele anetakse,
Kalkad ele Kanetakse
Wee kober wiiakse.
Ennast kupa Kulsutakse,
Isle alla anetakse
Sak sinna peale panetakse,
Laud sul ele löletakse,
Road peale paneta kse,
Hüüi ipsud, Kõna kapsud
Sääse sääred, parma põiad
Ja sõti Ka sidame soonede.

25.

Ma olen wanne Kuila sõs,
Kel pale munad, Kui kiwi las
Kaks kopi Karla Kaki Ke,
Kui pere nast noen kubuwad,
Tuk leiba Kahe silguga,
Sig silmad ika loobwad,
Hambad kinni ha Kawad
Küüned Külge Kukuwad
Sarwst kanud wälja wodawad
Kui leiba Kahlu nal ja ma.

26

Kui juhtusin jooksmad õlema,
Ja kartsin kojo kulema,
Mul sõrmane augub sis
Ja üdleb: „sina raibe mees"
Kui siga wiinast haised sa,
Kui wõin ma sõge Kanata.
Siis wõtan taale waslata:
„Oo sa! jõe ole waid, Kui tal,
„Ja glad mihe kirnne al,
„Ja Kodu soh Kuse, Kuluba,
„Kui mina jõuan komida;
„Kõlm Kordaga pawa jees
„Sul Kahwi Kalel ahju es,
„Se maksab wisliist raha Kõ.
„Kui enamb, Kui wiin ület mul!

27.

Tubluti kulge apsi,
Õra nael karjad wiidne kse,
Kõrad maha löödne kse
Karjane Kääksub Kõnu ohas
Madres masta karja Kallal,
Käsib püsid pidi lüia,
Märgad luhtse lõppida.

28.

Ei tõuse kuul, ei paista päew,
Ei ole hobust waketa
Ei warsa wõna waste saa,
Ei pirpus, piibu pähja kaa
Õhtul sõit d jumed sarwed,
Taise pere kiisel Kõrued sarwed,
Kus mina täna jääre põhtan
Saab ma homme ütu wõtare.
Ilus piip ja pahkne puu
Halli soku säärc kuu
Muist see tahtis mu Kõrst otsa,
Ei ma anud taale kaista.

29.

Hiiw wõnu werud silmad,
Meie Küsul Kerus silmad
Kolm Kadas, metsast leidi
Jaani Koplis Kuhja labal
Kokk oli Kää, ja Koores naeris
Kilpstas wana wõisa nina
Kopstas wana Koore kinnu

30.

Wiiw wellad, Tartu tarud
Ria rihmad Roopsi pükside
Jooge meie Kärtu Kalle,
Kärt oli Kõnne Kebrama,
Kõrt oli worlas jooksma
Kõrne Kaa Rangast Kudusma
Nied kaal kegid nihwa, nähwa,
Sugu kaal kegi sihwa sähwa.
Tõlla pund kegid krahlat ka.

31.

Õlut oli kullus, taar oli tarka
Õlu oli wiha märjuke,
Ja willis meeled meeste peast,
Tooled mehed poide peast
Nalukse narste peast
Tüki tüdrikw õlle est.

32.

Mai joome jõudu mõrda,
Herjad Kündwad kinda mõrda
Meie põllad nõnda marjad,
Kõpimata nisud herjad,
Ohnawa herjad ilma hoolekz,
Ilma herjad õhtlad
Ja rukki vehed lõpetab.
Islab kõas kooli peal,
Wõtab poja põlwe peale
Ojab järu, annab puru,
Sa mu silma terake
Mind suurem söömu ke.

33

Jürri jutustas minule,
Ühtlis pôdra pôlal käind,
Karu Kaera nahad saând
Ma wõssin pissi poniqilla
Halja raua aktna pealta
Mis laskkin pangu pôdra pihta
Juhtus Karu Karwadesse,
Tõõr läks metsa põigates
Karu Karabõs järele

34.

Uiuui, ui, ui uhtkeel mehed,
Hirmas Rangelt Rangel mehed
Tulgu ütte ja lõigu minda.
Lõõn laal kutes kurjast wõlja
Sadamed lõõn säärest wälja
Walu warwasse wahelta
Suitsu suka paela alta
Keeru kinga paela alta.

35.

Mis mina Kuulan krilli lies,
Trilli lies, kralli lies;
Ma pole kera aida waras,
Wiina Keldri Kiskuja
Raha Kasti lõhkuja.
Sõidame Sõrmu tõna alla
Seal on kera aida wargad,
Wiina Keldri Kiskujad.
Ja naha Kasti lõhkujad.

36.

Ui, ui, ui, ui juba jälle
Käisin Käbi külasa,
Seal seda wäke wanuki,
Kuninga Kirja Kirjutki
Selga mule pandi Kuningakuube,
Wõõle würsti mäeguke.
Tera ali suur, ja raud oli raske
Ei see Käinud Kaksi mõõda,
Ega see jooks nud jalga mööda.
See keitis selja hinge pealt
Kahjus Kulla Kaela pealt
Sõõlis wäga mööda sudand.

37.

Muud ajad muna aiakesin,
Muud aga kunnid lukkerkaes
Tuleb see õnnes ühtu aega
Kallis Kaasa wõtma aega,
Teised lähwad sängi,
Lasewad mängi.
Ma lähen nurtes nurga pu
Tõõran Külje, tunnen Külje
Tõõran selja, tunnen seina
Kabistan wana Kapu Kaski.

38.

Oleks ütte mul unes üdelnd,
Tukkudes mul kada kosnud
Et pidin saama sandi nais
Sandi naese kurja Kaasa,
Tigedama luise pooli,
Särtsakama naese noore.
Ma oleks Anne annu wõtn
Mari mina mulu mu sutja
Suu juures sus sutsakesin
Käe Kõrwas Kõnitsesin.
Siisus mul kegi selle lekk
Weeretas mul selle weesti,
Mis oli mure muselukand
Kaski Kallis Kolukand,
Udu oli uetu ukulanud,
Päew oli walge Ko pleegi
nud.

39.

Mis Kahekesi Kaimu Kesi
Ühe walla waimuk sed
Ühte sõõme, ühte jõome,
Ühte odame hobused
Ei wõi ühte naisko wõtta;
Teine wõtab teise naise
Teine teise eide lubre,
Teine teise tuadi lubre
Teine saab hea, ja teine saab kurja
Teine saab hea igawesti,
Teine kurja kõgu niste.
Kumas waene kurja saab?
Mina waene kurja saan.
Kui saan kurja, kuo tubli pana?
Ei põle põlluto põlgamine
Maaks maha jätemine
Hobusteks ümber wahetamine
Härjaks ära andemine
Kara pasaks kauplemine
Wasikaks ära lapamine
Kaipoks maha matemine.
Ei saand lahti sandist naisest
Sandist naest, kurjast Kaasast,
Tigedama leisest poolt
Särtsakama naisest noorest.

40

Saan Kõne mini Kene.
Sura ümber ütse piiri,
Sura ümber Katse piiri;
Kui hakad Kõlmat piirama
Tõsta sa niiw piire sisse
Sin laal ole sidi pälle
Sin laal ole laia põlle
Rohi lise roosilise
Maani maksa karwalise
Hiida peale ütsed sõlmed
Päew peale põlised sõlmed.
Sa kead, ja kead wenikene
See tubli sule las Ksa
Oslab sulle abi Ksa,
Jastsaks hiina nütejaks,
Võõsaks põllu kuindejaks,
Lustjaks loo wõlejaks.
Sa kead, ja kead wenikene
Sul on wäljal põlud pikkad
Toa taga kuldid suured
Saw olgas laiad laiad
Wäraiwa taga wäljad suured
Ei need kunne kustumist,
Ega need karda Kahjumist
Need lähwad kõik kombamist
Ainul wäel hakkamist.
Rahel Käel Karganist.
Saadad sa wäljal Kündma,
Aõna laal Kõlle eiqud herjad,
Erqud herjad kerge adra,
Suise püütsa peni Kese,
Sõõla künad Külani,
Oiab waud Kül aiani.
Künd on Kõige Kõlal Kõrd
Maud on Kõige wallal Kõrd.
Sa kead, sa kead wenikene
Kui anad laal Kõlle kunnas
Tuimad herjad raske adra,
Suise wänga piitsa Kesi;
Sõõla künad Kül Kõlani,
Oiab waud Kül aiani,
Künd on Kõige Kõlal Kõrd,
Maud Kõige wõlal Kõrd.

41.

Nõud mehed, meie päewad
Ira raskemaks nad lähwad
Sõõd kubi wene wõimine,
Siisu alla aramine
Teerde meeste nõpimine
Sõõlas mina wõtsin kiskus
Ema möisas maadu al
Pernus ma pea piirale

Hapsalus mu habe arbi,
Tallinalinas Doame peal,
Seal mäed roodo woogi li,
Ja meid parwe panneli.
Soldatiks sain saapad jalga,
Ule mulka mundri selga
Kroonu hallid kindad Kulle,
Mustad rihmad rinna ale.
Püssi halja peusi,
Nii pandi mindawenesse.—
Aand oli raske keraki lehkle
Pereus minu õla nuxid
Kal Kestas mu Karla sooned,
Wäsinsas mu warata soonad.

42.

Pere mees Kiidab kunuke pölwe,
Proenane waima pätse.
Mis on Kätu kunuke pölwest,
Waese lapse waimu pölwest
Tule ago kunnikse kued,
Paariks päiwaks mõisa jäwe
Siis saad tunda kui moke pölwe,
Waese lapse waimu pölwe—
Tõul ago algu anetaks,
Waraks Kaigaks pakutaks.

43.

Mia läin Sõbalt niuksi
Kallid Kase rauksi.
Hakasin kasi Kõpitama
Kass oli kuri Karbma
Ja oli wale wapitama
Joaksis Kula Kaewa sisse
Rikas Kula Kaewa wee.
Ma läin kulask Kimme mesta
Kümne meesa, Kume Kõita
Sidusin Käed Kasi Karla
Ei head Käed Kiriwanud
Nüne käed nik ja tasid
Kanepesk Käed Krak ja tasid.

44.

Pere mees, pere mees wennuke,
Pere mees lehlud pebredesk
Oelud kopa kaganadesk
Saadue lehlud samalatesk.
Tuu pois, tuu pois wennuke
Tuu pois lehlud leiwastesk
Oelud koka algadesk
Sandued kohu pahudesk
Saadued saare puurikadesk
Ja oli lugew löuklema,
Ja oli Kange Kargama

45

Pere mees läge palju paka,
Pani paksusk pähma maha
Ei wüisind ise willata,
Ei tahtnud pahmask talata
Ja tahtis sulask surnata
Selle päkse pahmaga

46.

Oh mina warne wibla ramal
Ei ma olin nõnda rumal,
Kiks ma läk sin Soolsse
Soolsi lata magama.
Seal mind käed ja kirbud söid
Sulikad lugu pidasid
Kilgid Kiusle kamastasid
Lazsk ma sulire ja lätse lajus
Oues joaksin, ölmad alid peus
Lausta laha ma lasksin mahe,
Mõtsin Edut ma jälle,
Ei ta jäänud minusk maha
Kunni Kangele melsa laha,
Süsin Sõnne linna alle
Oksi körsk uksse ale
Arma pae posti alla.
Edus kuti haliga järele,
Tisukese pritsgaga,
Kahe rata käruga.
Seal ma astsin sirupid,

Sada naela saja lainask
Kümme nacka Koogi lainask
Siis hakasin Edut sõõtma
Edut ma sõõsin Kirmupärast
Linna kalli armapärast.

47.

Kuidas oli kudrukukuwiis,
Tuleks sui jõuaks sigise,
Mõõdu minna Mihkli päiwa,
Et saaks nopesk noori kuks,
Waia walgele tänule
Päiw panile linule.
Tuleli sui, jõudis sigise,
Mõõdu läks Kus Mihkli päiwa
Ei saand nopesk noori kuks
Waia walgele tänule,
Päiw panite linule.
Nüüd on soi lejad sõgedad
Pilla Kandijad pimedad
Ei naad kohi meile tulla
Ega oska alles õue ääda
Kääsla alla räakima.
Walmis oli neiu, walmis oli ped ad
Walmis olid annid annu lehlud
Walmis olid lehlud lilesängid
Sapitilised lapse nartsid.

48.

Enne ma olin Hiiumaal
Ja mulla ma olin Muhumaal
Seal nagin kullusse umesa
Nagin aga merda Kinnitawad
Mere äärt äslatawad,
Ranna rooge raiutawad,
Linu peale kuitlawada
Linad Kasuwsid, nii kui lilled,
Kuprad olsa kulda mupsid.
Ma saatsin niuk Kiskuma
Ise läksin warjult waatama
Kukatsid kewi taha
Käputsile Kanu warju
Siis hakasin neiuk waatama.
Kes oli Kõime kiskuma
Jo oli nobe nopima.
Kärt oli Kõime kiskuma
Jo oli nabe nopima.
Ma panin peiuk kõrama
Ise läksin warjult waatama,
Kärt oli Kõime kõrama,
Ja wõk oli woolas jooksma.

49.

Tooge moidu mõisa meheld
Tooge wainu waimu lapsedel
Siin on Kaunis kala püüdi,
Siit mèe sugasid,
Sugasid, ja sainasida
Tuhat aga neida kurtsasid
Wäs aga sada wimasid
Neid müme ää ja saame raha
Koryame endel Kõpi Raid
Alla õue unde aita
Kindelisse kirstu sisse;
Laat siis wahest wõtame
Kõrtsi poole Könnime
Wiina õlut ostame
Ja leisel jõa pakume.

50.

Homiku wara enne koidu,
Siis mis sida kutsas koidu,
Meel ja möle wõllis wiina—
Kiu jalad seda teada said,
Hakasid naad kiiwe kaima
Wille ukseks wälja wiima
Ei ma suimud silla peal,
Ega mahund maandle peale
Jalad hakasid kinni kiwi taha
Kumuke ma kukusin maha
Homiku tundsin ols oli haige
Kõik see päiwa peawalutes.

51

Pannes kiidab pruuti

Mina aga tänan pere ate,
Mina aga tänan pere taati
Kes mulle kalle kaswatanud
Imetanud, ellitanud,
Kaswatanud kärme kätt,
Õpetanud äige tule,
Ei ile õpetanud sluti jooma
Viha wiina wõtma
Ei jahtle kalja katsuma.
Mõisa mehed mõne pilised
Hale hundi aruliised
Kärja koera kaswatised
Küsisid minet wiina kelderisse
Kantsi ülle kambri ise.
Seal ma opisin sluti jooma
Viha wiina wõtma
Jahtle kalja katsuma.

52.

Nägin ma neiut kaswawad,
Maast kui marja koupwad
Seni lille sirgawad
Puna lille punduwad;
Siis hakasin hoopa koidma
Warjakoppa waatama
Palu jääri jäädima;
Seda ma jõelsin,
Seda ma joetsin
Läbi laudi keinad lasisin
Kamalus ma kaerad kantsin
Ilma eide koademata,
Ilma taadi koademata
Ei kurja kuulamata,
Kinna waljo waatamata.
Hakkasin joani ehitama,
Joanil panin ette jaare aisad
Siis tõin halli aiste wahelt,
Hakkasin kosja minemaie -

20. Pulled siis loi el ma hobuse burjä
Walkis löid aga warsa kahjas
Sabelhasid salu jaarel
Jõuksin jõutes Kolga õue
Terehasin Kolga eile,
25. Terehasin Kolga taati
Kas on Kodus teie neidud?
Ei, pole Kodu meie neiud
Ulks laks lehmi lüpsema
Sinne karja saatema
30. Kolmas Kacuriist kiwitatu
Mina kiputes jäärele,
Terehasin Kolga neiduk
Ontke minu halli ajama,
Minu hal on teeda käinud
35. Teeda käinud, maada marsinud
Taha raamatuk weedanud,
Neiu kuuliz koke kostis:
Ei sinu hal pole teeda käi
Teeda käinud maada marsinud
40. Sinu hal söidab kosja teed
„ Kosja wõi on sinu wõõl
„ Kosja kindad sinu kää
„ Kosja pütsike pensa,
Sus wotsin neiu joani sisse
45. Kiputasin Kolga õue,
Hakkasin neiut ütlema:
„ Kas sina tahad mulle tulla
„ Mulle tulla, mulle olla
„ Minule meke pojale
50 Cüna pentz, äigelle
Wahtra puntz walusselle
„ Sibulale sirgelle
„ Kübarale Korgelle
Juba sius neiu ütles wastu:
„ Jah, ma tahan sulle tulla
„ Sulle tulla sulle olla.
Sinule sirge mehele
„ Kübarale Korgelle
„ Wahtra puntz walgelle, ec.

53

Oleks minus olemine,
Tuhjas minus tegemine,
Kui ma hakkasin, mis ma lukksin
Ma panuks pakkad jambima
Valupojad kandsima
Herrad põldu künnema,
Prauad põldu aestama
Ja Preilnad puida raiuma
Wainu lapsed pealta waatma
Tuu poisid laka loema

54.

Kurat aga Kõlkis kunsitsus
Sadan lagus lamikus
Kainu meie männikus
Tegi esal kõlla ratast,
Walas walget kroskoratast
Kelliga sakkus jõidetakse
Prauat pörgus wiidemakse

55.

Kuulet sina punane põrsas,
Tõngu maad ja loida unnast
Aa mine wõera wilja pisse
Wõeras seisab wenal sõlges
Sinu kaga teiwas sõlges
Lõõb sis minuded niika näka
Kuilje kondid kiika kääka

56

Kuku, kuldo Kantsimatse
Tabi tulli palli-talli
Mets te si kasi teesi
Raswa raie, kadaga koie
Ei se puudu mitte Maie.
Jõgadi, jagadi Jõuluja lga
Odra põrme kaera keeru
Kannelijänt läks laani käma

57.

Läksin külast kõika looma
Wallast wana shelikut -
Hakkasin siga kapsema
Seal usin sea pingi külge,
Siga oli kuri, ja nuga oli nüri
Terehasin sea kurja pisse,
Ohh kohe koppu pisse
Veri jooksis selmal
Kapa pisse kolmal
Hakkasin kõiki kegema,
Ei ükski juhtund nägema
Kui kõik keeksid kolmal,
Siis pere naene magas norimal.

58.

Kaik kuik kuikadi rahlal la
Nägin ma nälga pekselawad
Toas aga tuulas, waeas aga warmas
Saunas samade wahele
Kõõgis kuinas kütele
Kambad olid suus, kui kundi kannikas
Laud peas, kui laugeli koaned
Nina, kui Nisse kiriku torn
Pale kui Kõpsi lõkse lasid
Pea, kui Serne mäda wakk

59.

Ema oli mul eidekt,
Oma taat mul taadikt
Kuulus minu kõige kutsuwad
Ülle mehes kiidsuwad,
Läbi laane tantsuwad
Kuuleb kus kukuk kuldsa lindu
Oelulab kõige kanadu.
Pani ilma ukse ette,
Tuli kütsi ilma tooli
Pani põhud pääandale
Tuli kütsi pue põhku
Pani kalki Rahtusse,
Tuli kütsi kalsukeent
Pani wõtmed akna peale,
Tuli kütsi aasu aita.

Wõeras sit mul sidoke
Wõeras taat mul laabike
Kunlis mind koju kutswa
Ule mo[illegible] hüdewad,
Läbi laane laukuwad
Kunle kus kukud kurja linda
Weerelab weeri kanada
Wõllis isme ukse essa
Karkis tooli istuwad,
Wõllis põhud põrandalt
Karkis põhku jw purgwad
Wõllis kulbi kaklusk,
Karkis supi kaksiwad.
Wõllis wõtmed akna pealt,
Karkis aita askuwad.

60.

Idat kidut kerkisin ülak,
Kardan kahk punadu wad
Õmalad ja linakseel
Sada ma palukisin peresta
Tõrk tooke kesse kalusse
Kiwid kuia [illegible]
Kada kad tooke karjas maalt
Wet kerke oma weõ'na kasarsk

61.

Mardi sandid.

Laske sõse sandid mardid
Meie kallid kaksa mardid
Kuia mardid kõrdid mardid
Muud mardid mudademardid
Meie kallid saksa mardid
Teil on õue õrnuke puud
Kari on teil kaswolud
Wao take nüüd seda ime
Jga mehel oma arnek
Mardid on jw igal maal

Wandel kui kaawel aal,
Laske sõse sandid mardid
Meie kallid saksa mardid
Kui ei lase, ei palugi
Meie oleme kerged kargama
Kargame teie kalusse
Hakame arjast arutama
Soa lasse lautama
Kalus korrast karistama
Pornikame ukse põõnad
Kui sõse on sanud.
Kõsse üle kiskist
Kõsse üle kiskist
Kõsse üle kiskist

Saad sina saanud käia kodu,
Käia kodu äma kodu
Siis ei maksa maksa wet
Kogumata kopsu wet
Sugi sesta sülle wet
Kewadesta kesse wet
Sunda sukka saasta wet
Kewadesst kinga kuluse wet.

67.

Ei ma mäida, mis mul on
On mu mu sõnad nii sõgedad
Või mu tõned nii kõwerad
Et see pois mind armasta
Mul ei ole mustad silmad
Ega põle mustad silma kulmad
Raha rikkust mul ei ole
Kallid riided ma põle tanunud
Muidu pitk, ja peenike
Waga lust ja röömuline.
Jaan sellest Anele,
Kui ilus näga ole sa?
Pitka peenikse, kohaga
Kalli ohukse nahaga
Sind ma hoian omale
Sõzd ma sõodan saaga,
Sõodan sukru wiinaga
Annad marjad ma tad' añan
Sukkrud saad tastes kañan
Neese kõik mina temal wiin.

68.

Mian kõne ippukene
Körwa kuulles kõpsukene,
Eide eest sõid ilma naisest
Poiste teadet (mees) tõest
Mis saa kealetu agjsed
Ja sa römuta rõgjsed
Ja sa kurgusta kõrjsed.
Eks sa tulnud eit meile
Kui seda tõlda tõrwale
Wana rahwa seast raswale
Siis õleks saanud Keele wõi
Keele wõiet, meele wõiet
Suu wõiet ja sudame wõiet
Mis sa aki auguo minu
Ja sa rääku raagjo minu,
Sule meie koa taha,
Seal on kõre koera luio
Ware warsa saare laio,
Kui sul nälg siis näri nui
Kui sul tuske siis tuiguta.

69.

Tullerku pud jaani aieo
Kaswsid Aidu heinamas
Aidu pani Lisut noppima
Lisu noppis, ise mutlis
Karlis kingad jo kuluwad
Saapa apsakid aruwad
Aidu ütles: ära mu[illegible]
Ma laken kome Hapsalu
Toon sul ued amu kinga
Sis jeun siidi lindid
Seale panen punased pod[illegible]
Alla terged apsakid.

70.

Hera lubas talgued
Lusti röömu saane
Pill se kuab kaugelt wiisi,
Kirsub Anne, Mari, Lisa
Tõstke jalga walged sukad
Talgu kohn ei tee nad muka

71. Tedrekin laul.

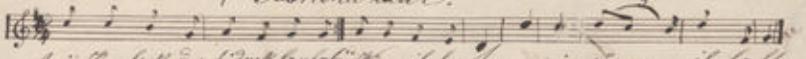

1 ; Rumal Kuues kiduk laulab: Naga ilusas Le ja näg a ilusa sõ.
2 ;: Eks sa pois wõinud ennem tulla ;
3 ;: Mul ole ase ammu walmis ;
4 ;: Lina ole ad ja sõk ri pea ;
5 ;: Siias sõlis: Silme peal ;
6 ;: Seisse pada pea al ;
7 ;: Nüe sõja ole Kül ;
8 ;: Pois se ole weelgi pundu ;
9 ;: Pois Kallis Kaotamine ;
10 ;: Armas mure andomine ;
11 ;: Wa ellis Kuishi wõtmine ;
12 ;: Wõis kõrd sundja Kabarõ nguud ;
13 ;: Mure peale weelgi muud ;
14 ;: Ja sõa teaduse kõik ja muud ;
15 ; Ei kuiduk annab põisil sundi ;

72. II

Ilmusin mina maguma,
Kus ole noidus jõus ega
Kus sõna sagu ja pesle
Ahiwõe pääs ja pesle.
Kõik saad ärkasi
Ahiwõe sõe mutlesi,
Ma sain musta ja nimata
Wõrwe tahka ja [illegible]
Mõran rõiwe [illegible]
Ja on parsle [illegible]
Kümme küttu alla kõsku
Seda suisse suitsetusi
Kõhu singe soretatud.
Kus sis panin musta aeas?
Ma panin musta ja ölatu
Kõisse [illegible] Wiru ja jõele.
Kandsin Karpi kalikate.
Rikkis kaskel panin tulele,
Kütsa kõrwa kulmandaks,
Ahju kõrwa neljandaks,
Wõrsaja wõpsu wõendaks,
Raidas Kõrwa Ruendaks
Sabi nanu alli sõlmemaks
Kaarde kätta sahkesmaks,
Alla mutsa ihuesmaks
Kümnemaks alle walla saapa.
Kaskasin neidut pesema
Seepan neidu puhtaeks
Kõrgasin neidut walima
Walisin neidu walgeeks
Kulwatasin neidut kõrge päwa,
Jüs wõtsin neidu alluse
Wõsin neidu piduma tuppa,
Sulma tuppa pulma nõtta,
Sulma tuppa pulma tasa.
Wannas naisen tahtsis vahetada
Kuningu poja ei ommetada
Sahkusis mulle mutsa naista –
Ei mõnga sahtnew musta naista,
Sahkusin mulle pikka naista –
Ei mõna sahtnew pikka naista.
Sis sahkab pikka wõngu aea,
Suur sahkab sure suksu aea.

Ma wõllan nasse Jesu kässe,
Jesu kässe, pämu kässe Härja sõna sunnise.
Jesu warre pälkise, Jumala warre sunnise,
Lubjatsene lõppeb lehima, Kiriku se wahtaga waljuga.
Mees maksan mina madala, Surma ahtes de kulgeshe,
Surma kõrgede kõrwesha, Surma sõgedes saasta
Surma walgede wahella.

73.

Ollus olõ wookus noka kookus,
Lendas mure lõpsi olõsa, Jandsis talle kolusel,
Lõtas ma, kõsla sunwad, Lingalaka langwad
Kõrwe kõsla Kõngwad. – Mul olid kargad talle jaisid
Hõlakad olid kasse jaisid, Ollus hallil hastil kaimus
Kõrwel kasinagle kadru. – Mussi mine mure kalune,
Kõrwe mul kõrse kaima ruun. Kimalaks mu lada lähk
Kõrsse jõin mas kõrwikse, Ollewase hallikse,
Surma lahi pun ase, Ei linnad lehte lahku,
Sus mind lendsid kurjad kõrad ja mind leitsid linnalõisid.
Maal, kussi lahk lahke daje, Seiw närne (Seiwe) kõpsilop

74.

Ollus karlus lahtsin laulda
Heal se annud, kurk ei kannus,
Heal se annud hadi lautda
Kurk ei kulasta kõlada. —
Kerja ma olõn heale sõsta
Kuda kuke kurgu sõsta
Jaagu lambas laulu sõsta
Ja kärja ullu kiele sõsta
Sus mu heal andis hästi laulda
Ülerka kullasta kõlada.
Ora la perbis pälli heale,
Kõrbis kanele kõmma al
Ollu põisle wile heale
Lauk põisle laulki heale
Lahsis sarwede [illegible] hõlma.

---

75. Wõrsu lapse laul.

Jenni kiu kaswõsin side kodo,
Side kodo, ladi kooda,
Kaswõsin kiu ikis kampsu,
Oidsõsin kiu ikis ölangas
Ühtsõsin kiu ikis wälangas
Nenda, kiu muna mõrule
Ella sie sunnitse.
Rake pärwa pähkelehe,
Sai sis surnud mina ei ole,
Ja sai surnud minu laale,
Sai kiu jänes murule
Ülana ralas waimule
Sis pesga põesa alla
Ei olnd kaubajad kohugi,
Ärmu andejad kidagi,
Kes mul arwasi armu annaks
Ilma la ka päid silelaks.
Jesus on minu sõdes
Jaewa Jõsu minu saal
Sie mind armu sarmu anab
Jäwa laka pead silelab

---

76. Orja pöli.

Ollus karlus lahtsin laulas,
Healt aga kadi kuulelada,
Minu kual olõ akkisi arge,
Kool olõ kangeste rabelus,
Perse lahi pakkeplaud
Käes saen korke kades käia,
Nõdalas sain naistu nähe
Ela ei mões, ehk leida name
Kubina nõu Kallod rangikse
Kool sõnu pehla pegelada,
Ella ainukõsi sõnuhõe,
Ja silla saame wõnitawad,
Kulle kõrda kõrwad.

77.

Eidekõsi, laudikõsi,
Walle wana moorikõse
Sõre pilkjaid poisikõsid
Nägin mina nurkes nutawad,
Nutawad ja nüüsiwad,
Pöörnu sinna ast nüüsiwad.
Herake mid ärge alandage,
Mees kuikas ärge tõstage,
Mõts põle loodud lomberdama,
Koja õue komberdama
Soa nurka norgutama
Ühju orti arrastama.
Mões on loodud tööde tarwis,
Tööde tarwis soa wastu
Lahme linna lüske wõtma
Liiska wõtmes sõta tõtma
Wõskame wüisad, kas meisi kahju
Murda kuue kuurmes ahju.

78.

Pia saab juba pool aastad mööda,
Kus juba hakasin rahuta lauteses
Sõrama, aga selle pikka aja sarele
Ei mul pisut kõrjalaud waranduse
Saada. Ühelt poolt, et ei aja lautade
Läbi wanad lautud on äras unustatud,
Teist et need lautud oma koore poolest
Näitawad silbidamad olewat.
Seisetes, et minul selle tarwis pisut
Aega on ja kõik ei ole olnud, kes
Mind selle poolest oleks üitanud,
Jäi poolest ei ole see kae mitte
Ühe wanaw inimese töö, kes oma
Elumeele poolest wähe ahtes on.
Saal on häbi ühe talu mehe kuju
minna, ehk saal weel nüüsigu sest
asjast räägida, mis surnalaid
inimesed naeraks peawad.
Ehk sis peaks õmale laudele
kästetama, kelle äärest ka pri
nina peal kirjutada tuleb,

Mis afemel mina mitu öhtud
Kõla ahju taga olen istunud
Kus wana ei last kägulades
mulle ole lauluis ja ütles kis..
Talun sellega lepida, mis Teile
saadan. Kirs on sant, ja
ei kirja wiisi poolest wigasis
sees, mis mamiste koolekuse
läbi on tulnud, selle peale
lootes, et Tee neid neeste
sõelute ja ei wormi süse
panete. Kui weel ehk
tahate, mende prentimisega
aega anda, sis loodan ehk
Joanipäewaks mõne salmi
juure murdsoda.

79.

Sõst minu mure oli, päga pähe
Ehmine wend käis taugel kõjus.
Ülle soode, ülle maade,
Ülle kiwsse kiriku
Ülle paise põrandoe,
Ülle pikka pinu mõtsa,
Ülle lõjo lauamõtsa
Ülle korge kuusi mõtsa
Ülle sirge siripu mõtsa
Ülle kõlle haawe mõtsa
Ülle märjas männa mõtsa,
Kus polnd kuulda kukkuhaukt
Kukkuhaukt, ei kana haukt
Ei nõdros lapse nutku haukt
Tues ka ast päle käsiti kaimud
Tond päeg oli kibjaks kaimud
Waim oli wahelt läbi läimud.

80.

Ija ütles pojale,
Läeg lahme kuija pinule;
Kün mul ponies padelis,
Kübe partiol peaberis,—
Oh Ija ma päle mõtlendgi,
Ei Liisa, Lenu Anne peal
Ei Kaie Kalla Triinu peal
Ei Kanamoisa Wahtra Tula peal
Kel sood emad mõlemad
Ja kübreid poisa ootawad.
Pere koe sõidab peadrega
Lapsed rõõsa pimagu
Meke noore koorega

87.

Kes meilt ohtu häirgi läks?
Ode meilt ohtu kergi läks.
Kes meilt komitku wastutuläks?
Wend meilt komitku wastutuläks.
Ode wennalt küsitlema:
Mis seal kodu tekakse?
Kodu siaks, kodu gnaks,
Kodu laudas isutakse;
Sinod mu kalli ei kaubeltakse.
Palju mu eest pakutakse?
Ija saab saja kse kodu se,
Ema saab kea lüpsu lehma,
Wend saab wärsa ja wägewa
Kuldi kingad ja kaseload,
Ode kübe selge rinda.
Saagu ma sajatlen
Ija läheb ärälja küsima
Hobu kaal alla alitagu
Kuldar päike kolu taagu
Sadul selgä seenetagu,
Saagu, saagu ma sajatlen
Ema läheb lehma lüpsma.
Nisad meel kaal walagu.

Saagu, saagu ma sajatlen
Wend läheb põldu künnema
Wärsa kaalwarsku wagguma;
Jose päälwest põlda mingu.
Saagu, saagu ma sajatlen;
Küde läheb kõlewest weelonna;
Kingad sinna ju kulugu.
Saagu, saagu ma sajatlen;
Ode läheb lenta lukutama
Sõlg kaal sinna ju sulagu

82.

Terre illa Edu
Tulle minnu liggi
Änna mulle musju
Ärra leisi usju.

Ei saaks Kerra Kodu poole waata,
Kahju poole waata, Kodu poole saata. *)
Mul on Kodu isa weal
Isal Kolmi laida Kesta,
Ehk annaks ühe jos minu Kesta
Ja lunastaks mind taewa jesta
Isa mürdis, Kohe Kostis,
Enem ma anna Ane Kesta,
Kui ma annan aida Kesta.
Ei ole mulle elu Ke ada Ke,
Ane elu üri Ke

Mul on Koda ema, weel
Ja emal Kolmi ehma Kesta
Ehk aga waiab waske sarwe
Kolmas waiab Kalata sarwe,
Ehk annaks ühe jo minale
Ja lunastaks mind taewa jesta
Ema mürdis, Kohe Kostis,
Enem mina anan Ane Kesta,
Kui aga annan ehma Kesta
Sohna on mulle elu Ke ajata
Ane elu üri Ke

Mul on Koda wenda weel,
Wennal Kolmi waist Kesta
Ehk annaks ühe jo minu mulle,
Ja lunastaks mind taewa jesta
Wend aga mürdis, Kohe Kostis,
Enem ma anan Ane Kesta,
Kui aga annan waist Kesta,
Wõõras on mulle elu Ke ajata
Ane elu üri Ke

Mul on Koda õde weel,
Ei Kolmi pimeda Kesta
Ehk ana Ks ühe silma Kesta
Ja lunastaks mind taewa jesta.
Õde mürdis, Kohe Kostis,
Enem ma anan Ane Kesta,
Kui ma anan pimeda Kesta
Pimel on mulle elu Ke ajata
Ane elu üri Ke
Mul on Koda peimes wend
Peimehel Kolmi tau Ke Kaba
Ehk ana Ks ühe pilgu mine Ke,
Ja lunastaks mind taewa jesta
Peimes mürdis, Kohe Kostis,
Enem ma anan Kaba Kesta,
Kui ma anan ane Kesta
Ta on mulle elu Ke ajata
Kaba elu üri Ke.

*) Ehmene ehk Kumi laniste saaks Koda
ega Koda seisma pärsone jaoks
Kord ehk kauaks, niinda et muidu
Koda ehmene ehk peaks Kerpuhuse
jaama.

84

Liwa Kodu oige meel,
Ei la Karda Kahk mehi,
Ei Kogunisle Kolmu ewa Ke,
Sulgu tuhat Tudi mehi
Ehk saada sakste arja Kaski
Nõid tahmib nõudi pahe,
Suu pidi longa peale,
Wõiskab margapu nina se
Sõg saab ükse Sõna tõine
Ükse Sõna kamba kunni

XX. 85.

Mis mul wiga wiina pimes,
Konna wesikell Kolla tuues,
Ise mul Kõrtsi aida mehe Ke,
Kend mul Wõõrtsi mõõdu mehe Ke,
Kõlmes Kõis, ja Kõrge peenes
Kak ja Kaugas Kõnd elus
Maidab mulle tõiesi Kohid.

86.

Mis sa taulad lampi longa,
Kõrkad nina Kiwera,
Nimme sonna alla kinnamata
Sual on kõre Kaera tuid,
Ja ware warsa saare tuid,
Kõõre sual nõid Kuskesel
Narri nelja Kõnes Kõsib
Sus se Kõl Kaib Kõigu mine,
Sadu sõnad tah Kõmine.

87.

Ülles mehed, üles naised,
Ülles mehed mägu põlel,
Ülles naised nõudi õlgel
Pus põisis pordi õisel
Nõudi põõle panemas
Nõider nulad Rameras,
Sahab ara laganeda
Pipub Kihlad Kõlle andes,
Sandid Kõlle ja Kõnda
Onnab aga Kõlle Onnetama
Ärge anke, Ohe õle präesel
Ülles med umisõingale
Ehk pandud punasik paelad
Seõe juhtud jõudi lindes

88.

Ükssõd lutsi nutles
Pendlake ma Kõna jubles
Seo lugi kõdrukuudel nutles
Laulates tahan aga wiita
Onga sõg Kombi õlgõitas
Tegu selge Kannad nõitas
Kui ei sõg nei õp põlwes
Seis ta paistab paalle plõnes.

W 89.

Ha Kome mehed mummas,
Pan me pühad pilema
Rahwas hakawad aema,
Inimsed imellema,
Ei olnne palju paha lind.
Kahja kiind jal kulusland,
Tsinn purdu ja pöllu land,
Salwe Kahra jal Kaulland
Sada Kahja kundelud.
Arga me soonud jelle herja,
Mis pole hal, Kit Kaind.
Ei saja aastal sahka näind.—
Kui seda hargas lapsli,
Ja da Karbu Kakuki,
Suhal mull ole lurjes kinni,
Sada mull oli sarwes kinni,
Wiis ahwerda tiagulamas
Käine küre raidmaja.

90

Ühs laul on lehtes mis on nus,
Se näitab wälja Näitu kinni.
Nüüd Reela Kula neundsik,
Ohan nuo Kas kaks ehk Kolm.
Ei näe pöle ja Kinni rehe talun,
Ega pöle lapnud talwe Kütin,
Näed küll sinnis sülle wõtta,
Kaltsudesse, Kaela wõtta,
Linna saa nukk pöita.

91.

Ei, ei, ei ei, kuka lähme,
Kuhu mie mõisas pühapäeme,
Meiru sai pühsa mõisa päralt
Ka saan ema nasse päralt,
Nasse laia tiingi päralt.
Eiles saun pühsas tiana saan pühsa,
Kõppinaide Kaelli jälle kutsa
Wara Kaeli kutsa, walge Kõs päew,
Sortsin ruuna rammu peale,
Satsu laia soosu peale,
Kalgen Kängu walge peale.
Ei sai aidanõ hobise abi,
Ega mu mehel ei ühtnes käsi

W 92.

Mars oli wraga hakki tendi,
Nõk pö nõlo poisikki,
Ja lov seeala sõnamid
Taka rauna raamatwid,
Kelli Kirel kuldi sõlla minna
Jõewana ema wana
Ei alles meeru Kõrz
Wõra Kõrel kuldi sõlla minna.
Ede aga wenda õpetama:
Ehe sina sõida seda tee,
Ehe kaa sõida sõa lagu,
Sõida aga sõa Kaskesse

Ehmsta nõrkakse,
Nagumõisa lapsikõsi.
15. Kõik mõisa koju kutsuwad.
Sõi ehmise waraksi Kaha,
Sõi Kõrad aukuma,
Sõe kuldi wälja waatama.
Tõe õsa kunne poega?
Ei sõi ise ei kunnud poega.
Sõi läks mu waraku Kaha,
Hall sisikimus kiidu Kõnda,
Ema Kõrad aukuma,
Ema kuldi wälja waatama,
25. Tõe ema, kunne poega,
Ei õe ema ei kunnus poega.
Sõi läks wenna waraku Kaha,
Wõga Kõrad aukuma,
Mõne kuldi wälja waatama
30. Tõe wenda, kunne wenda,
Ei õe wend ei kunnus wenda.
Sõi läks õe waraku Kaha,
Hall pis kunnus nelgal Kõrda
Ei Kõrad aukuma
35. Ode kuldi wälja waatama
Tuy õde, kunne wenda,
Ja õe õde kuudis wenda,
Jalu mee isime peale
Pida pärse pingu peale,
40. Sõõni, küi Kõdan, Kana munn
Ode wenall Kipitama,
Kus on õõas nasne armas.
Nõmel armas Kõsa Kallis,
Mina mõisõin, Kõde Kõsõin,
45. Ei ole õõas nasne armas,
Nõmel armas, Kõsa Kallis.
Õõas on armas algu mõõKa
Kaunis Kange jõa kõdune
Kõs peastab mehe õõasta
50. Tule walKade wahelta
Sale Küüt Kõsõlla.
Enam on, mlanl on Kõlas wenas
Enam on õõas mees päida
Kui on maaõe mälaxida.
55. Enam on, enam on Kõlas wenas
Enam on õõas mõõde wõrda
Küi on mõnes mõre wõrda
Enam on, nam on Kõlas wõrda
Enam on õõas mõõde luida,
60. Kui on dias aga puu da.

W 93.

Ma läks mõnda peada põõma
Kõde paela õõruma,
Kalda Kõsõ Küüma,
Sauwa mõõ kuli lawago.
5. Põõis Ane lauwa peale
Ma aga hakas nuhtema
Nuhtema, nahtema.
Ehk te lahked laanga mehed
Pikka purgu poisikõsi
10. Laske laudaz hiKuda,
Ma Kui Kõsõlad Kukuda.

(pag 209)

Wanad laulud.

№1

Lakkis mina metsa puudu raiuma.
Kubjas kuli Kõdu paall.
Ma läin kubja kummuli.
Rehepapi pinnuli.
Wana härra waatu maad
Ärä ma mehe arud ülespidi.

№2.

Nüüd on sõõdad sõõma korrad
Ja on jõõdad jaoma korrad
Laulu korrad laulema la
Tantsu korrad tantsima ta
Kõik on alles küdemata.
Hea Rokka kutnud leeme
Parajasõle paanud saala
Saala toonud Soomemaalla
Rohud toonud Rootsimaalla
Peterselid Preisimaalla
Kuru juured Unukumaalla.
Sõõlad rääsikid Soome Kulla
Kuru juured Kuhu Kulla
Peterselid Preisi Kulla
Tangud toonud Tartumaalla
Sala pellid Sakumaalla
Tangud rääkind Tartu Kulda
Sala pellid sakkakulla.
Aidüma perekeede Ke
Aidüma pere laadike
Kinda kuiva Kudsimaasta
Aluval aun pakumõõta
Jaa taida tõisiemõõ
Pikka penkijo pidamõõ
Laia laua Kattemõõ.
Ära meie sõõme selle käja
Kus põle ilmas ühtes Käimud
Ajal aastal sahka näimud
Kinn pälses põldu Künnud.
Tahad meesi olid laja saadmas
Lada mees olid sarwi saadmas
Küme mees olid Külgi saadmas.

№3.

Kõrtsus käia ühkajuma
Kaja kulles Käis ei wälja
Laida lähi ali Kõrgu lõunud.
Ühe kuu ei Kaja Kukkus
Ühk kuuks ei ülespoole, Kaja Kattes
Kolesaole Tudruk mulle kaduole
Appi kuuvio, armas päävio

№4

Pere lere Pedre Reina
Kas nägid Kadaka Kaie
Kai läli mere wõerasse
Pöi meie sigade sõõma
Läkse läele õõsi leeme.

№5.

Meie aleme mõlemad nõo ja mehed
Kahe Kesti aleme Kaimuteesd
Ühe walla vaimuteesd
Ühte sõõme, ühte jaome
Ühe hõlaga wõhleme
Ühte Kapsad Külvame
Aga ei või ühte võtta naesta
Vaesta wõtame, Tüne leiss õde Kesi
Lara pidamed Kakkame aru pidama
Kes sai sunuse Kurjeme.
Mina sain Kuulsa Kurjema.
Mul eli murjatu nurisema
Veeri vastali vürisema.
Panin la pükja aiselma.
Mulund la nõelus mummi peale
Kiva Kella Kaela peale.

№6.

Sõõru sõõru sõõne kirju
Mana püma arju ali
Wereta pisu punane
Lõpsa Lääne lehte Lauka
Sõõru sõa lapsik lupsjatte
Kakspüdi Karjastele
Amber leina andejale
Toher pardaas pühajale
Laia Kappa Lämmetle
Piimal on palju pereta
Võil on palju wõerata
Korrel Rokku kõrde jäta.

Saatrad J. Parn
Lihulast 16 Januar 1872.

№1

Üksut tüütut tüngas selga
Lupuitsi särra kajalga
Neitsi kellad olled kohmetano
Ei ta sündind saddula selga
Küllapoisi kolge peale

2

Neiokesed nerokesed
Ei mad tohtind mulle tulla.
Mull olled jarad selgutamad
Kahhed kolmed kolgutemad
Tammised tagga waspara

3

Läddinal sitta läddinaeseppa
Läddinad läbbi leppra metsa
Ossin küra ka hobbose
Wõssin naise läpajalga
Hobbe küüris küüru selga
Naine tagga läpajalga

4

Neiukenne noroteinne
Tohka sinna hülgid
Et se penup olli rändpuine
Witolli wiwe lehteleft
Orja lapsel ubhakaine
Wanne lapsel wahterpuine
Teopoisil tihtrapuine

5

Meieit laks keina
Ja löi sarwed sisse
Meie laat läks Tarna
Ja panni Türra warne

6

Meie eidel olled mustad emise mäne
Tadel mütsa wõtse mummid

Nõo Leal 1 Pöm 1872.

pag. 213. 7

Kas olled ka sial sagul kaind
Ja sedda uhked Maie naine puh-
walle rallera
Jah ma ollen ka sial sõgutsin
Ja sedda uhked Maie naine
Puhwalle rallera Ja Mai
Seal istus toli seal ja tõrsin seal
istera ja tersin poisse külkus
Kerwes Puhwalle rallera
Kes kal keige armsam olli
Sellele tal andis wolle Puhwalle-
ralle ra Teise koeri arra
petse neid ei elmas senna
lasta Puhwalle ralle ra
Ja kaubi Hans tal kõige
armsam temmale tal andis
wolli Puhwalle ralle ra
Teise koeri arra petse
Neid ei elmas senna laska
Puhwalle ralle ra

8

Uhkuseft ei koli ma
Ja ne Uhkuseft ei nagi ma
Kui ma kalle naise saan
Ja nippi Lauldes tulle ja lauldes
lähkat Lauldes langel kaindu
Seft üks kea naine on mul
Kellein kui keik muusikad
Kes mul igga kord kui ma
Walga laind ja kõre tullen
Soga suppi sua annab
Seft kui ollen wälja sõt tulno
Ka nõ kontid külma tais
Ja ka pea wõtse ümma
Ka ümma tõwwist kanta
Sõis ta pea nnet mulle ka
Soga kaisutas ka peale
Ja suusse langel ka
Sauluga no kainlus

9 poeg 216.

Tüttarlastel kuldne ello
Ei nad prouge lüpsko wõtte
Egga maksta kroono maksu
Agga wat me nored mehhed
Iggal pool meid tarwitakse
Sotta meid ka sadetakse
Kõrni mehhel kellarg sidda
Parsilt mahha tõmmatakse
Mõne mehed kel sidda rinnus
Isse mahha küpsame
Püsid mõegad tõmbame
Waenlast metsa aeame
Socaft änna tulleme
Rakkadrindas awinimi
Meie ka siis kamamma
Näised endel wõttame
Püsse oid tähtel pange
Totikuid ja kutki koeri
Et te mitte nendel lähka
Tutikuil nalga nakka
Säkka kõndse lukkultäide
Tulleb tiss karramma
Wõttal wemla armatnaisel

Mõds pihta pikkuti
Siis te saate kakkelsema
Omma teggu tuggamutma
Mis ma wel sis teile
Utlen änge jotikuile mine
Pagrem jäge mikkete

10

Ma lätsinmetse uttlema poeg
Uttelema uttlema
Nõpsin toolinopsin leipe
Hukkasin Olmat korjama
Sõstalti wannas wakjukselt
Wilu me öppetud kobbuse
Ja me saggutud saddules
Minna lätsin koju ussajure
Issa ütles kõhte mulle
Minne alla talli junne
Wõtta saeldul sappi seljast
Kanne tädde talli selga

Minne wur raft sõsinne
Minna lätsin ütte treppialle
Üki neitsi stus treppi peal
Minna lätsin temma juure
Temma kutsus mind siis tuppe
Minna lätsin järrele
Ja omma tempa tempa teggime
Siisteise aasta talus durs sis
Siis nähte neitsil ehtsa lusu
Siis neitsi kakkas kawarna
Mis minna Kõhtus Köppitsel
Ja nabba al agga napitsel

Ollgem ohto tõgem rohtu
Tugemproest punnast rohhu
Agguteksi kalli rohtu
Ei sinna ei saista ütski ott
Egga poe pünnane rott
Sinna ei aita ütski mu
Sinu pustru püst ja korgi kot
Se on ta poe punnane ott
Ja aguteksi kalli rohtu

11

Terne temus ja talla soem
Sia saje olle järje somus
Paggi anneus ja Lepsi kuua
Mis kuia olli kurja teine
Minud wanna witku wõtta
olli wenkenus wanna puts ol
punumõned

V 12 poeg

Hõsinna meis merre mat
Taunis mees Talla mé poega
Isetun agga Uba otse sees
Nõppunagga Taija wannusest
Suuremad minna sukku pistas
Wähkemad minna wõtte sust
Aiwa ukked Ruila rukkad
Teela kakkad Waarõ waeste
Riisipernepolled punred nukka
Pajakas pro püire parragad
Läjad nad sõwad Tainad nuwad
Jaagi kallad kauplewad
Jahi ligwad linna poole
Brad hilades järele
Ennes agga kiunut kaddeks

Ots Laat 4. Päw Juni 72. poeg 217 № 3.

№ 1

Tallinne ad Ku baski kirjad
Magga wad Narid mõtsad
Eide endised minnijad
Tali ega tütterida
sedäab ei tukku minna naene
Minna näne küine oja
Sõsine oja päine nangi
Kõdalinne teeoja
Kõsja oli Ütsi kõnde
Waew olli Kõrsa rakkendes.
Teggin tõda kui Tikkane
Pikkin Rehta kui Rebbane
Lust kui Rotsi narwelane

№ 2.

Saulatsinma luggu kõsji
Wastatsin wõsi kusi
Ei tohki wõeste laulda hella
Kõsti kulendada kardan
Kardan wenni kõnne kardan
Koja Kuuldwad kardan
Kakko külle eddelgiwad
Barde peale pandawad
Kõdda mull kõ Ka mul wennikanne
Kõdda mul kurjad Kulljad
Wälja dawalla mõtlejad
Kerriwad sõnad Kerrase
Pannewad Palwe ja palle peale
Les se tulleb las se tulleb wõeritse
Lase tulleb laupäänõutsenne
Tõised sõõwad tõised sõwad
Tõised sõwad Sea kibbeda
Kõsdawad Kõrnamunnarda
Kõsõ neida sõ sõnnurda
Lakkun neida Saulusida
Parremida Palwesida

Õh ma waene, kus mo naene
Istub Kõllawerre mõisa õues
Sukked ta sullasele Päida
Kõsjakeesa kammetsemõd
Sugga taal kuldane käesa
Kõbedane tädalaiada
Sugga taal sulõsatas morrese
Päidelane lätsi laenetes
Nias da Põdel järrele
Ei läsind Pebel egga läsind Pakel
Lätsin ma isse illuke
Mõda leida tilluke
Lätsin Pesani murrese
Mis sealt pesa puhtenes
Mõeb sealt Pesa puhtenesse
Wähkesin Mõga mäele
Wõisin Mõisa Treppi alla
Mõisa Satsad Katama
Mõisast mõisat Mõisa satsad
Ärwake walla wannemad
Kust se Mõeka wälja tuvtsid
Se mõis tõa Kerres ka tuvtsid

Kerre wabanussta walla duss
Kerre Kõbrust Kõkku pandud
Kerre seewles sisse tõõdud
Sõa meeste sõrme Suust
Kõa meeste Kinna suust
Kalla meesse Kõela suust
Põisi Kõeste põlwelõisst.

№ 4.

Nüüd Kus minnu naene Sakmõisa
Mis temma seal teeb
Pai kab wanna Kõs sulgi
Sõdis ja müüdigo
Wanna mõtsa lõngaga.

№ 5.

Ennäh Kõisa Kõllad kunsla
Minna kuulsin Kõsja Kõälle
Kuulsin kuljaste Kõllina
Pois Põdja pla Kõsmisse.

№ 6.

Ehi neid, eks saja una
Sinna neid saaks minnema
Ehi meie meeste kaasa
Sõua meie saaa kaasa
Walmis da wannemad kaasa
Ja kippud küüs Kobbene
Noi taskku waewa päästa

Sleina sõõja ehk raapelaasse
Käera sõõja kargelatsja.

№ 4.

Peija leinne pois si Kenne
Anni d'ära ga kaewadela
Anna aega ehtidesa
Ei olle õide sõe kätamus ja
Wõera päewa ehmistawad.

№ 8

Jaan leggi mulli sasse wennida
Nellu al leggi minda Laewa
Jaan tees Laewa Lagelaiusta
Kaare si sse Kannalaiusta
Aerus si sse Anne laiusta
Nas tid peale marjaguisse
Pida si sse pühalegasse
Tolli pu gad Tõmmigasse
Jaan panni Peale
Kui nei d'nei d'ide linnasid
Jaan panni peale nõri si d
Kui nei d' kõlbelõngasid
Jaan panni pähe paarivanamu
wannad ei sõred mud
Purjud ei jõud nud:
Ja n panni peale pariwõri
Sõred jõud si d Purjud jõulsid
jõus si d Lindi linna alla
Kullama Kirritsa alla
Kia ma mäggi de ala
Tahha Talli na warrawas se
Seal olli rüida neid usi d
Egg olli rüida helmes thele
Helmes thele ehtes si
Tagga olli rüio Tade thele
Tades thele Tadilles si
Wahhel olli rütowes se lagi
Hes rõi te ory jutes si
Kestel linna Kõjutes si
Kolle maja õsin helmes thela
Helmes thela ehtes si
Tahha ma ja õsin tadu põlla
Tadu tõela Tadilo se
Wõi d' wõ si n wahhel tuwas se lagi
Lagi palla ory jutes se
Tes kõi se Kenna Neiju tõs se

Ellus ja i Kammud i rwi dama
Kenna ja i Kõela Kõggadama
Walge ja i takka watama

№ 9.

Jul tiad kõtsi malja
Wärra nasse mendwääti näija
Wäi d' kõse mulwäri selga
Kannusse d mul pandi ja lga
Pandi ja kalli takkus selga
Sal olli kull agga kullama
Kall olli pinnme Pillama
Pillutas me pühu sauss
Kaudas me tindad kõrse
Kõbbe mõega tõlma alt
Tinna Tutti Pinna alt.

№ 10.

Merri kaktab Mükki sõna
Merre tõrgas Kõpki sõna
Merre weesi wirretama
Merre Laewa Lakka lõõma
Wirretas eide õue alla
Wirretab Tädi õue alla
Eide minnasse küsi sõlema
Tädi minnusse küsi sõlema
Kas ja Kõlwad Karjatsele
Või ja sõnnid sõggu lõi sse
Wanna wei kse wahajaks
Talle takka ai jajaks
Kõsse Kõkku Kõrjajaks
Ei minu jõõt nud omma eide
Egga minu jõõ nud omma tädi
Mets minu jõõ tis
Merri minu jõõ tis
Mõisasma Mehheks Kõsjasin
Hundmuldeggi ne kue
Karru ne kõsjaka
Sõppelgas mul si d' Ellus paelas
Puttugas mull punni spael
Nõelsus mull nõ'elus

Ridel.

Illu Ulla i lmulle
Tallu, talde Taewake
Ilu wenda kui olli d' kei la
Talu wenda kui olli d' Tane
Ei olle lli i lmari lluse
Tane olli Taewa tahhela
Nüüd' ei lma kukka länud
Pilwed pildalen wannunud
Sest ei i lde mei i lmax
Egga talde mei e Taewas.
Ei rahwas pai lo patto teind
ja rahwas Randa rwo stelend.

№ 12.

Nüüd' Külla tüdru kud' sed
Külla Neiud' nored tüed
Kõik ke end i d' kõnetes se
Kaddi end i d' Kämbri sse
Pidki Pinnud' wahhele
Nüüd' on kund i d' kulgumas
Sõlg jaddad' jõlgumas
Pus kad' kõedad' püdemas
Pidkad' Pütsi d' Püsi lastimas
Kui ei koi a kõnelesse
Egga Kaddi kämberisse
Pidki pinnude wahhele
Sün tsis täida käggi d' käes
Laulwääs tad' rätti küs
Ei kukke alla kõlma.

№ 13.

Kribu kribule Krabbe kraddule
Kõnd ja lgolli kõsi lane
Sant Hannus olli jala mannem
Pinnme tükkel olli pilli pusku ja

№ 14.

Halle Kukk olli jeskiman
Kikku tomas olli Kõõbus käimd
Mutt Mard olli kä olnud
Ei tui tui ta.

№ 15.

Hai sega sõgis tükka regge tagga
Mats pukku dud
Subba Mats el tagga.

№ 16.

Laggu ma läin ja ludsu sain tätte
Arrus Ma räsin augi sain kätte
Ma panni kalla d' Kadeli sse
Ellu kud' panni n pan se
Sürra ma räsin tükka tom ka
Tükk sai Ainal teine ämmal
Nelja s tükk sai tüdrile
Tagga minne tükk sai Tad' ile
Was sara s wanna emmale.

№ 17.

Illeinne ory as käisi a kaya s
Käisi a kaigel käaja emaal
Seal ma kui sin a ide käry a
Eide käry a tadi käry a
Käi sse sin wenna talli st käry a
Talle sii s senna käupa mees
Ei Mün ja mulle eide käry a
Eide käry a ja tadi käry a
Ja käupla wenna talli st käry a
Minna agga mei sse sin was ta kõsse
Müi ja mulle Kõeza mulda
Kaupa kammse ja llas ta
Süoma Müün sal Eide käry a
Eide käry a ja tadi käry a
Käupla wenna talli st käry a
Wend' Talli ärgi s' Kõnd ama
Ükke kulõane õlane
Rakke Raudone sees
Ükke otsad Kõbbe sed
Tutta d' kulla kenu si sed
Minna Kennalda kõsi sina
Wenni kenne ei rwe kenne
Mis seal kõdda tehhamas se
Wend' jälle minnul Kõe tamaja
Ei kõne ei lakõne
Sul käi si d' kõdu kus si las
Minna Wennalta kõsi sina
Wenni kenne ei rwe kenne
Kas mõsi sel paju pakkuti
Wend' jälle minnul kõe tem
Ei kenne ei lakenne
Küll sest paju pakkuti
Wel ennam mei e tehhame
Jõsa tak kab pari Ärri kesta
Emma kõlmi Lõpsi lehma

pag. 220.

Wend' lähhab föra Tütkiukesta
Oode hõbe fõllelesta
Sago sagema fõasse
Sadi Ilmne Taemetenne
Kui ja lähhab põlial kündemaja
Herja Jul wakku wautu
Sahha rauad woostitago
Eidekene ellatene
Kui ja lähhed Lehma lüpsemaje
Nis ja joeskumetta teinemeda
Kolmas Kollas damädada
Nerjas wai kõ malgeda
Nenni kenne nõrnetenne
Kui ja Lähhed fõtta fõidemaje
Sagu ja fõtta furrema
Hobbo full alla kallistama
Sadbal felga feenetama
Õkenne ellatenne
Kui ja lähhed Leenda ligutama
Sagu fõ fõlge fullama
Pannal pealda fõttadama

---

pag. 221.

I Kõnd sõnad: (Talitsõnad)

1. Kus vana sõda varjatak ära ise.
2. Sun a lange laastuja.
3. Käbi ei tunne kangel kämmist
4. Vaari põlle ükskord, põle narrile sõad ühtegi nõud.
5. Kes vana ei kuvasta, kuvatab varast.
6. Wele ei feise kotlis.
7. Kohus kasvab kõrvo ande, mitte vana ära tapa.
8. Vaari aia kaudo on tee kõige õigem.
9. Kus suur kiusatus, sääl patust jõlgahoo.
10. Mõistlasel on üks sõna tuam, kui narril kolm kõnet.
11. Kes inglist ütleb, eeldab leiab.
12. Kus vanu, sääl rontis
13. Kus rontis, — —
14. Käes kõlgist, tummi asja pääb.
15. Kõige kääl kamma, kõrmi kõige saab.
16. Põle tahab pitsa ilu pääle, kal'tahab kartuulumus pääle.
17. Kes rookab, rohu kääl.
18. Mis aeast see arust.
19. Kes kaed ei morista, pool kuiva kaotuse.
20. Kes ütlest ei ole näha, sõis kuusk ei ole kõrbe.
21. Kes kannatab, see vana elab.
22. Koeral kaera tembad.
23. Kunt' ei muuna kuntis
24. Waras asja vaeto ei kahna ükskõ.
25. Parem vana riidega puhtalt, kui rooltse kõva kõge.
26. Tee randa, nii kaua sul ta kunnen on.
27. Noorel kiidab, vanal leivad.
28. Käsa sun pääle ei tõi vääs, aga varga näpud lahti.
29. Waras jõtab varna sõna, tako ei jäta tuhat muda.
30. Wana tee, vana põlu.
31. Rõõme koha — rõõmul vanjad. —
32. Kus keda mõistetagu, aus mees on kõige.
33. Kes sõbal see löab.
34. Wõõra maa, vaese mõtte.

35. Ke ree sõi Kolus.
36. Ma sa wasse ipet, sõa wuli pud.
7. Kil jood, sel räge.
8. Terwus on aro, ulwas on wunnalus.
9. Mis sõulad sõda Cuxad.
40. Ülea lotõ tuulaus õlgõst, kaunis naisest
1. Wõne sõna, rana kõbe.
2. Ag on nallis, ini mune kaunis.
3. Hõle mehe on, nina mehe noa Kõlas mehe kõ
4 ——— naene ———
5 ——— nina mehe näge.
6. Tõna mulg, kõma ugud.
7. Ülen sõnaste, käge serwaste.
8. Ennetus es das kõwisi tõudu, riidlini mõsõhaud
9. Ülida waremi, sõda paremi.
50. Parem pea jalutõi, kui kõhe põõlitsi
1. Sõa, una alcale, ühma nisa rallale
2. Kus reje nõud laita, sõõl tals je aita
3. Tulel ag, tulel au.
5. Käis es maha maajas mo ala, muge
pead ka waja-mo ale
6. Põlu mees põõline kimmes, ämetomeesem
7. kuida metsa kimud sa, nõnda raeta mõtlda.
8. Ke kuradne es näitse.
60. Parem sõõma sõõle kui wõrku kõpsõta.
1. Opetad mees, õpetad waest.
2. Mis nallis roub pea.
3. Mis nallis sõe kaunis, mis oda sõõlba
4. Mis saeas pead sõa julmas pead.
5. (Wõri mees, aga mõtle muke mõtsi.
6. (Wõõ ost ära rõõle, ome ära jõõe)
7. Mis kuuda sunes, se kuudi jõõsse.
8. Põõba pigi, poka wõõpraame
9. Poka sõja, mõõsõ nõja, wõõ kõõraud, mees kõõ
70. Wana mees, rõus naene nõge rawitse, pahk
1. Ke õõjõhat ei kõrja, se nõõlat ei sõõa
2. Tõõ-pirne leiab ome nimi sul nõõi.

73. Kõlm on nõõlo sõõdres.
74. Mis sai sunes, se pole surres.
75 Parem mure mõõlda, kui pärast kahetsda
6. —— kaua —— kui õõda
7 Mõõda enam nõud, sõda redelem padu
8. Põõe enab käja, kaugi, näe enab nein rajale
9. —— ei anna kõõnba, tahe kõõt käigu ta
80 Õha tee sõõ tõõl, kui kõbõsse ei lad.
1 Kuidas õõnad, nõnda õõl.
2. Kes käia kurja kunkel, se käia kuld. kunnab.
3. Kes kingidt kõbõsse sõõe raatab.
4 Kes sõõte sõõja, sel raest redesine kuttsab.
5. Parem on ome ema mustpunder, mis võõre
6. Kes kõõsõe kalk, sel raesõõ ämmõõlda ümb.
8. Parem ome riide sõe, mul võõra tõõ sõe.
9 —— jõõ ees —— õõe ees.
90. —— noored. — jõunud.
1 Põõe mul on põõe viisi
2 Püü on mu tõõme tuuri, tahtsnüü nel lepa lehi.
3 Ära tõõst ojale, kaige ise sammule.
4 Ellukene kivi lõõl waema ome mõõe, kui sum.
5. Kes rahja kardab, ninne ei leia
6. Kaida kõud, nõõe õõse
7 Parem pitu pennine, kui õõkne, jõõe
8 Kes põõlse otsi, raudal pa mõõe
9 Kes pini pidal, kaudab kõma.
100 Mõõe õõl nagõõ mõõda kui ogaste kõbõma
1 Mõõal laal mõõsõõt mõõdi, nimi nagõõ kõõs otsi
2. Ära sõõda sõa tuura, mis kunst kaigu on.
3 —— te kaotsust —— wõõ pärse puutad.
8 Kes õõtse kaige kõrwa, wõõ tõõmust ini nagõõ
5. Kaut sõõtsõõ on ome.
6. Ära ees ome aeg enne minni, kui waõõ õõtsõõ
7 Kõõ kaga nagõõm, ahja pääl ongõõm.
8 Kes on kes nagõõ pannud, se on kes aega
9. Kes saeva kombõõst, mõõda nagõõ
110 Mees kuud pääbõ põõbõ õõ.

11. Penn pala liib hio pahe-sõna
2. ——— pool munn ne tuhi tood
3. Sun täis pelast mann, ser nago täis magedat
4. Sõrem met nagu tedhaga, ka munnin hõi pahaga.
5. Sun nägo, pahe magu.
6. Väer reetab mutta paalt, kuid Kaen paalt.

Taeniste

7. Piste jõgu pätte, kui pea sun paal on.
8. Tuak raw, tulab Kabi.
9. Pann nuustul nõlli seisab.

Rõnga

10. Se istud laua taga, koha sina silla pääl
1. Kata nus hobu ku maas.
2. Öjun ei nii kiire tulemise.
3. Sann sõsa pealt pudi, pea kaua armuda.

Tartust

4. Tartus, aga Narre land kõik.
5. Kõik rahulik selgab seintes
6. Sõda on laanes, rahu ei.
7. Mis Suur ajant, sõda Valun ei mõista.

Sõrmust

8. Oja ninda ei kaa ümber ja aga ei väsi
9. Aga nõõde asjad näitad.
10. Jann talupoea rand, jaagum saaga sõi.
11. Kus sillakese pääl kõrendab
12. Pea ärgitab, see valetab.
13. Se on sõnu no kaua see.
14. Kes nõid nõmed nõudsest, see siis mugad muudab.
15. Ajaja sise ja kevadine nõu on kiire ja muudab.
16. Sake not ei sõsa pinto, enne pärdet.
17. Kus tüe aeab sun kõhud.
18. Ga tarnes leida ei sõi.
19. Kes pähja jaab see tõen laab.
20. Kuna sil halla ütles, kal aeab pilli kõhus
21. Kuradt halutab enne to paar, pärdist, enne sõi
see paar rah ei tohi - saab.

 Saaremaalt

12. Wõga sõga tohi saaker
3. [redacted]
4. Hundil on [illegible] rõnu, 9 mehe non
kaane — 9 ——— 1 ———
5. Mees jaab mehes kaua, naine ei saa naista kaua
6. Kes sunte ootab inimest ilma ihu
7. Mida enam sul on, seda enam sa taha.
8. Kuhu ja õttse vorsa saba saada / pese kaevaja.
9. Ku tüse päeka sõjas, peab taevas taliste kiiri saadma sõdurid.
10. Pellel jaa 9 nõsetel, pellel sun ongsatab.
1. Enam tähele ei aja kes jooja
2. Kes kunti sõsa ei sõi, see ei sõõks saa.
3. Rõõdelise pole kõnda taga, pitsatsel pole pead
4. Enam kärne kes naeri. tuhke pole tõbe.
5. Kuinsta kenab, enne elab.
6. Lind ei voi tõug maha kanda, nii kui kannad
7. Pi da sõimab halalt, jäab neastad mõlemad.
8. Ome enne viha ja väära enne viha kui on
9. Waene laps kenab naise ja kanad kõhu.
10. Tasta ei ene pool naist enata enne kuldi
11. Kõle medala aga kõrvad kõik.
1. Mida tõga neab, kuradi, sõa enam kaugil saab.
2. Kes naeru kõnda tõtab kui ta ise.
4. Elmed kaebe, kõhud kõhtu.
5. Waene kind kuuskab mine ei ime nõlga kõhtu.
6. Kala kimuste ja ole rooma pärd poke kõrda.
7. Sul kes taustab tõigates, tahte tõlo ei sõida.
8. Sinja sõnad sõimad, kes ei ole sõnu mõtlenud.
9. Kõrn on ühe [illegible] aasa päärad, kõrn ei ole [illegible] päärad
10. Se sõja, kes ei tonga väe pääa, tongab väe.
11. Kus on sõitja, sõõl on sõja.
12. Lagsid kanne taga, tanne taat pea nuk kõrvale pane
3. Wahtra mehel valjad varaeru.
4. Waeste ei ole ihed ja rõõmud kaugel sõimad
5. Kuidas ja nalle, nõnda mõlle [illegible]

176. Oma piit ja nõua koos kedagi kus tuli.
7½ Kes maksis palju mul eilsel koda küna päale.
8. Kas angel jõuni, kui nõua tahab.
9. Mul ei ema mitte kauba, maja mine maani jah.
180. Ühenja ametist, kümnes nälg.
1. Jäta rahu ei jõua püsti.
2. Oma juustab leppida nõua jahu, aga mitte
muidu pääle
3 Teenitud leival on jõua maga.
4. Kuda jaadad, nõnda liikel.
5. Sõnt jõga, nõnda näga —
6. Jäki rahu on liiga karune.
7. Kõp ennem, kui purgas.
8 Kui vana kuita kõnnitab, kõnnitab
näga.
9. Kes vanab, kõnnab kõvab. —
190 Warane lind leidsab ussa, kõige
kallib perset.
1. Kuda mees, nõnda mõtte.
2. (Kuigi tuul, jäält muul)
3. Kuidas need teevad, nõnda ikka käpab
4 Kes pelgab tahab, ära jaab.
5. Kes pea teab, ja peaje maapab.
6. Laena leil on parem mul jaa jah
7. Kes püün püünab, jõda juremees jääb.
8. Kes mees otsib, jõda mees leiab.
9. Nõel nõa äratab, vana kõu kõnnitab
200. Kuidas ja aiaad, nõudu jaad
laud.
1. Kus raske, jäält koaned.
2. Kes rahe, jäält koaned.
3. Klaudia mul on parem, ku. autor mul

204. Laena jaab kahe nõudu vahelt
5. Näga ei teata mehest, naistega.
6. Kuidas kaja, nõnda näga.
7. Kõna käsi, jaab väimees nõnejänese kõtte.
8. Päev paremb kui aasa.
9. Kes jõge näind, ei kala kaste jõõb, kes jõe
ääna kala
210. Kuda on jõutes, jõõt on jõja. v. 171.
11. Jõki jaadab kõik maasse.
2 Kuitja mata kõnes, raamata paaj.
3. Kel rahu jõe ääres, kel näga jõe jäämata
4 Kõik leiba ja jõõt, jõõe kanda ja kandad
5. Kepp kõhn ja kõva näg on nõdr.
6. Kaja on ennem nõu kaaft.
7 Kes kaaft tuli, ei tõi jaab.
8. Jõõne näga ja käsi ei mari rõõsad näga.
9 Jõutud jõna kaja. Jõemala maapõhi kanda
220 Kas 2 meest raagitsed jüri
pinkis kõlmas, nõna kaasa
kõnnu alla.
241 ——— kaela või rahula
12 — i pesa.
49 Parem jõua jõttuja jõnnes, kui raha kuppi.
50. Kes rõõta rase ma jõna põõsab ja mina.
tuul ja
1. Laena perse kuldse ise jõõe kõhi
kõige kontide.
2. Jõge kaaru ei ole kõige jõkku.
3. Kas jõnn, jõõt muld.
4 Kuida jõõt ei ende kaa.
5 Kirjad rase nad kõik ei kõpsad, —
kõiged ——— nägad ———

256. Ilma kiirita wiimse ei rolja hoita.
7. Meie rahwem wara, selg mam hära.
8. Kiwi ei ole nii rahulone mui kui rooski.
9. Kuus õõlele sund ehk pea pahale pesta.
60. Loba sinu teeb selgi peta.
1. Kellel on pea, sellel on ka perse.
2. Kes ei tõua peame eest, see ei tõua selgi eest selgi?
3. Laked wanti Oiwama mured sinuni jõuwa.
4. Kes rellaga lehma õlgib, saab sõnnikuselle.
5. Tootu mees saadab sundi wõõ eesjõa.
6. Laked liita õlgi ma —
7. Wooge älest ja riita kõigu tõlwi ei wõeta.
8. Wanapa nahk on rohkest ennemine õitsel.
9. Kes ronnatab see rasa ehk kus rasa kõrge nahk.
70 — — — kaunis saab.
71. Siinust tõist saab enam kui sinust sõbra misest.
72. Sõber kaotab sõbra kaotajat pesest.
3 ———————
4. Koer on peremees sui nõõb.
5. Kes pära annab, selgi siit ei tõsta.
6 Oma sõnutes kõrbeb.
7. Olid ja üle koera saavad saab üle saba ka
8 Koha pere koer ei saa koera tõsta
9. Rohota linna, ehk rehata saama.
80. Kus kegiad saõl nõgiad —
1. ja koer tõstab oma saba.
2. Ja

283. Kes kohja kardab, hea ei saa.
4. Wahetis mehel rahjel pea.
5. Sellel rott, sel rammes.
6. Kuida mees, nõnda tõõ.
7. Oma koa on paem kui wõera kõrs.
8. Wõga sõja siis naaber.
9. Soj annab kee nou.
290. Kuld on kül sellise kui maal, aga mulla sees ta wõetakse.
1. (Kõva kätmes sõnime, sõjas tulepanem.)
2. Nii kõõti wõõ sõttund, kui lokkad.
3. Landad on leivi rõigil, kuud mehes.
4. Nou aetab muust, nõi kohust.
5. Wana naha ei rend.
6. —— ann ja wana naun.
7. Wõime on pinna otsa.
8. (Wimal kõrge, kohus madal)
9. Sum on sõõs me mõõt.
300. Siit saab kaas pesust wõga.
1. Kes nitse sõõst kaas tõhjaks aga põõst
2 —— —— saja kaunis, saab kaotab
elajas on ab. ——
3. Oma naaad pure kivad, oma kaaad
lagi-ei. ——
4. Kui jahi mees mitte liiba ei pea
ülese panna kui kala mees sõõb
nõõb panna.
5. Ega sund oma pea ei leta, ega sõõ
ei muna, kus põõa ja-põõvi õq. —
6. Kõge ei jo ese nõõlo mõge.

Tartost

30ß Kaja raugelt maalta, saab liikuse seemnetest
Kadrinorus.
8. Kunst ei ole nii suur kui tahtmine.
9. Ema minna võõra tulla.
10. Riidest kuuluse parsest, vaga pelgast.
11. Sõs leiba siis kui ei ole, kui on kaja.
12. Waat on rahuta seda, siinni hea olla.
13. Hea sõna saab võõra naeru.
14 Kummardaja selja ei näe.
15. Kumal pea, pelja raua.
16. Tee tegemise eest, mitte magamise
eest.
17. Pelja minja, raiu rikka.
18 Kergesti on alles rikkuleja
saab viisa.
19. Pese pärastist surnuja, aga laida juurest piima
20. Ehtsat ei ole siin maailmas ei riigis.
21. Mis ei maksa ei kahaja, seda ei mehest kahaja.

Õmmest

22. Sõs nii rasva nõrgist nii naaskatest kaasast.
3. Mis nõlitus see kõrvel, mis raskus see varjal.
4. Mis pany see suus.
5. Võla nõrga nuga otsa, võta kannel maalt
6. Kaja seja kotti lahab.
7. Kus ja ole seda ei ei, kuppa ole maalt.

Saamisest

8 Kes ühest muu, see tuhat muu.
9. Kana seja kotlis seisab.
330. Mis võõra teib, see võõra seab.
31. Wõna sõna teib varga tõrjuja.
3[illegible]

332. Kõgi mehest kaga ära ütle nime.
33. Sõs nii suna selle ka rasa, võlg laenata.

Tartost.

334. Mis lapsle laulda, seda morja mõtles.
35. Liba on kondi pealt magus, nahk alalt.
6. Küs viina ma see, siis olen ma mees.
7 Kraasi ehk kraasi, koppis koppirast.
8. Wanemad ehtsa vanemast.
9. Mis kaugelt see kaunis.

Talvest

340. Wääna vitsa, nii kaua kui ta väändi annab.
41. Ära vara naerab tiisk
42. Kel jõnu sel jõulud, kel nõgesed sel kõhnad.
43. Parem kõht naapmaad, kui 5 ring maad.
44. Kõrtsi mees on saadi sulane.
45. Sõna ei aita ärjata.
46 Wõta ära on see viimne võta täis on
47 Kus saaja läheb, nõtki tõis.
48. Kus ema kala kotkas, ei saa laps.
49 Mis sa siis pead säästad, kui sudi aga lagi on.
350. Kus ainult sõit kus lahtu saab.
1. Pole viga, sitta sigu)
2 Ei ilu panto pärast, kaunist ei panta
3. Ahnehus ei saa sellega kõhtu.
4 Saka kiud, pesta laud.
5. Mida ennem hop, seda hiljem viis
6 Laat ei võta longus ja nopsaja.
7. Igal mehel oma viis, igal linnul oma laul
8. Aasta pääv, kes sõna saab, see saab leiba
9. Viga otsa näed, ei otsa mille.
360. Kel hõga sel upa.

361. [illegible] kõnnib, jääb seisma.
62 Kes [illegible] — jõuab.
3 Kalle jalg [illegible], pille [illegible].
4. Ema-laba, ema laba.
5. Päris palju [illegible] —
6. Ema [illegible] [illegible], magamine [illegible]
7. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
8. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
9. [illegible] [illegible] [illegible]
370. [illegible] [illegible] [illegible]
71. Rumalusts [illegible]
72. Kus pere mehel laba, [illegible]
73. [illegible] [illegible] [illegible]
74. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
75. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
76. [illegible] [illegible] [illegible]
77. [illegible] [illegible] [illegible]
78. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
79. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
380. [illegible] [illegible] [illegible]
81. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
82. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
83. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
84. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
85. [illegible] [illegible] [illegible]
6. [illegible] [illegible] [illegible]
7. [illegible] [illegible] [illegible]
8 [illegible] [illegible] [illegible]
1. [illegible] [illegible] [illegible]
390. [illegible] [illegible] [illegible]
91. [illegible] [illegible] [illegible]

392. [illegible] [illegible] [illegible]
93. [illegible] [illegible] [illegible]
94. [illegible] [illegible] [illegible]
95. [illegible] [illegible] [illegible]
6. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
7. [illegible] [illegible] [illegible]
8. [illegible] [illegible] [illegible]
9. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
400. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
1. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
2. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
3. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
4. [illegible] [illegible] [illegible]
5. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
6. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
7. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
8. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
9. [illegible] [illegible] [illegible]
410. [illegible] [illegible] [illegible]
11. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
12 [illegible] [illegible] [illegible]
13. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
14. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
15. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
16. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
17 [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

418. Kuidas püüd aõnda naad.
19. Kõik jumal jõõl muld.
20 Ütra aeg ruttuinga tualt tagq.
21. Kel jumal hing, sel alga ka tal pilg.
22. Oja jõõnatse ei rui mäga.
? ilma ainlast jumalata mujalt kaotse.
4. Wana mees rattal rõõvitu, kui tütral auma jumalateta.
5. Ükskord ei ole kahekord.
6. Parem püüse pesta kui põõras.
7. Kõik murejõud, see maaptad.
8. Waõn varastab, hunt ei lõõja tahab.
9. Kes mäletse, jääb ei rahatse.
430. Tlazemed on lõõma jätnud, nagu pisikõõ jõõma jõõnu.
431. Wõi rüngaga ei minetu, ja asjast jääb tulab.
32. Kõrval on naaru kombud.
3 Warga aeja vanta ei kaua õunad.
6. Ega kunst kunte ei murra.
7. Kunst unetab, pesu mäletab.
8 Kõhto vägi ei lase jõõe minna ärge ärkja
9 Ütra varga tiki ogastkarrel pääle
440 Kes tuhja jõõl tuli, teeb vägu jääl näit.
41 Nõi 3 herd ümber jõõma kiimuli jõõ pingi pingile.
42. Lugeda tark ei jõõmü kõik
3. Liig jõõgel on suust otu.
4. Ütra naga jutga, enne ära kunt kaua on.
5. Ütra küsi jälle kõigi kord, nagu ahjo pääl on või jälle kõigi kõ küsindu.
6. Ütra jõõma jõõta, nagu küsi tad. —
8. Ega ogsa mees mure, ei kunagi tõõ ei
9 Kõ nagi küla tääb, põõne nägiti jaba.
450. Ega jõõga aga mahan ei mõta
51. Kõiki tõõ ei ole nii jõõnt ei ta magi ei tõõ.

452. Ega jala tõõ vaba ei magu.
53. Tuul ja vett jõõl rahata
4. Päjune jõõe jõõntes mitta põõmg.
5. Sõnaga tulab tulk, jõõ nõõga tulab tõõ
6. Õõne tahab tõõ pesa jõõl liiga laõla
7. Ära mine mina pääle jõõle
8. Küüp kõja ja rõõplaja ühes mitta jaak.
9. Maa ilma nagita on kui pare ilma kaaita.
460. Maa — mehele — ema — kaaiata.
1. Kõõ ja mu jõõn tahad olla, jõõ ole mu kaas jõõkaja,
2. Keile jääl mõõ, keele ei jaa
3 Jõõe ärge maarge jõõnedat
4 Ke kõnelel Rahvael, ne kuulele, pornick
5. Jõõ rasvahat ega ära te märjaks
6 Kõõ, nõõga tead mata kaua ja raisk ka ei
7. Wana puud ei jaa ümberlühata.
8 — kõja käest õpp ja ei ei kaotag.
9. Ega laõn tea et pääle pääs ei.
470. Kes ei maatõõ kala jõõs, aga ei tahaq kala jõõnik.
1. Wõõras ja kala jõõ ei vanane.
2 Kõõ vanatõõ naga tagasi, ümmarg ei
3 Sõõs ei jaa mitme rahta. tab jõõlt
4 Kuldist ei — tuuri rest.
5. Wesi on ja jõõe ei võõ
6. Sõõ rist ei pääbe naela, nii jõõs ei
7 Ega rahval ole ühe jõõnig, rahal ka
8. Maailma raamat on jõõn.
9 Jõõnet võõ jõõs ning mõõtte maga ragas ei.
480. Kus tuleb tulla mes, jõõ rasi mõõmata.

480. Kuused lähed nyyrten öitsengse eest jõe äärt.
2. Koolasel on koko tolles.
3. Oka pesla hõrjumehele koppimist, ehk mõlbi
rõde mõttes. —
4 Sinna kes koos tapleme õhe minna pääsb
piistab halmen seina.
5 Seemets nõlva näitse, ara riesne kellijn
6 Minna ainult, kaua takal.
7 Ta mimi on kellein kus kuld röö
8 Tütterlepa ilma tõõta on wel näis ilusp
9 Tarjem autos ennelalt järje
10 Kel e ole õhte ainsatt joopa, selon
nagu paal elo.
1. Tark rebane ei jäi mitte ennakülg
meke hano.
2. Ühtg sõb on enam, kui kolm kõl saal
3. Sarem nae sõltuja selmel, kui penemaitja
4 Wuta ja inna ja rotsta pääl, minis ehk mitte
5 Kes naeb peljo pesal, ehitab kolg kiva päale.
6 Waese jõno õhnutg on nii kui sõbla külvida
7 Kes pana õõtsi kaant saab.
8 Mida rohkem daarg, seda rehkem kaari
9 Kraap jäeb kus ollg, mõtg kus varaft
10. Kaigt küsg ea-ta pääst
1. Kes leib, se na jõõ
2 — saab — löök.
3. Kes pelgo nõulb. tuel kenbele naer.
4. Kes om panta ei ja ma, se ei jago käe meelega
5. Kõlb reeke rõt kotkb.
6. Kes o luetab, saab lõpeta ma. —

508. Nupiolgi sõbust kes jõua.
9. Sõis kaiak, sõl on.
510. Üje järge silo külge ei kasa ärnas
1. Sun käiga tappelõs, sõõl vad pilgub.
2. Sun laub om, sõõl on lauda lagane
3 Ono liib käige magusem.
4. Noor nakr remor.
5. Ahelle parse on liige
6. Sasi mulk röö, kengele karjal
7 Kus pääsest lubatas, loia kõl kunni.
8. Sõrge est maitsno roda
1. Sinna, eidetõka, mõne õhema, käid ilma tähendg
520. Tues käid ehk nuga, teed ise kindele.
1. Mis käsi käänd, ei elg, ennab.
2. Ei reneo kiwi sõmelda
3. Nõgatsel maitsib roog.
4. Kel jumu sun, sõl olgo ka logo sõlg.
5. Kus on tõd seda, mis tarvis on sõle pead ära mõõna
6 Kes se õhe laul ümber tene mis tarvis on.
räid, ehk tarjem, kui se ei tarvis ütlet.
7 Rahe tato naer jääl sõõmete
8 Olge kuni jõe elga saab
9. Tumel es loe kunja kõtte mitte kuni.
530. Kes elgab pääl lõpeta ma
31. Ei tahab inde ei kiwi teenist se olgo ise enast tunia.
32 Sinna sun sõõmen, laga pääs sõimen.
33. Inna rõõde õhto, mitte kommes.
34. Kardik ära rõõde ehto raid koimis.
5. Kus pesse elnae lõmme, siis kõrna alune
6. Pane inna mehed kuhan, siis on kõõlen
7. Tarkuse tuel teje vaas, laiskus kahjus.
8 Nelle selmen nõna ei enam kus kõtes.
9. Wiisi rahulik ent, nimes ei saa magada.
540. Pane võõ sõrnerõis, pääsad siis nagu saad

541 Ega [illegible] rikka ei [illegible].
2. Kuna ei mõista ajada,
3. Käsi ei tõsta [illegible]
4. Tahtis parem rõõv, kui rüivel maal.
5. Kõja kapinat mustu pèima jeuas.
6. Sai mis küpp rõõsi mis tõsi.
7. Saimedat puud on rõõs [illegible] pannuta.
8. Ega Lilla Lijat ei tane.
9. Varbad jocad, kaunas kõlmad
550. Mehel pikk juus, nänsa pèlgi lasin.
1. Mõtted nõib olla eiks lugeda.
2. Mil roosid muuned.
3. (Talumehel sijas juus, saapil sinc rootu, naga kaks sõna kuiva.
4. Ega [illegible] [illegible] ei ole.
5. Sinu [illegible] juured ainad, kõrd mudas?
6. Sõõlt õõtles sen ei ole, juus pannata
juus ei.
7. Tuse nõgo, tabe kombed.
8. Kül ilm õpetab
9. Pèiga kõt on kes natty mis [illegible] tajuda.
560. Ainsa ei ole aastas rõud.
1. Võõl on õhtuks poega (?)
2. Ahen tahl sinu long mist
3. kuuba mehe nimi rendy mehe ei.
4. Ainsa juus juhtas [illegible]
5. Ela tyo sõmal naga.
6. Väg naga tahs, raske mõista.
7. Kui kaunid [illegible] ei painene [illegible]
8 Ära kuuba [illegible] emme ega! ——
9. Mis õhtul kus, ja [illegible] paras.

570. [illegible] rõõm, pikmata mees
2. Kuld paistab [illegible]
3. [illegible] ja mõista meelis ära ole [illegible]
4 Väg juus, nahk kollas ise [illegible]
5. Ühis täis, ta [illegible], mõrale, ta [illegible]
6. Mõne ei riku mees ja [illegible] kõnu
pahi.
7 Kum taari ran jänu neb, ehk [illegible]
8. Ema toidab [illegible] pèlve nõel, ent ära
ei jaua [illegible] nõel.
9. Silm on rummijas.
580 Väga tea rõõle nõmele
1. Väsel on näin töö rasse
2 Lasin tahel ei ühs õõ olen.
3. Ütle ole näin pea [illegible]
4 Meen mõistusest on kui [illegible]
6. Kõik kaud ei jaa õõrele
7 Mõnele ei ole rõõs [illegible]
8. Ela on kinel elada, kes [illegible] ole.
9 Kodasse tahab [illegible]
590. Ega olgo [illegible] kõik, kui ise mas olen.
91. Kes enne ei [illegible]
2 Sikone teel [illegible]
3. Väis mõõt [illegible]
4. Veene [illegible]
5. Kes kiel [illegible]
6. Waga [illegible]
7 Kõna [illegible]
8. Kus kinel [illegible]

599. Kes pildet teeneb, see magustet maitseb.—
600. Kõrvi minib, kui ise, aga hinnib, eeltöötab.

1. Mis must ja magus.
2. Kõik naeratab, ei ole nõrutatud.
3. Rõõmsat palet ei ole [kahtlus], ei ühtegi valitsevat tõtt [ei] ole.
4. Linnik pöllamehe tarvitus.
5. (Piip palama, ise ei palama)
6. Sigu lõõb
   Mesi jõõb
   Tuleb tõine
   Tahtis jõlle
7. Ise tõstab kõõdrad kõrtsi kohta hagja.
8. Ahnus siin, pendlit lükkab nur [kuse] [silmaga] nõlva.
9. Varem kui [kuse] [pendlit] käi jõga

10. Rinnal on kõlbus koeja alla.
11. Pigi lapse, [laste] hõõra
12. Hõõra tõõrik, vend hammas.
13. Kõhja [seest] kuskilt, mis vaeste nõudis tõõl.
14. Kes tuult nüüsib, tarvis [tõõnab].
15. Kuidas töö, nõnda palk.
16. Kes õlle rõõgi ütsi ära joob.
17. (Mees on pitsale [seljaga] kus [siis])
18. Tal on tasane rõõk.
19. Pada [sõõmab] kahtlast [juhti] inimesi nõõmab.
20. Hagal vastasest varnast, kui ta nabe [seab], [siis] misotas laua alla. ——

Kõnevisid

1. Ring ruum, ots päal' kuse lõõt!
2. Ta on tõsine rõõkus koer kolmandama [jalga] päal.
3. — tare kui [purtsu] vees
   [kala] ——
4. — märg — nii kaua kõsk [see]
   —— —— [noa]
5. [Lehti] —— [laev] liiva vundest
6. Ruinalaste nii kui tarkus kõnnib.
7. Suure hädaga [saajad] ka [nõnjalehe] ei.
8. Ta valitses kus kuud [kammitsa] [kuutes].
9. Üks [ja] usk.
10. Jemale tee juua ei, nii nui [vaenlase] [lõõtsa]
11. Kõrjal kui [viisipilli].—
12. Õde tunneb nii kui [koera] [jalga].
13. Kõrgesti [vette], niikaua [pannud].
14. Kõrgesti [vette], niikaua [pannud].
15. Põõ nagu [põõsa] [vesi].—
16. Vee on tal nagu [kuna] [kaalas] [mak].
17. —— [ja] [põõsa] [pidal].
18. Mõõk nagu [kumi]
    [vöörkjoon]
19. Piine nii et ei nää [ajane] [juba] [pööra].
20. Mant nagu ahju otsa
21. Plankud ei ei nagu [kastund] [nagel].
22. Piip nagu [kõõ] [kuusk] (kuumpiil)
23. Kaer nagu [kuk].
24. Kuu paas [lehti] nagu [kaastal].
25. [Kartul] nagu [jõnes].
26. Kõõ nagu [pennik]
27. [Tuhk] — [kuuk].
28. [rumal] — [lammas].
29. [ahv] — [kõgats].—

30. Laiks nagu puntün
31. nagus — mets.
2 Juliüs — päde
3. Tikk nii ku Rabalõpe päss.
4 Ükmeelsüs nii ku Rahvaraamat kaanes.
5. Kadus nii ku tina tuhka
6 Meie elame Tumala küla nii ku rahvatants
7 Rumal nii kui Wene Rumal
8 Turu nüüdsaig kõrnemb nii ku kuuris.
9 Ta kõjal müdakaane, ku mütsi kõrgo.
40. Pum nii ku kuur.
41. Täis ku sõttinaes.
42. Üks nii et neka murüse.
43 Tal on nüna nagu paale nii kui sool sõ
44. Ükis on lõunud, se on lõunad ärmes viin ag
5 Loodus soob jõõb Rumal ummuljoodikne
6 Paja.
7. Rumal meeste jätja kärg, rumalaes Rio maalt
8. Ilma lõnale.
9. Wälla nii ku lukty kõrne.
50 Mis sa nälle tõrestad?
51. Rind nii nu parmu kuri
52. Mõte nii ku nõrbes mere veeres.
53 Mu ostjime sõel, nii ku lõuna lõeal.
54. Rumal nii ku kortse rasina. —
5 Sa pale nul pagi sõja sõõtnal. —
6 . . . . Ki ku kõne sõjas vast.
7 . . . Nõbe nii ku tuule vilu
pääs i kaud.
8
9. Pilv ku tuli —
60 Saulab ku laane
61 Lumsõl ku karo.

61 Mart ku mask.
62. Sõdimees nagu pünts piid. —
63. Wõt kile ma olen aga sõas (Gornaud)
64 See ole nii sant sõit ei saand iini mene, ei saand
65. Mo ole nii kaid kinni, et kõja sões ollen vaist
kõhu täis süüa. —
66. Ta Siim tõe see näge.
67 Mõistajat tõst tõsta.
68. Waene ku kirbu võt.
69 Õe see, sarm sõja tõge.
70. Oppi aga tubast
71 Kirjem mu käsi, kuhen sü kunst.
72. (Ku ennäe Kõppo lõõt, siis kõrab tunda pruhaaja!
Õpeti sõe laudast pühas näõja viis, sões tõhes
sõa kõsse.)
74. Kiss sõaaraid vanast sõbra.
5. Mina tõgen ku noaa
6 Kirp ronnem kui kärg.
7 Täna ole aig nagu ei saand käude aega pääle
8 Pärta pere maha
9 Ma jäin sõel ilma, nagu sõa sõt ennast ihkaja
80. Pikk tund ja lõuna pääne ni la vaag (lai.)
81 Oles ta kaes mitte sõttele lõunud. Ta ole
jõnga hõlla sõe eest.
82. Ega ta leeb ei ole, et ta saaraid pääl ütlen
83 Kõs sa sia ol' sõaa-aigu.
84. Tal on üks kõrk, kes ta vaatab mo pärg nõi
raamato. —
85. Mes olin ta see nagu Saaraid pag hulle ei
86 Ast nüüd tuli tal mõtles pärgast päle
87 Sõjä tehti juues õlla mõnne ja olid kõik
Kuuses maha. —
88. —
88a Tummi on nii lumpainega / Rebel nii ku kunst
89 Tellega nime ei / reede kapli
90 Ära laia Tuura pärge pääle kinga.

Mõned mõistatused.

1. Liga jõng ab, sõt jõnu. (ookerd)
2. Kobuõlga talab, herjeõlga täkell (kaljus)
3. Viis kambrid üks tuba (põrm tõmmis)
4. Kämber / tuba (tuba tõmmes)?
5. Kaene ütleb nurkes, sõle nekuse täis (sõle)
   mina ütlen tõlle (tõõri tõõ)
6. ———
7. Kolm pead, 8 jalga käskalmet pääa
   rõdamees? /

I Laul.

Sis teie jutte aeda
Wäga kartlen Sis mult.
Sest sa mino jutte kuulen,
Armastad sa sis minuga?!
Seani õhta tule ääres
Nägen ma sind kõige pääle,
Sääl ma kuulsin mitte laulu,
Kuulsin ka so helle häält.
Marsi sind sis[illegible]
Sõa laksal poja mees.
Mina läksi kii[illegible]
Leidsin sinne mine[illegible]
Sis sa tõmmud minu mees[illegible]
Sis me pääda pilmat pisid,
Sa ma saatsin kiiri se õõse
Armastasid sinatse mind,
Sõmule Sis, mille peale,
Ütled sulle mina sõnu,
Et sa armaan minu mehest,

Sõa laksi mehe sõ[illegible]
Kuule Sis, sis sa mitte
Sõt mind enda kätsid
Sis me läksi sis mehe eeses
Sis me pääda mõtlesi[illegible]
Sõa mind pääle mehest[illegible]
Sõa sa pead mõtlema mehest[illegible]
Sõa mind pääle mehest[illegible]

Pahwa mängud.

I. Kaara külom.

Se ongi mõne Kaarsammuga selle pääle, et ühe ümmer Kaile
ja üks Wõlle kõpsutab pääle. Se Kõnn ei Kaile, kumm
se ondrom ei ollen Kõnn ei mõnda Kaarsammu pääle.

Se Kõnn ütleb:

1. Tehte tõõde!
   Kuidas tahapay kaas kõlid?

2. Mõnda tahapay! (Mis kaarsõnn ei Kaid ees ollen ütleb)
   ——— kaas kõlid

Tõhte tõõde!

——— kaespeale.

Mõnda ü. jne.

Tehte . . . . kaas ümber

. . . .

Mõnda . . . .

. ——— ———

Tehte . . . .

. . . . välja pehkeb

Mõnda . . . . . .

Tehte . . . .

k . . . . rõõmus . . .

Mõnda . . . (see tõi ollen kaspen ü Kõnn).

II. Tumal ja Kurat.

Üks Kõrtsmik sõitles ütsi oma Karsa üüsi üm oden Ol-
den ühtes aiasen ees Gott ei kõnõsõt ja pahkuses Kurk
ehk ühtes Kõrtsi Karsõsõt jõ ydsteisen. Mõtsast sõitles oid põrgu
Kiel ja sõnnys: jõtsen teha mis? Mõni tehasse tõõ ei
Sõlle sinne selõtsiga
Sõlt on selts, sõld on rahet

Kellega mê paiko me? /:
Painame ja Capime. /:—

Wanaga ja vanaga ja selle pann vanaps.—

Wana Leglan waew sest Wanapaw wingt sestehtab, ja
Wana Gobt und Teufel sa Wrick [illegible] XXXV
Te sest sest dann zu anfspeik, wenn a sest aus der Kirchen
Regnästern, ryaka wiell; die Gesandtäng ryfekt
sest-dannah.—

III.

Kiwi kunninga.

Kinne sellt sest üst niwan zeglan stem und sest:
/: Kiwa kiwi kunninga /:?
Minach———:
Das wardsell a so lang bis a niwam rädt
Wanapäng pekigt, sta zu rakiden, u /:

II.

Pirne sok.

I.

Wene kaiga.

II.

Kaiga, wägepalk

III.

Kunni nga.

IIII.

Kärja-pil

VIII.

Kanti rattas.—

X.

Näri sok

XI Kaulo kanni.

XII Kokk rauta mine.

XIII.

Kana kul

Kat, kat, kat, kat kana leka magas.
Ku, ku, ku, ky Kullt leka magas.

XIIII.

Naario.

1. Kas naario on nio ka!—
2. Kattel näiris (puenus)
3. Wenes rasetab näiris)
4. Puenus saab rasa kök.
5 — nis teda kinga saan kokko.

XV

Tawe kark.

XVI

P.

Sinna sulane:

1. ~~Mis teksb~~ /: Mis teksb /: Sinna sulane
Sun nimi teista kuiskib /:
2. Mis teksb /:
3. Nagk teksb
4 Mis panub, mis panub.—
3 N.
4 /: Mis sagb /:
5 /: Mis sagb /:

XVII.

/: Kiwi kuuga

Kes mõistab wiw tähnd Sinna mõistan 15. Ka se wana
Kalgo raatas, sida [illegible] 15.

XIIX

Koera-jooig.

1. Kenko kimas, kuus, konka, kaca isand?
2 Kes jääl kaces kongitseb? —
3 Tänaneeo hellis koeja.
4 Mis ta tehib?
5 Kaera paeja.
6. Kus ja see panit, mis nua jalle hulk andsin.
7 Ma länsin ue teist teed kaudy kaua poe, lõks tuli
tuist teed naudes kunt tuli rasty, mundis ta.
8 Mis ja tole jõmaa annad?
9. Looja putra, piima kõrra.
10 Mis ja tolg jõmaa annad?
Kaasna noort.
11
12. Kus ja ta magama panen?
13. Väga ranna taka tolli, Linik padja.
14 Mitme kuni toha?
15. Nii mitme kuni tolg, kas siin inimesi on.
16. Mekunest tehsi?
17 Eemest.
18 Mis ta nimi?
Ussekt
Sulli
Viivo a'pri.

19. Tulid ja tõna meile jaama?
20 Mo jalg etti noyda haiga mosp jaa etti käia ei
21 Tete mo ue kolli ruuna jälga.
22. Ons jaun valmis?
— puder veeldun?
— voi auras?
— resi jaanas?
— rukki autus?
— puder rasmipeal?
— kartos ka? —
23. Kuplneeo rehtseb koera ama.
24. — ämtseb pussi ema pääle
ho, ää, ää, kranto u. n. e.

Mõned mõistatused.

1. Lega, kingal egaft ühest kaajaft (Jaana kera)
2 (Ööse pöid, päeva peenar (ööse)
3. Ots jan, see kanant (jaa riist.
4. Kuum kiri aida neere al (Rehma ader)
5. Kuri mees aidan. (püss)
6. Pundrik puun, mandrik mean, kindrik al,
heina maal; (heina patk.

Laulud.

2.

Parmu pask oli Mareti päini,
Mina mees olen Mehhili päini.

3. Ute Kaeja saali laal:

Kus mina salus magasin
Säel pahse paeu pääja al,
Mul mis ja mina koha al.
Es kartnud ussa rätta nä,
Ku kuri pidi talema.
Mo ema läks siis kuple
Ja ütles ta: Oh tapme.
Ja kuri waim, mo rainlane!
Ja kuri läks siis tagasi,
Ja nõua jaain rahul magada.

4.

Ma laulaspin, ku tahtsin,
Ma harsen kõrra kuulevad,
Elo ette elatsevad,
Paale pääle paukuvad.
Kõrd mul kinjad kuulutsevad,
Valjud raiorõtsud.

Soo on kurk, oma on kurk,
Wiely kurjem nenna neene.
Sõsar, se sõlmib sõnad kokku,
Wend aga raaps sib raamatust.

5. # #

Kullanuppu päevinene,
Ees sa tulned minulle meile,
Ehk ka — tuna mullen,
Tuna mullen tulnud meile.
Minnid sa tulet kevadsel,
Kevadsel kehvel aeal,
Kis sul viide sheafed,
Kahred kaela ruudru nopsi.

#

6.

Soldat, soldat sõle vara,
Pector, pisku vara,
Peetri naene nobra vara.
— tuttid tinne mullid
— paras põtti pepsi.
— taves taba kaelas
— pikes piip suus.

#

7.

Tinne, tanne, taadi paya
Kuida jalga, emme paya
Tule kome meile,
Meil on kome-poja laia
Wana rala rasva,
Mne tõlla taeva. —

Armas neida, aava mees
Ehk ma Varjan kattayle
Laun med latsi laanp
Pöuta pööra pöönukaed.
Ehk se meie selle sõnnega,
Mis ta huile eiel sõr.
Ehk ——— jõnnega
Mis ——— maaljõi.
Ehk on tema sisp sõnnes
Laudo al sellis näsmes.

8. # #

Sea kinnab pere piimide
Ehn aga kinnab laitimaes,
Nado minul sõnnel naermaeks,
Kuidi minul sõnnel kuldsed
Oma mees kinnab ennegas.
Kuta mul olid nelmed kingad,
Kattis nahkad kingad,
Vlanja nahkad ägised,
Tallenahkad tentsiud
Siin ma ümbles aleksdega.
Paimen paen niitidega.
Kuta ma sõin mee puhtu,
Kaetsin sookesi saia,
Taeva ma põhkee puhtu,
Kaetan kaen nee sisse. —

9.

Siikude, näärude sunadel kuuldel saen,
Kõis ta koka skadi jõuen,
Pöönse põlla jõuen.
Kütleb aga Sõmel lapse tõstab

Üks tark tükk, kine tark tomb,
Kolmas tark rajoni kondi otsa.
Neeva Tiis tark tarre lomb.
Mõtsuse, nääkut ü. s.

10. =

Ole mul rinnu mul kenne
Sada ——— jaani tekj;
Kut ma joba meiä töi;
Töi tuba nut tuluse
Ahjo taga, kut saine näki.

11. ## ##

Kes peab sõda nimema?
Kas läeb se der Vätsi hiiuh
Või laab ——. — Voodis õitsab?
Ma olen isa vanem poega,
— pean sõda nimema
Kuke, se laulis laudella,
Kes — koukus suella.
Kes läeb sue raotamaie?

Kuu ———
Ei pole mino noorem poega,
Kene mees ja vene koba,
— mõtsa tel kõlma al.
Kes se koukus suella
Kaa, — laulis laudella
Kes läeb sue raotamaie?

Kuu ———
Ei pole mino noorem poega
Kene mees ja vene koba, kene sõdma tel kõlma al.
Kõik se laulis laudella, kaar se koukus suella
Kes läeb sue raotamaie? Kõigi läebme raotamaie

Vanad läit sue raotamaie:
Tulle tuppa me noorem vend, pist kaapai jaanel pahtlas.
Kõidel vere mugesit pahtlas, räägo maale jõa jäitte. Mis pääl
Jõe kuulta on, Vias epeli ma aimu aga ep ole sama aduse jõe
ei mäeni, millelt päida, kus ei kuitse mõtta päida. —

11a Kuis ei olid sinnid sarved
Pea — — sarved praiki,
Jees olid füüs nõtsikesed.
Need minu pandi nõõni taldu
Ja varbeni minu?
Rõõsad alla õlade.
Sarved kuldu kõrvimaie,
Kõhe nersta reeremaie
Kaalda mul kunnal külkese,
Kõhe alla raenule
Mõttelesid mõisa sarved,
Arvesid walla rammad.
Ku se jo ieanda tüttar
Mai ——— emanda ———
Või rajoni nunnuja —
Mina kuulsin kostsin raotõ.
Olen ma eanda küdar
Sis olen sõjas füüs serk.
Olen ma emanda tütre
Sis olen sõdan sõtsi klaati
Rajoni kunnuja tüdre,
Sis olen praan mul kuldo kroone.
Mina ajan rattaga raesi kassi,
Nõkkanuga kingakera
Kes mind pälgab pääs tagi.
Kuu ———
Ole aeata oledes.
Wend minul i õe nõtsi mõla rahule.
Kuhu pean mine minema?
Lõksin kolme tee aru,
Leidsin ——— kolme tehte,
Hakksin tuba tegema,
Too mersi mutsi pääma,
Sis läke inimesi mulla alla,
Kolkes koka kämmaste,

Mut[t] leje mulle mustо pälle,
Kot[t] — — roaſtiſe
Siil — ſiinuriirulſe.

12.

Mönta ſuga ja mönda luga Riimumaſed mehe
mulle, kurradaſed poiſo mulle! iste neo
ſulle anno mul ſuud. Mis ſa mind nipid.
nüüſa mind nopid? ja mo huuko kõdita.

13.

Tulſe pere Lot[t] on ralli liin,
Kas ſa tahad rõta minu,
Kis mu tuttu koja ſiin.
Taad roosiõlin mu
Eide — ko
Sa rõhu aedan kõnõſin mu
Sille ſuure pära poiſiſe.
Liinud laulid ſuude otsa

14.

Ma härra kijine orja,
Su proua pälene orja.
Loſ, talob härra ralla läji
Siis ma üttes haarad pi,
Kuhan krahoi prouaſe.
Härra toob ohmud elidad
Proua — rõtsi ſiidelõſi
Siis lõtsu leibs külade
Külas rauad haamaräi
Mina — i aeju Tolſi
Ot[t] Tulſe tuksuſene
Ja Sipa nime Ihkſuhene
Siis [illegible] paab kuudi kaõmeta,
Meniſt paab poiſil prouſiõe.

pes 261.

Laja nimelt von Rhd. Kallas; ja Jürisoo von Ed. Kallas.

1.a

An oli ühhe, An oli ahhe
Läks aga mereh wirutama
An aga waatis koio poole
kas wend tuba tulep lunastama
Wennal kodo kolme täkko
Üks olli halli kõbeda lakka
Teine kolme kulda lakka
kolmas walge waske lakka
Wend aga ütles, Anneke:
Ennem annan täkuke
kui ma annan Anna käest
Hiomaalt tuli ilma wälja
Muhomaalt tuli musta pilwe
Saremaalt sadu sinine
Löi meie lauwa kummuli
Mehed said kuik mereh
Hällid lakkid Laewo
Mustad pead mwasse.

2.

Me joome kõrtsis kukkeni
Joome laia walgeni
Tuba oli määdas poole öö
Ma kuuli kukke laulewad
Kanad Akka karjuwad
Kuk aga laulis kuut korda
Kana kõõrutas kahekssa
Peremees Hang ta kour ali krants
Perenaene Wio, tüttar Pio
Lähme õue watama
Ime aga asju kattuma
Üues kuldab nuorta kuuda
Rapputab oga ragidat
Tõmba tekki neitsikene
Tühi se ragi rangidesta
Ragi rangid wahetu
Noort aga kuuda loga pealta

Sõitame, kui jõuame
Ehk jaame koidul kaijefa
Ilmarikus äia juure
Kutame kula kulmad jaunad
Aestime kula kaiad naised
Teerne terweks tüdrukeid
Kuu aga paistab kummale
Sõel aga seisab sõwakile
Wankrid waatwad walge poole
Koido tähte tärkewad
Koido kome taewafe. —
Pääw fe mängib pärlitega
Kuu kulla rõngastega
Enna ütles, fe on Lä
Et on jälle täusnud pä.

v 3. p.

Muko maalt tuli musta pilwe
Saaremaalt fadu sinine
Hakas no laewa lahkutama
Laewa tekkid tantsitama
Kaptein kohkus kajütist
Tüürman oma wahetu
Matrosid oma mantli alta.

v 4. p.

Anna jukka, anna jakka
Eks aneeks merele wiruta
Merid wirafid, metsad käraſid
Anna waatin koio poole
Kas isa tuleb lunastama
Sfal oli kolmi järgi
Üks oli aga lõhutd farwi
Teine walge waske farwi
Kolmas kolme kuldä farwi
Isa aga ütles enneminе
Enne Mä annan Anne N. ſ.
Kui ma annan kärjakeſt.
Nu oli utke, nu oli utke
Läks aga merele wirutama

Wenelane weeri wiit
Poatſakas punam wiit
Üks aga tumbas laewa tütte
Nu aga waatis koio poole
Ku ema tuleb lunastama
[illegible] oli kolmi lehma
Üks oli lõhutd farwi
Teine walge waski farwi
Kolmas kõgemi kuldä farwi.

pag. 264.

D

pag. 265.

Wanad sõnad.

A.

1. Aga mööda asjad käiwad.
2. Ahtuke sõnniko ang, wahi heina wikkat on teomehe terwis.
3. Aganas on liiwa jätko, wõi pitka piima jätko.
4. Aita hunt äugust wälja, saab ta äärult tanud, siis tahab ära murda.
5. Ammutmas ojoti rikkas, jahjamas jajoti r., põllumas põline rikkas.
6. Ammit ei wõtta leiba, ammet annab leiba.
7. Anna aega, aig annab head nõu.
8. Äkitsel pol hända taga, pihatijel põle peab otsas.
9. Ära wiska jolgi wet maha, enne, kui sõit pole jolgel pä.
10. Ära wõtta kõrtsist ega kergust naist, wõtta tõ juurest naene.
11. Ära usta wa.sest kohast hobust, ja ära rikkast kohast wõtta naist.

C.

12. Enam pool muna kui tühi koor.
13. Ega rot wilja jalwe ära sure.
14. Ennem olgo naertawas kui nuttitawas.
15. Enne olgo hal kiwi nurkas kui koeakoninik.
16. Enne olgo oma rüüe jõe kui wõõra töö jõe.
17. Ennemine jaab kõla küljest kui nälja olfast.
18. Enne tule higise hobusega kui musta taniga.
19. Enne olgo müa kui osta.
20. Enne olgo kurd kingas kui wil warbas.
21. Ena pistab kõrd nisa suhu, aga mitte mitt pähä.
22. Esmaid jaab jaia häkq päraft jaab saba jajatuist. (Näis tähtj.)
23. Ejimene wasikas lähib ika ära taha.

K.

24. Habe mehe au, nina mehe nägo; kübar mehe hõrgus.
25. Haka jüs wal koera kaswatama, kui hunt õues on.
26. Haka kurjawaimuga ühte õlut tegema: ejite joob õlle, päraft jõõb raba
27. Härg jaab wiimaks jänese taga.
28. Häta arab härja karwo.
29. Härg kaswab ikke nukas, mus kerwe warres ja noorik mehe armus.
30. Härged tulewad, hobustel läkuwad. (Jõõnõ?)
31. Hea sõna wõttab wõõra wäe.
32. Hea ilma järeb tulep kuri ilm.
33. Homme öö taga, tunahomme mäe taga

34 Hobo komistab nüüdja jala peal, ſiis inimene üks ſõna peal.
35 Kunt ei tohi oma peſa juures mitte paha. pag. 266.

12

J.

36 Igaüks omaga; ſant, waene kotiga.
37 Igamees kiŭab oma appu kaapsta leint.
38 Inimeſt õpetakſe niikaua, kunni ta elab.
39 Jooŭiku raha ja koera kuſi, millal need lõppeŭad.
40 Jooksja koer nääb palju, puhu ſaab juhu, teiſe jälga.
41 Iſe oſtib hobuſt, hobo ab.

8

K.

42 Kana ſaab ikka kahe mõõdu wakut.
43 Karjumiſeſt ſaab ikka taari kaudu.
44 Kaks linde ehitaŭad peſa, üks pillab.
45 Kaks ſanti koera wõitŭad üks hea ära.
46 Kas otſi tulega, wõi sõõlo sõõlaga.
47 Kaua ja teie mehe hobeſe jälgas jõiŭad.
48 Kes hellaga lehma otſib, ſe ſittaſe ſaba ſaab.
49 Kes kuu ette kutſutakſe, ſee päiva pärale jääb.
50 Kena nägo ei aita kellegile kattelt tulele.
51 Kes koera käŭa uppitab kui ta iſe.
52 Kes koera põlend, kardab tuli.
53 Kes kingitud hobuſe wanuſt waatab.
54 Kes koppikud ei korja, ſe rubla ei ſaa.
55 Kes kõik nõmmi kõndſib, ſe kõrk marjad maitſeb.
56 Kes kiremata kaswab, ſe anta elab.
57 Kukito peab wõõrama, mis mulito peale paneb.
58 Kelle jalg plaksatab, ſelle ſuu matſatab.
59 Kel kod, ſel kohus; kel wägi, ſel wõimus.
60 Killel laps, ſellel nimi.
61 Kuhu koorm ümber lääb, ſinna puro maha jääb.
62 Kõrra kõrtſe küla saunab.
63 Koer aitab kaewa, ei jäta ammetid.
64 Kuradi kutſutakſe aus, wõõras tuleb iſe.
65 Kes kannatab, ſe kaua elab.
66 Kiskhommiku tuul ja naiſe wiha ei anna enne järele kui wõ
67 Kui ſaab ſant, ſiis ſaab ſandi poiſ.
68 Kui tõſi, ſiis tõusko, kui wale, ſiis waago.—

69 Kingi on ſurnud, kingi poja nimi on „ostа". pag. 267.
70 Kui kättel kub, ära ſa enam tuld alla aiag; kui inimene wihal on, ära änam tõda ärita.
71 Kuida käid tõwad, nenda iho kisub.
72 Kuida känd us, nenda wõsu taga.
73 Kuida käe, nenda ſaab ka datud.
74 Kuſt koer ſüa ſaab, ſeal uus koer haugub.
75 Kuſt ſuits tõuſab, ſeal on tuluke all.
76 Kuſja ſuu peab ei tõõda, aga wõlja käe pikta ſaab tõõnd.
77 Kül igamees tannib, kuſt king jalga muljub.
78 Kus on ſuuiſſe, ſeal on ſõja.
79 Kus kaks peab paſtuſt, ſinna tulbbka kolmas. (Abiella rahwa kohta).
80 Kus on tegiad, ſeal on nägiad.
81 Kus mutine turni enam on?
82 Kus on armas, ſeal on ſilm (ſüda).
83 Kus on haige, ſeal on käſi.
84 Kunts pole naiſt wõtta, aga kunts on naiſega elada.—
85 Kuida püt, nenda kaan.
86 Kuida koer ſüa ſoab, nenda koer haugub.
87 Kus põrm macaſt lähab?
88 Kus on kõrge, ſeal on sõrge.
89 Kus on kõge, ſeal on wäge.
90 Käll kamja kaſiad on, oleks nenda hoolja keriſtajad ollawad.
91 Kuiwad nahkjas mes ja paju kõrwa õlut, niid tia tagaſa mitte.
92 Kui ſa midagi kuulad, ſe naago koer ſaaks kondi juho.—

87

L.

93 Lage ſoo, lagund riigi joobnud naine, rut ja laps.
94 Laisk lini, kes ei kanna oma eheti.
95 Laisk tub omitigid aig ajoti, aga hoolete ei tee (midagi) millalgi.
96 Laija ſeal mitte wiga, puhu kärſ haige, teiſe maa külmani. (mõnikord)
97 Laustud ſõna lagub.
98 Laſe ſant ſauna tulla, pärast tikub lauale.
99 Lajoſe külm ja koera nälg olla ähhid mõlemad hirgid pannata.—
100 Lehm lüpſab ſuuſt, kana muneb nokkaſt.
101 Lihane kui liikab luiſe karla.
102 Liha toores lihutab, kala toores kautab.
103 Lühike wõtlab ſuni marja naaſt, kunni pikk ennaſt kummardab.

11

104. Mees annab mehele nöw, naine kukkutab nafft taga.
105. Mees pulmas, kobo surmas.
106. Mees magab, ase wahwab.
107. Mees mehe warto, koks meest nakki warto (nak - ku Wäng!).
108. Mest tunnukse sõnast, kärga sarwest.
109. Mees peitakse sõnast kui soke sarwest kinni.
110. Metsa põlas on emmane. (te sigitke puale).
111. Metsa põlas on kaswal (pul ei jalgu mitte teist taga ei käia, wäsib ja pöörle taga ella)
112. Mine wihata sauna ehk ruhata linna.
113. Mine offi õnne, kui õn ei offi sind.
114. Muna nüüd targem, kui kana.
115. Mõda enam koeri koos, sõa wähem lakkumine.
116. Mõa enam ja sõtta liigutad, sõa enam ta haiseb
117. Mõa kiiem wibs, sõa armsam laps.
118. Mitte nekti, selle kõhto.
119. Mis hundi sunnis, se hundi kõhtust.
120. Mis mees olsib, sõa mees kiab.
121. Must murab selle aia sees mittu töid ära, kunni walge ennast waalib.
122. Magaja jägo pannakse paigale, aga törkujal siakse ära.

N.

123. Naestul on ni palje mulli, kui kana sääre peal lihha.
124. Naise waraft ei ja rikkust, kuera sitteft ei ja sõnnikut.
125. Naise sussi ja jookswad wiit ei pane ükshi kinni.
126. Naisrahwa töi ja mära kõhuga sõemine, millel neid löppewad.
127. Ni hea, kas kaes kalsis nuid, kut koer lakkunud.
128. Nimi ei rikku inimest.
129. Noor naerab, tullab kätte, wana naerab, surnmal nukkib.
130. Nüüd pole enam amba ei ka mitte
131. Nätaks walita, nataks waraste, on ni hea, kui poole ära puuma.
132. Oma liitud, wõõra waraste.

O.

133. Oma oma wits on parem, kui wõõra oma wõilib.
134. Oige kõlma ei lakka kergi, ja waga wari ei wärise.
135. On kange jõu, süs kangel kohtiffejad.
136. Onnetus käib inimesi kaudu, mitte kiwisi, kandusi mööda.

137. Õpeta oma poeg põdise jõoma, aga pole tarwis mind õpetada.
138. Parem kuwaline mulk kui sigisse kõhotais.
139. Parem lahja lautas, kui tühi mitsas.
140. Parem pool muna kui tühi koor.
141. Pakub liiba, ei tahta.
142. Palju kuule, pisut räägi.
143. Pista sim suhu, katso kas töp wõa närida (nägusa niie kohta).
144. Pikk olgo jõoma ja lühike löoma häsi.
145. Pisuke arab suure nurka. (so Kuhnenius)
146. Päält on koko kaunikene; jest aga sisu jagub (Hästi näeja, animata maleja niisugune kohta).
147. Pisuke widus löob enne koorma ümber kui suur (suuk sõna tal ennem wanna kui suur wanem).
148. Puu pole üks nappsuga raiutud (kaup pole üks sõnaga tehtud).
149. Puu ei kaswa üma okjata, liku ei kaswa ilma konõita.
150. Pörsast ei ja kottis kaubitsud.
151. Parem nisuke isand, kui kisine härra.

R.

152. Räägi, mis tõsi, sõõ, mis küpse.
153. Raha nago ratta kohase sitta.
154. Räägi mulst, aga ära mimeta mulst.
155. Rugi tukka, oder lakku. Rugi oli muisto üttelnud. Peake mind nenda maast ära napitama, kui oder wa pungsilm, ma ei löpeks ialge puruks (ahhaa).

S.

156. Sa pole mitte hea otsas, sa olid alles nina otsas.
157. Salaja tehakse sauna wiskse.
158. Soel ei rikka kala, seeme ei riku põldu.
159. Surma ja elu tee ligub ika.
160. Sõber koorib sõbra kaelast.
161. Soast on mulst oota, aga mitte kalmust.
162. Sepa kohe rauata, sepa naene noata.
163. Sõge läheb sõolaga sõge, kul upitab targiga taga.
164. Surtuk arab suu lõkki.
165. Suur nago wa tatra weske.
166. Sul ka mõtsi sisab, se nago koera kaelas nak.
167. Suur kuttsikas ika kana tol.

168. Surev hobo, maksab nahk, hobose ema elab ikka?
169. Senni kere laugub, kunni wööras tulib.
170. Suakse suur, elatje piskuga.
171. Sigise öel on üheksmõ pojat.
172. Sügisest öed ja kewadist pääwa ei jara mitte.
173. Sügise on suured söömad, kewäse kui hõisti.
174. Sügisene elajas ja kewadine inimene olla ühte laadi.
175. Suirdus suritab, kangus kautab.
176. Siga on aasa mehe leiwa hõrwane.
177. ~~2~~ Sui on saaja, naine loiska; tallwe kullma, mees punane.

T.

178. Tapa sigise härg, ära 4 wakka rukki jääb söömast tagasi.
179. Sam talopoja raud, kask waeslmehe wask.
180. Teine waris teise sillma wälja ei nokki.
181. Tõutus mees saab sandi ukse ust ära.
182. Töö ei lõpe enne, kui kaks käet rinna peale jääwad.
183. Teise käsa (wale) on puu külges.
184. Teine käsi peseb teist.
185. Tellitud naene on raipe nahk.
186. Tühi toob tüli majase.
187. 18 Tühi kot ei seisa püsti.

U.

188. Uus luud püüab puhta toa.
189. Uks alg akkatab tuist.
190. Üle mõdala ara lähewad kuik.
191. 4 Uhtsa ammetid, kümnes nälg.

U.

192. Wile nutma, wile naerma, wel wiletsam wihal saama.
193. Wagasti lambud mahub paljo lauta.
194. Wana ehte tõta, noor nise tõta.
195. Wäma witse, kui witse annab wäändu.
196. Warane linu luistab nina, kiline nokib warbud.
197. Warane lehma wasikas, kiline lamba tal (olla paremad).
198. Wares istub wahetis mehe ara tiibas.
199. Warsa nakk enne örrel kui wanal.
200. Wiib kiwi, ei kaswatu jammelt.
201. Wiri ika saem kui wesi.
202. Wihast saab hea õlle, pahast saab hea piibo. (mõlemid leidb omal ajal tarwitust).

203. Wõta wanema sõna, mitte wanema osa! pag. 271.
204. Wõta pärsast, kui pärsas pakutakse.
205. Wööras on pere wälu.
206. Wõera silm on ikka lai.
207. Wõitud ratsad jooksvad paremine.

Summa: 207 wanu sõno.

Mõistatused.

1. Pira, pira punast ehtud, nina, nõra minust ehtud. Sõnu sari sõnust leidub, mõistke nüüd ise ära?! (Küüs tuba)

2. Mõõta mõõtes, kaabo kaotse, mõõta peidus peremees. (Taevas)

3. Siga mu linna lagi, ümber pere, tõbi peis (Küüs küüga töö.)

4. Kerep kaerab, saab kaare, jääb seisma (Tee lumi).

5. Tuba tuhvatab täis, üks ei tunne tõist.

6. Mis lehk lennuga, nõlg pere kõrgust (Taevaseen).

7. 99 isatud laudas, üks tuhat üks minijat (Kuu ümber tähed).

8. üks ütleb: õige mul meel (oh).
teine " pöörab " " (ei).
kolmas " ära mul teeb (paremb).

9. üks ütleb: jut mul täis, (rezi
teine " tõtte " " (rattad
pahem hoiab ära teie (tee).

10. (Mis meeste ees, taha ei pääle, muidust mõõdus (Nõmm).

11. Kummagune, Tõlpus, Sõa, vana jõeäär, ehk Ka
ei leigata maaga, ei panda kanale.
(Ema piim)

12. Tõlpus mäeküljes, Kuhmuringjes ava
tamud ei mäe jalas (Ema jaanast)

13. Pitkem puudo, pastakem maida, mõlema
ma rohust (Tee).

14. Kõlbab kummijale, Kõlbab ussinõ
jõeäär jõja ei jõi. — (Jõe)

Sõudjat
Te seemnest

9. Tuuk pulk palmalise kaelas.

Oh minu noore põrmukene
Kui tee teeva kulute
Mies tee alte kehatsete?
" " mõtsa mõnu lõpete?
Nuid läen kaotte vetta tõmma
Ta nuulis-piim pilli pääle
" " Jõe jaani pääle
Wiskan nee vee valemed (vanad?)
Kuukuutsu kalfsed kõrendid
Ta mõtlen Wene nehkberada,
Tani maada Lätterada,
Ema, lapse lahkuroda
Tuba oli korra tuulitleda,
Kamber " " kaidu käia.
Wõtlin nee võtmes peuga
Siis läen jo o vetu laida juure
Tarvo nee kattsun kaeluse.
Siis mulk oli põllole pugda
Kõdu oli joosta rõnde mõda
Leidsõ ta laeva lauterõta (Jõe jaan)
Tani nee formed jõudema
Wõrkad pani valjut rõdama.
Ta läks murelões Mahtsse
Kõverate läks Kõrnuste (Laid)
Kuljus, Kabna-maa vahet
Ta leen jõält ago kõia alla,
Jõel oli eime kaunei laeva
Ta läks Jego jõits meeleti.

Me pun puuja punane,
See pun Wene vaenu-laeva.
Me pun puuja kõheline
See pun Kõstri rahu läeva.
Me pun puuja kiva ne
See pun meie neiu laeva.
Tahate nüüd tega ajada
Päinga siis laid laevaõsi

Laponge pälled purjuseks
Pole paelad kõrvidesse.

10. Wastu peim pulmalisse laulti 21.

Mé'p' pane lakki laenusjeks
Egä'p' pane pälli purjusiks
Pälle paeli kõrvidesse.
Mine mehed on meie mehed.
Tamme pannud tahujad.
Saava laua laagjad.
Meitil on laevad lauctarisse
Paeta kõrvas parre kaupa
. . . . . .
. . . . . .

Trumli laulu kui peim wägi ühe
11. Autumd: 22)

Piru, piru (prgl) pesinene,
Piru, peim pesinene
Piru ennä pätsud pärastlega
Tolle emäl kellel te mantleje
Et teil'p- talle meie jälle.
Meie jälled jälelaste,
Sülla külgi käimelista.
Sülla saare ärategesta (Mongolistes)
Meie mehed pole julenspeed
. . . . . .
. . . . . .
(Teadi meistrid Muhuste)
Pädremaft paadespanna
Sihulaft liiva küliad
. . . . . .
Wõiu, õiu wõiwa wägi

Looge moha loogud peäle
Tulge minu ilu kubeje
. . . . . .

Seinlejed tuba tulles
Kuned on kesta ülimugida (Ülemuse)
Laud on pomma lo kosimida
Kerst on " kindlaksed —
. . . . . —
. . . . . —

12. Trumli peal 23)

Saaja peäsem, mees peäsema,
Ametmees, aukäbasa
Kui teie laane tulite,
Kas toite kokku kaimeluga?
Mee olime jõõmile sammud
. . . . . .
Aitummil mee tõmame,
Saaja peäsem, mees peäsema,
Ametmees, aukäbasa
Kui teie laane tulite
Kas toite kõmmu kaimeluga!
(Mee olime jõõgile jäämud)
Aitummal mee tõmame
Nüüd jäi mee jaa julukssa, (viimistud)
Kui jäi pere kaja maksa
Nüüd mine laulan lahaul kuhel
(Lahtul kuhel, lahtul inätel)

Ei mee kuule sõnatu
Põrsa peelta tillingutu
. . . . . .

13. Kadri laul. 11)

Laene kadrid jõesa talle. Kõrs
Kadrid pole talued jõesa pealed
Jõesa pealt, jõesa poolelt
Kadri talud kaja pesa pealt.
Õue tema viisab kuuse õue
Lauta " " lepa õue
Rehele " lehma (pointe) "
Tuba ta viisab vilja tõrre
Wõtsi nin Pärtna Kõrgi Pärdi n. Pl.
järgi nad).
. 15

14. Hagjatu ning Nurme Mäe
Rõõsa piirin Rõõdumere,
Kõrn kärt ning kõhn Saare,
Kuljo Mari, jõime Mari
Nee nu naise jupatasse.
. . . .
Pulli mina tegsin jutuse apsa,
Lauj' hõja langes sõnaks,
Kana rahepsi praetsis,
Kuuse kuiaoksi lõkatsi.
. 28

15. Tõmajalt, Lemmalt 24)

Tõi mina jue õlle-raad
Too tuba tangu ääred,
Kuuset nurme kuuda vilja,
Too tuba tegin tetra vilja.
Tuli jõin pukki (Ost.) Poola-maalta
Lavotsie, Jaa[illegible] maalda (Vana maalt)
Tõi minu onust õlle-raad,
Too tagant tangu ääred
Kuuset nurme kuuda vilja.
Asein jõin pukki kimbatamo,
Wõtsin puki õlale
. . . . . .

16. Ma tegin, ma tegin, ellõ nenna, 28
Ma tegin tellit kõrde pääle,
Kangaspalad kajaomaale,
Kajased panin kangasta kuda-
ma,
Sambeid taga kõrvatsema,
Ylooste poisid kraagutsema.
. . . . . .

17. Pein peeti pulmalised 28.

Sõimed sõidud jõime jõudud,
Kõsa on alles sõimetu,
Olle ruul rul ametu matsi,
Sõu teind sõi õlle kaja,
Sa pille mõk magusa,
Sõu võtsi mulko mõnda peenta,
Pooled mulko põista pesta,
Naista Koimi viia eesta.

Sedad aga mätsate müravad,
Pöksid aga porle pöletsevad,
Naesed tantsivad tantsu,
Neiud lipsavad linasse.

18 Kui pcig. meie pruudi proosse talub.

Kui mul laene talime
Kui teeb tule teisid,
Ston pea leidma meie linna,
Katte saama saleda-linna.
Kui peaks koomes Lõle lippu,
Wäänel all vaese lippu,
Kuldne lippu kaja aeg.
Siit ja sealt end ette pruudi,
Warsalt tulen viina pruudi.
Lähme, lähme, keime, keime
Lõigume mööda linna peale,
Kuulame kaja renamud
Kui meie vend on enne keimud
Enne kõrtsu viimud viinud
Ette lähevad lähevitamud (lähetamud)
Oo moja siin magamud.

Tee lange mulle mulli,
Tee mul pääle peatsipaud,
Tee pereimud segamid
Pärja luiud pöömapaud.
Tere siis tantsimaa lasange,
Sala laulis mee lapsid,
Kauna poeru naumisele.
Teri minu lange tee mulli,
Tee pääle peatsipaud,
Teri pereimud segamid,

Pärja luiud pöömapaud,
Tee minu tuba enne tuleb
" ehja ennem nättud,
" siis aaned kaja kaja,
" naemad roosi-kaja,
" pingid peale kaja,
" pimedate pidajad,
" siis vendi vaei kaja
" kõnnu kulda-kaja,
" Lõbe saamaad,
" Teldmad tiimajad.
" siis, kus me istun
" " ehe, kus me aatun
" pimeji, kus pea ei näe ma.

19 Sügisel, meie tõnne, 30
" meiel jõõtemist
Jõõtemiste, jõõtemiste
Kokte laudo kattemiste,
Viola sea-leib ala
Kanula kana minemaga
Wõi leiva viilukid.
Ja minu uued omaveed
Laduseenad langu vaesed,
Kus siin pange pedajaga
Mis meie kulla kuninga,
Ehk meie pealjo polema,
Andke tuled meil tõlata,
Kombeid meil kaeata
Kelatsed meil viinad kaia,
Mõie tekame, taimad, tantsida
Ümaryaed pöörimiste.

21.

Sere tüttre mõistsime,
Otsi sõu kunda mulgipalt,
See meie kanti-mae tuuseke,
Sada lapsõ maa lagedo pe,
Kanno keerme näitseks.
Pilli puhuja poisikene
Puhu sõlea oma pilli sõõle
Wii oma vägi võõrile,
Saada oma see tantsima.

21.

Mitu elva elma peal?
Wiis on "
Ka on "
Sõrme "
Kolmes elva vajab
Neljas elva veeme lapsi
Viies elva laps naene
Kus mutsb pea reita
Sõrme vaja pöidra kaasa,
Kus mutsb sõrmi kõikjale,
Kus ei mutsb vajagi
Sõrme tekitab tüpitse
Kus ei mutsb veeme lapsi,
Sõrmi jäänud järeldmata
Kus ka mutsb naene
Sõrmi ja pöidla jäeme.

Jsu. C.

22. Kooli laul

Sõu tõe Soome,
Sues meile
Ki sõa kõnone kobane
Wõ vor raskelad jalule
Pi par pütsuke peen,
Wõ nor naene selgi taga.

23.

Wõ, nor nurga,
Pi par parsi,
Kuida lõnga
Kõõkse põõma.

24.

Waeo naeno seaviksõja
Serge pumtus pihlaka õie,
Mumad sõtid mulgu olla
Kooriko nagrus põlle täie,
Wana naene vesa täie,
Sõlames kübara teie.

25.

Wana tüdruk, rand hammas,
Istus aknje ääre pääle,
Kõnnis käsi ja noord naeris.
Kõigatas fiit jalge juures
Kes küsis fl ta ei anna
Kes ei küsi fl ta annab.

26.

Kirri kitse läks metsa
Wõla pregu perre,
Ta nutse kõnu.
Mina annan linad lehmale,
Lehm nutse piima.
Mina piima pärsale
Pärsa nutse kõlge.
Mina kõlge ämmale
Ämm nutse kakku.
Mina kaku kellerile,
Kaker nutse rauda.
Mina raua sealle
Sepp nutse kalevi.
Mina kalle tõmmele
Tõmm nutse lehte.
Mina lehe lambale,
Lammas nutse villa.
Mina villa meeriale
Meerik tub fiilt waera käest.
Mari teil mawa werrelise
Kirri sitse järeade
Punnide peelu eeda —

tongu.	kärbis	meerik	tõmp
jõge	tämo	idelänt	kütt
jüdas	tai		kama
nina	kõhu kinnitis		not
lind.	ulá		jaaniol
Nõve	ulák		kirst. —

Mõistatusi.

1. Selma jõgeta kaewik? (suu juttu, silmad)
2. Pere jüdik, pime rahwas juua? (kõne, nimed)
3. Wana aita jalatud rahwas täis. (Nina)
4. Ma jutse, ema lei lepet leppinud (labidas, lind, nina, kirst).
5. Tawa rummus lähkel tawa rummugala kõigi pärak pääbu lava laabuga. (kirst)
6. Tõmme kaest läks põhjas, ei dune, ei midune (Wesi).
7. Kunda jaunk, lugeda ei jõua (jaanapäew)
8. Kõnu wõsa el (rehe kõrwa).
9. Selmun wäe pati (ema jäle).
10. Tuwad rummugad ehwad ilma seeta, 3 ees ehe ülalgu (Mänd, kuusk, kõrd)
11. Ootsas mägel 1 me külge pääl (Hatuentaw).
12. Mees läks terre pääl, läks kiud pää pääl (kaas).
13. Kõgist murus, nelg pääl istus (seenik).
14. Sõda jõgi, pää jõuab (linane õu).
15. Läks kaks tõo, wõtsa wõtsa (jõõmad).
16. Kobo kõnus Wõi-mael, ratsas jõuab rahe-mael (kõõ).
17. Kõnu reda ümber tarre (Kõõstel) läksin ol.
18. Wend lõtsas, wend tammis, ämal wend ei ole (jalad).
19. Mees istub ka äärel, selga kübar, pää. (kaas)
20. Tõkene tiksatab, läks linne ol. (Kõrge kõrd mäel).
21. Kaks ema kandsad ühe aia, nimad tõlmad. (rõõ, rõõ pesnud).
22. Kaks hunga ühe juures (linane kõlk)
23. Poole aastane joonike ma, pea roodne kaunis jõgi (Kõgele pääle).

—

24. Sus kannab kus kuuse, } (sõja).
Tabre läpeb kus lehm }

25. Poja sentsumpeisin
kõnne kannu põhjas (pähe).

26. Lõa al, kuu pääl (Wähe).

27. Welge pesga vesikan mere vesel (Wõlg)

28. 4 jõekuud jõel, 2 tangsiat taevast (Lehma jõga 4 jalga).

29. Üks ely käthb 2 silja (lehma kul).—

30. Tüü kõrgeki, kodu ahopidu (käsi jõe).

31. Kinnu kivi aida põhja al (lehma udar).

32. Neli neitsit ruuvad üks kapa jõesse (lehma udar).

33. Sada pirtsi tasku, maamees ei ole. (Tähed).

34. Seesi mes jõek
Lauu pääl ei pandu,
Puun ei roodata,
Maasse ei raudata. (Jää).

35. Kuu detuse ja kõigeks ots ei pääse (Vanast vanas)

36. Suuna pulkine, jõuvõist kõrge (Kuu mees).

37. Sia kõhek kanne sõjas (Kõrvad).

38. Wana ukse, uutne kaas (sõge)

39. Põsa jõepõhja, pääl pesiab (vaesa poeg).

40. Kalots, mulets, ise ilma ukseta.

41. 1. Kiin 2 jalga (paralel).

2. Üks pea 4 ara (õel).

3. — ees — nina (paadi)

4. Mitu oli kivi kõrgemas, kui Tõnnel? (Kuuta kaasa).

5. Kaks ei pane pääle — ei — vist — i pääl nüp i pääl mütsi pääl

Kahepeaga pöia ees jõed mehest väiksi (sõnad)

6. Wast nadi pääl
Pudisupuliku —
Tünsen tündsi —
Ühes jõka purjam õlga (noorg).

7. Kuus käsi mugaste paaris, kõigaks ühes kiiva (Kirjo).

8. Käsi ei, aga jalga jaas (vasta sõsi).—

9. Ükss kõhek sunde vahele (Jõhvi)

10. Ühest aas mäe jaas, käsi kaasa veere pääl (käsi käsi)

11. 4 kohuga tulli, üks jõesse ümber

2. Hobu tulli, jõka läbi (Lusna Aleksei).

3. Jõka tuttavad käsi, aga ei tunne teist (jälgi).—

4. Mida enne pruut koju kaasa, jõka enne jaasa tõsi kõhek (Linu tõmme).—

5. Käsi mõnob vaka mäe vahel (sõna ei kuulugi).

56. Panane rawwine, langet lotte kuin aga (kuld).
57. Üks tõmp 12 aru
4/5 aru 4 pea
4/5 — 4/5 mma
1 in mind (aasta).
58. Iken lähel mehe, naene nelejädä poeka
9. ——— joolikse kingi (lähkan)
jelgi (käsid).
60 ——— panet raia te ääre (jõtaga).
1. Üks kitse ühe rasuja kellaga (kroonuga).
2. Üks rest, kahekopeekse ühe (munga).
3. Ühe el, koore pääl (rattal).
4. Wana naene nurmes, tükk nime otsas (kaasa tõig).
5. Kõige joolik, päävan vorst (juus).
6. Strok aitas, joba väljas (aida vältel).
7. Pool jõga, pool rannikse (pea kaal).
8. Iku täis päälgist, kamala täis varastet
9. Pikkem pusst ja maist (rihk).
Madalam maa rohust (tee).
10. Iso peenra pääl reuda,
Ema redel, kääd line
Tüttud need liit lähe kaal,
Need pudelaldlevad (ennal).
11. Mees Vana (kuldne) sõnad, (Taevane). —
12. Kohane joogi objekta (käja
13. Üks kiri 2 joba (pooltel).
14. Sinu kiri 7 ruus (pea.)

15. Lõõ el.
— pääl
— rehk laudaga (kuiel).
6. Kuninas magab naene kõige ninna el.
(ehk ja kolle).
7. Üks ütleb: Sui pitse
Teine — : Tolo —
Kolmas — : Mina üks kuin (kroonu, rest, kolo).
8. Nun püss (mõtte rop) ja vesi luik (punane mees)
Lind läks läbi (taevale vihma) käes jäi
paela (Waras). —
9. Tuesjõõb, nird jorb (pääs).
10 Pöön pikenes, pillivas jämedus (puu päda
11. Nii: neitsed lähed üle nurme
mütles (4 mõtlest).
2 Kreelat, reelat, jook ütse munab.
(Taevane). —
3. Kiipob, kaapob, jook jaan, pal munab
(õgle). —
1. Koppine paeng, kuskine pea (pütiga)
5. Kitsenik, pätsenik, kiikitab mäe küljes pääl
(kõrvetab). —
6. Üks ema ulatab, ümber pöia ei ulata
(silmad).
7. Ela! kala! mäna mulda vära 5
(Pärnu). —

88. Hingeline al
— pääl
— to rohul (rohtsejuhi)

9. Kuus al
— pääl
— rohul nulla tüve (või tahid).

90. Lind lennuk, pugu paisuk, 10 kirjo
kuhja kokku (kaunel).

1. Seuja joonuk, mere ja mahen
(jõnu).

2. Hiljat, õgjat, mehe ei burcen (laiz).

3. Ema ütleb
ära piistab
tüttar tillitab (kuce viis)

4 Tillu rane rookiwane augub
Rand jobe jälge rohkel (kõlgis ujun).

5. Laut lambidkäis, kera oinus deb Mel
(teewo tükid — kuu).

6. Lauta reivi, pinta kanuft (Pine Pob
etc).

7 Mit rehjid kõnu täis (kombid?)

8. Mägu mingib mäe otsas, pere tahmak
taga (õgli).

9. Kolmejalgne kanet, rand kaeb
Luus, (Wok)

10. Mees läheb metsa poole,
Kaks põlta kaes — (süe muju).

 I. — Linigo Uhtsarilliselo-gassinhun etc.
№ 1 Lindmaid Rahwalt pärit Eduard Vilde
ülesmärkinud

Wana rahwa pulma pido
On niiid peale hakkamas,
Kus kõik pulmalista kogo
Senna juba tulemas.
On naad kodo ehtimas
Muijst ka teil je minemas
Pulma kohtid walmis seal
Käreskit, kuiwat' lihha peal.
Mis ma wana rahwa kaest
Nen kuulnud wäga hääst
Kuis on muiste pulmad putud
Kuidas neist ka ärra nähtud
Mitme kordne meste juggo
Mõni ennast nälgab kodo.
Mis on kud wal nimeta,
Kui ta pullma kord läks ka,
Tee peal tundis näija hästa,
Mäddanõ majika jõi ärra,
Wallotama pani teda,
Et ta kõik need pulma päwad
Ellas jõmata, oh häda!
Kül ta kahtlis ka sõa,
Mis on tehtud tehtud jääb,
Wallo jaemaks wiel läeb,
Ei ta enne lahti saa,
Kui ta pulmast ära läeb,
Süs ta walluft lahti saab,
Kus ta jõnud maajika,

№ 2.

Nüüd ja jõnad jälda kaudo,
Kiad pere ukji kauda
Kõiki poole toppid jõsse,
Nagu pahkus jõga ijse,
Kõd ja nüüd joonaks jäänd
Mine tüje pereg kal,

Eelik sina, tüje nina, (sõimine = l).
Seiad oma niidu seal,
Kül naad wastewõtwad sind,
Et saab külma ilmas ond
Seal on on road mutmid sugt,
Kes ei pea külmast lugu,
Sino neis seal on sõe,
Sõraft tema juures loe,
Seal sind aufast warto waelse,
Soja õlut sulle antte,
Mis sa muidu ohsid sõe
Meil on omal rahwast kül,
Kes kõik sõa, jõua tahtwad.
Päwa kõlm kõik ära lahkwad.

№ 3.

Sarawanem' sino nina,
On niiid soja, külma kannud,
Sõ peal mitte wanwa näinud,
Palume teid sisse tulla,
Et sa wõiksid rahust olla,
Hingata seal oma ihe,
Sa ka külmast wäsind kehha,
Et lõnks sõe sul läbi kehha,
Pruudi poolne pulma isa
Walmistab tei' wasto toas,
Pulma üluwaatja ema
Walmistab ka wasto nendo,
Panep walmis kalle lenna
Käsib pulma naesi minna
Soja õlut tegema
Mis wõrastele antud saab,
Ni kui on se pulma pruuk
Mei' wanematest, mis süs muudi, (kui)
Tulge, tulge wõõrad sõse
Näitke oma noorikut.

№ 4. pag. 290.

Ejik kuule, kulla jõbr,
Meil on puudus kiigist käes,
Ja ollid reisind wõõras mees,
Et aita armust meitä seis!
Meid pinab wäga iga mees
Siin keige pulma rahwa ees
Ja nõudwad ikka meie käest,
Jo omal rahka rikkust ääst.
Nüüd oleme sind paluud sisse,
Et ja aitad meitid siis
Kulu ejak, kulla jõbr,
Kuiwas ja ei lukkus sisse?
Kas sind käsk olla wait?
Meite wasto, mis sõst said,
Et saab kinga ühte sana,
Täna meite pulmas sina,
Kes sind käskis olla wait,
Keige pulma rahwa mais?
Ega se jo surno kadda
Meie ilmas mitte maga,
Laulame sul ikka peale,
Kuct ja kingid taaterid sreib,
Et ma päisen selle wawaft,
Mis ma sulle laulnud esmalt.

№ 5.

Päästa mo jõsar sõgedist
Ja nato naeste linadest.
Mis ja wawad muido tõa?
Tal on pala ja suur häda,
Et ta pea pimes on.
Sina ämber, sõlg es.
Ei ja polle kuiwd neid,
Oma nato ehitand,
Nenda wastes riidestema
Ni kui pilets pulma koias.
Keik se pulmalaste kogo
Upatab keik jo meie nato;
Abi sulle, [kõik] sina,
Miks ja pole käskind sõda?
Chita nüüd omal abi!
Mis ma laulan nadale,
Lähkeb sino sõdame,
Et saab päeste tõa takte.-
Selle peale wõttab nüüd
Ejik oio nado pealta
Wiskab sõda pingi nurka
Paraft pantaks' lese nurka;
Sõda karistab seal ära
Pulma ülewaatja ema.-

№ 6

Nüüd on äranähtud keik
Pulma tumbud; mis sõs muud,
Lähme tuba, jõome, joome.
Noorikud kord ehitud,
Nüüd on ära kaunud
Keik wed ukkid ehtid temaft
Mis on seatud üsna wanaft
Ülalputud wäga äraft
Ennemuiste wana rahwaft
Sia kohta jäänud wahwaft.
Ni kui lille õitsib täna
Homme nüdetaks maha
Närtsib, kuiwab pea ära
Nenda kaub pulma kära
Unub ineie meelest ära
Nenda on keik ilma wiis
Mis ma elasid terwoises
Se on unund, se on kadund,
Ni kui aid, mes ära lagund;
Paari aastad tunnid wad,
Seda kohta ilma peal,
Mis ja näinud enne seal.
Nõga mõtle selle peal,
Et ja ka saad kaduma
Temaft ära minema,
Unustawad teised sind, kui ja surnud ära [illegible]

№ 7. pag. 291. № 1.

Pruudi wend, kus oled wal?
Tule kord ja tagasi
Kuula nutmaft pruuti sina,
Mis so kord ka teha sal.
Ob kindel kord ka wal.
Pruut sul nuttab kambris
Sakub panti tagasi
Käsiis kihla kätte anda
Et ta saaks so koio minna.
Saadikud ka wäkisid sinna.
Selle peale kuelab wend
Terwa kambris ukse peal:
Ära nutta sina sal
Sino oma on jo taas
Wäga röõmus tiiste seas
Tätab jumalaga neid,
Kes tei' pulmaft ära läind.
Tule tuba! ma jään ka
Sino selfsi elama,
Täna ojaks teie pulma
Kõrwaneka nenda samma
Ka süt pulmaft kuldust saab
Et ja wäikesid röõmas olla,
Oma rahwa selfsis korra.
Homme hoomiko jo wara
Lähkme meie ka süs ära.-

№ 8.

Oleks se mino olemine
Teiseks se mino tegemine
Kül ma taksin, mis ma taksin:
Ma panneksin sakstad santsina
Taluposad tantsima
Ma panneksi sakstad samba,
Saksa lapsed tamba,
Ruad rugi putru kuetma,
Reilnad rihte rabama
Noredkärrad niso noppima
Kiltri kiivi koorma sõi
Kuppja kurati kitse selga.
Peeter, Peeter pütsa waras,
Putri naene naba waras,
Peetri tüdrid tümarullid
Peetri poiad pottisseppad
Peeter taewas laba kaelas
Peeter pilwes pipp suus.

10.

Kokka Karlit koltsed kaatsad
Toa Reedut tuhlist kingad

11.

Mikkel, kikkel kilfi labe
Halli reuena rokka poisi
Wanade neeste podide poisi.

12.

Kis, äia emme peega
Tunde, tunde [illegible] peega.
Tamme, tamme lõo sõ peega
Linine kenia niitjoka
Tõa di tamme reinjoka.

Ole usin kasse kaxies:
Kis sind nosselt
nop[illegible],
Tamm pääd topitega

I 51.

Mat Paalaspiin, kui tahtsiin
Ma Rosdeu Kaio kuulewad
Ja ula ega olla ehkiwad
Ja pae ega peale pankawad. —
Roda on Ranjad kuuletsiid
Waljad waatu wõtta jad
Sõjar ega jälmib jänad koko
Wind ega Kerib Kerasse
Wiskab jee Kera laemetsse
Jalt Lima weereb weadadele
Wereb wenna paegadele
Wennad tulewad wednadega
Paoled wennad pooli mõõka
Ja ihat Kirwega
Sõjarad jõrwite nugadega —
Hämma hända naiate
Kudi ega Küüsi lõigati
Nado ega jõrmi nappite —
Hämm ali hännata harakas
Kudi ali Küüsite rebane
Nado ali narrsa Kirjo kassin
Wattili, wattili pom-pom. pom.
m. m. e.

III 52.

Oh tuie ahkid kuppa meked
Naad käiwad Kenast Kirgo tee
Kabi taal ees kui kunna kaug
Ei taa peal Kui peale laes
Sõu luwib loaga peal
Ja tüine tõuse kaisa peal
Liier Kõpu, ja liier Kõpu
Laul jai otsa laks laks mets
Laks laks laia leppa otsa
Sanne metsa saare otsa
pom-pom-pom.

IV 53.

Kül naiedel on raske aji
Et neid ika silmas wesi
Sel suiset suure tõõga
Naad Kerkelt kiuni wõõga
Tulek jüs see Kallis leikusega
Jüs tulek ka palje poisse wälja
Õga mees tek oma nalja
Pois jüs wõttab leiwa kati
Kargab kiuni neis tubi
Anna ramp mul ühe korra
Ega ma sind ära'p marra
Teise aasta lapse kisa
Ei sida'p aita ema nisa
Ega lapsel pole isa —

V 54

Kui neiadel on õige isa
Eks naad ise poisse'p kisa
Koera haud on aino teada
Jemal pole nisti seõda —

VI 55

Jõdrukuida tutawaida
Nõgi ün mina nurkas nutawaida
Nutawaida nüüsuwaida
Kõõras ümmast rüüsuwaida —

VII 56

Olin ma minste naeri meesi
Lõksin mesta könnolema
Nüs ma jealt jüs eest-a leidsin
Leidsin kuue kündamasta
Hõsaka aida tegemasta
Tedre tühad maha lõmast

Vaimu tullis kolmis kojolajõ;

Andsin jussi kurele kiüra pihta
Arakale arja pihta
Tedrel tõise kilgi pihta
Siis panin kare kommi peale
Harakka ahjo peale
Tedre tuse kilgi peale. —

VIII 57

Ei dai-dai dai tulla
se oli mulle
Läi paade minna
Tuli tädrak wasta
Mina käsi taskes
Wask raha wastu
Tädrak pitka maka
Tük temale taha —

IX

Sinax pilma terra, Mine mamm sanna

X 58.

Olen se mo alkmine
Tõpsis se mo tegemine
Kül ma teaksin mis ma teeksin
Panekssin sarsad jantsima
Ja talupoiad tantsima
Kraaad regi laikama
Sorcilnad rehte rabama
Kärd pälale käästama
Kutsad pälale kündama
Reildid kiwisid kaewama
Aida nokkad aida tegema.

Leeri leeri touke
Kus se kula pesake
Ulla al kaawikus
Toa taga tamme otsas
Kus se tämi jäle jähi
Wana mees raius tamme hä
Kus se wana mees jäle jähi
Wana mees suri ise hä
Kus se wana mees maha mäest
Pitka põllo peenra peale
Kus se peenar jälle jähi
Kätsad kätsid peenra hä
Kus need kätsad jälle jähid
Nätsit sappis kätsad hä
Kus se neitsit jälle jähi
Neitsi kükus kiwi otsas
Kus se kiwi jälle jähi
Kesi weretas kiwi hä
Kus se wesi jäle jähi
Must härg nüpas wee hä
Kus se must härg jäle jähi
Tappar tappis musto härja
Kus se tappar jälle jähi
Köwasi kulutas tappra hä
Kus se köwasi jäle jähi
Köwasi Korgas Kauno alla
Kus se Kauni jäle jähi
Koro Käristas Kauno ales
Kus se Koro jäle jähi
Koro läks muisto mailo mail
Sadas jälgi sia mailo
Paoled jälgid Paola mailo —
Wittill; wattill: pom-pom-pom
Laud sai otsa läks läks mutsa
Läks läks laia leppa otsa
Saare mutsa saare otsa. —

K

Ühe Karinalt
kud. kaelt. rõõmu
1770 a. 2.

1

Eile ma läksin heinamaale
Ma lään li tiga loole
Lõbusaste Lõppe laido
Suiks aga olseks loode sise
Ellaka araks heinamaale
Heina kiüni külmetama.
Seal olnid iwara waipasita
Ja olnd puido põllisita
Siis tuli koduut õhata
Siis tuli koduut imada
Siis polnd puido põllisista
Ega polnd waia waihasista.

2

Saluksin ma oma taati
Saluksin ma oma ütt
Öid ja päiwad ühte puhko
Läks mind korra kosja minna
Nattukseks naise wõtta
Miniad aga mulle tua
Tuliad aga taba tua
Ega mina ei murra mullikaida
Ega mina murra wärsiksa
Mina murran noori tüdrukuida.
Lubas mind üt ja lubas taat
Lubas mind korra kosja minna
Miniad aga mulle tua
Tuliad aga tuba tua.
Läksin kosja, wõtsin naise
Wiisin ta kuda kamberisa
Höbe woodi hingamaie
Olin ma komiko ujina
Enne walgida warane
Oolli naesta tõusemista
Enne korrale könniwad
Ei ta kunde kuseda minna
Enne korrale könniwad

Talmet tullid kolmed kohtajed;

Mis siis näu minul käesa
Tego tüsesa peosa?
Peterburist toin pitka Uuri
Rõkšamaalt tuudi waljust
Sia otsa tõkkuma, rõkšima
Tuudi wälja tukšuma
Kuldа ülesse hüdema
kui se kuld ei kuule seest
Kõbedane ei pane tähele
Mis näu minul käesa
Tego tüsesa peosa.
Ma toin kihnust kirjo täkko
Sia otsa kirnuma
Kuldа ülesse hüdema
Ei se kuld ei kuulnud taasta.
Kuhnus toi pugi äkusida
Sia otsa rõkuma
kuldа ülesse hüdema
Ei se kuld ei kuulnud seest.
Aburukust toin halli hõbe
Sia otsa ambuma
kuldа ülesse hüdema.
Ei se kuld ei kuulnud seest
Läksin tuba ede juure,
Ede juure, taadi juure?
Pai ütte, kulla taati,
Si sai, si sai naene wõetud
Tuna oga ütte tuba taadi.
Ma oli lonitko ajina
Enne walgeda warane
Ootl. nassta tõusewa
Õuna kannale kämniwad;
Ei taai tõuse wõdiste.
Armas ütte, anna näu
Taati, anna tarka näu
kuidas saab naise kuselas.
Eit se näitis, kostis waiti:
Taat se näitis, kostis wastu:
kui kõht nuga ümbrist,

Wõta saastast rauna roosha
Tõ pinulta pitka keppi
Tule wandõs hõjase
kurja hüdes kamberisa
Anna naisil nahka mõõda
Sane paljast silga mõõda.
Muskust toin siis musta kuke
Sia otsa taulemaie
Kuldа ülesse hüdema.
kui se kuk siis horra taulis
Nõnda kuld ka kohe tõusis
Läks siis tuba ketsama
Rattas okki rakjutama.

3.

Meie kakši waesta lasta
Kakši waesema kanasta
Lähme pühapä kirriko
Lähme üde kaua peale
Ütte ülesse hüdema
Taati taga kaebama
Eit se hüdis koua nõjast,
Ei wõi tõusta, põrga noori,
Ei wõi tõusta, lüttar noori,
Muld mul al, muld mul peal,
Ilgas rohi ana peal
kiwi risti rinna peal
Kül on külas nuori poisa
kes se wahka walmistab
Kirstu kaanta kaunistab.

4.

Meie joame jõudo mõõda
Arjad kündwad kiudo mõõda
Silmad põlwad põllo peale
Selle noore neiu poole
kui ep se naista siita maalta
Siita maalta, sealta maalta,
Saadame lauwa Sihsamaale

Salmid tulliw kolmes kohtades;

pag 298.

Ille mere Roolfi maale
Roolfi ninal nilja neido
Es aga istub elmus kaela
Taga ago istub tolerus kaela
Wahel aga istub waew lapse.
Ede mina jättsin elmus kaela
Taha minas jättsin toldres kaela
Wahelt mina wötsin waese lapse
Ei tohib tuleta käia.
Alta albaia sõnada.

— — —

Ad Mehr. 2. 45.
Finnisch gesammelt
von Rehsamen
von J. v. Hahn 1. 35-41.
2 Heft 1. 35-41.
91.
25.

N:o 1. Kiu laul.

Läkkeme kilja tekauso
Kiime tasa tiba kauso
Mäddalasta maanõid kauso;
Ot meid kuk kiu kukkes,
Kiu kukkes, kiu koeraš,
Näi meid kiu noreš poiseš.
Tulliš meid kulda külama
Walli ossa waatama.
Waskni kattel meil käusa
Kõbes kangas kattelusis
Tinna reit seal kanga pial.
Hakkas se linna sullama,
Kõbeššane õhkuma
Waskne kattel waiboma.
Kis siis kärmest kustutab?
Kalwine peisikene.
Se tõi pilweš tulle saani (—— — kaes)
Ta wiis pilweš minne saani. —— — (?)
Pilwes olliš wesi piisarad
Piisaras olli purjo pitka
Purjus olli hanni punane
Hannul olli jabba sinine
Jabba päal olli sängikene
Kis sael sängis mängi löiš?
Kullasi kunninga poega
Kõbe mõtka mõlginiko
Nüd seal sängis mängi löid.

N:2. Salme

Olli ükskoš nooruk noori
Läks ta karja satelema.
Mis liiris ta sält karja tuilta?
Kanna ta liiris karja tuilta,
Kukke kulloste mailta.
Kanalt agga kaswis inimene
Sälle Salme nimikene.
Salmel tulliš kolmeš kosilaseš;

Üks olli kuu ja tühi päike,
Kolmas tähtl poisikene.
Tulli ja kuu jüs kuulama
Wilkümnel hobbusel
Kuelkümnel kutsrel.
Jalme hüüs kaugelt wasto:
„Ei mina kuule ö tähke,
„Kuu on kahsiti kawwala.
„Korra tõuseb koitus kukke,
„Teise päwa ware aego,
„Korra pääwa tõuse aego."
Nüüd tulli pääwa poisikene
Wilkümnel hobbusel
Kuelkümnel kutsrel.
Jalme hüüs kaugelt wasto:
„Ei mina päwale täkke;
„Päwal palo wisitsa.
„Tallawast ta paistab päwa,
„Ahdasta heidab ilma.
„Kaua orraft ta kõwetab
„Orad põllale põlletab
„Hernid wagguse wahhele
„Tatrad tuhhale tallutab."
Tulli jüis tähte poisike,
Wilkümnel hobbusel,
Kuelkümnel kutsrel.
Jalme hüüs kaugelt wasto:
„Talli wüge tähke hobbosid,
„Tähke lauki latterisse.
„Andke ette heinusida,
„Kandke ette kaerusida,
„Katke laia kanga alla,
„Pitka penise linnaga,
„Silmad jõuse maggama.
„Tähte ise istutage
„Ette ja ehhitud laua,
„Tahha ja tahhitud laua) sina,
„Pitka pihhelga willuse.
„Ette tal toge uhred road,
„Täis pippert parzamad.
„Jo niüüd tähte, jo niüüd tähte,
„Ella tähte röömsaste,
„Et kannus kandas ja kõljeb."
„Ei tahha jua, ei tahha jua,
„Ei tahha röömsaste ellada:
„Tooge mo omma tuhhaja
„Saatke Jalme pörmanõuli.""
Jalme wasto kostelese:
„Pjokene, poisikene,
„Ärra aiga ehhitada.
„Ma takkan tähhele tulla
„Tähhele tulla, tähhele ranna.
„Sõõke tähte, jookse tähte,
„Sõõke tähhe hobbusid,
„Jookse tähhe hobbusid,
„Wirro hallika wiiga."

N:3

Kallapüü laul tõse tulle jures (too-je, tunnetüm)

Hanjukk, mo wennike,
To mole toprauda,
Anna mo ahhingas kätte,
Ma lähhen kalla püdima.
Mo naene nabba wallula,
Kimmustab mere kallada
Merre haljast angerasta.
Ma löin löhhe lõua pihta,
Ahwena öimete pihta
Ja löin kukha külje pihta
Kiga kinnarde wahhele
Lesta lipput kuppet kaudo.

Jumõsmlise tibbud kübbud, mõe ne
Mõne wiwad ja se fast ärgatsemse

N:4

Kui wanna pois ä furrib
Kui jüs poiste ärra furrib
Kus jüs kalwetakse poisi hauda?
Soode sisse, maade sisse,

Mäda järwe mätta alla.
Mis kaswab poisi kaua peale?
Wannad kärnatsid kibbusid,
Kukka läinud orja ukkakad.
Kes siis nuttab poisi tagga?
Kunt kullub Eswai soos,
Karro Kansi tammikus,
Jännes Järwe leppikus,
Rubane rägib Rõõsi randas,
Loukoer, lomade kunningas,
Löukab Lääne lanussa.

N=5

Kui wanna tüdruk ä surreb.
Kui siis nuido ärra surreb,
Kus siis kaiwetakse niiu kauda?
Kullama kirikoaida. (Pilwiste)
Mis kaswab niio kaua peale?
Kullerkuppud, nallenädi,
Saksa söödawad sibbulad.
Kes siis nuttab niida tagga?
Isa jäi nutma, ema jäi nutma,
Öed jäid öieti kulluma,
Wennad agga wetta weeretama,
Kukked, kannad kagutama;

N=6

Jürri laul.—

Jürri olli julge, kaswis kange;
Jürri näggi neidu kaswawad,
Sini säärt sirguwad,
Punna põski paisuwad.
Jürri hakkas hoosta hoidema;
Warsa kabjo kaswatama,
Sälle säärt saidema.
Pikk wahhilt ta pistis heinad, pik- (Rõõs.)
Läbbi kartsa andis kaiad,
Warjalt ta wee äärest;
Ilma isa teademata,
Ilma ema teademata,
Ilma källi käskimatta.

2.— pag 303.

Sai se sälgo sõditud,
Sõdlud ja jõditud,
Täko täitse wäie.
Siis pani täko tärnidesk (Sõtt.—)
Kuna rubla tükkidesse
Pätto pea pani pärgelisse (Jõe—)
Istus saani, kiidis wahtsit:
„Lippa! lippa! leppokene,
„Lippa, leppo! lippa märga.“
Kui sai neidu küllale,
Tilkus ta tinani saani,
Wälkis waskipea hobbone,
Kukkus kulda loga küti.—
Käggo tal kukkus looga peal,
Ja tine teise aisa peal,
Ja kõlpjas saani kõrja pial.
Siis ütkis elmine tänawa,
Paukus pasine põranda,
Läksus täko lingi wasto.
Neiu agga wahtsit waatajit,
Kukkutajid tilwe kojasta,
Rääkjid hõbe räästa alta,
Laul'jid lasist akkenuista:
„Sebo mus, sebo hobbone,
„Mis peal mäel'a mängilise.
„Olliks se mulli minule,
„Sui ma sõraks siskurilla,
„Talw tätratangudega,
„Kewwäde kannamunala,
„Sügise sea lihhala,
„Päwa pähkitamidega.“—
Jürri jõitis neidiste kooli: (—————)
Kook olli kirge, roog oli wirge,
Wel wirgem wee wõõraja.
Jürri hakkas neidusi paluma:
„Wea wet mo wäsimi hobbosele,
„Kõiguta mo kõrwil jua,
„Anna mo hallil hingadele;
Teitsmes ole silliest parem,

„ Mina waene mädumõtja,
„ Rutto ramatu talutja –
Neiud wasto kostlesiõ:
„ Ja ollõ kurri kostilane
„ Rosja kindad sol käesse
„ Rosja kirjad kinda suusa.
„ Turrikene mino wennikene:
„ Ärra wõtta naesta kirgu tuilta,
„ Kirgu tuilta, kõrtsi maalta.
„ Naene kena, kirgo teela
„ Kenna kirgu riietsa
„ Naene kõrge kõrtsi maala,
„ Kõrge kõrtsi riietsa.–
„ Wõtta naene kündimasta,
„ Kündimasta, külwamasta,
„ Musta mulda pörimata.
„ Anna ta kätte heldeõ häjad,
„ Heldeõ häjad, kirge aõra,
„ Sisukene piitsukene;
„ Wits tal wii wakjakene,
„ Haigas kahhe kämlukene.
„ Siis on turni rohhul kaswa
„ Ukhakal uhha illaga, — (Rumm Land)
„ Mattsal maasa maneluda. (Sandschuen)
„ Ukhakatt kaswab unga puu, (Kuffjaroom)
„ Mattsatt kaswab malga puu,
„ Rohhutt jaab jakja sõmarendi.–
Turri riiwas niiu rula
Oma poole kõrjosila
Teise tõa takka jaatelsiõ.

V=Y

Meli.

Kust je Meli meile toodi?
Rantakauio rahwatt kauio,
Ja kullatt karrita kauio;
Liggi liiwasta mäggede. —
Mis jelle Melile jua anti?
Ilma källi käskimatta
All oli puuru, pual olli wõiõa,
Ärr pual olliõ õunad, marjad,
Reskel olli musti magusa.
Mis jelle Melile jua anti?
All olli pärmi, pual olli wahtu,
Reskel oli ollut punane
Magus marja tilkukene.–
Meli wiri kambirisse,
Oma ue wodiisse,
Teio pitkise lõnase,
Teale pehmoi pastõde,
Kalli kaja kaenlusse.
Poole õõ ta mõttelesse
Poole õõ huinus maggama,
Siis tulli kukkes tubbaje, (Fuchs kommt)
Koitus kulla kamberista:
Küsis wetta kätte pesta,
Sallus wetta palleta pesta.
Mino käed on werrised
Were urmatsid käiksid.
Tia parsilta pacatas;
Amma ahjo ärult õhkas
Ku kostis kolbi auguti, (Wasser)
Naidu napsis pörmandult: (Hammel)
„ Wõi minu nõori neitsikene,
„ Ollõ ja hullu, wõi olliõ tarka;
„ Hulk sinõ meile todanesse,
„ Perrenaipks pantanisse.
„ Nüüd ja tapsis mikke noore
„ Kukkasit oma ue kaasa
„ Warre warblak werritsid,
„ Mullo ja tapsis mästa kukke,
„ Werri sinul ligub wodiisa
„ Laene laiasa linasa.
Meli läks kaewo pallama:
„ Kulla kaio, pai kaio,
„ Tita minda armutumalt,
„ Wõtta minda kargajaõa.!

Teitsmes ole silleet parem.

Kaio wasto kostelesse:
„Ei wõi aita armutumat,
„Ei wõi katta kargajada
„Ei wõi petta pilgejada. (Lõpeling)
„Tulles je armas laupa õhto,
„Minult wetta widamisse.
„Küllas agga sauna kõtanesse,
„Sind agga jüita liutakse,
„Mulle jüri pakkutakse."
Melli läks kasse pàlvele:
„Aita minda armutumat,
„Katta minda kargajada,
„Petta minda pilgajada!"
Kaske wasto kostelesse:
„Ei wõi aita armutumat,
„Ei wõi katta kargajada
„Ei wõi puita pilgajada.
„Tulleb je armas laupa õhto,
„Küllas saunad kõtakse,
„Minuft wihtu widakse,
„Sind agga jüita leitakse."
Meli läks hawa palluma:
„Kulla hawa, pai hawa,
„Aita minda armutumat,
„Katta minda kargajada
„Petta minda pilgajada!"
Hawa wasto kostelesse:
„Ei wõi aita armutumat,
„Ei wõi katta kargajada,
„Ei wõi petta pilgajada.
„Jago je juured jurdama (rohtu)
„Nenda kui mo põlwi põrawat.
„Jago jal kõikuma kõik kukkat,
„Nenda kui kõikuwat mo kõrwad."
Meli läks wahe paluma: (Ämmaemand)
„Wäre wasto kostelesse:
„Ei wõi aita armutumat,
„Ei wõi katta kargajada
„Ei wõi petta pilgajada.
Ilma källi käskimatta

„Küllaft agga künõjad tullewad.
„Kiwi ärgu kuſatakse
„Wäre ärgu weletakse."
Meli läks merre palwele:
Merre wasto kostelesse:
„Lasse mo laenete wahele,
„Katta kiwi külje alla."
„Küllaft agga tulled noorõd mehhed,
Noorõd mehed, uid nõdad;
Hakkasid mõda püdema,
Kalk kaldale wõõrama.
Wäiti jüs esmalt loma,
Kanti kallu jo mäele.
Wäsasid jüs teise looma,
Jüs wäiti Melli mäele.
Seal olli Melli oma wenda,
Oma wenda, meke wenda,
Melli hakkas jo paluma:
„Toge mo tuhhani tannu
„Seale mo nuttuſid juukſid.
„Toge mino jüdi järki,
„Seale mo punaſe ihkuda;
„Toge mo kilbi jõ käikſid, (ja põlvekõrva)
„Pehle mino jüdi järki.
„Toge mo punaſid paelad,
„Tehke kiik tullipunaſiks,
„Melli tahhab tules põlõda,
„Alla kirju kikkirdada. (kirjeid).

N: 8.

Hobuse mäng.

Wõi meie kahhe õeksesid,
Ukhe kattuksi kanakſid,
Ja üks toa tuikesid,
Ukhe liiwa linnukesid
Lähme jõõa koosta otſima:

Seitsmes oli sellest parem,

per. 308. Läksin läbi kolme laane,
Läksin künnajalt küsima,
Astajalta teada sama.
Künaja es wõtta kõneleda,
Astaja es wõtta hästi rääki.
Künajal toutsin kuigu käsa,
Astajal kia hobõse.
Künaja wõttis kõneleda,
Astaja wõttis häste rääki:
„Kas nägid mino hwosta?“
„Mis karwa hobo sinule?“
„Pisuke kõrb ja piirtud lakka,
„Lina lakka, lehte lauki.“
„Se läks läbi meie õue,
„Tegi meil palje pahandust:
„Soi meie segase sööma,
„Lakkus meie laste leeme,
„Soi meil teo tehtud liiba,
„Purgis pulma linaksid. (Zerreißen)
„Salus salwe pähkelida,
„Silgas tal sini saiakest,
„Päel olli Pohla poisikene.
„Hea ta oli, ärra ta kaodi,
„Ärra ta kaodi karjasmaale,
„Se läks Wõnnuste mäele,
„Sial ta susisila jõdi. (der Wolf).
„Enam oli koola süüda,
„Kui olli susisila süüda.
„Susi süüdä ammustele,
„Hobo mokka mortsitele. (zerbeißen)
„Makka jäid pea ja makka jäid jalad,
„Makka jäid kümme külje konti,
„Makka jäid seitse selja konti,
„Kahekssaniaks kaela konti
„Sia jäi mäe pealikuks,
„Rabjad karjaste lugeda,
„Käpp jäi õue äigemeks, (Keule)
„Sabba salwe pühkimeks.“

Ilma källi käskimatta.

Kirno, kirno, kiekalli
Karjo, karjo, Kallewi lauki! per. 309.
Kätte aida hallikene,
Kätte siit ülle karata.
Siia on tehtud teiwas aida,
Siin on laud laastand aida.
Mis on tehtud, teiwas aida?
Se on tehtud nuitsikesta.
Mis on laud laastand aida?
Se on tehtud wana meeste.
Mis on wana aggas aida? (Vornüber ragen)
Se on poisside punutud.
Jõge, jõge, hallikene.

Dieses Spiel wird folgendermaßen gespielt.
Die Ganze Versammlung kommt in eine
Gesinde zusammen. Es wird ein großer
Kreis gebildet, einer stellt in der Mitte
des Kreises das Pferd vor, (gewöhnlich wird
der stärkste Mitspieler als Pferd in den
Kreis geführt, kommt er nicht durch, so
wird es wiederholt), zwei gehen um den
Kreis und singen abwechselnd mit dem
Chor den Vers: „Kirno, kirno kie halli“
wird gesagt, es ist zu wissen, bei der letz-
ten Strofe, jõge, jõge, hallikene“ stürzt es durch
den Kreis zu brechen, wird aber sehr unsanft
zurückgedrängt. Es müssen eine Menge
manga; – es ist lustig.

F Gehörte auch dem Dorfspiele Kreis an. Tallas.

9) N:l. Laulik awaliab isuinaft.

Laulakssin ka laulu kakssi,
Weretakssin wiisi kuussi,
Kuidan agga koik kulewara,
Elu ka ette elkiwad,
Saadi peale paukuwara,
Seitsmes ole sellest parem,

Kodo mul kurjad kuulutised,
Waljod wasto wõtted.
Ila on kurri, ema on kuri,
Wiel agga kurjem wenna naene,
Sõsar se sõlmib sõnad kokko,
Wend agga raapsib ramatusse.—

ehk ka:

Wend mul raapsib ramatusta,
Sõsar panneb sõnad tähele.—

b, № 2. sesamma.—

Kui mina hakkan laulemaie,
Laulemaie, laskemaie,
Ei mind wõi sõis ohjad hoida,
Ohjad hoida, kõiwud keelwa:
Ohjad kül hoidwad hobusita
Kõiwud kül kõtwad koorma kinni.
Mina ago laulan, — lahsub metsa,
Heisan kuita, — elgib metsa.
Mina olen lauliko sugusta,
Reelepeksja peresta,
Isa mul laulik, ema mul laulik,
Laulik oli lapse kigutaja.
Laulugest polle paljo patto
Laulud on loodud meie lõbuks,
Antud armsaks ajawõiteks.

c) № 2

Karjalaste kuwade laul.

Leeri, leeri lõuke!
kus so kuldas pesake?
Soa taga tame ottas.
Elo us haawikus.
kus se tam sõis jäle jähhi!
Wanamees räius tame maha.
Kus se wanamees jälle sai!
Wanamees suri ära.
kus ta mahha maeti!
Põtka põllo peenra alla,
Laia põllo latsi peale.
Ilma källi käskimatta.

Kus se punar jälle sai?
Aßeß kalßiß peenra à.
Kus neid ätßa jälle jähhiß?
Neitßit noppiß ätßes à.
kus se neitßit jälle jähhi?
Neitßit istuß kiwi otta.
Kus se kiwi jälle jähhi!
Wesi weeretas kiwi ärra.
Kus se wesi jälle jähi!
Mußt härg rüüpas wee à.
kus se mußt härg jälle jähhi!
Tappur tappiß mußta härga.
kus se tappur jäle jähi!
Kiwasi kulutas tappru à.
kus se kiwasi jäle sai?
kiwasi kõksus käno alla.
kus se käno jälle jähhi!
karo kiskus känno õllest.
kus se karro jälle jähi?
karo läks muiste muile maale,
Sättis jäljed ja maale,
Soolest jäljed Sokla maale.
Saal oli kolmi poiukest:
Üks oli sasse järeline,
Teine põdra põlwelinne,
kolmas räime rooline.—

Öörlemine

pag. 311.

№ 3. — a.

Neio öörlamine ijsenesse.

Wure, wure, Wioke,
Kus so kõrme kohilast?!—
Üks olli Kirjo kinso Marti,
Teine Karjo kansa Marti,
Kolmas oli kuulus kõo wäi,
Neljas oli nende seast,
Wies oli wiisipäraline,
Kuus kurre Laasike,
Seitsmes oli sellest parim,

Kahekjas oli Kaluvi poiga,
Ühekjas ühe tänawa,
Ühenes – küla Mikkuke!
~~Miks sa ottikko minu ei wõta?~~
Mis se Mikko mõtteleko
Et se Mikko minu ei wõtta!
Mul on kimpu kinduksesta
Kimpu kakssa kappetuda,
Sõlatas mul sõare paela,
Talina wak mul tanuli täis,
Ria kerst mul riidi täis,
Sa kui sorga sõrmukseda,
Terа kurge kudruksida. –

2)

Küla ~~mul~~ üttles: kukku! kukku!
Küla aga lõpsi: laula! laula!
Mis mina kukkun, kurba lindo?
Ja mis laulan, alba lasta?
Mul jäi kojo suuta sulgo,
Kesto kappi kuke kõlksu,
Laua peale laulu lehti,
Parda peale paetis waipa. –

№ 4.

3)

Sõsilase mureliku.

Mis mina täna teile tulin:
Ma tulen teida teretama;
Käõda mul äkkitt rääkida:
Anna oma tüttar mulle!
Ega ma jo muido ei taha,
Ma aga kingin kirjo põlle,
Seale põlle pärdetida.
Mina ei sunni teda suure tõole,
Ega wii teda wikkatile
Ega kanna kaarele:
Ma wiin wilja wadrijaks,
Pima piitte pesijaks,
Lauge lehma lõpsijaks,
Suiseks suppi keetjaks
Tõlleks tango sõõlujaks
Raie kinda nõlujaks. –

pag. 313

7-8.
9.
25.

№ 5.

4)

Warrastes mõtte, mis omal aeal awaldawad:
haaw, mis noorumehe südames, ja miga
se haaw woib parandus saada. –

Nägin mina neidu kaswawad,
Küla aga põllal kündervad;
Kaswis ta kui kanepikke,
Sõuesis kui tõrre tuumike.
Hakkasin kohesti kõdema,
Warsa kabjo waatama,
Sälo ka jalgo seadema,
Pätso pead ka piirama;
Nenda koidsin ja ka toitsin,
Alla hõlma andsin käerad,
Läbi pre pisikin heinad,
Siis soitsin läbi sõrwe maada,
Nattukesi Narwa tiida,
Tukaks, pärmaks Tämala sillad,
Risti, räsli Ria wälja?:
Siis sain korra Lättimaale,
Seal oli nägus neiuke,
Ma peal ilus Maalike. –
Sellega olli asjad aetud, hawad parandud:
„ kes koer kiskunud se aitab jälle – misfugune
tohtri oleks sukesti rohto woinud aniia. –

5)

№ 6

Noorumehhe ja neiu mõtted.

Olin mina uhke, seisin sirge,
Ostsin omale ue lakki,
Panin siis lippud lakki peale,
Kõrimuses kõrwa ääre;
Läksin läbi jo küllade,
Läbi penikste perrede;

pag. 314.

Siis tulid wasto walla neiud,
Halla walge pää tüürukud;
Hakkasid kiljo üttlema,
Waljo wasto kostelema:
Kes se mees nii jaal soidab?
Rüsar tal pääs kui kirgo kel,
Wöö tal wöol kui wikkerkaar,
Sagksia ma jelule mehele!
Sui ma ei taksin söönata
Sango talwe maitsmata
Kuvaõi kerge tüüdega. 16)

7. Pulmas.

Eki neid, eppi neido,
Kaari neido, karpsi neido,
Sane siis walmis waene lapse!
Eki emasto linadesse
Napsi naiste rieliese.
Aia kood sind ootawad,
Kiiidi körwid kulmetawad,
Nao hallid nakkutawad
Pio pätso peklab jalge.

8. Anna 17)

An läks lauta lambaid niitma
Anne tare sai takmaseks,
Anne põl sai pörmaseks,
An läks merele pesema,
Ta pani kinga kiivi otsa,
Sukkad suure liiva päle,
Elmid heina kaare peale,
Siis tulid sinna kolmi lawa:
Uus oli Ulema ölle lawa,
Teine Wenema wiina lawa,
Kolmas Sarema sokla lawa,
Wölsid Anne lawa peale,
An aga hakas nuttelema,
Ta ka aga üttelema:
Pidagem purjo! laskem lawa

5

Ehk wöiks korra koio poole waatta,
Ehk wöiks isa mind aidata,
Kus se isa wöib aidata?!
Isal on kolmi aita õues:
Uks on öörut höbe akfi,
Teine wahid waskes ukse
Kolmas kogoni kuldas ukse.
An aga hakas nuttelema
Sälle aga üttelema:
Pidagem purjo, laskem lawa,
Ehk wöiks korra koio waatata!
Ehk wöiks ema mind aidata?!
Kus se ema wöib aidata?
Emal on kolmi kotto lautas
Uks on öörut höbe jarwi
Teine wahid waski jarwi
Kolmas kogoni kuldas jarwe
An aga hakkas nuttelema
Sälle aga üttelema:
Ehk wöiks korra koio waata,
Ehk wöiks wend mind aidata,
Kus se wend wöib aidata?
Wennal on kolmi tähko tallis,
Uks on öörut höbe lakka,
Teine on wahid waske lakka,
Kolmas koggoni kuldas lakka,
An aga hakkis nuttelema
Sälle aga üttelema:
Ehk woiks korra koio waadata,
Ehk wöiks sõsar mind aidata,
Kus se sõsar wöib aidata?
Sõsal on kolmi wakko kerstus,
Uks on öörut höbe kaanta,
Teine wahid waske kaanta,
Kolmas kogoni kuldas kaanta.

Carmina Dr. Alle
pag. 7-15.
pag. 21.
pag. 25.

pag. 315.

Selgte wae unegessen, se lauldet, wis tõ Waibawõ sõsar sis gewattet sattõ,
sis sis sõsar langes sõimulisi ängesõnu sattõ.

№ 9.

19)

Noorikus jõfara laul; 8mal päwal pärast pulmi lähkwad prudi waremad oma uue wäimeke nädalast noorikut waatma ja kuulma:, lango jootu jooma — jõl korral wõib 15. aast. Wiio ükes, kes alamat laulo awaldab, kaun

Kalewi tütre kangusel —

Ma pole tulnud jooma pärast,
Jooma pärast jooma pärast,
Ma tulin jõsse jaatema,
Jõsse kohta waatema:
Kas on õues õunapuud aiũa,
Toa taga tuhwli aiũa
Kambri taga kanepi aiũa,
Paargo taga tappo aiũa?
Kui pole õues õunapuud aiũa,
Toa taga tuhwli aiũa
Kambri taga kanepi aiũa,
Paargo taga tappo aiũa,
Pistan oma õe jüs õlma alla,
Kannan joo kaasa kaenlus kõjo. —

№ 10

19)

150. aasta eest, Jõulo Laupa õhto kargab prenaene sulasega Roosti, ja õppeb tuast lauluga sulase hätte, kes ukse taga warrilles, mis ta peab sellsi wõtma ja kuidas tegema —

Mis se tuul seal kipputab?
Kipputab ja kõpputab?
Ära tule tuppa tuuleke!
Mingo se tuul jüs kambrisse,
Kambrisse, kelderisse,
Uue koone ukse ette,
Wõtta need wõtmed kattusesta,
Pillid, piitsad warina otsast,
Saiad salwe äärde pealta,
Siha kintsud kirstu pealta,
Samba labadad laiste,

Õbe ümed õrdadesta,
Uued rüüed uõjadesta,
Saijad, palakad pariidelta,
Wõ ehmed ula alta,
Rangid raagus warna otsast, (wõi Gürtle)
Looka lume hange pealta,
Sina lakka latterista. (wõi pfarrd)
Mine jüs jõro sillla peale,
Jõta seal sõa sellsimeesta,
Kes jün laulab laua taga,
Rakki kätti kanno päältä,
Tõna hulgal lauletakse:
Lauletakse, naeritakse,
Kõne hulgal nuhtletakse,
Nuttetakse, õpetakse.

pag 318.

Kreutzwald, Kõigiwäest Kalewist Ode. 1

Kõigiwäe. pag. 319.

1.

Säw ja meie summinga
Meie summing Sahelan
Kiemming sulda sroniz ai
Mies sa's tulemid muttes meile
Ehk ka tulemid tunnamuttes
Muttes meil allid mustad nunad
Sannamuttes tummid kyppud
Seasta meil simmahallid
Sündid sinna lullid kuwadisseb
Kiewadisseb rehwal aial
Sündid sinnas nissud nidedelgäd
Tatawid nacka kudmisseb
Hälle nand an pantis panna
Selle nand an sauld andada
(ies ütlel nenel teisid näiwad niw.
nis ümbew ning ijga nord nuid laul
an lähbi laulbad annab ärra panda
sellele nes nesnel uns. nuid neiw an
panda annud, siis müistatanse ja m
Od. Lahti.)

W 2

Meie tantsime ninkes ja ninke
Hälle neidse an nenel ja nessel
Allan allandagem neidse ja neidse
Se issal on ja summid
Allan allandagem neidse ja neidse
Sinnew emma on ja summid
Allan allandagem neidse ja neidse
Sinnew mendan ja summid.
Allan allandagem neidse ja neidse
Sinnew addse an ja summid.
Allan allandagem neidse ja neidse
Sinnew peiz an ja summid.

Meie tantsime ninkes ja ninke
Hälle neidse an nenel ja nessel
Allan allandagem neidse ja neidse
Sinnew ilpe an ja kingas ja nse.

(Neid näiwad ninkis ümber ilma nem
walge nii ülle pea ijgakord nuid laulan
allandaja siis kummardab se ninke ümber
marwisto kumad ka meiemats tantsis mullas
sab. Kui ja ta laulnase allandaja ella tän
seb ta Allen.

an üks pois nurkel süs laulavad k
le poiss on nurkel. nud laul u
pard alsas süs lööb se nurkel u
ma maja vüdo ükhe tüisele üll
ja se tullab jällle nurkele.)

3.

Kuke sinna kulda, kuke paisin
Mõns sinna tulnud mullu meil
Ehk na tulnud tunnamullu
Tüed need jäed allust jnsid
Mõnar hallikad annedes
Mõlla anna mäisadee
Nüüd sinna tullud kewwadisse
Kewwadissel kekwal aial
Käsud nede ehkerssed
Kalkud karla nidnurkes
(Tunnimees ütlewad ringis mäng
laulab selles laulu ja iga saam
aega näitab ta sõrmega ükhes pe
ja kelle peale wiimne sõna tu
se peab panti andma.)

4. Rusiätsed.

Sin on ätses [illegible] ätses,
Kinna ätses, rasi ätses
Sehhest süüa wiiwalime
Seält kulla karwalime,
Rõ agga elle simine,
Wahhelt sasse warwalime,
Sin palla mullus mulkus jäl
Tunna mulle tullermulkus
Minna tahhan sia mulkus jäl
Mulku jällle anne wõlla
(Se mängied panewad mõnt
ki, üks ütlib nurkel istme peale j
tiine peab teda kinni. Kaks nõiu
ümber ja laulwad. Agarand nuid
on ütsi laulduz, wõtwad nead ükh
ringist wälja ja se seib nende
termi laulduse kui keik sinn
meezed ringist ära lätt saand.
Süs lähwad need nõiz rasiätsest edas
nurkel ees) ellemis kunna.

5. Tunnimees.

Tunnimees se peab ümber riäkma
Ükhe näist teise pälle
Se on kiä, se on kenna
Selles ei pea ta mitte teädma
(Mann spielt in's Ohr oder
Nachsagen)

6.

Kinnu kinnu hüüe kallis
Kalsu ehe nas saad wälja
Kui saad wälja süs saad kaasu
Kus jäed sääse süs jäed wälga.
(mängiad on nüüd pälpalle naas,
üks on nurkel ja otsab pälle pea
le küppada, pälle pannem nõudi
leste tähhele peab pälle sõge min
nma.)

7.

Waat siin nud nelmid istuwad
Seäl lüse teise teole peal
Nääd näl ja suddani ammasad
Ja lusist näinu tunnewad
Andkem sinna andkem suga siis
Damest ja mulist nuudes ka

8.

Ma käisin miisi meisimas
Ei nede nälla nahwas sõõmas
Süs tulli wastu trahter tulest mul
Üks meitsit ütles twole peal
Sal sukrus wiina klaas ellekäes
Ehk maksab sukrus wiina klaas
Wõis kuppik sukrus wiina klaas.
Süs kalla mul wälja esimine klaas
Se arman umma issale
Süs kalla mul wälja tüne klaas
Se arman umma emmale
Süs kalla mul wälja nelmas klaas
Se arman umma õele (nunnale)
Süs kalla mul wälja nägas klaas
Se arman umma sõbrale.
Süs kalla mul wälja wies klaas

pag 322.

Se amman emmast [illegible]
Nüüd kallis mul wälja nuusklaa
Se wällan issä ummale
Ehes ükluk ükhs sinne ringi immi
mes & seas wõeras klaas käis tei
laulvad jõda laule

2

Ei minna waene wõeral maa
Wõeral maal
Wõeras maa ei rüti al
Rüti al
Nüüt tullin seltsi altsinna
Otsima
Nimmus sõber tulle sa
Tulle sa,
Sa mul seltsiks ollema
Ollema
Nest siin emast allandam
Allandam
Sinna ello pälwele
Pälwele
Nüüt sul amman nõwaste
Nõwaste
Sinn sul amman süüdamest
Südamest
Ehs ma pallun, ehs ma pa
lun änna jätta maha mi
Ei minna jätta ei minna
jätta ei minna jätta maha
sind.

Copied pag 323
von Müller

pag 326

pag. 327

Räddsel.

1. Kelle neitsid tähwad nutles ükskuni?
(Rattad.)
2. Mis ilmatuggemalta sünnib?
(Sirmapagzew.)
3. Ose tarest tihka täis peämiste tühjast?
(Mesi.)
4. Üks üllab tullerz ö tiwo üllab, kolmas üllab mul ükskuiw
(Isto) ase, tubbar.)
5. Tubla tullawaid täis üks ei tuua täis.
(Jälgid.)
6. Kuerleb, wuerleb, nuid ülew saab süa, murmab.
(Tappud.)
7. Kirsike püttare, rahhesuggust mängu sees, auras palle rasmit.
(Muna.)
8. Wiidlix, wärtlix, üllo molba pea täis.
(Suul.)
9. Emam auras maaz, nuid tähti tacuas.
(Pällutaud.)
10. Eest kuid arwa, keskelt kuid kuna, tagant kuid tämbo tasa.
(Kanna.)
11. Mäe al, paun peäl, paima peäl rästi, rästi peäl nuga, nuga pew peäl mets, metsas sead täis, sead metsatäis wälja.
(Suuimemaja peaahju.)
12. Kiras woenda üllhe siddemega kaes.
(Aiateibad.)
13. Hal hang murkas, selgast söök, nälja ist sillub
(Sahwerniwwi.)
14. Kurwat kolmo jällega, raudhamba
(Wak.)
15. Laut walgid lambud täis, punnan kuld keskel.
(Hambad ja keel.)
16. Wimanaene murkas, tilgo nimmas ülgas.
(Saritörs.)
17. Sest siiwa wawrülimne, peält kuldne karwakinne.
(Sibul.)

18. Sjggit täppit tallo tuhka puhkmilla, tiab kulla pistab seina paw wahhelo.
(Saapansastuhk tuhka tiab tiinaseina.)
19. Seine kuk teisedt ärb.
(Silmad.)
20. Mobba kinnub ümmaal, suitsetab pöllow kuluwse sis maalel.
(Kaemamaja.)
21. Nitte andmaz mello kanduad, kanz hoidwad kuerag üks perenaab ümber, sellet tämid.
(Lehm.)
22. Seina sääb tiib taulab.
(Sjgo.)
23. Issa pitka penikse, emma tuhka tallerkas, pueld keik ümmarguzed.
(Seppud.)
24. Lind lennab üllo merne tiinad tihnuad werd.
(Laewad ja aerud.)
25. Lje liima ulatsab, Jumm Jarto racal, ühtlo jured juurdewad ühtlo kuhla koggowad.
(Saunahuas.)
26. Pew täis sillet kammalatäis karwi
(Wikt.)
27. Pät all, kuas peäl.
(Jallel.)
28. Seesti karwane, peält karwane, ühtlane sulda ümbert karwane.
(Heinakuhhi.)
29. Suhhat lippew taa peal, sadda lippew sauna peal, hübbe lipeb tö ane peal.
(Sahhed ja kiw.)
30. Sallakas pällab ärma, äred jäwad
(Silm nüntakse ärwe punnaga täwed.)
31. Wälge pöll mustad äred.
Akke.
32. Ellaw summe weidu wahhel.
(Wak.)
33. Suhhat tiide tiib, sadda auras sambas
(Rgg.)

34. Jüssem reab käpp, varsem ramí käp
(Tallesõsket)

35. Nelli tänow tallis, wies räib ümber
(wardad.)

36. Pässwa tänest tihka läis, üso tühi
ja tuulest läis (Kring.)

37. Üxx alg tihka peal
Künal.

38. Seusse makkab, püttu ei makku
(Kõjawõlts)

39. Neitsist istub kiwwi otsas
nelli pälle ees
(Tahwerre)

40. Ruske häng maggab metsas
sõbra nastat seesab asse
(Tallinne.)

41. Makkotega tulleb, hängadega takkib.
(Harjus.)

42. Maast tõuseb wanneju, wanne,
punast raudawi pu, raua ta) punast
suur mets. (ennet.)

43. Mant ruu, kalised soled.
(Kannel.)

44. Pitk weits pikkelgus, ülleais äigus
(Wõrkewaare.)

45. Kiwwi sarwi, walge wälli, must
sagarailtsja).
(Kaggadus kirrew, ja äpp

46. Tuista pudi pitkune, ämmuslängu
jämmune (Pasuõdus)

47. Kõkkust sõuab, nälgest sitkub.
(Kümel.)

48 Ühew haugab tähhe raudwärawas
(Imimeme wägi.)

49.

50. Kummingas istub ummarilla ees.
(Künal.)

51. Kõrs rand s ümmit nõstumetta jõeb.
(Kammerag.)

52. Kus ehjus näe wäljas (Tat wõimat mat

53. Häng laulas sawu wäljas.
(Wanna) (Ellamaa)

54 Land ütleb land, ütleb agga land ei wasta
ne mahha (Suits.)

55. Laggi all, laggi peäl, tee peal
laulbenne.

56. Kulle selg ei wai mitte ükt kiwa
tõrna randa, agga sawraga wäib
mitte suurt maia randa.

57. Issi immet issa, pimme isse maitsa
lapse (Langepuu.)

58 Sallas ei pälle, wana ei ygnal
mulgas ei mäddane. (immine mine

59. Mina sig mulga wasa, ta tõtte, ma
fuga. (Wõgel)

60. Salatat Jaan tähhe pissa randa
ütles. (Suits.)

61 Muffi suu meres ärad waljas.
(Pulga rallas).

62. Pikkerad lenab ute ääre kiwwi
tiknawad wend.
(Sulle nagu)

63. Pikkem pulk, [illegible] mäkk
madalam, kui maa rohkó.
Sulla maandi

64 Üks una tähhe wõtte sambas
(Tõmmas)

65. Üks üttel pai pitk tõrre üttel
talwe pitk rohmas ütlib olgapu
ehk talwe mul üks aeg
(Rattaj nagi, hobo).

66

10. Sirsu.
Mõlgutsuvõtus.

Emem minna nasmo ussõ kutsub
Ussõ kutsub ussi mulle
Kui agga ruspa puisi rutsub
Sacs on kidud pellajaks
Pillajaks ja pillajaks
Ja wacso lapse waewajaks
Ja nare nõud naerajaks.

---

11. Iwanne.

Emmekenne, memmekenne,
Mõista minnu unnenägge ülles
Kunas olli kaswand rommitsi
Kadraras kaswand kasjaalsi
Õunpu kanwani Adiowe
Samm ollis kaswand lakkaque
Pihl olli kaswand pinna peäles
Saar olli kaswand sauna otsas.
Nüllapeäle se on se õwwamõistus:
Kunas on sinnu kassilanna
Kadraras sa kaltsuminne
Õunpu sinnu äitsuminne
Samm on sinnu tantsuminne
Pihl on sinnu pillimees
Saarepuu sinnu sauna rahwas.

12.

Ku lähs laula lambid sõdima
Ninne peäle sad pärmusens
Ku lähs mennele pessema
Tulli tullis taulu laewad
Wõsid Ninne laewa peäle
Ninne harjas üttelehma
Üttelema nutteleema
Lyya kui hagja kaebama
Lasmam laewas piddagem purjus
Laskem Ninne kuuajalle wastas
Ninnel on kaddo issa inimas
Ehts wõib issa Ninne aita
Jõsal on kaddo kolme häärga
Ehts armab issa ühhe häärjas mulle

Üks agga tõgus tüma saarwe
Teine waljab warre saarwe
Kalmas rauni kulla saarwe
Ehk armab issa ühhe hänjal malle
Issa agga ütles Ännele:
Enne minna annan Ännekesse
Kui minna annan üttekesse
Änne mulle üneksens
Hänga mulle mitmens päiwa:
Laskem laewa pihta jem purjut
Laskem Änne koco pole wala
Ehk wait emma Änne aita
Emmal on kudda kalmi lotto
Üks agga tõgub tüma nissa
Teine waljab warre nissa
Kalmas rauni kulda nissa
Ehk armab emma ühhe lotto mulle
Emma agga ütles Ännele
Enne minna annan Ännekesse
Kui minna annan lattakesse
Änne mulle üneksens
Jatta mulle mitmens aiaks
Laskem laewad pihta jem purjut
Laskem Änne koco pole wala
Ehk waib wanda Änne aita
Wenhal on kudda kalmi tähko
Üks agga tõgus tüma tähka
Teine waljal warre tähka
Kalmas rauni kulda tähka
Ehk armab wend ühhe tähka mulle
Wend agga ütles Ännele
Enne minna annan Ännekesse
Kui minna annan tähkukesse
Änne mulle üneksens
Tähke mulle mitmens aiaks.
Laskem laewa pihta jem purjut
Laskem Änne koco pole wala
Ehk waib Änne aita
on kudda kalmi ütte
Üks agga tõgub tüma
Teine waljab warre

Kalmas rauni kulla mulle
Ehk armab õdde ühhe ütte mulle
Õde agga ütles Ännele
Enne minna annan Ännekesse
Kui minna annan üttekesse
Änne mulle üneksens
Ütte mulle mitmens aiaks
Ära agga tähkas ütlelema
Ütlelema, mullelema
Emma kui hädda kuebama
Ehk waine küllap üks Änne aita
Mõga aitab küllapaik Änne?
Küllapaigik kedda kalmi ütte
Üks agga naine neggi täis
Teine össat ädre täis
Kalmas saaluti nisse täis.
Küllapaik hakkas ütlema
Enne minna annan aidakesse
Kui minna annan tünnekesse
Küllapaik andis aidakesse
Wõttis Änne ammale.
Änn agga hakkas saatlema
Lass minnu Issa häjad suwa
Kõigeparemal kümi aral
Lass minnu emma lehwäd suwa
Kõigeparemal püima aral.

13.

Oza mul on igawa
Ja amust aiast halida
Et minu oma sun ei ole
Et minu rasa sün ei kasva
Minu aga püj on pitkal tee
Ja minu kaasa kaugel maal
Nüüd mina hüaks wennikene
Heäl ei kuulda kumagile
Väit süis ammaks wennikene
Käsi ei ulata kumagile
Nuud süis ammaks wennikene
Su ei ulata kumagile
Wüis wersta on ja waina ega hele
Kuus agg kuiwa nõmel wakel
Neli ei suiswad jänuekest
Da kehensa an sala mentä
Ühensa an üwad saad
Ja küme külma kaliksad
Mitu ädd me ähes magand
Mitmed pühud me papendand
Mitmed aled me äewanud
Mitmed sasid me sasinud
Nüüdi me temse nuie lihane
Puhas nuie puunü linuke.

14.

Allus aga nüdu küppas puusa
Jüna aga nüdu köpsü puusa
Pantsis tarne ladwadele
Ja lyypas lyypa lehtedel
Paisü aga alla pölweli
Pölweli ja kumuli
Nuiu maha me kulda nuiu
Sära maha mosaksa üuna
Nüüdu tõdes mis ta kastis
Mina kasu on kasuamata
Minu singus singermata
Minu paisus paisumata
Nüsid al jälle kastid wastu
Kül sina kasuad rameluse

Nüd sina singud südd maadis
Nüd sina paisud padjadesa
Sid ei mäsklè mis tè rustis
Kiiwalt kaswab kaenelus a
Sadan singeb südè maadis
Pagan paisub padjades a
Mina aga kaswan raiwa al
Mina aga singun siidè tüüs
Mina aga paisan painpuus
Ja ma hümnu al
Sing kuuja kuljà kopsi al
Siis mesl saab aga eme emma
Eme ekku kaadè tanka
Wendade wuenis paiune
Ja sõsara silma saiuse.

15.

Ehkè nidu epè neidè
Pääne nädl käpsè nidu
Sane aga walmis waene laps
Ehè emaste linase
Käpsè naiste rieiese
Nia haud sel kataiwad
Ja küüdè nürmed kalmutawad
Sün pälin pöänab pone
Kiatsub nabja nageiese
Otab seitsel selga
Sui aga istub pingi peäl
Sün selgà sõna müdca
Suud agà mutab nambese
Jahab ühn tagamaa
Kaffib kihlad nalle ümber
Sõkalb panta tagjase
Lahne kambad ümbarna
Kiristama ermastama
Peä nüd pinde sundsettima
Ehw la kustib teele tulla
Allel sunsel fellsja
Ja nendel nende meestega
Nõ aga laulas kaga ende
Mina aga laulas lahmas sinde
Nõdla nawa ellekese
Lehtsi on mul siis teele minna

Selle sunsel selljaga
Ja selle kinal pilljaga.

16.

Oh tulens sun tulens sügise
Oh tulens sina sawale
Ehw jüs saane nibesse nariknes
Ka pikka lõnale
Mana walge tõnule

17.

Kiinone noorsane
Ann new paisi jutte
Paisi jutte nagi kuldal
Sais on tuhn pillajane
Sellajaps ja pilnajane
Pääse lapse naerajane
Ja neiu naane naeraja
Ja sutsub nidu sunsikuse
Jallab nidu tammikese
Jüütab sine nül anesel waldal
Siis ta naenab naeste en
Jantab tuule tuhtunulte en
Jantab tina tüüe pälle
Siidè pälle nüüd pälle
Kõige naeva naeratise
Kahe lapse naese tanu
Laiatasi lagi peäle
Otsa otsa kõbe pordè
Kulda nagi ümber kaela
Risti raha ninna otsa.
Saane olema, saane olema
Saaksi päänni peäle aastat
Siis lagi peäle anab tagasi
Ja on ta laia tarikene.
Otsa otsa paneb popsa
Ja on ta otsa kõbe pandi.
Kaenab kaela pidi käde
Ja on ta kaela kulda nagi
Kusiraga paneb rinda
Ja on tal ninna risti nahas

18.
Meil ükl külmel wahtl äuus
Viis ükl wahtl wänawa as
Teine wahtl mure peal
Kolmas wahtl kappitise.
Viies nüüd meie wahtl jääb
Laskeme saia sisse tulla
Seda nüüd sõltub meie äue
Sõmbik meie naeste vaiab
Aga waene poisikene
Aga waene nukrast sammas
Tuha te sia tulite
Tuhat te siit ka tähele
Meil ükl neida nonukene
Vasaline lapsuskene
Kuulis ta pein pille häälest
Aga wana sänge häält
Siin paisi ähkumist.
Kahmis riidid kaenelsa
Läks üle mere kiunmaale
Ülle lahe langusse
Kaewenitte käigusse
Kiunamaal ta wiimaks kuul
Wene maal ta wiimaks näht
Aasse maal ta saamas olnud
Soler[illegible]xis pead pesnud
Aga mehed mehiseele
Sahale taga aeada
Sange lakkid lagudesse
Aga naesse naesusesse
Sille praelad pa wiidaks
Minge üle mere kiunmaale
Ülle lahe tagusse
Nälk siis käewerite käigusse
Aga on meie naaste naeste
Silkusad naed tänases rõivad
Kuldsaabed waelas käeksuad

19
Ehi neidu eks sa'p jõua
Aga neidu saaks minema
Meil on teed ja pitsa väiw
Laia põlja ise ta paljas
Tänas on ristas ja rõiwine

Kobo on ime uneine

20
Suunene poisikene
Ammud aega naswadita
Anna aga ehtidela

21
Tere aga tuba enne tuuletse
Tina aga ehi ammud nähtse
Tere neendi lennemuine
Tere kappa kaianuine
Tere ämmaj tere äia
Teene nüüd reie se pere rahwa

8te A

Ma laksin pruudi kasimas
Aga alles sa'p minu
Ei mark seinad sõja mure wal
Ta wäimse [illegible]
Mul [illegible]

22. B
Pitsmal äia ailsmal äma
Süda on sun ja saaks panud
Kale paal on pehmas jäänud
Aga peaks ema minema
Ema aga tagasi ei tule enne
Waiged peaks ema ootma
Mis on pisitud piimaga
Waige mure wahuga
Mis siit on tulnud süüdi jõe
Süüdi jõged niiste jõgedest
Meie aga mure meid päästa
Sõnwalt tulnud rõnuvalge
Ehk on ta saamas süüst saama
Laudo ei lakka näämast
Ehk on ta selle saamaga
Mis ta eile meelel sai
Ehk on ta selle jõmaga
Mis ta eile meelel jõi
Ehk on ta nende ehketega
Mis ta eile meelel ehtis
Ehk on ta nende laktega
Mis ta eil meelel laktis.

Ma astaksin end tahtsin
Eha on teil ung ad usta al
Allikad alla laweta
Awa arsi, anmas lapsi
Sauka talgi Aeias [illegible]
Ma tolki, annas [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
Kaapsa se me jaa annan.
Kus saja awa maja palugi
Rahata ei taulagi
Ja zillingita kuldi ei peasa.
Palun mail ja teine naeri
Awa ursi, annas lapsi
Sauka talki teine paisi
Ma rahata ei taulagi
Ja zillingita kuldi ei peasa
Eha mina folkan sagamus
Sinutan need pidend naelad
Mul on kodo kulmi wond
Kes teeb nied wasuksed
Sadna lusta pihnad peale
Sokka jamedt jazzanad
Kus hep awa maja palugi
Eha mina nagan rattajale
Kruutan ja annan rauna
Pillum palgid pilla palla
Lauten latlin litto latted
Kuusen agga rakki murrija
Lesen fiske lagipunda
Oske nes siiski peangsamo
Ode aga neido waatamas
Mis weile meldett tahte
On teil oigen praegne aues
Saago te teine palkida
Saago palgi jagpida
Kambri te teind raskida
Kombri kaesi nahasaada
Saar te teind tantida
Jaa tondi rantida.

pag. 356

pag. 357

pag. 360

pag. 361

fos 364

fos. 365.

Sõnumeid (Kõik.).

1. Sõnumeid ei pärne eestlased tagasi.
2. Uhma eestlased kõigemeelt lennata
   nimi kuuvad Landwad.
3. Kuida ühtlesti nende teisse.
4. Kuida meie mõtted nendamaani näeb.
5. Kuidas päl nende naan.
6. Kes walitseb se wõõrastab.
7. Ülgas naan ei pea teisse silma peale.
8. Ei ei saanud ennete, egga ühtes
   sandista.
9. Seisse wallus on kuuvi pulgas.
10. Rahhas wendab sandes.
11. Ühhes wennile palgis, rahhelaguisse
12. Kuida saad kuuvad nende ühhes pal
    sandma.
13. Kuida te ni palte.
14. Uhma ehk se ämmuksi ön ei
    ühe sind.
15. Ennetus näeb ei ei wõimaduse
    sandi ehk te ei näe näeb sandi
16. Kanna kõuwes nimmed ei te kaid jälle
17. Ennete ei kõnse ütles wõlle
18. Kes püab mend mõnigaeb mehh.
19. Ennimaenne püab rahhas, eggawah,
20. ka püab kingo.
21. Rahhas ei nukku ra mehh sangele.
22. Kes saab i hända tostab kuuste ei tostu
23. Kes mees ühhes se mees tüsse.
24. Koamsaste ning julgeste ei nanesees
    näakses.
25. Kaak ikka kiske küllas.
26. Rahha aab rahtad joatsma.
27. Kes pea sõnne pahis teeb
28. Rahhale pudra kingi rahhale
    ellawe rahha.
29. Kuga mehh eyid näawad.
30. Sattan pälwe nõrgas, ewe mehh
    söögas.
31. Kinkas pennek ei ta habbanu ewe,
32. se wallek wälle naene.
33. Ennia näbis kaisse.
34. Kes naimatab se kõua ehtes

Kuss tuhl jäeb meel.
Nägo mis tõsi ja so mis näppe.
Nova nätsa rõngamele lemata,
kui tiivad kandvad.
Kes jaam fäil mulb.
Ülleaadhus ei fiisa rottis.
Jerrem on kuja remetada, kui
kuzi tehha.
Sarnu fa ei jouu tunnistada ja
wangitarni märedel ei alle nähe
Olge räimsed näämsteja ja mut
mutjetaja.
Ennemine teidal üks iste ähe
ja laff, kui ühhenfa laff ülle
Iefa jou rühhes peer ruum
ellad leifa feab.
Had delisel ei alle händ to
Wineja riisevi ei fa fammul ja
Anfam on ande kui sättes.
Leidumatte ünael ei alle ri
tannis.
Mid Jaunam reevi nour fu
wel Jelam laxdumine.
Ennemine minne fittuja jäne,
kui rahhelaggija jeare.
Ku ajab augu peefe.
Wannas jeltab warna fina, tal
ei jelta middagil.
Wannas wannal tab warga ta
juur Jummal neerab allmuel
Pärnu tääk feab ennem, ka
juuk fiis mistik.
Kuida feadus nendo tähhe
Kus leggead fiel näggiad
Selben roaib fabra raatfe
Kes pelgis feab fel pelgis tä
Kus lagfi, fiel leiba.
Kes mees fünd fe mees fiel
Hallab on tühhi aeg fel jälje
Kel kumme rawwaluk roond
tagga fe pannab neljo peält
ja new filma otse.
Jaam feab fe ennem tähe

Ulfse fünna mentfe fünna rüllap
fiis ünfens feab.
Ühhe nänuk fiise teis wälja
Je fiis pulmi punk jä atfera
aiatuhe.
Kuen laugub fünne kumme rulla
linne tullab.
Nova kuda ifsenuk lasse tiisi nüt
Näis ei wäi mitte magasmale,
nümmi peab iäre rahjadmele.
Kuida te ei pala.
Kus tagge ärfe tagge.
Kes rämatab fe rämmi feab.
Nägo meek, agge ärne nimmete mak
Kuk pelatafe fünnek rämmi häige
fünnek.
Üks näfse pulfe kuk
Kolle meile to mulle, ma talle
tiile enne mulle fiis allune ärne
fulwa mehhed.
Laena punfe taistele, ärfe fitfi
kohi ruhkendab.
Mehhe peeg mäe manda.
Jefale hääle pealt pulwerd.
Kes reis nümmed rohtfib, fe reis
mahjad maitfeb.
Ärnäne kattfab ärfe ennemad reappfud
Kes ei lähme pärnad ärfe fe ei tän
ne palju ärfe.
Kes relleaga lehma otfib fe fitta
fe fabba feab.
Kirfek fiidu tiigi kuk nägib fuk
Kabbe ärnane kohe ruu, nenne rahhenu
Aggal tännule ennele kael.
Laggo fiiga rahha nahes
Perrane lind kuiwab nimme hilli
ne ratfuk pandfik.
Ärfe higgune pääk pallune.
Aggal tännal ennad fulled.
Kus pünne nimmek nende.
Kes ünstoad ennad fünnad pulle,
und fe kaid koet to tuhkenda ennu
nimbenne ei pallata.

p. 370.

Õige kõlma ei kuusa ümisejä
wagu ei wenni ei wärrise.
Kõhkaja grattaw pattajaks ümis
tegijaldu.
Kaupa ei wõi mitte rattis arta
Parremad ei nõrka kuni rahutsed
Üks kuud pühkib puhta taa.
Kaeda kimalat tullab mundi ka
näha tõhkeb.
Jo õppetab iminemist.
Kenna mehhel nenge näsi,
walge mehhel walla näsa,
mustl mees stanz mul.
Läpi aätri kleib pappin
Ammad witsa peaswad.
Soutis mees kaab sandi aega ei ole
Ma laulan jõe kui tuhkerpu
Ma randan küll kuluwad.
Ella ette kukkiwad
Pade peäle pangiwada
Kadda mul kanad kuletiwad
Wõsad wasta waatajad
Ole ei kunn, ümme on künd
Meil aga kuigi mõrma nais
Sõtan sõlmib sinna kõrra
Mees se raapis nametuse

Elas mäng
Siin on meie kuninga
Meie kunning Saksan
Kunning nulla kroonija
Mina ja ei tulnud mulle näit
Ehk ei tulnud tunnmalle
Mylle meil alli mastad muna
Tunnamalle tunnud õppud
Aasta meil sinnalle
Nüüd sinna tulli kuuesdõsel
Kuuesdõsel rehwel wiak
Nüüd sinna nõsud nüüdi selgi
Kattud kaela kudaased
Kelle kaud on panki pesona
Alli kaud on sund ende.
(Kõne ja tuli. Kesel [illegible] päiwad nüüd
ümber ja pandamise ümber [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible].)

23. jaan. 371. Von Õpsi aufgen.
von P. Kallas.
1874.

Nüükene, naerukene
Sira ujus poiss jutte
Poiss jutud ujsi kaelta
Pois on loodud pattajaks
Pettajaks ja pilkajaks
Ja waise lapse waewajaks
Ja noore naise naeralaks
Tootab jõud küll enesel wõtta
Siis ta naerab naiste ees
Teutab teiste tüdrukute ees
Tootab tuua siidi põlled
Siidi põlled, niidi põlled
Kaini makja karwalije
Kaia laki lagipeale
Otja otte hõbe pardi
Kulda resji ümber kaela
Risti raha rinna otte.
Kaans olema, kaans elama
Kaari päiwi peale aasta
Siis lagi peale annab lakju
Se on ta kaia lakikene;
Otja otte panab poppsu
Se on ta otja hõbe pardi
Kääenab kaelapõdi kätte
Se on ta kaela kulda resji
Ruujikaga panab rinda
Se on ta rinna risti raha

27.

Meil oli kolmi wahti õues
Üks oli wahti wärawa ees
Teine wahti õue peal
Kolmas wahti ~~õue peal~~ kõpitsi
Kus niiid meie wahid jääud
Laskend Saia sisse tulla
Saia niiid jõkub meie õue
Tampiwad meie naiste naarid
Saia waene poisikene
Saia waene kulda
Tuhja te siia tulite

pag 374.

Tühja te jüt ka tähti
Meil oli neidu noorukene
Kajuline lapsukene
Kuulis ta peiu pilli hääle
Saia wana sarwe hääle
Peiu poisi ihkumijt
Hahmis riided penni pealt
Läks üle mere Kiiumaa
Üle lahe Langusse
Kõiweritte kõiguste
Kuramaal ta wiimaks kuuldu
Wenemaal ta wiimaks nähtu
Sakslamaal ta jaunas olnud
Peterburgis pead pesnud
Saia mihid mihikesed
Tahate taga aiada
Pange lähid lagedeks
Saia naised näiju kujed
Pangem põlled purjudeks
Pölle paelad parwedeks
Minge üle mere Kiiumaale
Üle lahe Langusse
Sealt jüs kõiweritti kõiguste
Seal on meie noori neidu
Tilkuwad nelo tinaste rinnad
Kuldkabed kaelas kõikuwad
Nüüd — — —
Ehi neidu, eks sap jõua
Saia neidu saaks minema
Meil on tüd jo pitka käia
Laia wälja wetta palju
Tänaw on kitjas ning kiwine
Hobo on ime imine
Tere aga tüba enne tuntud
Tere aga ake ammu nähtu
Tere rendi lemeruine
Tere kappa kasakuine
Tere ämma, tere äia
Tere nüüd kõik nad perarahu

Pelle kirjutaja ehes: Ei tõe mõt te teid, pelgad muidugi juttud ja teevõing jäemale teadjale!!!!

fol. 1.

Eesti rahwa Wanad Sanad. pag 373. 4=7=15. 26. 41. 25.

P

Uni ei anna unele kunbe majamune maam parre.!
(Uni ei anna unele kunbe majamune maam parre.! Uni ei anna unele kunbe majamune maam parre.!)
Kaewa mulda, füs sada kulda.!

Kes küsija sun pihto löob; aga wõlkja käi pitka käsk.!

Hääd räkida, teine waew wait olles.!

Andis tüdik, — milal tahja tüdik!

Jalapaew — on nago wana luud, kellega puhast tube pühitakse; parajalle muusta nimeda wiisjatakse!

kes wast talomehe hääd ütleb.! (weel praego kasutab)

Jo — on nago jahane kõll, (jon: kell pea ei ühtki pole: jüdki, ehk mõne! ometi ikka rappudaws midagi pudipõld, ning — sel õttse ei jon.)

Eis teise hääd ikka ole peab kulgeb.!

Ennem jõda koera, kui waraf.!

Aga to'p jõi Eiba (eitõiw jeiwad aja, ehe ajatu kaotamise tõi kohe)

Wile nuutme, wile naarme, weel wähem wõtale saame.!

Mida pita on meel, seda pikem meel!

Kui tõ, ni praks!

Kus laulat, sial o laulu taga (kui loom ä ütleb)

Käsi peseb käsi.! Wõtku wanker jõepõhja lähemine. (muidu kõik läbi)

Koer ajab küll karwa, aga ei kaota ometi!

Koer kaswab, — kambad kaswawad kõ!.(nõrk ei wõitle)

Kes teisele auku kaewab, ise sinna langeb!

Räägi mis tiki, jo mis küpsik.

Kes meest jõõb, see mehe ka teeb.

Hääd ei anna habeme.!

Lobar koerib jõbra kaatsas!

Ema enna nuhtle, ja wõera enna woi leib(sõna ütle)!

Kõigus on surma kõsk!
Kärm õigemal kui surk ihu peäl!
Kes enne nüüd tahtis o kui pärast!
Minu ossi onne, kui ei ossi sind!
Keik omad wiisad pekstwa —!
Omad wiisad ja kibed aastad!
Kes jüri meest, se o seal mees!' (teise: 'ennast')
Kes teeb kurwast oma koera!
Kes kahju kardab, se kasu ei saa.
Kuida saada, nenda (ühtlõb) VII. Käsk!
Ükskohus ei (ühtsi) ole kõllist!
Waras jällab warna seina, tali ei jätte midagi!
Kui kaua, ni wõõs —
Mees püüab meest, meri püüab meest! (Laevamehe kohta)
Sai sõdast ilusti, olut jõuist jänesta.
Kuhu kõwa kivi ei to head jäta!
waga lambaid mahab palju ühte tauta.
Tühi toob tüli majasse! (Tüli: sõnavõitlus ja ei eiptust) mitte Aõtsaa- Kõrjaa- kõtta!
Kes sadase santi näab! (Sitikus)
Kiel nälg, sel jalad!
pitkast tõsst saab enam, kui surest seitmisest.
Parem pisuke perenees, kui suur sulane.
Kaup waneneb kui meie.
Mida karuse kael, seda parem ön!
Ega Rets wilja salwe nälga ei sure!
Ela isi, ela' teine ka elada! (X. Käsk)
Kõgi mees agga õige mõõtu mees (VIII. Käsk)
Kes kannatab, ta kaua elab!
Kasu saisis, kes o soja.

Sada ei tohi ilma tuleta (tõsi! aga sõit ahjuta nii 'ilma püüta)! (kõva tuge)
Kes sõna wõttab wõõra wää! (ebaviisakas)
Ammet mees ei ole kaupmees kerrata, pöllomees pöldu ei rikkaks.
Tühi kott ei seisa püsti!
Sugulased omad, kaup wõõras!
Oma kiitus haiseb!
Sõnarus sõnarukse, kangus kaotaja, madal õpetlikke maasse laob! —
Wiha wõtlet wilja maasse, kadedus kalad meresse! (surmate õigimb, naga ihnemast)
Walel on lühikesed jälged!
Mida enam koeri koos, seda halgu (wähem) laske.
Igamees kiidab oma kapsaid —: Kille leibo mu soon, pille laukamaha!
Waese sõnad soomad; (ehtsad) ka pisikoga. Vrs. fol. 6.
Tõsi: tõusta, waala waoga!
Muna targem kui kana! (Kui õpi wanemast targemaks ehk pead)
Hoia ise, siis juhmal hiigab kasu.
Inime käsi wanemaks, töö: nõõrmaks.
Mida mustemas kää, seda puhtam leib.
Peerja kivi ei kaswata.
Kel kiik mõõmud kõntsit, ja kelk maisa mõtsik.
Klärime kari ja mehine pere, wagwad wagitse tamala käsk.
Mine sauna wahele ehk linnud rahele.
Hõrgadega (tõrkad) tõstetse (tõstetse) kõwad (head päewad, nagu: kõwad)
Jääb kahidad maasse! (surma)
Silem kunningas — wõõras pere wõlo (pruuk tähele)
Kuningakaigel, sõnumel kergel! l — —!
Ei, wõi kergemale tõuda kui tiiwad kandwad!
Hobe kappitsel 4 jala peal, seda siis ise ükskõik pääl!
Muinad weerwad pesak! —

Sane laec kappi, ise waada oenelt! (Sest mitte kahe)
(Klaas)

Liha ei kewa kaditte, ega preen oxiteta (Kõne teiji Raabe juures)

Mul nii head keinad ei käe kaiga saaks soojo!
(Küttes: kaiga saab paremat kui turvas, saaks saab tõmelt ja käib, kaigelt.
veel paremat kui nisp pure ma ei käe kaigelt. Linik)

Wõi! kes wõtte õle kõrega palgist wead — nago saaks oon
(õllega nende tüdinegu kahe)

Waras warastab warga tagant, ei saand saanut nenak ilemalt
(kui aga ise, nii waradte, tuhk ei ole warastel)

Sibrale laenad, waenlase käest saad (nimme lisa:
kui mõigi tagapidi)

Kohte ussi on laiad seljo minnud, aga kilpi wõija tulla!

Nõni sõna seab teine pe ärtuta

Pole kaebtust, pole kohut.

Kus tegijaid seal nägijaid! Mõtsal silmad, seinal kõrvad.

Jalg seina pealt — kaabad waina! (seina-joole nälgad)

Tühjal pole teeda essa, hädalisel õnda taga (Lõkimatte oleks)

Õhe päewa pere naene (pilladas)

Õnetus käib iikka inimese kaudu, aga tuu ei käi kiwisi kaudsi kaudu

Mis mees ollib, seda mees leiab!

Ei head ehe kurja, sada leiad essi.

Kaida kõla minnes, nenda mina kõlages.

Hõlegres, kuld nupp — aga käeriibs kui kodakad sant! (silmus naene,
kes tagas!)

Aga siga kõtti maaber ja — seisawas wesi on madal.

Pole ükski nii hä kui kaidadasse aga ni saab kui laiduda!
wõi ei laidaks ja ära.

Mido muutemad käed seda pehtaw — Ex libr. N.T.

Ela kuni kibab ennenimme ja pane ei passiid pandi ja peris
(peris ei saa wõi ei tee paari õhtud — enne palmi.

Tellija peris ja nii wõlg: ennenimme saab saia kaks, pärast
saab 100 Koralid!

108 Talupijast saab kül sõsi aga sõdast ei ole mees
Telegrafi: Mõni ome Mare läks Kuwaile linna teenima:
nuid mõne nu gärele, ütles sant nii kabjas pukat-hõia
essa ä. — Mõtle: Lüdat ei tunne ära, mees (saksi-keele):
„Kuule mees mis sul müia on? Kas sen naerid kõsud
kel pein wai mais ja kõr neid seab?"

109. On Kaalutuma looma wanis tra:
Kui hobu ehk mes looma nimi peal, ära lõi õõtsa
seisa ä, le on wahe kuletuma looma jõge-
ega tal kuhi pole sant naabas. —

Jutlus kohe

wt. Mõisa. (Kihtrahi, seima ukse di, jutlo jätab.
viele pleedjä

Rõõm taevas — gudelus:

2. Meie Issanda sündimise pärast õndsab Kõik pere neitsite:
Meie taeva ellev ilma rõõmsta! Tehtud ka meie pea
kibedast, nagu teistel — — teine — ega muigi seal pole
surma, mis kõlbab naile, ja mehele ka meile!

3. Nõ mõtle wõid ja ometi wälta, kedagi mõjutada!
Ise mõtle, töö on ju ohtu!
Wõlle! mõtle ei taha ja ju ennem jõuate juurde!
Mõtle! — pole ju enam midagi teenäte sul.
Kõ seda ei mõtlenud ol'

Selle peale küsitu, kus meid kuulutus jõeme:

4. Kus ta siis ü. ümgrib — kus ta siis kõigist paab —
Mis te siis meiega ülemattest tehtud ning targemattest
kõrtsi pandud, kust meied wanded ja kõrtsmiku põld
saab!!! — — Kui mõtlen, kuulutus, mikes mitte mujal!

5. Waba ütlejast:

(Läks jooksmut ehmud): oled Issami nõrnud!

Ju wõrd annab wõõrastikku patust inimest ü!
Nõ näh, mis sa jamala andega hakkad wõitle ma!
Mis targemaist tehtud, paremaist paigale pandud, kiidad me
wana rumalad siis seda weimu põlgada!
Iga ne' panijad ise ehmud pole — kõlab kõlbab ka!

6. ? mes [illegible] ? [illegible] ?

7. Kui on mul wiina, sis olen ma mees
Wiinaga kaswab mu sõda ning soo;
Et ma si' waewa ja muret ei nä
Jurmala wiljaka kahju ei tee!

8. Jorgen ölut jorgen wiina
Unustajan ennä pühna!

9. Lustain, Uus aasta, teine rõõmus, rohmas noljas kingo wõtsi!

10. Ma kosin, Jarga wiina pealt waata, ku õlut me
ned sajad a warastad: Sulle oli selgest kõrtsi wiina
täis, tark rapatas pudelit, sindis mulle pealt, sis mees
ise: sis ondis me teile pooleli maida- tuli wiina
peale kül: olle mulle weroga meest, kesk ea line,
pilja, aega nagu wõtnud walge kahara jaowõtega,
ei elada kaugelt: kül tabas tale se loeli järge
panna, et isi salaja ära teeb; teadi ka tunnevõik
õsel aida nisp otte pääst see ole hea!

11. Jarga kaalis mu kadund raha: tuli kül wiina
peale; keige oma ebawisega ja tundmise märkidega,
sest keige selgem märk, — nägu- aga puzub- ol
selitel wiina peal, pöit et selga laeks kohe hoi
des luku taltsi nuuksinud- nägu ei näi sü-
ne kül teiab oma õlle ja parast palkab."
(Ipät tegab, ? pätte pattej(!!)

Jarga tegi wiina peale sõnad: anna meile, kallo
peale ja arwa, sis saab selle teile järgo, et
se so õlle teab: aga, wai nee wõitwad mu käsk
wõnd- mis ap kardab isegi seda!"

1. Saia saab isegi, õlut joogi jänesta.

2. Kes olla Upsi sunnib wahte wõtma, kellega ossimas
olle käima panema – se ei ka meel rael – et waht
olle käima (käärimise) aegu mäha ons ja kui käima-
tõst peab palju waeba pole ajab, waht üle ääre maha.
Kes, ku kiwi peal rahuma laewe tahab olla joobnust
peab kord kiwe kiwile lõdma, ning kuzja kuulma:
Jeega wa Muhk saab ka laewe, teiste tormadega –

patted
pattoma andestage

C. Jõem.

1 Muista aega Jummal küsinud Aadamad kaskl: kai sagedl
ja tahad jäda jaada? Ons kül 1 kord aastad 'A. E.'
J: Mis jüs, kui kord kuus"? A. E.! J: Koh jüs – kord
nädalas"? A. E.! on weel pikk aeg – J: No jüs 1 kord pä-
was, ons kül? A. E.!: 3 kord päewas, ning weike
palukaskl ka!" – Nõnda jäänud tõmmle päewani ..!: –
kül praego waesed inimesed eördawad selle taaka pärastl!

2 Õhtune jõõm jääb waiks – päwane saab ihuskl ö
uhutud welja. eördama jõõm

3 Laastl surnd jõõmad, alatasl ka piskeja! (laastl pastl müt)

4. Se o' lõõtsa-ääs, mis puhtaks a' elab, misega millo
1000, mulla põrdijad mõnda aega alwast elada woiksl!
E' tea, J, alwal ka and alla lääb!

5. Oleks nad selle jõõma peal ka perenad ja tugewamad:
jüs peaks pale nago paras paari-rahwa palakas juur,
ja kui ausate alus padi paks olema – ning selle
wasto, waesed urgewatud wangid' waikse pitkusel ja pudeli
märg: juurusel. Kui Kattuksl kuiwad kõrred olema!
Et se nenda p pole, on jusna kaega katsuda, ning
tõsi, kui koke ojasid' ei kiidetaks kiwidsl kõnarnaks! –
6. Kõdu, J tühi tuul wiigu and ületspidi – umbes.
7. Tühi tuul, kand liiwa peal, raha raiskaja, waeste waewaja,
inimeste hirmutaja, raha nõtgeja, rahwa raiskaja, tüdi-sõbija,
8. Ei raha järgi, nago Kuriwaim kingo järgi!
9. Tale ei, koke aaru, mida se teise pundusest ufab!

2. Seisus: 6.

1. „mis tähtsus, laabtuja ka!"

2. „Ainus Jüdmist – sugulasi
Lapse põlwes lahutada
Täis aad ei – tunnegida
Eladis hoiab armalaie
Surres jälle – sugulasi!"

pag 384 formus

3. Mis praegusel ajal, kui omale kergem, teine seadus' o
weel nii palju saab alama jõusse peal rassust se pöö
peetud: et ennast juba inimesiks pidada tahtiwad ja teadwad
Suur watab põlgadel aloma, ning waene wahib kaasdes
tale waste – oh kirmas! Kui jääb – armastus?! –

Ebausõd – õratud Esitlestel rannido nali; — arwanised.
b. a.

jutlus

1. On pälle peäle wiiga warastud, sius põld o' rikkutud: peab
peremees ümberpöörtud ägega, ise alate taaspidi käies, õõsel
põld à õdama.

– On wõõra silmu, ehk sant suud, leiwa leime, ehk
õlle käima tanni ärarikkund, nii, et leib ei kaswa, ning
õllat käima ei lähe: pan wanast sea pärsad siise jõime:
kui kahi ei kaswa, lastakse hobast nuusata.

Sa waatsid ja uurid, kui ma jutlustu tiina walemiste
walasin — ja sul sant silm on, et wigu(olge) sõi-
mus, ön, wastelõte) kawaste ei joonud; nii ka tennu
käskis ennd ettewaatlik olla, kui taltrikudega üle tuu
lähsin: ja tal nii sant suud on, et üks taldrik meda
kukkus ja kahs läks!"

2. Esiteks tehtud ka suure naeli pudamu siise leõnitsus, et
aga wagu see olla o' waesland ja tühja ajaga enam
pole joonud. Sõp teiss nüüd teha olla wargahi pat korgem
õndeas anda.

Aga see nüüd pat pole, kui selle kaiks wõisse kel palju o',
kui see wanast käsk kel wähe omalge annu o'.
Siin jal 3. wend on w. tagast suure ?. nuub — —

4. Kui preäkäse pisu ära saab pöllutud, hakawad lehma
nüüd nüüd joodma.

5. Kes annab suri ?. rauda, leiab et pälle sui tarwis.
Kes oh. nõud kawadel liibrike näab ja teab kui walgel karwas:
pälle sui la silmad terwes? mõnele ka head piima lehmi andes)
Kolland: hä nõlme wõi, kütt: silmu haigeks.
(Maiss ahtwad k. õhtul õhtikud ka kawade lehmade liiga et kollase waidlad.
Kui kõrbid (sõnd, riidlet ühe kõrgi maiss: ühe lähwad, on
nääd, et need ebbiste tähendet tüüdlewad.
Kui puust oma põlwed kanad selli, teeb teeb, et mahaga rüütlewa.
Kes kõrgi ostab, saab mustad ristu näilo kaimbad saada.
Kes lina linna oh. nõud kawadel kõrges, nago kalupil ajaperi
mõõ, sel kasud pikad linad — nõmadalad — madalad linad.

11. [illegible]

a. Kui Kukulind perre katusel laulab ehk ow aedo
puun pre'el teab, fel aastal inimest surma fsß[illegible]
kui Kurg poole aro lait, elajatte mitta katjo, kui
mitta poole lahub.

Kukulind laulab nemmi Oktoob fün Oktoo oga
läät kurko, ja jäät te kulliks.

Oktoobri te à petab, fe on: kõrvitsa-maija maitsmete
(fõõmete) teda kew. ef. kord kuulub laulma: fel pole Jüri
loomade ümmer fel aastab. Ok wale, mis loomade fõõt-
jatel, kohotte tagajal, nelle emadel fest tulab! üksnes fea
fõõtjal on kea kui Kukulind te ! petab.

Segiasst kuuldi, kes sõsel pole fel aastal fehe linde kuule
nud ei le homiko ow ilma maija maitsmata - pistab
paar raasfasid leibä fuhu, fehe pole jo wiga et wahe
foodrid aga mitte pahegi ilma - Eest lakkimud le fama:
linnoa pelus", mis nii palju tähendab: wähe fõõtle maitsmu
kord küsib Õpetus Leeri proüfi: „Mis fe hea-ge poiss teab
kas te jõõb ka?" Saal kostusest: „Ei pole linnogi à petnud.
Oma peäle 30 aast. kog. teenistuse polnud weel fedagi
fõnd teadma õpinud — ei fanud ars.
Et aga tõesti, kes keiga headsemat in. lind ! wõib peta
nagu: magadas kuuled Kukulinno laulwad, nunnilad !
leibä meitsmete hommiko ow minewad ikmuud äki-
likel jühtumisel ow felles õnnetuses fe wõrdo
ehi, et „ ! petetus" inimese omadega puutu koorb
tükki ära tõmbab - mis fiis ! peab kuradma, ehk kellegi
aja ümber fõlega hakab - fün be needmine felle
peäle jääb. Sest fiis kui mitto pattemisß pajat
fakse kui: Wana attega Leeni, kes fünt kilti karjaga
ikka läbi hulkub, ow wißß meie wad tuu tagasß
tadi. Sadß istutud 100 aast. tame ümber kinni kasuma
oli je kuuldi, et lind te ! petand o[illegible] ning omad
ti fest te loomadel wiga polle - et fe kallis
puun nii äkitse ära kuiwas!"

a[illegible] Roha ei pea à lee aega fellis-pandama - piid ülesjoudi:
fün palub mitmes, mis kuiwab lee aga joonimata ow.

b Kui linnu-pesa leidas tulevelust ülesrägitsed,
fest wa peesa-alune mand ehk noored poejid pelk:

c Kui hobuse kelle jeest jooksa, seeblitz ruttu, fest
dass märjaks.

d Kui hrb. ehk mis loomo sõtad, fiis wõtte üks kop
ehk midagi le alla ouest, kaste, et wõtetus lahem
tagasi ei tapi.

e Nüüd wa kaimi näeg loomad weest (pärast ostu)
kelk ülest, fiis jäwad nad (ne perenäele) jünest wahe
(olgo aedo kergemine, ehk et ei ane hobo satte etse
Päinaja. jõutetse):

f Ma kuulin, kuida üks ehk wähe teeba tuli, tõi raske
une peäle, nimg kohe mõ rinda rõhumas, olgo tõrwa
wa kaim oli mõ äganiisß ö kuulnud, tuli terisß
tuasß, tombas tule ülma ehk äkitse wälja - ja äratas
minnd ülesß, kes hiigine jõ inime je e hingeto jube olin
p. oli aga ö pehme ecsß, kes teab, mitsest te unest
(muutus) tegi; wisß nii pisut elsest, et ei teadnud tahet
pennu!

Kuidas latt. fut. Kui fuure warbaga ehk fuu liigutab, nii peal jääb ow.

g Kui te ninne peale juhtud (seeriisß), ehk o fe ehk o fe inime enesß fest leiad
kui juured kaik tuntud in nimetatse. „Fe fe üks tund-
mata in. meisß o, et te ninne peale ei tee aga wai
juhtuda, muidu te kaeda ja ö!"

Kalmistu: kord panin linnud aja pihta peale, nii magama lange
h te õhtu tali, pärast mõ kõhe pole piid: aia wend pih
ütä wa wa atse make wõtma, ei fada fünni enam teha!

a) Kuida p. kimmi wõte. Kui tule wajal pead ja õdiss olema ak ära wõtab, kui te wa õlud kedagi tallab — füüsi wõi te, riisti tule? essk mõte põgenda, waid (muudel) tark ennest kar kaotab, sõnast angub, pruu-lehest ehk sureneb. Kui füüs te ülar leiab, käte wõtud ja muljud ehk wigastab, füüs jääb se inimene (paiajt) wigastes, ehk kui kimmi löö nadaga. seinad külge — on hunnik koide kuke küüraluse näha, kes te o — inimene.

Kord wastud poisi pe äb nende üxi peiske nagu tudrus kimmi. Saad tale nadaki — nagu iff oli seewiid jõ kaf. nud, mitte te leda teind, et: lind ennatelõi — se pole ialgo naerund. Kui ometi kord kerkud oli muigand ja meel terw selle arulaass aga ole küsinud, olla te kõsnud: „Kuida woiksin ma seal weel naera pidada: kuri waim oli kerkud, sunk kõige naha lahti sules, kirjutas keikide nimed, kes kolawate. mad kuulsad ja nargas, nagajad etc. ülen. Wõimaks kui weel olki kirjete, ning naha täis nimesid, et õnnitlemaks, et nummi teha, a mõtlega uuenitama, kes juurde agaha unbes lahti pe ast ja pead waiks seina õõr. Sest saadik pole te enam saladusi näinud-wiisk oli weel nakal nii palju nummi, et oma nimi kui nargi kes ülesmärgi waatsõsk. —

2) Kord kuulnud perenaest kelle kobasest kõa sõima ja arud juurest ometi wägise lahjaks jäänud. et rehelest läbi nime ülitsõdi ädalast ägawad. Lõnd wastmo, leiab neid üxe närjad ja walged waktes — mis sallowad puhet — jäänud kohe sõnko, kelle mõtles üxe wõnat teeküla olnud targem; ütlenud kelle nargad läbi, leidnud üks wea sõnitte angu — kaf, jaunt sõi muss — kargad ä — lõnud ango arupidi seina külge,

a. teind nõstetse" ole — leet kuidwil waatma: peiske nagu mees jalgpidi seina külgas. Et oma tulewane wäimees, polee sest saanut pelunega pahatte pu. hutud.

Seina kord leitud awa lehmke aendes, lõdad naelaga leinga külge; hommiku olnud tüdruk, nagu pruke mite ja spitsuka — kõrwapidi seina külgas rõgumas ja palunud pe äbmeist.

Uut maja ehitamise

2) selle kohe peäle kus muretsed seppelsed on, ning mitte enam põlend ehitatud kohe peäle — et jälle ei lähe) Mõga wanadest maja kohtade pällumeistes on lei tud: Lambo pei kalmukohtades, kiriasse kohal, et kaitseb kõigi eest, et nelge wälja ei wälgu. Wana ehitatte fundamenti alt peab naha leitama, mis meelega maha maetud, maja õnnetu.

a. 2) Kui lambo talled kirjad, jõba karbi, sõndimad, rõ- muretsed pere ees: et neidsest — prenidi ol ennetud tehtud: Meiest prunt, prunidi nagu — nagu nagu em. Hunt wõtab kaile i — ning põlwedest rahwa tõsi! aga kuradist tuleb kartus, karlus kaotab)

Loomadel
on sündimusest märgid, kes saab „prew-loomi"
wai wõtab mõtte koll i Kolenda:

3. Mis wäga jõudsat kedawab.
se hõbewari, mis ümber oma pärast pruke l. mis nisi kasutab.

4. Kuud lõgusat katku: arstiga meistel kasutada wajawate alla haige loom surnuga maha et tõbi seina jääl: sest mõtlest ei le ennem „prew-loomi", wai ehk enne sõi pärast ehk, ehk muiste, aga mitte wäranest laki, ehtja käte!
Ke saab et loomade ündamisest kuulda „mais õnnetu" hobuse wast ehk muu loomi ä kongitsu!

a. Iga semetaja arste wäitelda: kuller ülles kõrkle:
jõsk waesse pe a laema ei lase, mis wõllis o'!
kuhi loni: kes lee mõnikord tellis ära wõtab!:
kasvand, naaga jee loomi ika wäga jõudsa kasvab
mis te enele jõge ei, preiskeks moorega loomiks,
peadsid selma tallisk lehti lähi põllale, koda,
et kil kabjaga kopi jõ leo wallaga jägesi – mote
wõtsid käte wehelt ära – leht oliga. — —

a. Kiwi ei waeta
mis saaremaal iga Mõisas jõ rajokus on, kus – ikka piid
olsid – aga nid on Kesk, karjamõ, heinamõ, nimed, padrikud –
läh korjatud lahsse – ega ometi enne kaks, nega muisk
ka arwand kuiwma, ent õhtuse ennem ehi – poleswõi.
nad pili olla, – olla „muistene munga rahwa"
fe Mõisa, Hoonne riisti wag (pulma lõsse) pulona – wägi
koka ajand, ka mitte nidala jägesi pulona pidamad:
kumbki wägi kattsand wõitu – pirundi jõ pei pealt –
kes sehkem saab waesi teha.

Kes – nõmme.

Karja Mõisast Lange minne, on Karja (prangu Herem.
Mõisi) piri peal tee ääres paremat kät ühs tuhk ase
puu raa peal, Kesnõmeks selle pärast nimetud,
et nimetud kohtas ika kes lase on, mis nenda tulnud
ning. ülalpeetakse: siinal munga aial tulnud sõd
& pulama wäga teineteisele wasta, lähi redo, peigmaad
lõdi maha. sõsk saadik on hakatud seama koha peal
kõdi kaudo käijatesk igasse ühesse ika 1 puu raag ehk tonep wõsa-
tõnu: et waim järgo ei joukse – kes korda hakanud üöttsa-
ma, peab ika midagi panema. On seuse kunnikas põletand
karja lapsed jälle ä, ning jälle pannakse wasta, sõsk
sõit selle surmamise mälestus ülal hoitakse: ika mõka
pu lase jo tule ä ses al. —

a. 1 Kaswaja ika peal – saab, et kinni jääb (seam ei saswa) kaelga
Karja mahjutab. Karja seebiga pestud
2 Kõwad ja realmisk harandek: kurge kella nägi narmastega
nõud seinitsetada: Kõrge kiwi (nõud mudi ka wõi) palemast, ja roise
pinnalt ja aurust tsada: Kurga nawitab; Kurge wiima, kes minna kaigatab
3 leig kõrtsima – et saab näha, kes pooest, wai laeb
ära.
4 Silmadel peab namata lak mis ilma mõra kaimata
pea olema, sõitsetada – grifik tuhaga õõrada, alli
pea olema, sõitsetada. Hamba wara, ennu wanga pesta.
nahka.

Palmad, wai seelwat sõsk wõta ja mahjutada nõid seenis

5 Mailasse seamd kõba sõle pärandtõpse ehtsjast ära tõsta wanda
kuni, kohe (ehk kes kaugel pesta – aeglatsed, ja mailasse
koha wanga pestud.
Eit meenutse tõmat: „ Ewa ka selgend kahin kaud mõnesse
ma peale, enne maha istumast, ehi selle wana lõsse, kuhu
jõuse hakata, siis polewa mailasse hakand.
Kas wesi selge, joogiks wõllis:
ütlesi sõsk: kui leig laeb laiale, on hi, sõi.
on ——, saat. (õue pr.)

Sõstrei – jõge g. Kaimule ä.

1. Kuera pojad, enne en kui [illegible] pääl – läbi rahe
ruumet, et kääd tarawad kaewend.
Jütsed, ifaste guideleff läbi aiade, pöeaff faadikff,
2. ja
fün peiffi pangewad [illegible] pääle, – nüüd pojad
läbi ruumfe fhei, et tädred kõige kõrinal kaewad!
Kes Pibbi läbi loeb, fääb ruumelaw!
Wana ifa ütles Joale ihtlul waiue Joalle, kes
pöeaw ifa ütles Joale ihtlul waiue Joalle, kes
peolega Pibli lagel in pacy, ennëlle, palju
Teada, palju kesta, ära laa enaff ruumelaw!" –
Kui Jaewa Jaat kääb (meiöistab) ära joockfe
ära ötfi warja pere alt, ära pea pölle ülal
ära käri kui ölmi ilet ete – et „kilmking" kui.
Kile kaewa prahle ei fa pelge peale.
Waewa joockfe ile pölle käje peale, müristab, fäab
tahab ihe pere alla fanda. Paar fellad ennem kätlafe:
Laf pölle maha – mis fa fede feal faes faewad!"
Käe pölle maas, weike käwatiow pudfe pöllest pöllale kes
joockfes pere jaro jõgenab, kuff naene laalis withna weeji
faate: „Ei kele käwatab, pere paljaks pöeawe – läwa
käänë maha:
Waewa
Jaat Ems nutab ema tudre ülest:, jo te wäetiwe kui:
Kill rüüdi kuradus heidis, et wae kõhe pelgus oli, et wanad
Ifa fifi käwatad ei fa kaewa taat fel fünte lagfaff
pelgu maha laänud mehe!"
Kahe käe fifi läbi, faaff ei fa midagi wälja
lehma reefe pünagad ükenes weeb kuiwatuhe.
Ellewäle tule pahaga lagi: „Kelle käest on kakamul feda
pääb tuli kõle, „Ka faatfin pere peiff Malli lunile
peäle, läfi ika o – tuli on fäaff kaewad – kuidä
mulde fün tuluwe kohe tuulu peale järge färas.
Olen ta felle tike käla perle läänu, olen tuluwa
te järele minnes, kuis ülen wäänud!

11.

Ühe tõge Opmanni ole pühäd, panuud ä tühenud ifel
K. Moifa pilema, kus jüuraf agä mõte Opm. waid päräff Moifa
pilemist kõrgi laedge o mureuw kõrged ära pilend. Kõrgi
pole te mäewad paha nende pe ale pallada: Aad ei faand
ifel mõte filma peale nahka: alati käjad minnad
nende nod, kumni ife enaff ülest andfid.
Seal alund taewa alen nõmme ogri punaspes wärwitud –
nagu ikka fün, kui Peeletumad [illegible] fiffe jäänud
6 Kui inimeffi fifse jääb, on taewa el arge modi näffätel.
Tulepaha olla käe peale – nagu kuis olenaja tunda,
Kore eelnud taew, wanadema ei fest fündinud
Lapfed ei faa meest: „Kod läeb maha". pandud
ridaff ifeff ufalläfper kummi ? waatawi näud Keldrifse
Kefima, 3 paari raud naffäte täha: ühel päewal, kui
Keik meiefeaud lapfed Keldri ümber mängimud, laänd
wana Ifa Keldri uffel kõige Keldrige purunud taffed
Lapfed Keik jäänd terwede, kuid fe, Keldri lagel on
Keldrige ihtel – pere: „Mis fuun nüüd aetud, kus felle
eeff minnud!"

Päha teuel

Läks üle: lagi meie wea Eidi kaigewa – wa
äkime puruud ä tulebpäätfi rahuga fuiffete ji
fuge ka fiifi wõtte, ehk wa Eile Maeds käif fa
mis fe'p ole ta teuel; wõtta ta naeffafi: wei ka
bitfe uffe läwe peaff. Kuff ta läbi läks ning
fuiffete neendega kaigel: Kui aewestama hakab
Külaff füe tahkab ä!"
Kui ma äkime elaja ära o puruunud: faab
7 Kõmaff laewa tüki peale 3 mõe Kahte wõrd kaigaff
Loomaff tilgadu peale ja fiffe antud – ning löwa
fuiffe laeftud ningafe, mis kõmmi Kaetud.

j. Ja Kuss Se kuulus „ise“ nimi tulnud, mis meningel
nüüd kallis on:

Mõisa reha juures Käinud kodukäia, rehepoeg, kes ise ka
„tarre“ ehitud sulatanud peole teoline pole täia teina
ahjo paistes keskööl, kui waimuda käimist aeg jam-
bist — Vaadanud talest jaure küsib: mis teed? „ma
tõhidan oma silmi, tegin praegu selwi salaks et
sellega woiks woidisse“ Tänanud ilmake silad ka kõik
vaga nii tiksid, et kui enneni oma paikse ei jõua
siis sest päevast hulkuma pean jääma ja teiste
haaret — woiks mulle ka pealt määrid!

Rehepoeg kobanud selle tüngimisega et Rehepärapeale
selleti ennast lesti sidada — muido se rallis selwi
läek kaudo make — Kallanud keewe teina silmi, nii
läinud wana õitsu päraast selle kui meie nime küsinud
ja ära saadet „Ise“ ta nimi on — Reisja rehepoe
kige kisendo läbi lai laudile ja karjaste läbi
sõitnud, hulkund neije päewad mööda maid, kes
küsinud, mis sul on, kel tegi sõda? Saanud wastatuse:
Ise tegi! —— Kaleb ise ajast hoopis ära.

Kord läinud toa proo, keskööl, päraast saali tuhjendust
tantsijaist — talnud pükkima: näinud juures uks reinla
noore mehega tantsiwad, kel wõssa jalg, kõlksi jälg olnud.
Luustuge surnu kombride ohnud ehk selle pärast
kinni müürdud, et welgis ei praiska, kuida naad sõi
kaadi mängiwad ja tantsiwad, ning elawaid ei hirmuta.
Kus oma laulega rahutul kurja eemale, enne
kuke laulo, ehtsa öed on taber kaid.

Kui kuu küiratab siis näol teda ennast (waimu)
Ristimata lapsi.

Päraast surnuaiast pesse mõõda, siis meie laeda
lapse jäuros saanu ja pikka ristitee tehtud:
(ka risti tulewa iste lapse jaoks poleud, kumni ristimata)

Kord wiedud seda tegemata ja kirikuaja piduli lapsi
ära wiekatsuma, kui enne sel wõssil polnud rahud:
Ühe päälise waeses meeste tulnud jõuraat mõtsa kõr-
wale laiki kaie: ühel suurte meeste naisud lapsi punnis
laskis tegewad, ühte pärele, kuid ristimata ta majase ning
jahurid ümaid. Nõuavad ali seda saanud mõne
ema kuke laeda
laiwa lapsi langenud. Keskööl (kuu wergel
näinud oma wee tuntud meie lapsi punnis lapsega
oma kõrwas takkiwad laski ümberwehata,
Päraajal ajal tulnud tale meele: tõusnud üles,
läänud pääle riistikse lapse otsa: ke gaskuri
Kadanud kuke kiiretsel, jätnud punni lapse asemele
jalge alla!

Kaima pealt naene ütlenud mõtse mitte
päälse elajaid, pole leidnud, ükskõik ära-
jukturuid kükimängu jälgede pealt. Wõimatu
Kuulnud jäke eilatawad; te teinud ka kaalt
wõitu, teinetiste kord kumni koko saanud
ühte wana mehega, kelle kõrs naene wõitnud
wõõsi pärel elajaid küsinud — ja kostatuse
saanud: „Lubu see mulle, mis te teinu
ei on, siis anime kõik elajad on wärawa
tegu ka ee!“ Nagsid pole midagi muud
meele tulnud, kui ehk pöll, mis ilus ali
nullinud — Laband: Wanamehe: Lubu olnud
käelik, aga pärind ka nagsi sõnu: tulnud
7 aasta pärast lapsi käte saanud, nagsi käes
pärast sõõdimisse oli: ütelnud. 7 a. sõõdimise
päewal kello 11 õhtul olnud aeg tõõte ümber

ning Lapse kaitsel 3 Oppo. wiiakse Pärnust Peetri
ees Pibul pe o p. e, kelle tänuks, et
Kurja now pole warda Päimud ja laulatehtud:
Me tänar Sind, et Sa meid mind Oh Jum. armuss h.

Kui nime ette kihelde läeb Kõigi mures[illegible]
Kui silmad kihelevad — jääb [illegible]
Kui[illegible]

Noor wee hakanud mailma reisima ja Euroopa pölgemaid
hinge ette hoidma: mis kuri tuleb, juure „Mis
ja nii wana pead igawa ja kuiwa ole siis heitad mi-
del ja Jedawith oma ele asja alt? Kahju meid Ka
mailma käes maitsta ja proowida, ole roomus
see Kõik, mis meil mõte himustab, mõtle jal jõud-
wõit Kes o, Kus Kõik rikas ja suurte kastiidu sind
Kui wanast põlgtud alati naeru — Kui wanemaks saad,
siis hakad jälestama ning hinge pöörmust ja ele mõte-
ma, siit aga Kil selle tarwiks!"

Kui inna wana olmad
ei oodanud teinud mende Ka.
et enam pole seentsuse ihaldusi teha, mis liiga himust
tanud, Kahju Ka wa hinge pöörmust ette murelleme:
wa kuri tuleb jälle jüreselleni: „Miks ja mööda
enam Laulu, mööda ei kiija, aga mööda enam ei aita!"

Jalane murjus et iga päwa laga liiga ei ja, pöörmele waata:
„Kui ma ise pöörd saan, peab ma pool ikka kui Ka olema!"
Kui sees oli saanud ja wana port, teda kuuluma läheb, kuu-
mazlab aitas, et Kõrakile Käib. Endine julane, mööda pöörmele
Kõik: mis ja mööda, aitab Kõigi pole ja alaliig maal!: „Ma Kadun
et liiga pehmelt päike kuuma käeawad, ikka et suure raskusega
Kaela Kõrwu — Kas sal siis mitte wale palju ees ea!" (Ehe mööda Laulja!)

Wanne pöörmele Kõik waara lõwe, mööda tahe mõtle istuda, ning seadis
wastse peale — ja tõrge käskis: „Kõikse arwamisse mööda laskis Laulu, ja
tege ea jahe ma tahad ning wille jaab wanast pöörd wastemaid Kalu: Laulja
2 Kilu wõi ea jahe tänitsetelt ja teig Kõigest sal alla ööbima Laulu!" Aitab ja
ette läeb — ei tule ja tule, mööda, nääb jahe wõrre Kanu asjata ootamast ole
wõi, aitab: „Kui ja mu oli siis amati nii Kannad" päänd, aga tasja kuu ja tegemi
mule!" Lepi Kuulub, Kõrdab: „Em Laks amet ja Kilaks Laenuma, aitab minu mu:
„Ise teab Kõi, et Laulul pole Kala jälles aga nõnda peawad Laulu mõjad: Kaffene mu

---

2) Laulajat mängima kuus Kaunid Kaalsi nalab rapi ees
ülle pääle ö Kõigest Kalmaga mui wihma jaid ees ja
talmata Kõige pea: „Kord Kaotaja wõõras kõrre tõda
ja Kõik: Jääda minu mõisa, aled Kõigi Kraamiga
mulle mängima....

3) Kõ. Opp. M. mängima Kordi peal oma tõa tudrus
Jalane jaostele jaad aga oma iloga jõuga päraga
jaal, juures mehele ning neile wael peale:
Kaube, oma Kingad —, aga jaa mõdaga ja adat
aga jõnde Kuulamist aga aja pölwe!" —

4) Kui Jakob Kelle Kuuldi: Kohe mõte maha, Koolmas
ga Kõhu Kaile, jõlle raawi, Kas Kordi pudurit: jõdapäma
ennetuse saate mõte Kord Ka lehm, Kel Kelle Kaelas ning
jõnni innaga Kihutet tuli! Aega oli taga Kil —
lohuse ülas nõite raawist, rate ehe ree ajamid paranda
mese jala leid paigale panna Laste ja paranda! —
„Sõi peab meie sõja ikka tegema!"

5) Suure pruudile Kingitud paar oi jal Kaasa, tennikis:
Kui ara juri, said prüüd — Ka siis, Kui enam ei jõudnud
terwida oma wigastus jaid — mõnde ei antud wanast Kalda tuba
minna siis Kil — Kajama, ehe „taistes wald"! —

Õnnetu saa 4 Kõige nõrmet — ja pöitaga pihe peksetud!
Ka Isa meie: neet nend tubrak Kuulab Kõikõ mune:
wanne Aidamast laat sõtse teretab, tudrus minisse Katta
sise; wõimast ütlab: „Jumal õnne!" Jõnud panned Kõisse
Aid. mida teda Kaalit Kohe leiet wanne wõtmast: „Ja saa
õnnest mind ei le Kuulda pean nunne Kalma ei mitte peitle ei
saa aga pipet: „Kui minud Keewal, peab 2 Kord. Issa mõi ei le
ganna, siit ei wõtma!" — (on ilus hirmus aga tõsi tõe pärast!)

N. õpeb Jaanema mehe Kaisa, Jakise Jõne — et Jaasa
wihka alt Lahti saab (päraga Kõrbeti wõima jõe mõisa) ja Kõigu
Kaimi! See ikka neide: Kui Meisa saaa Kõrbe, saabub, et ühe Kohtuga
ütja, leob — minu ja Kahega — on Kõik [illegible]! siis minna ja

3 mees wõtis "kõrsk jussi 3. Jõi laeva nõ palju kui jaad ehk. Lõpe oma wili puhtsõda, mine kimpeda silmile paistõsk pillusk Reige peredõppega Moisa õuema ja lõpe end sk ikka ümeda, kui kül jaba kuiw oli. "Jüri nääd, tõlõ saksa jõbet!" "Ei wõi ees mees jõda õpsp lee- jõgedas papsu!"

Reige jaurem jõ wiimne jõime nimi: "Jõk ja jõbet!" (Ida pleiga jõmatõsk: "pleisk kõik ige õpst. mees tulesk eemale!)

Tark tõa-leenar lähäb wõerud kutsuma ilma Kirjale ehk kõrra juure, õõdõsk: "Kus kiri on?" "Põle tähtsuge!" "Ei, kõr. pole jüs parematõ, kõr ülesõsk mõ järge tulnud?" (pulmatõ) Jaaw: "Parema jaadti parematõ järge, minu jaadti jüsi!" (Oiwa roog kül — ots mõlõtsk, kui kurko kõrri jäät!)

Ues waka kail pea kõnelõb wärisewa healega: "Jamalon armusk meie loe madre pe õle, halastaud, mis inimene waene patune wäärt on! Rohtes jaab nende kihutamise ja wäsitud kirwid — kõ le peadus kõtid peab, et hingepaw jäid ja surmas mõke kukusõd. Kõrsemäle nakk mõtlõ: uued kõbe jõie, mõisga wiimast kõsime pälk ka kõtõ tuli.

Kangõd õpsi: kõrrad, zwilja wõerõd, mida rängasõte, moisa äitas kõrõ oli, rangele wäldo, ilma Leosk ilma Jüra, ilmatõsk Moolimõle.

Kõna õit jutustab: "Mis sõlle "noore Cügil wiga" elada õlnud, tead wõi ka mis pea tähendab: pääwa otsa Moisa pilla peal õsutõ ja õlõs (see jüs rõsti kohtlaw töö!: piä nii kirna puhtaks saada ma peadusk napsitõ, et surmi ärä kuluõsõd ja wõeri jõuksõd, selga kont pidi ärä kollama, kuiga kulga kõpi jai ümma wõi (Leiwa esk — peks oli "leiwa kõrwane — õsa tükk ä — õõsäs mine rehele; waewalt oli aega tolmuse puhtaks pesta siga silma rehele; waewalt oli aega tolmuse puhtaks pesta siga silma pe ale nakk tulla kasta — mõnikord koopis ilma aneta: jälle endisk poremat mine Moisa pilla peale paawa-palawaga õsumaõ — ja jälle üsäs rehele — ühel kärral oli õ peräs Moisa kui ämet tõsse moisa reke welonis jaime, jüs ka teisele pidime imeriema, ühal ühel õõl, jüs oli nii wäsinõ et wõeruk wõel sõestõs jälgu jäla ete, nii wäsinõ et mõte es jaaõa poolt kapikad maask ükõ wõtu, aga kus käiga pärmõse kontsõ wahelk läwe põle alles tõese.

Talwe kange torm jõ tuisa jõjõge, kus mis mõte maal ega taewask ei näinü kuhjad lõdamaks rahkus kasuseta jõkõ wilja welja mõõtmõle jäuwa — jaadõ Pärn ehk ema linna wõi Pelina wilja wiima, ehk õigõt reist ül: wõi wõsi ühtlaw, kinga kõrtsakõ ehk paigatus pasklik, kaskõn kus hilbud kõrtsi kasata tükis reiõ jõrsõsõ wõimaõ üma sõrima wõeri, mis tuisa ja külm aia õõrw jõ luhtawa, kõrmad lõrsõ ümbas kangusta üsi, nabe äsemelk ä, mis tarõlõne jõ jüs endaw mehe kõrwas üeskõrd õlõ!

Tõsõl walwa kõpsõ pangatõs külmaga kõrmat, wahelk kui teise waesis tuljõ ree rakendus kõli kaõõs kõrwa jõ wili mõõd aega puudus ehk muido "kaara jõ jaad. Õõrõõ juuwa kus ekõi ä õõrusõõ jõ jüs imõõ taõ on tuõõ: jaime ar. mõtumal kombel peksõs kes õõr ehõõ jaaw wõõ laõõda tuõ ilma juuõõ — mis jüda pidi õõõ õõõ õõõma — kus wel külm jõ näly inneõõ ema jäe jüõõ ehõõ i kurnama. Mitõõõõ hõõõkaõõõ töõ aega, kus leida juuõõ es ehaõõ, jõõmõ ajaõõ lajõõ es jõõõõõ jõõõõõ õ, talle; jäõõõõ õõ antud aega — pidi kõõ kõõõõõ mõõõ mõõõõõ.

Jagad põlõudõ kõõõõõ tõõ: jüs läõõõõ aga nii õõõõõõ, kui neõõ õõl leõõõ oli; jõõõõõ oliõ, kõõõõõ murgaõõõõ jõ kihuõõ maka — häõõ õõ wõõõõõ jõõõõ tõõõõ jõõõ wahelk weel jõõõõõ waimuõõ mõõõõõõõõ õ kõõõ waõõõ pidõ aitama, winnaõõõõõ õõ õõõõõ weõõ wõõõõõõõ kõõõõ; õõõõõõ tõõõõõõõ pidõõ aitõõõõ kõõõ. Mõõõõõõ oli õõõõõõõ kuõõõõ, kõõ õõõ õõ nälga näõõõ õõõõõõõ, (õõõõõ hõõõõõõõõõõ, põõõõõõ õõõõõõõ mõõõõõõõõõõ

Ruff sedd teadis, kui palju waim jouab päärad töid teha, ehada, näita, rainda, kündа ete:

Noored mehele münijad kakajad tüdrukud pandud ilusma peitega woitle — nii ka nuttma, loogo wõtma, rääkima etc. et see, kes keigo enam päärad pidand saama (töid teha jaoks) pidi kuuse kingitusi saama — üksiti, selle pä olud selga, teistel seltsidel wõlgo, kes nii palju ei teind: ilus see jäo töo juurest ja mõt tulnud, kui se kaltsi lappis!

Inimesed Kerkud Pärtli jõelaut Kuulnas, teowainud Käratsewad Kergo ennede: Lõkkawad, pruuk upitawad kohus kuuse kangas Korma ead, Reine weddes etc. ilele wandwad, Laidsewad, Sõnadlewad, õewinidugaga kuigo ka Lõõl kuulda!

Iggise, kui palju pahl Lahwaga oli, eld pikapi ühto jäbe rohelise weljas: mis Jõeka jaganine ja lappimine Lähti, Kergo näse Kohal, wadeviga lappega, mätjad Kuljagad, elled Kergo joomi weljas: rehewainud rabawad ago peäle; Kus neil ago oli Kerko tulle: Kerkud öeldi: tulge pikka Kada 3. Kiik üürile aja pärast ilel tua juurest le saime seewi mikst le pä wad wõlgo ow, Kust ka minewe peäpäi ühto olid rahe juurest ots sas ja tunne 4. jõst Kärkes. Kes ka Kuulat, et „Kergo Kond wõlgo öli. — Kui se oli o pidand, es weind nende rietega jo Kohe minna näng mis le olexs aitand: roh eli jäbe pealelle rabatud!

Roua Kõrtsis pealega, Kelle wabat päwa wõlgo olid, et meed seuremad ja töd, ise 3. nädalase lapsega paljas 4 päawa teind, ka et kaigist lapsewalwand, Kellel eile ütt malda jaetnud: „Sina nee Kõbemate Laiska 2 nädala mitte pole teinas praigas Kipund teed, Kust Kergo möisa on wa aiti loom!":

„E roua, Kudas ma laiska ole; minna elle oma pere peretand ja ise omad Korrad pidetand!" — pole te meel ammugi ragiit Kõnd —

(ja meenitsi Kanasti peale. Käigu oma ele tähtsid, ele mõnda jäend. Kellel Ka minnidega pidapäle Kergo rõõmustid on! Mõne tunni jõest pärast Kergo Lõbud ma ja jaane öörahi, aus kaine ja Kellad Kerjend: ele mõne pälle raanid! — Kes Rot. Mõisti pärit peab et nädala jõest Kaia! Muuga Kui pikk pidupäewade pärit etmaid waga, mis jõrele wõiks teha, Kuulat wastas ja jõud tagasi — mis joudu on jõrge teha pidu ele mõeldi ei mähte nende jaurest! —

Waga lambad mahab palju ühte saada: te poeg wõtt naise: oma Lõõs kaigu pälse medeja jäbu oma Lahetuse! —

Sinne mõeldi: Et mina Em tegi ning Kui tidusse — Sis kõik, eks selgi neid Lahjes ka tegemata saadud, pidu pälgi ei ka nest Lüa mitte.

1. Kui minnes Leibe alles ahjus küpsend ei pea pidu minna kippi, ning, arawaeda Leigetama — Lahe pätsegi Kaid kaigest.

2. Ei pea wõimast leema pidu pajasse ja tõidetama Lahe pundes.

3. „ pead pälle pääle ja napitama ehete, Laewa alawile Linna jägu pead ise jäetud saama, Kuipe nad siis wõtsend. Wanast ajast ingimad waesel päid jõrel, Kel omel midagi ehtile Wanast ajast ingimad waesel päid jõrel, Kel omel midagi ehtile nõnast-maas pole olnud, olnud ka enam wiljas: mitte, Kust inimesed alnud. Keik a nüüd Leidnde ja ümete ehk, ei Lehe Laewa Jad enam ka Kapsida endist moodi."

Hundid — aga Laewatsed neid pole murdnud loonud (lojatsi) loomi, ka a mõnigi ehi mis nad Kahjo teewad ele loomadele; naid: Külmsingade murdjaks — wanderpaiskunde. Kui nad Külmsinga lagadapaad, siis ehk ka Kellis aga — saad isma pärani Lahti — Kõrd Lähmi seest Laruba Kergo Kohtast läbi sinu Kõrwine pääd Lahti, aga ei näputand — ei panud Lähelegi Lähmada. Sõja, mis te neist siis pidi Lähele panema; tal oli ja seuremad eri Laiu Külmk. jõrge päike Sarvi aegiga ise selgas — nad ei pi p. Sarve Kaud, Kes nee siis pahte ja mahutas — Kui kunde neid (Külmk.) ei Kõristaks.

Need, Kes omale mulega elsa peäle teinud ise ei saa enne oma paiku, Kui weel läbi pidu ja. Kaeva Kõrd pole Kõnd.

Kui Külmsad, Leidsad Külma, nälga, ehk muretsik aega. Ise olemine on, Kui neile Laewast Lilla anist; nago Kord Leind ja aega, need tüdruk Laind maatand mis nad seal Lüa omale olawad — igaühele antsud Klatt ja. Sinnast üks pikse modi teise, waiga, mis inna wärtsend, Kedu Klatti pidi sund pidada waata wõtnud. Üks jäad ilma, Kõlad Klatt: Se jäga on proose tago!"

Tüdruk, jeda kenitäb silmad jõusma, et jälad käimä
kuklas, längad kümi peale teista kõrvale magama:
homiku pole temaga muud, kui waeksa jäla sarnast
wast wael jälle jäämä — oli nakkas!

wõrtlis. Ta ilmad ka kawadel, kui noored pojad seäwadi sõmiste
ülle kinnuwad: et pregade keik ei kenitäb, ega neid nii
neewalt ei nagida saab.

Ilmad ka ikka süi, kui pojad pesäst waradad.

Peab siniste sarwe jõest awardama, tõrma, kus süi
wael rahtsen, kui mardmad täib, kõrd pole kobaste, kes
jõe kaldal jõmmi maha saawad, ilmad kergu- kaimä sõi
wael sarwe: süa kargawad kobaste kurko kinni, ise täimä
ülle kaela, kobo hingepäält wegä maha- walama!

Ülle parask ka se pätspa sarwe kurdi sarwes kuitaga.
Ow ülle maha ramo ega ja mehe päim!

Kui mardmad täib, täib nii limaküle, warjo kaudu,
nii piiske: kui äralääb, süa nii sarwe kut sarwe sälg-
Siiswõi fol 18 kui täib, toob une peale, wõtab healo ö!

ö. Laomad mõtte keik rahwid: } Hobu: enam ma wäeks ei
nii kaua kut kõrd pohmad olid, } meeste wannale, kut 1. folgas
ja kasusid.

Lesta sarwe ilmad ramalt ette. Tulmad, Esmase
waste more äärest kõr täis käsiwad: Leelika Leelike, täht
ja nüüd ülmale lõpitsema?" Oli Esmase asallend, süa
jäämä sarwe käwaseks, nagu praegugi weel seisab.
Küsse oli lubanud i õega ja me maha silmad
i gawast kinni panna (sarnata) sepäraast Jäewastaat
leimad ta pümedaks. (Oli u mu tandet, ole ikka lõpetim wõlk!)

Wanadest päritud moe mõda antaksega tähtpäwade järel
wõrtlis. laetelt nimed: Jünnib poeglaps enne Mihkli p. Mardi-
Tõma- Andrese- Jaani-, Jaani Pardipäewal: süa pannakse
need nimed, mes tähtpäew nest täieb, et lapse kesaputkes
neelega on — ninaga ka; et sündimise aeg kergem
meelde seisaks ilma kalendri nenipäewata
ja Jsarile nimi panemisel nõrd taadi ei saa pojäle;
et parem oma mulda täimad sagu mäletada
ja ainsdada. Nõisama ka tüdrukut laetega lugu,
kuid, et tähtpäewi wähem meeles tarwis on, nagu
Kadrina (V. Nõk.) Marete pöl (Sel. K.)
1. more aine tüdal saab wana aine minne.
1 le tüdrel neitsi käid = neitsi lapse- wiimne
aina, tuha koitk, nagu wiimne poeg laadi, tuha
koitk on.
1. Wiimne lapse saab tadi ehk aine minne,
waheb weel ühe sellest, se on süa, wiimne tuha koitk.

Musikane.

ei wõtsi tõrd teha, Esmase ei ännista meie tõrd!
õerdawad, nagu kõrd sannitud kilwama, kui seemne
ära kaetnud, ja ülest pulla tõusnud.
Kõrd tahab teiksab aega kergajad taluse.
Peremees saadab oma poisiga õsima, panab teiste
kõtt ja taari tähtsi aufab jeure.
Saad jõlle peale saad, ilmad puru wõsinud,
heitsid puhkama, poiss ka kõrwa- Pärast nad ilmad
kõtt täki, ja sõima, süa tahtsa kõrd sõime peale
magada. Nüüd ei lasa aega päewa ärkamisk.
Sai jälle õigel päraast kätte waigatud.

Selle järel oli mùùd õigusse professi tarwo pakkuda, sälle lännud kõrt tühjaks, Ei wei, ega peeremeo muido lebba kotto lükki pole pannud, kui nee teeda pölgame!"

Pois topind ilma ossata ijsama minemad; pidanud wõeel kord silma peale tasuma näha tulla, kus Must ise lüllastle raadi teinud (magand nõnsuudi).

Sülsandis ella issa, aega kül olnud — mùùd, ei wei wei wega helgja!" Pois ùtlenud, et peremehe käsu kingst jäädja, kelle essi te labanud kõrte, kuid sellel kaahajad, et pois omal suud muuga ei saate, kuid tema juba tõdtamisest. Pärind pòisi küsst pälle nimd jägu.

Mùùd hõnganud weel, et suudab kõjo minna ja annetand, peremehe lebba kotto" — ja läind õhtsele. Peremees heidab suured armud peale, wiisid (jalutus) wahwa ijsele essi, kahtsib, et kisiks ihtsne kuidas pruugi kõnud pole; ja, kõla emal nii rut i minnud, tõtsb ja enam ijsnud, kut me ise eilt kõigi peregu, nagu räägisse!"

Mùùd hakab kõll palga maksmine, aga ei tahta õpette: willad, linad leppe märtsil, wanad kattsud, koikolt peale peäle palga juba kätte antud ega enilal tahtja tõdt!" — issa wõel wähe, kui kõik tahab kõnnisse mis silma maja ulatab näha, silmaga wõel paar se a põrsad läänd ühe ouel, aäne teppe, küsk waene Mustlane muido karuse loomad woibolsaap, kuit okki tee-tee essi — Esimene lasseb jälle segina karuse loomad!" —

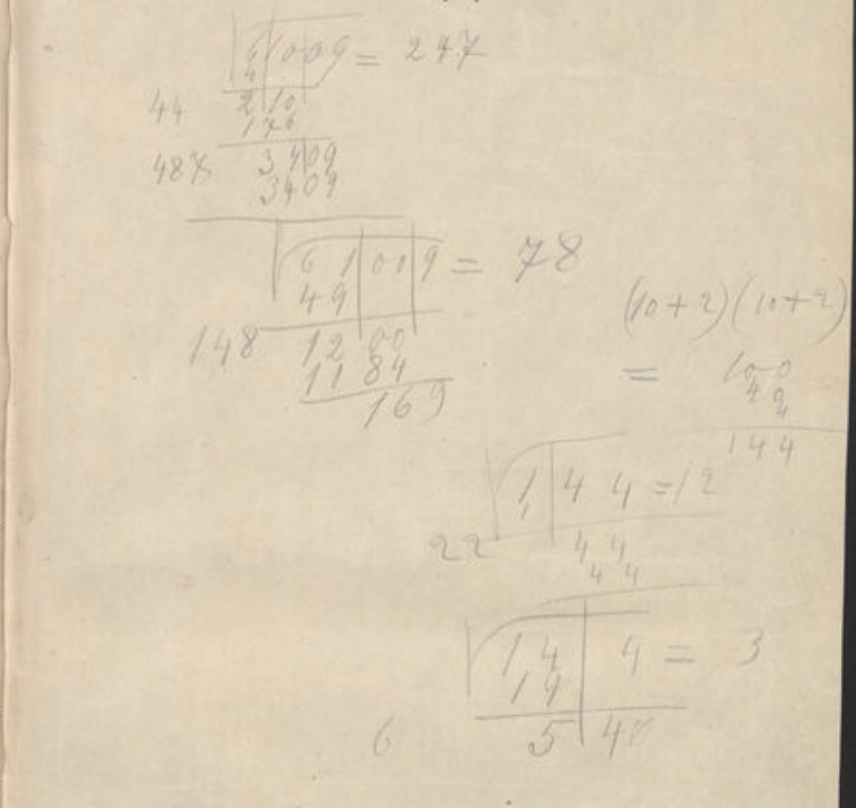

jaos 406.

57 | 19 89 69 = 7000
49 00
70
819
725
145
9489
9036
1506
45369
45369
15123

$t = \frac{s}{2n+b}$

79

57 | 19 | 89 | 69 = 756 3
49
145
819
725
9489
9036
1506
45369
15123

57 | 19 | 89 | 69 = 75
49
14
87 9
725
1769
1425
344

jaos 407. [illegible]

Kaijab kiil [illegible] rõhi pil [illegible] jaba-
tõsi no — [illegible] [illegible] raiges nagu kõnz-
pilge — [illegible]

Se on ni nus [illegible] [illegible] kaera Maelas
mak
ka [illegible] jadal [illegible]
[illegible] — [illegible]
[illegible] no [illegible]

— Kamad kire vil nagu noolun kaeal
[illegible] jõge nagu noort
[illegible] jun paas [illegible] nagu [illegible]
[illegible] kaathin nagu jõnn
[illegible] tain nagu [illegible]
— [illegible] kamad nagu [illegible]
— [illegible] [illegible] — kergata
— [illegible] — [illegible]
— [illegible] nageo — [illegible] —

pag. 408.

Sulane naga sõdi
Täis mikut punk
Täis niikut lonk
Kuklop püü.
Ükemaleüjõd nii kui Kadi[illegible]
Kõdas nii kut tino tukka
Ja nii kut vakad tale kaes
Jurne kogal nii kut kuivi ha[illegible]
Täis kut sitti kas. [illegible]

kas laki kõt vette
Lakekaus
jardik
Kino napsi poole
Nii kut seal sita poole.
Mis on lännud. —
Kes viina mo sies
Siis alen ma suus
Saadis jõõb
Joodikale surmal
aänab. —
Tsomud meete jut jo kiire
Kuuluks Tirtsnabi äig
Ja Tiiu lõvide, jätke lebo/ jätte omkus/
Tuka Tumal.

pag. 409.

Pastor Leorid sai üks vicarius Opp. poolt pärg lugemise pandud Epistlitsse. Waatab ölt, ei taha lugeme, peab nacrama. Sai paar kord asjata wall käsutud. Mitte unisse jäma! Nüüdsest üllest peal ümbritses, et wanad käsk lapsi kimpsu noudusse: „ Ei Opp. ma pole ole Leorigel aega jucrat mõtsnud mõte: mis ma nüüd enam meistä! Nüüd tuli kord wesi pinnastud prendile käle, nagu Op. ütles: ennaldi, kas meistab enam lapsed lugeme õpetada. Se oli aram. Rakas kül lugeme aga ei õpetanud, sest ei jaand wäntsma kõlbsse jänast selgest seest ei ole lugemid – pea nimdus, silmad maas. Ole lugenud – pea nimdus, silmad maas. Op. ütles: „ Kui ma teid praegsi laulatame nagu 2. nädala pärast ühtteisse wõrsse õp. Leda sõnuste: ei teeda ma seda mitte; nüüd wõisite omad lapsed siis käsvatada, nagu kord jo kõlbab on – Koolen. paneb ütles, et nad midagi ei mõista – saal nüüd, mis siis teine õp. teitega teeb!"

Nüüd wisk tuli meele enne maanõitsi enne Leorit: „ Kui ei oska Kirj. lõpsõsta ei wõi pastor ega – tiidoksi õpe wadeta!"

Kuuldi oma kõrdsed õõrdamad; Kes seda oleks uskunud, et wana inimesi wal lugema pannakse! – Nüüd näe, seda's tee ole kartagi enam.

Kui jälle aasta pärast selle peigmehe nõuse taadi põlwed nägu tulxatas äkitsi meele, kuidas te wanemad minutid kimpsu oli, kui sisse Kas mäletad west, kui hõlpsasti prendi käle said?!

Näh – se oli hõlpsat küll; mis nendel wiga lugu tahtis ei aega Kui lugemad laulud se iga pi pähe, nüüd neil siis mun maaesõtsko ei; mõtlemad iga ühel ne aega olad, kül mõtle selle ennale olada, kümne kümega puhas aga teenimise!"

C. A.

Täna olgo Taewa Tadile selle kelli: mäja sees: mitu jõõkund jälle tuhlid linad, kelle sui wili; kül tal nüüdsest wiga hilja – aga, ja me pole aga änam nõus mitte!

Pili pidè ete tulema: mùnistar wastu, laks mööda, faiab
mehel meelmes kül – jah, ina wad patuse pole aga
fida waast mitte.
Täna olgo Espesse, kes jälle lasnud Maarja mahhas
kasuda, selle aastise Maa anni eest!

Wurida järele, mis selle, täna[d] al Jaewa saat saab:

Peremees lähäb põllule ojama: näh, on aga nap
kal, mis sit seenet saab, seista sest pere, Maarja
wäld, Kõrge kotka, Aida mäld, mis sit mine ile jääb
ei tea kaua se pihatu Rest tuleb wõtta; mulle oli
ina omategi kord nüle pölle – aga te ei kasi ei ole!
Nü ei heinamaal lage: mulle oli, täna Jumalale
ina parem karuspim kare: le aastal tuleis wähe!
Sel wisil saab Jaewatar täna: aaste pärast, mis
aga ütle kui elewiskamine ülesmäle on!
Kostis, ema pöle keegi: Näh, wei kül Jumala
meele pahanda mitte: on ika kord ka üle, kui Jumal
te hoial jä kõde annab! (sügisest raeskt.)

Wel täna: Peremees on kewade kõrtsomisega jõbe jõmalaga
jätnud, tuleb kõrtsu ala alla, umbes pärast õhtu
pöle – faiab lund, mis inimesi suust sulast ei tea:
tuli ete jälle tagasi, ole mehes wa kõrtsu Rõgu,
anud selle heamele peale ete weel pool naela
wei ete kortsi wiina: täna Jumalale faiab lund
inimesi põlda, selle-peale ete kulub weel wõtta ó!

wallid. Kui inimesi pool wägise ronka peale ajanud, majast
ümmistades ja wahel jõuga wandudes ja wäelisada kui ähwardites
lõpuks pere mehe kannatlik meel ärtse ja naistund ome wõ-
rawat ning keik edasi:

Seda oli Must. maksis aastaid; nüüd oli aeg toimetada,
et pea ajumise pärast rampi ei jää: „ Kui se
wanast Must. wedwa ä p tõsta: jüs saswaga need mi:
tsst leigatud pellud meisamma jälle kui enne, ja
elgo wilja tale wiateid ning 2 wõrra ignawamad
teil neate ostuda."

Peremees saatelaud wõtte ilmusamata, teisel pä-
wal saad nagu käsk tapetse: „ nso nüüd, nüüd nääd
selge silmaga, et Must. pälle jälle kasamal pannud
ise nüüd ise i – ees ja ja tea ei Must. sinu
palgi teeb, elew aind neide naidasti kartmad nüüd ei!"

Mõnd nädalat järel „ Käsmand" kui teisi päise ó!

Kui enne keegi oma jõllä päisi, ehk keisamas kõrtsu punk-
tsas tegi öelle: ega sa ja pole Meisat nüi peal töö;
nüüd, kui keegi sandi sandi teeb ja ütleb, kuradi:
„ arwad sa enesi Meisat töö teewad!" — —

„ Kes waletab selle käsmad sust ütlewad!"

Üks 7 a. poiss räkis ema pone sõbre eest: „ Ma mulgia
ika mälsi pea pärja ei, kui pea juhtsin waletame,
jüs kõrwad ei paiste, kui suitsewad!"

Enne Jaani p. õhtust sõi rahe: „ faiab kenat
wihma, Elake annab head märga; pärast pealu,
sõjale: „ tõsb aga jälle wihma ó!" —

à Kui isane inimene waste tuleb esi, wõlja minnes: on
hea ón minnes; tuleb omanes, jüs: „ei taga pole midagi!"

a. Uisäi

b Lähwad talwest mulla alla Kõrgemadest ürgadest, Kolidest, Kes paha teinud. Sida wana mees ep wõtte tõsse hulgas: peab ma pindas hulkuma.

Kui on pissnud, maljo mullaga – ehk kui see wee joob jõmiku, pese aare à – ei tee jumal kahju Kui wee joob ollen pärtah.

Ilsse Kanningas

Sedäi Kuldkroon ümbes Kaela, Kui wälkse rüdega peale wiskad, jõe laugab Kuldkrants Kohe maha? Kes see käta jääb, selle kõ on sõe Keige mailma tarkus.

Kiri tõda maha Luasse ühe Karbiga, et ei jaa sago te isin ea – Kuldkrants ära neelda – saad ka Kõte, aga on tahaw töi: tõsse te kõik, sõe on silmpilk 1000 Kaigu igasugust ta allemaid apis.

Kord raisa jahimees loomad Kuninga maha, Kes aga wael Kord oli jaand wiletsa ginnon – Kahe tuhat mees igast Kõigist apis: esmalt mõned 10 – 20 – – – 100 sõe lugematta 1000ist pisakest ja seuri mehe Kallale. Kuldrantsi pidand wõimatu jäämus; ele oli armsam Põgenemine pole maida waimulik olend, sest et ringi sõe oli püratus usutõsi: keetsed esmalt muttid maha; sõe teinud silmapilk pikuks. Sõit kus ja wennamõe jälle jaand edasi, kunni sõe hiigega peal olnud pelgo peawad.

wen fol 16. 3 Kunda Kes loomi ei murdnud peawad ennast ära
tõlkija hoidja were kaitsek ja plexidek pudlaar nähtmas:
Kui were Kaid jumet ja nende teiste hulgas Kõik
jaab ära murdtud.

Wiskw willetse rüdega järgo sõe Kapsa Kaudo
juaks Kahtis raudrüstega Kokkudo Kõik sõdame
tale Kõwasti, et Kambud wastu mõtlek ning
loomo Kahti ei Kõsa.

a. Puus waras pole weimud muiste helodo Kuus paistek
pärast julgeste omad töid ei tunnetu. Wõtmud tõwes raandu
läind Kuuld ei tõrmanu; et pelgo wanad: selle sarnane
Kroonuga jaand was meed Kuus Kõik Kroonuga wõgu nähes.

wenda Wanad aial Kui Kõrkjad Kõrmudo ja Kõtte Kõrka
Säimud pühk B., olnud Keigi Kopid Kaes.
Kõl Keigu waljon Kõal Karjuda Kaulo sest, pandad
esilaagina, ja et se Kõrkus ikka Kõoni peal Kaal.
mud õpõraks ka, Kõrmeistrikse Kuldsate Kuulse
praegu wael mõned wanad inimesed Saare maal (Kõol.
sõsest (Kõolast.) nimetawad Kõgedasse. —

Seaseletamine. Seeni preisi ja tuderuad olnud Kõik õpõtanud Kõrgil
päewad Kõik tõsi: peitsi pead raiumas, Kõlkumas ja ülepea
Kõigepeal seina töö ning tuderuad wille linn, tuks eeda-
mes, Kudumas, Kõrrete aias, Kuja Kaliõpes ja Kuja, õpõkpeal
seina töö Karja Kahju pillus al, sest sõe ka aimi ei
õeinud, mis Kõnne päewad Kahes seni: seaseletamine
Kelle sa wõid ka wana inimeste ele tõpid, päti nina
pulkuma ja sõda ennemuse, Kõrspude seade: seaseletamine
, Kes seal sõe seinast Kõge Kahtis: Kõrd sõid Kaetas
Kõrd Kõmuks, Kõrmeister ütles, Kes Kõrgem, Kõgem Kõrsale
ei sõlmi Kõtte ootab, arwe mõne mõistis wa, sõe
mõisa ise ei Kõgeda. mõned ootab Kõgu Kõtist sõda ka
sõne ootab – ike sõid sõlgnes: Kes aga Kõe wõis töi pool ei,

Ei saanud mette wõi öhtumul hea nõuste wõtma. — Kaigel sarnagut, Kerk'sambe käest! — Koljad — sakšad maeti Kerge alla, kellest õp. Kerk'sambe Kantsli alla, ja jälle suuremad, laulde Kõrge Kõrge pasunde alla pandi — talupojad Kergo Kõrvale saeti, ikka peaste lahutada — ei tea kas teis ilmas ka nenda lahutatakse? ehk o pukad ühes lauldas — mõe jüa teha o.! — Kump seal kumbagi õnnelo tahab?!"

Jõ. ü. saiss. mõistis.

Mõned wanad Moisad

Kõrio Pastora, Sinipäält Moisa praegu, Sinipõ talo-elanud üks wana reimalas wael wiimsest.

Iga Nädali õhtul saatsid poisi — Kui ise Kas ühes lamoste lauto: Kassama Kas sel nel aastal mehele saab mis sest tunde, Kui Päära ilm. Kole juttlab Kõle saama. Pois lasjus paarund päeva aegas jaba soovitawa loomad ise nimme pimelaga Kinni — Kõik mõni nenda pimes ikka — õnnest Kõsilase ehet-elud aus poiss — selle ki lapse wõime. Kõsilane aga wõibeid nii Kaua Kunni talund Kergo alla Kõlbi wõime.

Serjama walles, Mõisa Kõlo, Daasi Moisa praegu Lasi talo; on weel isna Kõva Moisa ait ouo, peremehe Käes pruugitaw, Kõwa puud seinas, ma Kõlispaed. Ka wana Marjapu aed — lagund Kelder — Lõpi Külas, Kasi K. Wanalõwe welle püüris, Lõpi Moisa praegu talo peal, selle nimega nimetud.

On weel terwed maalitud uksed, kambad Kõik Kõrisse, peremehe pruugitawad.

Serjamet, Mõisa Moisa praegu Thoma talo peal: näitsa, suur Kelder ase — mägi ja aed.

Nenda elanud wanast, igaõ Kõlab moisa ja omad orjad. —

Teenet: Meie saksad oskawad puust nõtse ja ruumi pidada: Esiste lüg käed palji siis, pistat teod paari kuudi peraste nii aega mõdda siis Lämed, pistad alewa siis palji käed — tõsi, käratsemisk — mõ 10 kuud tawaliselt siis jälle aega mõdda Lähwad keaki et Kui wiimne 12. Kuu mõdal: nii kea pöli, et Kahjo olewat à tulla olewad — muud Kui jälle uud aastat kaya.

Pimemees: päärik Langsäna Kõige wat Kaubaraha lesspraua Käest. „Kulo meie nõtse ome mitte maha, tead ja et ja saksaga räägid." „Ei roua, wia wa pois meest Ka — ja wõlg mis mulligi antud saab Ka mõttige pärida — meie ma jõsa wõla." „Ole ja pois meie ehk Kuratit meest, aga Kui saksaga räägid, pead mõtsa maha wõtma." Meie Lubat Raekoda Kuulona minna — Kas peab jüa muiss riide hüpsti ikka maha wõtma? ainult Kui piima, woi Kõrw — wõlge tage päält — mantsti mitte wõlge — aga mulle Kippub praegu nael peale Kui selle päält mõtlen, mitte nende jägelatsi ome oli Kuulda, nõ ja Kord Korlit ühe Katusi al elasin.

Kõnet: Kõnet: jüa ja pois ei mõista — Kõna tubakame püüle nada ehk Kõwasti wõtta maha, lasi tõsta ome nõtse tuu, nõu enesele soowid — jüa armastab sind ja nõtse järge; tahd Lahti selleps sõ arust: Kõik lasi te ja nael ei wii sinust eemale?

Kõrtus Kõrgawatte: Selja Kõrtsimees wai Parbo Johann oli suka noid ja tarwi: te pidus ülleeskad Kõrtsis otwis, lagund Lauatase jõel wiina Kõrtsus, Kein elamaise Kraam oli maitsma jälgus, Kas sõ Kuulis, et ta käest midagi waraslud o. Tüstel Kõnawatel Kõiwa luusi täga, Kein Kenaste Kõrwale Kolendus, jüsKat ikka napitsesp sõe ja tesp o. mis aga seina Kõljesp Lahti o. Korwalisse Kattas, mis meietega jüa peaks tehtama, Kes jüsse tee peal järg o.; õlle ühe õõga lagued ja puud pääjäs — ei tea mis arm selle juures!

Teine: „Jo tal jeesa warp nii o, meil kanged kaja
kocrad karaskmas, ei parematt ühtid: külab tal oma
„jaan" o kes kein à koiab!"

Kolmas: „Aga Varp tèp tèa paramat ühtt kut egaüks
wõi rumal, eks hilja aegi, kui ma noor meees olli,
es waràstun tal kõwa lugi: tagant palji asja à
es kaalagi jüs üles, aga kindlgi kuidà lugi:
Nelipuha teise Peter p.l., kes selja kõttun murdis
wüsi rahwast koos oli, käis wa Varp kep käes, 3 kord
waste pääwa ümber kõttu, oma kuda pomisedes —
ühtlat àmarikul jäam ise kambri nurgukumal, naine
münud wüna. Sel ajal ma umbsest läksin sinna:
Varp tousis ülles, kipub peal, õõkub silmi tulleb
kambri uksi peale üttleb tasa: àrge minge saite
taasi à ta kohkub liige — waatab wüna peäle,
üttleb: eh sa mana mees, mölkisid mind wisi hommiku
ni magawad — nõ waludki aga nüüd peäle —
peaste ma sinu nüüd pea weel à mite — aga
seda polnud ma sinuga uskunud — Kahjo! aga nüüd
mees ollid seda meest leinb! Kulgu aja pärast lähwad
kulkad, oowi waatma: üks mees kõwerab õlle koha
ülsa ees, wiis pews, leipsis üllest täidi — ei jo jua, ei
paigast kipamagist — ise kibalab naaga langi tõwes
pöksid paisse jo wedelad täis — wümses waewas soinub jo
àgab. Tallaksi tuba porememehele üttlema: „Ma lasi weel
waluda, omad wiltad, kibed wiisid, magas pelab maia,
kes tegi, ise tegi" — olgo weel teiste kirmaes!
„Wüimaes saab teiste peält waetjätale naerusk tõsi!
te fureb à, kui weel wõwib — wüimaes walo kà!"

„No eks lähab jüs tegimisest aitmas: kõik korra
ümber rohmeteb, Peep tulel ise kõgi: „langi lõpes, es
waal wenna poeg — olõks seda jal tärwis." „ei koke
nõrõtüks — make, ei tea, ons hingo weel teos, wiis, lipsis
peusk make — kake wahel wüdi kambri, kiri sarned,
wäriso kut awad lehk, magama.

„Sess saadik käis le aul kõik läbi, et wana
Pärbi asja ei teki keegi peituda, ning seiwad
kõik ilma ludi jo wahete enam rahul, kui meil
lukude taga: „wat, le ei warp, se o ilsand, les
leil — mine peuste weel, kätte!"

Ellen: Oli ise oma wanna poega jees palumas, muido
silma kirjaes.

Margus räägib Peäle: Keaespl.J.m näab Pärnu tee äärest kõrtsu ees seisvat,
kuida üks mees tudrak kõrtsu ellses, palja ihu peäle
midagi ület wõi noodi ümber ninda seab, ei tea
midagi arutaks tähelpanna, kut, jo hommikuks ei jõua.
Pärast lähwad mõlemad sõnu rahwa kulkal tuba.
„Mõni sõnu sõdi rätik müüdi praegu ä, kui kes
selja koke pöörsis, maksis 3 Rbl. — nüüd hommi
le wõn kojs!" ööbiad üks mees.
Wõimaes üttleb Keaespl.: „No aga le ju pole jüs sõit
kangel!" „Ao wa Saaremaa meest, ehk tead ja ka
midagist, seal on ju ikka tärka!" — No lõob
padeli wüna J. üttleb: „kõik üks kõnni, jo tuuri too!"
laskjatab padelist — „jah emaste kõ — ilusti minge
kui tahab, uskja!" Keegi ei luiti à minnu — aga
üks mees neid tükub, kõrsk waatma wägise —
wõimaes palub järnelu keelt, „lase mind oma
teile!" J. soowitab et tudrak teda, ja mite meest

emele. Jaatjäes ei sowi. Palub oued Jumala
keeli annab ahasti alt jälgi rätiko käle, maksab
1 Rbl. Jus jaastukest targale. Lähud jälle tuba
T. ei ole sest midagi welgä — waatab weel wiima
peale — kunni rätik üles tüki — ags waras teadmatuses
jäio. Kus jüs pärast seda olnud palajäid: „no meeo
morgal jant — mul le jõle ei kõsi mind —
waato kät — tee taale le jõle meel — kaotb
keek lee ära! — — tark, ilma tarkuseta walmis! —

Kahju, et inimesi ligidalt ei tunne, muidu kombi pealt.

Naene kiitis kergast tulijat meest: mis kerged kindaid ka
oli: „ mes seal oli: kästakse elo parandada, ei tea, mitsuge
ma seda jüa parenda, ons nende, nage teise pere Pendil, one
palkis täida kütet te weib, mis mo ka parenda o'!? —
Kahtlus ärasaadud: Uhh wana Ilfe enamus jai kiitsetud, selleks kelle käsi seda
seie awedab: tohab se o' pere ka!? — „Nehh, ei — nä
paeng ika weel eleks wage wana jo tahab — see
Keige ullem aeg — kesk oai — teadmata, kus se
le we hingo pärmata laeb — aga kül head
kohta je pole — olenne waeses pätsises, kus mee
meied mende seädme elada, kirja järge — peaks
ika weel aega elema!" — Miks!: „lõpse surnuksest
je ika, et wana inimene minna jälle nii edasaks
kui nõdar lapse — ja nõna tõenesti!" —
Pahane olwaks: „Mello je mõistus wa, Ilfe meistegist o' lengeda!"
Jõda kallist palwet saab liig mõttemata kombiks, tuus
Päevajuttu: Kallitse pidama jahutsetse nõrgelt kellitsus ajatsi mis perenes
vaata fol. 13. wanalt waewalt pereneest laest! — (muuna kustutsest)
Ilmale
Kord wanal aeal kus kirik kaudas ewam peretse
Käimus raamatuid lugeja, wõõle, kombeid, maja wõõ
Kuulmas, küsimas ja poisi käest: kas laste ka ika
jõõma ees: „ Kui ka jõõma s, nage Jeele
ühte ehk muudo kui lõka linki leeme: tehakse le
Jalem ä ka: mis le wa wõi leeme jumes
maksab, mahel pole seda ka, rend tuksi tühi!"
Lugeja, ka jõõmad ees lapsed maeniteb pere te
ahju tegant ägades: „ jüa Elwa teeb talo jälle leeraks!"
Tähendamine Pärast kiroses Jõa pühitsetse kõrbe Kiri. mees kõstes käest: ons mees
ümalikest weel midagist ootsa pere pölegist parenest!? — Ei, ütles, tal je leeres:
lapsi: „ Ule ka mees annab pühad pöhja laagen ja koh: nimel — ole terwe —
nimel wein ütleb, et pole muudo o' laimad nage jube armsis!"

„Kül Kristus ännis olles weel, sinu kallis arg – ta teab jo puskad ä kirjast könelda; aga kes meiste waeste käle weel se wümse ara annab!"

„Peaks jouduma sellegil järgo teha, aga mis mee wad patused sama seda uuda keik – nii enamo aega tugeda mõtelda, mee aga ühtepuhku suuni sõtmi tõo kallal!"

„ei tea, kuss Kristus ete olse mit sõdame ähtab ete nago olees üks tale keik räägnud?!—

„Rägib ise oma noore jo dlwel tempusi, mis e ä anund, wei nago ja teeks meid studentiks mõnd ä mete! —

Õpetaja ärdamise: „Nov meeo läks laudile weisto sõtmisse aego peiad heitmä: kartsas libisest ära, kukuss maha! sai sõgedast koobi, et mõne teinni järele süri. Oli maetud. Teise pühapä tuleb naene, kes, nago se pruudi, matmisest ei olnud – mehe essi tänu lasnu teha kõrtsus, öördab teiste eest nüüdse pühapä hommiko kirgstuas: „Kuidas õpetaja's teind üht'ä matmist jumres ta surma üle — ... (mit kõdist kõrt ä:) — — ta polla ja sest ärmotumast surmast midagi räkind – kuida's päri ta süs üht ta surma järgo et to ei teadnud!"

Raamatlazemisest: Lisa 2. fol. 11. v.

Kõrd olin lapse pälwes mõnd tunnid kõrtsimiko äpsnud. Kalossin wõtnd wana mehele, kes ise ka kaja wõtsõ ol, (nüüd on surnud) – nisugatse ei surra müüdo ä: peawad oma ameti teisele andma: Kui kogi ei wõõ waeste süs wagiwad liig kaua hingega: ei lahkeida kõssin: miks jood wõõna, on ju liig wilu!! Oh

mõnd kulla poeg, mies see wõtka ä, kaltsu kui hõ ä[?] (mulle pakuõe, kuda ei wõtnud) — ma küsisin: Kuidõ se weel hõ olle, mis mite ei mekõ, ja sneeht rikkat[?] — „rikab — kuidõ wate, kui wõõ saan, süs kasb keik muue ja südame walo wa hinge pärmuse üle ä! Ollesin weel lapse nurnalusest: Se on ju keelud kirjas, mida mitte kord ka kantsli peal ei kuulda! — Nüüd, külab seda kül ika keeltse waesema rahwale, aga, sõge ul, kes tõ süs peab kõrtsist ä joome, ega weisõ ometi ja haka wõõma, ika inimesõi, kuulnud olen mitte kord, kuida Laupäti moisas kõrtsmuse käratsemist saab, kui tühe õlle now täie wastu wahetama tuleb, et „wõõ pole ä joodud, nii kõrtsmik ja ole, peab ne kuulama – seal ja seal kõrtsi juuksi hõpis on raam – lurjus!"

Teine noorem mees tuli wana mehest abi: Elwas olle ise ka pulmas wõõna teinud wõest, mis ka ä olle joodud: ja sellepärast tegijaid ja pakujaid ja panijaid ei keelte – aga meid wa wõtjaid saab ika soimatud ja keeltud! Kolmas: Nõ nõh, ika soimatud ja keeltud! Kolmas: Nõ nõh, ika kül ete: Saks ei salli joobnud inimest, aga ise täplek kõrtsm. Kui wõõ ep kahane kahest, kui ise ja waene kõrtsm. süs to panek. Kui me ei kui Saks arwa peale – kõõ – auwa ete weel üks nael! Wäest selle jomist, keljas: Nõ nõh, ika noorematel tõsi kül: ofste on ete laile, pärast kui juba peas kinni lõdet aga ika paremadel wa kuri panek sukrast sise! Nõu, ja olet juba isana ätses! wõõ pole wõge, sõge, kui sões teab, et to oma kõrtsist olet saanud, ehele saand, aga to sõda täpele ja pane! — —

Mõtmed: „Miks jüs kerk jon seda nii koiwata kuileb
witmast aga mitte panemast?! „Nõh seje, mis te
jüs peab rääkima, oks te räägi ikka Kerjo järge
ning et nee joobijad ika talupoja jugast körtsitõe
mis te jüs kardab neile keelmast! — panijad jälle
paremast fugust, kes nendle midagi tohib lausata.
Seal oli palju liew raamatuid. Hakasin ükt edasi
lugema, mis enne pooliküle jäi: Mänamees kuulis
ja kuulis, wiimaks ütleb ühtedest: „Pane ole jee ä,
jee leeb muido jüdame ole rahulumaks; lae, waada,
ehk on jü jeuksi, kuspt ika keäwite naerda saab, olge
nee kerk jumalatele, mis mee wad palusse nendega teeme!
Mana Eik: „Ja jah, je ä ole tõsi, nüüd kuulen, et täis-
ka jeuksi o: jeukisse jumala jone raamatus ja ker-
kus käimine, teewad ika jüdame rahulumaks: wiimaks
wa ouemees, olge terwe — ajan mind ka wadirieti lapsigu
kergole — ning peab jo ika wahel ka pikka koda mine
ma — aga te wa hea mees tegi kodo jälle mo
meele nahalisest: andis, olge terwe — ükspt wahel eest
hea lopps mõtsa kõrwi gab žvanesimine] lõks mõtsa!

Haigel: „Kerkst wiina — pe aks jeda saame: jüs määrd, mis Eisma
leeb; ika ükt wahet: kas pöörab, wei lähab edasi!"
Oli küll hüja aeg laual, aga jeda jo antasje
muido käte: te kerk jon haige peäle!"
Ichti: mineme pääle palwet kerkus, lase ole täna
weel tehes kes seda kerk jondi muido tohib palada,
aga mee pole jaksad — kui ete „haige peäle —
teoks (jüdame dewunud) jüs tae jo pea tohtima wasta
panna mitte; kahesse on küll mõnda kawedusse ka, nüüd
tätsa õõra küli aega — kes küla põlda enam tohib
päraft teiste tallata — jääge ole weel waate peäle

Mõte ikord Eisma kõrwitsel imemine jäbe ütse ä, kut
kuulsi tüwa alla jeawad — wii kuigole mõtsa!

Kes jüs waesuse, jantsis alwas jalwese olawad: neil olla
ika jeal paremb!

Sü, näh, küsib jü ika küll juur wahe o, aga jeal olla
jeukas ühed: kül wõtaksi mõned oma wara sellest, aga ei
anda: küll nad otsaksi weel mõne tunni juure, aga ei
aita — aeg o täis, aga nee ä jo juures, mis neil jü
päälä o — keik kä — aga ika peawad ka, nagu waesõjet-
ma aje päraft ä mineme — kes jeal neid peaks
weel teenima!

Kes jeda teab, kus jee wa hinge põrmõra lähab!

Tuul on pere ute ä wüma aega maia poolt järel:
wüb pere õnne ä, näh, pole neerdel enam õna ükt
slada; kui pere em maha wiidi maltsa, oli tuul tale
waste: löi ning jätis õnne tagasi: ka pole jüt sadu
kül maia ün elnud — aga teab kuita nüüd läab!

Ka Kalamees Mikeli elus wa kõrwe wali mees:
one ime, kui täna jeuksi rõõga maha wõtse: mis
ära wõeb murab ika maja kataste maha!

Ja on wa õnnis kül ika hea kohtas: wada kuitas
ilmoke kenaks jäi, kui teda hakati kergak jaadetama!

Riistimata lapsed ola ika ühes uda kohtas: ei olla nii
hea, kui teiste pistitad tetedel.

Nõh, aga surmal pole jüs inimest jelle pääsu
ilma leeab mitte, et teda tahtis päraft surma weel wae-
wõte: te wa õnnis oli jü kül kerja kuisi al ja
nägi palju nüsti: jo tal jeal nüüd jälle kõ o!

Nü kaua, kui pole weel täna tehtud kerkus, olla tal
ika mõnda waewa: kui andi jonidele (armu) antud ja

head „hinge armu" antud. olla te wed ònsal
ka ikka jaarem!

„Kaada, ma ütli kül, mikes sa's weeriste wa pore
ise pàrast looma ò mite: nüüd ònduwad se loomad Jaga
ta jätis ja se jäa järele, et te pàrast head raha
gid eksa woind teha!

Paanud:
(Abiks liikmed ei leia teine teist, ei ka laskmetma (alga siis, et mõlemad
maatud saaks): ei mite teinasest oga armastuse puudusest,
waid: ise ise je ema ema ütles, ning teised ei te ka seda!"
(Keegi selle, meistrid" rahuwat parem tundwad, on magada
seda mulk jaba rikumad- jaaga nagu riietu; pea ka kaotab
pea ka seda kaotada- aga palju on neid, omast tegast
seal ülemad!—)

"Kerko kord" alles pidamata- räägiwad wanad weel sellepärast: et
(Simuna) Keiser „korda pidama said sunnitud: sest asjast wanast ise
mõtega, ning sundsid kuulmud ka „korraks" ise- nüüd sunis
sidame nälg ja jäme, kriitika teadus . . .— „sõma korda
sundis, nagu praegu, tahi käsk: „peame se korda ä!"
„Mul lauarene kord alles wõlgo"! etc. orja pölwes wõiwa
raja „kord" — nagu neind kuiti loomade pidamise abis
Meister: „ Korralised" m.t.s. Nooremad ja aratud Eesti
sõs: et teised wanad parem täielt nende jiele meistwad.
Keik üks hobuga selle „korra" sõrd pärast ilma-
wahepidamatta, tuimaks sõmeta, teeb ülekohut: Kui
palju ning sunat wehet raagi „lauale pahe korra"
ehk, mis ülekohus ka sõsugune teise poolse kasu pärast
„wõnakõrr: korra" sundmusest teeb— mõtleb jo ar
ueb omad sõsgroolse olekus- teadwad need paremi,
kes inimesta „kinga lugu" paremine, palga pärast
peawad tundma ippima— nagu tohter, „Pelugu"
ka koigepareema rahuga kahju woib teha, kui hai

„ gat üiete lähi ei tunne, ning sõgapärast
nü adre aini pihjani enne raha andmist keik
järge parib!—

Kaps alla: „ nõutmisele", ning mis sõsse puutub— saab üks
pika wariõsõga, seda raskõdo, mõtlemi, sõpärast,
et: 1. se prunt on Esimesel— nõutmise, mitte enne ega
pärast, nimo anda: Wana on küsib tagasi tuli
wadenite käest: „ Mis sa nüüd nonn ennile kergult ä tõid"
: „Wõi" ehk N. N. ?
2. et Esimene iga nime, mis üht pahamat asja,
nagu see, ning selle sõnumi: Kes „ ei ole N.
üht pahamat asja- eksinut täuks mitte, waid „eri-
weeri" ja kasinast" nimetab, kui:

// Wana ise hiab— Taiwa Taat! 3. Wana Mutt— wa Sarwelise
Wana meed ise- wa Õlles. Kõhn! 4. Põsaaluse, Matõkas o
lask pihnud! 5. Mettakoer, Mets on see aasta wäga pa-
hane, loom sai Metsa kahjuks- sul wõtis ka mulle Mets
looma ä! — 6. Wälgus sauna ahjus, piste wähe awalt
puid sisse, waata ette; see aasta on kange tuule läbi
mitmed elud ä laiali (pilwed)!
7. Eled kästi ümber pea, sarwede wahele saand, sellest selow
pea ei, üiwa wa, sarsa meed— ä raskõtag nii palju kõrts-
mehe pilded mitte!
8. Pahaaeti poes tahab, piisi mõõte, kaste meiega kabista
pöletamata puus tuhka, tudrust, kuiwa meesat, mõlemad
„ kuiwa sauna!
9. Mul oli hea penalune ka, wõttis wampa pioste, raken-
dasi nii mehed ühest ä!
10. Mehe wari ü le käind— kakab warsi jüa andma— mehe arw-
11. pisitse aiani suure nurgas— noorikasse saand noored en!
12. Pois: astund tudrust kenna peale, tali tiandsi sõletäiega ä!
13. Mõ wa, teine pool" eilse see (2/3 sa's 1/3 läejõlle rahuse on 1/2)
14. Meenu jõtsi tingi mehe rahu, et tuleb kõi sest wiimati, on hea mant, pistan ühe sõlme
pesti ja on pida pitsu miilemat!")
15. Ots: jagab ka sest tulemi, et nagu olesse pärast lasti ja pawele pandi praasi ära tuli
Saal: ka ots ots pantais, sõs: 16. Mõ sõi palmal pawle seaste, lambasse oli ots!

Maarahwast ajjalo waroduid jõnad:
pg. 426

ütlikse (Ajalik.) waat nuid kadiwad ennast tale
walekus — mal oli püss käängi
unrest — olut käärib
proffe

Ja mõlind ennast juba ette (en etten)
wät se oli trehwa minne (stoffan)
Ma olin reisi peäl (reif-)
Mis le wääst on (wrest)
Le on heal wanal mood.
Kui mo jane Hello on?
Mo leina Uuer.
Mõle seel patsoorib.

---

4. Raamat. (Fortsetzung von fol 24 2. raamat.) pg P 427.

Mikks Juksed ja Mannid kerk sandist kartwad!

Ew kerdab wokiga ehk leib minnu nägo koi! wõiks ehkakest Körwas, raamat kus lage sinno Kirk & Ed- põlwe ajja peäl, ole köne pewa laeb: Mei-e nis ti usse ep 5 geet mk. ehk naagi Kool Kula Kooli mõtse lapsel kinnitsin: Ka ah (kah) ah kaschkoh Kahek, ja as (jah): Kahekjah; K. Kääjäki (kiki); Kahekjahkäsk'!
ei haka ning ei haka pähä!

Kui mitmed meelitusse maamala mõõdas linna jaädes - külasse selts wõtes - küge peäle laboritsse - Jõulikse ned kingad ja mitmed muud, kulwad ähmärdämisse api wõtta: kui mitokord kah meiega kokkulud, saab wiimaks ka maida Mannile anded ning mitmed muud ajjas agaraft ähmardäd, missk muisk ka taitmata jääwad, lapse 10 a. Kõlealine - kedb weel emme heole ei, kida kiwade kõrk ja peab näha wiima. Kõlsi lugu kade - wõis ja lahad kerk anda - Mis kerk ütleb, kui sa lugeda ei moista - mis ta jõega teeb! - Kõlsi weel - weel on 14 pääwa aega - kuhas sa lokid nende Kirjede minna - Kül ta kui on, kui ep laa kinnitse!
Ja taleb pühapä kirguss koig ütleb: „Kirjk. kuulatas kerkas, et olge meile küla lapsed Lauba lugemas - Küla Koolm. juures koos! Lapsed, õpige hoolega, mis teil meida tale jäi wia on, jääte kinnu - kül de wala saate ta Kõlsi - kannatage aga - kül de mäcte, kui ei oska hoolsaste lugeda!"
Laste leeb kül kohmetust; on aga weel aega, pea nädala päwad, wiimaks aeg liigi: „kõme peab minema saab näha mis kuuleb!" On juba Kooli tuas koos. Pole aga weel kõda: „Kuula! jumu jäawane Kõka

parim kenelwõe kaugelt — nemid tulõb aga a
On weel aega walulõi, tuleb tuba, pexenaene o
paremad puhtad padjad paari kaupa iftõne ilu
alla; kõik kikewad kohewel, kahwatand, kooliõsi jooq
palja peaga tänawase waste — lapsed tuhfawa
südamelega tuas lasud. Iga sam legendad k
lõdele kartusk kaswatades — kõik kohkund a nindu
kinni, pàlund pàisk làind, wõtte onaw kinni!
Akisk saab lapse nimed nimetõe, mis nü palju kõhe
tule loe salm a! kõik kadund, ka sellel, ker onne
ja pàrast palju mõistis. Katsuja kül karistu
ka, aga mitte nende, kui oma eli ete ähwardo
mida mitte kord juba nähnud. Wiimaks tunneb
lapp, et on asjata kolli on teinud; mitte as
kõrk, oes käima, pole peksa saand — ei saagist.
Ename ähwardus ei mõju enam, keda isegi tu
õtsib teise now:; kui lugudsp mõistu, kuida fi
kõik head wõid a jõõta — ei saa selgoks — ja
wilgi: jüs eled alles proolik inimene: ei wo
wadekus minus, mehele minna ega nask wõtte k
ja tedewisi saa — kui teenima lähed — ei saa la
palka — waata mis händ jõsk kõik tuleb, kui ei o
Kõrk. lips a jõõta — õpi!"
On emeti waewalk, selgoks saand — noh jüs
Katekismus kooliõsite raamat. Seeme pole enam
laulo raamat kõrtimentrik tarwis ja Piibel kõrsfa
raamat, aga ma mõtsk ep saa: mis neende raam
te jüs teen?!" —
Tunnitusk tuli jälle tuleb lagi:

1. Aega mööda aijad käiwad
2. Aktuse sõnniko arg, wahe peina wikkat on tee mehe teinis
3. Iganas on teiwa jälge, wõi pilke jüma jälgo
4. Aita hant august wälja saab ta äärele sanud jüs
jüs tahat äwra murda
5. Ametimees ajati rikas, jaksa mees sajati rikkas, põllo-
mees põlini rikkas
6. Amet ei wõtta leibas, amet annab leiba.
7. Ara aega, aeg annab hea nõu.
8. Akkisel pole hända tagas. Pikkalisel pole peadsa
9. Ara wiska selgi wõi maha enne, kui sa pole
selgo sõ
10. Ara wõtta kõrtsist ega kergust naisk, wõta ta jõuwõst
naene
11. Ära waesest kohast wõta kohust ja ära rikkast kohast
wõta naist.
12. Enam peal mu ma kui tühi kõrw.
13. Ega rat wilja salwe ära jõwe
14. Enew olgo maerlawas kui nattelawas
15. Ene olgo hal kiwi murkas kui kõda kõndnik.
16. Ene olgo ~~olgo~~ oma rüdo sõe kui wõera tõo sõe
17. Enemine saab külm küljest kui mõlja olgest
18. Ene tule higise kohusega kui musta tapuga
19. Ene olgo müa kui osta
20. Ene olgo kuiwõ küngas kui uisl warbas
21. Ema pistab kül nisa sahe aga mitte meele pähä

22. Es mall saab saia kakko, pärast saab saia sajatuss.
(Näise tellia)

23. Esimene waesitas tahab ikka aga taha

24. Habe mehe au aina mehe nägo küsse mehe körgas

25. Haka süs weel kaeta karwatama kui hunt äues on

26. Haka kurja waimoga ühte öllust tegema; esitt saab
ölle, pärast saab raba

27. Härg saab wõimaks jäneste tagga

28. Hääa ajal härja sawo.

29. Härg sarwad ikke nukas ainus kasswab ke ese warres noerie
sarwat mehe armus.

30. Härgit tulewat hobeistel lähewat (soutes)

31. Hea sõna woltab wõera wäe

32. Hea elma jäneb tuleb kurri ilm

33. Hommo õo taga (luna) ülehommo maa taga

34. Habe sõmistab nelja jala päät sõa inimene ühe sõna päät

35. Hunter tehje oma peja juus mik paha

36. Iga üks omaga sant waene rolliga ja meie nüab oma
appu raapsta leent

37. inimest õpetatse sõnni kui ta elab

38. jõrika raha ja koera kuusi mittal nad lõpewad

39. Jooraja roer näab mõnda; puhu saab suhu teise jalga
ise ehtib kobust kobu alt

40. Jana saab ikka raha mõtu wahelt

41. Jaapurmisest saab ikka taarihaute

42. Kaas lendu ehitawat peja üks pillab

43. Kaas sante koera wõitwat ü he hea ära

44. Kas ehi tuliga wõi sõela sõe laga

45. Kaua ja teise meho hobase selgas oled

46. Kes kellaga lehma ehtib ja sõtkase jabba saab

47. Kes kuu ei kultsutatse see pääwa päärale jääb

48. Kõna nägo ei aia rullegile ratakt tulela

49. Kes koera ända uppitab kui ta ise

50. Kes koera põlend karbab tuld

51. Kes kinkitud hobuse wanust watab

52. Kes kopiraid wõrja ja rubla ei saa

53. Kes köik nõnnud rõnksib ja köik marjad maitseb

54. Kes kõrmuta karbab ja auta ellab.

55. Kelete jääb wäsima nis melato pääle panek

56. Kelle jalg platsatab selle ja matjatab

57. Kellel kot selle rohus selle wägi selle wõimus

58. Kellel lapse selle nõmi

59. Koht koorm ümber läät jonna jeeru ümber jääb

60. Korwa kõtse kütta saunad. Jooksa aga kõtse kõtse kõik.

61. Koer aeab karwa ei jätta ameti

62. Koerad kutsutatse auus woeras tulet ise

63. Kes karbab ja raua ellab

64. Kes hommiku tuul ja naise wihta ei anna ei ma järele
kui weski lahti on (Le on rehmo ja mut)

65. Kui saab sant sõs saab sandi pois

66. Kui tõsi sõs tõus ro kui salle jõu saago

67. Kui kattel kat jära ja ei näm tule ala aiag: kui inimene
wihat ära enam täis härita.

68. Kuida käe kawa nenda ihe küsjub

69. Kuda käe es nenda wõsa taga

70. Kuida käe nenda saab ra elatud

71. Kust koer sia saab sõal aus koer augut

72. Kust püte tänsel sõal on tulua al

73. Küsja sünnüle ei löödi; aga wõlja ras pääle saab löödud

74. Küll igamas kennab rust ringjalga muljub

75. Kus'e n pütse sõal on soja

76. Kus kats pead päätsel senna tulab ka sel mas palitsa rahva ra

77. Kus on tegiad sõal on nägin

78. Kus mutõra kumi ämam on

79. Kus on armas sõal on silm (silla)

80. Kus on haige sõal on köpi

81. Kunt pole nasst wõta aga kunte on ma sega elada

82. Kuida pütt ninda raan

83. Kuida koer sia saab nenda koer augut

84. Kus pörm majast lähet

85. Kus on härga sõal on sõrga

86. Kus on rago sõal on wäge

87. Küll ka mõsa rahwa on olnu nenda koolja kirjutajad ollad

88. Kuiwamb nahkjas mus ja, paju ramwa alast nüd tea tagada nitte

89. Kui ja mi agi kulub, se nago kest saats randi suhu

90. Laga see lagund regi see bnud naisa nut ja lapsi

91. Lasse lind nes ei ka nna ema ehet.

92. Kaisa tab ometi aig ajate aga hoalo ei ta (midagi) mi algi

93. Kaija seal mitte wiga: puhu säes kaige teise maa rändama

94. Kaustud sena lägut

95. Kase sant sau na tullas pärrast tikrut laudule

96. Kappe rüem, ja reera nälgsolla ühes mollemad on gu ranata)

97. Kehm lüp sab sunst ra ramunet nakraft

98. Kihane riet likrat lüpe racla?

99. Kiha tooru lihutab, rala toorn' rautab

100. Kühire wottab sinni marja maa sst runni pite enast rumartab

101. Mus aanab mehele nõu nas ne kuskutab nasst taga -

102. Mus putmas hobu jurmas

103. sneu' nagat asse watwab

104. mes mehe wõstu, ras nest maxi wasse

105. Mest tennurse sinast kärga sarwst

106. Mus putarse sinast rui paro sarwst rinni

107. Metsa pojas on enane (ta sigit isesa pool)

108. Metsa põjas on rawal (sõal ei julge mitte teist taga rävita wõit ise põsa taga olla

109. Mine wihata sauna ehe rahata linna

110. Mine otse õnne rui õnn ei otse sinn

111. Muna niuüd targem rui rana

112. Müda enam rderi koos seda wed elem laxumisa

113. Mida enam sa silla ligutad seda enam ta haiset

114. Müda rikem wits seda arjam laps

115. Metto rehte setto rõhto (kuti)

116. Mis kundi sues (on ta) rehtus

117. Mis mes otsit seda mes leiab

118. Must murab sile ära sees mitte tõõd ära ruine walge enast walit

119. Magaja jägo panarse paigale ag a tõrgujall sinarse ära

120. Naisel on nenda palju meelt rui rana saare pääl liha

121. Kaks waest ei ja rikkust woera sillast ei ja sõnnikut
122. Naga suud ja jooxwat wet ei pane ükski sinni
123. Naisterahwa töö ja mäda hobuse sõmine miltse nagu läppiwad
124. Ei hea ras katsunud kui kaksnud
125. Nimi ei rikkut inimest
126. Noor naerab tulet kätte wana naerab surmat nuhtleb
127. Nüüd pole enam amba al ka mitte
128. Nalluge waleta nalluge waraste se on nii hea kui
pooleadra puuma
129. Oma kulub woeras waraslub.
130. Oma ema wits on parem kui woera ema sõõ leib
131. Oige holma ei hawa ükski
132. On kange sõn siis kange ka hiitsjad
133. Õnnetus käib inimesi raudu mite kiwisi randusi mööda
134. Õppeta oma poeg põdisi jõõma aga pole tarwis minu õpeta
135 Parem rewadime mulk kui sügisene kõhe täis
136 Parem labja lautas kui lihaw mutsas
137. Parem pool munna kui tühi koor
138. Parrub leiba ei lahata
139. Palju kuule pois lubt nägi
140 Pista sõõra suhu katsa ras lähb ista näritõ (näppe mu
141. Pise olge jõõma ja lühike lõõma räägi
142. Pirjane niab suu nurka (ei räägi)
143. Päält on kakki kaunikene; sees aga sisi segane.
(Pilsa näärgi; ärimata mutsa. Neid koku!)
144. Pisun widas lõõl enne koorma ümber
kui suur (wala jõbertut on nami warna kui suur warma
145 Puu pole üks nap jõga raiutud. (kaup pole üks sõraga
tehtud.)

146 Puu ei ras wa ilma oksata, liha ei rajwa ilma nenita
147 Sorsast ei ja rottis rauhtidus.
148 Tark ei nisuna i sagi, nut kolme härra! ——— !
149. Rägi ja mis torsi jõe ja mis rüpse
150. Raha nagi ratsa hobe sitta
151. Rägi mehst, aga ara nimeta mehst.
152. Rugi tuhna oder lasku Rugi oli muiste uttelnud:
" pears mind nenda maast ära noppitama kui tüdruk pung
silm ma ei loppsis iatgi peremehe salwest ära "
153. Sa pole mitte hea otsas ja ollewalet nina otsas
154. Salaja tehakse, sauna wiakse
155. Sõol ei rikku kala, sõme ei rikku põlou
156. Surma ja elo tu igut ikka
157 Sõber nerit sõbra raut sai
158. Laast on mehst oodata aga mite kalmehst
159 Sepa hobu rauata sepa nuu ne noata
160 Soge lähib sõlago joge hus uppitat argiga saga
161. Suur tüü aiab su tõhsi
162. Suur nagu wa tatra wesi
163. Sule ka midagi sõsat, se nagu koera karlas mak
164. Suur kuitsikas ikka kaua lol.
165 Surb hobu marsat nahk hobup ema ellat ikka
166 Senni koer augub kun ni woeras tulep
167 Süakse suur, elatse pisikuga
168 Sügise õel on õhek mu pojad
169 Sügisest õõd ja rewaisest paha ei saa nite
170 Sügise on suured sõmad rewäbe kui mägised
171 Sügisene dajas ning rewadine inimene ole ühte laadi
172 Suurdus smetab, kangus kautab.
173 Siga on auwsa mehe teiwa kõrwase.
174 Si on soga, nagu laiska; talase külma, mees punane.

Tappa jõgise härg-ära 4 Wakka rukki jäät jõomast tagasi.
pbg. 436
Tam talepoia raud kask waese m. nabk.
Tume wares silma Inalga ei lokki.
Tõuhis mees saab sandi ukse esst ära.
Too ei lõppe enne kui kats kät ninna päale jäawad.
Wise hõda (Wale) on pu kõljes.
Teine käsi peseb teist.
Tellitud naene on raipe nahk.
Suhi toob tüli majase.
Suhi koit ei seisa püsti.
Tlus luud pühib pühtle toa.
Wilets alg kakkatab teist.
Ülle madala aia lähewad kiik.
Ühetsa ametid, kümnes nalg.
Wil nutma wile naerma, weel willdam wähal jaam
Wagosid lambud mahub palje laula.
Wana ehte tõlla noor nõo tõlla.
Wääna witsa kui witto annab wääneda.
Warane linu luiskat nina, hõlne nokkib warbeud.
Warane lehma wõrsik hõlne lamba tal (ole paremad)
Wares istub wahetis mehe aia tuhar.
Warsa nahk enne õrel kui Wanal.
Weeret kiwi ei kaswata sammelt.
Weri ikka joem kiwi weeje.
Wihast saab hea õlle pakkse saab hea peibe
(mõtmid läheb omal aial tarwis)
Wõtta wanema sõna, mitte wanama oja!
Wõtta põrsast kui põrsaspakketakse.
Wõeras on pere wõlu
Wõera silm on ikka lai.
Wõetud rattad jookwad paremini.
Kinkija on surnuez poja nimi on: ? marsse rahe!

B. Laulud.

p. 437.

1. Laulik awaldab isenesest.

Laulakssin ka lauld kakksi
Werelakssin wiisi kuusi,
Kardan aga koio kuulewada
Ehe kui ette ekkiwada
Paade peäle, paußuwada;
Kode on kuujad kuuletajad
Kaljed waste wõttajad.
Wend mul rappsib raa mätusta
Sõsar panb sõnad tähele.

2.

Kui mina hakkan laulamaie
Laulemaie laske maie
Ei mind wai sis õhja ehseda
Õhjad hoida kõwed keelda:
Õhjad kül hoidwad hobuseda
Kõwed kül kõrtsud koorma kinni.
Mina aga laulan laksub metsa
Heidan kaika kõlkis metsa.

Mina olen Lauliko sugusta
Kõlgusta pereste
Ilja mul laulik, ema mul Laulik
Laulik oli lapse kõrutaja
Laulik on kodud meie Kõbuiks
Laulud arwsaja-wiiteks.

4. Kurwastel ajal kaja laulul kõlisev jumu.

Leeri leeri lõoke
Kus se kulgas pesake?
Soa taga tamme otsas.
Kus se tam siis jälle sai?
Kõnamees raios tamme maha.
Kus wanamees jälle sai?
Kõnamees surri ära.
Kus se õõnamees maha maeti?
Pikka põllo peendra alla,

Kus se perenaz jälle jai?
Kiri härg kündes perenda üles.
Kus se kiri härg jälle jai?
Kirewes kappis kirja kärja.
Kus se kirewes jälle jai?
Köwase kulutas kirwe ära.
Kus se köwasi jälle jai?
Köwase kõrsus kanno alla.
Kus se kand siis jälle jai?
Karo kiskus kanni üles.
Kus se karo jälle jai?
Kare läks mööda metsa maale.
Tõttis jälgi pidi maale.
Siolid jälgi poola maale.
Saal oli seitse päeksi:
Üks oli jääse jäneline
Teine hõbe põlwelõw,
Kolmas rääma roolõnes.

Kümnine nõne
tõine kõrne
kolmas kuse karla kudui.

3. Neio õõrdumisest.

Neio õõrdumisest; agas Metsalisest jälgi kirjud:
on pimeti keegi päält kiskunud. —

Neio rääre Wärk

Kus se kümme koplast?! —
Üks oli kirja kinsa Marti
Teine kirja kunsa Marti
Kolmas oli kuulus hõbe wõi
Neljas oli mõnda jaatt
Wies oli wiisi pärnätsse
Kuues kuse kaapsa
Seitsmes oli sellest parem
Kahekõsas oli kalmi porga
Ühekõsas üle tänava

Kümnes küla Mikkuke.
Mis se Mikke mõtteloiq,
Et se Mikke mind ei wõtta?
Mul on kimpo kindelusta
Kimpo kalsa rappetuna (kapsetud? – pooled sinnid?)
Jäletis mull jäärc paelo
Taline wek mul tamusi täis
Kõia teesk mul riidid täis
Sea rui sioga jõrmuseda
Kõva kurge kudruseda.—

Küla mul ülek: kukku kukku.

Küla aga lapsed: laula laula.

Mis mina kukku kukku linda?

Ja mis laulan alka lasta?

Mul jäi rui sinta silgo
Kerste kappi kuue wõlkse
Laua päle lauko lehte

Warda päält pretis waipa

4. Kosilase meelitus.

Mis mina täna teile tulin:

Ma tulin teida teretama:
Kõda mul üxsi räägides:—
Anna oma tüttar mulle?
Ega ma se muudu ei taha

Ma aga kingin kirjo päle
Päärc päle pärdelida.
Mina ei sunnie teda suure töole

Ega wi tõda wikkatsse jag. 440

Ega kaña Karele:

Ma wiin wille wadujaks
Piima pütti pajuks
Laugi lehma lüpsiaks
Suitsu suppi Kesteiaks
Talwes tango soolujaks
Rasi kinda nõolujaks. —

5. Waratsed mõtted, mis omal ajal awaldawad:
kaari nis neorematko südames ja
miga saab parandut.

Nägin mina neido kaswawad
Kõla aga põlsel kündewad
Kasõsla kui kanepikke
Tõusis kui tõrd tuumike. (Sama tõrd-tuumeke)
Kakkasin hobust hoidema,
Warsa kabjo waatama
Sõle ka jälge seadma
Pätse pead ka püreme.
Nenda hoidsin ja ka tõitsin
Alla hõlma audsin kaerad
Läbi pro pütsin heinad
Üks sõitsin läkki Põrme maale
Pätutse narriva teele
Sukes pörrata Pumala sõlle
Kisle räästa Kiia wäljed:
Üks jain korra Lättimaale:
Seal oli nägus neiuke
Ma pal ilus maalike! —

Sellega olid ajad ackat kaswad paranduse:
„Kes kaeb kõrsmani, see aitab jälle" — mõtles
tahtes olen sinekest rahta woinud anda! —

6. Kaeremehe ja Kiia mõtted.

Olin mina ukke sõisin sirge jag. 441.
Ostsin omale uue lakki
Panin siis sippud lukki pääle
Kõrimused kõrwa ääre
Läksin tänt ja külade
Läbi poeniste perede
Üks tulid wasta walle näod
Halla walge pää tüütnuad
Kakkasid hiljo üttema
Walge wasto kostelema

Kes jääl see mees, mis seal sõidab?
Kübar taal pääs kui kergo kel
Rõõ taal wõõl kui wikker Kaz
Soaksin ma sellele mehele!
Kui ma aitaksin jõõnela,
Salwe tango maitsematta
Kewade kergo õhtager

7. Pälmes.

Ehi neido! eppi neido!
Kaari neido! kapsi neido!
Pane siis walmis waene lapse!
Aia hoo sind ootawad
Küü i kõrwid kül melawad (Mälide naesed on wee tertu. Aug. 71
Nõo allid natsutawad (nõo = mehe sõsar)
Peio pätse pajab jalga. määlmees — ei wõi aadu ja paas'mung.

8. Wanal ajal waranud noore Keio palwe-Kaupmehe päästmisest:
on ennel ajal loeste sündinud ja ema Mad küla poisi suure
kulugu Kallad Kaunimat Kõrsikest lahti kunagi.
Nun läks ta maastele sõja aeuma

Inne tuno sai tahmaseks

Anne põl. jai pöömisseks pas. 442.
Ann läks mesele pesema
Ta pani kinga kivi otsa
Sukkad juure liiwa päale

Elmet heina kaare peale.

Siis tulid jenna kolme laewa:
Üks oli ilema ülle laewa
Teine wenemaa wiina laewa
Kolmas Saaremaa sulfa laewa.
Wõtsid Anne laewa peale

An aga hakkas nüttelema
Ja ka aga üttelema:

Sidagem purje! lasgem laewa!

Ehk wõiks korra Koiopoole waadata!

Ehk woiks isa mind aidata
Kus se isa woib mind aidata.

Ussal kõn on Kolmi aita üles
Üks on oorut hõbe ukse
Teine wahet waskes ukse
Kolmas kogoni kuldas ukse.
An aga hakkas nüttelema
Jälle aga üttelema:
Sidagem purje lasgem laewa!
Eha laeiks korra Koio waadata
Ehe wõiks ema mind aidata?

Kus se ema woib aidata? pas. 443.
Emal on kolmi tolle(Lehma)(laudas)
Üks oorus hõbe sarwe
Teine wahet waske sarwe
Kolmas kogoni kuldas sarwe.
An aga hakkas nüttelema
Jälle aga üttelema:
Ehk woiks korra Koio waata!
Ehk woiks wend mind aidata
Kus se wend woib aidata
Wennal on kolmi Wõkke(tallis)
Üks oorut hõbe lukku
Teine on wahet waske lukku
Kolmas kogoni kuldas lukku.

Ta aga hakkas nüttelema
Jälle aga üttelema Ehk wõiks korra Koio waadata!
Ehk wõiks õepoig mind aidata?
Kus se õepoig woib aidata
Õesel on kolmi wakko kirstus:
Üks on oorut hõbe kaanta
Teine wahet waske kaanta
Kolmas kogoni kuldas kaanta. —

wõimeks aitas ennu poisi
Kes jõbe annd silma
Anne päält oli pannud,
Kuidat on laulu
wõimsed weerad siin
pruudi! — Katj.

9. Koorike Jõgeva laul (8mal päewal pärast pulmi, lähewad pruudi wanemad oma uue wäimeke nädalaks koorikut kuulama: „Lange joetu jooma" — sel korral weike 15 a. wiis vihet. Kes alamat laulo awaldas, kauni Kalevitütre kangutsel.)

Ma pole tulnud jõoma pärast
Jõoma pärast jooma pärast
Ma tulin jõge saatama
Jõge kohta wastama.

Kas on oues õunapu aeda
Soa taga tuhkli aeda
Kambri taga kanepi aeda
Paargo taga tappo aeda.
Kui pole oues ounapu aeda
Soa taga tuhkli aeda
Kambri taga kanepi aeda
Paargo taga tappo aeda:
Pistan ona õe siis hõnu alla
Kannan se kaasa kaenlus kojo!

Muist juba ähwardawad pulma pidul sedasama lugu arad. —

10. 150 a. ent Joule Laupa ehtul kargab peremanne (Roolfi, ja öppeb tuast laulugа teisepere sulasega tale nälle, nes uksp taga wastisse, mida nuoddi tulek teda.

Mis se tuul jääl kõpputab,
Kõpputab jo kõpputab?
Oma tule tuga tuulewad!
Mingo se tuul siin kamerisse
Kamerisse, kaldawisse
Ütle hoone uksel ette:
Wälla nuud wõtmed kattusesta
Pilli, piitsad warna ehsast
Saiad salwe äärde pääle
Liha kintsud kirstu päält.
Laenba labadad laewle
Õbe elused õrdadele tee
Ilusad riided nõjadele ta
Pääjad, palakad parikalta
Uue ehmed ulla alla.
Rangid (Kitte) raagest warna ehsast
Loowe luine ange pääle
Linalaxka latteriste.
(Sperd)
Mine siin Sõro sülla pääle!

Oote jääl joud sellsimeesta
Kes siin laulab laud tuga
Kuisi kõtte kanne pääle.
(Pean elund kääd kändpiile)

Sääne halgel laulelatsel.
(Perelaps laulnud kõik ähkkõ)
Laulelatsel, naerelatsel,
Hoone halgel nuttelatsel
Nuttelatsel, õhkelatsel!

1 Kes enne nüüt tare uut pääsk
ühtelnud maad nuu ajate 3 pääd
päreh Joule ei ehmud.
Kõik wana wõeud ära jätnud
Lapsed järele.
Õites, mõnga tuba peawõi
wabandand, ku aga tõesti päänud
nud lugu.

C. Moistatused.

1. Pikka punka puust tehtud, nikka nokka nüüst tehtud. Jokke Jari jawast tehtud moistata mis se on? — (Mis tuba)
2. Mööda mõtsa, kaudo, kaasa, mida pitkem seda parem. — ? (Tasku)
3. Siga ees lina taga ümber puu läbi waise. — ? (Aue kuuga tõe)
4. Kelgab kaapab saab kaare seal seisab. — ? (Soa pühkia kaud.)
5. Juba tutwaid täis, üks ei tunne teist. — ? (Taimese jäljed)
6. Üks lehk lemmes kõik pere katswad. — ? (Jaari kam.)
7. 99 ilmad laulad, ilu tuljad ja minijad (ja Kaitse kaewad)
8. 1 ilmb öösel mul waew teine päewad mul waew 3. ilmb: ühe mul kein. (ase, ilm, perand).
9. 1 ilmb, sui mul kei, 2. talwel kään, 3 kewadb: uud kein. (Regi, rattad, hobo.)
10. Mein weed ei uppu, talwel ei jääly, mutlid ei mädane (Reimi)
11. Kuuningas (ehk kalpaeg) kõik tõewad ilma Eeiba: ei pandas
12. Laual, ei leigata nõega (Ema piim)
13. (Kalapaeg) naab jõepõi kuningat arawa Jumal ei ära paelagi (Oma sarwest.)
14. (Pikkem pereb, pikkem maeb, madalam maad rahuks (kee.)
15. Kõikel kunningale [illegible] Jeesus Jegel ei [illegible]

E. Tähelep. a. ilmade ütel olle.

1. Ütlusi: Talve käib jus jalab: kui saan kinni pale
on Talle aigo külm. Sie mile jo meihmane: talve
Jalo ja Juppune.

2 wikkatkaar peab wet jooma.

3 Mis on „Koiwale“: päämo loeja minnemet, kumm ehk
tähe mahaminnamisse „tundi“: Jaan ja aigo
kui lähkalest ööd, on „Koiwale“ ja rõõt ehk
Koer, ei on: kui ehk tähe mahe laab, tõesse
ei sesse mas, Koiwalehl minne ei ütse.

4. Kuss tõnnuse et paha ilm on tulemas:
Siga, kui oksendab: tormal on juba ihk Koer ei
tundmine ehk jums pahna kaute wiib

5 Kui ähke pumab taewa, te ei torm;

6 Sappid ümber päämad, kinni, jäi tara.

	1. ütlusi	2. pale ilm	3. tuuli	4. wihma	5. kuiwa
7 Kui tiib päämad mis tuhl. warra märtsipäi					
8 Kui äkkist wee, augud, kaswad ilma alaneswad, kuiwawad				1.	
9 Kui jurte ölle kiwisest, ehk maialt ölle ülest ei tousse, waid naaso kellegilt nägematte wäärt maha rahjutud saab				1.	
10 Kui rebane kaugub kõnnad wee al kahjuwal				1 ja 4	
— ilma kohel: et nüüd sagest muundab.				1.	

X Kuutõ (Sõdla aust, ööselgsest) heitliikse meelega ümmuste kohe.

		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
		ülle-	pake-	tund-	wäik-	Kui-	Kal-	for-	Tal-
		ülek	ilm		ma	we	mas	ja	ja
11	Kuida ilmaga wandkuu wiimsest,								
	nii ka need Kuud h warandest	1.							
12	Kis ilmaga need Kuu-pimedaks- jääb								
	jäädo peab 2. nädalat, kumm' täis Kuu	1.							
13	S Reedane Kuud on Kauge Kuu	1.							
	(se on: on järel tulew 4 nädalat teda kaie,								
	wai peko ilm alate)								
14	Kui need saad jadud armid,								
	mürtud liikmed walutawad								
	kui ümmist ilm ramm on, kaua	1.							
15	Mesilased: kui mitte pisuke wälja								
	ei lenda, ehk liig lähedale								
	jääwad, kaua	1.							
16	Kui pääva ärkiest ära tulema								
	peab jääb 1-2 tundi pääst	1.							
17	Kui ühte hilja tööd								
	teewad, on teeb pääwad	1.							
18	Pääsukesed: kui üle aia madalast lendawad	1.							
	Jaimesi mina alt ringi lendawad	1							
19	Pärnuid pääsk pääwad kaua ergud	1.							
20	Wäikesed: päeval pääwad Kül. Karjawa	1.							
21	Kuused ühte hilja laulawad	1.							
22	Kui mõts kuu laulab	1.							
23	Kui udu tousab: puud								
	lehed alt märjad	1.							

		1	2	3	4	5	6	7	8
24	Kui Kiwiala pp. (2 Febr.) kärg räägib								
	alt jaud jaab: ei jaa kaua								
	nakkiga wot Maarja pp. (25. Märts):								
	Kes on Külmaand	1.							
25	Kui Kiwad üleard ergust pistawad	1.							
26	Kui Kanad palju tahtlevad	1.							
27	Korbid Karjawad liiga	1							
28	Kesk tee pääd ülesroomawad	1.							
29	Kui Eriland pesa kõrgest puus								
	ülle teeb, on tulew talwe sagedam								
	lumi, teeb madalasse: on wähe lund	1.							
30	Kui sügisel äraminewad linnud								
	kõrgest lendawad: kõrge tali, kui								
	madalast mõtsawad, luiked lõunawad:								
	madal tali	1.							
31	Kui udu maad pääle langeb	1.							
32	Kui talwel kõrge Külmaga								
	kiwi müürid uttetiste lõõwad	1.							
33	Kui Mesikaare alt sinetablawad	1.							
34	Kui lund maad rahega: ei jäi								
	kauaks	1.							
35	Kui kattuvile pääle lund maha								
	tuiskab	1.							
36	Sool nüüsuad lööb	1							
37	Hallikad talwel külmaga								
	wot ülest ukkawad	1.							
38	Kui lund lääne poole pöörab	1.							

39. Kui kallel pôlelb, le on: tahn, nõge wiljapõld pôlelb — 1.

40. Hundid ulnwad — 1.
Jäär pauknwad — 1.

41. Kui kõmine praäwn tõsse aega taewas pumab — 1.

42. Kui wanuse jalane kõndwad — 1.

43. Külma-tähhed ärad päälä nõrkiwad — 1.

44. Tuul pôhja pôõrab — 1.

45. Kaas: kui ahju sooja läheb: et kuh sooja tuas, aga ikkes weel sooma kohta otsib; tunneb to ise ette, et tuleb — 1.

46. Kui õkte hilja, koiwale aegsel jäässe segawad, Nahkaseppid, Rätsepillid (Maiksed) Lillikad ümber koolendwad ja rõõmwad, linnud liig hilja wahwest laulwad wee pinnad teist nood: Marjuwad — Kui kääl õkte elawle — 1.

47. Kui Pargas tormib, kui majad õkte liig selgest, naaga iwne lähedal olewad, paistwad — 1.

48. Kui sui palju pikka marjad: on sel sügisel rohkesti tormija — 1.
(naag aastal 1871)

49. Kui, Noa-laewa taewas, on 3 nel päälool, Kui õks wesikaade jeet — 1.

50. Kui sõge laanest põhja suunawõsi pannab, — 1.

51. Kui Metsaned, linnud, lagedad tüüpsat äramineniste ruttawad kuhja — 1.

Kuunel, kui pôlelt ja aasa ajab on nast pôlelist tule wasto punni ülos ja weab jälle tagasi kuiwaks — 1.

— Kui kaudo äärt raso maha joonistb. — 1.

52. Kewadel, kui päästoojad ärastulewad, on 7 pääw järgis wilu (naag 1873 20/III — 5/IV.) sest päästoojate tulemisest kuadik arwata.

53 b, ülle Külwi ajal. — **Kuudwahetusel.** —

Kui kuue angel arvasse fiske fulawad: on warane
Oma Külw käes. fulawad angel ajast eamale:
hiline külm. Ometigi „ Kes enne nii tark Kui pärast
54 Sellikal, Kui Kewade esi. jälge wahel pojad: on
ward sui wiljä Külwada.

55 Kui Kaugeji reki tadwast hakkab öitma:
on warane Rugi Külw käes.

56 Kui Toompuud õitowad, on line Külwada

57 Kui Rugi-kaar rugis karjub:
teab käes pealle kaswu.

Wana Kuus: Kaiutasse Kui tarbliset pruut, ka lamajate lehi, wikat.
Kaunis Kõstus, rüüdi pestus, särkisi tehtus, kuad tehtud.
Heina Kuiva- ehk tawünsti Korrad pahäsi: et heinad see
Kuiwad- muide lähwad surnbumad.

Moores-Kuus: Kaiutasse, Kui 3 me päiwa, laewa oma pruut wannast-
ometi tõtwamine olge wanas Kuus: süs sisseh päel.
saab heinamaad laastud: et reki warsi jälle kästi
afendele kasvab. Kui noor K. müüdi, kasweb aeval kõl
pare mine: aga loomad pelgwad sõgijärs: wana
Kuu müüdud Kuu sõss pelle pääle, Kuu sõss lõrmele enam mokkawad.

Kattus-tee noor K.: süs hakkab sammalt Kasvatama: on
Kõwasem mõda wanemast waatt.

Juuni: Kui pehmes Külges (Loanas, Läänes) saab loom
lahilud (ojesslaskes) aga nurmes siga (rasva
loom) pähja - Kowa tuulega: et Lõda ei
jookse: (se t: Kattes Keik seppi sõsta ei Kee)

C. Kalamehel tähelpanna:

Kui äiulane õhtu wõrku teeb maa päale korde
õtsa: selle edasi on hea kala-aasta.

Kui laewa tüür hakkab käigiperas: tuleb meelejärele
line tuul, et saad purjeta.

Kui pilwed kaswawad, tuleb tuult: jääb praegu, wist
kajuma hakkasid.

Kui tüükad hakkab puhuma pool: wahel wagu, jälle
puhub: jääb waaks.

Wärk kuuakse ülest: tahab ilusat wõõrast tel päawad:
on hää, tulebe ennane: wõtta wiisteista ööni
ka, hakkatasse teise päewad jälle uut loomi.

Kui randa minnakse, pühüdma: tuleb ilusat wastu,
on hää, on sun: jaat ei; ümber ei wai
pöörda: on aga hää ennane, on küll weel
parem öö, kust küll, kui pahe ilm. wastu
tulekt - päratt teab ära, aga hõigab.

0, Tähtjail päiwil.

1 Näärit. (1. Jan.) Laugas ühto ölet tennakse tuppe-
lõõwad ölest lage: kui kõrred künni palju
jääwad: tuleb hää põllo kasw.

Surnud kuulwad lauto: Kõrtsemiss.

Kesknõõl kuulwad onet: kui sirpidel
Kõlisemiss kuulda wasto kimad: kaiwab pöld
sel aastal wähe. kui sirpidel hääl nenda
kuulda „jõhw jõhw" — wiljast lähi lei-
kadest: hää põllo kasw.

x Kuulwad weel: kui laudi jaab kolistud:
ow sel aastal surm majast.

p'elawad õunne, mis oma nää mõõda mõnda
täshendäb,

x Kui pilli hääld kuulda: surmi:

Kingad jaab wisatud nende: peremees, ehk
wiskaja, wõtlab selle kinga, kellest ära tahe
korda mõõda keigil, kelle ikkunal selga
üks kohe, kellele kingad üle õla ouewah
ja läwele: ons kinga ots ukse wäga
minemast; siis sured ja kinga omanik,
ehk jällab muud wüsil maja maha,
naaga nõrred neind jeda jeowiimisse
kätte wad.

Sõõmaeg, öö läbi ronni päält: keik,
mis „jeesuse kätte annud, pannakse pere
lapsele kallikst õõse alle" — kiunal
põleb keige öd: keik kalli aja aeg: ro
mätud keik ronni päält: sõõwad, jeowad

lauwad. Lugewad kulgalikke ja ükskõik,
kumni meiste pisut magawad: meiste ago
ei jaw miste „kallil ööl silma päält
wahtwad."—

Wana taat maeuttis ahju tagant pühas-
kuse keik magawad sel ajal— „sõõge jõe-
ge lapsed, lugege ja laulge ka: tänage
Issukest, kes põllo laskund kaswada: olen
need ajad ka näinud, kus laenatud leibjube
enne Jaalo majas, ja kallil öödel kaji-
nagu pead kattuma läbi ajada, kerge
kõhe-waraga „Jah, kül tema Issa käe
keik woimalik ow lisab em jeuse, ühkadee
. Jaab ikka ilmas mõõda näha, aga meie
waesed mulla pöördijad pead kaik aga ikka
pääs wõtma— kül Ta teab, mis Ta teeb:
woi tähtab meiste waeste käest ööda küsima
nähe jõlge aga ikka meiste patustele
puhas taris o. Kui aga midagist ikka kõhe-
tus ow, pole siis wiga: keikidele aga pole
siin mapääl hääd põlwe antud; woi mis
see waene wa patune oskab sõna kinnipidada,
unutaxe Issukse ?; Ta tuletab aga ikka
meiste ennast ennem meele, kui pundud
ka miniksind o, kellel puhas elamine, aja-
kää o (Nasaõny) miks see siis Ta ikka
õnnemind ä unutab meelest: kül häädst teeb
et Temal täewad ow!" —

Kirikuss Koje tulles tahaks igamees e finnend
olla: et keigel a astal hakkajam, agaram olex.
Ole ei ole aknad kinni mactud, et tuleb ei paista.
Saaremjaan 14/I: On tuub mere poolt: saab rahet
kalo mao poolt: wähe kala.
3 Tönise p. 17/I. Keedetakse ernes fuggis(leent) se pärr pead.
4 Paul ümber 25/I. Talwe poolaxx peab pool pehka ja keik
tarwidust, wel olema.
5 Matsa p. 24/II Kust mere poolt maale tuuld jutub
on hää kala jaan.
Ei rääkta mehest, ei tooda puid ega heina
ouest: et usfid fuwil ouest ei rooma.
6 Pöstla p. Saab 1mal kord nerri tõõloomi öppelud
7 Suhkru p: Ei wõeta kuld öles sel öhtul: et
tõõ loomad fuwil ei lõõtfuta.
Mõnnid wiiakse fecet: et kirbudel figa.
8 Pöori p. mõis. Kui pehja tuul: on foe kewade (aast 1872.)
9 Jaanto Maarj p. 25/III. Kui sel öel külmab: siis leeb
jüri wel järgel 30—40 öed.
10 April 1. Karjölaskmise p: Kül waanast, kui foe
kewade oli: nüüd on fui lehmad, saab
aruda feda. mõha.
11 Jurki p. 23/IV. Kui enne Jüri p. muiristab: on foe
kewade (aast 1872.) ja kesin (märg) fuwi:
see pääb pane Suikistele ikke pähe.

Jani p. 24/VI. Laugel öhte lehakse, Jaani tuled — : sel öel, 16.
kus raha maas, pöleb fiinine raha tulusse, raha
puhastab ennast — tuleb kord mulla pinda, mis
waimudest kaitstud saab — ei saa ka keigile mitte
nähtud: enamiste argadele, sest ei jälgi fuwad
minna. Kord tuleb noormast linnast feloõe
kauba niiti läbi, koja poole, nääb raha tuld puna-
sid urdad ümber, wisket millaseid kindad fiist; pöle-
wad kohe ära: komiko kindad keik terwed, wask
raha täis.
Teine nääb, wäsket, et minnu kää pole, wana laula
naanato fiisse — pöleb ä: komiko keik leke
wahed kuld raha täis.
3mas juhtub kord tuli nägema: fuwad muna
mehed erkidega ääres: ajawad füs: koomale. Mees
palub piibu pääle tuld: saab kühwliga wiisatud
elawad fiist. Koda leiab, kui piibu kaane
lahti tegi, et kuld raha preijust. Komiko leiab
pajo raha wael — keik need päed, kuda eemale
wiisatud päid — raha.
13 Heina Maarj: p. 2/VII Roha kasw täis.
14 Iwana p. 12/VII Kui faiab: siis wael 7 neitsed järgel, on
Kesse, siis nii kaua järgel kuiwad ilma.
15 Karele p. 13/VII. Kadawad parmud i ehk päawad wimsest
16 Jagaja p. 25/VII. 1 Leja pölwes pandi ala leemistus, kumm: K.
Jakobi
17 Mihkli p. 29/IX. : siis pandi ö päawad nääla
enamast — talge päawad, kui polnud lehkuj peibi

Jaama kälk tehtud – aga oli peremehele kahjuse
kül – mille kord oma wili pudjas pälle pääb, et
aga Moisa sai, kes oma töö päralt heaks – ka öppe
tajad ei hoolind – kui aga neile pääwad taitsa
täidetud said – kellele pidi oma käda halfome!"

Lolipi 24/VII. Laab laome ä wariitlat (tappetud–laamas)

Karalis p. 10/VIII. Ei tehtud wanast tuld ülewe: jee jaatis ön-
netust: Kes seda usko korda oli hakkanud pidama,
se pidas; ked ei polnud hakkanud, ei olnud ühtki.

Kuxi (Maija p 15/VIII Wanast Rugi küllasi aeg: nüüd, et
suwi lükeme, peab warem külwtud laame;

Pärdi p. 24/VIII. Kui päralt, täitis" määritab: tuleb pilu
jägine, ei ole enne 7 aeg tehtud.
Orja pälwes hakkasid ilma lugemata öörahed
ja kadus hommikune jooma à[ei] antud aega hom.s.

Mihkli p. 29/IX. Päästab lahte, mis „Sari jätmud: Seltsis,
küla laamade karjatlus, koabe heidjad, ulle
eined. Pälle teo peab walmis olema.
Kui päralt Michel. määritab, tuleb pilu jägitey
joe.

Mart 10/XI. Langeb ühte, kargawad jandid Mardi[ga]: Karuse[d]
pildi kaswad selgad, tahmaga määritud, papse ehk
rüdega kaetud nägu ees, öle müts pääl, ühy wõõ
jukuga praelad., Kaugelt Külalisse", könelewad

Karuse pasi käälega mitte kimps preemi jumu
wamps peaalune käädi, ühel jumu käel Elgas, kuhu
anded jäse panna: makkid, kakkid, werepuulid.
Säe ees on: lapse lugemine, laulmine päänes
järeld waatab: Noored meeste nõppe tõd: nõõri
kedad, köögne kimbud, ohjad ahelemad, tüdarlastel: Kui
palju kedranud, kuduned etc – Kes Eeda nõõda, kui
da wagurus ehk Koolelus – wanaisa ommas kütkes
ehk laitus näitab, kes jõlitamist wõi jõgisimist
jaawad.
Kiu ondid jaanud, ja ema töö toometanud teewad
minnust, tukewad 2 näd. järel omad „nagsed" jaate,
mannitsewad neende waeste paremine walmistada.

Kadrias. 25/XI. Kadrit, ennaste riides–tundmata näud.
Näppe tõdrüütlad: Kedrewate, takkud, wardad, punraat
gadikk ülgedesse – waatate kõte ülesse keew,
ütles ja Eelsema ei, waago neede „meestel 2. näd.
eest, kuid waatawad juurema Koolega neede
neidude näppe tõd pääle, tähtima, kütmad ehk
nainine, aga on ka naikse wõtte andmas, kes
lugeda ei oska, ehk aiasata tõõd pole teinud;
teewad mõrgale kohusse: aasta päralt paremb
ennast ülesnäitte ja ka, et mõned peawad süü
jäbe kerü[panda] seal seadetud olema.

Kom.pä: Ei ööl kukumb kätkat pimedast ossast meda.
Joomapä: Enne orja pälwe on seest päämast Jaatud
Elganud kimmi 2 näd. edasi: Keik loib loigatud
lahti; tõõd pole tehtud, waago se orja aeg

nendès, kus wiina kõõkis kalliil, pistis "õõl ja kanf: pidi kittutati. Pilnud ka jeda tühjà, jolkis" — wäna tunde, minga talepaja maelis pöörlud jäwäimne koppis wõõra taske korjatud saab. —

Joulu 25/26 Dets. Naaga 1. Jaanuari öö saab peetud: pähkel oad, kastet juuet jà mängelda, käigeparemb juuksiad saawad Joulusi hõikud. Kõsud, wõi; mis Mõna randi sele tuawat minnüd täistuad oled jà tuhlis (wõi tuhlist) — Kui keegi oma jõõmist awaldab ehk peremehe toitu a wiste tahab, keb teda weel juuet pelabs, wälla käsk, jos kõht täis" kartet (üt: "kõht on täis, naaga Joulu laupad ähkab"

---

* Nänad ilmub waremp kewadel: 25/26 ilmub noorrahwa ülestwõtjaje, kappsed alasti wõi ainult jupp nud, kilpsem talwe waraspem seiwelgaje külas.

23/24 Ilmalt määr: Mihkel mõtleb 29 Sept.
Mart mattab 10. Nõv.
Kadri kattab 25 (wanalt)
Andres aretab 30 —
Nigulas nüsutab 6. Dets.
Tomas tuiskab 21. —

Jõulu keigenaem, ka ranna ajal ehk mujal, ei tahtis tarwi ülal tehakse, wäiksel naabrile, ülle laulist" — (mõnel toopid ülal wärmatil poisile, kes wiib, andwad noored neiud suuka paelad, pere oma juua, taat tänab jà annab kaunika teise naise.

Südmisele, kui wiib, wille nõtse —

Joodulisel, waderid wiiwad pärast gridu „tille pudru" (juure waana tääd) pütrel, kuhu esiteks tille ema, siis kelu pere jõowad, mõned naelad jula wõid jaa. Joodulisel, waderid andwad „omba rahad" — nii 20 — 30 C. noore ermale, kingitajaks

Wõõra käest, kes kimelma läheb saab tahtmise kindlas nõuaks neinst käest ei küsitud, seega pandud, pähkli jälle kätte pistetud, siis wõt alles waatad. „Aluline wõõras, tuleb alati tõsine" — kelu pere lapsi teenib jõbra, sõbralikkuse.

Muju saab antud, kui raamat ehk laiwa tükk makse kuskuse, pärast ülewõtmisel: tunnistab ei ühe ja hinge teise juure ei jaa peetuse.
Pühad raamatud, pannakse kui ei tõlind enam pühi kohe mõõnama.

Korra kella käsk, kui kuulwad, loowad räästi otse ja ühtawad, waimust ja täie, sügawa häälega read jedamõõda, mis pühjalt helin on.
kuulus mõtlemise

Teise loomu aega, kui tuleb keegi, algab enne ehk wõõras antakse nende — „tehakse juue lahti" — tüki leiba ja sula, ehk mis majasse ronni pärale kantud on.

Ärundid seegawad andid: wille, linne asjame
rüüdi tehje: andwad nime tubakat.
(Peawe koogist mehe, ehk ükspuu waeste jäwe jäämi)

Tulime kot / terwe teele, tihke) wiib üks mees koo pulma tühi.

Peretüt jaab ümber: Pere hommikust- lounat- õhtuni-
, tere ka ristipoeg- tüdar - wadiw riisti ilm riem
Teisene jaadab tallawaile, terwisi; rõõmustab mägi
kui keegi temale „terisi" toob- jaadi mees juure
matte peedest, mis kül otse- otte ei tule, olgo
jüs maago keegi, kes meest ammugi tadtejüttes
külmaks: „Üü wiiole päälgi terwist meite poeg,
tulgo Teisipäe ära!" jõ Kangumees, kui mees
oli hääd raha sandi kaubs eest maksnud
ja laban muist naese jäuks jätte ütte:
„Terete oma ahikaawa, tulgi tulewa kord mo
poodi!"

Miks iga Eestlane ei terete omalt

Jah, kes wõttab wanad terwist kenawie wärsi, kui
mitte kord juba asjata teretamat, ei tohi ennam
Sa wõttab õppetust, te on: tumme, külma, lügata
matte alekut. Rõõmustab kui keegi, juures
lahkete terwise westab: „Ta wõttab jäwa kenast
terwi wastu!" Targem tahab jõkk teisi käsi
jeda, mida ise ei mõista — ei juurde- ega
wõttaks te ad ära. Õppeta neid, te on:
Terete jõkk, ja lahkete omalt alla: kül
te jüs ka sind pärast usaldab terwiste!

Kuuldud kirjad ära.

Enni! Naabri naise tüdar- hüüa aga
nüüd, Mari!" — maeru, kes saidile ei
linna teenima läks — mis jeuri jaos ella

mis kabisab puhas, ei tunne ennam redagist;
end- kes otte wõttaks käest, wiiks käst- teretaks
„risti tütreks"! „Näh, külab te see wälo, aga
kes tahab teha ennam jelle, mulla peedja
muidu se käigu määrida." — „No näh, ma
oli kül selttsis Leeris- olemo Leeri ööd-
nüüd, waata, mis selmad kewtumad päale!" —
„Mis ma rüüdi mõnd, nagi teolawat teha."
„Kes wõttaks käest - on je perenaest tarist-
lahkes ennale alisema- mis te weel jelle
päale üllewa, kui terwisliime neid, terwe
taale jäeta!" — „Oleh ka hea- mõne
jellega teed, pane laas kappi riitumed!"
„Ise waata ennem, mis se meile jagatakse
ennem kaotab ka o je jaas; naabri proua
teretanud eilo õhtu enne enese ouest- peid-
nud pöö teisele ja meile tagel, kas tago
uhes aias kasub, selttsis sigo hoidvat, mõni
täna hommiku käst: waatas ennem ümber
nimki ehk näeb redagist- jüs üma kohme:
„tani wõttis terwist käigu wastu- emeti me
nägin!"

Mats Anto juba aasta päawad Maiud kaja wet
jorrudi; ei tohi ennam wadrima — ristipoja aias terela

J. Laste kasvatamine.

(1872 minist ära
saadud 24. Jaanuar
J. K. kätte.
Lysse Kaidu-Jossep.)

Siia ära unnud proge
Kuudu teenida tahtis
Sepamu, tagu, taadi
Kinnud kaima a. Maja-
taadi tammi raiujast.

Aga ei jäi, vaevu kaheks:
Siis sai morell nõmmetäu
kand pärit teppitaskt.

Ärendis: 1. 3 kord saab inimest waadatud:
1, kui ilma sünnib, 2, kui pruudiks saabub
peigmees ja 3, kui ära surnb —

2. „ Mida kibedam wiie: seda armsam lapse.

3. „ Mees saab käl nagse (Kristnõukogu) aga lapsed
saa ema!

3a. „ Päänd wiiwa: nii naine kui wiie waända annab!

4. Karistus: Kes ei tahta, saab karistust; sest pole surnud
aga on mugade Eesti ammudel moodi,
1, kui 1 lapse ei tahta: siis sest, ja kaks, kes
korjanda läinud weel ei pole jõõtnud, jaawa
ka: et 2, teist ei naeru; 3, et nii kergesti
ei tule teise päale kaebama.
Wiiwale päranud selle muusik: 5 kui wiie näo
saab weel, seni kuni „ siia sulaks
saab. 6. „ Kes hirmsate kasvab, see saab elada.

Tähele üks noorem: „ Mul üksi lapsed kaks,
„ ole üks alaeune kui teine, mis saab 1. saab ka
„ teine, kalmab nelja ja wiimane wiiwi: on üksi
õppetuseks, et meeled seisab, kuna nad ei hoida.
„ Kui pisukese Mikko kord käes juba oli, teised

„ wanemad ka, tuli kord kolgewanemad tühje kätte:
„ Kedras ükski tagasi, kül käed aewal ülestõstid, palud
„ jumala keele waatõ, wesiste silmadega: „ Kulla
„ pai em, ma pole ju midagi teinud, ma ei
„ ole ainsatki teekord, kus Mikko teistega
„ mängides, manni maha löönud ja sinnale
„ kaigat teinud: ma taktsin kül mulla
„ jägise wäärast Karco Leeri minna, ja
„ käskisid nad õpp. aolma jääda — ja wanemad
„ käskis pea ka täitma: wada mis kimpatust weel
„ nüüd minu selle aasta kinni pead —
(Sõimab ise pisut)
„ Kulla Taat — ma pole midagi teinud —
„ pai em, ma ole käe lapse — ma kõik
„ muidugi pahe tegemast — ma pea
„ muidugi meeles.“ Silmist keeris wesi
„ wälja, kes wiis sest koolida, omagi meel
„ oli kurb; tombasi ükski tagant aga ei
„ ja pidi oma korra käes saama — aga see
„ pole ju jüs wiha pärast mitte.
„ Aasta pärast jai mehele — mis tal sest
„ wiga on: kuulab kenasti mehe sõna: eks
„ pole neid näktud, kes pole hirmsad saanud
„ oma käest, pea meeste andma, ja minne
„ jüs tee enese — tulemad oma juure koju
„ kaebama: mis õigust teegit andi wiie, kelle
„ külge kõlmist täis, eks pole, näktud: „ Kes
„ hirmsate kasvab, see saab elada!“

20.

„Nüüd o jubba omal ka 2 pissukest pölwe
„eest weeremas, saab nõka, kas peab enne (minne)
„noor kännimees ütleb üxh, et temma üke pissikese
„pärast teisse ei kippunu, aga wõi saab aga
„noor lapse seda mõtlema, weits Espenda weel
„jeure andes: minne aga ajo süü kääge lõb.

2. Muist keiwad Keik essitusse, Kedsike laste 1–2 aastet
korjatud — Laugse õhtuse ja andwad jaunas „pruutsi
mõtte pärast" — „mesikäpp" enemuine „Kuiwa jaunaga" —
— kaks wanikest se wainu ka on tehtud „Kuiwa jaunaga" —
süs märgab. Kord Kuulsin hilja, mööda jaunad
tullõ Laugse õhtse; sinna jeuse kaasaandmise ja
kisa ja lõppimine lahti: weisse, eled jaunaga
kolemad kääsid, ennem iggas kääs kisa, Kust wa
wõlusse jaeda „aittäh"! Küsisin teise pääwe
kergast tullen noore taadi käest: Kuule wa Naabri
mis jumamine ja kisa see teil eile õhtse jaun
oli? „Nõh, Kus ta lääs: nääled 2–3 mett wõlad
„puksi inemu jaunaga waias (seadsid) o' seletu: Mõi
„lapsed said Keik „Kuiwa jaunaga"; mis wanad em
„wõttis ja hingeldas wahel, — lapsed, nii kääsu see,
„Kelle Kord alles see oli, ehk, Kes käsil, wai mõõda
„— noor emme ise ka ütlet puksi ajajaid pilli-
„Kut ma tuli wõimaks — lääs jäle pailuks ka-
„lõim Kuelõ päälu.

3. „Minu süs ütlen, mis see paras mõõt on:
„Anna-jaale se pole Kääs — ehk ilma süü

„anna süsut, see o weel Kullemu: naaga
„üks elik enne ema ainse tütrele lugemist
„Kül oleks soowinud: end tütrel Kuluma aeg
„hoopis nagidis, karates, ülearetust tehtes à
„ütlemu mitte Kord Kurwalt Kahetsedes taadi waste:
„Kül meile Lünust lugeja jaaks, tal polegit
„ni lol jääb otses — (mis jenke teraw tütrun-
„nà mis ta puksu à teab, wai kas pannakse
„noorike juue Kinni, mis Kotlis Kaswand on
„nà — pane teda poistega jõus wahetama — ütle
„süs weel „mis lapsega teab weel midagi il-
„ma elust ja — põlwest —) aga tüdrukule lähes
„ette hõp.. täis witse ä — peaks se aga mitte
„Kibe olema!" Kül tale lage pähe tuleks."
Lapsel oli ka pesamine soowimine: oleks kää
meelega käsi lugenud, aga ei moista; õppeta
oli raske ja seks aeg liig nap.; Külab tasst
„raamate imemise" —, targe lugeja! saab —
oli mitte Kord ka ise ema ehkemisse Kuulmud,
taadi ka seda abi selle waste — aga ei tea mud
weel öiete: üksi näinud, mitte maitsnud.

Kord nääb ennaknast, Kuida tüdrukse pesowi
teeb — aga ei tä: öiget pesowi teke — laat oli ka
näinud — ja peab elik ema märjail sõimil nägema,
et isa tütrele tulust, tüselikku, tänowäärt, täppiksi
tegi, et raamate täppid ja tähed waesi ka nüüd
teeste tullawaks said — ei saanud tuu päraat enam
witse, ja teeri aega oli kõige targem tüdruk.

Weel

4. Weel imeliſem on, et: üks neeruke põlwest
wajwalk wälja astunud neerem, kes peelegi
weel kordagi maiha pole saanud, nii, kaſe
oks meekib, one minne, kuit tutrok hakkas
andma, ise omale preewi ära tegi – muidugi
tääda-poolikalk–
Punkt 1. nimetud tuhar wist seda preewi neeruke
põlwes ei preenikunud teha. –

Ueſelle on weel neeruimiſes, ähwardusſes, todtſe
meelitamiſes mitme fuguſed. –

5. Linnune, se on Laulik. N:o 395, 6 salm. Jääb kõigesmalk
emalk lapſele õppetuſi, nii pea, kui lapſ ag
wäke oskab jõnu teha. Seda loeb ta ija homa
juure, kakko saamist. On üle saarema. Eſtl.
laste esi. laul, ehk ka muiale?
6 Pakarets lapſe kohe öölaakse:
„Känta taha waiakad – laſs minna, et kas
„pääſad kärſewad käes – mine te hundiſk
„ouekoer!" 7. Kõl omad witsad perſewad!! –

Enne öördamine: Nuttes räägib: Mees oli
Kaua haige maas, pidin selle juures walwama,
selle ajа jees lõppes leib, kasuras Moisa Rein
wõlg – nüüd piinab tõõga seletа, ükſi olen kodo
nende jaos: et omal leibа ſuhu pista pole
ei teeks muido nii muret, kuid pisuks rinn
õtſas, kargeb kinni, laſeb lahti, hakkab haleſk

Karjuma, Lapſed, kedа õhtu weſſaga jõomata
magama jundinud, tõuawad wara üles, üsna
elma hüüdmata! Hakkawad, linnakeſk lugez
me, pai tegema, Kulla ema, anna kakku, kõht
kirmus tühi – lugewad weel teist korda, mis
iganeb meiſtwad, teewad pälle uuest pai-
maso, wõtte remmi alk kappist – Mamm, kui
mitte pole kõrwale näitne – maja on tühi! –

Kord ema peksab woid – rüſub täna
meelega woi kirne nii puhtaks, et wäike Manni,
kes wõiſe juuga päält waates, koolas, üsjata
nõa otsa täit woid, leiwa kiiwuid koorakeſte
piiuab kokko kaapida. Ega Eesti emagi jääb
kiwist pole, et jeda päält nälg woib kõlmaks
jääda: piiuab tuttart tröösteda, kedа omalegа
peenduba: „Laksa Rent wõlgo. Peust põlwe
kõte müümine, pole kaugelk weel jõuduud
maksa summa jurmale; saat lääl home linna
wõi, wõib raha Moisa, et Joulukes majast
wälja ei wiiſata. Teeme jõ Joulukt pälle
takki woid" (mis pea näſamad wõlgа näeb, kui
kes paremat saanud, tundwad mad peolest tõiſe
olewad) Keiggeremа põlo lõppi jääb kasuretus
niſe nattuke, on jäbа wiimſk uuani müüdud
maxſaleks – agа teeme õdra kakkа. – Jaа –

Nenda trööstitud iõtuwad kallil õhtul

alwes urtoikus renni tage, laulwad, legew
tanawad filma pisevatega pääwarje ja tor
eest, mis kül keik seuremete ja rixxatele
kõlba ja otse Jurnal neid seega neukt
lees-et pole suremad. See Kõje seuren
ja Rixxand-aga on – oh mis ime –
ometi nägemata weel saal halkas ja tundwa
Pellemma soime lapse ligi elezat o saa tekw

J. Rohkes

Allen

Ennemuiste, ollasid kaas meere mehhed
sisse kus kohhas teine alli hea mees neist ka
kelleldi ei ilmes waeda ei teinud, waid
pahhan tast juhtus kaasis lemma kaas kiaga
toimetada nenda et rahhe keikide wahhel pis
di ollema hraste. Leggid lemmad liggi tal ellas
ikka kurri mees kes leeda sidis wärgatuda, ja
kenstas tedda weeki pidi nenda et one teis
gust juhtus seenes wahhele sundis seesat
elgga ja hea perre mees wärgistas keik ennuste
sudeames ei pelle se tigge mehhele middi ütle
alla sannagi ammuid well wahhem lemma ei
trahwi ehk nauda middagi näudnud.

Ja liggi mees ja iom ekkä ennuse wärgad wa
pelle kannatlik ei mehhele mahlusses igga pil
di keikis keige ennem ümbus, tomtsega mehhe
kist o et pidi täxxis kaddema ja waesest mihi
nemat kül la jälle lemma ei raske ärra ja ka wa
nemat kül la jälle lemma ei raske ärra ja ka wa
mis weljad nendest alle illi peält waita mis la
teggi. Ning se kannatlik jaiska hinnata ei k
hale wallis kalle ja aias lemma saad kiremi ning ja
ka se liggi mehhele kiusko et tüütleb jai aias
ta se liggi mehhele kiusko et tüütleb jai aias
jemmad saadisse, agga mille muido ka et saad
jemmad saadisse, agga mille muido ka et saad
trahwi pelle eest mullo tenna siis saad källe
Selle peäle tulli se liggi mees seggo-kalle saema
ja ütles rahha ei nalle mul selle-maksta mihi
saab siggatist selle ni ja se jäma et selgeks
Jame ehk kas keik agga peale malle kimme
kristimesse peäle was lust endama mille se kord
sigga teine kord alle mullo tahmis seda tege
ja seal jäid selle kannatlikko mehhe kalest
la – sigga se kannatlik mees jäi selle peäle mes
se pisse mis kristimisse need pesaksid ülema mis
ta nimmelt ette panneb kas ehk tahhab inge näi
ta nimmelt ette panneb kas ehk tahhab inge näi

nidä on täennalla mis ette tahtlek ja tegge mees tem-
se jesiene sestas kui keige kallimas pühha taeva-
ös on siis takkan mis na minna ja need küsimes,
sed tahe ette panna. — Agga nüüd on jon le täm-
pe käe, pärrast sanna kätte kui keik maia tal-
litajse walmis ja perre keik sinnu ja jubba mag-
gama läinud. Selsel se kammatlek perre weel äk-
se laua jures ühhes issa änalikkas mõttes ehk
murre jees mende küsimiste pärrast mis se tegge
mees temma ette on küsinud panna ja wastust tah-
tab. Selle peäle tullek üks wäras allis wõeb ja
al ehk sinas ning paltek ömaise, senna jäädä
ilma keelwatta, ütlek perremees: Kõik te se-
das, aggas paltem teid wõeb änna eitta sis
pahkas mes panna, agga enne wõtke teiba jõ-
danne kinnitusseks, agga nüüd wõtke kätte, üt-
lebalaues: Minge lawwa täenne ja minna pan-
nen ennem maatlt täe peäle ning et teie
mille ei ärrga waljusst, et se tegge saadan täi
taida ei ja. Da minna istun täe arsemele jen-
nikas kui temma küsimes seka saab wastatud.
Nüüd astub se tegge saadan sisse ja küsib kas täi
ellate se perremees. Wastas jatk, ne kostke mall
sis nendas. Mis on üks eks sa tea saadan e
üks jalg käündelad

Küsssimisene mis on kaks waslus eks sa tea saadan
et kaks silma ka-
si peab
eks sa tea saadan
et kolme ja lge pe
le al
eks sa tea saadan
nelli nisa tehma
eks sa tea saadan
wiis sormi inimines
peus
eks sa tea saadan
nahka hobbes kinge
eks sa tea saadan
sisse, kui tahte tak
sulas
eks sa tea saadan
et rahhek ja nurk
kone al

— mis on kolme
— mis on nelli
— mis on wiis
— mis on kuus
— mis on seitse
— mis on kahheksa

Küssimisene mis on ühhes ja waslus eks sa tea saadan et
ühhes ja nurk inimeses
külges.
eks sa tea saadan et nüüs
mi neddal walla rum-
mus.

— mis on nüüs

Selle peäle lahkes se wanna saadan kui tuul tea
lasst wälja ja need teatud sanad jäid se tasasse
ja waikse perremehhele ilma et neid ellekas ütle-
ki ennam küsinud.

2

Ennimmaile wannad aiad
Ellas nähtüsel rondel maial
Siis ja sääl maailma peäl
Nõuwe ikka järgest peal
Nende kordu kaltsus laima
Ning wõrke waljas graawa
Nerd kaltses jüe ja jalle sal
Et kedda temma keelas weel
Ei jahtiu mõtlen mitsa maal
Küis ükskõik perre elawi sääl
Et temma wägga rahhe sees
Ja rahho temma saddames
Siis talli üks kord wäras mees
Kui orras aljas polle pääl
Kes sõbra rahhe nõudseja
Ning inimeste küsijate
Kes üks sanna kõlwaja
Seal saadan jälle wastakas
Kes umb rahho sagga teeb
Et on taal tegge teggo sel.
Kui üks kord saab sinnu pääl
Se wagga nukke orraspäl
Ning armaks wõhastas ta eid
Da aias kinni arra sõlt
Se õigemukke saad säält
Da saab käsko temmalt
Et trahwi aia saad ära
Et muida kätte ja ei saa
Et saadan tulli olegad
Da ommad kerri se sid taal

Et arra pidde murdma sääl
Se wahe wägga mukke pääl
Nüüs parrast alli wanu ka
Nüüs parrast alli wanu ka
Me saad kunni kanjamaalt
Ei tõnkus polle maksmust
Ei palga teenne eest jääb sal
Et selgeks saame trahwi end
Ehk wimaks puhhas kui ja mind
Da waate wõttad sinda ääl
Siis mulle wastas sinna sääl
Da kümme küsimise peäl
Kui tulli ka tõd jon le ööd
Ja perre rahwas magganas
Siis istub üksi perremees
Ja kündlas waljgel tulle ees
Da jälle peäle tulled meeld
Alli mantel selgas nätte juua
Ja panne ta mukke maggama
Da istab perremehhes ta
Kui tulled saadan küsima
Siis tahhan tahe wastada
Nüüd astub sisse tegge mees
Ja rõnni tagga perre meeld
Da kostis saadan waljust sääl
Et üks jalg on kündla al
Da kaks silma waatab pääl
Nõlw ja tegga polli ellek
Nõlli nisa tehma ellek
Nõlli nisa kuimes sel (peus)
Nõlw sinna kuimes sel (peus)
Kuus nahka hobbese kingas
Seitse tähhe taewas sõlas
Seitse tähhe taewas sõlas
Nähhek ja nurka horne all
Nähhek ja nurka inimeses külges
Nõlw me neddal walla rummus

3. Üks perremees olsid temiäd ka
ilma sõnata ja sõnata tõõ te-
ada.

Perremees ks üllaarro mõtsame ei lahka sõa
egga jõa anda omma temiatelle on leenma
seitse aastat ärra kulutamud selle tarbeks
olsides ks ilma sõnata ja sõnata tõõ te-
ada. Mõnni kord aw ka mõnari katsomas käi
mud agga perremees ei polle ilmas rahhet el
mud seest et ixxa paljo sõnad agga pia sut
tednud. Ow ühhe korra ommeti leidnud ks il
ma sõnata ow tidda temima tulnud agga
mitte kauemaks kui seitsma aasta peale ow
tulnud sullane ja ümmarstaja kelle neimmed on
Kantsun ja Tahtsun ks kanged tõõ liggema
ow olnud keixe se seitse aastad ja ow sai jas
talwe aial lauda peal maggamud. Egga sedda pel
le neist mitte leidde et maggamast ülles se ärgimist
nemmad tahtnud waid iase on nemmad hommikn
warra enne päiwa peale kellanud, ning perremees
maggamast ülles se aia nud. Da wimse aasta prolli
nemmad ennam ixsi lauda peale maggama läi
nud kui et perremees peab ka nende sellsis magga
ma sullane ja ümmarstaja teine teise külges ja
perremees kahhe wahhel. Ühhe hommiko perremees
lopsis maast ülles ja läb sullasst ümmarstajat
ja perremeest ka ülles lonsiwad ja panneb üm
neks et kauaks maggama jäiwad, sest et egga
hommiko ow warrased maast ülles tõusma agga
mitte ühtlo. Selle peale wõtab perremees teatte
ning lähheb neid ülles üüdma, küündla tähtex
ning lähheb neid ülles üüdma küündla tähtex
ning lähheb neid ülles üüdma küündla tähtex
ning lähheb neid ülles üüdma

4. Sõnumad rahwa tähhendusest sõnnumi, mis agga pitk ajal, ehk maksa meni.

Muisto aegs on inimenes tohtnud sõnumeid saata ka tähja kuulutada, mitmed seggo wiisud on olnud, mitmes sõnnumid saadetud, mis wanna rahwa seas kuulda on olnud, mõnne mõlemb et muisto inimesed on proowinud, ja ka joudu laubu üle maksa mõrel käinud, mis piarast wõi mis sõal nähha wõi kuulda on. Ei muud midagi kui inimesed on sõad ja riik suggesid sõjas road peawad seal ees ollemad nemmad peawad minnema sõnnidega ja kaubadega, ja pu mõgad ööl raud mõka ei tohhi kegi sõnnas wiia, sõda peab maksa mõrel rahhe ärra tappetama, ei ole raud mõka sõnna wiik tomalt saand nemmad keik suggust roga sõnnid, sõs tähwad naad wehkmad ärnas, ja nago iht mängi sõdda teggema, tantsida ja mallasad keik selle ö tähti sõnni kui hõmikam, et agga enne kaitse kodo jälle on: elgga nemdel ei polle tubba selle aia sees, mille ölat eggatoito tõõ kui perremees ehk naene ärra tulled. Ühes kerd on ühhe naesel nidder lapse kodo ol. nud, ja jõu lo olnuba ehk kui jubba pimme käe on, temma peäle kangest nutnud, agga temma se naese mees küsis temma käest mis sul' on mis sõs nutad. Keik ollew minna sõnna tähtimisse jäänud teinud mis ma sõs weel pean teggema näe se kõstmisne selle peäle kui sa keik olid teinud agga sellega sõnna tõime ommeti ei saanud Mees mõtles mitte mis ao sõ se sõs on et ma sõlega kerda ei saa kui sõnnas keik mulle õppetad. Naene ei ma pean ise sõnna minnima, sõst mada minna ellogas tähti ei saa, agga selle pärast on keigi surewa wigga kes lapse kaiad, mees kus sa sõs tahhad minnaz, naene ei ma tohhi üllöida. mees mõtles mitte mis sa sõs kardad kas ma sõnne ohja tõnu naene sa ommeti ei tähhe kui ma küll nägin mees kus sõs ei ma sõnne tähtmisst kus. sil ei pollenes teinud minna tähhen ja ka kui sa

agga keik ennast mõtte õppetad. täene kui sa tubbad minnu sõs minnu õppetama sõnna mõtte keik ennast, mees kus kaugele naene mak sa mõrrel ja õppetab keik sõnnas mõtte ja ütleb tõnmale minne aita ja waata minno kerste al on pu mõõk wõtta se mõtte ja sõks on aida tagga minne selle wõtta se mõtte ja sõks on aida tagga minne selle selga ning ära se ütle ülle mõtsade ja ülle mõrrede, elgga mees ei wõtnud mõtte maasse õppetust agga sel, elgga mees ei wõtnud mõtte maasse õppetust agga sel. le järgi tohha waid teggi wanaks, wõtis raud mõga le järgi tohha waid teggi wanaks, wõtis raud mõga ja ise ütles tähti mõtsade ja tähti merrede nen. da et silmas nähtmud werrised ning ta keigi selle öö kaa. nalas agga temma maksis mendele ka selle ise keik nalas agga temma maksis mendele ka selle ise keik mendele mõtte kes sõal maksameerel pallis ja maksi sõ sõõmas ja mangi sõdda teggemas on, agga kui wõl. jal wehkelemas ölli, ütlesid teised tõsi ja tarka raud kappamees. Ja pu kõppa ütlesid aaw tõnma sõnnas mõtte hõmisess, agga raud kappamees aaw iggaõnnas ja ellaks aiaks, sõand keik mõngi tuli tõlli tõnmas leks pesu peäle ärra ja ütles tahhaw minna sõdda tähha et minno naesel sõst aiast ommetu nõrrat ei sõa ollemas sõnna minnema. Ning tappas sõkka ka ära ra ommia aida tähhas agga pärast ellu kuulda et naese iseze ellu, mihhe tähti sõrma sõanud.

Sõamad aial olli kaubas
Sün ja sõal ixka weel
Mõnda kerda kallis tagga
Mis naad tiggid mis naad naggid
Kui naad maksameerel käisid
Sõkked tõukud mõid sõs ütsid
Ülle mõtsa mõrre kaudsid
Sõnni kui sai sõnna pilatsi
Kus nii waste wahmis tuu
Sõajad sõigid mõngli sõad
Pilka maksi maaderjäkki
Kaisi sõgge kõhko täidest
Sõand naad sõnad ja ka sõnud
wehkelemad ja sõdda teinud
mängimad jas õpsilliwad
Sõal sõs olli kuulda ütlemas
Raud kappa pu mõkka
Sõi ta kapi tõiste sõkka
Ellaks aiaks iggaõnnas sõks
Mille kaua nanni mis sõks
Elgga wõi mõks tähi kiirus
Tahtsid mõhe tappa ära
Kui ta sõdda jatte kuliis
Sõs ta warsi ärra mõistis
Maksameerelt pulkas pääsi
Kõdo sõkke giwe mõnes)

5. Tõko perremees ehhitab ennast
tele, ja pinsildab lauxes.

Selle perremehhel on üks wiraa mees sullase
koks mitte aastad olnud, ja on ixxa tähhele
pannud kus temma perremees peaks iggal
joula ja näri lauba öel käima. Ni peaa kui
perremees ukselt wäljas läks, tähheb sullane
ka järrele walama, mis tä teeb ja kuhhu
tä lähheb, agga sullane watab wanjal ot
perremees ei pea näggema. Selle peäle wõt-
tab perremees rästo ehk pintsli kätte ja
isse aastab lauge selga ning läeb se pintsliga
laugole kolmnaisse ja ommas mollimatte saaba.
tele ka kolm naisse. Siis panni kui tiuk min-
nema agga pintsli ja jeenna sammase mak
ka. Agga järrast perremehhe äraminnemisse, ta
wõttis sullane pintsli kätte läks lauda tähhe
Katsoma, ~~katsoma~~ kas palgid peaksid ka
pintsli täbi ärra minnema wai mitte, ni pe-
pea nis wärgitsid sai need keik maksu mee-
rele läksid. Saand palgid ollas sanud pann
rele läksid. Saand palgid ollas sanud pann
wimaks ommas saapale ka. ollas pintsliga kas
se peaks ka ärra minnema, agga sullasel olli kas
bo käe jäew saapast ilma ning piddas keige õ
ho käe jäew saapast ilma ning piddas keige õ
tedda sullas-kinni, kunni hommani kat perre-
mees koio tulli. Agga sullane küsis nis wälgal
tänna ejsel ka nähha olli, kas keik teidad head
olnud, piddo preeske tants ollos. Perremees
mis seäl olli palgad seingännad löhkesid
jallad alt ärra nenda et sedda wallo keik
selle tulleva aasta täbi saab kännata. Sulla-
ne nüs sinna jeenas otsisid mis seält saad
muud ühtigi kui koera sitta sinsipsik ja wanne
aisa päänas wõrdlus ning wasi valla peida need
on maksa nenne maxxid ja teidas se-nomus.

Sullane nüüd tahhab minnna
Sadab palgid eemalt jeenna
Siis saab nähha mis nand teevad
Selle kalsas järrel wiwäd
Selle pidda pölwe kärral
Selle sure jaulo öel
Selle maksjamerre tee
Siis kui perremees on eel
Sellepärast lausis känno
Sullane ja perremees
Siis naad warsti löwad jutte
Siis kui maksjamerelt kalle
Selle kommi keeje warra
Siis kui kirko lähwad warnad
Sniob temma üllem warnem
Särewarjad kärnas aiged
Surad palgid sui gasid
Sui kui siis sid pesastis)

6 Mees jäeb maksjamerele, nagge matta,
et ei tulleta mele mis öppetus on

Ennemuiste, üks perremees käis keik joulo lauba
öed wälgal, keige külla ja perre teadmatta, agga
wimaks sai temma kälimees teada ja käskis, kas
sinna joulo öel käid, wõtta minnd ka sellesi kui
ja walja lähhed. Mis se nägid ma ei teaq, mis jut
se on se on töest walle ja palgas tühhi jut. ei pol-
le keegi kälimees se on töest lõsi wälta agga minn
selleli, et ma ka saan nähha mis seäl peaks ollema,
kas seäl palje rahwast töitu ja keiki sugge mennu
nenda on kut minna ellen kuulda saenud. Selle
peäle annab torro Juuri, se wannem kälimees tag-
gasi ja ütleb wiite käel tulla, agga pöidage kedda
melis, ole et ei ole sinna jures mitte pühha nim-
me suhho ei wõtta, sest se ep polle mitte hea sel-
le, siis jäte kinni ehk kantakse luxxis ärra. Kaas

geli kaft ja kas kolm ehk nelli nadalad ehk
aastad wöid kulki. Agga Lintsi Hendrika se
norems kältimees annustas kiik sedda öppeta
mist ärra. Ning nimmetan toeda jälwamis sex
pikka nimme sel sammual selma pilgu ette
ülles kanget, korkes sure wigga nirge kiwri ot
sas ja kiik seggo wäed ad ja wöra-lae ees. Tor
da pöidi waene Lintsi Hendrik ruures ellama
Kust ilma alöta kolikst ära pelgund sraada
agga wimaks allé anuneti selmad kard kinni
pannund, uneda et unni kard alt peäle kalnud alt ka
sealt ärra sanud ja sest sureft murrest kahk ag
ga millal pöidi waene keio-saames agga kullus
tais kaks aastad ja kolm kuud ärra te käimis se
nüüd alt kiik maksa mere pral-käs nüs ta
ikka pallos et pöidi nähha-saama sedda kus
li mis ta olli ikka kuulnud, uneda kui wanna
Salomongo emma ao sas ütles kui ta dannaks sai
kiik on tühi asi ja selge waimo märriminne.

Lintsi Hendrik murre sees
Maksa merri temina ees
Peab sure kirbe sees
Hiiwi otsas silmad wees
Ootma millal ärra saab
Millalmuinna keio läbi
Nenda tüdlind waene nites
Päiwa kolm ja käks öed
Pöidi ellanna seäl ära
Nenda et and maailmad temma
elgga wimaks tühi unni
Kergitas nüüd Hantsi murre
Nüs ta seadis ja allod tele
Otsommaa keiepele
Kus taal kullus kaua agga
Ussraft maada ja tuu kauda

Sorro purri tolle maa
Pöllus nimme sibra siis
Sarr mussa kirbe tahha
Kus taal ilma atmalla
Jotust ära pelimo ka
elgga Hantsi se ähwartas
Kui ma sal keio saan
Sedda minna melis pean
Tölin käsk pöidi wean
Maksan tale mitmes kirt
Nüüs ta seggi multo nende
Sarro suggelasse sibrad
Mile nagle kaua nenda
Kaal le tülli tuzib sis
Kui ma warsti saan
Semma rappota siis saab

Meislaussed nüs kaunna rahwast weel
nüüdse rahwa suus liguwad

1. Ussakse wälja kui kerp — Ussed
2. Ussakse sisse kui wagen
3. Kerbed laiwad Ussed taltas — Kaapsse
4. Sihkest sirowirelinne pealt nullakarwalinne — sibbel
5. Sihkest sirowiralinne pealt ennes längalinne — kattes
6. Mees lähheb metsa naene nahha pöidi selgas — Jähwer
7. Mees lähheb metsa sele kinp selgas — köis
8. Mees lähheb metsa panneb waiste ärre — pinksi kerral
9. Elle kuusk kolle tann nikka nokke uxse läwel — terwejil
10. Kaft se must Hiiw jeeb misse walge lap kunga al kännast wei kannaft — kannikaft
11. Ilalge wallo kirje karri tark kanja kaitseja — kirrik
12. Elle kuusk kolle tann seal kuloa seal kibbe — kirrik
13. Ilast kuk laulab kuse otsas — kerge kell
14. Päiwa teest lähha täis ise tähja tuult täis — kingad
15. Öse teest lähha täis päiwa tähja tuult täis — Wöödi
16. Peare seäl ja nend laulab — emmis immetäb pärsse
17. Bista sisse tömba wälja ügela perset täis lahheb kerda lewwa leggeminne ehk sötsemine
18. Setja awed laia le kahhotas karrose wahhele — ehhese ette panneminna
19. Selle lähheb karros sisse — kindad
20. Sihkest karrose wäljast karrose ühhes ja sihka simbert karrose — eina kahhi.
21. Sapsed jeesiwad laggedad wälja kawa ilma ilma ennma ilma sündimatta eina ~~lahhet~~ lahhad kuhhi al. les leggematta.
22. Mis lahhi aia laigib — Kangas lehmas
23. Mis kiwwi peal küsgad — uis sisetab waste pawa
24. Kuna ka ennemenni wällad se mis wiiriti peal küsgad wei mis lähhe aia laigib — mis lahhi aia laigib

24 Mis jeow wahjew kui linnuni muistem kui jussi
Körgem kui kerk maalam kui sigga— kitsakas

25 Mis jeow: lind linnab mere peäl tiibe tikkawad wees
Jaeb

26 Mis jeow ussi kui orra kaskelt kui kerra taggant kui
tambi tasw— kanna

27 Mis jeow ma ellew üks meiste loom ja kuige allewem
teista jeus ning allati isäaw kohte tundes— annab
jullus

28 Mis jeow: lind tähhib metsa pea tüks piirge pues
Tüitsakas

29 Mis jeow: üks loom ja kaks korw jäunüb— kerk
Linnoe

30 Mis jeow: Inimesse tunnis mannerpuu mannerpuust
suur mets— Ennee—

31 Mis jeow: Surri kuus ja Surikus Tehhe kui linnu la
le kuus, siis seda arga nädalasse ärjas wanna wa
talasse— Kallas päew minnu wärkoleja—

32 Mis jeow: (kui wöttad siis kaseb) (kui panned siis wahhanek
üia aud) Jahhet juremaks— (tahhet wahhemaks

33 Kowwer kowwer kus ja tahhes ma tahhen ennast isja e
ma iggi kuesse— Jäggi—

34 Kümp on ennam kübe wöi tiib— tiib sest et e
nemesse ilbo üllat peab.

7 Tee kaia lappimaale

üks kord juhtus üks reisija uht wörast Aeet minne
ma lappima pole sest et reisjae kerk kohhad tä
biadawad ning käiwad jubbtus temmale selle tapplas
wasta tullema, ka wennad ellid. Ning te peäl isse ka
ge tullis ellid isja wärra pärast surma iggal pol
kerki ennuale tahhe, agga mis suur warrandus se
kerk peäle ellemas ei muud midägi kui (kop mütsi)
kingad ühtes wöra ehe reisija. Mis tiie siis wöt
tette. Se on üsna üige tiie peale igga üks ühhe ei
kopsi tiine mütse ja kolmas kingad wastas
lapplaste peält ei mäena tahhawi kerki üksi tiin
tiine kesta on sammuse ja kolmas ka nende et ei

kerki peab kerk saama. Waras miks pärrast tiie
nende tete et üks ikka kerk peab saama ja tiie se
kerk üsna ilma jälta tahhetse ons nee ni suure
asjae kes kuhhar ja kingade iggaühhe nimmade wastas.
Sid miks mille nendega wait saanud on nee kues
sid tahhad wõrad kuidas nemad ehhe sest sest
nendel siis on jures olnud kerk ehhe sest
kuhhar on se ka sedasi wäe kerk nahhast kop
mis ja sellega tiie se sinnu ja agga kingade
kus ja sel tahhad se ma nimmade wõras
kus ja sel tahhad se ma nimmade wõras
ehe te kaia kus tiie tahhate siis mis ehe
nad Rulmale Rossiast jälle tapplasse ehhe se
juuft. reisija Kangel need pulmad siis on tas jal
ha tõsi ka se ma on tai nud tapplasse kaia an
laine selle pärrast mete ise keskis reedes el
laus et üksi ei tahha jälle jäda maale elle
minnemisega üigeks ent kerk need as
ühhe ümber reisiva ne minna tahhan kerk need as
jad ümma ümber panna ja tahhan se ma
pulma watama tapplasse tubbasid kerk ühhest
Suest wi ja minne Inglismaale pulmale Sest ehhe
meie rõõmsame siis wahhest Leppel mutse mee
e ralle ei sa. Selle peäle panned reisija need as
jad ümma ümber nahhava pühhe kingad ja tegas
ja kõppi kätte ning ütles Jago tiewist. Selle peäle
kuddas tapplaste silmust ent tund ning ehhi sia
Inglismaal pulmas. Agga reisija selles pulma ma
rõõtja kaest tahha nahhaa pulmamisseks pulmas mas
ehhe tapplaste nahhaa pulmamisseks. pulmas mas
nem kõstas reisjalle kust tiie pärrast ellele. Reisija
tapplaste Pulma waimem mis sel tiie siis ehhe ta
Rusija pusse. Se ehk kambris kus nemmad se pulma ja
sa ja wiras pühhalse ütlet pulma isja ehhe kuida
saab ristetud sammem üsna tiit wiva waste mõtma
tahhan tiie pallemisse peäle nii asja pulmamisseks
ning kutseks tiid ka ommaa peia pulma. Agga kerk
on nenda nagu tahha ehhi ütska muu agga ei sellele ti
ei pelle jätkamist üsna ühtie kullal jubba kaest

Teiw inna, a sellel polle tulle mitte suggugi
jäew iona ähti sose keige pulma rahwa ette.
Et ja pulma päiwi ülle aiadaz ütlet wõras
wõtta minna mitto preast ja wata kes sin
no töido anna sowad, selle peale wõttis se pu
ma isa wõra mutsi ja panni omma pukha
ja siis näet temma laplasi kui pikke ja p
no kul sowad ja josad. Kohest perremees tõ
sis inna ja ütlet wõerale kuidas neist preuk
lahti saama, ütlet wõeras mitta minno kes ka
te ja aia nemmad wälja pulma koiast et se
tuhjaks saab kül sis näed et töidol ja je ma
aial keikitl jätke saab ollema. Ninda tüet se
pulma tallitaja wittat wõera käest reisi rappi ar
ra ja hakkab neid ülle kehtsid töido raidajaid
wälja aiama' nis ilma kutsomatta pulmas ow
ka ilma näggematta olnud selle aiani kui
neili iks kubjas reisiast lappi maal on kul
nistud kes nende ülem pidi inglomaal pul
mas laplasi wälja saatmas kui kubjas omm
tes tenimisse aial teumehhi tõle jukhatas nend
jukhatas reisia laplasi ka kui pole minnema
ilma et ollexsiel wõimud wasto panna kui pid
did minnema kast nemmad on tulnud. etgga pär
rast sedda näeb pulma tallitaja warsti arra et
keikil temma pulma wasto walmistud töidot
jätke jure tulli, said katsetud pulmalisse ja
reisa wägga preskest ülal pitud ilma et ük
hestki ollexs putus katte tulnud pulma tallitajal
juar nõom kingid weel reisale sadda tealnd kõi
mele kiaxs selle est et temma ka omma silma t,
ga neid kurjo teggiaid näinud on. Mis kui rõõ
lid on keikki nahka panneme nenda et pulma üll
ül waatjal jubba ähti naere palgaks katte tulli,

keige pulma liste üs. On ommeti sest pääsnu
ähhel ümmelexel wisil ning tännab omma ar.
mo andjad ses keige ilma ütles pidajä on a lgmis.
mo andjad ses keige ilma ütles pidajä on a lgmis.
sest elnud nüüd on ja jäeb jogawesest aiast
jggawesti, —

Kül mända immest ilma jees
On wannal aial elnud
Mis wannemätte wannemad
Meis ette jargest tõnud
Jut killad ülle ilmama
Siis sawad nored ara ka
Mis ennemuiste tehtud

Kõrc muiste olli reisja
Nüüd lappi ma pöol kaimud
Siis tullid wasto laplasse
Ja rõõs olbi nenimad
Parrast omma iosa surma
Warra parrast neil suur kärrä
Jggamisst ep jelnud

Lappi wennad kolmekes
Wõtta keikki ommad
Reisja siis kiosse söial
Kui suure rõsa warra
Nüüd kõstwad nemmad ühtlase
Ma tahhan keikki ennuab
Siis ütlet wõras mitte

Se ütlen minna öigest kül
Kõlm arja ja kolm wendа
Ma tubban jedda nenda kaikki
Iks töie jaast jaab mutsi
Ja teine kappi wõttab siis
Ning kolmas pasttid parne ja
Nüüd omma palja ja palja

Süs kostsid wennad ikkelasst
Ei se wiins mennda olla
Et meie issa warrantosst
Keikes wennad wõiwad saada
Ma tähhen ükssi keiki müüs
Ja tähhen inglis pulma süt
Sest teisse keik on täinud

Se peäle arttal reisia
Sedd agsad keiki omma
Ja mütsi pihha pannel sõo
Et näeks kes inglis pulmad
Ning pannel pastlid jalga ka
Ja kalsad kas naad wiwad ka
Süt pitkalt ülle merre

Ja keppa kalli wõtlat süs
Et nähha saaks kas pulmas wõis
Süs inglas lappi rahwaga
Läid ükka ullusst mennda
Sedd pulma issa waeta näeb
Kül jõa teele rohkesst teed
Keik pea wersi ehtsas

Süs sõnnel wõras reisia
Se omma mütsi pihha
Se pulma tallitajale
Et wata kes sel sõwad
Se pulma teele arra keik
Sääk kep ja saada arra süt
Süs teedel on sel jätke

Nüüd peab inglas piremees
Se käsid üllal hoosst
Kolm päwa pärrast pulma sõs
Ja salis ärra tedda
Ja lännas tedda südamesst
Et olled saatnud arra süt
Me meel on wägga hea

8 ülm, järele mõtlemisse wäärt, wanna
Janne kui minna alles laps olin
ütga kala, kuida neist on jubba minni
teeks läinud ütga esitteks 9ga palli minnust
tagasi arwada kelleft minna pallastame hak
kan. Senda kuida nemmad räkinud on esitteks
on lõeks läinud et rahwas kaiwab wastamisi
kirriko tood, kappi põlwes mõtlesin ixka kuida
se wõib olla et nemmad nenda käiwad, mõõ
näew küll sedda mitta moodi se on et wenne
ja tüttarnisi rahwas wastamisi käiwad
Ning teisteks saab nemmad räkima el wisjad
saawad ärra seggatud mis jubba kõe on et wa
la rahwal on ärra seggatud ude laulodega seg
ga minnu aetud kattu käsmusse laggemisse lud
tõkkis teisipidi pöörsud kui wannast aggu
ey länno olge Jumala tale selle hea asja eest
mis mitte wanna rahwa juto järrele polle sündi
nud et Pühliga se samma tuggo peab ka olle
ma ning wastes tament wannaga saab ärra seg
gatud pühisi ja minnu tõhja palgast senna si
re pantud nenda et temma ennam selgi pühha
re kirri ei polle kui temma seie mahi mis kas on
ehmo mis meie ennio ajoisa tullerus meie wal
le wahwistas Jure waewaga Waeburgi tosi pead
omma wangi põlwes taiskesult ning selgest
rahwa omma keli ümber panmand, et igga
üks ommad rejusse märgid wõib nähha kui
segliste mis keikide teiste hallikas on wõtke min
na misseggasse ramato katte tähhes agga keik
jukkatawad ixka senna kallale. Nenda kui ähhe
allixa seened senna jukkatawa kuest temma arst
ja keeb mis selge jä puhhas on

Tänno kirja leggiattele selle essi

Et mi seggune kallis warrandus meie seast ei
ja walhevena et temma ikka edasi taihke d.
egga se on minna mele wasto et laulud ärra
seggat on mis se l aial nülle selle tehtud ku
Wäimoli kirud laulud said sinre panemed sihke la
le ramate arrisin minna mis olli Torowkitse
1790 kus wäimolinkoss laulasi mitte ei selle el
kud. Egga täüe need sed laulud ellewsid wöimed ra
renda sanna ellewsid Wannast tehtud on sis ellewsi
temma iks wägga kallis warrandus olnud. mis
tähhi tänno suddamelikkes kunamuseggu ehte wäimud
anda egga nüid mis ma itlen: ku selge wersi
mudasse wegga saaks ärra seggatud.

Minni essi leeks lainud
Hänna rahwa sulle ses
Et ka rahwas nenda käiwad
Waata, miesi kirge teel
Teine essi lükkib weel
laule ramat seggat meil
Egga keik me ühtlasi
Tallome nüüd ärtasti
Et se kallis hallikes
Meile ikka leeks jäiks
Mis kui rändel wendamont
Kus peäl sisk on raiatud
Egga kui se seggat saab
Egga kui se wägewam
Sis usk meil ka nädrakes läeb
Selli peäle jägo weel
Hänna sanna wallaks ka
Jägo meile ikka
Ni kui sess maalt ta
Hännast selge olnud
Meie sidda röömsaks saab
Pühha kirri selge
Kün ilmas jägo meile

Üks perremees ehhitas ennale mehsa sihl wäikest neela
kus temma weiks ka midagi sinisilja mahha tehha
kus temma weiks ka midagi sinisilja mahha tehha
kus temma weiks ka midagi sinisilja mahha tehha

agga metsa minnes tulleb wanna tallaw ka
aasta ja annab enama keli teewist mees isiku
ne peal ja kerib naeriſt kaſſib karre mis ar
li ehk leit se ow mis teise jaalt ne peal ne
da maggasti et minnal üsna ſa wel tai
peremees eks ſe polle ſe ühhine willi mis
meil ſui maas olli karre minnet ei aita ü
ſina jalgas jehnne aeſt Peremees kuidas nenda
karra minna allen ehk kül kaſſund ſiias agga
ei aita oit ſinn ka et piddid aias kee ſeis
ma ning winaks kellelaſid ikka ärra ja
lakſid nädalaſeema käeſt nenda et ei aita
külje alla ka ennam parkuа mis aeſtid.

Agga kui meie ellame tullewa aasta teme
jälle ühte ſas saad ſinna peält ja minne
alt. Peremees eks keik teme peält minna wõt
tan peält ja ſinna alt kuida tee tahhale
leppin minna ka fellega ühte agga keerande
aitab ka nakka tehha ning minnel ahhas ol
la. Künda äädatada ja külwada agga parremes
hel olli teine nee ſees, ei teinud ennam naeri
wait ſui nüſid ſinna ſaate. Kui teizaſt aeg jäl
le kätte jõudis et willi tulli ärra korrista ja
karre jälle pettelad pereraharas. Teizaſid mis
ſe ja karre waene mees pidi nende jaerakattega
rahhal ellema maaſt kiskema ning peſaſe
wädenud agga ſiis ei ep ſaanud temmal ja
mund kui pehme aeſt naggemiſeks talwe
nenda pidi temma elma ajalaid töö tegema
ja öſe ilma alleme ning käppa ennemma

nüſsiga ta enne ikka ennaſt teisma ja in
nüſsiga pidamad. elgem kui talwe kulle jõudis
ja ſees pidamad. Agga kui talwe kulle jõudis
ning ni yudis hakkas ſuiderma et tähhe ſas te
ning ni yudis hakkas ſuiderma et tähhe ſas te
tähhi ſaab, paal perremees ning hobbeſt ärwar
tähhi ſaab, paal perremees ning hobbeſt ärwar
rauta ja pitkaliſt kübma ja perraſt jäl
rauta ja pitkaliſt kübma ja perraſt jäl
le metſaſt puid korjada; ehk keik waidnda
le metſaſt puid korjada; ehk keik waidnda
agga naene olli ka kaſtet teida teine ehk ſaia
agga naene olli ka kaſtet teida teine ehk ſaia
kaſſeks mis ne aia nüſsed ka tähhendawad ka
kaſſeks mis ne aia nüſsed ka tähhendawad ka
aitawad ka wai mille mis teiwa wigga nüſsiſt
aitawad ka wai mille mis teiwa wigga nüſsiſt
tehtud kenna kenna kül kui ſaia naene ſelle
tehtud kenna kenna kül kui ſaia naene ſelle
ſis graſſi wägga hea ja maggas mokka järge.
ſis graſſi wägga hea ja maggas mokka järge.
Kuid on ilm hea ja lund ka ſadda waärt maas
Kuid on ilm hea ja lund ka ſadda waärt maas
et wa ja wega laähi ſaab, puun hobbeſt ärra ſäät
et wa ja wega laähi ſaab, puun hobbeſt ärra ſäät
ma ja metſa minnema ei wõi ennem aega wõtta
ma ja metſa minnema ei wõi ennem aega wõtta
mes lallitſeb ehheſe ärra ning ehhitab ennaſt
mes lallitſeb ehheſe ärra ning ehhitab ennaſt
ka walmis tele minna nenda kui ikka ſe wõis on
ka walmis tele minna nenda kui ikka ſe wõis on
perremees wõtel naeſela minne te ja we pahha teggia
perremees wõtel naeſela minne te ja we pahha teggia
aeaſt murkaſt ka ärra ma iſſe pannen hobbeſe
aeaſt murkaſt ka ärra ma iſſe pannen hobbeſe
ette jenni ette nüüd on neor lummi waas ehk jäle
ette jenni ette nüüd on neor lummi waas ehk jäle
tab jänneſid ka leidma kui jälga näkka on
tab jänneſid ka leidma kui jälga näkka on
nere lummega kui ennemb aastid et waarsked ſuffi
nere lummega kui ennemb aastid et waarsked ſuffi
ſaaks mis wägga hea mulle meekib kui tõrwis käe
ſaaks mis wägga hea mulle meekib kui tõrwis käe
perremene je wõttab leida ka ennem kui metſa tüd
perremene je wõttab leida ka ennem kui metſa tüd
ted mees ei ühhe polle ennem aega pan ne natteks
ted mees ei ühhe polle ennem aega pan ne natteks
ſaia ja waid kelli wõtan ree peält ei polle ne
ſaia ja waid kelli wõtan ree peält ei polle ne
da külm et ei wõi ſiia nenda laks mees en
da külm et ei wõi ſiia nenda laks mees en
nä teid metſa pole ilma aru wõtmatta ka
nä teid metſa pole ilma aru wõtmatta ka
ſaand jubba westa kaks ehk kolme ärra tei
ſaand jubba westa kaks ehk kolme ärra tei
ned hakkab teiwa kelli tahhi kiigema et ſiias
ned hakkab teiwa kelli tahhi kiigema et ſiias
tahhab wotta ihhe kinnituſeks ſelle peäle tut
tahhab wotta ihhe kinnituſeks ſelle peäle tut
tel rehhane ka temma waaſta minna waas kuida
tel rehhane ka temma waaſta minna waas kuida

metsa teewadel ikka se wiis on rehkane kalleb ka
kist ehhe raiudade laxsamisse kohtub ärra jääd
watama topeale kohhe ka nende jaunma watama tii
ne teise otsa mees rehkub ka ärna piis pelle laetu
et walle annaks rehkasse. Selle peale kargab
rehkane ree jure ku ja awwatab perremees minu
kul kahhad laastu teise kiwwa ära jääd maagi
agga teine jääb ilma agga sinna kaotad ono
ma ello täuna perremees kuidas nendas kes sed
da nendas hakkist lappetad. Rehkane minna
ellin sinne wanna sõbra karroga kus ja kon
saime kennast jutte peale selle suise ellamisse
peleft temma räkis nenda et teis ellete tõe
dai nenda pelnud et suisest waewast pelle
teist korda neiddagi saada olnud kui ikka tei
bi kõht ja talwe külm agga kui minna meh
he kätte saax tahhan tõe näita. eks kas ello wa
tä nexed räkis rehkane teie karro meitsel mehh
ees ollen et perremehhele tähti teida sai kaioh
karro tahtis tehha ja kätte maksta. Agga reh
ne ütles mehhe wasto. Kas sul on üks wäike ka
ka seltsis perremees kostis jah panxe se minu
kaela sennuks kui sinna pu koorma peal
saanud kui karroga kokku juhtate siis üttel
nenda kui minna kella kõllistan et palju
karro laskiaid on metsas karross ehtsimas
kiendel kellad kaelas. — Perremees ja rehkane
lahkesid teine teisest perremees läkkeb sunid p
le pannema ja rehkane jääb sinna paikse
walleke puhkama pelle kal pitkas tükki mõtle
gi enne kui mees pude jure saab tullel karro
mehhe wasto meisades nendalt mets kärriseb

Perremees rehkeb nättoke ärra wõttab kellist
nattoke leiba ehhe kimmitsajens selle aia pes
jonab karro mehhe liggidale ja kiskseb kue
jonab karro mehhe liggidale ja kiskseb kue
jal kendel mõsta jääd perremees ühtsest wõi
ja karre sinnise kurjatteggiad miks sinna
mind petsse teist korda et minna peremees ei
ma ilma ollema ning sulgu kannatamine
sinne tähti minna tahhan sind tõsspa el
lasalt selle aia pes olli rehkane ka sinna
liggi tulnud et nende jutte kuulis mis karro
ja mehhe wahhel olle. Olli lemma ka kulunes
mis sest asjast wälja tulleb kus tälli pere ka tah
hab näi mille nenda edasi ei ähwardab karre mest
ärra lõppta ikka peale rehkane mehhe küll sinna
emma olle täuna jätta ja nahha ära minne pere
mehhele ei karjuaks emma kangesega kui mitte
jõrge ei ennu rehkane panni kellakõlistama ug
ga karro rehkus ära ja kärsib perremehhe käest
mis kellakõlistamisest se peaks ollema kes sinna
mind tulnud on. Perremees kostab kui minnu tul
lim olli paige karrelaskjaie emma seendega met
sas kellad kaelas et mehhed kuulsad sus pole see
sad tähtsad karre rehkud kangest ärra ja ähwat
sõdamisest ka minna mind saax. Kurpole peam
mõtsema et olla oian perremehhel jutlus
sõdamees kostab karrele nalsse iese kus ja sedda
wäid saada minna nemi ei aita sinnu ütte selle pei
le panned karre metsa pilaggama et wõiks eest
ärra heidas agga perremehhel surmapõl ehk jüs
tachad walmis tõmbat see peält ärra ja panneb
karre puhtama sõimiks kui puxarmid peält panneb
agga rehkane nubis pääsi paugu sattab silma peale
ka sinna ootama wõida mehhe käest wõid ka on

lähnud se püssilaskmisse rebbane tahtel perremehe
le pesse ja kuskilt kuuse nüüd sexed kaski käib
kas hästi wöi mitte mees wastab ennä kui ta ärnu
ärnisst tuuakse pukkad rebbane se on parras
kes kiaskib nenda ikka ärra alla, seitsiede wa
le olge nüs aeja pelest tahtes nüüd saab sinna
Karro nahkast hea kaskaka nüs sinna laaselag
ses wöiwad nähha nenda läppelasse mees ja reb
bane ennem jutte, agga lahkemisses tullaks perre
mehe Rebbasele ka selle hea eest tassomisst anda
teine kord kui karkis jukstub saama, rebbasel he
ning lähhet ennem teed perremehhel puksorm
peäl ja sikkerdab karro ka puksarnia ette
ja rannil koiapole ennem saagiga nüs se kor
metsast sai mees lahhet pärrast hobbese eest
ärra wötmisst tuhha ja kuttseb naest abbi
lähhe peätt ärra teine nüs metsast sai e
nahkse saab peäst ärra wötma ning nahkse
käste wiia nüs temma nuudo seisab, agga nüüd
kaskame perremehhest ja rebbasest rääkima
kuidas nende lagge edasi lähhet kas perremees
oppetas et karro käinde wahhelt peäpes kas
rebbane perremehe käest on nüdägi saanud wöi m
te ei ühti waid jäi ikka ilma palgalt tullamisse
jänes agga aeg tarris ni kaugele et jubba öölle
pole aasta nüüda läks wötles se samma mees käsk
kalla sanda minna et suure tee aiaks kallo saan
agga temmal olli ka öe külmiuna kalla saak
olli se kord wägga hea sai kohhi ennem keenna
te ja panni koiapole tullema ühtes metsa lane
ses jukstub koggemattes ähhi surnud rebbase maa
nägemia waatab ümber rinki läbbi ja katsob ehk

peab wahhest kawwalusst sest ei ta enne rebbase
kogud jubba näinud ee lähkab jutlagu pari kandi
ülle selgi agga ei kippeta ennast kuskki peebt
mees wöttab kätte ja panneb ennma kalla kotti
ning ise ütleb se on sinnol äige hea küll sinni
kui minna kaie saani kul süs sinna kahka keerne
rebbane peel naerul kottis olleva wastamud agga
piddas se kinni sest et perremehhel pehs te koa
minna olli wanna hea ehhe olli ees laskis tassa
peält kaiw nimaks tullek tak ehe unne temma
le silmi jäeb magganna vattak mis rebbasel näig
ga hakkab kotti püsst tassa katki kisgoma nen
da et isse arwas panrajatti tahhi maklewad wiimb
kotti kalladest ennem tükjaks ja kargab ise lagga
ka wälja ning naerab peälagi nüüd on minna pehs
palo kahke wärwa makset mis sinna maalle tahha
sid kui karro jahhi peäl olleme mees ei tea mööda
waid maggab rahhe sees et warras pidsi kalla kot
te allenna nenda laks temma peel koormad kallo
rebbase kätte müdaas temma olega metsa tallo
ja müdi laesse sisse matlis talweks paigalt et küll
qual aial ka wöttu on kui perremees ülles ärwas
wahab ennma koormad läbbi rahhunb kangest anna
pelle-kallo pelle rebbast mötlemisst ärna ilma
hiab tahe täit kurja wata kui kahhual rebbane
ka on minne wese kurja tegginä kui peaks ilmal
weel ni suggust tükki jubtanna küll minna temma
tükka raiun kui maast ärra wöttane ennego la pag-
gane — Hunt ja rebbane jubtawad ka kord kokkusyna
mai ning teine leisega jutte peäle käsist rebbane kandi
käest kas ollid ka kalla piio kimpa jubtand et tal
ee ka wötta on kui südda wessine et kinnitasst saab
hunt pelle mitte nüdägi kast mid saab pudu ei sa
selgipärrast peab ikka ilma ollema rebbane kust neid
müüdo saab kui mezzi järse läbbet kui süs saab pidas

hunt mieda modi jäe all neid kätte saab rebbane
küllab minna öppeni kui tahhad ieste püda minna
püüdsin jeddamöt kus wanna ängi nux olli jannine
äuna jeste ja kaesine jenemi olla kui tuntsin et
kaste naskus laks wadrasin nenda pari korrd jüs
illi kalla minnal kullalt. et kui jubba möda ea
ja talue kätte saab ilma murreta hunt jüs tähe
seltsis püüdma rebbane minn mille tullen kus
kui se aeg kätte tullel et merri wenna jär kei
rebbas peäle tallawad et tähhi saab kui ka kea
ön jubbab ollema hakkab külmaks minnema hu
hunt tullel rebbase jure nin kiesima kus wäi
mind jubba nenele minna rebbane kas inimesse on
merre peäl jubba näkha et meie wöime merrele m
na hunt pelle mitte tükkati on weel sulla kesk
kasendab rebbane enne pelle pelle peale mitteltagi
kui ehmimesse peäl käiwad kabbestega ja jal
la ning kalla püüdjad ka platsis jüs wöime m
e minna ka kalsema kaeon saada eks mitte nii
jättis hunt minnaks nädalaks selle murre jälle
kui rebbane mulle anne saadab kui ta arwab me
n aitawad rebbane watas pelle peäle mitlat ka
püüri weiga kangem ollemne et mat merri wäe
mis hundi kalla kerrima peäle tahhel et ei ja ka
ja sis se selle wöe ämmisega ühhe hom mine wärk
olli wägga kange külm et uia teidad naksesse tah
hel rebbane omma wanna saba jure ja külge k
tahhad nüüd merrele minna ilm on wäga hea
se olli hundi mele päraast nis muud kui tahme ja pa
kus sind ka seltsi tulla rebbane ja jah mixs m
te tullen kül ilma merrisematta sest et mei pe
tud ühhel ammeti wennad ollame minna tahhan sul
le näita kuidas sabbaga ehk änagas kallad wäl
ja peawäe tullenin mixpärast kis peali kalla
ga wannatama eks neid ja merrest küllalt ans m

sel waiakad. Nüüd saawad püe platsi ja hakka
wad sabba merrese seädma agga koide aeg olli kus
ikka külm wäeg tiesawam wet karretama peab olle
ma nenda panni rebbane hundi sabba merrese ja
käskis teeta heasti waggasi olla et mitte ei pea kis
pema et kallad saawad otsa hakkada hunt peab
hea tähhi aega kül waggasi rebbane patsersit ümber
kaudo päik et külmaw päraast ei wei waggasi olla
tullel hundi jure küsib kus on jubba raskust ka
tunda hunt minna watsusin kord olli wahhi ka pol
le jures üht kasp aggaw heasti waggasi olla et
se mitte ei kippeta nüd koide nats hakkab alles
tarnima kui se ✗ tähhel agga olla hunt kui wäga
ga raskes tähhel ma nennad wälja winnad ned
dani kül abbi saab kui agga peaks nenda ollema
minna tähhen teen küllast mehhi abbi kül jüs
kiesime wälja selle halla paatse misinna nenad
katse kas on wargem kui enne hunt katsel ise ütlel
on jubba nenda et mina se jeud peab üksi ei tahha
hakkata kui sinna nenda hea ollel et abbi toad
jüs minne peäle rebbasel hea meel kül tee en
nem aenna anne jättad kui ma abbi meestega täh
hen rebbane jõuab küllast alli pallema tähhel
esimesse perrse sealt spelle saada emmasse üksi
kedde tähhel tiesele se samma tiis jälle ka käe
abbi selle ilmaasi saada rebbane tullel wälja ja
peab nou pea ma pole peab west minnema et
abbi saan omma sõba peästa tähhel kolmanta
se perrse. sealt saab pari mehhi emmale al
tiks hat hunt näel emalt mehhi tullawad tiesel
tiewas selgas kõne nopsust maast ärewisi ja hundi
sõda wärrsel jues ei tea nis tullel tehha selga

ei polle ka mitte was wot wad ello wai mitte tähe
malla on kül rohkast abi mehhed kaasil toiwas sel
gas keer peidat ellasi minna maas nopjal kiriwiis
mir kunde pidame kerrema teggi seda kartis tõm
tas esimesse korra ei and tulnut waid laks tagga
si selliti mõda et pea plaksus wasta jäed se paa
ni wael ennam pidame pellema kui siis panni wai
gest jenst nenda et pidi tullema and jäi pa
ti kui toiwas ja ise panni jalgedelt jure et ni
ja saat tagajalle esst esmast pestis rehhane mae
rab peälegi nüüd on sinne kalla saax käe ello rah
hol selliga et and õngelasse märgiks jäi.

Aken pellis rehhane messt jai hunti ja ja ka
rel mellis ka ello agga rohkast wigga pelle elwas
si nüüdsegi elnud paie aiast terwelt pois pääs
nii minne pelle tedia mis kaasid temma on ni
kui kas linnest püab ja wahhit millal se paras
aig sinna sellis on.

Mees ja karre kuulsadas
Ehhitsad naesi maad
Nõsst saat waaraft kõe wiisi
Enne ei wael jõudsad tulla
Enne sad kohhe kaggasse
Liiwa ei wael sõe wäärga
Kõdumehh. Jaanual aasal mängs
Simpsis kui nargad sõitsa
Pärremees sõs waranohst
Ennalt pöllad maesid aiva
Mõisa kohhe mehhe weel
Sõsst et nende kaupa sendas
Küll need aidas ehhitasid
Pärremees ello ja sinne mäed.

Agga mõtlemi kui talwe tulle
Mõisa kõik tõine poiss
Kõrtil maesis mägge wahhel
Ker pääl mäetsik pea siis
Siis kael tullel waste sellis
Kärre, waanu tullas mees
Kärsitsi ennast mis ja kõi
Perremees sõs ikkast wilja
Mis meil mehhe kaupa
Kaare mul ei pelle sia
Mued kui jõbud aeg kus
Tõesti kaerad tõine nenda
Ja sad pääs ja minna ello
Perremees sis ello tark
Lõigi kõik wilja sõnad.

10 Ennemuistsine wanna rahwa tõega ilmade
ello aiga tundmisest ja teadmisest —
Wõed J. Rohke a. Laiuse.

Nüüdne inimesele ellamine kulutab, et wanna rahwas
on kõlbd olnud, et polle onnema ello mitte nane'a jõud
nud watata kui nüüd. Et on ennust paremad pille kohhad
aiga wahhetanud, ja kiwwi ka jõe pelle ossamalle jäälle
wõtnud. Agga meie aegne rahwas pruuga ennem töid ja
waewa waenas. Rahwa kohta. Kül siis näete et wana
na rahwas on palju ennem töid ja waewa wainud kui mei
e. Jest nennmad on meile pöllud kõlgodo ello kaewamise
ja kiwwi aiaks wäddamise ja tõmmi. Kui praale meie ello
me kõlbamad ja tõisamoodi kiwwi kõstmatta. Ist wan
na rahwas ei pelli mitte ennem waewa praale waatnud agga pida
rongaks pidamist, waid ikka ennuga ikka eidast, teinud
ja jarrel tullewa pulwerile. Kaase nõudnud. Sõst nawe wal
panne'ad ni pagjast, tead ja waewa saakeks jannewad ja
ellewad. Nüüdse meie kiwwi räästamul ehk einama laastamel
ellem sanna on ikka se tullel, pääga kõhhele tõsse
le, mis minne tõist waewast siis kaase siis on, parem ka
jääda. Agga wanna rahwas ei pelle, ilmas pelle praale
waatnud, waid ikka sure hele ja nennega, kui pöle
kiwwidest ja kändudest laastanud kaarel kündnud nõng
pelle teinud, ikka ja jarrel tullewa pugjale pas laste
laatele pääawaaks, mitte pelle praale, et ohhe aiga wiisi
Kenda on nimmad, kui tulla kaupa kaeksi jannewad ja nae
jahaad kiwwidest lukjaks raiusnud, et ja loomadel ellen
rohkem siiwast saada. Nüüdse meie ennad ise wael näeme
wanna rahwa töist, mis jarrele jaiad, nendest mõne ossa wan
nemalleht, kes enne meie wannemalle wannemaid on ellamad.
Sõõsi on meie rummalus ja ülleannetus ülleminne. Nüüdse meie
wanna rahwa kõhhes räkime, waid peaksime neile kuhhest jõe
ni paremine, selle ossamalle mis meie nüüd tõgga näame ja wan
nanud. Agga kõik on kaddunud palgast agga se et nennemad
on kõlbd olnud õhe küttel mennü mees ei tee kirja tarwitse.
ga on kaugemalt pruudnud kui wanna rahwas agga mis nüüdse
tarkus näitide wälgjat waldawasse jures.

Wanna rahwa laul ja meie oegne Laulatamine

Eenemuiste meie maal
ollid rahwas hoolega
waddasid ja kaewasid
kiiwisi jopilla jeest
nenda olnud nemat jäis
ikka jäärgest enamat kõrd
Egga noormad arga wõtsid
Pikka päewal käisid kõrtsis
Kallis aamas ennasses
Jälle laksis pilla peale
Omma wanna järge peal
Waatsid ikka ilusid ninad
Kuosib mõnni mis tal käes
Et ta kaewab kiwerest
Raud lasu ja tahtlid ees
Tõlkis [illegible]

Mi sõga ka kaewas peal
Aeka pelõne kiiwi all
Raud kang ja pea waag
Piddid selgis ollema
Aing ka kärjad ello peal
Kiiwid pead i nende peal
Tõstab ka aea ära
Sõlt ka illus aea peale
Mõtsa praego jesõsab seal
Mesa wilgat pollo ees
Keik on wanna rahwa tehtud
Nüüd je meilest ärra nähtud
Õrge laiksa wanna rahwast
Nemmad laggid täid ka wahwast
Sest meie esi wannemad
Kaed ollid kõpis kolaxed

Wanna rahwas pulma pidi
Ei näid jalka ühja saanud
kaxkatisest ellen naa
Nende pannamd selleje
Kuida enne wannast sõdas
Aing ka meilest ärra nähtud
Nii on saare rahwa seas
Palmad pitsi wanga easi
Wiis meie laulis kiis nii laudu
Salad wanna rahwast andis
Ei nüüd andud ees nemad saanud
Palmalisjõe ärra tehtsid
Pölle tehta ennem nuusi
Pesta ello kellaga
Mis on pulmas tähtsus tõlgi
Sinemehest ello valitud

Teewad wallas jaial jõudud
Ellet pulmalisest jooma
Kuida wanna rahwas jõõnud
Mie aial ka jaal tehtid
Nenda sanna selle pärge
Mis on elnud wannast aegu
Nii ütsi wannemad
Ellasse je wanna ko ko
Mis on selle uuskiisi meele
Nõnd nuusle wannast jälle
Mis ma praegul mõtelen
Wähe meles seisab ka
Nüüd ma margin üllese
Ennemuistse lemmatest
Ja ka nende leggesist
Mis rahwa seas leitud
Sullas laulus rõõma saame

Lõppu sanna

Selle sanna tiiks sõõse sanne weel neist juttelest
Mis ma ellen juttelend kui iht wäeraft asja selle ag
se rahwale ja weel tulleva pilwele malestuseks kuida a
muiste wanna rahwas on ellanud ja mis nemmad on teinud enne
olnast see maale mis mae ellen illus kanjolend eg pelli mul
le iks tahl egga sanna pole wallet waid meidase sanna
kuida nemmad on ellanud kiiwisi kaewa mul aeda teinud ees
sal teinid leiba saamad leppsed kaewalomad ennaenggamuisk
mäenud ja tahtsid pannumul mõnnemmad tähtsusmad jäe kei
ki ei seggesi asje teinud agga mued mellagi nii tullewa pol
wi ei seggesi asje teinud agga mued mellagi nii tullewa pol
wele iks kaesa nõudmud lõpse laste ust murretsenud ei el
mas ennem waewa peale enatnud wõrega teinud mis olle juh
tunud. Woime nüüs öelda et nemmad on teest ikka kolakus nab
was olnud, panneme ennast wanna rahwa kõrwa kas peaks nõu
ki meie seas ellema nes wanna nahkuli on pakkud mis kolan
et wist pollo kedagi kuid seda on ennemuiu kaudla ei

palla wenda Linnu käid selle asja ja kaas tedawa mis minul
kui wennal on tehtie olnud parremale ja kahte tahja was.
te wahetamad ja wenda keik asjad selle ärakäi mehe päralt
palgast ja mitsmuine on willetu asse Minul pallon min
na weel mitte selda andaks anda kaiki neid asjatajas
mis teie saate leidma laggedes wennes waatas on ja wen
pelele sämu ja Linnu tähe teie asemele saadud -
ehk kapis seggamis et ei ja pelegi ka laggeda selda
kaik pallon minuma ja nandada et asje kerda saa
wenimas tähhetu kui sinn kirjas seisab mis minnu
kui üks poiss juttu mees ellen omma ast näi
mesest kirjutamad sest et mitte palle mitte wen
da selda waime juttustamisega antud kui teisele
wenda kui waimu igga ühhele selle jäggab selda
ei tohhi meie mitte ju päraft ütlema waid Lin
numa ja nõumsad ellomas mis Jumal waime mee
le jäggab ja meie ja tähe kägib selda annet ei
woi üksi ennesele omma waie tähe witta muud kui
Jälwe tähe sest selda antud kes neksas palwawad

Kuidas kanna targem minnast
ehk ka omma targem tulest
Wõentamaks wanna jut
Jälle aitab Linna mees
Te peal keige hälde sest
Kaentamaks tullab otte
wannad ammenaggemisest
Ja ka wende sellestajast
Mis ma selgest ütles panemad
Kõikile kes selda tahtwad
Meiwad kuida selgest selda
Mis sul õest tulnud ette
Seletamadamaks pulma pidet
Hakkatagest otten ma
Lõpetanud nendas ka
Kuida kui ja pulma aia
Mis seal tehtud ja seal wiid

Agga kui Pruut pealtse pulma tagast ühte aastad
minnema aix saadikud on gälle wahhe kuulsi seal
pares ammad pere mees käske omma pulmalisti.
le et weerad saadikud ei pea nüdlagi saama ärra
ria et nemmad kui ka tõtsiwad keige ennem jun
di wenne ärra Agga pruut ehk noorik pead nendes
asjonal tolema; wi nemmad ärra tahtwa, siis te
wad weel igga aiga saalle käet ja jätwad jum
malaga. Sinna keige wimaks tewad ja nemad lagga
lasse salle käet ja jätwad jiemmalaga. Selle pä
le hakkab noorik kangesti nutma ning ei saa
ni palje et kannatt jma karma ammaks weeli
kes ja mmalaga jätwad. Nüüd tõstwad nemmad
pulma maale jälle laule ning ja ütlewad nenda pruudi wennale mad nimmad kandma et ne
mitte naisja ei pea mitte nutma.

7 Pruudi wenne kus ellad weik
Tulle kerd saa laggesi
Kelas mitma st pruuti sinna
Mis ja kerd ka tehha saal
Olle kindlat kerd ka weel
Pruut sõb mutlab kambris
Pakkel paale laggasi
Käesõb kibla kättä anda
Et ta saaks ja nutmata
Saadikud ka wäsitsi sinna
Selle pealt selab wene
Mehe kambris üksi pool
Aiva mutte sinna saal
Ennust ennust ei ja teas
Wägja wennus tõsta saa

Jällab Jummalaga meie
Jõs tii pulmast ärra läime
Tulle tubba ma jäeu ka
Jenne se õhtjõ-ellama
Jenna öjeks läie palwa
Kõwaneska nenda ja meie
Kas jüst pulmast keelluft saab
Et ja wõinß jo nõmms olla
Omma rahwa seltsis kenra
Hk Hemme hommiko jo wanna
Jahne meie ka jüs ärra

Wiinane pulma pääw

Nüüd on pulmad õhja-jäänus. Suur pulma pidu on
peetud tullep ohta hakkab igga üks jubba murres
kui e peleminnemas mõnnes kohas kõllise kaewel
neljantamaks päwaks minnemisß, kui teiste nenda ja
wel järge jänud on et wõip ette panna pal
mabiletti. Siis pidawad eiste kämmest laatsi ja il
ma lust nüs wõip olla et kas keige pulma aial
polle ni juggaß olnud. Pärraß peäb hakkatuma
neljanda päew kas isma seltsis minnema pilma
pilkmisse aia sees on keik jubba kadenud ei mühi
kui pulmas illewaatjad jäwad omma peremega jä
ma wahhest on keik nenda ohja jänud ei polle ju
parranduß egga middagi saada waid peab isma
ilma ellawa ja jeab walleb kannatama nenda
nüs wõip olla kas peab wõimaks päwa kirjo kon
did aigeß jomar järge, nenda kui mõnnes kohhas on
et õlled ilma weetuaka walmis tahhatakse selle
tarbeks et ei jeab pahje illes minnemas jomaks
ja ennemuiste pidiha minnema: olgga ilma kem
te õlled teß jeab kangeß aigaks ja tullep sel
le ja pihhast wälja kas ühhe kiddewa kohhaga on.

Kuida wanna rahwas ilmad arra tundwad

On nendeß meenmed jannad järrele jänud, kuida wanna rahwas
ilma ette ärra tundwad. Se on nemde, kui noor ku paistab, pärs
ja wahhel otsad on, on loota et wägga kangeß ilmad tulle
mas on, selle ku sees, kas taiwa ehk kangeß külma tullemas.
Ja teiseke, on weel tähhele panemiseß wäärt aeß se ku jõe
wähhe külm, ja aia taiwas narsiß tullep meile kangeß külma.
Mis meenne ku wanne rahwa jutte järrele ollen tähhele pa
nemed, ja leidnud teie allewad. Siirki on ärmas rahwas ennem
kiiki taewa märkisi tähhele panemed. Kui meie aial ei tea
ß ß mitte middagiß. Et egga se mis kalender egga ennusta
ttle ättleb on meie aeß rahwa wõio.

On ku nendeß meenmed jannad
Meile jänud järrele
Kuida wanna rahwas ilma
Ette ärra tundwad ß ß
Mitmed asjad mis nad jubba
Omma wanne matte kaeß
Arra kaudnud wannaß aia ß
Ning ku nende järrele
Ilma jannuß tähhele
Mitmed märkid meile ette
Jubba jääb tunnistawad
Et on kanged ilma ka
Meile jubba tullemas
Noor ka naitab kihhalõis
Ning on elsad terrawad
Kas ta lähhel kangeks külmaks
Ehk tuesku wägga rängaß
Lõdda nemmad selgaß mitte
Polle tuu nund ärra ette
Aigga se on töeß kiel
Et on ilma tulmud meil.

Ning kui on wähhe külm
Aia taiwas narsiß meil
Jälle wanna rahwas ütleb
Tullep kangeß külma ette
Mis naad enne tähhel panewad
Keik need margid selged olnud
Walleks mitte polle jänud
Mis ma ollen ärra näinud
Et need jüttod töed olnud
Luggiß kui nemmad nawad
Linne lõdda taewa peäl
Se on jälle meile tõdda
Mis juggaß ilma tullep meil
Ehk on lummi juggaw kül
Enne Jõulud Julla ilm
Mitte kõrd ma jõda näinud
Et se jalle tõeks läind
Mis aigeß rahwa jugga
Nagi wanna rahwaß ka
Kelle juggemise ka
Ellame jün Jaanemaal

Kolmas lak wannarahwa elowa
Taadmisest sui aial

Kuest, wanna rahwas, sui aial elma wahhetamist, ehk
mängo, ja wihma sadde ärra tunnud. Sedda tunnistawad
meile, kolm asja, esiteks on se, kui taiwas pilwes, ja päwa
paistmisest walge on, ütlewad nemmad, tulled meile wär-
gu, ja teiseks on jälle se, kui päike selgest tõusep, ja sel-
we lähheb ütlewad nemmad, Tänna on meil wihmas.
Agga rahwamatka ütlep wanna rahwas kui meil on kuiw-
aig ja waggad ilmad olnud, siis tuul kaske hommiko
tuleb hästi jälle hommiko tulep mält raske wihma
sadde. Kenda on wanna rahwas taiwa märkisid tähhe.
le pannud ja järrel tullewa suggole wannad nõuned
jätnud, nie meie weel, sis päwani ollame emma wan-
matte, kauft kuulnud ja olleme leidnud töe ollewad nio nii.
e ese wannemad on ütlenud. Agga meie aigne sugge ei woi
mitte ni sõsti asja mulle pioodo, waid ennistawad sedagi ärra
nuis kalender igga aasta elle ütleb.

Ehk meiddekorm kaik ja selle pealt naist
Et ilma se ehtne nuz rahwas ka tunnus
Kes wannadekz kawad ja nennendus ka
Jaz nuzz peal kaiwad kaik laznad ja wäet
Et se sawad ees olnud ka ees wannemad
Ja sui aial wärgo ei sis tunnewad
Kui taiwas lähk pilwes ja paistmisen walge
Siis ütlewad nemmad wet hommit on wihma
Ehk taillewad tuult ja kaingest ka mist
Kui hommiko päike tõusst ja tõusel must
Kõrg pilwe peal samblad sis on kõue ilmas
Mis selgest ma näimo et tocko ka laimi
Et wannade sõst ei walleko ja jääne

Wannad iamimese jutlud ja kõnnud
kuida selda saab walatud sel aastal kas õu-
nad ja marjad kasuwad woimitte.

Kuida selda saab tunda ehk mil aial ja mil-
lal ja mil päwatel, ja öisel. Selda saab wale-
tud kolm oiad aasta peale ei ole, sealt lauge öst
saab tähhele pannud kas on talwe ilm woi wagga
ja närri öse ni samma ka oie kui wagga woi mil-
le. Agga kui nerd kaks oid waggad olnud on ütlewad
nemmad. Same nähhe mis ilm kellune kunningas öse-
on kui selle öse taalne ilm, kasuwad meil aia pide
wiljad jälle sel aastal. Ja nii sel aial waggad el-
mad on siis suwad aspid ärtsid ärwe ja palle tulle-
mas mudagid, ning kui tuulsed ilmad siis pensjab taal
kuiwade jälle ärtsid ärra ja palle aia wiljo ühte-
gid saada. Kuida on wanna rahwal nago ärra isse ar-
valine ja waime warra ärtud suddamesse, mis selleng
aegse rahwal ei saalle ning ei tea sest ühtegid mis wan-
na rahwas on tunnund ja tähhele pannund—
ning kalenne meie weel nüd jutlusid mis nendest meile
kui ühhed preglid järrele jänud, et meie weel nendo
peale wõime waatta ja emmad tastele näita mis
meie ese wannematlest on järrele jänud kui ärra ar-
valine dose woi ärra jut mis meie enne palle tunnt-
nud kui sedda väikeseks, mis ka su tahhi wottad
kuladen. Kenda on wanna rahwas targemad olnud
kõiki teaduse wäggesid ärra elli tunnund ja tõsid
nud kui meie ehk nii nemmad kui pari kaupa ärra-
johtesid sõle ikka sest kõrge ennam nuulda ja saa jut-
tustamist kas aia wiljast ehk wiljast nuis wäl-
jal ning pöllal kasuwab on nemmad kõik ärra tun-
nund ehk. Mis meie aial hoipo taadmatta jääb.

Ja neid sammadel ööel sündinud nõmmad ka
kalla keelo tähhele kas on ka selle kõrpsaide kal-
la saki wärinille. kus tulè al tarwas kaldab
seal peab kallo sama. Kenda kui on pohja poo
Taewa kõlà ninne siis peab pohjatse mäe nare.
tade sees kalla samist küllalt allenia ja weel
sündinud nõmmad kuult kalmel ööl tähhele se
ois. Matsabe öe ja päiwa, jalle kus pole wasto ra
da pühhab on jälle nenda, et seal kallo saab
ehk kargab tuul siis polle mille oigeb merre
seädo on oe ehk kange we jooks nimme wäggu
kange ja kargab ühhel öel mitmes se kahta
mis wärga jädèa: sinatse wèab nenda et wõtmes
se aial kaks ja kolm jädèa päräsis on nenda
pari nehhega saab sisse wõetud siis ei polle kallo
Kenda sama päiwa ojse ja päwa on jälle se-
le waatmine mis tuul kallo pio merrese tenib
meie-laewaal on keik tubid head agga kaks mille
need on iõda ja maakaue tuul ei tem kaugele
saawe nandade sisse mille igga nuud nimmetame
meie mis tulee lenna ehk pohja pole kallo tenib
Lenna polle leniwad keske hammiku lenna tänc
tulèd ja pohja pole wesikar loet pohja tulèd
Igga Paaste maarjapäiwa tule waatmine tähhendab
sedèa mis keige ennaw källe annab seisab tuul ka-
nas saab selle külge seal kallo rahkem on tuul poh-
jas saab pohjatse pool rahkem kallo, agga mis tuul
pohjatse keige ennamukälle annab on jälle tähhele
panemise wäärt igga keige ennane annab loet tuul
kui puhhab kangest loeleft päwa ja jääb ehtaw ilme tas-
sasse ja peab nihe päiga seal on loetaw et sel öisel
kallo saab. Igga meie aial on on keik nõ suggused
tähhele panemised jalle jämu waid ikka se et ei saa-

loetma peame meie ikka ja keik ka ellawad siiw
saaremaal on meie wõsiwannemad illal pidanud H.
tähtsad ning meie ka siis kohtan

N. Enne olli kauna targem kui nunna agga
nüüd nunna targem kui kauna, nüs wanna
rahwa jut.—

Ennemuiste meie maal ollasid innimesed wannaks
ja kaulsid ka keik nüs teise sanna ei ükski tahtnud
teise wasto tehhisida ei peeg isa egga tüttar em-
ma wasto, keik olli kässe al kasiwatud agga nüüd on
kopis teine tugga et nunna on targem kui kauna
ja peeg targem kui kuk. ehk teisi pidi öelda et
tüttar õppetab emma ja peeg isast. Täisi sõel al nud
on emma tulart kolimad siis on ta ka targem agga
tahhan nunna sedda öelda, et mille nenda emma tal-
re sanna peab kaulma ja sinna minnema kas tüt-
tar käsib waid olgo ta kül targem siiski peab
tular emma sanna kuulma ja sinna minnema kui
tiisma käsib sis on ikka emma targem nui tut-
tar ja nenda samma ka isa targem kui peeg
et nemmad kül keelad on olge meie nüs sugg se
seisusse sees tahhab, igga ükspeab emma wanne,
malle sänna kuulma. Ja kui meie targemad olleme
Ja sedda tahhame et nemmad meie sanna peawad kuul-
ma kas se peaks siis se kõige parem tarkus ollema
waid meie emma rammalus ja tollus, kui sinna olled
kirja tarkasted pikka ehk källe sanne siis peab sa-
ka selle järrele ellama ja emma wannemid ma-
tama nüs käsk kasib sis on sulle ka au walmis tad
Ma ja kehte teiwa ja keli wannemalle ees kes sinne ülle
on walwama ja weel kis kuulge emma wannemalle.
on walwama, ja weel kis kuulge emma wannemalle.
Sanna, kui Saara kulis Abrami sanna sälis sis on
teile kõige parem au walmis tuq mille nenda et tüttar
targem kuiemma on kui ta minna ka minnes kohhas

Ellex kaulund nüs minno eest, anna abi, ase ello nähha
ja kuulda. Linda peab ollema ikka el kauna tar-
gem kui minnes kuida vanna rahwa seas on elnud
nüs meie wanna saare rahwa ellamisest ette wät-
tame kui iht, peglid kus sisse meie wõime watat.
Ja emma ello nenda senna keewa peame pasi-
ma agga nüüdse ja wanna rahwa wahhel on suur
wahhe olnud. Ja weel iht asja tõstan minna seie
kirwa, nenda kui addo abbene mees ello peale naad
anema istõmisega agga nüüd on hopis teisi pidelt
el halgsa pead uhte abbene est ütles tõnisma algo
kas tahhes kas kõrtsis ehk palmal nüs peab äbliga
watama et meor rahwas emma ello ei saa mõtlema
et ka nendele wanniatsse päwad tullemas on ja sa-
wad wannaks kui siis neres laiega nenda sammia te-
wad kas siis teil wannatsse päwad iggawad kül ei pol.
le ja tekse ni suggest halpimist mahha ja anstage wan-
na rahwast siis peab teie kas si hasti kaimas.

Enne maiste wannal aial
Ello kuulda iggal naial
Pida saare rahwa seas
Ellasid na ühhes kohhas
Kus se perre rahwa silts
Nendis ühte kohhe hulk
Teisest teida rahha wilja
Ellisigga ühhel ilja
Aid ka kennast tähhi siis
Kui naad teida pühhast teind
Hea meel ka ello neist
Se ka keikist tähhi käis
Kulis ka üks teise sanna
Kanna targem kui üks mõna
Ennemuistne wanna sanna
Sõlleta mulärra seida
Kas seja polle hähhi sanna

Kui ma teise piddi pära
El on mõnna targem kannast
Sellelttse sanna pärrast
Kuulge agga seddawärrast
Seie wannemalle pärrast
Ige ölge nende wasto
Sõida tullar enimma kaske
Kui sa ollet wähhe kolit
Mõts sa emma peas nolit
Ja ka tähhed preeliks pea
Manna tarkus sinno pea
El ja kasse emma minna
Lapse eest ka ikka sinna
Nüüd nee nored preelitsärad
Talle wannemalle pärad
Saluse järra hallitse pead
Kas on teie wannad isfal.—

Kas emma ennemuistne jut mis minnia wanna
rahwa käest weel kuulnud

Se on nenda, naene asjatab naest laggi ja mees
aitab meest, nes ja kuida meel se on sündi nad sel-
la ei tea kül mitte nimmetada. Agga maiste kui mees
wilja koormaga linna läks, jubtas temmal ta peäl
nista surma kes rattaste igge katki läks olli temma
kimpus, ei pennet eggal küllä kaasi liggidal el ollexa
sama läinud ehk perre rahwast pallenud kes teda ollexa
sest waiwast aitanud. Kelle peäle tulli üks mees metsast
wälja ning küsis, mis on sinnel wigga et ja ütnda
murres ta ehk sullas peäl ollet kästo ta mees eks sa
nä, mul on rattasti igge katki ei abbi anne kuskil-
sada. Kästo se kes metsast tulli mees aitab meest sa
läks selle metsa kust ta tulli: olli nättexe agga wai-
ane siis tuli temma igge selgas. Agga te mees ällen
kahha igga ningi suggest asja pelle mul, mis minna
selle selle est nawwan. Kästo wõras pelle tarwis
middagi, selle est, mees aitab meest. Siis ta mees
millal minna sind aitasin. Kästo wõras kui minna
Käsi wisil küllas tannawas jõsin, ja lapsed seara
minne peäle asitasid, ütlesid sinna laske se kas
olla mo teie temmast purretatte, temma lähhes
senna jälle kust ta pärratt on ehk kutsi mind on-
na lapsi pure wadderiks selle aitamisse est. käsid te
mees, minna ei tea, mis sinno nimmi on, ütlet wõras
kui sa tahhad minu kutsuda siis tulle metsa ja wel-
lesta kolme korda, ja ütle, Tulle metsast wälja sar-
rabe Hanto, ehk paiawitrix, siis minna wanto kahus
kui sinna willetad. Ja selle peäle tulli ta metsast
wälja ning küsis kas sul on jubba lapse olnud ja mis
sul on poeg wõi tüttar. Kästo te mees, poeg. Selle peäle
hakkas temma kanda rahha maksma ja wõttis teise
korra teist kaest teisest selle abbe teisest kulo rahha.
Ja pärrast rahha maksmist, hakkas metsa poole küsi-
ma kas sul weel waddertiks on. selle peäle kästo te.

mees mul on teisi kül need on pilk mees ja pühha jarvi.
Selle peale lagganeb, metsa pois ärra ja ähhib te mehhe
waste si ma wäi mitte tolla, sellepärrast el need kaks
ka teil on, nemmad on wägga kurjad minnagi kaesib
te mees mikse pärrast, kostab metsa pois kus se keik-
te mees mikse pärrast, kostab metsa pois kus se keik-
tõda on, agga minna wain sulle wähhe nende tõid sulle
nimmetada, et pilk mees ühhe korra on kurni kettaga
minno perse kondi katki lönudd mis pärrast minna
weel peal wiggane allen se on könemurris ta minne ja
teisens pühha jurri pöllelas ka minna palle naa peält
ärra se on wälja tõmmine mikse pärrast sinna need sen-
na kulsusid kas nemmad sulle hambas rahha maksawad
nendä kui minnna agga nüid pead sinnaw minna rahha kat-
te maksma. Selle peale hakkab te mees rahhas taskest
wõtma, ja ei leia muud kui lehhe, kalo rahha asemel ollid
sarrabo lehhed agga hobbe rahha asemel awa lehhed mis
temees temma elle nahha wiskas. Selle peale kaddes mat
ja pois ehk wanna seedan temma selmest ja sai temees
temmast lahti, kelda temma se wanna metsa poes sulle
peale kensas kut temehhe naene kädwa peal olli. Nüid wõib
temees omma jeljad ilma sellelta pildada.

Se ei nenda arwnas Rahwas
Jümalgi metsa poisi tiis
Nus ta käimul mis ta teinud
Se peal aitab kunna messt
Kui taal jubbus kaerma al
Wägga temma rattastel
Olli temma marres seal
Metsa poes siis talli sõna
Ja tõi igge ühhes tenna
Temees küsis temma käest
Mis sa tahhad selle eest
Selle minnel rahha siis
Egga se kerd mitõagi
Et ma tassen sulle sõda
Selle wastu kostis temma
Egga minnel polle ädda
Kui sa üks kerd jedud tued
Siis sulse minel ka wallerikn
Ja temees küsis temma käest
Sa olled nenda wõras must
Kuft tean ma sind kutsuda
Nüs on se ello mata ka
Ja metsa pois siis temmale
Se kostis wastu korraga
Et tulle metsa sinna siis
Ja willista mul korda kolme
Ehk kua walje hälega
Ja kasti wälja metsast sa
Se paie wiltrix Mantsaga
Me jedal tüe mõllemad

Je selle peale tulle ta
Se mehhe jure metsa ka
Ja küsis kes sul wallerikn
Nus palje kulsutud ja sõs
Siis kostis temees temmale
Nüd on se minnel mehhed seal
Ja es simesees kutsut sai
Ja pilk mees minne jeelewai
Ja pühha jurri sellega
Kes ühhes soltse mehhed ka
Siis kostis wõras temmale
Ei minna tulle jedele
Mikse pärrast sina kutsusid
Nüd kaks je omma jeselt
Nüd on se wägga kurjad mad
Nes wiggases minno sõnnes teind
Mis praegi minnia tunnen wel
Et ellen alles wiggane
Sa pühha jurri karri kül
Ja pilk mees wägga walle mul
Nes karni kettaga minne löönd
Et perse praegi wallelab
Nüüd hamba rahha maksa ja
Me kätte ilma wibmatta
Siis andis temees temmale
Ta laggend rahha kattesid
Need kuld ja ühhe raha taal
Se wanna saadanale seal
Ni kaddes tema silma est
Se kuuja karrat siidamest
Et ta wõis rahhas ellada
Ja armsal wisst pidjada
Je jedad jugge tagega
Nüüd ilma temma kuomatta

Unne näed.

Mis unnenäue tähhendawad ja mis suggesid nees on.
on kül ise ennesst teada, et unnenäue ikka ümnimes-
te sugge seas lexemas on, agga wanna rahwas on neid
ärra märkinud, ehk tähhele pannend mis üxxi tähhen-
tab. Nenda kui unnenäu ehk waimo wäddamisse on
maggades, näeb inimenne, saia sinad. Tähhendab wan-
na rahwas sedda et mele aigust tullemas on, selge mis
lähhi tähhab. Ja teisest on jälle se kui naad unnes
wina jeuad tullob mele aigust, ehk tälleseniist kuge
arjate peltst. Nenda kui wal mõnned ette jahtawad näed
unnes pilli, lõssi, tulleb tuult ja tormi selle järrele wan-
ti mis ka munna isse ellen. Tähhele panmine, ikka kord
se ello talwe näggiw munna unnes et sina kuhja sees
ello tulleze, ning suitses wägga rängast. Agga nüsea
kui minnna illestõu sinu, jäe one lakesine ello ones teise
ja kange külme nenda et keer omma maiast ei kippenud

Wenda et keik lemad ommas peesas ellid jae ei tal-
mad wäljä — kange külmas päiwaft nüs keik maa ſe
ſamädis. elge inimmesſed ehk kes tahhab / Wäe annes
kuntis on ~~kat~~ kesſilaſt kuulda, agga kui lemma wüst
ähhe lemma ärra, kas ſinno ommad ehk weerad tulled
kesſilaunu ſenna ſammaſe ka, kui minnenaus kant-
pahhantuft teggi. Wa ſälle on üsna teſt kui minnenäus
näet wörkudega ähhes ollewad tulle warsti kätte ſe
et ſaae wangis olla / kui näed ennaſt inimmeſt ſel-
le ſees ärra müllus ollewad tähhendab kalla ſaaki,
Wäe ſa ähhes ſeenes argaae iggi rätsi minnewad on
ſelle pirre mähhel ſurm liggi. Ehk pari rahwat ärra
tahtsemine teine teiſeſt ſenna tähhi. —
On minnes nähha, ah et tähha ſeeä kas tanda ehk ſee
tähha tullab ſelle jarrele warsti nende ligi lemade
ſeenes ſurma ehk ſaab ka wahheſt kundiſt ärra-
murtud mis inimmeſtel kahjo teggewaks on agga mis
ſenna ärra tehha, ſeſt nenda antakſe ka inimmeſ-
tele wahheſt hirma et meie peame ixxa ſelle peäle
mõtlema kes lemad oiat ja laſſeb liggiäe?
Ehk kui näed päiwa paiſtwad, eri laſt mees ſi laſſe,
ehk waaplaſt unnes tähhendab tulle kahjo. +
Monnes nunenäud mis minnus ellen ſeie illes
paarmanes, on keik kätte tulnud. Agga kuſt ſe
tullab, ehk mis meeſt nemmäd inimmeſtel liggi
ſeas lixemas on, ſe on nenda magga mõſte aiat
nätetakſe waime tähhi wahheſt nenda kui ellewa
inimmene iſewa üllal ellewad nenda ſelgeſt ag-
ga wahheſt jälle pirſut unnes tähhi mis wähhe
mele jääb ning wahheſt unneb ka tixxis ärra et-
ei jäe mele liggi, agga mipälje et ellid agga ui-
nes näinud ei tea mis ſe on ollnud. —
Mis wanad rahwa juttu järge ka minnewa ellewa
tähhele pannunud jae laidnud töe ellewad agga neiſt
on ka inimmi tähjaxe läinud.

Wanna rahwa unne näed
Mitmeſt asjaſt meile ello
Tunnis tawad ſeddä ſe ligi
Kui ſa ellid unnes näenud
Maggamiſe wedi peäl
Naitetakſe waimole
Mõne korra jaia ſeiwad
Ehk ka unnes wäna ſeiwad
Selle peäle tarsti tullab
Mele aiguſt ehk ſuut nunnet
Ennaſt perreſt ehk ka tullaſt
Minne korra linſab nüt
Tähja asja päwaſt ſeie
Wälletawad walli kalle
Mis ſe pärab tinte mehhe
Et on nide tulli kärra
Kullanahha ſeas warra
Ehk kui ellid unnes näinud
Pilbe tewad ruxexix jänni
Tähha ſeeatmine watamas
Ilma taste pääd ärra
Selle peäle tullab warsti
Wagga kange tullmiel tähele
Mis nuirrab katsi tarba nõudt
Mis ſa nüttid ſelle wasto
Kui kaut tullab te peäl astel
Ons taal ſuno ka nüddagi
Ehk taab tähjalt eeſt
Tähhentab ſe ~~xx~~ pilaſt
Tähtnix rutiva ſaawad waſt
Nenda ne ſe ~~xx~~ ſilane
Murdja kunoi waatatans
Kuſt ſe peigmees tähhi ſeas
Peäl on kunix warsti täine
Ehk kui ellid ühhes ſa
wõrsulega igga pä
Saad ſa warsti wangis olla

Tähja ſii eeſt panend ſeäle
Mis ei mille walleta jae
Tallel kätte meeletu
Mis wel jahtlab mõnnele
Wõdis unnenägge mõſes
Nüed ſa ärra müllitud
Tüni meeſt ſelle ſees
Mis ſe jälle tähhendab
Tedda mõa wõima
Tedda ma wõima
Illemiſes tanlega
Es on ſelle tullema
Rohked kalla ſaaki ka
Tullab jälle mõnnes kohhas
Monda ſuggaſt asja ello
Ei mul pelle walla kätte
Arja iggs katki nüüd
Ei ſiis ſeenes tähhendab
Terre rahwa tahtsemiſt.

Kui ſa unnes tähha ſeed
Tullab tema innetuft
Keigi ſugge ſellſi ſeewa
Nenda elnud temma ixxa
Kahjo leggeb keige ilma
Ehk ſel jahtlab monda rorda
Monni ſaggeſt agga nenda
Üks ſa jälle teat ſeeda
Keik need anne naggemiſes
Ilma rahwa leggemiſes
Wõhha näele tullemiſes
Rõõtemiſes tahtlemiſes
Kulla rahwa waidlemiſes
Ellen minna iſſes pannune
Mutſes laulas tarſelanud
Keige ilma kerwa ello
Mis mul ello meles mõttes.

Wanna rahwa pulmapüüdo?

Wannal ajal kui meie saaremaal pulmad saie petud
on kül rahwast jääl olnud, ma pihkde peale ei kutse-
tud. Kolme nerda saab käsk ehk kutse antud esimes-
se, sest ei siis kui mahha rahulamine esimesest
saab kirikus kulutud, teine kord jel ajal kui jäl-
le kulutakse, agga siis ruft kutsetakse ammab
se perrerahwas kutsejale arro näitte kas nemmad
tullewad wõi mitte. Agga kui tullewad siis on
warsti ade rietest muxne piddamine pulma-
te waste, ja ütlewad ka lastele tullewa pikka
pe tähme pulma mis lapsed sure murrega ota-
wad, ning wannemalle käest küssiwad millal
tallob pihhade et meie senna tähtsad. —

Laulatamine

Laulatusse pihhade hommikse geawad Peigmees
ja essik nenda warra reedentarra minnemas
et innimesti reedagi lixemas ei pea, ja sinna
kä ei näe. Agga mikse pärraft — just sepärraft et
kui nemmad ilgaks jäwad on ilma innimeste ees
suur naer et nemmad on maggama jänud nõud
on naad kulla siggatega seggamini mis õige
peigmehhe minnemisse ajg nüüd ennam on. Ag-
ga kes wanna abtikarra hanse, wisi tahhab ilma-
mele pärraft tehha ei seepsa ühhegi mele pär-
raft ja tuisku saab kirikus jälle seada watatud
kui laulatusse rahwas sissetullewad kas nem-
mad koik ühhe teise järgen on wai on nende wahhel
tulles tuk maad, igga ühhe wahhel jälle lagga naer
mist et tarwa ollid ühhed waesind prudid ka kirk
kus peiost ollid jubba sisse tulnud kut weel prudid
jändsid ja sisski tullid nemmad ni prossi et andis
ota millal ühhe ehk teise warjost püddid ära
tullinud et jälle nähha saaks kes need on ehk ruft

ni suggesse pärmalt on. kes sesuggune loel mees
kes see ka emmale wõtnud küllap sellel jäl
pulmad jo teleks käest läbi lewad nendast on wah-
tamist iggal poel, agga kelge ennam wõrdad nae-
sed kes sedda kergt ennam lobbawad nemmid kawa
on ka terwt läinud nende tagga lobbamisest.
ja wahtimisest kirikus et ei polle wegu jutlust
kulata ilma rahwast ühhel ei polle ni kennad nõed
kui teisel ikka leidwad wigga kaiketest inimestest
agga sedda ei tunne et ennast ka siidi on.

Kirikust kojulallemine

On jälle ilma inimestel watamist pretsse ühhed pol-
le ni ärrnast ehhitet kui teised ja tuistel on jälle sai-
ad hobbese mis ei suda kangest karkota kui teised
kerestel on ikka wigga ei ilma mele parraft ei sa
tahha ehk le mis tahhes. Agga prudi kõik peab ikka
muunema kui Peigmees ei ja Ämm need otawad ja wan-
te wõtmas need on kui sinnia jõudsad tullewad kohhe wan-
te kas esik rallalt ehk re peält mahha tahtes prudi
tesse ja emma ke lewe kerda illes tuistab ning ke se il-
leb seal jures kurra sius kaotakse sesse minnes ja tan-
a tahha mahha istida kerge rides ja saab nallaks
leetse selle peale. Leab perre esse wina pudelsi ära
ja annab igga ühhele k taks wina ja ütleb seal
jures neer paar sõge terwist ja armastage teine teist
selle peale sannid perre emma ükse ära wõtma ja
esse kaunab teiste tuna peale et kirikutaksed sina sa-
wad ja sinna peale taob perre esse kaa nega ühhe ja
ütleb nüüd lapsed sinna kõik marsse ön nimetse hakka
me pulma piddama mis waste sinna ja mõnna ollema
wälmistamad ei nää peale mand kui kui ollame ärämsad
kõik kui mal teretis ja ea mul on kõige paarem nenda kui
salomengi emma au sees ollet et parrem on happesi knapi
sest kui laulega sina ehi nimme kargas wihkaga. Leest kes
hea melega pulma pidde akkab kõppwae ka tännega.

Pulmalisto kokko tallemunmes

Millal pulmalisso kokko tallemas se on nemda kuidas
seab kattsolud agga enna mistes ikkes sies kui laulatamen
ma ellemas pulmalisto hakkavad pulmas pidod pidama
mas tallemad wõerad ka pulmas agga ühtte kui jubba
pennime on et keik ennemmes se seisma ehk maggamas jä
wad nemda kui wanna rahwas seas se pennik on nellja
wõetud mis mas pean ühtlemas nemda kui ellekes kahhi pä
ra valges seeda tud saia ellewa kui pulma rahwas
penna jouluwa agga pulma kot peab igga ühhel ka
kõsso ellema eus kokko saawad pandud kuida ennemmes
si perrest kaks saia ja ruggist ni sammas palja
tikka wärawed kalla ehk kui palle seeda saada ses
ennemiste tikka mis es polle selane mis pulma lemde
juppi siesse saab pandud kui sinna tähhtsad sies on pul
mas ülleualjad neid waste wõtmas ja teisse kes tulle
wad nemde kohhes ei saa ärra wõtmas sies antakse ig
ga ühhele klaas wina enne kui nemed arra eitawad nink
tubba lähwad agga mennes rohkes on se mees et enne
sies ei sa antud kui keik senna jõewad tulla se
lähhel inkes tannis nemda kui ennemiste üks kord näs
Perremees kes ahmusses ellas sai ka pulmas kattsolud
agga temma nälgas iese ennast ja ka nemd kes pealt
perrest ellid kattsolud pulmas weale kolm paewa nemda ar
ra ellas ilma sömata ja mõtles nemda kui ma sanne
tähhen sies minna tahhan saal sies jäe jäe nemda et
kas wõtte ehk jätte ennemiste minde kattsolud on mis pärrast
ma siama teile muido waidan last minna siam kõh
te pulmade jänra agga pulma mennes te peal nägge tem
ma te ärra ellejäid masinad wannawad mis pulmatale lu
ne teggi witte temma kätte läks ja sai neid ärra hin
ne tõttawis seks ja pealagi sidduma ennistes agga sömata
ennemenna sõi masinattega ennes se walle et pibbi pul
ma päewad ka ilma sömata ärra ellama walle ja wanna

keik nemd jäewad wannatama ennem ahmusse tulle agga sel
sed temma pruutst pohle mitte wardawad nemd nemd waid pulma
lasta pidamad Nemg wõtte tuttawa tagamal se wanem
walle ärra kaskmad seal se mees et tahhab temda mel ma
sanis sõi sies ei ta wälgu tagamal pohle wõi mad temm
pel ellas daid ellekes ennem pohle tulnud nemd
nimel agga saand kõrd preed sies sais tennes ennemba
tahhmisse järge ennem teile mis ta nõdamas ei saa
nenda et wõsse lewale pelma jäi ellekel ennem
palje jõnu et ligge leisse teibas ühhe sõnaga enna
kallonud on ja peabgi ütlema et ennem ilma tees nu
rolme päewa peale ei lähe jäi nenda pahje ellekemad
jest eidmisest nõnda et ta ei pite walle pannast
nälga maskatte sõnes laibi tahe anti kattsoks tunda
mis temma iese ennem ülle arre tahhmisega ennes sele
on saatnud Ehk et meie mitte ennem nõnda ei ennast
pulma waste ei wälga nõi ennem rahwas sies nenda
on tennes ja weel pelega walle ennesele saab nõnda
waid peame ennem kõda sõma sies nälga ära wastata
ma et meie mitte ei wälgatse wõera teise rahwale ei
tahhi

1) Wanna rahwa pulma pidde
On näid peale hakkamas
Sinne keik pulmelisto koggo
Senna pullas tallemas
Ei saad kõige ellemes
Muist ka teel ja mineinemas
Pulma kellis wahnis seal
Hästi koiwad ühhad peal
Mis ma wanna rahwa kaest
Ollen kuulnud wiigga wäst
Nüüd on nimisto pulmad pidud
Kuiewas nuist ka ärra nähhtud
Mitmel nõudmine ennesele seegga
Kõnnis ennast wälgab kedra

Mis on hul mul ennemiste
Nüü te pulma nord läks ka
Se peal tarwis nälja häda
Mõdanes maskra sai ärra
Wälletamma pannis teise
Et ta wõis nord pulme kaewad
Ellas sömata oh äddja
Nüüd te rahhetsen ka seeda
Mis on tehhud tehtud gääb
Wälle pärenemes nõnd häad
Ei ta ennis tahhe saa
Nüü te pulmalt ärra läeb
Siis te rahhetsen tahhe peal
Nüü te sõnne maskra

Wanne te sõnnida rahwa jonduad nus ta maskra ärra läb sies
rannetta seal sammas rohkes ärra waddi.

Palmalisſed on jubba kuik kokko talnud ſiwad ja
jowad, nis palma ilmwaatja meile ette loob ning
pannowad ſedda jamma ſeinas jure antse arwi hom
mecelt ka allados. Agga prudi peolisſt palmalistel
ei pruuke ole ei polle maggamisſt mitte ſuggo wa
puawad wahhi kardas altati ollema, nenda kui ſea
aial ſoldadid et wiras mitte kaskitt ei pea ſis
ſanud. Palmas on ſe ſamuma luggo et peio ſe
ſed palmalisſed on nago marejad nelle ühle ſiwad
wahti piddama, et nemmad ſisſe ei pea nahja
ſama. Siis kui peio peolisſed eha ſarwannema naddala
prudi pole palma kaskad ſisſe tikkuma on nem
mad kui karjad koiad wastos waidlemas ja pinawad
kangesſt paſi peale, kui ſarwannemal paſiſi a polle
nenda polle teta ni pea et ſisſe ſuad kas eha kühm
külma ilmaga ärra kui Palma ülle waatja meid
kela ja laſſeb wiras ſisſe agga weel on kimm
piddajaid. Selle peale tullewad wanemad naeſid kes ſ
tarbeks ſeina kaggo tud on enama lauka kiſa ja a
le ſarwannema silma alla nago peale tullijad kuk
Siis lauwad nenda:

2) Näed ſa ſeidad selga kando
Kiad perre uksi kando
Kiiksi pole teppid ſisſ
Nago pahlus ſiggo isſe
Allid ſa nüüd jennaks jäänd
Minne teiſe perrise ſeal
Eſsik ſeina tagi nimma
Seiad nemas naide ſeal
Kül nael waste wõlwad ſind
Et ſaap külma ilmaga sind
Seal ei nael mitmed ſuggo

Siis ei pea külmaſt kuggo
Sulma meie ſeal on ſee
Pärraſt lennema jurdes tee
Seal ſind aufaſt waste wõlg
Seja ollet ſulle antſe
Mis ſa naide eſtid ſiis
Mul on emmal rahwaſt
Nis kuik ſina ſina kahtlewad
Seda kolm kui ärra kahkwa
Se on ussinenne laaliwalla
Laul nis need wanemad pidu
naeſid Sewannemalle laul
wad prudi pool kui uksi w
ſiswad

Armas ammuti Kud!

Minna ollen Teie armſa Kirja kätte ſaa
ja ennaſt ſelle üle römustanud, et minul
nüüd ollet emma kulſa ammuti ta Teilmaks
mele sulletanud, mis usſt Teie tänuwa
Minno Kirsi ei ſa Teid wisst mille römu
lemas, ſelle et mul ühhegi Teie Kirjutmiste
pale Teie mele jaanalisſt waatluſt ei wõi
anda, et ſelda kül hõbe ſowikſin.
Teiſel ſandri Koli asjuſt polle meie jaan
jaan egga oksa, kui ſeda nou kaani palla
wald Kellegile ollen ülewlanud, kes ollem ni
palju külma wel kaela ſanud et isſegi ärra
jahtuſin. Mul abilikomete meie juures illi
wõlla näitab iesna kiderwa aſſi ollewad; agga
ſugga pärraſt rahha korjata, ſeda ehk
wõiks emmeti. Sellepärraſt ſowikſin kül
üüne kaſſeki ſeda remaklud emmeſele,
mis naga tahhaſid.
3. Koolmuſſoritle kes Kõmmine kes ja enge ni
liga kange kelo al, kui ſeda arwatakſe? Kool
muſſorite kehwa ello kõwe ja raske ikke on wisst
ſe küige ſuurem taxeerimine, ſelle meile wenitel polle
ja ſeda aegaſi et kõwa Kõnſpimes ollet aea ſuſ,
mis meie tüüſſe tõeſt ülle jäeb, ei jõua, mis mand

Alle wölle, kui, et keegi rikmes wiisimall kiunis
tambame, et seedmimmes jidgemalt liguses,
ja se läbbi woiks sinna koodi aswendada. Teine
selle sarnane lakkistus on minus aswales se:
et Koolmeistrite hulk ni mitmes kihlkonnast
on. Minni aswab enamst palja targe
maks, kui keegi kiik kokku, monni peab
enamst rikkamaks kui keegi, monni aswab
enamst ülle arwa waeseks, monni enamst
koggunu sarsa ollawa, kellel Esiplastega
suggugi leggemist ei olle, egga sawi koggun
nendega ühhesse ümbrisse jaab. Minna
arwan, kui öppetajatte pohhi sarnis koolmeist
kohe köimist saatad ja kistus — mitte sar
nastes mõtlemisses kolli kaela, kui konwentsi
wiisile kalleside. — Mis Teie sest arwate?
3) Pähkel ei polle mul mitte müia, egga ei tea
ma sinna kellegi teisel ka olleva, sest et sinn
rahwas peri aastta esist minnul ja tahtel ka tarn
bad wimse ühtteni kärwasid. Agga ma sõidatsin
Teile teie jahtelend le pääl 25 Kalendrid müia,
agga ma ei tohhi ilma teie loata sedas
ehk ollete kõnkmeistri käest jubba sanna, kui
wel ei olle, siis labbage sanna sedas!
Wagga palgo terwist Teile ja tõe armsa ümarste
sõbrade ollen Teie armuliga ammuli wend

21 Nl. 72, Kello 6 hommik

Mõni tähendus mis wana rahwas
lindutest tähele panud.
1. Kui Karo lind (Rägo) maiale jurest
laulab, tiab inimesle ehk
loomade kahju.
2. Kui Kiisk (ronk) talwe aial laulas loama
peale tähele, teab sula.
Mõnid wanad inimesed nimetasse tiisa „Walge
linnu" se nimi peab taale sest olema
tulnus, et ta esialgu alle wälgeres lossas
aga pärast kui naadalle wandama hakan
on nende sulest aega mööda mustaks läinud.
Sest Kägi tutase laul on ju na wande
mise moodi.
3. Kui Warblased sellsis kiisawad hakab tiis
päiwa wihma sattama.
4. Kui Päästlased inimesse ehk loomade
esst läbi lendwad, mestele loadus rombel
toitu otsides, tiis sora tiisa külge teab
wihma.
5 Kui Küttsakad (harakad) maasse jaas käiwad
teab sarskepeale käiwa.
(Seitsi wanasti kui teerisse sigeli.)

6. Kui Linnaline wäljale / kuvade näha on, siis on nire jäe lagund.
7. Kui Pikkane talve ajal oma taha klaasi kilge talub käputama hakkab külmast.
8. Kui Pikad kõhnad - ennale tavalt ellpiwad on laanu aeg.
9. Kui Kanad tahtlewad, tiwadega sagedasti kakad kiusama. Siing kui sulgi nakkiwad ilmet külmast.
10. Kui Kuus ühe jala peal seisab - ähvet külmast.
11. Kui Kuu kämla läpilabb tullab ja one wärwi kui kama siis emane.
12. Kui Ahned ehk Hommikupoolt, Lagedamast ähvet warsti walgeks.
13. Kui T. Red Kuvade ees kõrutlewad tullawa head ilmad.
14. Kui Kanepi talve ajal ühte palawa landwad tullab tuisk päewal tuult ja sadu.
15. Kui inimene kadund wälja ähvet ja wares tee ärest mõnes suutäie omal wõsil taalab peab mitmeti ähvendama. Sis üllas wana rahwas ika räägi head linnuke.

16. Kui Hunnik külast tulewast, mis kirgo juurest kaugel on, siis tawad maas relegile surma käske.
17. Kui Linnud tsiwise tulest körgest landwad talle kiwwe siis, kui mõdalast siis wõssine. Kui sügise körgest landwad külm talle. Kui mõdalast siis pehme talle.
18. Linno raiask on ka tähele pandud kui one Jaanis päewast paistab on külm talle, kui tähtsik on heitlew aeg.

Sahnikse.

Linno tee on tarwa all,
Pälle jälgi tunda taal.
Meie tee käib mulla peal,
Kala ostmise tunnel pal.
Wäsinnus ka wahel käe
Meis ja tahab teha äe.

Loomatelt.

Kui koer linnu peal aelab teab tuis Ko.
Kui wiisod siis ajal ähte hilja Kõli kurgawad
kakab tuis ähe wahemalt sama pääwa wihma jääma.
Kui härjad iggas pilliss kusiwad, siis tuis pääwa wihma.

4. Kui kahesse jõnire haipt talve ...
lähek sulavs.
5. Kui jõge põhja (pahnaja) jungu talve ...
caula kaudvad, lähek ilm walgus ja kuiwaks
kui wälja tooma lähsad ilmad pehmemes.
6. Kui lambad ürsteipa purs teiwas teadw
jäle wihma.
7. Kui Kuis pesse talek üks ronas, ja kus külg
ta kõna otto on jeall külgest pead tullema.

Salmiss

Seemõde jõe on leeja wäes,
Kuida leida jõeggi näet.
Et naas inimesele näitwas,
Kuidas ilma aiad keetwas.
Kes õiek heaste lähel panek,
Mõnda aeg ete tunek.
Seda leeja nõnda jeadmud,
Kes õiek ete ära teadnus.

Ja wiimaks

4. Kui nis teespeal näha on teab wihma.
Ja kui sittikad ähke ilja lendwad ja ullawa
teadwas head ilma. ——

1. Wanna rahwast, järaele janad sulled ja
rahud.

Wanna rahwas kui keiserin Tee karemmas ne ...
ei nemel ka mõnta sõnast ette wõtmist teeq mõnda
sõel se pruuks ka wanemalle wanemuisest wõtte jänud mis jäe,
ge meenutad weel leggas. Nüs nii too neq kaswo ei nem
mud weel ei sõnast wõtt Eeka sõelle tarkuse wõimuld mis
se jõnes sõst sõnnusest jõel ei kõnst ei pea gi kõe pandud jah
wõtakse wõime jaudet natti ga tõkwasse pühkitakse kõt ta
ewwas wõng üks kahjaga le Seisab pühkade siab rahu
kaupa ei saim, nõe tuua pial jaal waigale randal kus
wõtkas kui lennad wälja lastawse ontawse iggs ühkele
üks se tõis sõst kahjaga le wast jõe ja warjatse
pannawse ka jurde ei sõnnust jõwa kui ühta kõwa tallad jõe
on tallad Eelmistes ühte kaupa siab wõi mitkaga warjat
kustutse. Ehk wõnjõ mõiaes aiad mõnni wõi ka pärast tõm
mõnda nüd jõlle peale kartust andes Just sõlle pärast
et lennad peawa nüd sõggime nui warjane nõtta jääb nui
ei sõnalla jääb on lastes ellawe ehk nui küll sõggiawe on
üssaste ümwast lennad le polle ilma kaeb matta.
3. Jar weel wõi lennad wälja lastmise jures tähtsat pan
nemist, nüst lennad wälja lastawse, jõnnud jääb
pandud üks kahi astes pidada watpakas, Eped nõm
nii, saab ellatse lennad ei sõnnuse lennuse tähte da weel
sõnna uste alla on pandud üks wanna ennuna sõlle
tähtentas se ei. Ja pere ennuna on jõel pidi waatmas
nis leeme sõlle natti astid, jeab ennete surma tah
bi, perenuelkele walja saatma ja ei jaisele ontawse
haisse wõtte natti, ja ühte ei tähtentas sões nui ühte, ei
e tulleraq pannawse se wõtte natta sõista kus la
sõnni nui pärast se Gade pühkade Seisab, wõta
nisse alla nui ümberwale aiab peadae lennae ka nem
me jure meeneema. Kui nui ei aia ümberwõi ei
jõe, sõlle kaq õiged raamma lennadel ehta ühis pere
mehhe, ümma muuresse pannek ja mõtlemist tarb
nui sõiaiad sõnnõe on nis neeq. tahe peawae Kaqe
ma, nis muud kui ümma kõrm pidi wõta. Kas wõis
ehk kaftmata peaks midagi teggemas ramme wõe
sõggimisst jure panneema. ei midagi, ehk on

tahhi ebba ussa, nis nemmad ow piddanud, ja omma wanne
nemalle käest kaubud, agga isse polle middagi tähhele
pannud, kas ni jnggasse ebba ussa kuntsite, wer-
wad ka middagi tohha, oi ellada, ei middagi muud kui
pahjas tibli assi. Ja jääb ka tahjaks, nis minno isse el-
len wäinud ja ka töcks läinud. 4. Kenda kui ennines
kohhas weel jl pruuk joraega ow, et nemmad mil
ja päiwa öhtid weel selle tarwis pühhaks pidewad
ähhe teotusse peäle. Kaewan wäs ellu, ennem kui en-
nimestel ärra sumis, sis saab nehjapäiwa ehha püh-
ha sedda summa kohhus. et ei wel sel öhtel kä-
rada, ei willaste iggo hinnast ja praetsi ei tohhi
wekki ette wötta, waid selsma kaks käet wahhetelle,
5. kenäkui wannast jonlio said puttis, et enne temo
päiwa saai teeb tatto töökatud nis puhhiks tarwis
olli, senni kui närraste kohhuskunningapäis wois jäl
le täiusta. 6. Iggal tühhi nis jon last nälle pä-
alle ka mönnes kohhas se pruuk, et se ow tarwi
käine lapsega eida, ehhat on ka sis ow koik
puhhaks tet wel ennuste jon lo pühhe.

Mis ow wanna rahwa tömb
Meie selgest arwa näinud
Kuida ehha usse wisis
Nende ukkas tähhi käisse
tulek saane wija teikus
Esimenni rahhe peräsus
Käita arra tulat saab
Kerre mees sis wättab ennis
Da ka ella paigalt pannud
Kui meie tulad surred mihha
Sis me selgest teme Sarwad
iggal ennu tema päwa
Keab saama wahnis tohhis
Agga ikes meiste kuhjaga
Mis meie sisse sedi ronni pool
Peale näri tauta öel
Sing ka pühhalene teeb
Mis meie kommunal ow teinud

lahhi teksat enne meie
Päwast saama jä ei ussi
iggal ikes se ehtse teeb
Saigale ja maene wiib.
Ja ka senuiks ellus saab
Kui meie tullet kelawad
Kui saab wäga taotse wara
Jäggab pirre maene sis
Sidda teiba teemaleke

1 Keiguwanema teemale pannakse
Kello kaela, tök teiba sisse selle
teimsk igaühele antud saab: et
teisse teemad keige juwi teh-
ta selle järel käiwad.

10

Sille peäle tallewad kahe emmaste käsi sis.
ei kous ja walgeé rahhuú peas ning käiwa kolm ker-
ja ümber Saewannema peigme ja naése. Mis emme mal
elle nähha ja wata, hakkawad jälle talitusse peäle
Sakssma Sewan nemad sisse

2 Ennas kallis kalleroja
Saewannem sinne minna
On mänd seja külma kannuné
Sui peäl mille waewa näinud
Pallome teie sisse talle
Et ja wöikse rahhest ella
Hengata seäl oma ehhe
Ja ka külmast wäsinè kihha
Et läähs see sul tahhi tehha
Sudi seelne palwa is sa
Walmistab sui waste tees

Palwa ille waalja emma
Walmistab ka waste neda
Pannet walmis katta sina
Siasseb palwa naesi minna
Seja ellust tuggema
Mis wöeraste anduè saab
Ni kui on se palwa perunk
Mis wannemaltest mässis nimud
Talge talge weerad sisse
Näitse emma nöukus

Nüüd hakkawad päwast selle tantsuse sisse minnema
esiss ehk Saewannem naesega, kus nadse walge linna sees
pümmes peab ellema esisse käes kiani. Selle järeles on
Seigmees sis pois wend mägad kaes miosiga sisse näines
igga uusse wahhel kolm nädi ette teiad ehk küsseb mön-
ni mees mikse päraste nennad seda teiad just selleper-
rast ehk on peäl palwas ka laeima mehhi kes ka ker-
ja kindlat weerastele tehha sis selle ei hukka peale
vait wöiwäd kuste ja wõnus palwad pidada. Iggal nädi
peab esiss wagga kindlast nadse emma kerras pidama
et perunk ja perudi käiwasse källe ette tähhi ei se kes
selle katsemise peäl on. Kui ka sis peaks sündi
peale peeksi palwalaste sui nawa keige selle palwa
päiwa nagu weirab käiwa kohe sues midä ta peäle tõm-
mab sis agga jäggu ei se ikka peab tuseks. Nüüd tähhad
rennu tahha ka palwa ille waalja emma nuud sinna pan-
nab istema kui sinna tahtwad pesawad waste palwa kolme
kerda ümber ilkes rennu käima sis wõiwat mahha istuda
nadse peäl sis keige nuska esimesig enne selle järge este
nad mahha.

Nüüd wõtsa wõrsu pulma tantsima ja kõik õrgani peale aiama
ja agga ikka laulma sõga mis eßiks pea pärmist wiia
ei wäimse mehe et ei teaks mis peab tegema.

4) Eßiks kel kulla sõlber
Mul on sulles keikist kaes
Sa ellid reisene õigeras mees
et aita armast meeldi sõis
Mis pinal wägga igga mees
Sun seisa pulma rahwa es
Ja nõudwad ikka wiie käest
Ze ommal rahwa rõõmust äärt
Nüüd ellame sind pallome sõsa
Et sa aitad meeldi õsta
kelle eßiks kulla sõlber
Kuidas sa ei laxnu sõsa

Kes sind ütleb ella waid
meile waele mõistast sõis
Et sõsa inga ühele jaanu
Sünnis maeldi pulgaga sõnnu
Zee sind kaekis ella wais
Kaega pulma rahwa maia
Igga sõ ja sõnne kõlba
Mis sünnis mõtsa wagga
Saulame sul ikka peale
Kui sakingid taeldi maeld
Et wa päsa sõlle waewast
Mis ma sõlle laelnud ennatt

Sõlle peale annab preili wõmi rahha eßimalle laelle
laeba mis saawad tehtud pesugroße ümmargroße ja kaa-
kud need saawad kutsutud käärkaakad annab jälle preili
wõmi laelkuttele palgaks sõlle eßst mis nemmad
peale laesawad eßiks kallal. Saand nemmad sõa
sõnud haakkawad ja peale aiama mis wõmi peab
kõik andma laelkuttele, kui aig pikkaks läbbeb
laellel perre emma ja õtlel nendele, eks leis laa
mis leie wara ja rahha on laelge aie nadele preeßt
ärra mõka peate ni kaua rõõmi mõtlemast peet.
Se pääl ka rõõmi lagge nidee kaua kui palla
leeda wägga jõbetab. Ta ei pääl lähwe al õhtegi
õdda õlle peale haakkawad laelkud jälle omma
häält tõstma mis iõnia õnnis rõõlata ei mis naad
ise ennesest laulwad pulma leidaks ja leistele na
nuks kes peält kuulwad ja, watawad nii kes rõõmi lä
ga isiwad. Se on nende eßta õlla

5) Päästa me sõsar sõgetest
Ou nadde nasele õunatest
Mis sa waewad nuiis leida
Taal on palle ja sõni kalla
Et la pea pimmis ei
Õunu ümber sõlles es
Es sa sõlle kaenu nii
Emma nägu ehitand
Nüüd a eßsa nidee õunu
Nõ kui pelleta pulma kaes
Kaes sõpulmalaste õgga
Watab igga õks ja naela
Ehki sõlle eßiks sõnnu
Mõts sa pole kaegind sõlga
Ehkla nüüd emmad abi
Mõtma laelaw nadele
Sahhet sõnne südame
Et sõap peaks tõsta kahh

Sõlle peale wõtsa nüüd
eßiks õie nadde peält
wõrsad sõda pingi nurka
Pärrast pantaks laeste paeras
Sõda korristab jälle ära
Pulma õlle waatja emma
Nüüd taewsõ laeste laele
et te käiad sõa sawad ja
ka sõja õlled nii peab käl
ka sõja õlled jõwe haakkab pak
ma ehk peeve emma jälle
ädistalema eks üige weres pead
pimut ka laaßima nus laie
ni kaua õunuast waewaw pea
te meie perwut juetse sõsi
ka kaua nemmi lagga eaema

Nüüd wiakse piie peale pimut laaßima agga eks
Pruie wõmi kutsub pampmeistri ehk pilli mehhi laß
ja eßse wiil nadde taaßima ja eßiks wiib kõrwe
Nadde wiil pimudi, pesle sõlle kaik pulma laßsõ sõis
on nõsuggane wiiwa laeht eks sõnud wõrri sõwad
üks kandi kaks nendee et kaik jullas wõõsõnd on sõis
jäwad sõst kaminast waikse maeks sõis laeb pere eßsa
igga ühtede nagsi wiiwa sõlle waesemaste peale ja
kaantaksõ sõja ehk sulbi lehha laaw peale ja äetse
pulmalõsõd sõmas Leida nidee sõwad jälles eßsimes
se pulma päew ehta lõsõmale eks naesõd jälle mennes
on sõppi pärrast nüüd sundida lehha kaeks Raiwama
et ligge saal panna kui kaik pulmalõsti lehhas sõta
ne minida taal sõppi sõlaßeks Pärrast sõppi sõmas on
tele ehtimine laetse pimud wiakse üdle üsse ennemsõ.

kambri ning teised pulmalised ei käi. Seal õemiõ temma
emmine leiõa keiki pidle kaesiõ emma iõdhe wasta
tm ellä ja temma sanna kaudu ja mille tehha
himmus ellada waewaste meeste järrel ning kurnat
sinno sunnib sedda teggema. Sis tullewad weel tei
si pulmad naesi senna tedda walama ja kuulma
mis emma lutrete rahk, selle peäle saab pimedi
wend ralsetid ka senna kambri agga wees pa raa
pimedile tanne pihha pannema, agga wannad naesi
oppetawad emme walmis kuidas temma peab pimedi
tuletama ja juwa, nii tannu pihha panneb sa e
nneda pea sanna peab pea mes meie ära jätta mu
he külge alla nenda kolm korda järges kats kord
wittab pimut peasi tanne ära ja panneb jalla
alla. Seält wallab wend ära ja panneb pihha
nii kolmat korda tahhab weel ära wõtta sis
haakawa wannad naesi tem maga rõõkama ning
pannewad wittike tanne peäle et se ei pea kadet
ma saama ja naesi pimedi wenna käte ning mees
ja temma peab tahha korjawad eest enne kui mi
nemma hääkawad kiikide pulmaliste käest. Kus jalha
ga tehtud hakkawad ja emma tarmi tawad ja wõtwa
õitsa perre tütre pulmad nenda nii mõistetu muiti ra
kiwa saane pimedi wend ning ära wiiwad, selle peäle kut
sutakse esiki pimedi ära temma naabrist rehmi la
ha jenna teeb temma emma nattike wõi ja leeba
taltsike peäl seält wõtab esiki selle korda õkas se
tatis õrbas ja panneb weid peäle ja pistab pimu
sukka nii se temp julgeb tehtud saab. Sis õrb es
sin taltsike kaelas ja wõtab ni palje ehte ja wan
nemast tei kahje kui seest taltsikest ja wis kä
sukka auke küsi keik prassid eest ära wõtma õi
pikkuse ja nimmi järel jutlus se et kes eest ära

eest tama ei tahhe saab essa werrisse sis näeb nn.
ma wasta seemnisse. Nüüd seisab pimedi kesk pani andes
nüüd temmast järrele jäjäe jummalaga jälgsaa kui nüü
nenda hääkawad

Ehtsad minnema pimedi wiad ja
saatsid —

Nüüd wõtab esiki mehi käest nimmi ja hakkawad nõnna
ma jüre pele nii seenna jutlusi pal nädde pikkawaste meh
tema wend nõie kõrwane asjemeäna seegitama seenni nii
pimut rooma tagga ne nii eks wäiki peab pimedi sulle se
pannakse sis antakse walgee sukkaa selle eest tapse.
le saane asje walmis tehtud nutsetakse nerg ära ma
jubba pois wend etamas ne nii eest ära ei tunne ja neid
paigalt pannemas ne et andema ei pea saama nerg tõ
heb asjemale nüüd käestse esiki pimut ka ära tua tõt
teb esiki jäle kalpidei seenmitte asjema juwe ja käsel
leb esiki jäle kalpidei seenmitte asjema juwe ja käsel
pangutha käest näeb ütlat selle kolm korda kaula ja tah
tsai mooka wei pimedi selle peäle kostab pergmees ütsa
pimedi sis panneb esiki pimedi maggama nerg ne tha käi
wa nüüd tuetse nattake sis wastse nie ja ei nisatse pimu
ei wenna pihha nattake kas kõrwane ja mõda laskwad
tahha mitma wei mitte nii tahha saab minna sis nõnk wend
eie muutake saate parsi sust te se pulmalise mees saawad
agga kõrwane ehk naddo wõtke palge nautsawa kust tah
hab muud kui anteke järrast pesseminse pendi ja pesa
katte kus wastu pükswad Nui istte watakse maggamast
et pimut palja praga kust pea wanja wõtte panemast
se peigme nüüd pimedi pihha seenuke kui astte wõõrse
seäl panneswad wannad naesse kõnnes pihha ja teh
we peäle sis saab küsjatus uenik. Ehwe on wõõr kal
lingene sis pannakse weel rahhelised pinelae ära ja
nenda nenda kohhas kus kaasti ehitatse ka se pia tahhab nin
nakille nagu suur land ellaks ellewad

[illegible] pruut ehk norik aidast jäle
minna ehhitus praga rõnn takkas pulmalistele nak
waste kus daunad jonne pulma mehhe kange ehte
wisjega tedä waste wõtwad Siis ehtse kakke
noor julmad kui rõnn tehha rmahhas istwad tan
nidu rämnega seja ellet pannud nõdrits otte ja ne
pannud kindad ehk paalad kanna peale mist ärm
nest ärra wõtat tanse wel liba libba valla ikka nor
jsab mõõgi igga ühhe peale pannama kui sina aeg o
da jüs wanse norik tantsima keige esmatt peigmees
tantsib nõrkoga pärrast koik korda mida igga ühe
annab nähha tantsimise eest kõrtsa se kätte saand
se tehti tehtud süs hakkawad lomatele sina andma
jäle peab norik kas kindad sukkad ehk paalad peh
kode peale pannema saad lõmad jõetet süs weib
aita minna ja rõõst ärra eita ja pulmu pidadja m
retas.

6) Nüüd on ärra näktud koik
Pulma tembud mis süs mundi
Jahme tehha sõmi jomi
Kõrikus kord ehhitud
Nüüd on ärra saab'enud
Koik neid ühhe ehhitemast
Mis on jõlle wõna wõnnast
Ullal pulmi wõtta ärrast
Ennemuiste wanna rahwast
Seie kohto jänud rahwast
Mõ kui hille eitsib tan ma
Hommane mitelõnse maahha
Mõrtsib kõrwal pea ärra
Mõnda kaab pulma kõrra
Ennem mis ei lõpe ärra
Mõnda on koik elnud wõis

Mis ma ellonde lõrwitse
Ei on ommand jõnne kaebama
Sõ kui aig mis ärra lagga
Pärr aastat tunnid weel
Sedda pohta ehtma peäl
Mis jadanud enne jõäl
Agga mõtle selle peäl
Et ja ka jääd kaidema
Et ja ka jääd kaidema
Ehmast ärra minnema
Unnustawad teise jõne
Kui ja jõnne ärra läinud
Ellid mõtlewad pulmad jõä
Ellele weel mõtlewe räkima
Agga aeg on tõdes e wõe
nane jõdre teise ellewitta

Ärmas noolmeistri Johann 64.

Palju tuhha tõnd tuhhat tunisid jõrin minna laile tüe mu
manda ja lõpse wõ tastele Minna ja minna pime ollema ja kõnd käe kõ Minna
orate tarwid, ja jõrikjõne et Tuhha ja hea ellele Mulalli wäggo hea
mael, et mulleka tükki aia pärrast tõnd jälle Kirja tõsta ja ma tuhhan
ni jalja, kui sõimatik on Tuhha vaste kirjutada; agga mis mitte või
matik ei olle tüe jõrimisje järeb, jelle ülle pallum tuhmutte pahhandada.
Omeit ja tõnd wäggo kurjaw pärad on, tate jubba ennej, ja 1811 aastal
1812 näit tõnd saatsime omma noolmeistrit C 17 tõnd tõj mulda, kelle mu ise
jurest ma ned laadno laulsin, mis ma isse wahnis lõpsin.
Kirjutt pannemisje jures ja tuhhas. Wõistl. Mulla Kirjutas isse

1 Se jus mud Kirhha näitab,
On meil ükk õppetus
Et jumu meid ilmast nõrab,
On ümma lõppetus
2 Wüe Kümmend aastat rahwast
Ta jüs ei õppetus
Nüüd tulle jumu ja rahwast
Ta ellu lõppetas
3 Nüüd wõtsis on ja maia
Kui ta jääb kingama
Mis mitte kõik ei waia
Kui jumu meid kutsub ehka
4 Sün on tal pehme wodi
Kül Kimma ja walmistud
Oh Jummal teab mis modi
Meid kõik saab jõetud
5 Ja järeb jätmud ommad
Nüüd mahtwad tõkkeda
Oh Jõsand truhhummad
Ei kuwa aastuse jõe
6 Nüüd Kirst on tahhe waakte
Kõik jadjad tõda wel
Nüüd wimist kõrd weltnäte
Tahhab ei mitte tud
7 Nüüd meistel wastsetmad
Ja tahhab ärra mõist
Kül ütsi kõrd tõsse Jmas
Mu nääme otte tõst
8 Oh Jõsand aita Jimma
Ükst tõsse järrale
Wõi Kõik tuwa jõnna
Jo aeg on rikkis

Mõtlemisje päwal Kui Kõrnike wõtwisstud ja palju koggudes kõik mõõ koor
Tuhha jõetmõe ellide laulsime mõd palmid Jumu Kehha wisi päal

1 Meil Keigil tõnna kuub tuu kä
Jõud meid ärra jõdame
Ja ellid armas mõtle est
Et ennam ja lo jarwost mõst
2 Sul Koggudusje liikmetest
Jõeab kaua tantsid kingamisst
Ja ellõd Kõikidoost hea
Oh Kaua Kui ta kõik halliks pea
Ja Kõnd maggo ja Kõ wimisst
Ja praagu Kantakõr wõl ja jõne
Oh jago õeja aitona oned
Jar oneltist ärra kutsun tõd

Kümnda Kuus Vaki ennen emalaw Ra lemma järele mulda.
Selle suure kuu warrust jõuab, mis ta emma abbi Ka sa lahkumise juures
tundis. Nüüd ollen ma üksi wiel se enne elama Körpi ko tender ja ollaks
Minu Ka kogu ei woi peast Kadmisi pri ki sai tuis ta aga kahjust mul aksa ka
pudas. Nüüd on üks Kolitud mes sün Kes sada ennemalt lahkab järrele ning
oolame Jueri Kuus ka aut õppetajat.

Pallun Ka mille jaahtake panna, kui ei ahk pulse nelja kümne sitma jahtab,
aus tõmbuv rõõs ülle: Sange sün ve pibe tolli jakke wirsake woi Kontse pu
ja hakkake ühe sülama Kui aia vilaki: sorik, es mull Kuuar pulma Kuhhu
jaoni pitsi. Laolatse lau jaoga ühtul, Kui sul peig mees ommad õgge e
juggulaose ennast wäl ja jaatma. Kui ta sukkad saab jalga ajama, laol
aanna eit tulliseb tulla sõit ja sola tema Kesse, wirkab nüüd peio sõpa sõse
kuntsikes, et tal minnew nõeia panna, tuua õdra ei wõlle ning monni Kon
jaoni Ka Keik riided Juba sille sulgega ahwatud. Sün laktwad omma emmaga
proowi Kojo, Kus proowi Juggulaose Kamri ootawad, sel jaunaktse Keik
wärga lana õde istuma, Kus peig meer ommale tarkust puudu wälja wõllab
ise pealt nüseb sün proua ja ülle se tõse Keik ja Keik peawad proowi ja
preiule õnne sowima. Sukkade kommi Kona Kõlle & ajab, on nen e
Kakku ja pead jälle Kõigi tarelad nüüd pigas kattuse ees ja proowi Jammalaga
jätmisekte jowad wel wina ja manner Kohtas laolatse Ka kommi Kapake
ja laulatse monni salun Jammala sanne ning Kiitwad Kõnitõ jõre.
Saab nad sõel laulatud, ja hakkawad Kingsid wälja minnema, sõel Kingsab
praegu laulatud noorik peio Kanna pealle arkuja, Kumsikes: et Kui ta Kaima
pealle juhtub, sunem waew meerte rahwa peal pe ab olleme.

Sellame nüüd laulatse rahwa se Kõrd Jumalaga, ja wa tam
Kuidas proowi: Woorte ahk warra laska Kõtte jaga wäidagalleja lugge lahkad
Na Kõlle Kahhe tõistme ajal lähtwad nad Kiirelaga peio perese, Kus wanem
mehhed Kõnevõtja nenda wastus on ja Kui Kõisi, mis sega Kiest Kõndi,
nutte tahtis ei jõua peasta vain lahkse neid Kõtte lõmmalakse Kõrst
pealt õrra ning wiakse alle siise. Peio ei nimmese on enna mõtte
ei wõssa ja nemma Sün Kuulutakse neide tagasi, Kõrtakse lana
järe istuma ja hakkakse nende Kõest paras Küsima: Minni Kõrd
on parse Kõrsia ni Kõrmast modi ahhi tuul Juure hakkemikk mees
on ahhe ennamisest, palge nägge valkinem sest õrra tahmatõ,
lua wõngad õlle tullidega ahhine prillidke ninna peal, Kolm
tem se Kui Kõwesahk ja tad Kaes mis sega sündida tahhetakse neisiuu
Nenda waatakse ja sotakse mille Kõrd Ka Kinni monni Kõrd

Kolm

Kolm ahk nelli tundi; sün teeb wõmakõr juure isa selle tüllide otsa
peale ja neisiad hakkawad sõma joma ja palma pidama: —

Nüüd wahhitakse agga selle järrele, kas laulatse rahwast nähha
Kui neid tahtwad, minnakse neile wina pudeli, õlle kanne ja õje lahkuning
limnaga warto, et proui sõnu lahtise nänga palma rahwa agga minna, Kui
agga üks tamma peale walabi se järrast pannakse walge linna ta ümber
agga üks tamma peale ning tüse sitma Kohhast jätakse nelluka lahti, et püsist
prea laik peale ning tüse sitma Kohhast jätakse nelluka lahti, et püsist
nähha wõib, (mis norik õje al ei mmelakse). Sün lastakse tuhhat nelja pul e
ma uksi pelle, Kus peio ise a Kindad Kõrs, lauapõõs nei olabi, sün wirkab
Kina wankri ahk sani ette matha, wõllab sellega noorikõd ua pääb ja peig
ise wankri ahk sani ette matha, wõllab sellega noorikõd ua pääb ja peig
pannab omma Kät ta Kasla peale ning ~~lähhab~~ tüse wiib omma
Kaendawal noorikõ elle sise, Kus proui oend laikiwa mõgaga rõõ uksi wahh
hele Kütter on jubba on sise laianud ning istab Kõlle mürid, et keeg Kõle
dest tule ei saa wõlla. — Se nimmelakse Juud pulma reisu, Kus
Kõrste tüdrukne (õde) enne istuwad ja Kaki Kõnealt teine peio teine
noorikõ õnnepääle on pelle ma pandud, Kumma el enne lõpeb, se peab
enne õrra suurema — Jenna lähtwad noore paar, järgnimene ädalde
warte, sün ersinenre sün peig mõtt põõr sün norik sün nemikõ ees
omma mõgaga ja ikka õenewad teine teisel nõudmõtt õ leine
mõgaga sõnumest tule ei wõlla, Kui nõnni jalgeb kätte, saab
teise warte, ning wa la wad, nemc eest tule ei wõlla, Kui nõnni jalgeb kätte, saab
mõgaga sõnumest pihta; agga enne Kui sõma ja joma hakkawad, teawad
wanna naise omma sõlmid. —

nenda Käiwad Keik selle ühte ees sõjeal
Kui sanna pi tkem, pat saab nähhem
Kõrs sanna jõuab Kääl
juure torre

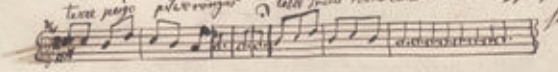

1) Terre nüüd peio pilwe rõngas
Terre proui rõmo tahte
Terre so sitsi sel sullase
Kallerisel Kanna poisis
Terre so õe õlusse
Kulla Kohwri wäe ajad
Kalli Kasti Kannajad
Terre nüüd tiel ta talle sani
Kes tuo tuo tuo tee
Kum tuo tuo tuo tee
Kes andis arense Kätte
Pae andis arense Kätte.

Terre tere meistsikenne
Terre täenna tüste Kõrra
Kui sa tulle meie male
Meie male meie tale
+ Rattad sul jõesse oaldawa
Aidarad jõesse kõppidawa
Kuum nüüd rulla tähtsipäe

+ Kuttlaose lahtse rahwa ülle ristise wankniza tähhast wõi sulakse rahwa te riiz Te peale

1) Vanna jõnõ mehhed paar ne wa om ma terre sõkka

Laake agga sõjalt soonde peale

2) Pallawalt peigsaise peale
hakka tõle, mäk äk ale
Küpselt kui Kohja peale

Siin annab prouh wend laulikullatele nallukse kalla leiba, mis ersitelts
massitud ja siis jälle lokstumia pannakse.

Ni. + Mõistatus + Pista sisse tömba vässi hizuta pesest te kääb kinda — Lahmitse Lewa lizze = mõna

3) Aitümma neio wenda
Neio wenda neitsi wenda
Mulle kakko anemaista
Ma jõlle kakko tuilt pallumas
Ma üksi Lewa leggia
Sosema kakkuse Kannia
+ Ma pista sisse tömban wässa
Sigulan peresse te käsb Korda

Siin annab prouh wend laulikullatele jälle nallukse siis si pasprija,
mis wärmi ar semelon: siin on jälle torro lagga. —

4) Aitümma neio wenda
Neio wenda neitsi wenda
Aitümmal au Kübbara
Mulle wärmi anemaista:
Da jõlle Lihun linna tila
Pannin Poe ukksile
Sa olle Koewan Kolen Kaudo
Aunus ahho lõrkun Kaudo
Pannus siis pasprija sisse
Siis tulnus nasi narpima
Selma pealt punnima.

Siis annab neio wend laulikullatele õuna, mis enne ärra proovitse,
Ja siis jälle kakkotakse

5) Aitümmal Neio wenda
Neio wenda neitsi wenda
Aitümmal au Kübbara
Mulle õuna anemaista:
Ma jõlle õuna teilt pallumas
Neil on õues õuna aeda
Laona exi sarraba mulsa
Õunad õue tikkuatad
Sarrabus lazzest õit sewäi
Selt saan ikkullatt sia
Kui ja labbad võin sel mäa.

Ummuted tembud

Kiwwito ja ka laolatse wankri rohbus teesse lai tarsa
pussiga tullise reppid labbi. Enne, kui suggama lähhäb,
Kat sub nouk oelis, Kolm Kord pöh ja laute peal hüp pateb
Nus mitte Kord pöh ja alt ärra Kazzab. Laolatselt tulleb,
Lawwa takka minnes wirsitse noriku(l) siis sülle, Kes
pani sukke saab.

Nuud annab prouh wend laulikullatele ühhe imme tükki
asja, mis mummik nimmetakse: porgandist kaks pisikest
õuna külge sotud, selle peäk tulleb laulikullatele simsi.

6) Aitümmal neio wenda
Neio wenda neitsi wenda
Aitümmal au Kübbara
Mulle mummi anemaista
Ma jõlle mummi tilt pallumas
se olge siinne ommale
Olgo sul jõuk sis sidõrmisteks
Lapsi lahti wõtmisteki
Ehk wiia tähti Lihhula
Ehk wiia tahha Tallinna
Sial on neeid neide nälgas
Inna sial naerab nacla Kangia
Sudas kullet tükki Kangia
Peerel näita pole Kopikaest
Sudas kül sulla keitus meest

Sane irsa Kolab aunatio seiksna ja siis kakkawäi sõna
jõma, oling patakse pulma, kun ni magga pea nimmemisega tulleb
siis sel sab neitsi nüüst paarit tuiawõi ei, Kui peiz enne sõna,
ei tohhi enne Kõrwa langeda, kumniüki kinnistähhäl, se wõib tedä
siis kätte võtta
siis Kaja kaenda, ja sääb siasi kinnud warsa palgaki. Teisel Kohna
mi kel ei tohhi maad enne üller tõusta, Kui naesa Kakkerisi wodi ette laud
ma lähhäwad.

1 Üller maast meie minnia
Üller maasta õsierta
Peältsta pehmeta pardive
Wähhelt waigete linnade
Altta Kenna kirjo tükki
Õnnia Kül Kasa Kainelusta
Õdde wõi maddalukenne
Nüüd ollet unnet magguma
Peio Külju pesitsemi.
Ä pelgi ommo pallet
Kibbeng ommo näggida
Palle pölle ennese pandad
Tegge pölle ennese tehtud
Palle on pandud Junnialatt
Tegge on tehtud tennarta
Lugi on Loja leppe tanid
Pardo ommo hädo Kuse kanda
Pardo ommo hädo Kappelinda
New on se ennese tehtud
Selle waste walmistud
Õdde wõi maddalukenne
Nüüd ainna mõdo meine näkke
Tegge teiste wedata
Nai on mõdo meine näggo
Tegge teiste nägi tetto

Öde wõi maddalakenne
Nui sinna kodduje karsu
Nüri olli sinnul murrele
Palle peetla pea suggida
Punkisu korda kommikul

Nüüd said Tõk kwlele
Pulla poisi polele
Nüüd said otsa kole mäggi
Ka said pähkä naese päggi
Silmile selle Kübbara.

Selle laulo jõudsin töisawõ nuor paar wõisst ülles, ja wannad naesse hakkawad woorist Körpussi ötsima, kuhst kõggikuusi rahkasu, mõnni kord Pünnnekond leida on. Wel tuakse wanni wõi kaggaga sunas, ja hakkawad pessma, kus nääs teisse tüki pallet pessemõ ning simaku löõb nenik jallaga wee wiisto ümber kus jälle rahka panewakse. Saab nenik rõõe sanis, sis minnakse Körsto Pallale tennmaktanma pähkä pannema, ojo linna jakk laik sae reika otsa wanna mori käes, kes eest säib ja ullualt sälk minnes laulab:

2) Öde wõi maddalakenne
Nüüd on ajo pala olnud
Mõis sul enne mitte polnud
Enne se räästas reppako
Enne ne maäd mandugo
Sest saad uste ajule
Seisst ta korda nori kukis

Nüüd pannakse Körsto jures tan no pähkes, ja wanna naene löõb teise käega teise nenike Körwa äre iese üllelt pea tanna jures pea tanno pealt ä jällig mukke küsse alla nitte: Saan praego tannale pandud penik ja keik teised sõnud ja jõnud, wiahtse nenik ommas Karjo tannega tantsima, ehstekstantsitakse nenikud ähksi sis: weab ükes teine nenike wannemaks ja karsuka sis ehk ärra, Kuhst käesse saelad wälja kukkuwa, mõnni kõrd kõnnid mõnni kord rahka ahk mõr juhtub. mis kus wõttes palgaks saab tantsija ja saab pari kindad. Sis tantsiwad kõik nored wälja ja on ilma käeraka r lahtis seis tõstab omma nenikud ühes ülles ja on ommo omma seen minno omma nenda iggo tehtawes aegas, mõr ka poisi tüdrikuttega jälle jäwel ni samma kawa. Ükis poiss pannes iggo pulmas omma mütte nenikowõe pilgo wee pudeli põhja ja tahtab ka nenikuke tainoma, kui tembuke wahhel kuhsma hakkab tantsiatte saar tõmbab hänest käela kükkitab makka ja hakkab kuhsma latz latz latz pudeli sulahkab allatse ja wahi jookse hänna alt wälja.

Mõnda nuori tenya tehhak sis, ükski ei jõua nimmeta

Kaarat ehk pudi kaskalleht tehhakse (akhi takse) Kaswo wahmis, kus immemane tiinyke sisse tahhab, ahhelas pannakse käela ja hakkatakse tantsima, kus juures mõnda tembo tehhakse. — Nenda tennya tehjasi, sellis ajadest, süüsjuses, tantsides, lauldes ja rahtsides pulmine 2 3 - 4 päwa; agga peeo poolitakse. Nüüdsel poolmeek maal pulmesi peeta. Wannal ajal ollid Mehhe laoletse paar ratsa hoolega laotatse käimas, kus peeo wõn peeo, ja pruudi wõnd pruudi kõrwas jalla käimad ja hobbose selga tõstmad ja mehhe wõtmas. Saab pulma sugu valmis Rõõtus, siis on lõppetus lahtis; kui se jõudnud, pannakse sugu rahka laua peäle, ükskõikisse nahkesse, kus pikkad mehhed andel rubla kohn kaotatsid. Wannad naesse hakkad laulma.

2) Öddel wõi maddalakenne
Alla wõisi üllet anni wakka
Sina lahti kirotle kaar
Wäita wälja omma näppo te
Mõr ja kõlis olled kuulnud
Nõda wandas neppin silmä
Mõr tõmõn öhtute
Kar pead pitkada wiidsate
Wõi pitkan sui saitsesarga
Wõi olled käimad wõõrastes
Ka pölle käimad külasta
Egga pölle kikuni kikeesse.
Oh õde argse ööge
Oh naõr irgse nazzage
Aia ämma augatleje
Engga wõrsa sookstetleje
Et pölle hääda anda üta
Parremba parisida

Millal teggi wakka wanne lapsi
Körsti ärge kiidsa kiidsa
Mui lähkü tei sis magganna
Sõõr kathes külläskahida
Omma wakka valmätamma
Körja korda kannistamma.

Sis lähtsad kirotle kallele, ei tähi mudo lahti wõttes, kui ehk wõrd lähhab hüppab kirotle kanepeal kohal korda, sis kuuldse lahti ning andase Kapsetus ja kinnitsi mis alja kui on. Kui ollas lõppewad ja pasji rahwast wael ütsa, sis sorsi tähtsa pikkemb (Wõi wanna meer lähhät lähhat nenikse kirotle jures) kõrwale kõrwale kaab kirotle kanekinni pütab wõtma omma taelse ja ütleb: Minna Eilarse sind mitte ühti pari ei nannanda, ja tud

Ennast waeseks, wõtti on siin. Sis ei jäe nenikulle hääki, wait igga üks mõtleb, et mees ei tahha ennamaia. Kes kindas sanis, maksab mõne esprakka ja agga mõda lahkuwad innimesse ja pulmad on ollas.

ja tõeste sis kuab wael wimaks: nõil nõil silitsitab pidu lõppeb
ollat ollas rahha küll nõil näil. ——

Muhho Sarc lähtkri ehk Loppa jomast ja nende modust

Meie maal prugitakse lähtkri ehk loppa jomat na näidati
pañad pärnast Kuuna jomist ja sarwe ehk tubbaka wiimist. Selle
Sadur nenda on. Sruds wan mnac kut sarwad omma sygo wörsa
Koggo hea mele pärnast, et tüdrar prudiks sarwa ja ka selle parrast,
Et prudile andi tuaks, mis sulma aegar peab wälja jäggama.
Kuumda päwa aegar on meil nüüd tähtnad ja hakkatakse on ikka lauba
ehk pükkabe ähtal. Sygaüks, kes lähtkri jõma lähkäb, wib Kimdas, kappitas,
laiad sukka paelad, mönni rukka, mönni willo ja mis juhtub.

Õsel, tulleb Ra peigmees omma selts sya na 3 4 ehk
wee mehhega enne pole õ aega lähtkrid jõma walama ja tood
omma poolt ka kinktust seuna, mönni kord wadi öllut 10 loppi
wina lähtkri kakko ja muud aneti, ni palje kui tahha 6.
Kui lähtkri jõma üks otte sarwad, jäwad teised õue Kramri
wahti, et pealt ärra ei saarwastatta, selt juba tahhatakse seal
wägga Kangesk tehha ja neid ise lähkab siise Kulama, kas
lubba siise tulla, mis lubbatse ja siis lähtwad Kraniga sisse
aneti antakse prudi omma kätte, ölle nöue wiakse tahha Kambri,
wina laiss andakse prudi ise kätte; agga siis wöttab peigmees kappe
tombab häkkist sortsti pulga nöa ees kas sel kappa öllut täis
wõnm jälle kiwi. (Käggirta ei tohki, siis peaeest nutrud lapsed
sünnima) annab prudi kätte, kes pealt jook ja keigil mekkki
annab: siis wöttab tähtri kakko kottist leiab pirsikse kittaka
pealt hammutab ise pole ärra, pole annab prudile kes sela
ärra sööb. (Suust tukki ei tohki kakko leigata, siis peab sure suga
lapsed sünnima) leikab siis kirkelt polekr annab prudi kätte, kes

Tood kätte jäggab, et kõik ennamiste kahha sarwad. Nüüd wõetakse kes se
laste nimed selgasi ärra ja wiakse neid tuppa, kus laua kohtad
mönni kes Kroon lähtnija 24 Kümnelt pölleme on pandud, senna
wiakse neid istuma, ja hakkatakse parsi kürsima, ni sammuti,
kui sulma kirstu wiatte käest. Nelli paesi lähtwad enne wälja,
Kui naad wanste wõetakse; Uppa kui naad on wante ärtehtd, siis peetakse nii
wägga kärts illal, mastle antakse keige parre nõu roga, kust kes ta tahte
sarwad; halbusu sarwad kaid heino ja kaero ning rohka jua. Ohagama
minnemise aegar tehhakse hea ask keigile agga peigmehele wel keige
paremi; selt tehon pehmed padjad arsmeke ja wõtte Kuiste smagga mra
lähtäl, on (prunat) teine pool jätta arsmel es, muud ähtlid kui
prugisal kõrwa ja wõttab kaendle. Kui mönni tiina sulla tüdrikud
enne on tahtnud ja ilma jäänud, se peab nüüd sel õsel kätte ja kui
kätte saab, siis peksewad peigmeest ja tewad pendiga mönda ime-
met, mis mitte kord on jahtunud ja selle parrast ka nende kinda la
pehte kattutakse panna ennamiste sela samme maja pöninginde,
kus ralla on. Hobikud tõusewad üller sõwad kõhud, ja sowad
pead täis. Tõwo pillid, wiulid, armonikid hallawad, ja taat siad kargawad
ning waltsiad wiib tewad nende et pörm lasse mahha kukkuda.

Kelle käes majal on na mõtlevad peigmehed esimesse
minnekud, kus kõik ralliad neid na pool wersta kojo pole saatwad,
seal peatakse wel lahkumise parrast. Peigmehed saad kõik igga
üks kaks pari kindad ja laiad sukka paelad ümber, mis eest
mönni Rubla mönni kaks prudile annab. Siis lähtwad peigmehed
kojo ja lähtri jõjed lähtwad tagasi, kus õhtuni sellewad ja siis
ehe waatab kojo kõrtkuwad ja terre pitti mees kes ka pari kindad
saab. Töab wel lõppetarsitse: Pillitäht pidada lõppust
öllut ohtu rohka küll u u u a tiladaw tiitõdawe.

Soldu sel lea egga orka na mûdaji kuulelt, muud kui
Vastsatarsse wadereid, ni palje kui Kegi lahkab, laje
wäkke Kingule, kerstitakse, ja tulleväd seält Kojo
ning igga üks wib tille isale ja emmale wadeers tooda.

Ni pikalt Kegi neid pealt, kui tal Krama sille tareri
walmis lud on, mönnel löpväd pühkhale mönnel lahkb
Ermarjeöhtuni. Tälli ajamisse sooda sarsseidle, vaid soovi
jooväd ja ösel poisid mag sawe tädsikotte jures. Löppetusse
matsitakse amba rahka kui iggal poolgi on se prantsja
jõeäed on olgar.

Mattusse

Emma mirte peetakse mättusse meie maal Kajal,
Kui surnutte mälestusse pühha on, mönnel pühkse
Ka Kokke matmise pääva ösel, sest öhtul hakkavad mättusse
ja teise pääva öhtal löpsevad ärva.

Valja ei lehta surse mattusel meie ajal, egga pälle
Kuulda ka enna lehtuse stavakkel kel jõebuud i ani wesk käsi
pritsutka jahtub. Kuud ütlep kui iggaüks sõõb sõob, ja
annab surmale kingamisse ja nenda hakkatusse kannile löppe-
tusse. Kui Kojo hakkavad minnema, and wad Kummalaga
jätmisse jure nende tallita jalatsy ni kärtsi jõma kui sõmia
löjale mönnel Kepi pikal.

Sanitulleft.

Janipäwa laubäwa hommikol jäeve lähtevad Kellad Kenast
iggast perest waim, mönni emmane, mönni isane, Kuidas
Kellegil jahtub aega ollema lähkemale Karjuarrese, kuest
Kadagust sadawan, vainevad sial Kadagud, mönni Kord
Kümme Konda Koormud. Lähkämalt metsast vain takse
suur puu mahha, mis ma sisse pärsti panemise ja sunna
ümber laotakse Kadagad torni öhtake pölletamisse tarvis.

Mönner Kohtar seätakse löwwa nöu perlide otsa
Körge mäe peäle, kuest kärtsi välja paistab, enna mirte
ilk Muhkoma.

Wörtsimikku wõtväd tulle mekhad sehr pääva ki ommale
tõk, Kes mönner Kohtar kahhe ehk Kolme were ta takista
Kadagae torni lehha körtsi jure wäe wäed. Mönni Kord ossvad
Kar rahla eest löwwa nönsid ja laskvad perlide otsa seäda, mis
öhtast pöllema lasseb panna; Kuuda külla rahwas omad torni
saesse pölletamisi on körtsi toirn wiimne pölleta. Sanna
lähtvad Keik jälle ledule. Nüüd jurem tulli seda rahkem
rahwast Kokko lähkäb ja seda mõda Karvabka körtsi
mehhe pöld Kaoba mõma jures.

Janibe daupa öhta on illus töeb nähha, Muhkwwal on nüüd
ja ka enne wanast ajast nüüra olnud. Öhtal pärrast pääva loja
lähtvad Kullad sest ja iggalt poolt rahwas se Kui pikko
välja enna mirte wanad ja noored, iggaühhel, on mõdagi Käes
mis tulle peäle wisad, mönnel turwal woika otsas mõnnel

kadagad ja olle wihhud käes ikka tulleb, ikka leenb.

Kui ümberaratad, on keik kõjad rõmuga Jani, ledo, tulaksid täis, kui taewa täkkij ja inimesse jookwad läbi suitsu ning laulawa kulgakeele: (mis palma laule eesti peäl käib)

Jõga äkewüüd Kokke tulleb
Sün kus Jani tulli pöllub
Kis ep tulle Janisüs tullele
Selle otsad uhhakaske
Kaerad oa Karste heinasse.

Nönne kunklikku mele hea tiwad peäle suitsu tule pöllo äre tulla, et suits ülle pöllo käib ning rohto peab pöllast kautama.

Seis murtel on hea, wõtkem, jaab tulli pöllend tudrukud kätte, lähtwad metsa magama, kus mönni kerja Kaupa, mönni mune Kaupa nüs juhtub, jaab nelja silma aeg ka.

2 Heinaz maarja peäse lange öhtul pölle takse ka ledo tule nüs mitte õiga käes ega õigal peal wiletki, waid nored inimesse omma kuitkes ja aja wiletkes teeb, et kõrsiga ja mängides jaab, mis kõige al kulla wahel ennamiste ülähti tuleb.

Näri sok: ja Näri Jaak:

Muhke maal on se pruuk, et aasta hommi kul lähkäb küse perre mees kus wanna ei olle, õga wäega noor teise perest, olle kaes käes ja ütse wahel terretab: Tere hommikust, waat ke näri Jaak tullab, selle peäle wüib olle kappa perremehhe kätte ülles terretada Reiki käega näng sowib head õnne uut aastat hakkata. Seäl aatekse näng sowib head õnne uut aastat hakkata. Seäl aatekse pori kinnud ja nüs kätte juhtub. Se on sis se Näri Jaak:

Näri Sok

Näri päewa öhtul, kui Reik külla rahwas koos kuiki püdawad, siis tehhakse Näri sokk, see ajab omma jällad Karjust kitsüdi pööddes Karjus kus käiksse läbbi, kus Kolm Karjukest Karjust kitsüdi üks kiisse külge ümmeltakse ja nenda seätakse, et wahwis Sok saewad pear naitab olleswad, hobusse kook jälge wahhelt läbbi, teine õis tagumma pöörsi ema perest tagga jum lehtse kuudotsas. Kui Reik inimesse tedda waatama tullewad, kallab ta näitaja kus sis wet ja sok õritab kännaga näng Reikide silmad lähtwad wetning paeka nüs jumma kännaga siisse paanduma. Naro tõja naeda saab waatkel muksib ja ajab lapsi tagga ja ikka naeda Kel mõnda teenpea

mis Kirik ei jõua nimmeta, on mette kord Nari sekkust nähha.

Sõulo Anne, ei olle minna egga mette kirikt wan nad
inimesse ~~ei olle~~ rääkma tehtawat, ja mis ei olle räägma
egga kuulma, sest ei tea ka kõnelda.

Mõistatusse.	Lahkendusse.
Seäda on muidugi, et ma meie Kirikt ei mõista agga nipalt ja kui ma tean, lahkan ka teste kõnneldes	
1 Aiuk al, paun peäl	jällad ja mago
2 Paona peäl riistpuust juut nupp	Käed ja Pea
2 Nuppo peäl metsi, mets[illegible]	pea peäl juksse
Kelk suggo ellajad	juuksed sees ka Säed
Punnast pesga peip wallisse	Pea aeg ühte kogo ükskinnisemmo
2 Aija arrud laiele, Kanz	
gata Karrune wahhek	Hobbe aiste wahhek panna
3 Ükk Anni, nelli minnia	Paadi
4 Ükk Aik, Kakspu kikkerr:	Kortsi, Woirsp ehk Maik
5 Selle lähhäb Kanasse sisse	Kinnas lähhäb Kätte
x6 Ükk Jis, Kakk hända tagga	Parsel. Kui kuhhes pagas kirbakk
7 Nelli läkke talli, aier	
tantsib ümber talli	Wardud Koje takse
8 Päk talli, händ raästas	Suits läkkäb ut sest wälja
9 Meer murkas, tükk (kulla)	Tari astja, Kus nagga seen.
10 Sigga lähhäb lauta sibbul selgas	Lewa lasn viib lewa ahjo
11 Wanne al, wone peal, Kuse munna Kerkib.	Kirrisega Ahhi
12 Eetsi soob, taggasi teeb	Kanna, kuita libitsab
13 Jõse ümmer ise pöörmine,	
ise ülle ilma Surk	Margaba

14 Ärsand hairtab Emmanda molki	Raame ehk ämbre wõllab Kaeb[illegible]
15 Lihhane pütt, ühhe ehk wastne witsa	Sõrmuse sõrmes
16 Neitsist sõeluh nelli pölle ees	Werki ehk Tulik
17 Nelli neitsid ühhe ojo al	nelli nirse Lehma ruduva al
18 Härg mõuab Kahhe mäe wahhel	Peretamine
19 Sigga singub, eit[illegible]	Uhhendi Käsi[illegible] tore pu[illegible]
20 Selgäst sõõb, külgest sitleb	Käsi Kiwi
21 Se allatsi [illegible]	P P P
22 Kakk Semandi Kiwi, jukk ühhe otsa	K K K
23 Wanna waksiga aasta mu Kaar peal	Meeri sigga aasta ne[illegible] jaden
24 Wanna mees könnib loa peäl	
lehha lahkrikt Pea peäl	Kuts ajas peäl
25 Wahhäm kut Kirp, ras kem kut häig	Sulle elaw kui jällas peäle kuhhab
26 Ehk Kirbo suurtur Häija ras kun	Sadul
27 Körge mu kui hobo, maddalam kut Sigga	
28 Pikkem puust pikkem maast	
Maddalam kui rohhi	Pelg ehk Maandee
29 Kiisi lehm, Kik kiri saawa	Wok
30 Kiwi sisswak, grunst jahhud	Kolder tuhk
31 Kelk pesse mutsvad hobimikust	
ilma pesemalta ühte kooki	Neik pesse Käiwad hommikust õtsas
32 Kirri Kanz, valge wälli, tohmid	
Targad tagga ajajad	Pramato lugsud ja lugejad
33 Kakk Lätta stühhe paona seen	Kakk kätt sahhe ühhe Kaonasse
34 Soo täis silest kakk Kanust	Wiht
35 Eest nagga otsa, Kirdult nagga Kaa sahha kui tahhi labbida	Kanna
36 Keerleb weerleb, saab otsa, jüri munneb.	Tagasi wennes ämber woika
Tuhhat tuhhat sadda sadda,	
ükke ega ümbert kindi	olle Wihk
38 Kakk kikke rüdewad, Teine teisel mägge	Sõnad Wihhawad.

1. Mardi ja Kadri Anne Reiu vad meil igg waarta, Kadnibe
laupa ja Mardi laupa: Kadnibe laupa on meil enne
Kadrinu ja Mardi laupa enne Martin Luttrowe se pääsa. Mardi ja
Kadri vad sandimodi; agga Kadri pääse laupal ühto ehk kilawad
enne modi walmis ölleft sullest ja ehmed ümber ja leetawad
lapsi ja poisi kodwad enne modi taat taat taat Kirja ud
kadrikunni. Meie esimest hoida poisi Hoppy [illegible] ehmed
wastakse ni körjse ku kua ullatel, ja sis antakse sapsi
pääl wälmis ennuiste. Iggaest peawest pandakse kesta neile ahed,
ennamiste worste ja kerned nännest Kokkast rahha ehk Kibba
mit koggo korjawes ja Kodsis ärra sõsad ehk sõsad.

Wannad Jannad jä readmal Kõnnelemaella, sest et one
nei palje ei tun, waid agga nõmmes anwest Kirja sest ol-
len Lähnud, mis se ise palje ennam wõite teada,
sest et ennam Kirja ollet luggenu, kui minna wäetu-
teada muidugi, et neid pikk has Kirjas ei olle
leida.—

Silmade tuhmerse, ja wannade innimeste arwamise
järgi Ka jõule, sest et üks ühtemoodi ning tuhme tuh-
moodi naist arwata; mis ma tõest ollen Kuulnud, et
Saremaa mehhed palje targe mad on Kui Muhhumehhed.

Oh armas Issand Ello! ma ollen sullane meel-
mo agy on nagi! ma ollen nuumal talla poja meel, mo mõistus
on nagi! Na Kirjutan mõnne aasta kohta mõnnes jwokitas-
mo kärsi on willunalla! Se pärrast palluminnina, olge ni
hea, Ka nna tahhe minu sõta par sandest prassige, Kui tõe
meel pahhasse saab, tõde waatab, sis wõi sahe tõdda
ei Kohhe ahja. Tallatage minu ustlikkudi Ka mehi, et Issand one sanne
Summalaga se Kõrd Ja minalaga Summa aga 12 Sada 5 Kõ
O. S. K.

1. Se sigga mis ei tõnge päwa se tangud ega.
2. Kes kiera kõnda tõsta, kui ta ise ei tõsta.
3. Kes kurratilla annab sõnna ahja, nimes pärrast ehha ja hinga.
4. Wäikest pöddemast kinsik sinna tulleb.
5. Saisa mokke pällo pääl Kes wat kumis rahki ja nõgiste.
6. Kuud Kõnnud (Saare) Kullatäis sõtta, ehk minna nose kuuta.
7. Tahtat ja kõwwera pällo semeti.
8. Mis se tänna kummuda pääle walleb sid.
9. Kahata linna, ehk mihkela sinna.
10. Mella leiba ja sõid, sella pead kaotama (Ehk mis Kaer ennem pere mehhe wan
11. Kõwwas kärra ei kaswata Wanne kõrra wanne mad.
12. Kiwwaga on waska Kahkut täis, ta astat rahwa ei sõgi sis.
13. Mis se ahju pöddas se leiab.
14. Kes kõik nõmmed kannik se kõik maja mahtub.
15. Mudda ennam kaeri kwas pöddas meddelam laksa. (Calja perre nagi tuhi)
16. Kes taipla annab kaemat se isse pisse langeb.
17. Nemb rahhust ei mai kägi mõtsa laiga ta.
18. Mis se kõwad pöddas se leiab.
19. Linn saab laulu ei innimenne tä ei.
20. Kes mallestab se warastab.
21. Se isse kellel palga tühja nõks palja minna.
22. Kära nose kunte ta on tammel. (Saare)
23. Kest Libba, agga mul on tiiga.
24. Saa se sõber, ennem surma maulamme.
25. Suur waras on nälja inimene.
26. Kaks kõwwad kõnnu ei te mitte kui jalge.
27. Nimma targem kui nanna.
28. (Kuusi jõwahi sõtta ette)
29. Kattel sõimal padda, iskad mustad mõllemad.
30. Tallina on maulamme Libba tullet kaeta.
31. Ennuane perre ja tahmane tant, ei jõda sinnet tagasi.
32. Kats perre mehe ei wõi ühtes maiast mallitada.
33. Kes sullane ei wõi kahta perremehe tenida.
34. Libbalik ennast pääd nälla.
35. Pittsyle kaal on ühtelaga märitud.
36. Kaiga kindlam tähnik on kaiga petta.
37. Libbad jäe pääle ärra minne nõtsemängima.
38. Anna mängi pattuga pärrast ta nälane sind.
39. Hoia tulleka ta wanda ei se sis pitsenda ennapalle.
40. Lesinimene sam on nagu kurrated pale ei libbe (Kaine ja Kolmas on Libbane)
41. Kes kad esimed, sadda kad nähtud tehtud se on mutmes kiltsmehe näkku.
42. (Kes saab mes pääl kaiga sarnane kaiga? Kahte sinnisarnane)
43. (Kellel on kaiga parrem pälli? Kummagil ta sõid ainu rahwa.) mõistatuse pärra
44. (Kes saab kaiga sarnaues mandlatega. Kellel kaiga ennam laeneb)
45. Parrem teise laeti, kui ise parremine tahte.
46. Mis suggutse maines rahwa kaiga ennam nalitse. (Ene ise nane nõmes on.)
47. Kui alla sõtse pälle waata, sis on neal sõtsem sinna waata.
48. Kõdda ja õppetab palemale.
49. Kõrmuta kaimad, anta ellas.
50. Ennuane ennuane nälg, ja mõnne ennuane mõistus.
51. Mis se tahhab mis taisab, sellel ei pea tiggema, se da ainu ta naisi ka)
52. ~~Mis se ehhi sõdda se ehhi~~
53. Saisa mesta, sõrmed on nõddala, ei jõua pääle da.
54. Parrem anda kui wõtta.
55. Parrem ja parga kui ehhitas.
56. Kõlla mulla kalla pääle se on sis ellem mis mees sõid ellab.
57. Kõlla kalaga se innimest käsi, sis ellem mis suggune se ellab.

58. Kes on näinud koonapuskid maiguh ehk mädred mutta.
59. Parem kui kapsad rabaga, kui nuum kärg ainga.
60. Parem perfektne mitte kui kolle täis rahka.
61. Sadda saab saia kaugu minnans Keiu kuigab kaela.
62. Kurja koera ümber lähhäb jamma jäuad koned maha.
63. Anna aega, aeg annab kõik nõu.
+64. Warrane kui kuiskab nimma, hilline kahjub pärsak.
~~65. Parem kui kapsad ei maiga, kui nuum kärg ainga.~~ Parem peal nuum, kui tühi kõhu.
66. Riiga kauda ärra minne mitte jämma, pärrast jääb pihgatud.
67. Omma rahwas, wõõras kais.
68. Wõõrad maste mõtta, ei jõda mitte kahjo.
69. Mis täis kõht teab mis tühi kõht takkab.
70. Kelle pole pead ja kaddma, selle, kes jämma pole koiab.
71. Mära kobja, ja kaera nälg: on nõnda kõrsikud.
+72. Kes kannatab, ja kaua elab.
73. Mõtta kõigijam naks, jõda maggujam kui.
74. Kes palju maggab, saab palju kahjo.
75. Warga kui on selli elga maggus, pärrast nälg, minnes kui jumal mallu.
76. Rawas maia rattal on alladi kiil tagga.
77. Kes ei ei mõtsi tõid taha, põrga jälmad sippelga pole.
78. Kiva õppeta teist enne, kui issa alla müdagid õppinud.
79. Kirra ülle mitte kaia mis ja tead, mis mõtle enne kui müdagid ülla.
~~80. Ame Wagd and ja jämma jõdda.~~
81. Kui just kõdda on kelle jure ja siis lähhad.
82. Kui kõdda käes, siis on abi sul nesh ees.
83. Mispärs kaes Jummal kunda? (Kõhna kingade pärrast)
84. Kelle asst nõud ja kaiga ennam nanna.
85. Sõtrale annab, nännemust taab taggasi.
+86. ~~Pahna tagga nelle nahes.~~
87. Pillomees pällime rikkas, ammendmees arabi rikkas, kaupmees kuri rikkas.
+88. Loi Werk makkab marjamaks, mitte jäuad kurjamaks.
+89. Kui ta'on tõesti siis tunnista ta, kui walle, siis waggo ta.
90. Kus nigga nõud pääl laiba kellad kõdda ompõdda aita.
91. Kes rukkis kaapsak pääl nõu kaub.
92. Kes kaera ei takka pista, peab narrast pääluma.
93. Kuida kõlvad nenda laskad.
94. Surrelimm surnutab, allandlik tunnust häbi.
95. Hullu kaera, otte ärra jä mitte pisma.
96. Mõtta kõhkem ompalagga, siis jõda kõhkem mõtta.
97. Mis tühjaga tehha, kui kiit käes on.
98. Kui ja teipale ei taaka anda, siis ärra minne teipe käepe ka jama.
99. Panne hõisti tähhele, et ja mitte ei lähha ainso.
100. Kirra põlla mitte naias eas ärra.
101. Kaia laeno asst, ei tulle kegi kaud tagga atjima.
102. Taal on palju nanne, selle pärrast on ta nenda murres.
+103. Atkund aega anga mitte liitpäl polle tied ees.
104. Pea on kõht tehtud, polle mi kapsik parraduds.
105. Tagga kaud tunnust se omma ehmatab.
106. Rehkime taab kaa?
+107. Kes jõda enne näind on ei teine non teipe pihma näga on nakkimud.
108. Kuda tiwad sikes kulab.
109. Se polle kimmaks panna ta messe käepäpst ei taab midagid näga.
110. Tadikas tasput polle pihja ei.
111. Da mehhe lomaps on nässe midjagunas ta on.
112. Kirra minne mitte kippita, taab on kamtad jumm.
113. Kus taal wõib süge maggo olla taal alli ja mitte kuna ärres.
114. Temma mõtted on ikka pihtad näppud.
115. Lõnna kaepi olga pitt, lõnna käpi kibhitse.
116. Kalk saatab kaari wõitwad lõnna ikka kaa ärra.
117. Kes jaab sinni minne rõõkust teiga perrandada.
118. Elejimm annab leiba, kaltus annab nälga.
119. Oppi lapsell mis jul mokke põimes tarvi on.
120. Pelle pärale ja pihja ta nigga, agga mitte taggapihja.
121. Ots jõbber tullab ikkuna kallumalla.
122. Targ on middagi anda ja pärrast jäuad tema ilmad ta jargajagga jamma ilmapidi nõnda.
123. On jul kaa jõbber, siis kaia ehka jummast mitte ei tahha.
124. Ta on ikka tarz mees selle pärrast nenda nunnutselle mehe.
125. Kuttse mulle ainaks, marramalle inoga.
126. Sõõred ja ots ma panne agga kuski tõõlle.
127. Laiskusin ka wetarne agga mis tehha? tark on tühjast.
128. Kirra anna mitte omma raasa kattu teiga nõtte kaiva.
129. Se on ja ainuke laste warrandus kui nad õppitaja.
130. Kes narrastab ja põlletab ikka omma nõnda ärra.
131. Alle jallaga saanat mis Jummal pulli on annud.
132. Laastud jamma ja laggud.
133. Rattuline sõida ja rännus nõgga kugunt ammuta paja pihma.
134. Pahna jõidbe maja mees mõtlad, kümne ärra.
135. Kuidas jäuad, nenda läuad.
136. Mark laatud nõsi on ikka omma.
137. Ja teab tõid kut mees agga jõõb kui kärg.
138. Kloia ikka siis Jummal kõik ka kaa.
139. Kes kahjo kardab ja kaupa ei ja.
140. Ja armastab omma kanna nunnun, kui omma orja.
141. Kui kees maggus on siis on see kaera kõlbaeg.
142. Omma maia on ikka omma maia.
143. Sõ mis kippi, agga nägi mis tiipi on.
144. Ollets ma enne ei tark olnud, agga mis nüüd enna on teha.
145. Kes enne ei kaupi kui wõõras tulleb ja on pärrast tõdnud.
146. Ja mängib taga kut kes pallaua pudunga.
147. Kes natab kunninga olga jõda ma ei näi jumm olga mehe.
148. Ja on waenu pallupärrast, ka sotsi kein.
149. Jummal polle last agga lehhast.
150. Palju kappi, marst ümbrusse warrandus.
151. Sappi pisimast pisipust murret lapsi? jumal palju murret.
152. Ja on ni waenu kui kibbi ~~ja~~ kõrd.
153. Wallet on kibi: kaspi jõõd.
154. Ollets ma enne tõdnud kes ta alli agga nõõd ei mõi enne parra ka.
155. Nallikes mallets, nallikes warrasta on enna ei kui palendra jumm.
156. Kirra, se enne ärra kut ta teipe on.
157. Anna aega ase enne kõrnõnn.
158. Laps ennam kui kaspi.
159. Se alla kui enne kaddagas.
160. Omma kuggune on teiga kuhhem kui taal müdagi mele mõtta on.
161. Kes enna pääl natab ei ja iialgi tehe mõnne.
162. Teine tiab teina ramanduds.
163. Kes enne jõnak jalle kut panne teipe enne nakkale.
164. Kes kuiga mõte pärrast pääb alla, ja ei ja iialgi mõte pärrapt.
165. Enne panne tõõlle mis juggune ta on, kut ja tagga tehe tõhhad.
166. Kula enna järnele kui tõõda kuljad.
167. Mis ja iste ei nä jõõda nõud ja pinna nähha.
168. Omma nõtte ja nõnna kõhkmo nenda ga nõõd kaudte kaste.
169. Rahwast kuulda, rahwapõhha ka, nappist räuda.
170. Se ainuke mis ikkuste teipe must kasunda mitte jammulet.
171. Pikka omma ommaga ei ehhi, siis teipi.
172. Kui teipi pannad ei jõnak mitte õõda.
173. Kirra tähhelan kui ollad jäuga mõttelennu. 174. Siken silma mõte, nennes kaudenenda.

№ 556 Mõistatussõnad.

1. Walged seened puunoka peenil pääl. (Hambad)
2. Nimmel sulleke ilma ühe silmata ja ammuke jõuamad ühte pennimaja teinda. (Lõim)
3. Kaks lamb sõimivad, üksteisetta joostvad. (Kanna pang)
4. Kirri kanna seeleb pesas. (Silmad)
5. Pintliriwäntlin, ülle mätja heitlik. (Seelik)
6. Päisse meest ja kunde sõidab. (Sõppegas)
7. Mis on maggusam kui mesi? ja pehmem kui pada. (Hiinu ja emma piim) ja emma s
8. Kes on ja kohtomäistja kes teigele jõuab ärgaja maista. (Pärgen)
9. Kes on se kenninges kes ei elada sõdda tõtlab. (Heel)
10. Kes wõttab määrd emma ilma takmatta maata. (Linnud)
11. Kanna emma nurmes tila nõnis rattas. (Kanaliba)
12. Mis sünnib ilma tagganatta. (Päiwad)
13. Mis se alla meddagis ja ammuti müis maja. (Warri ehk wilja)
14. Kuk lamb kõik otsas jabba sippub mees. (Emma kel)
15. Jaga pääw räunk, ei ja ei ole kaste katte. (Tumm kel.)
16. Pärpike läeg nõudeb pure läeja. (Kirstowitt.)
17. Kel on nu kindel maia kuhi tuuk sõsse ei ja. (Pähkäs)
18. Kes ütlet pei on kes teine ütlet tõsse kes, kahnes ükses üks on kuis. (Klaer Lammas Ho
pei tahtes üks
19. Kes mant saatte pajunk mõnge jeie. (Kanna munna)
20. Wäremen kui läeg, raskem kui läeg. (Õuelle järsi)
21. Walged sõõd, musta sõidab. (Hiinad)
22. Kaara sõõb tydi pitkab. (Pits)
23. Nanamaal uus teas. (Tõde)
24. Lippo lippo pääl, Lap lappo pealjelma nõla silma pisematta. (Klapsta pea)
25. Nokka otjata, mees pitsata, ta tolmuta. (Laew)
26. Kes kunnel ilma adrata. (Sigga)
27. Ait al, luuk pääl. (Kattal)
28. Mattras ei mõdden tulles ei põlle, weess ei kuppa. (Inimese nimmi)
29. Emmane aukus, meeb kui tükke taimas. (Ruggi tükk)
30. Kaal läeg, auk sulgas. (Pahase kümned)
31. Kark al, pann pääl, pauna pääl rist, rist pääl nup, nuppu pääl mets, mets pääl
praga pais aiat pead nahja. (Inimesenne juuksed pea-daarel)
32. Kingotimme al, kingote wahel, kingotimme pääl. (Kotto sõdduk ja mees)
33. Hobbone tallis, labba räästas. (Suits)
34. Kaks läeja pendud, tappatsa mõnge wasa. (Silmad.)
35. Pennane ärs walged hammas täis. (Hambad)
36. Pärko sure ne ülesse, läeja surema tuuksa. (Klapsta pea)
37. Lehetsja sillus pimine, pärsse pennu ja kellane. (pannil mehen pead pits nenna nahja. (Ruggi
38. Kärgem kui tirrik, maddalam kui aeggi, waljem kui lammi, nuutem kui sõõs. (Heitjaras)
39. Kunninges, saas, tallomees, pandi kui e tutti roza maha. (Emmapiim)
40. Tallomees nõtt ilgaja, kunninges nõtt e mõgga arwa. (Isa emma, sugguma)
41. Sõtkane tõrs naudne nõta. (Sõrm ja sõrmus)
42. Kuonn nõgki agga kuonne kaud ja e mõgi mõte.
43. Walki kaudad sõtte. (Kattad.)
44. Lesk kul onne, kes telt kut kerra taggant kui tutt tullikus. (Kanna.)
45. Päisse mees ja kümmne raspikas. (Pähkäs)
46. Walge warri kirikesse tarrakaja rahwa. (Kirrik. koggutus ja õppetus)
47. Sadda ja tukkat üxte siddunga pitsud. (Ellewikus)
48. Sõra al tõtta pääl. (Hiinal.)
49. Sõtkelt pisnirohima pealt tulles karwalima. (Sõbulas.)
50. Ta ellejõdi, ei ädda ellesjõdi. (Händ)
51. Surem kuonn kui kuonna kaudja. (Sõppelgas)
52. Ti ne tam 12 arra, 2ga arrul 4 pesse, 2ggas pesses 7 munna (Nasta kuu ja nädal)
53. ellus ümma on kiije kaldun, silma (Silma munna)
54. Tõsa emma, sadda ja tukkat praega . . . (Marjapun)
55. Wäljo sõtkus ja sõõpewad mitte arra. (Inimese mõtted)
56. Mitkat sead kunninga kuige parma kokku. (Kui ta kaddam)
57. Mõtted kunninga kuige rikkam on. (Kui omma ja naasse järge ustad)

58. Kus on ja mida nad mõtlemad ütlemad (Sõnad)
59. e sõtkle tukkes kuninga kuige nutsjõge nutsjõge (Sõnad)
60. Sõna tõsine

№ 557. C. J. Jaron 1870
Loosekesimest

Wannas sannad.

1. Laastid sanna laggub.
2. Addalais sel polk ände.
3. Reskamatak, se kaua ellab.
4. Waggas weel on siggas põhhi.
5. Kiwitsja se pihta ei tõda; agga wõttja käe pihta kõtsi.
6. Kuk pänad on kül sama pänad agga kuit ei olle sama pänad.
7. Mis mees ütlib sjoda mees eiab.
8. Se kõera ände tõstab kui teistse. (Selle kohhe, kes iseenesest kõdeb)
9. Suur tuk arab se lukki. (Selle kohhe, kes ahnuses suurt kurjo pääb, ja pärrast lõhkja lohhob.)
10. Siis kolbab kuuit ka äue kaaraka.
11. Aega mõda, orjad käiwad.
12. Arra, arwa, kaera, karwast waie ambast.
13. Ei kea tulle ühhest pooltkui teine ei te kaad maste.
14. Arra kütte enne, kui se pälle sea olled sanud.
15. Arra minna siggelematta sanna.
16. Kül Jummal näeb ilma, näggematta, kuleb ilma, kulata matta.
17. Ju nimmete on Loone tõed teggema ja kiud laulma?
18. Se tõed tõ aeal aea pääle pääle aeal.
19. Kõna wiisa sel aeal kui wiie allus nõdder on ärra minne siis kõä nenna kui ta ja ammuke pimeks kaswa.
20. Parrem karta kui kahjatsema?
21. Seisa aigne on ajan kiiges.
22. Isa olgo sik ehk sok kui agga ise meesalbe.
23. Kes saab mättale ei mõista kes olla mättal.
24. Kui Jummal ei aita ei ütte meie teggi minne.
25. Se wiskab ülle seiskamma seina pealgi.
26. Ülks on hea teine weeb parrem siel.
27. Wiis ämmetid kues nälg.
28. Wask waese kulet linna, kohwa köbbe.
29. Jummal ei jätta ühtegi asja unelikkuke.
30. Ei kahte asja wõeühtlasti tehha.
31. Jummal ja kohhus seisnäe ülle kiikive.
32. Mis jõuda täis sest ägib ju.
33. Mis se teab, kes ei olle ise ühtegi katsunud.
34. Jummal on wiis kaewelaest päwa tagga.
35. Se õigust, siis sind kiidab Jummal ning inimenne.
36. Nutt tullab naerust.

Õigust wastoci ja ükski.
Kuui alle watto wõtjad seal ei olle wiad.
Kes kurja kuleb, se kulda kannab.
Ei kuik mahhe marja mahe, muist peawad karja maal ollema.
Kui heaste teed parremini laia.
Siiske mõtlas tõde ümbert kaema ümber kui kuut.
Laud wärrawad on kül kohtuisse minnia agga kitsad wälja tulla.
Kes oiab, se ei õhka
Hea on kul kihka agga kurri waskada.
Kes teise tõist küdeb ihk teise waewast wäsib.
Hea pilk wikkat kõik laia kaeb.
Kes palju ägib sel on palju wastada.
Ei kaarn wiele kaarna silma.
Mis norilt kokku panud sedda wanmuse leiab.
Kül wäggi sel wõimus kel kõt sel kahhus
Egga kunt enne karjast kae kui ta wimsk talle ärra winud on.
Kaer on nikang kül sõber, kui pead sõbrad.
Purtud kaer on arg.
Anna aega, arg annab hea nõu
Lible keel herrikse meel.
Olle ise mees pea ei ne mees ka mukkes.
Jalga maerad kalkelt, ihkus mus tee mõlkmad.
Nks pääw kaebab õist agga.
Tänna arru ei kusta.
Tõnna kuld kome mulle.
Wesewad kuswil ei olle sammalt
Hukkas med head kummalas kahjo meistr linnas sistas.

1. Kes on esimesed kunnid loonud.

Ennemuiste tahtnud usuma kurrat ka ühte sama sugu loa; mis siis ka temma käsu ja walitsuse al piddid ollema; temma täinud ühhe suure pakse mulla sisse; täinud seal sure warsaga sanast (mis selle pärrast ka kunsi sanik peab ütlema) kaks ellaja kohha walmis, üht isast ja teist emmast sugu. Kui nüüd muido keik walmis olnud agga mitte weel hinge sus, siis katsonud temma yahhamisi neile hinge anda; ta yuhhud kigest wäest kuult kunsi kohhast kohha paisuma kui jänimemaks, ja näitand kui elaks ta kippuma akkand, siis olnud ta wägga rõõmus et ta tõ kaida tähheb, agga ta yuhhumisest järge jätnud seane kunt tuult, mis sese arlane jälle säätja, ja ise jäenud tõkumatta omma lomisse paiga pealle. Nõnda täinud temma kolm korda; agga kunt ei tahtnud ilmaski.

Kui wa una kunsi leja nüüd selge arroli sanud, et emmast wäest kunsida hinge ei wõinud anda, siis täinud temma Jummala käest nõu küssima: Jummal õppetand tedda minda ja ütlelnud: ütle kõrd hääga: kunt taup ülle murra kurrat ärra: kurrat täine omma kodue kingete loma jure; langend sure pakse kuse põõsa tagga kõhkole mahha ja ütlenud siis taesest hääga: kunt taupe maast ülles murra kurrat ä, agga kunt ei tohtnud ühtegi. Ta ütlelnud teist kord nüüd sarnased sanad nattake arakomalt, agga ikka weel nenda taspe; et kui kunt taupik arro ei paaks kus pool kunt hääl olnud, agga kunt jäenud ikka wagge. Wimaks, üsna pahhameliga, üüdnud ta õige kärmest: kunt taupe ülles murra kurrat ä; kunt tõusnud maast ülles ja akkanud selle pääle pehmitma mina kus temma wa laja kõhkole maas olli. Kui nüüd wana mees seda näind jookunud ta sure ruttega pea otsa, ja jänud seerawisi kunsist paatomatta, agga temma wihhe käie tõmmo päwani ikka weel ta kohhe nenda et ta iggakord tedda murreks kui ta agga tahte ja saaks.

2. Kuss wõttab kunt talwel sõa.

Ülks kord jahtand üks jalge mees õpsi hiina teerunga ta pääle; ja karaga aktand kunsid sure kisaga temma ees ta pool hullama; et temma jalge meeolli tahtis ta sus kinnide kuskist tahti minna. Agga kui ta halbane mure järel kartis siis wõtnud mees omma kaesaka selgest maha; ja

mas sind sellega omma kahhes se silmad ja korwad kinni, ja twäddand tedda sel wisil käe taewas kõik hantide saast sugu tähti, kes keik kõhkoli maas laiale aetud tulles pidi: aehtis des pitkamisse hollede hääga kullund, et sugu pallaks nemmad müdagi. Kõik nõnda saast tähte minno akkanud üks nende saast mehhe hiina teerma järrel käima, ja tahtsind ikka teerma otsa tarrata) agga et teerem tuge olle ei sanud ta mitte. Kui nüüd mees sedda näggi, siis mõtlend ta mis seal teerma otsas ommatet peaks ollema, ja ronind ülles watamas. Ullal teerma otsas leidnud temma üht walged nelja kandilist tükki, mis arwata, ülleaselt sinna olli heidetud, ja mõne kunsi suhha ollaks kukkonud, kui mitte heina teerun se tarral seal polaks olnud. Mees wõtnud se tükki omma kätte, ja katsun kole otsaga; mis maggo peaks temmal ollema. Agga temmal olnud se sarnane maggo kui suhrul. Kui ta nüüd olli waatnud ja ta katsun; wiskand ta tedda mahha, agga kunt wõtnud silma pilk se tükki omma suhho ja täinud ärra. Agga mees aetand sest sammast korrast temast ku aega ilma sõmata.

Nenda peawad kunsid iggas kuus sel wisil omma laidust sama, miska nemmad nenda kaua aega aetawad, kui jälle keise ku sees se sama aeg tulleb, agga igga kord kui nemmad tülleselt laidust sawad talle neile ikka sõtud kala tahte ja allude tolledesse. Nenda näki mes wana ne nukk mas.

3. Mikz pärrast on angerias kallade saast kige annawus sõ nägge.

Wanna aeal ütlenud üks wägga wihkane mees ollaks Jummal mulla jallae alla sanud, sis tahtaksse minna ühhe ega ühhekorma maca ukse kinni panna, selle wisega, et sial keik ollaksin surmane. Et Jama Isa, nopleniist ei tannata; siis ei tõnud temma se kihwatesse tema polaks, ja ütlend: et se mees ollis wihhatawad, tahhan ma sine nüüd poleka lua;

üks pool merrest kuiw maggusamaks kulleks, ja teine pool mai-pealkülge nõõlimaks uusiks. Nende on siis jänad, angerja kollakülge ennane uusi nägo. Ja kui us lähhike jämme, ja kõwwa ja ~~ähhe~~ abras, kui ärra mõdanenud witsa nagu.

Kõrd küsis ühhe linna al laewa silmas, üks mees Eesti meeste käest kes omma laotsikuga sinna ollid talnud, mis ollete teie? Kas wenest, wõi märra Estlasse? Seal kostis üks nende seast: kui teie aus härra meie meie ammetist ise ärra ei tunne, siis tahtame teile ärra sellekoda, mis wahhe on üige wahhe Eesti meeste klasside wahhel. Kes ommal maal põldu arwisad ehk muud ammetid teadwad need on ehk Estlased. Kes üllemaade käiwad kaupa müas, kalla püüdmas wõõraste randadel, nende kui meie, need on wenest Estlased. X Aga kes nisugused lõhkised kuid kannawad, kui teil praego selgad on, need on nee märra Estlased. Küsisa pöris neile silma ja läks ära.

Unne nägguse tähhendusse.

1. Õlleotsse ikkaz mis hoosti unnes näeb, tähhendab pahha asja; mis pahhas ei näe, tähhendab head.
2. Kui hundiga unnes näeb minki suggust kokko tullemist ehk leggemist ollevad, siis tullab sakse rahwaga leggemist.
3. Surnud inimestega koos ollemas, ehk neist middagi kuulmas unnes, tähhendab õiste ilma.
4. Kõue müristamine unnes tähhendab kuninglikko käsko
5. Ue. jees ollemine, ehk muust wisist wigga leggemist jeddamine tähhendab hägust, näggia ennese ehk kellegi teise kohhast unnes nähtud.
6. Kui talwel unnes näeb olle leggemist, tähhendab et külm tuggase on nab ja sallale tähhib.
7. Kui usti unnes näeb ja kui te isesse, siis peab oks teine sallaja kawwalad kinse ja wibba.
8. Kui messa lomi, mända, orawaid, jänneseid ja rebbaseid, unnes naeb pütsmad ehk ka kinnu wõetamad, siis tullab wargust ellus ehk wõetakse kui wargaid ja wargusse pärast kinni.
9. Ude maedo ehhitamine, tohhas pühkimine, maea riistade karristamine maedo ehk mu asja mahha langemine, tähhendab surma, seal maeas kus unne naggemisse nimmetud asja nähti sündinud
10. Kes unne näggemisse näet rahha sawad, selle peab kõhhi mis se tõbi tulema.
11. Pitkad te reisid, tähhendamad ka haigust.
12. Kanna ehk mu linnade munnaest unnes nähtud tähhendamad amalikko tülli ja rido.
13. Tuult ja tormi, wihma sadde, lumme laiskamist unnes nähtud tähhendab rahlora jees walk jutlusse, ehk muud kahja tülli ja mässi.

Ilmaei ja aeggade edasi tähhendusse.

1. Kui kuuaare pöri päwal tuul pehmest külgist puhhub, siis tullet see kewadsime aeg.
2. Kui Taasst. Maria laupäewast külmab, siis peab ennamiste iggaüks sel kewadsil külmama.
3. Kui enne Jaanipäewa mürrisstab siis tullab hea suwe aeg wihma kaasta.
4. Kui talwe kõrgen ja pärast lumma ongiw ja tiwe arjas on, ja isegi enne jõulo tullab jälle wihma rikkas aeg.
5. Kui mets jõulo aeg huttsetis on tullab ka wihma rikkas aeg.
6. Merremehhed ütlewad: kui pöri päwast tuul selle kohha peal puhhub mis meile kalla annab, siis püüawad kalla saki sõte.
7. Kui päwal saja ehk hilgaw pilw ees siis tullab pehhme ilma; aga kui sap tegga siis head ilma.
8. Kui kuk ühte päraest päwa lojaminemisest ennem maggamisse pönni peal laulab, siis peab teisel päwal ilm teine olluma.
9. Kui sui pahja pihlaya marja kaswab, siis tullab talwe sugguse.
10. Kui linnud suggise sojale male minna kärgest lennawat siis tullab talwel suggaw lummi makke.
11. Kui hunnik suggisel saggale kullawad, siis tullab külm talle.

Ehha usso kuntsis ja mis nemad tähe kasse ehk kahja tallab.

1. Kes Moddise päwal pale mitsast ehk mu tohha pealt ommale lääb siis tullewad usid ja muie kahjo leggiwad puttokas mitsast temma elamise tohta.

2. Järri päwal ei tohki mitte taresst pudd leikata, raiuda ehk muidu kui selleks tehhakse siis peab (nenda öeldakse) mets wihhelse panna ja karjale rahhatis hoiu tallema?

3. Kui kewwadi esimisst kord sillitse näeb, siis peab tähhele pannema, kui ta maas wemab ehk pitkäle on siis ollen selle sui kiddas ehk opis teige: Inga kui ta lennus edasi tähhelb. siis ollen teige sui pisike ja kuiw.

4. Kes on ne Järri päwa rauda maast leiab on sial kuiw ja kõwwa kui mitekitse kuradse / esimisst kord kulid nemda laulwad: wettalage, wettalage, wettalage siis olle sial inemdas igga to kolm Wätterpille, wätterpille, siis saad ipuhmi.
Rikkut rikkut, rikkut, siis on ennetuist igga asja jaggu.

Ehhi nüüd ueja jöuda panni ualmis waine laks
sadda walmis saks minnema Jüdi körwid külmeta wad
Linna laggad linnutarad ~~Kiwiaerwid~~ rästastarad
Leppo laugid lõtsutarad Piio päddo perssat pud kui
haasan minna minnema siis haasat alle tullema
Wesi silma waema tubba jääb täide tuddawid
kamba täide rahharbäide rihhalonal rästi lapsi. Tulli
siis somest saad laewad Peter periist pitgad mastid Talle-
mast mastid maddalad Mehhordainaistoma kesso alla angro pea-
le kapten kargas kambrist wälia türman emma wõti pälo
kapten andis kangid kässe türmn üged ülbetust lasge se laewa
kanst pole kansinidi ninnale nu siis näggid kallis kansi
rahwas ja se kallis kansi ingel ingel läks aita ehtima aita-
pääle peab suggema pehmi si walge särgi ülle ni kui pene
pealinna sõtis säre säri sad säred ollid sirged kirwad ollid kirwa
panni pihha pun[illegible]se mütsi mütz olli motis kaar olli
kastri Siis läks hüles ellamale maddalast määrsi härraine
tulle härra tunnulawid ku on kallis kauba laewa nüi on
wäre näinalaiwa nüi on semmi sola laew Tulli siis härra
tuntis laewa sebolle pallis kaubalaew se polle wäre näina
laew se polle seme sola laew se on kanfi puio laew ingel
läks laetes laewa pääle liie läks tippellas ingel alla
nüiarse süa jua antarse ingel römmes simailmas Tiio
naesel wesi silmas ingel käib emma peiersa Tiio kaar
ja melega Kes leet mõtlek tie ollad nes teab panne tähhelegi

Ühhes suus tuhtras ja kuulsas ülleeldis kus suure
wäeid miltsugguse öllega laiertud tiine teise körwas ja
puudelite körwide lautade peal ning suur hulg klaasi riide
pääl seisis. Tõesis kerd elsegi roggemätta suur mäsjamiga ja
kiana riitlemisse läbbi. Agga meie ollime essimesse mehhed üle
les suur waat ilma meieta ep olleks inimessel mingi suggu
rammo agga siidame ja lahhotoss meie eest pääs agga mus
mutsi wõlma. Sui meie ei olleks mis olleks siis nemb inimse
pulmad wauroo talgod ja muud piddod ollot römostab nii
inimesse piddand ja aijab ta pea tehhama agga ollot
woi (ame) ilma aamita ehk waatida olla. Se pärrast au
nellele au tolleb anda au olle waatke." „No nule ohtost
ja (amma) riitost mis meid äbbematta pou tonnid soust
wälja ajawad üdis üris helle hääga sirsta. Sui
riitleminne nõlbab, siis nõlbab se puudelitele, agga
mitte teile sure mauga loomatele nes tiis nago laisad
papid omma lanfarsa pääl maas seisate ja jal waiga ette
ei lähhe millal on na monni teitist pulma laul
käinud? Teie on iisi meite pärrast tehtud, muido ol
de arrimatta ü jämmedad loomad nõhho ja rombe
polleft ja mitte parremad nui pu tünnis, nellest
tehtud ollete." Eh ja häbbemata lerrax ninna

sirsenisse waeid. – Sinne ja se suggu sellisi rinelad sage
karsi mahhamurtud, kes ja tühhi paljas meie rulees ni
julgesti tohhad rasida. Ähwardas ü murra wal ruddaxid
mahha! wastas puttel. – Ja lõdad ni sama emma sure rohho
pääle, nago Willistemes omma sure rammo pääle ja saad tem
maga ühhe suggusse otsa. Meie olleme nued sõbrad, nelle
kaila ümber pulma rahwas ja Saxlasse ni sure arme
ga hakkatad agga mitte tiie Tue saske ninda parrast sui
(amma) enne emma kantsara pääl waggusi maas ja pudagu suu
Pia ollessid wäed rihhaga puudelite kerwide pääle ranganud,
sui mitte ühes punnisse häälega ölle klaas riidi pealt ei
olleks üttelnud. Aufad waeid ja puudelid karma (tahhan)
tohhin ka sinna kaks sigga üttelda? Tue olled nago üsemalla
maabrid, kes tiine teise kõrwas ellätt kinnis ja hääd sanna ei
sinni räägima. Ja kes tiie tülli rulet pat rulma ehk
naerma sest teil polle kumbagil asja tüllitseda waid tue tet
seda et tülli ise teil armas on ja seda ei sita sagi. Se on
sanna tuiad kõis kaatas klaas et tuhad spadid käige innam
sommisead tuhjad wilja pääd käige kõrgemaas siirsad ja tuhjad
paljad ise ennast käige innam küdsad. Ninda tiie ka rüdete
kus polleside tarris. Kas Karad lehmad murdad ehk punnase
olnud naad olid lehmad; kui Josepi ruut ribolinne ehk ristilin

olnud: ta olli kirriw was temma wennad ruggi ihw odrad
jaid: naad jaid wilja – mis jõal tullidjõda on? Teie waad
teid on tarwis ja teie puddelid, teid on ka tarwis, agga el
surem au silasi pärrale on jõdda prantsile issi ärra tun
ma. Wägga wähhe antakse puddelile suud ja waatidele
ei ial agga sõdasile igga pä ja saggetasti, ennam wõeb
kui tarwis on. Ütlekse issi, was mal oinos ei olle, „ O
ja rebbane: – orrisessid wadid – temma eitab mis lebbetaja
et keik au iwwe ennesele saaks. – Silasi armastusses[sõbr] laegi wõeb
minnid kui õnnetusst leidnud, ja meile pearis sinno nõu hiad
toomas? Tres on sind meile sokto moistjans pannud. „ Ei iwwek
kuulsid waadid. „ Ei kurson kuiidsi puddelo. „ Igga mil on
on ommetig oinus! kollisessid silasid ja niisid tulli kirsa, et kellegi
jannast ennam arro ei jannud. Korraga olli nago wäljas kella häät
tiste post kuulda puddage just teie sirsa tuggijaid! Ainma lehtis
ollen se ainos mun kellel siin seletris au tulleb anda: Kruft
saaksid waatid ja puddelid ellot kui minna jõda ei an
No jõda olli wal tarwis! – kirsentasid keik kuiesid. – Se tul
hi paljas lehtes on ka minni asi? Pea omma jou [mõtted]
muito saad ja mahhod, mis iwwek ennam ei porsenda. Amen
Ma tullin köppost ölge jaalt, ja rawwa tul tõn ma jõd
jõda toon ma tul romoga a. ja annan ilma innata, kui nõ
te saan siis m teile toon was jest wõid puudolla siis kui
moido jõda antakse tulga issa iss saama kellab putos on
igga minna ei ta kellel puudos on

Sis se mis sest ja se on olnud
kui poisläks iehk tudrukkud kossima, waest
seletsi, tudruk olli wikka mehhe toocar. ja siis
nõudo kui igga tõdrusel käiwad. ennemuinne
wanne wahwa kohto. sest saal kullas kust se poisolli,
saalt olli üks wanna naine rainõpratti emmale
räkimas et selle poisil ei pea ollema meiste rahwa
asju, ne siis tulli pikko prääk ommekku.
piimi läksid sisse. ja mitte ei tundnud ki nidsel.
ei wodda territ wasta ei rakitta ka mõdaki
kulk aega seiswad peale piimi ei tea mis naad
peawad teggema. siis wanna emma hüüs peig tulle
sia. läksid kamri. emma kittes kule noor mees.
sedda prutti ma mitte ei naida selle lennaommiku
arra arwa niid mole saiis ehk sole äbbiks. sest ma
ollen kaulnud sool ei pea mitte ollema meiste
rahwa asju, pea kakkes kül ja jäi otsekui pu
ja nõttes mis sutsoon wanna emma hüüsis
wadatta peiul hedda näidatta teine sälle pru=
tist ilma jaca, kommette wottas walja.
„emma kere wada siis. Kui emma näggi
siis kohmoodas ja ütles: „panne pükksi pan ne
pükksi sool on minnu tuttre tarwis üsna kül!"
kui siis tubba läksid siis käis loitu lauale
mis paljas rahwin olli lahti pannud tulli
nurkast arra ja naeris et se nõnda parras
olli et emma sedda näggi. et olli walle jut
tehtud et Anni labselt tullud arra olli
sõnud

Alla jast jõa hüsin arka.
nõddalast maküne sin nõad.
kämnast ma künsin kerku põllud
järre minne papi rollud
mõis tasseka mõisa maad
alla mä känsin alli mulla
Peale mus ta mulla korra.
sis tulli herra andis rahha
Suggu rahha sahlastate
ja tulli kõsse kinkis rahha
sis ollen kõre sis kümne päwa
kõrtsis kõike se nõdala
sis tullid tüdrukkid minemale
pääkusse palsasta maknea
mis ma se palja mauka te

tüdrar soigus mul on hõdo
kes mine kulek ärkusse
kui mine mõisa pallegate
seal mine järke tallugatte
reite kõrwe pealwad kallikis
hobbusse nel andi tallist
sis mine õaesta wansuttate
talli talli lakka lanfigati
talli lakka ma ei makku
se teeb sammekis mennu põkku

Kiesakas ja Warres tullid römsacommas mulles ollid,
mõtlid mis nüid meilon wigga: mõtlen on ni teil ko-
sigga, wilja kotti westil jätnun, sse suttes siia tõtwe.
lähme wennad agga rutta, teme mõldril jälle nuttes,
Norkime sis tamma kotti, katsi kui kühti rese potti,
agga kui naad weskel tullid seal kikkasjad teisi ollu,
Mõlder se kül olli täis, Mõldri pois ka weskel jamul,
kui naad ommad tiwad tõstja, weskel kottiliggi asja,
Mõlori pois kes walmis olli, nobbest ukse lukku pannu,
wottis sis mis kätte sai. pomi murkast arra töi.
takis tulla ja neid küia, wimaks koidse arra müia,
ahhastust ja hõda häle, tõstsid naad sis sellepeale,
Armas moter pallun teid, ärsa lasse lahti mind.
minna ja me sisa wennad nõmin minna ei ei nämmad
lenna kial weskiliggi, räkin et sääl nago pikki.
walmisem on nõnda ale, kes weel lennad weskepäle.
agga kui ta wälja sai, kohhe naabe kontedoi,
laskis seeda weski peale, kirmsast tõstis omma heale,
Mõlori pois sa tollim seast, jahku tolm sool tousetmas,
tudan se sugga wosa, ja ka wimaks sinna sisa,
Saka weskest sole kahju, Lõpku sinnu mattis jahku
mis sa ennu ommal wõtsid, waesel wi ka silma jätse.
Kui sis mölter kulis seeda: kuidas warres nei is tõeda:
hüdis ei sest polle lukku tahhan loppetta se soggu:
püsti ma ka tahhan osta, misga wõtte sepeäl kosta.
meidis on üks kanke sukkakaes weel sulek naerab seeda:
agga kuidas meie moista wõime tehha hõen toiu—

Mõnni mind mõtleb mõisa mehhe
arwab aida kirjutaja. minna ollen lõne laulu pois:
ja kui ma saulan tarsub metsa.
heidan keelee ekib metsa. käggi kukku kuskenõkkia
toa ka lakka tamme nõkkia.
Awad hooba andawad ja kasse kaela lankewad
Pääu ka jurde pakkudawad leppad lehti laskewad.
Lemri lehheo lohkisewad

Teile kuit so rammal toie
Teile tulnau minu kodo
tue kore on koddwolla
Sigga sõdwa weisa joeca
Taitka waimue wasta woitta
ja neid sõlla wälja sarca
teca sõdes essese, silmac peastelwes sisse.
tõrusinne nau kirjut lanopai,
naeres nau wac on mäe ämbac
Punnasse, kui madeärae, ei pölle tõeagga rae.
Ja hõrac olla lillerisepe,
sõsta on näad kellerisesse
Peisse wõac sed redoa tunesse,
en nia st neile teaca ongise,
Sõrd sõsa mis lustis olla,
põsteka-jäalt kodde tulla.
tul näad sõad sie mitta mänki,
koio tullis kätsie sänki,
ärmastes siis wälja kas,
täomäe rämus poisi esi.
Kül näac teggid muttu jünne.
Kui sae nie kõhku puhmi,
en ne männe mõtta jahti,
kui sad nei ärie kahti,
sis on raulsac sõrsilasse,
teine tostis sõtba ülles,
teine oiõs neiu sülles.
nõnda kais sis nei käsi,
olle sõe ke ka asse.
nõnda kurac ja wõast sandis,
õmma alla redoa tundis.

V

Vel. M. Hindenda

Kõik õõs di näka
Taeva al tub eka

Sing maka sulgi tõusis
Ülles kulgo linnad paeksie
Tubli uenelas jõ tõppi amst
Põlnud armu lapsel eme jälgi
Sõa trummid kõuduwad wäes
Surma tunnus jõ Räis
Ja meid jumalaga wend
Rõuo ja tuli Ratsuad ramu
Sõlgi surma pork sammu
Surm müllab süin Kui tule lend
Kõik see maa jõ mäng Kui mari
Maa päält aural mets weri
Kõrbe wägi naine Kõigest wäest
Kumalid Ondaune Kus Jäge
Mõtta sidant Kus ja pääse
Kus põgene ja Surma eest.

18 Mede

№ 2.

Kui talwe ajal meres päis
Ja lume kangas orgu mäes
Siis oead Randuna päal
Et joeta julgesb wõib saa
Siis jälga täis on maa ja wee
Kui reisb sjrelsate tee
Siis ega mes saal kiad kerst
Siis keina Roomid tõrua sõst
Siis sõlab Nelon reima päe
Ja wanatoem sõbra to on kää
Globus sõidab Roomna es
Ja Roomna õpe sidub mes
Kui linna läkab wiga wõon
Siis sinna kappab iga noon
Ja Kirde wana kalle päe
Kes iga pääwa tawan käe
Sed wanad Kiik
Ei teinud miau
Sad wedawa Kõik kõlg
Sad mattad wedawad
Ja kõlle ahju küttawad

Kui poig noor tal linnast
Läegi tõb
Siis papa roldel pigno juut
Ja pilab tubi ja Kõsib pleegu
Ja Kõsib Ka ja wana mulk
Kindas Käsi to päal Käsi Kaud
Kas Koik on to mäe Kändi täent
Kui Sulane on Kodu täint
Kes neesi päälen walgas Kaint
Kõlbida wasta wõtab siis
Kips maaga õige ilus wäes
On pere naine pise mees
Saal esimees tema es
Ja pere tuttav wõtab Ka
Ja sukkad Kindad Kuiwata
Kui pere mees Ka Seda wõib
Et ta il waljas Kaib
Sukk Ka sis Kodu säält
Ja Kubab Kaugelt tasa Kält
Näil abiKaast armuga
Oma waeta tuleva
Rõõm on näha tema sees
Kodu tulnud tema maes
Sellsamune oja Loo
Kui ago oli tulnud mees
Ja waeta Kaneb Kõralt
Kas terwis on mor pereb
Ja waatab järgi ükt ja teist
Ki sigu Kui Ka lammast weist
Kõik tuppa sadul Käsel wõal
Kas Koigil teil on hää meel
Kas oles on juwel palju jeusa
Ei puudut teil wist mõnda
Kõi Kaegu mõista saab
Siis raagib ta Kus tema Kõnt
Mis naljo on to tee päal naint
Ja jutukat wus on ta mehe saabuk
Kaint
Siis ei kui jordik maikse tulemas
Siis morsed nii Ka jo Kõnevad.

60

№ 3.

Oh Anneke mo prundiste
Kjui armas olid se
Sa tõid nii Kui tawiKa
Mul wõga Kallis Ka
Oh woiks ma anda armsat sõnd
Et ka se paaw
Ei saaks sõttes ma mõõd
Nina sünna armu waen
Ei uksgi mure wõna pind
Kui tulnen ärane tagasi
Oh woiks ma ikka näha sind
Kes kaeteks Kuiwa tuft

Kui päike õhtu [illegible] loja lä[illegible]
Jos mõtlen sinu päale
Kui sinu nimi mulest läeb
Ei ole iddi täis
Kui tõisele päale hommikul
Sis Ainast Jõrgelse
Ja võimus linnu laulu säel
Mul Sõrtat Kõrwuse
Me Jüida laulab wõnuga
Ja armastusest Seis
Ma võtan Kaude armuga
Sinu ihe jõhe jõe
Ei tahu minu ühdigi
Kui armastada sina
Ei ole sun Kaunikesi
Kis jõda Keelaks mina.

28

№ 4.

Kui palju Lõbi wõimuwõma
Ja tubade Karwa jõu
Ei, ma mina mõnda wõimista
Kui pruudi rõsad pead
Kui mitme saa kulgaste Ka
Ja pitkmata armuga
Ja Ja soovb sõksnõ ta

Kül elawat tähtega
Ja nimi Kirjutatud
Mu seltsmes säel Kestmata
Saab surmani Ka koetud
Ja wõi ma sel uhkes tunõ
Sõnõ minu mahst sõta
Mago wõrt taga armu sund
Ja jüuda jõle sulla

16

№ 5.

Ühs Kord olnud saand on põrg
Ja ka kirmja kõda orgus
Usna wagu suures meres
Jagu Kulma wõetud wares
Ei sut linge tuksitud Kurkus
Et ta Kõik on wõlenemud
Ja ta wagu Kodanemud
Ei et ta walgus wimmist wõtnud
Ei ma nimme pääle tõtnud
Wago wih Kõnd pääta tagu
Sõma jungrid kulkund mõisa
Mõtte jõin Ilma Kaudu
Jõle juhtunt ilmaa nõpu
Ei ühenegse jõpuu

Et ta riik on [illegible] kõrwut kõpma
pag 578

№ 6.

Minast wõtsin mõnda laulu
Kõndas pean pubust laulma
Tubakest ja Suitse mõisa
Mis on pruuk ammust aegst
Kas ma pean mõnd sõda Kõnd
Wõi ehk mõsama laulma
Tubakas on jüübe Kõnus
Ja ütles wana raha pettis
Kellel Kõrw kõnu Kõlgas
Lapsekõi ta jared nõlgas
Ja Ka maaste rahwa sugu
Seab mõnu pubast laugu
Tõu neil ta jõle pahe
Kellel tubaku toob raha
Kis tend Kaupleuad ja muiwad
Ilmawõtjad linna tõuwad
Otga wõi wõrast maadst
Kis je läbi [illegible] tõdast

18

№ 7.

Jõgõine ennõ wana
Koik Kaela mõnel tõna
On se wallis wõsõmõnne
Kahwa päewimmemõnne
Kis jüttumõnd ei wõta kõi
Kunnu wanna Kõima põi
Kõtmõl je rauga suures mõõ
Kõmmen jüüst wa mõtta mõõ
Agga palju jõlle lasse
Järwõ Tõnda rahja kaasse
Nõks Kollanet Leggemaks
Tõine tõist näggemaks.
Nõnda je ruu kõõr

18

№ 8.

Tere tere sõbrukene
Tuma lõnu Karakene
Kahes jas tähad sõbrukene
Wõtke mulle Kõrele härakene
Kudras jõ jõkwad sõbrukene
Kuugo suugo härakene

№ 9.

Laadad ülematest sõlmis
Wana rahwast mõte jõetus
Terwiduseks tõmedusõks
Kauba asja ajamiseks
Ülemad on targad rahwas
Wana rahwas olnud wahwas
Kõtmõd asjo ülewõtmõd
Meie Kõjuks jõwel jõtmõd
Mis meil saalewa põlje Kõsu
Et Kül olmalt ei usu
Ka se on ikka nõudu
Kõigest tare pruud mõndu

Kui meil maal ei olõks laenu
Rängus olõks ruhwa Raudu

16

№ 10.

Mis Jaada paikus tõhja
Kus pahu rahwast nahalja
Ja wasi Loomi kohuse
Nii terwe Kuu Ka tõisest
Ja saal ostetaks ja müüdaks
Ja wanu ümber lüükse
Ka waletaks ja pettetaks
Ja mitmet wigaa Kattetaks
Ja ühut wõina juudikse
Mis mõisast jõnnõ tõmbe
Kis tantsitaks ja trõbitaks
Kõik rõppud asja sõlitaks
Jõel tudrukud ja mõnõlis
Ja Kõigas sugu Kõmõlis
Ka kaasi ühtse ehitud
Kis naitmõd jaanuad Kõbitud

№ 11.

Kuulge neid Kes tahtwa [illegible]
Kuulda
Kui ma Kahata laulema
Kui mul tõesus kõbe sulgu
Jüs ma kapon Kõplema
On Kül pisut tadgu raha
Mis jõlt maksab süüdata
Jukja Kütjalt ma ei tahu
Wõelda ja wõõdata
Jose mees aab oma asja
Kõigil palju tegemist
Mõne mõtleb mõne kõja
Jõrdab pruudi nõõmist.

№ 12.

Eestl maal üks Kõllukas
Kõrd wõtud kuudi pues
Hulgub oma lõtsa
Nagu Kuljus wõtja
Mõte maad ja mõisat ei
Otsk waste armsie

Ükis Kõhtas ütlõb mees
Et tõi olla kõda jões
Wõlb wõnne tõhine
Jõe põhi wigaae
Seljes ütlõb nõisia
Mõtse tõde tõi ia
Kõtajõde tõrwaja
Jõttõnde jõrmaja
Ja wab mõtse ennõ mees
Kus nüd tõisi põlle ees
Mis Kõik ütte õra teab
Arwata ja mõõda
Julgõste wõlja ütlõda
Kus te ennda nõrmas
Õõtab lõtte wõimaras
Õma wõisse wõlkuga
Mängib võõti tõkkuga
Kuni wana Kõllukas
Jubb joos Kõhwi tas
Wõi õnõ ka Kõtte jões

№ 13.

Oh mies wikkjo sikkle mahed
Nagu lehela lopstri mahed
Jerrija wotta päie poesid
Kus nad muistle Kaljas Kaesid
Rebastes on kärmed rahwas
Kõige hiia töi on rahwas
Kelk on ühe teise ehk
Ei Uhski ei teise hähk
Weltsal on kui äi wennad
Ühes maeks nonud wannad
Seine teist nad armastawad
Oma lugu römustawad
Arw waldas pole pahe
Ka nemad jäälei taha
Elawad Kõik tulasest
Ja nde Rehwel ihkawad
Ödrmaes on koidja mahed
Wesses nagu waese lehed

Kaibad Lehela mordi näides
Hellega pole nüdus
Kalli rahwas Kalla Lugu
Kiist ka peetakr palja lugu
Jäal jõukad talepoja
Hõigel rohu aias
Kronga walb on suur ja Rasuks
Jäal on jõudu igal mehel
Ja ka waga suured Rukad
Nagu mõned koera wallad
Wõindali wennadel
Tulu päale waga tõsd
Kaiwad Pärnus poaesa tega
Nenda wang wiga kui teega
Wõrumaa ka wiinad olla
Nii et täine teist ei talla
Kaeb ja wiha waenu
Wiskawt raba Rasuu

36

№ 14.

Salu naesto Kalles jugu
Kellest pühtaks waka jooga
Wahest wõlgadeks wiletsaeme
Rumal nagu talw naene
Sellpärast tahaw minu
Nord naesto eest plaksi imi
Räägida jo tarnistada
Et minu wõttaks ümmistada
Salu naesed on tarka jooga
Kellest pastaks palju luga
Sühja Kütusest nad ei taha
Muud Kui nõudwad pruukst
Ei nad laste emaste peeru
Nagu mõni linna Lilla
Kaupleweed ja Kaubenduwad
Just Kui Jumalic Jahtimaad

Mis töid Nord on saanud näha
Seda os Kauad Ka teha
Olgu töid mis iab tahes
Pole neil käed ei jalad lahab
Nad on Kohtus joppad meistrid
Ei jämesab Kohtumeistrid
Kohtjast lopsi oppetawa
Sargad loomi Rerwatawa
Pole mingi ajja tõstad
Kus pole naesi Rattal näktud
Olgu pällul ehk Ka mehjes
On nad ees ja Resthe ottes
Odra ehk Ka rukki leikus
Olgu Rodu mõte paikus
Kartulkeli ja linu tegu
Enamesto naesto jagu

88 aida

Wanad laulud

I. Pühu laul.

Sulpa lupa lutsu kalasata
Kia pilk lugu käsi palaparaft
Pats Jüri tegi paari püssa
Lutse mulle ja Tutse Jalle püssa
Wõi wadi walas wasu peale
Jüma Jumas teppe tuhata jusse
Uuw Jüri tõmmas Jutsu peale.

II

Reisu laul

Lähme lähme kiime kiime
Millas mee jüski sinna saame
Kus need kuused kõllentasid
Kaawad Oeared kaspentawad
Lepad jugid ja sõnawad
Kõsk walgid ja waturad
Kus need kuldsed kuldsa jowad
Kuldsed kulda kanad kaiwa
Kanad kaljasta hõbetad
Wanu aa waske ringasid
Meekas mee nahkada
Kümme must lõssi tamme raina
Igal mehel kumme kirwest
Igal kirwel kiijud waaras
Wüist naad tegid tünderida
Ludwast latwa ankurid
Kuskist kirku kehada
Okkist tegid hooste talli
Laastud mere lainal:
Lain mas teeb teede peale
Waim mas maab maade peale
Kakas rahut rampsinaie
Luia lunda laskemaie
Raba Jül nõku rangi kiija

III

Õhtu laul

Wõre mees päänakene
Wõre päänu wotte mõeda
Lase kase latwa orwada
Kullasse kõrenid orwada
Kõbtsed isse mõeda
Wõre mu wanna usse kohta
Paha Ria Pahna poole
Pole neiste Pole maale
Pats maad a Jurgi maale

IV

Õtse õhtu laul

Õtse jõuab õnnekese
Wõõrikse wärwekese
Õhtu tõuk ehk lukse
Wõõrik wõib magama
Õhtu ehk kõrd Skaf.
Rahwas peale paaristus
Iga üks oma maga
Kellpole tuaba Jse wõtku kaasi
Kell pole kaasi Jse wõtku Lasti
Kell pole Jhuka Jse olgu ilma

V

Terwe tenke kummalda
Kõnu kaela maani kaela
Õudsella õudsella
Igaües igaues meeste
Laabus laabus lenge
Mes kuulus pulgast.

Mulut mulut mullutsem
Sulut pulut pumut sulutsem
Wotsin naal ja kaalut sinn
Unda Pit ja Pitleben
Tapse mint ja mammalum
Kiskus Tapsu tallenn

VII

Wanemate laul.

Mo isa oli wallatu
Sa taks pörgu igaresse
Mo ema elas wagaste
Sa taks taewa ärtsaste
Sured nemmad molemad
Jäim ma üksi ilma peal
Tei üllele Jooal mälja peal
Sis nägin waimu kõndimad
Sial wallt tule pärwe peal
Waim ütles tapse mis nutad ja
Ei tapse tapse ilada
Ja taewa rüka päwa.

VIII

Kiire ermust tõusab suitsu
Mehed mõisa mõtsa suitsu
Naised mõtsi Nawa suitsu
Poisid mõtsi poola suitsu
Tütrukud tükama suitsu
Se aga kiire ime suitsu

IX

Kabi Jupat ralla
Ja mõne kuttsiti pulma
Mull ei olnd aega
Mina paitasin papsikd
Sinne halli kiwi ölgas
Tuli mõisa rakkesse
Wõis pastla paitakse
Hulla tüllar ja wella tüttar
Mehed tüüdlema Karsk kaubma
Mina kängas kaitsma
Emand ei minn kulliga
Mina tule ke teekiga
Mina tuli ussisk mälja
Uks kinni ka kinni
Pusse call ka tarr cadets

Tuli missa rakkaste

pag. 586

Tuli mõisa rahvalt.

B 1) Lets in Wramejelshf — Caustr 1856

pag. 587

Saaremaa wana aegsed pulma laulud.

Alamal seisawaid wana aegsed laulusi on Saare maal sia arwu pulmade pääl weel keelega pruugitud saanud. Sarni ei ole saarlased selle pärast waimulikusi ja praegusi rahwa laulusi unustuse sisse jätnud, ehk wäl ka wõi mõned wäga wähe neist laulda saawad, olgu siis, et neil selle eest jälle neude enaste rõnga armsam, uuem, raiska rõõmsus ja pidude aeal mõnudad saamid weele pääl alati kõlksuwad. Nii häästi waimulikud, nui rahwalikud ja praegused rahwa laulud saawad saarlastest pulmade pääl iga ühes omal aeal ja suremal ehk wähemal mõõdul laulud. Wana aegsete laulusõnadega sünnis aga ase nimelt pääl nõnda. Neid ei laula mitte iga üks pulma line, selle nende jääle lustis ja laulu aunet on, waid nende laulmises õn paar wana naiste rahwast senamaiste inna lõpp nimelt pulma rahwalt. Laulu wiis ei ole raske: wõiaks nõudes tarwis õnn ühe segune laenutada, häälestada wiis. Laulmise aeal seiwad rõõm pulma rahwas lõusse ja wagudesse, nea aegus nõnda saama, nui waimulikudsi laulude laulmise aeal. Kuida eesi pääl laulude jägamisest ja säädmisest näeme laulud laulatuse üks päimis säätud semble ehk talituse juures, aga mitte sel aeal ja nii palju, nui laulmiste sõnu seda ikaldawad ja teha tahawad, nõnda nui see enamiste inna teiste rahwa laulude ja sõnnid. Laulmise aeaks arwatwad laulmad naesed teiste pulma rahwa ette ehk prunt paari sõõgi laua otsa ja sis, nui rõõm pidu rõõa ja lärm on waiapes jäänud hakkawad naad tõsiste ja waimustatud nägudega oma laulu häält rõlada laenma, nad juures ise takti löömise asemel rõnge rehaga teise korra teise pala pääle wajawad ehk waarwad, nui oleks neil üks ise wägi sees olewad neid lugu tahmas. Kui nüüd waheste juhtub, et mõni pulmase pääga mees naiste laulule paar sõna oma pas. häält lägi lõpp kaja ehk jälle laulmiste selja taga waarumises näle püüab alias olla, nok ega seda ei nii juures sõnes pulma rahwas ei sea arwatud, nui palju lemaks pärast komble talitamisst haaremna inimeste lele naeru wõib saada.

On näha, et neoremad ehk uuema aea rahwas hakkawad nimetud laulusi halwaks pidama ja ei ise ega nee enam ära õppeda, sest sis ka see tuleb, et laulmuid arwaste rahwa seas leida on ja mitmed pulmad pea wad saama ära pee tud ilma et wana aegsed laulusi laulud saaks.

Et laulud nül viimsil aeal kaotawad paiguti põlgmisk laulmia ja prunnimisk sälja minemas, siiski on nood oma kuulmia ja laulelaja wiisi poolisk mõnu jad nül, millest palja saarlaste weimisse laamia ja pidurkombid wõime tundmas õppida, ja see pürgist on weel ka wäärt, et ees tulewa põlwe rahwale määratuseni jääksiwad, enne kui rahwa suust ära kaduwad ja hüngimisele läkewad.

2.

Kui peig meest oma poolitse pulmalastega prunidile järele jõudab, siis sääl, enne kui neid sisse lattakse, laulakse nõnda.

1. Kust need wõerad meile tulwad?
Ehk see sae*) on meile saanud?
Nül oli õues kolme wakke—
Ummud meie ukse wakki,
Wõsind meie warawa wakki,
Pukkund tulke nurme wakki.
Laand need wõerad meile tulla
Ja see sae ägä**) meile saada.
See müüd sõkrund meie õue,
Ulusad ulta aluse;
See müüd sõkrund meie sillad.***)
Meie õue õuna puine,
Meie sillad sõnlastä,
Pealed sillad porgandista,
Silla ääred ätsiesta.

) Selle jõnu sae nimetamel rutsolaste ühtlast tõsi, kuda prunid peale sõitu üle weel ei lina ega jõuwaje wõtwa. Lina on tulmud ümber pääja õlada mähkmed ja sõlgedega ja nõõp nõelade ja essi ninni ninnitud. Selle sama lina wõi, aja) ruudust saarlyd lõin ja rutsolaste pojameele majasse.

**) ägä = iskeadab aga

***) sillad on need ehtuesse riwisk ülle õue tehtud tied, mis mööda perisse aega ühe kone juurest teise juure rõnilaste.

Wõta, wõta, meie palume,
Wõta, wõta, peiuke,
Wõta, peiu põisine;
Wõta omad pälsud pidaja,
Teja omad tõkud tammu loge,
Et tõe p sõtku meie silda.
Meie mehed pole sillas sepad—
Sugu jaresk tõime sillas sepad;
Ega pole paade panijad—
Paadlasi tõime paade panijad.
Aege müüd aage akenuile—
Meie mehed pole klaasis sepad
Mere tõime linnest klaasis sepad
Soa wanem, sanemike**);
Päästke omad o'ed ehju sista,
Wõtke muistod munderista,
Laske kallid aisa sista,
Päästke kõwid kõõnu sista;
Longe äga maka leegad päalt
Hiitre eldad ratastese
Rabage rauad räästaesta.

*) Paadla = mõisa nimi Saare maal.

**) Seesin arwata, et wanal aeal, kui pulmad saarlaste juures ehtemine ja tordamine said peetud, et siis rahwa omad soa ehk sadade wanemad, ülekohtu ja wahistajad pulmo rahu ja tõhu tõusest kaidmiseks olid säätud. Praegusel ajal wõi nüüdsel aeg iseäralisemisi soa wanemaid rahwa rohkem ei maksa, kui tuisel tehtud palmatsel. Soa-wanema nime rannab ta mitte teoplaine, kes pruudi nõore mehele saadab, waid ka nagu mees olema.

Kui peig mehe poolitsed pulma rahwas teppa on tulnud ja jõõgi laua taha istunud, siis laulatase sõda laulu:

3.

Soa wanem, wanemike,
Kui kaua teie) sõdanud,
Kas said käija kambrisa?
Kas said kaku kaamelisa?
Mis olime sõõmla jõunud.
Nõnda sõnade seal andmise „kas" või wäitmine, arwata 2 naela rasket, pikemate ja teie pulma rahwa kaitseja wõtte. See kas on walmis kaitud sõit sõnastja kuuk, misõttet teised ei julma leiwad. Saarlaste pidude teel on ikka eesmiste, kas sõda, ehk mitta tükk ja tahtest teetud, sõit püüab jaha ei jõua nood jadada.

4. Aitimal, soa-wanema,
Aitimal, anu eesta,
Aitimal anu andemasta,
Palja anu õga pakkumasta,
Kaku käesta kandemasta.
Mis teilt mis weel palume?
Kui kaua teie kõdanda,
Kas said käija selleisa?
Kas said kaunu kaamelisa?
Mis olime jõomsa jänumud.
Selle palumise pääle annab soa-wanem õlle kanna, sõda ta peig mehe kadust on kaasa wõtnud. Laulatate kätte, kes nüüd teimast kaknawad oma jänu kus talama ja nüs ka teised pruudi poolt pulma rahwa kõrda müüda wõiwad järele tõha.

5. Ollõk mis polnas kolindgi;
Kaks mis pisa piima saama,
Teise pisa piiritusse:
Et meie weel tääks kergemaks
Ja laule häal laiäks takkemaks.
Nüüd talitase sõna pudelega nõnda sama, kui enne õlle ~~sõnaga~~ sõda oli tehtud.

*) Teine tähendab saarlastel: tüna hommik.

6. Aitimal, soa wanema,
Aitimal anu eesta,
Aitimal, anu andemasta,
Palja anu õga pakkumasta,
Kallist rohka raademasta.
Nak mis mis weel palume?
Kui kaua teie kõdanda,
Kas said raha pörmandista?
Wõlländista wihad rohku?
Pühu pakki mis palume,
Nina nuustku mis nuusume.
Laulatate sõdle andmise nüüd nüna tuhawa taad, kes oma nimest walmis tawad nime rahwa taitma ja pärast ka kisi, kes sõda saadwad, kuna õhtipar tegewad, nüs juures, nui õuge tõõda, mõnest nurgast laulu sega. hait sõit käil.

7. Aitimal soa-wanema,
Aitimal, anu eesta,
Aitimal, anu andemasta,
Palja anu õga paa kamasta.
Soa-wanem, wanemine,
Kui kaua teie kõdanda,
Kas said raha sõda?
Wõsi kallil wõeringida?
Kas said raatjalt rullisida?
Kas said kaskad kaarikuida?
Õga mis rahata laulajee,
Keella jures sillingita;
Kui mis ei saa raha laulo masta,
Killing keele pexjemasta.

Nüüd wõtab soa-wanem paar korda kas rutsi said jõudsad wastu rahwast ja wõtab nüüd kraaningu ja nõlinga laua pääle laiale.

8. Soa wanem, wanemine,
Wõtta omad ämningud ööalta,
(*) Soa nada nei sõkenel),
Heida see õga mu lõsale,
*) pan ehk tubakas, see tähendab ühte

**) Soa-nada ehk soa — üks kõik.

Heida sorda sõrwaselt[1]),
Pisut peia peerele.
Kui mõlemad pulma wäed peig-
meche sõdu prundiga hakkasad
ära föidma, füs laulatasse:
Oh, waene jää wanema!
Kui kulid teane kodunda,
Mes saa pukisid pilli kaalla?
Mes tegid sae sarwe käälla?
Miks tegid raudadenabina?
Miks tegid möckade müdinad,
Suurde lukkide tuminad?
Meie meid oli noorukene,
Noorukene ja nõdrakene;
See oli alla ehmatama,
Ta oli kerge rohkuma.
Ta ruulis peia pilli käale,
Ta ruulis sae sarwe käale,
Ta ruulis raudade rabina,
Ta ruulis möckade müdina.
Suurde lukkide tuminat.
Tal oli wärad wälja minna,
Malk oli pöllale pugeda,
Walas tuma wehe aida mööda,
Wõinas pöllu peenart mööda.
Tal oli rada rända minna,
Ta läks ollo Oas saare,
Kuba saare, kuulgele.
Sääl on rohmi laewu sõita:
Mes on laewa pamane,
Teine laewa sõnine,
Kolmas laewa wolgrene.
Mis oli laewa pamane,
See oli suuri saa laewa,
Mes oli laewa sõnine,
See oli rohkis kauba laewa,
Mis oli laewa wolgrene,
See oli meie mein laewa,
Mein laewa, meie laewa.
Laewas ta laewa mereose,
Tõnnas tõrwa tud wedejee.
Ta läks muredes Mehusse,
Köwerdes läns Kõnastusse,
Ülle weske Hiiu maale,
Taha weske Tartu maale;
Ta läks tugeres Likole.
Saa-wanem pweemine,
Sae poisid pooled wennad,
Sae naesed naise sesed,
Kui lehale laga ajada.
Pange jus lakid[2]) laewa lasta,
Pölle päale purjo prasta,
Pölle praelad praeksõrsa;
Pange jus sõrmed soudema,
Sõrme nukad nõudema,
Käe warred waakuma;
Ollege ise omada,
Wõtke nõmme linnu westa,
Kuulge rukka pea wanada.

Selle laulu päale laulatasse peig-
meche poolt wasta:
Õnnesed, longusesed,
Sula suised sõbrasesed!
Waibuga sale tegijad,
Kadagu teele kandijad,
Kes teine wale wahele.
Neida pole nähegil linnud:
Neida hoidse hommikusse,
Keeldse alla reedenisse,
Õlle nõude ilma alla,
Wõina waahde wahele,
Paia tannide tahajee;
Neida nopsil kambersissa,
Astual õue aidasissa,
Waatab ema walgid palmad rõiwad,
Tal on meel äga teele minna,

[2]) Laks tähendab wälisk lehtad nõbast.

Tule minna ja meile tulla
Laulu sõnu ütte õuesse,
Ama rukka aknusse,
Pime pistandi wilusse;
Laba soela suupal sõrwi,
Wangrid waadwad walge poole,
Kaun suupal koja nukalla:
Meil on meel minna teele minna;
Õu on pitka ja pimeda,
Wäli on laija ja lageda,
Sood on suured suigida.

Peig-meche kodu sõõgi laua taga
istudes enne neore paari maga-
ma panemist:
Õnnesed, longusesed,
Sula suised sõbrasesed,
Ees meil pole ale waadata?
Ena-näal! kus istub mu isane.
Ta istub Talla alja mäega[1]),
Ta istub pääle pein pingi;
Ta istub sõrwa sõrwatse.
Wahel istub saa wanema:
Wõnnu soenaste wahella.
Minde lugiwa, kedas ma p tunne,
Minde aliwa, kedas aimata;
Oigawate ola nanal,
Wäsiwate käsi warrel.
Seda äga oja haidessa,
Kahte muule kandessa.
Pime rene, pois jarene,
Mes karaan sinult minna rõiwa,
Kas olid erane, kas olid wõera
Ka olid mullu murenas?
Uudes aasta kaebline?
Kas käisid sagesti suures mehes?

[1]) Mäejad on prangu: need pulmade ocal saare maal prungitawad asjed. Nimelt kandwad mõõkaki saa-wanem, peig-mehe wend ja prunid seind. Mand maad nendega ei tee, kui nad minna lähwad. Sõr lagwad nad pulma lappa aetawad. Sõr on: sõle laua otse wahel ris-ti kahle, sõe on: sõle laua ja maega ollega ülemise otse pun nurga.

Kas käed kammed kammitawata?
Lepa puida lepikusta?
Kas teil meied waadi kõsed?
Kas teil sõõdsed sängi otsed?
Jah, meil meied waadi otsed.
Jah, meil sõõdsed sängi otsed.
Nüüd äga wiesk laulu teene,
Wiesk, mu sõle sõnulla:
Oh, minu nõbri sõsukene,
Mis tahan sinalla käsima?
Kas olid erane, kas olid wõera?
Uudes aasta kaebline?
Kas olid kärme kaebimaie?
Haalas wokki uudse aama?
Ladus lõnga laskema?
Kas teil sõõdsed sõlajed?
Kas teil sehkud teukesed?
Kas teil pehmed palja otsed?
Kas teil meied waadi lõnad?
Jah, meil sõõdsed sõlajed.
Jah, on sehkud teukesed,
Jah, meil meied waadi lõnad!

Sõe alla lõive pun pääle ja pärask
käale ja pehemale poole nagu peetise
warta, kui sõõtmine on, sis on mäga
meheel nalja, mõõgad käest ja nendega
ülewelt lõõ: lehwitõõs, ruuletawad,
hüüdele oma rõõmu: hõisa pulma!
hõisa pein pulma! hõisa prungi pulma!
sõõgi aeras pea otsas mõõgad prunt
paari sõõgi laua nokka ülewesse sõna
wahele rippuma, mis pärast laulatusse
ol prunt istub, alla alja mäega". Õnnar-
wal; A waaal weal rohkem tegemist
mõõkadega saarlastel pulmade pääl
ol, kui muud, mis wana aea jalladega
määlestajad tunnistawad. Mõnes nuku
näitawad wanemad inimesed nodade pee-
dee aares maalestused-kiwi riitid, mis sõlle
margiga olla seina jäänud, et sõlle koha
pääl ini mene on olya saanud nahe pulma
wagede nokka juhtuma hoplese pääl, mis
pulma wagede kõsti sõõtude pääl on kõik
Ole tulnud ja nad enamõõle laua hoplest
tarmaga on lõppenud.

Hommikul noort paari niigamaale
ülles-võtles:

Ärgake, laugakesed,
Jutta-faiksed fõbrukesed,
Nõ aasta mere omakesed*);
Sü**) mere oleme kalga-veesta,
Sü meie seisame selja-taaga;
Toad fõr laide kalle-vüda,
Lauad laide laugafiida,
Pingid laidr, pürtud laide-
Sü pole seda seaga näha,
Mõr meie keile teile tõime.
Meierp fõi nüüd kie leida,
Ei valgu kie valajee,
Ei joo õlut pühasta
Ei meeri mõda majasat***),
Enne ku mere teda näha saame.
Lugusta linki, Lusust,
Tõsta telge, Teeske,
Kui teerp tõsta, mere palugi;
Mere võttame keerit nie nõr,
Kunadagi kurja näv—
Kargame kie kalle-fele,
Rakkame arjaste arutame,
Nõkutame nõun-pun pulgad,
Leep leffist leiame weffa—
Mere saame fisse fegipäraste.
Tere nüüd, mus-õueke!
Tere nüüd, sääsed säägineed!
Tere nüüd, fürfed fõbejed!
Tere nüüd, lehtud leeineed!
Tere nüüd, nued woodi linad!

*) Wiis olla, et sanaste noorpaar terwe aasta peigmehe ja prudi nime kanduad. Praegusel ajal on see aeg aga lühendud: korjas-käimise ja pulmade vahel on ikka enamiste paar aastad.

**) Sü tähendab sina.

***) Nüüd näil saar laiskel rehkelg i eraw pulmade päal mõõdu ei ole leida ja õigaste öelda, rahvast ei leagi, mis on pre mõõdu. Seda on wisast vaeste ja orjade saarlaste juures ammast kauda wõinud

Tere nüüd, pehmed paljaxeed!
Tere nüüd, kare nüüd, noori paari!
Oh, minu noori fõtsereine,
Tõuse üles ja tõsta pead,
Wõila oma nägu mulle.

Noort paari kohtuvad luppa
fõõgi lina taha saludades:

Nüüd meie liba ringa fisse,
Alla õisa ehleitsa,
Ehtud ema kannulla,
Mapsid naeste rüdeesse:
Pea tal kiiskab kirjufisse,
Selg tal füdi paelusse,
Rinnad õõle reefisse,
Kael tal kulda rudwusse,
Pälved tal ilu pitsitsse,
Pilli pukuja puudaneesse,
Saa-vanemid waakad.
Pilli pukuja poisikene,
Puhu üles oma pilli häälla,
Pane oma wõuel ringuma,
Ja kulda kannel pane komama,
Kulla kulda pead kubajee,
Liina peada lauda taha.
Oh, minu noori fõtsereine,
Kui taled meie kubajee,
Üle*) heida silmi kule peale—
Tulel õ**) silmad talised,
Ei heida silmi wee peale—
Weel õ' silmad wesised.
Lahuta silmad las peale—
Las silmad lahkekeised,
Heida silmad seina peale—
Seina silmad selgekeised.
Allapane kahwad, körwa kaewad,
Wiska nurma nukuwälla.

*) Üle tähendab ära.

**) O' tähendab on.

Pääle fõõmisst, enne lauast jumalast ülestulemisst:

Aitümal, pere isada!
Aitümal pere emada!
Aitümal, anu eesta,
Aitümal anu andemasta,
Aitümal meida fõõtemasta,
Fõõtemasta, jootmasta,
Lauda kahle kattemasta.
Kalfid lauda, kalfid kahle,
Kõgunista kolmi lauda
Päälla fea likalla,
Wõilla, wärskilla kalulla,
Soja õlle haisufilla,
Wiina wingu keerufilla.
Mõr mere teill weel palame?
Andke taba meie tülita,
Kamberiine rasala,
Keda meile korra keeritleda,
Ene ämber õõritleda,
Rikaline linki jookuta,
Pere tüttar, neitsikene!
Kes teil teadsi-maa tafane?
Tala lesi mod ladufa?
Kauna neeru kaunikene!
Meie jakd tehtaw kanfimista,
Tale kannad kaggamista,
Parand takab pöralamista,
Und kingad uhtamista;
Sõa meie kingad nidunud,
Harja nahkfed ägamud
Kõige fui, kõige fugise,
Kõige fee arma aastanese,
Kõige fe rehwa rewade
Wiina pulmi faajeesa
Õõse pulmi jutuesa.
Pilli pukuja poisikee,
Pane oma wõual ringuma,
Kulda kannel pane komama,
Kulfa kulda peal taasta,
Liina peada lina tagant.

Cittul med Emnd jätta

Vätta pastla tävlan;

Ei Ekel med Emmi jämtta

Vädret passlig kärsamt,

I.

Oh minul üksi ainus õdu
Kaeb maistes maja taga,
Kaeb kõrna karja jüstlemaie,
Pruna-jäcke jüstelmaie.
Kaeb oga rasside rannal kaudu
Oh minu nõudsin tiida kaudu
Kari oga karjus lõunaedic
Oh minu ei ttjin pahkamaie
Sinen mäletse wahell
Kes tuli üles linnidmaie
Sinu kellal karjamaie
Kodunt kõige ruttem wennda
Kes tuli üles linnidmaie
Sina kellal karjama
Jäge müd üksi järeme
Kuhhu sind pidu kaudelda
Kus mine aeg siis pannakse
Kuhhu wanka tuulat rugi
Laga wanna jõelut sisse
Oh hea kohune
Minule ei mäe karjad
Meale kõa lõpsis lehma
Ole jõrmi jälgijida
Laga, laga ma jaagutan
Ja tõmbe rüggi wõtse tunne
Kraag tal kuhhe minema
Kaeb Kihelkas Kõpuna
Laga jõe ja mõene
Kohu alla ise teme päale
Kohu tuuta ka kallitama
Ja pien pää watama
Kohl jõlla jammaldama
Kaeb lehe pällal kündmaie
Karjus wõjagu wanast
Sina lehaka lõpsma
Ise worrida kine wetta
Kalmar puna piimanõste
Kaljas walgõt wahnesta
Õht lõuk kaosta wetta wõtma
Ole jõlle jadi jõrmõstmaa
Kus ta jõelus jälgadki
Kattust nas kaeguaki

II. 2.

Oh minul kalmi wennakesta
Oh minu kattin ussjormaale
Kõle jaattin marjas maale
Kõlmandama linna jõle
Kaeb tuleks õastmaalt
Kaeb tulõmas ja rõõmsa
Ei tal mu linna jaetta

pag 600.

Alina aga wiewa sõudema
Kus Ilmarise sõudema
Sõuame hellad, jõuame nellad
Aidas aga meie pruna sõu
Kus wed wõtad wõtta jõo
Krepa lad. Sad. Laeva tõuad

3.

Sõu wõtu õstus puusa
Kena neitu werõ puusa
Põlle alla palumõtt
Õttu maha ähi nuppu
Ska maha jaapa õuna
Sanam maha kuldõ nuppu
Kuues ninga kuue kõlma
Sõa mu sõdula pidi
Sõa minu laia lindi pi
Wõene mõnu wõõ pial
Tõmu ali tõrva põõstis
Sõdan sõ sõdula pial
Õelus kuhu kõlma pial
Laoriõ laia lindi pial
Ska sind tõõa põõsõpi
Kaha wõi Toskus tõlud
Ska sind kõõwa tõõ
Sõtad sõdi wiietõõ
Sõõmate pääd
Tõmaõi tõrva mõõdis
Kuri sinul õõsugu õõ
Paha neidu pääõõ
Sirgugu sõdi wiietõõ
Ninaõga õõsõ õõ
Kuõõ kuõõ õõ
Õõõ mehe kõlma
Kõõõõ mehe kõõõ
Sõõõõ mehe tõõõ

4.

Olen minul wõõ õõõ
Sõõõõõ minul tuõõ
Õõõõõõ minul õõõ
Õõ minul naõõ
Wiõõõõõ õõõõ
Õõõõõõõõ
Õõõõõõõõ
Õõõõõõõõ
Õõõõõõõõ
Õõõõõõõõ
Õõõõõõõõ
Õõõõõõõõ
Õõõõõõõõ
Õõõõõõõõ

pag 621.

3

Kõõõõõõ

Õõõõ

Õõõõõõõõ

Õõõõõõõõ

Õõõõõõõõ

Õõõõõõõõ

Õõõõõõõõ

Õõõõõõõõ

Sina nätsepiga paisatelegi
Maia tuhki d. tuhrudaütel
Tangaro piis-palule tiate
Sund aga kuremarjadelle
Tõuke jalad rinda jaoske jalad
Rinnadi wõttõpõ tõgaje
Parem mina para aga purjadla
Tangaro wana tõrwa alla
Tõdaro wana isa me alla
Tangaro wanaema nime alla
Tegeda mehe tiiwa alla
Kaeda mehe kaguka alla
Kül meie tunneme kuija poisi
Kurjad mustad silma alla
Kül meie tunneme tuiuapoisi
Tuimad tutika djupsed
Kül meie tunneme kõjapoisi
Kaiakallamõ kalakene.

5.

Kui mina hanan tantsmaie
Kaulaga aga läbi lemsi küla
Küsta rästa Koostja küla
Kliiks mõõdi nätled juuksed
Kuo ei saa wa kaabakuida
Kaabakuidga kaela otsa
Aga seit nuori nerbupiid
Siis paawõ minu mehele
Vaig wara walgele tanule
Kirju põllõ kandejaisse
Wõnu naene walelikku
Wana mieli keeli paewa
Võtsi wõa pällõle paremu
Tema alla aunjaru alla
Tõina õlio kuldu nõ kuma
Karrogiu kaekaatjuma
Kaetand pällõ õparem olla
Tanu alla aunjaru alla
Ei ole pällõla parema
Tanu alla aunjaru alla
Pällõl juuas õnnu põõsa
Tanu alla kaigu alla
Pellõ põlluõ põõsõ põlluõ
Tanu põlluõ, tahma põlluõ
Kiiju pelu heina maale
Panin mulla kaare piale
Kuo oli Kulla
Põlluõ oli Kulla
Põõs oli kesna niidema
Ja lõhuõ luogu iõõtkema

Kaasa ennist õgguna
Pöllö pahka pöidma
Kala marjetta naggima
Linga pöidlusta kidama
Läksin Riiast rohtu tooma
Tulin siis hoovist wana orase
Kadast minulta küsima
Kus sina lähed nuori mees
Lähen aga Riiast rohtu tooma
Wõtsin mullu mõne graasi
Sulna mullu täis lepuole
Wõsin hella heina muole
Panin kulla aasale pääle
Siis oli peina nüüdsemas
Ja lõbu oli laagu woottes
Hakas õhtust õgguma . . .

Oh sina mullu nuori mees
Wõi lähed Riiast rohtu too
Ostaksid abi ühtmaie
Et ehk minna kahtsi ja
Nüüd pane linnased lõgu
Wõed ehtsi sulna
Kaeras paksite kasuma
Selle tanniv sürrumaie
Hana umalu õhtmaie
Wiina waati wuotamaie

W 6.

Nõyd aga wiia aeawoda
Niin laiwa laupwada
Siis linti sirgawat.
Pena padela kaeppiwata
Hanasid hasota kaerapaie
Wolisa kapja wuotamaie
Säis siõri siakuaie
Kadasid ehnast ehitama
Kübi rolle kinnatelle
Saamonpalle ruhastella
Kallid saanipaeriku
Se sina pidle ruisi päänie
Kõhu alla ruisi kuugi
Kuus sinul sellgõs mullo laine
Kaskar sul korwa laime
Jäe wõ sul jarje jeame laime
Kübe sinul pääs Riigu nõrg
Kind aga jaiale linna siõrje
Kübe ruhmal sei Ruuge
Kint sei tee mees tähte
Siõre ütsa nelud jooksid nelja
Wolgeb pääd wõitke ruhanu
Nõtke wennde weere wõtta
Kilate siõrte tähte.

Nimestatud õpetaja Herra J. Hurt!

Minne endisse koolmeistri J. Grenzsteini
Jõgisoinisse peale olen jõudnu mööda
St. Mihkli nihel kannatsi Riiama mullast
wana laulu ja wana jõnu korjanud.
Palun lugupärast Teid seda natuke aega
tunnistada, mis Teile saadan:

Esimese loke pealt on 8 laulu, 117 rida:
Teise " " 13 " 243 "
Kolmandama " " 14 " 225 "
Kokku ühes pealt kokku 35 laulu, 585 rida.

Kolmandama loke lõpetuseks on 13 anna jõe.
Palun andeks, et neid mitmesse ajast pärast mitte
kõigiti selge ei ole, annet päevadis enna
aega. Wana laulendel olen mõnel pealt-
nerjal seadinud kui sünnib, siis jätke, kui
mitte, siis mitte. Se nord ont nüüd wähe
seda kallist wana laulu saatja, sest norja-
mine on nii raske, et inimesed neid ülesloda
ei taha ja polegi siin nähtud nende
nii rohkel mõnel, kui muudel majal.

Edes sõber, kui Sinnal olu ja tervis
Kõigeb, loodan nii hästi sinna-laa
kui siin wana wana sõnu sinule saata:
Wiimaks palun mu laps nimitada: Ja
on praegusel ajal tähes: Wana taulu
wõisse, Wanu jutlus ja wanu pruun
ides kirjutada nõrg wanu asju kõrg
kui aig annab!
Teie siiramalt armastab mind ilusa i sa
hoiab ja mehest malt nimy ühtsõdast
Eesti rahwa edenemisest õnnistaga sinn
Seda sõnuks tõigest südamest Teile

Teie sõpruse

Rõhlasti Kõrlemajas
4 Nowembr 1878.

Thoar C Sanstre, nor Lend

jaa 608

Pr. Mihkli nihelaulud jaa 609

1. Wanad laulud 2 hää

V 187 (Su Issand ku wiisiga)

Mõisa kõples tohtre pärsaft raskel.
Uhs oli Issi, tõine Jesus,
Kolmas Kulda pärsaware
Lend kandas Issi pärsapeal,
Ei ta Issi armastanud,
Lend kandas Jesus pärsapeal,
Ei ta Jesus armastanud,
Ta kandas Kulda pärsa peal,
Kannas Kulda armastanud,
Lend kannab pärsa tõgerna
Sinn Jesusest, mink muretsft,
Pilli ree sundidelt,
Sõg kõrn ja kiddelt,
Ta kandas mure kuramma,
Munes kaew ja mures pääsa,
Paari päänd peab selle,
Ta kannab pärge kaardema,
Laudus kaew ja kaardes pääsa,
Paari päänd peab selle,
Siis said end Jesus päramma
Pojad lend ilut pesatt näha
Lend sid ollo sõs mõisa poole,

2. Jesus

Sinaaega Saulus poole,
Mõrsi aega Mardi poole!
Issi Kulli Kõrgus Kaua murelt,
Mõisine murrab, saarne rähab,
Ohtune pruudile muud saanud,
Pruut ei tahtnud nii mehe õnnelik
Kulli pärä ja pääs pärapeale
Ja mulle kandas pärsis wäntsele.

3. Kaebtus ja trööst

Kelle kaina maal rasves kannab?
Mede (mett) kaksmaal kasves kannab.
Kes Cars kannab noppimas?
Pillar Laus kannab seppimas.
Mõppis kanna, wantes ehk,
Kartles kõnnad aulasad,
Ajsalidelt argumad.
Kes see mulles mulle häälta?
Pöie kaukis mulle häälta:
Mis sa mulad nainne?
Nein aga nostis talle wastu:
Mis ma mulam pruske,
Kardane nõngad aulasad,
Ajsalidelt argumad.
Aga sa mulad nainne,
Kõme tähme Kuusi pealt,
Ostame Sulla wasad nõngad,
Mis ei waewa wiiekemelt,
Ajsalidelt argumelt.
Wõrsa alla panneme walgemad,
Sulla alla kuulsi sõnad.
Sõnasõne mis Lagge laulsid,
Lagge Laulsid, pärimad pauguid.

4. Laulu kaebtus ehk õe

Puu mäe teelt tõlinud,
Siis mäe mägedel olenud.
Kelle maele mõtsad kõrgud tõnud?
Laupäeva Reinalt Reinalt!
Sõdamäe emäd kuuselaupäeva,
Sõdalgi põhjas põlluva selena,
Sõnda pajatta tõisena,

Sõ ei tõe ainu pärsa ei ainu mõtte

Kerpa nonga pealane;
Need neid naised nuusiwaida,
Piigad palusid pöigiad,
Laiad lõngaßed leibußid,
Sõlgu nõuvid olid seenelaid,
Vana sannre wanßed.
Seda ma teen selgeste,
Et teil tehmad laiba teenad
Harjad leibu ahjus tõßenud,
Lehm'el sarved kuivatßed,
Kardß tanjad tühjaßed.

5. Kiela nain

Kelle tuli oli neestunud?
Mede tuli oli nastunud.
Kes laias kiluße tulda torma?
Tudrus laias kilaßi tulde torma.
Kelle noorad haamaßed?
Kiila noorad haamaßed.
Kes laias kõri kel kõrra?
Pois laias kõri kelamas.
Kuß, kuß, kuß! mu kuvamaßed,
Ärge te'e minge mu perunde hallal!
Ärge aja tobakaindi hallal!
Sest tuba tondi hallal!

6

Kõguvnail kuurus lõgapeal,
Vedge leßa ajaja peale,
Kolmas sanni nõlgepeal,
Mõtus mõne wõrsta peal.

7. Ehitaßi tähendus.

Kelle õues kasuis tarn?
Mede õues kasuis tarn.
Kes istus tamme otsa peal
Teise otsa istus tamme otsa pe
Ta saadas selga uue Linaßi
Ta naßas õlga Kanaßi ningi
Kelle õues oli wanner?
Mede õues oli wanner.
Kes istus wannre peale peal
Teine istus wannre peale peal
Ta saadas selga muoto Linna
Ta naßas õlga wolßaid sagi
Mustad Linnad — mure-elaja
Kolßid sagad — nukkuvaid
Laidi Linnad — laidi elaja
Laaßiß kingad — kõva elaja

8. Kuisto tulu.

Kes peal kuivad Jõed tõmingad
Madli Kiikas tõminga al
Kes Jõis oli peiuke?
Mart Jõe oli peiuke
Mesi peal kuiv Jõed tõminga
Mes neil al ja mes nuil peal
Palanus al ja Kaßanus peal
Mesi nuudsõe kõrge peal.
Kanne naha nõel kuldsõnes
Kuldi naha neil kõrdsõnes
Hõbra naha neil pärmsõnes
Rebaße naha neil lepatsõnes
Linna ja naha neid lahnaste te
Tedre jalga nõel lehtsõnes

9. Külaß ärßitamine.

Kaime, mu õeke,
Mis Sa naerad meile tulles?
Meil on muri õue al.
Mis peal more nesnel on?
Sann peal more nesnel on.
Mis peal tamme otsa peal?
Kuna peal tamme otsa peal.
Mis peal tara ulu al?
Kittnas peal tara ulu al.
Mis peal kotha tuisu al?
Kirves peal kotha tuisu al.
Mis peal nisse tera all?
Laaßi peal nisse tera all.
Mis sest laastust raiutaßi?
Kaidi kambrit raiutaßi.
Mis seina kambrisse panuaßi?
Kodi sõna kambrisse panuaßi.
Mis sõna otsa sisse panuaßi?
Vaki sõna uste otsa sisse panuaßi.
Mis peal paija peal on?
Parki nõri paija peal.
Mis peal paindi kirja peal?
Kui peal kaie peal on?
Jon peal kaie peal on.
Mis peal tõi peal on?
Tõie kiri teki peal.

10. Lemmel tuisu ehitel.

Tõhone õgi ehitagi
Lemmel Lõhmus puiesta
Kanarinne randis wetta
Palgas pea pani kummaluida.

11. Tütarlapse naabrus.

Tütarlapse due naabrus,
Sõma elab roomsoe,
Kui tal kaltsa kuus käis,
Kes tal roomsoe otsa soab.
Ohmena nuoni, oinke naine lõugsin,
Lõugsin jooduma nähes!
Sooduad sawa nälga näha,
Ei saa oinem lõgu se.
Kui ta nõrtsis kepsu talub.
Peaksab mind weel peaksagi
Wotab wemla annab mulle
Mõeda pihte pihati
Oh minu isa ja minu ema
Mis te'e minust kasuksete!
Ehs wõin'd uria jõe äärde
Ja na jõe kaldas
Mõe mind oleks weere tanud,
Kõrge lõhm nõnd imetanud,
Sõllad kas'gu kuiva peal
Õõpiks laulgu kelidaß.

12

Ikna, ikna wiisi päraß
Oma tee ja norma päraß.
Ei mille teis te muudu päraß
Kui aga Jaagu kaane päraß
Ja selle Maalima Madle päraß
Kes oli nõrtsis jõrbnud teis
Saaw oli nõrtsis jõrbnud teis
Kes istus nõrtsi kaua peal?
Madli istus nõrtsi kaua peal.

Siis hennas Jaan ka ärvama
Sa ärvama ning märkama,
Siis hannas Madlet tanlsitama,
Sa päe kõrvas nõuutama;
Lubas aga Mahtel miski osta,
Mutti pead linde osta,
Selg kleidi jõga sauda,
Põlle ots ehtada,
Seda ja tahtsid seda ja said.
Seda ja ammu armeda sid,
Käe kõrvas nõuuta sid
Suust teda soolsid sulavuga
Magusama maejadega.
Ai! 13. Jaanuar
Ai! poe mäne pidas nõtes nõor (sõjas)
Ai! sulane oli suure nõor
Ai! mem and as mulle seened saia
Ai! ma uis kahin seened saia saia
Ai! poe mäje ja . . . t wasta.
Ai! mem kaas nõrtsi soldatama
Ai! tütar kaas panni paistale
Ai! sulane pani leiba lõuaspeal,
Ai! sulane pani pasla pardi alla,
Ai! kõns uris memme tõmaspeale.
Ai! pael uris tütre pardi alla,
Ai! mem, ja tõuges tõmaga,
Ai! tütar pelus pardi al,
Ai! sulane naeris ahjus peal.

" 14. Kaeblus.

Eestlasy kõrtsiõllal käimaie,
Nõrd alla äestamaie.
Ajajen saau, ajajen tuje,

Kahwajen nõlmad nõrjamaie
Ajajen kõrjad aja ädrede,
Ja mina uiskajen wihasje,
Pilja wiskajen pennarille.
Tuli jus joosta jooni lendes,
Saanst kaia käpa mööda.
Murdes aga mine muulad käest,
Kiskes mine nõrdsed nõrjast käest,
Purustas käen ilu kaela ära.
Tahtas kõrs nõgu nuldas jõge,
Ei tuli wastu wõõrsuse,
Saanitoli tagas tänawas:
" Mis sina nõtad, tütarnõrri!"
Ajajen kõrjad aja ädrede,
Ja mina uiskajen wihasje,
Pilja wis kahin pennarille.
Tuli jus joosta jooni lendes,
Saanst kaia käpa mööda.
Murdes mina muistud käest,
Kiskes mine nõrjast käest,
Purustas käen ilu kaela ära.
Ära sina nõta tütar nõrri;
Nõrjes lehm tõb nõrju käest,
Ilusast lehm tõb ilusast käest,
Kapelja lehm tõb kapelja käest
Leis saad jälle käest nätte.

15. Mammi ja ta

Tulge poisid, uige rõõsid,
Nõudke rõõsi kuo ja,
Kanjake rõõsid mammi kerre
Mõisa on kuningad kutsunnas
Sõrg sabad sõrkunnas
Luud käpad laskunnas.

16.

Seome õhtul ilusa,
Mõtsa minnes mõnusa.
Ilu meil kuulsa nõrjuse,
Mõnu nõl mede nõrju alla.
Mõrja al oli jõge nõrge
Sõge nõrge ja nõõrna.
Sões oli nalad nõvalad,
Seal olid saad jõeahad,
Lagnbad labas willaga,
Sõbrunad pumaste palgidega,
Poisid sõe jõabas Goa.

17. Kõll nõsja kuldumine.

Kulla Mercuud sängsid,
Sõna pruda kannanesid,
Eulõe nõnergad nõnuda,
Lõõsage mõnes nõmele
Mõnda nõrrde mehde
Wõlga praega põrjasõda,
Mõs laid wõga mõlle tulla,
Mõlle tulla, mõlle ellas,
Kulla surma tunnene,
Ei Elles elu olsani;
Ei mina sunni suure tõrke,
Ei pael käpa kuurle.
Põlja wõin ma ues nõela,
Mõrsjan mati mõõrele,
Pilsti tuunale saale.
Õunu nõi käje nõudes,
Õunu saada andema
Tahte tuppa nõõrdsõnn
Õunu pääle ei õunu
Õunu ei õunu.

18.

Mõõtke, mõõtke mõõsamehed!
Kes oli wallast kõige walgem?
Willem oli wallast kõige walgem.
Mõõtke, mõõtke mõõsamehed!
Kes oli wallast kõige walgem?
Mari oli wallast kõige walgem.
Kus nad kahenäi magamalasid?
Willema nae ite laste.
Mis nad pealja nad nägid?
Ai oli pääl pardi kõrja,
Seal oli ten tedre kõrja.
Sõna laia lõnki kõrja.
Sõnnus pistus tulema.
Mari pani padama,
Sedik jäi selga jäädimata,
Seelikas paelad panemata,
Luusad jäid alla lõõmata,
Willema pärjad jäid põõrata.
Willemal oli hale meel:
Kus on mu armas Marike,
Ke da mä jälle naisa wõtan?
Kellel ma wael suud annan?

19

Käe, nas lubad mulle tulla,
Mulle tulla, mulle olla,
Mulle tulla sulamani
Olles elu olsani?
Su mina Jõrdan sulaga,
Sulae tahta tangudega,

Hastad ara lihaga
Paua jaatele tiamaega.
Pilliga wiin magama,
Kannuga ja tammimisse.
Hai Sis lubas mulle tulla
Mulle tulla mulle ella
Mulle tulla sarmani
Olla elus oksani.
„Ei! ei! neidu, nitz ei neidu,
Sorja wana sal sabrus uft
Waar sal takka tangu uft,
Hingamas ane liha reft.
Wilu sul pähale tuumaft.
Pilliga wiin magama,
Kannuga kammaris.
Mi did sis kamas nattmaie
Nattmaie, ittlemaie:
Olen minawonne ide nodu
Ede nodu, taaga nodu
Ei mina sonnud silma liiba
Ega minia tahtnud tõsta liiba
Ei lairi mu silma lämmesabad bid.
Ma wotsin kerre alumist
Ning kassin sisu sallemast

20. Kosjamine.
Sõganiku mu wennake
Ja saanol naista sitamatta,
Sulga maalle sita poolte.
Sõida kõdi linnamalla
Seal oli neli neide reita.
Eks ottas kalmed rindas,
Sõga ottas taabed kaelas,
Kosk paikas nahwärmaka tõtta
Wahel walla wastad lapsi.
Jaan a taabed naista saa
Ja sammutas nagu Harjuma
Harjus Õue ummerjune,
Alt oli luine pult oli puine
Alt oli luine latsgune
Pall oli puine pulergune.
Tanhsis Sall'na Sõnismäe
Pang oli põues ja sõlg oli rõn
Rahad rahkjad rõhis al
Wõle kõhuõhtma al.

21. Sõnum.
Kuwangsed, linnawõhd:
Wiige minu isal tõõda,
Wiige minu emal tõõda
Wiige minu wiiel wennal tõõda
Kuulutage me kuuel õele,
Et ma sawnud sõnnile tõõ
Sõgnud järwe Natalasse.
Tehte mulle kaisik kõstetu
Karu kuista Maarcona,
Hundi kuista ussile
Pigra kuista põrnaka,
Tõbre kuista Elgase
Wiige minul Liiwa kiriane
Kilgoria, papid, paljastuule
Handad ilus peaisad.
Igal peawel olid õrnespõõ
Igal Reedel Liiwa õrnes
Igas pues Kuuguse
Igal wastal ollid

22. Kõstlesed.
Olin minal inne noor ja alus,
Kõigen mõõda, kõik wahel
Kõhned eha'kõid, taabid paunas,
Noorte meeste silmad wilaks.
Kõik mind pidasid õrnaire pirtis,
Tahtsid Sale wore perema pirtis
Mõllemal mõlles õkvas madi,
Seida kuldas, kuldaring,
Ormastas se alda Saani.
Mul, kaksid kõnned kõstlaks.
Esimene õhtust õhtuni porg
Teine Kargist Kuuseni porg
Kolmas Karu Sitsi porg
Neljas neidu kõrpetaja,
Wiies wiis pudujat,
Kuues kuka kõngitsa.
Seitse ones Lõnd Eidse,
Kahekümnes Kõnga Kullane
Wheksamas ole tänada
Kümnes kõtta wanemiste

23.
Lõuksin mõtsa kõõsõima
Sõig kuuldsin tammine wiitsa kraalt
Sies kuldsin ma tammine käsk:
„Mis sul wiiga tammele?
Mis sa, kuulad tammele?
„Kõhu sugu puidu raiutada,
Mõnel ei waest ei raiuta,
Sis sellesin ma tammele:
„Pole sulle wiiga tammele!
Mult on Modus wiiega wõndu,
Igal wõõrsal isi kõrwal,
Igal kõrwal Kuigud waaral,
Sis tulema tamme äijuma.
Tamme Lõugst tõndri puu,
Tõhet mõõna waadi puu,
Lodwast saawa wasa puu.
Tõhet kus sis tulleks
Tõhet Lõugst Lehma laudaks.

24.
Mul oli wõõne raumalle,
Lõuas kõik ja kuuda tõõ,
Seida minia sõõtsin saanile
Wõõl ma pahen wankrile,
Sõõtsin alla Ase puole,
Ases oli ilus õhtuaeg,
Õhtsin sõlle Ase wõrgu õõnes.
Kuulsa ja takka tibutsemaie,
Sõg nurgad nõtkemaie,
Sõõna palgid paukumaie
Karg ei jõua kambuda:
Kõõna õtsi, andyad,
Kõõka õtsi kõõndajat.
Wõe õtse wõõdajat.

25
Sumaluks, sumaluks!
Mõtle mind olad kõrmuks?
Kõpsuks ja pumajaks,
Wõlgade ja wõõrasks,
Kõsja sõõrikuste sõõmaks?
Mõõte muele pahandyõhk?
Nõkk, nurka nõõrad mõõdi,
Kõõpsu taka kõõndsaid.
Sõõ tuhad sõõwad?
Sama õhtad kõõsi wõõrad?
Kus kõnd kõõnad kõõsi kõõnad?
Ja nõõ kõõnad kõõsi kõõnad
Ja mõõd sõõwad sõõgad õõ wõõ

26
Wõõ õõ õõ õõ õõ mõõ.
Sõõsõ mõõ õõgõõõõ
Õõ õõsõ' õõõ õõõõõõõõõ
Õõõõ õõgõõ õõõõõõõõõõõõ
Õõ õõsõ' õõõ, õõõõ õõõ
Sõõõ õõsõ õõõõõõ,
Õõõõõõõõõõõõ

27.

Wares oli waga linnuke,
Kesknas oli kena poisike:
Sõi, mul joa ei jõnunud
Tahtsin rannast raamatuid
Kust tähele sõita tulli wõi mulli?
Mõtle mulla wend oli pisuke,
Pisuke ja peenuke,
Ola nunnast ihuke,
Loba luiste ta lapsuke.

28.

Ma olen Kõrma karra poeg
Kõrma mõisa waletsa joe
Nugeste se mu nimi käes,
Kahes kümmend aastat sarna ma.
Sõtsen mõisa ukma al:
Sõpsin hapsin raamatus se,
Sõlg mul Jeus ja Maber Jeus,
Surjutan need walla pätsad:
Tschajaew olid piiuga naese,
Ezimas päew olid heinamaalgad
Teisipäew olid tee perised,
Kesknädalal olid neja kündjad,
Neljapäew nuhi külvajad,
Reede rehe pensajad,
Laupäew lina lõngutajad.

29.

Käen olid rõõm sel pinnuke,
Mõnal wagel wesi lõhmas
Teel 8 laulsid oma peudega,
Ma laulan kuuna üksinga.

Reda ma enne armastasin,
Sel on mõnd nüüd kuuvastu
Muy peigmees seda palju kiitis
Et ta on teise poole läinud
Omale leist pruuti nõudnud
Ja minus sia armaha jätnud

30.

Lõhume mu õeke,
Kui sured aia äärelinna,
Annma Lühja tahtelinu,
Ole sis wastu waeselinu,
Kalpsu ära känmatada.
Sõnu need sõnad paelasse,
Keri see pael sis kuusse,
Pane willa wankasse,
Wanta wanka kaane alla,
Weereta kuulade murule,
Murdes weeretab wile wesi,
Wiib mu wenda del käada.
Jäeb wennad, läeb nõoga
Poegad wennad, poolad nõoga
Sulewad aga üksi raiumaile
Kõrma künge wõõrmaile.

31.

Sõtar lapsed, rumalad,
Ei nad warda Jumalat.
Mulega nad teewad patta,
Lähwad jõusles jõudmale,
Silma näheb nälgatõle,
Kuulmata kuradile.
Läheb kõrtsi lahtib täis,
Tubeb nõju wõtab wemlas,
Annab naesel mõõda pead,
Mõõda juad ja pinuti,
Mõõda selga lapsele.

32.

Naene andis mehele pärgu,
Lesinud waangard lapsedaga,
Mees ei wõtnud tõsdateha.
Naene aga wõttis wõõ pruu.
Loikas mehele mõõda juuda:
„Kaks kuntsu wõtsest wälja,
üks ja ½ ahja võtsid.“
Mees läks tuista maista ehma:
Wõttis uue naesuse,
Mis oli kõige ilu tüste:
Kõige pikem, kõige peenem,
Kõige salgem, kõigemahukam.
Tuli sis nõju kuusi naesel:
Et tal ilus neidsene.

33.

Ühes käigu kahtab kaeseksus,
Ja nõlkab mõte nõmmikus.
Miks see käigu seal sis kuuab?
Miks meid sõtta saadetase?
Wend on alles noorukene,
Kes sis meiteist sõtta läheb?
Poeg haaras ise õpetama:
Kuula ahju nõrmeldega,
Auuta uhta sõõnedega!
Poeg haaras ise õpetama:
Wehkle poega wiimsit korda,
Pane tal surma särki selga,
Ylalge katse rätik naela!
Eit haaras poega õpetama:
Ära seina heida ilu roodu;
Ees aga roodus hiidetase.
Ära seina heida laha roodu:
Taga roodus lapsetase.
Heida ainu keskel roodu:
Keskmine rood tuleb tagase.

34.

Kibeuene, noobenene,
Wiige mu isal, emalt õela,
Ja mu wiiel wennal tõdda,
Läkme linna liiskus wõtma
Nõorte meeste õnne katsma,
Õpiteks oli nemmeni üks,

(34) pag 618

Jelsendens oli nuomemer kaas,
Kolmandaks oli nummar kõrb,
Neljandaks oli nummar neli,
Viiendaks oli nummer uris,
Seall minul astli Haapsalusse,
Haapsalusse saan halli mundre.
Siis mind kutsuti kuursaare,
Kuue saarelt saan mõrgadpüssi.
Siis minul uridi Riia linna,
Riia linnast kübrad kaela,
Siis mand tahetl Tall nalenna
Tall'na linna Trompiää mängi.
Ulem aga kuiolis ükelt poolt,
Kapteän narjus kadelt poolt:
Les kom fulshol pisti käia,
Mõgad lupest torgata.
Minu isa (ema) ütles (ütles) minul,
El nad minul on naawetama.
Mattis el minol maha mätta alla,
Sokus suure nause alla!
Nüüd mina wiine wabaisplaat,
Sõtan linna walli peal.
Sääl mina ihun lunge randa
Kõhutan sõnu wastu Saale kõrgel.

35.

Kes mailt tõna sõita läkseb?
Moorem wend, wõi wanemuine?
Se mis kõhtis kiigub niidul?

(35)

Moorem wend mail sõtta läkseb
Ema lõus surga õpetama.
Surg siis uotlis emale:
Emakene, memmukene,
Ei wõi sõda tõha ma,
Ei smuksi kuidetada,
Sõgemiksi tapetada,
Kõhamiksi tuhutud nõju siis
Kõnnas sulla kuljema,
Kaunis nakki wagistama!
Wone muhe hobune,
Wone suure sõdu saan
Wone nausi riiri loomas,
Wone pudsune pussa.
Kellele tõe naistu tõde?
Selle noore weikle,
Nuisa wahui wenale.

Wanne sõnad.

1. Sus kobuse kui waraste, aga armi (kui wan
2. Ratta hinge waras.
3. Sõg raba kuldse tasuus ei kaupa.
4. Sõis kuo tõstab, sõel ei wastuta.
5. Sõima naise pek, sõima näse lõhkeb.
6. Kuida tõde wõog wenda ta põlab.
7. Mees pulmas, kobune sõrgus.
8. Kus kud laulas, sõel laud tuga.
9. Kes kingitud kobuse sukuwuole
10. Mees, kõda ikka rõgutaks, kobus
11. nellga sõdetaks.
12. Tõelus ta kõa mees.
13. Walge naeab surmad a lõõd.

1. pag 619.

Paar wana laulu.

1. Küla poiss.

a,

Külapoiss mul ella wenda,
Kui tõõd naista wõttemaie,
Tule mult luba küsimaie!
Siis annan aiaast halli kuue,
Kuldist rõna kübara,
Wõrnast wasest püssasse,
Tallist ma annan tõõse
Ligi soima linalaka
Ja weel laudast laugu tõõsen.

b,

Kui lõhed läbi külada,
Läbi waeste tanawate:
Käsi kukub looga pääle
Peine tõõ aisa pääle,
Kalmas saani kollu pääle.
Nüüd warjult waatamaie,
Kummarrüle kuulamaie,
Tõsa hillu sõõstama
Ende seltsel kõnelemas:

c,

„Kõnn se mees minu ema,
Külläp siis olens õnneliK
Ja igk pidi rõõmuliK!

jag. 620

Olen ta oma olewat,
Jis sui ma sisaks sõimata
Ju iga päewa joomata,
Talwe minga maitsmata,
Wel aasta aega lihata!
Kat waat, mis lai on neitsi mul.

II. Tätawk.

Nõudis minda väägitarp,
Sõgedans minu sõimatarpe,
Läbi laisma türdumen!
Leiwakott ali kõllatamu?
Silgu-karpoli sanetamu?
Lahxer läbi hallitamu?

Aga,
Kui mina hakkan laulamaie
Laulamaie, luulemaie ja
Wiru sõnu vaketamaie:
„Mul jäi koju kati täisa,
Perfile jäi palaka täisa,
Wal piri laudil kinda täisa
Ja jurres kuue kõlma täisa!"

Wel,
Kui mina hakkan laulamaie
Ja, laulemaie, luulemaie;
Jis panub kõla kaulamaie,
Welda viisa waatamaie
Läbi segi sõsimma:
„Kuhu se laps on laulud wõtnud
Hullurene sõnad osanud?
Se pole lapsa töötka teinud
Ta on õpenud laulusida."
Mina aga mõistsin kostuwasti
„Pole mina Harjus Hõmaselnud
Wõnus viisa wõttemaies;
Kon mina wõtsin kuhst sunstu
Laulud wõtsin lagle sunstu
Häbi hambaste wahelta.

Kyla: Nõjugusid laula, mõnes osalt pikemad ja teised jällekõhemad, millel igal üksel oma iß mõte on, olen mis wana rahwa suust kop mud ja tahtsin jis nimi nõndu ning sõnuisi ülesmärkida, kui wana se moonikene ette wariõdas. —

Jõhvimoonne, Jaan.
Nen. Tennern – Saalemaa

jag. 621

Kats meest olewad tahtnud wana jaltta järele jõgesida kaewada. Üks on Wõisandimaakonnast oma kaewamisega hakkanud ja lahkunud. Teine lahkest minna, tõine hakkanud oma tööga nendasamma jäält nimetud maakonnast, aga enam lõuna poolt ja nimelt Hanakülast päale ja tahtnud Jõome lahkest minna. — Oma meestega hakkanud ka kohe tööse ja jõudnud ühte hästi edasi, aga mõnikord ei ole tema rahwas temaga mitte rahul tahtnud olla, jis on peremees püüdnud õlle ja wõnaga oma mehi jälle töole wirgutada, aga ehmatuseta, mehed naastnud wäga sugawaselle kõnud põhja ja jaanud jälle mehi jälle töole sundima, aga mehed jaanud wäga jorbuks ja kaewanud kõige pikema päewa jõe ja minnell kohe kellaloo madalikus peal wõlgajäi kui mehed kulliste kõrtsugu teigurisse ehitasinud, nagu wana peremees minna wäsimusse ajamanelsa rahwa minna päält. Ülle ärkandis wõtnud ta alla teed Jõome lahkest, aga ei kuda juba mõne werste kaewamise järele liiwawee naadet Kaunissaarelt tulnja mees oma tööga juba mööda on jõudnud — mis nüüd muud teha, kui mehed ühendasid endid ja jälle mõlemad Jõome lahkest. Aga wana mehike saab iga kewade koro kuhiste pesta, et ta silmad edespidi jõe kaewamise juures warm uniseks ei saa.

2. Jõe hõmad tulikärmad.

Wanast usuwa rahwas, et jõesid ehk tulikäsi mäe mehele õnne peab toidama ja mõnele ka õnnetust. Sa olewat üks müügane kahe ruskka suuruse tuline koer, mõnikord sabaga ja mõnikord sabata. — Nende on üks mees teda ööse talwe ajal tua ukse eest müüa näinud minema, suure müraga ja tuleroolt on ta tule sädemeid wäga ajanud. Selleni jam eläsi on ta jõeska muutnud läinud ja selle järele

ära kadunud. Kui ta nõuniku õige tulise olevat ja nende
kättekse hungast sisse minevad, mis ta alati ja ikka omale
teeb valetseb, siis ajavad ta ka maja pälema. Sfe äramis
kuvõtil on teda sagedasti nähtud, nende kui: esimese kümni aega
ja kuliwi aegas.

3. Tuulispeek.

Rahwas arwab, et inimesed ka nõiad nõiwad tuulispeg
teha. — Nende arwates meeb ühel ilusal kuvaõhtul tuul
waikselt päälwalda ukse ees mantri rattaid tõmmud — Kor
on kange tuulispeek tõusnud ja teise äida ukse ees. Rahwas
uskub, et nõiad, kes tuulispeeka sünnitanud, on tahtnud ja
kord omale juhtõbi waranduse tooja tõ). Mehel on aga ka
wäga häästa nuelas seisnud, mis niisugune kuju tahendab
Ta on oma suure nua nõtnud ja tahtnud tuulispeeka ära tõ
kuda, selle kui lihtsamine korda lahab, siis wiib kõrgele
kaela, aga päälsammas on tema nuga nende ära kadunu
otsegu tüka tahka. Sa mis sündis, ta lahab lihtsalt ja
järeb kappa ja kuuleb, et üle aidane seremise peal ja sewer
haaw rüeses, mõtme nädalise tahendamise ja tunsildamise
läbi on ta wiimaks terweks saanud. — Nõiu ajapäraselt
jihtunud mõlemad mehed jälle magusa siitsu süse ja tõm
rääkinud ka oma nua imelika kadumisest. Sääl ütelnud
haawatud: „Kas ja ise ei tea, et ja oma nua nõu reide ei
Nendasamma kuulsin ühe teise siitsu ühe tuliwa mehe
suust, kelle ja ka nüüsugutse lugus on olnud. See on juhu
kesm a ajal olnud. Korraga tõusnud kange tuulispeek ja ühe kot
pealt paigal kuutanud, nende kui ükskõtter. Naja seemees ta
kaitse tõmmanud räha maha wisates malga seuse ja pakonud

nikuna, kui tõmma weitsake olla jäänud ja omaje rohu küüs weikell
daga ühtlepõesse on läinud ja ise nende nullust kääld tõmud, kui üks
mütte õnnega tapa, kes wäga kõwasti kipenda ta. Nõnd minnud päraest
n ta poole, jällegi ülles tõusnud ja koho juure käega mitsa poole
teevõtanud, ilma et kord tagasi weel waadata. ——

Nüsamma sugune lugu tulli kihja aegu ühe õunaay kuuvõt
mise päewal tõusu jällegi tuulispeek ja wõttes maast tõmu seen
õunu ja wiis ülesse; aga peremees, kes ligidal pooses seemaks raiu,
nikas kiiresya koha tuulispeale järele; kelle järele tuulispeek see
tõmaks ära kadus, aga tuisk peaaval tõusi talt sammuti, et naabri
peremees seemas haiu maas ja seuer kinni haand ees seen. Aga
lugi ei täädnud kuski ta muualt seda saanud olla, kui tuulispeek
ees.

4. Raha augud.

Rahwas räägib, et raha augud põlenud ühel ajapäraselt päewal;
aga ajakord wõiwad teda enneji üks inimene seda nähja, mitte
rohkem, kõtme nähes peawadsta koha ära kuutuma). Tuli olevad
tõime, wüna tule sarnane ja mitte wäga suur. Inimesed, kes senna
tõime tahtwad minna, minnstawad koha ära ja kui naad jälle õõtsuma
his olewad kõik kadunud ja august midagi mant näha. Tulepunse
olenud mitmat sugu loomasi näha, kes ümber tule tantsides aga
kuga wigurisid tegewad. Wõnajuttu järel läinud üks julge seltsist
ühel öõl wahtima ja tahtnud wahu kätte saada. Kahekuises nädal
ta tule juures üks õige suure sarwedega sokku, kes tule ümber oma
wigurisid tõmud ja tantsinud. Soldab, seda kolledat mängu wõtnud
ecaltwaadates, wõtnud ennelt südame rõõmu ja jooksnud täie jõuga
koha sokku pääle ja kahkanud ta sarwedesse tõmi, seda tehjes minet
tanud ta ära, kui ta jälle ülles ärkanud olnud ta kahe käega
raha kaste sangar tõmi, kes täis kuld ja hõbe raha olnuwad.

Selleat wõtnud raha, ja ganud [pag 624] 5 ℔ jaueste, mis ja raha ag
leidja kohus on, muida ei olenat ömmerlikk säält juures) ühe
andnud ta wastuste, teiste kohtule ja kolmandama oja wõtnud
ta omale.

Armastatud õpetaja härra Kurt!

Sinn tahtan nüüd oma tuleminst, mud ma Pöle mõn
nädala ust Pühi tulesin. — Waadake sis kumm lähe,
kas on wõimalik teda pruukida ehk mitte, ja andke
mulle sis teada kas mõ kerjamine matsab ehk mit

Jääb T. L.

Wõtke ni minial
nende pui mõ korjata nimelasin.

Jurri Lõsan T. Lossmann
ni
per Pernau. Torgel

Eesliahwa wanad sõnad.

1. Aww enam kui asi:
2. See asi on kõrge (auõs (seisa & kõrge (auõs)
3. Esi meer, esi meheke, esi häro, asi häjaake.
4. Meest peetakse sõnast, naõga sarwest.
5. Pil tulab pikka ilo pealt
6 Kuri Karjas
7. Mis sarad saadud on pulenad peitud
8. Jõlu mine kõrwe ülle mine perra.
9. Ema Karu, oma Kaar.
10. Una pill hullu kätk, kull aga pilli kõlkõ.
11 Jumal on kõrge, keiser kange.
12. Pea saab pillapalla, aega mõõda arjad kasiwad.
13. Kalameer loidab kassi, kül ei loida kassiga.
14. Parem kel kapsid rahuga kui nisumehaga rüüga.
15. Sika sarwed on sika sõjaroaks.
16. Wankert kaänelaks ennam jubksi kui aisaste
17. Sõni koer kargab, kuni kulaline talub.
18. Kust juits tõusel, seal on tuli al.
19. Wääna wilsa kuni wits seäändub
20 Parempik peenike kui kõhkõ jämä nälg.
21. Muna õpetab kana.
22. Mõni kõrd wõtkab ka weike kiwi waatwe ümber.
Õpeke kiwi pottab pisse kaewus ümber.
23. Kuida kiud nõnda laul.
24. Narri mees ära narri meke kübart
25. Kõrk peab kõrd kuda olema
26. Õiue talu, õiue taar
27. Käsi puutas, täi pungub
28. Kurat: kunuks ennem mäe kambast kui karwast
29. Sal on wesi ahjus
30 Sema pükis, kõõwad tulõ
31. Pada sõimab katalt, ühel suurlad mõlemad.
32. Carem oma oma riid (äni (sõe) kui wõera meke tõe (äni.

33. Waga sega Kotk' naaber.
34 Targad sõdiwad sõnadega, rumalad ruskadega.
35. Parem sum tänt soolast kui mag tänt magol.
36. Õõl on ühtsõ soega
37. Ole ise meest sõ pea tõisi ka mehelt
38 Kust härga, seal sõrga
39. Mõni saab miltsast mehele wõnu Kargab Kannu alasse
40 Hooletumad ei hoia laisad ei tõida
41. Aega mõõda saab häa, jämesse järele.
42. Wihata (w wiht Quäst) sauna, rahata linna.
43. Parem põrt perses kui peran.
44. Wõta põrst kui pahatahtsõ
45. Uus kuud pühib puhta taa
46. Kunas sussi sõe selma pittab.
47. Lusikaga ammab, kulliga wõtab.
48. Hõst anab, kümnapuun (Ellegun) wõtab tagasi:
49. Tõbet kõõrib naabe püksid
50. Mine kuradi eest pakku, leiab Karu Kahe peraga ast
51. Surnal ei Lõge pikka jaunu laewatsh korwa
52. Sun südame mõõt (wiina joomes)
53. Madalast eiast ostab igaüks üle
54. Maga müünal, magu ostjal
55. Hea tänt Kõht teab, mut tükjal tarnist
56. Hea sõna on wõera wäe sõõja.
57. Parem pool muna kui tühi Koor.
58. Waewa on wanaks saada kes sõbi wanat elada.
59. Wana halli aumbs, wana kulu kumardu.
60. Tegijal tõõd, magajal nad.
61. Sulgjast tulek tuli, nälgjast näre.
62. On Koduri, Kuhi peal
63. Hot Kalju Kardal, sest õnne ei leia.
64. Ise tigedale head Kuilse kõhna Karja.
65 Koduri Laps kuulsam, ahju peal ausam
66. Hitse (v Geizigs) wõtab Kirstust, ellal põle omsetgi.
67. Parem sõnud sõda, kui tooted (surnud) kosutu.
68 Ära aea wana Kaco ema kiaas, kui wakkas weel wet ei ole.

69. Parem oma ema muste punder kui wõera wõi leb.
70. Parem nõutaudo kui jõu taudo
71. Parem jala waew kui
72. Halja hõera kambaga pruki Karicaga
73. Hea Laps tunutse hästi, kui Laps Kõlli.
74. Waras jätab wagga (wara) seina, tuli teel tuha ajamel
75. Ütt pat tegijäl, ühtse järel tõmeljal
76. Mida Kõhem wiis, seda ausam Laps.
77. Se on waene lõi, ke oma palge ei kaawa.
78. Mehe Lõtal mehele ~~kohuma~~ naise nagu ohjata hobuse.
79. Wiletu, ker wõera wara pelgab ise tuleb pealepäewa
80. Tõe ei ana antuksis, se ei ana aiast
81. Parem näha surra, kui waraksis riiakis saada.
82. Kiri kiä on surnud, pole, ostä jäänd jäänd
83. Aewas kõtlab ~~õige~~ aeg aeg peale
84 Parem kalli halenat al kui wa noore piilpal.
85. Parem õigu kui järele küsida kui kõmeraid äre saada.
86 Putaw tee wana sõbe.
87. Heal aeal hästi sõbras ~~kõrgal~~ tunnis aeal kõdaga.
88. Sai kaer kangab kuni kuni kütatine tuleb
89. Parem kui wa sui sõtlat kui wõimatse aea viisi.
90 Eneseaga wale
91. Õigel palju õnne last, wagal palju wiletsust
92. Wiletu ker wihal peetakse, head laps sõnat õpetaks
93. Päha (pera) hobune riitab rüsta
94. Mõtlemata sul ja pihtimata püst Cahwai mokawai wõtte
95. Jaggajäli jääwad näpud.
96. Ega nimi mesti ei riitu, wara wagst ei kaota.
97 Igat leiate tunnutse tema laulust.
98 Magaja kõrile ei joosta hüi suhu
99 Käi wõbaraga – amista sudamega.
100. Mida waremp, seda paremp.
101 Parem hoida kui oiata.
102 Parem Narta kui Kahetsa.
103 Mis siis weel ogjamine mattsab, kui wesi pärse on!
104 Taraw Kiriwes liab kiwi.

105 Käbi ei kuulu kämmust kangele. jag. 632.
106 Kuuda kaud, nõnda wõtsa kuuda mäed, nõnda wõtsa.
107 Kus sal puud raiutakse, sinna langewad laastud.
108 Sun ei lange üks laastuga.
109 Kadedus kaotab kala järwest, wiha wiljä põllu pe
110. Kangelt kaga kinnitet.
111 Kus suitsu, sääl soojä.
112 Kus leiwal, sääl nägijäd. Kus kõneljät sääl kuu
113. Ja lähab kuiskat otsima, kui kuuljab ka talle äraniis
114. Parem suutäis soolast, kui maitäis maget.
115. Süüd rohkal, süüd wähkal
116. Mida rohkem koeri, seda wedelam kate.

jag 633.

Wanad rahwa laulud.

Oija laul.

Kül ma tahtan oija hoole,
Oija hoole waese waewa;
Kuidas oijan hoolda neesse,
Waesen waewan wõttaneesse,
Teopäewa tattu neesse.
Oi peab usin olema,
Tasa peab tähne tulema;
Wana peab tänus ma waene laisk,
Wana peab tänus ma waest olema,
Hällust lingi lugulama,
Tasa sambi saatetama,
Et ei küllse jumi usi;
Ega rahwa saanud sambi;
Küllse ei kinni panema,
Rahwa ei walla laskema
Laskma suikus sulasida,
Magada maja pidaja,
Puhkada leiwa wanema;
Kes tui soola Soome maalta,
Kala kaweta meresta,
Kes tuu leiba Lemsi linnast,
Perst täita puret täita,
Perst ka üles pidada.

2.

Peremees peremehele,
Pere naene naesukene,
Maksa äru oija hoole,
Oija hoole waese waewa,
Kui sa ei maksa oija hoole
Ega tasu waese waewa,
Küll sa tasud tarwaenna
Maksad Maarja lähmele,
Kümnendna pikka peona
Kanga rulli kandenna.
Tule oi wõta oma,
Tule naene wõta waewa.
Kui sa ei ole maksand maaraal,
Ega ei ole tasunud alla taewa,
Oi ma taha tarwaenga,
Maksu ei Maarja lähmele.
Kus jääb peremees mulla maale,
Pere naene ahhelmaale
Põrgu tulda maiffemaale.

Mulle küllle saanud 24. Weebruaril
Tuhalaanest. 1872.
Kirjanud Jaan Jürdenson. Wiirt.

3.

Kullakene kalenikene,
Hõbe alenikene
Las mo kuiwko wallasta
Kas sünd usen nikerada
Wõi on majan maja panda
Legi tare tare legi aida
Ehn tare tapu aida
Kõige ümber Kindi aida
Wälja ümber wiisna panda
Sis mina sis minnisto,
Sisse käända sis kallisse;
Kui ei ole usken nikle aida
Ega majan maja panda
Legi tare legi aida
Ehn tare tapu aida
Kõige ümber Kinni aida
Wälja ümber wiisna panda;
Wõi ei mina sis minnisse
Ega käända sis kallisse.

4.

Wallate mina wallate
Kust se kun tänsenesse
Wõi se pääwa paistanesse
Kun tänsis Kunra paista
Pääwa Pärnu lätjesta
Ega Narwa kallikasta.
Peaksp tänsis meie welle
Wõiw püga tal poessa
Hajja Anne Kändlenna
Kanga Reeta süpsista.
Peo täis pilli puida
Käe täis käpitsida
Pärnen täis sõrmusida.

5.

Kes se ära Koalenesse
Neid ära Koalenesse
Kus se neid mate tasse
Kirinesse Kirikko aida;
Käik ali sakse saatemaie
Peeilid aiste kandemaie
Raua Kroon panemanna.
Paisi ära Koalenesse
Kus se paisi matetasse
Peo sisse sammeldesse

Mai olli mâtas liikus
Käis oli sandid saatamaie
Kaun iste kandamaie
Kes se mannu ikka ikki
Kes se mannu kahju kahtsi
Wana paisi acalju paisi
Kulu tulli kuuse alla
~~Kaste heina~~ Laige heina laua alla
Kaste heina kaeka alla.

6.

Mitu waewa waesel meiul
Kalm oli waewa waesel meiul,
Käib tä mäisa mäske maie
Peana rüdi aullimaie
Preili rõõsid tiukemaie,
Kuriis oli Kuldana peena
Sand oli klaasina seina.
Kiwitsida Kilde seena
Karastse na kammeena,
Kes ta astas sajusesta
Peastas pääwa kurjusesta
Lunastas hinne saanustas.
Meke oli wiiline müütsesse
Paisi pandud palge peale
Oodake nüüd neiu noore
Kanalage Käe Kõrgim
Sügise aja tulewa
Talwe pilwed taewa ennu,
Ennab Linal nue õdu
Nue õdu Kesa Kesewa
Walmis waatse naeva wimala
Meke siis sõasta tulewa
Paisi noore palge pealta
Siis saab neiu waatamaie
Oija pâl west peasta maie.

7.

Mis oli Anne ma Külas
Seegi istli Kammerena
Kerjula Kiwi toana
Saeb sõsme sõrmusida
Kaie Kasla Kallusida
Kinda riste ruhlaida
Mis oli mees mis tulle
Sunde mate teade mata
Koja tulla Kulle mata
Kas on Anne teie kaduja
Anne Riiga wiida nesse

Riia alla kalli Kulse
Riia laudde lähele
Ogede Annele järele
Ogede Annele järele
Pule Anne nüüd sukka
Nüüd sukka ninni jalga
Anna ma kahule jõua
Anna kallil kaigutada
Anna mustal maigutada
Linalakal lüganelle.
Wäli olla naelle kaine
Must ei jõe maa wiitta (madas)
Hal ei jõe augu wiitta
Linalak ei latte wiitta,
Päida ma isa kõduja
Jõe ise jooda kahkine
Anna mustal maigutada
Anna kallil kaigutada
Linalakal lüganelle.
Kun tulli Anne kaginaie
Päiw tulli paate pakkumaie,
Tere Anne nüüd sukka!
Kudas käe mina sinule,
Karra kaud kõrra kaswad
Karra kaud ära kaguni
Kõrra kaswad kõrgesse
Kuida käe mina pääsale?
Päew kui paistab palju mäda
Kõrra käib tä alla ilma
Karra käib tä pealle ilma.
Tulli üksi sikat meesi
Anne kakas ka mine ma
Anne wiiti metsa mäda
Laulsi lugu lukka müda
Parweja pajusse müda
Anne kakas ükkemaie,
Pealage punja paesi
Seisalager karwa sukka
Ma läksin isa palumaie
Wümast kõrda waatamaie.

8.

Siin on sinnas neidusida
Mõni sinu sin marjeida
Ja ei ütel ütlejeida
Mõnest paarist mõistajeida
Kui ma ello ei ütle
Eya Manni peast peasta

14.

Wana rahwa laul.

Mis te aie arjutenna
Wäi meil käski jälgutenna
Mööda mööda maiste enna
Kalun kargiste waheta
Et meil seal on uelliste.
Käsi nast meil kaunis jälga
Wili mullan mul magama
Kirik aia Kesken enna
Wallalab waare seana
Näilab mulle näidistele
Kae kus mo jõlar waene
Kae kun aiab arjutenna
Käib ta käskw jälgutenna
Wäli illa mulle kene.
Küla uel uelli kene
Oste jõtsi arjutesta
Peästa päewa pünutesta
Lunasta lume sõnsta
Lugitene kewadene
Lugitsine lume rända
Kewadene kitte wihma
Jee käib läbi südame
Läbi Kantsu kolme korra
Läbi wüe wüsu aasa.
Küla uel uelli kene
Oste jõtsi arjutesta
Oste jõtsi arjutesta
Peasta päewa kurjutesta.

Tukalaane waltsi saadud.

Annel ettani arutas.
Kui ma ütgan üllemaie
Kui ma mäjun möllemaie
Pesut jõnu pühumaie
Siis saab öösi ütelagi
Siis saab Kukeni kuuluta
Siis saab aoni arutas
Enne sün pimidus meri wetta
Meri wetta järwe jäädu
Kaldad kuiwi kaluda
Enne pimidus pastle punga
Alaneb raha aawas ki.

9.

Wili tänsi uaadiesta
Wõsa pühade peasta
Harju Anne Kaindelesta
Tulli Kuresta Kõrwa
Ait te aõ kammensta
Oste maha pingi peale
Pane püttsi pingi peale
Lask ta lakki laua peale
Kinda püttsi wanne peale
Küdarw kinnaste peale.
Esi ixi ikw selmi
Muutis ta käsi pöösina
Kes laits kuuba küskimaie
Wäi laits luina lepitama
Enna laits kuuba küskimaie
Ise laits luina lepitama
Oh minn naesi pacatani
Mis sa iked ikku selmi
Kuretsid käsi pöösina
Eks sinn nooi Narwa neive
Takab tuu tudanõsse
Laimas naene laitsikene
Emakene emmekene
Õpekene tädikene
Wäi ei naeta Narwa neive
Pilku ei pilu pidaja
Teutsi teeb tudruku
Laimas naene laitsikene
Emakene emmekene
Too mul jukke kanna kaltsa
Anna mul ame linane
Ratte walge wago peale
Kaplu kaun kellenste
Ma lään näidiste kodusse
Päran näiu pipu peale
Nüm ma näiu möskewad
Wõu meeru mentawad
Lätsin leidsin kuiwa kuuse
Kuusin näiu kambessida
Kaie näiu ilmalusta
Kalun ali kammost näidistele
Nõts ali juuri juikumine
Tüne maha lamemine
Kõlmas waste Kõstemine
Jätsin näiu uõttamata
Sinna paiku seisamaie.

10.

Kui ma hakan laulamaie
Laulamaie laskemaie
Wiru kannelt meeritama
Harju kannelt mängitamaie
Siis jääb kõla kuulamaie
Walda jääb waatamaie
Sõda seewi seisamaie
Piis jäi püste nuk preuste
Oda ättete maasse
Mäni ones jääb wõttemaie
Küla kuulab kükakelo
Küla naese mütsa kulle
Tatse akkin aia peale
Meke ainult nüda peale
Paisi peale tõllakulle
Kulle kun laulab näio noori
Kulle kun kukub käo kelmi
Wäi on Wiru wäi on Harjun
On naa Wiru neitsi peale
Harjun tääme tuttu peale
Lakse maal saapsun peale
Kuusi kuuse kulka peale.

11.

Mäestke mäestke meke neare
Tead ne teed ne praisi targa
Mis seal Tarwastu mäela
Wäi seal Wännu waine enne
Tam seal Tarwastu mäela
Waher Wännu waine enna
Kask eli Rüa Karja maale
Okse neil ühte kaewa
Lad nea ühte laskumetse
Jaoskonetse juure ühte.
Wallati mina aialla te
Mis joosi alla juure
Wäi seal meie peatse enne

Wallatu mina wallatu
Mis saab just silmaneste
Wai saab walla näitaneste
Kala kullana jäewa
Särje sinne silla mustu
Ahwenad ärjas tafanes
Ärni alli lauki alla.
Weli ella weiterine
Säit sis üle mäewa
Seppa ella paldemaie
Kulla seppa ella seppa
Tee mööda tänase mööda
Koa kulda kahwakene
Ogal oli sehen sita kala
Sarge oli sinne silla mustu
Lutsu linga karwakese
Ärni oli laiku alla
Wiis sai sada kalada
Tukat laie lattikuda
Kiema mehi meresse
Kiewa kasi kalale
Meri tulli kodu waletama
Ütel mere ala Külma
Kala järwe kaewe jäwe
Lätsi ma ei meresse
Mülsi sis mere miraasi
Kala järwesse kakisi
Laie ma sada kalada
Tukat laie lattikuda
Sis sai kala lihada
Mehel ma lin lugesi
Mehel anni arwo pääda.

12.

Juba jõõa süna läki
Läwa läunatu küsis
Wule walwad hommikuda
Bodake nüüd wulekese
Loõtsulage läwakese
Wõmkui läunat läigatakse
Pomukaste aadelatakse
Hommikuda alustakse
Perenaene linnukene
Wõtta sus astus õuda tuua
Wõtta kelki kellerest
Wõtta wõtme wagga alast
Lini aihawa sini paelu
Punaraihwa punsa pealta
Pere pärra sul tulewa

Oeja pärra sul ärawa
Oeja lätse laskumesse
Ämma oejale ajuda
Kakka lustole kalada.
Mul on kirstun Kuija liha
Alla kaewe aewi liha
Kuija kirstun kapitetu
Ämi aidan hallitewa
Perenaene linnukene
Mina ei jõõ sedu kalada
Aukal ei sedu wee annida
Kes elab elu merena
Täna lakjub laewe enna
Kalu kulli kaste jalga
Ei ma es tule taaesta
Ma kuja praisikene
Ma laewa lättikene
Ma tule maale mandelima
Pädalu kulli äeama.

9. laulu ei mene ära:
Kun tuusi pärwe punetu
Kun tuusi kuusa joeste
Sys Narwa hallikuste
Päänu Pärnu lätteste
Kust nüüd tuusi mere melle.

13.

Mis maksab muistsemine
Ennuab halb inkemine
Küllap saab mullane muretse
Alla tuuwa joeste leiwa
Hauda ei anta mul ölutä
Manu ei pandu manna suetu
Hauan saab kuulu kuimatuku
Oada kaa nüümsu aega
Seal saab seesto ilma tuatu
Pahkada sülmas pealt waewa
Seal saab nutta nagus alla
Seal saab silma wet waladu.

Tukalaane wallast korjatud

Pärnus, 31. jaanuar nim päämaal. 1874.

№ 1.

Hiisakutsumine.

Tere, tere, äiakene.
Tere, tere, ämmakene.
Mana mulli panda pajatele
Kalel kahelorbitine.
Ma lään nüüsa, nuolemaie.
Mul liha arutama
Pardi liha nurilpeme
Mull tulek juga Joemaalda
Ise halle Harjamaalta
Wennad mulged Wirumaalt
Sõsarad Soila nõlastu
Ke teine äiakene.
— ämmakene.
Sita panda andemasta
Mis keeb soo, mis keeb maas
Mis keeb kulma kiwi pääl
Mune pansa pare pääl
Olmetulle legemata
Tuaste allapanemata

Kus sa selle pää panisel
Mis ma selle eile anisin

Panisen pan nüüd ise,
Tali sõna saaniga,
Maa sõi maaniga.
Wõlen Kerju noorega
Pane hallitõnuga
Tõnnus pää pillapalla,
Kausi tükid killakülla.

№ 2.

Lõo laul.

Lõõri, lõõri, lõokene,
Kiriporri pikkene, pääsukene
Kus ja kalla pesakene
Mesipuu kuuse otsas
Kõrge kuuse tuaste otsas.
Kus see kuuse kuuskene?
Maadamas rahnu kuuse kõrwas
Aralise Maamaasse.
Kus see kanamuna on?
Kanamuna see pesa ääre
Kus see ka mõha maste.
Põika põlle peenra peale
Kus see põlle peenar on?
Kuusal tõrjal kaasik ääres
Kus see kuusal kaasik on?
Kuu neli korjal ilusat
Tanjik pirna pilliroga.
Kus see pilli roog üles?
Wiljas mäele pilliroo.
Kus see wiljas mäel on?
Wiljas kanges kandu
Kus see mäel jälle on?
Karu maapõu kannu ääres.
Kus see karu jälle on?
Karu läänealmises mõisa.

№ 3.

Hanijäse laul.

Hanu, hanu, hanukene!
Ei see käija mailel kunagi
Kõnnel ükski karjatsele
Laulab lapsele viisijalt.
Ihlgit keine niidi pal
Pulgaks paja nõmmejalg
Ei see käija jaanipäe.

№ 4.

Unemägu

Emakene, emmekene,
Mine näi mägadele,
Pörse ülles tõusetes
Kolmanäma noitutalles
Ühnap' oli mesi õnnesse
Harjapun mesimäle
Ta oli täisse ünnasita
Hlagi täisse marjasita
Es ole ennäl olnjata
Marjal maasta leidjata
Emakene, emmekene
Aleoida wiidä unenägu.
Oh ma ella sõtar nõori!
Ei meil pure sulasita
Lõpe lena lapsõsita
Karb age meil sinn' sõtsebi
Kaeb Kalanõesja. (Ots †).

№ 5.

Wõnla laul.

Rõgade, jõvari, wõlutanto
Hõgari, nägari, Kääri taalse
Kahe nõi Kolme Kortitaalse
Annaga jake Wõlat talla
Et saake lapsel saiasüia
(Kanal mehel ännajana)
Ema käega ofa ollla
Kasfus Käsit näbidal
Käsi wõtt ofemäl
Kae on mangil magejat.
Wei on linbsit lehanat.

№ 6.

Lapsevinalase laul.

Sprun sõita Riiga,
Saap Talua linna.
Ofenens, saarikene,
Tule wõta tuule poalle,
Lase laia wälja apaalla,
Heerata riikus kohalle.
Sui tee lapsel saia,
Wee saiat sarwilisel,
Hõbelinal meelisel,
Kergel Kolme nurgalisel,
Pallil nüe weerelisel.
Anna lapse, jää tulla.

№ 7.

Sõtimise jaarev.

Heermus, kaarmas,
Karanal haigus,
Warjasle walu,
Mudsal lianalmus tõbi,
Anna lapse, kõhl, saa kerwele.

№ 8.

Harjõsle laul rongale.

Mõõda, walgeliinune!
Mõõda, walgeliinune!
Kõik kääl, kõik kõrwa,
Kõik sõna, kõik karja
Sült tahad, majalt tõmbad,
Mõõda, walgeliinune!

№ 9.

Kiriksle, mine mõtse
Kõla pael pe rwa
Tor malle heina
Hõna heinad laimale
Lammas malle willu
Hõna wõlled weerimatesse jõgi
Kuiva Sul wee we kaue
Maani maasa karwalise
Puna süe paesal Poolo swaale
Wõrmad Wõrmaale.

Kiri kits, mine mõtse
Tor malle heina
Mõõd heinad lehmale
Lehm malle püma
Hõna püm põrsale
Porsas malle Kälge
Hõga kälg ämmale,
Amm malle kanka
Hõna kana Kälemit
Kalev malle kalle.

№ 10.

Oh, mina armas, oh mina kallis
Kõik saa ma mõtsa
Hõlma sa ma meelisi lähes
Ilmast ilmapaal.
Kõrsis õra Kõrra maale,
Sõrmemaal sõtsime,
Sain ma sõnni sõnse alle,
Sõnsale hõbule alle
Kellro, kalgi, kaipe alle.

Oma une wesi pääl.
Tähi wõrd armuneva,
Kuu ar mõtkuna saame?
Paradiisi roosi aias.
Sõwali roosi, mõnna mõtsa,
Sõsser ema pruudile.
Sõna tõttel elule,
Wõrme närtsil surmale.

№ 11.

Pere, tõre tõtterwanni,
Tõtterwanna maranna,
Maaraada mallõpilli,
Mallõpillida õdana,
Rõkanasta pettertinna
Pettertinda reemukata,
Reemukasta rõõkasõlge
Rõõgasõlista sõnneri,
Sõnneriste Soolewanna
Soolawanasta wasira
Wõsinasta wõõst künsi
Wõesi kuusilde kübara
Kübarilda kuninwate
Kõnnivanasta rohate
Rohthadalta sangi, heina
Hangi heinsta emande
Emalõista elumõrte
Elumõrrasta Kõbana
Kõbanasta kaarti kinga
Kaarit Wõgasta kuusimütsi
Chilles kasfsit mõtsiteva,
Sõz näare soolasaiat,
Rõbase arm pääl ringel.

Armulaud Isessiesus!

Panen siia alandlinnalt, mõned nädalat tagasi sellele pärandusele, mis ma vanast Kõjapanalt. Olen ka Willandimaal ülesvõtnud. 9129 on üks Ringmaal, ehk mõtlen nägu ka nejale trükitud olevat, mis ma kalli pilgeldaa, 9211 ei tahta kõlvada jele ei muidu jaaneliisa nad, kas ta ükskaua elle käsk kuulnud.

Wanakantle käänu
ülestähendaja

Jaan Pärnamees

Kihelkonnakooliõpetaja Paistus.

Eesti rahwalaulud.

№ 1. Oja pêgenurmine.

Olin ori jäätsin karjas,
Olin Ellerit sulane.
Ellerit olid suured sõnad,
Suured sõnad, pattu paari,
Tahtsid nad sõnab sugeda,
Rauda karjale kaheda,
Ei ma wõtnud nüid sõnab sugeda
Ei rauda karjale kaheda,
Pöi, ommad jüe pulmad pühapäeva,
Rauda nõssi rõõmsalama.
Sain ma waene omas walawa
Pika lupe omas tahma,
Walasin wahet aida omõda,
Pääki seda, eesti seda,
Pühsti põrgati pea sõa,
Kääki oled tõi mul jüe tulõpaela,
Pikuks põrmaks pahk paelad,
Wiieks tiiuks wõõsk paelad,
Kuueks kuldaks kuue nõõrid!

№ 2. Laewarnaste õnnetus.

Oh ti lakkid laewa mehed,
Pika purje pöörikesse,
Seadke laewa õõtsi sida
Nii kui prowandab kulgeda,
Seadke laewa purjesida
Nii kui prandt hõlbsasti,
Adelsem kätte kuldsed kirjad,
Hõbekogu laewa lukumaie
Nii kui wäikse kukrumaie.
Siiri on tulnud kirjaotta,
Pikel Paola pärg peotta.
Tuli tuul ja löökis tormi,
Uputas selle kulga wahelt.
Kuu mõõ paatsi paadsmaes
Ulma pirem meie?
Upus ära kulga seas,
Kadus ära wahe wahel.
Elab onne wäärus sees,
Ahistatud randas ainus,
Kahi kõrge kaldas seismi,
Kordab raha nõõtsetamas,
Raha, wõi kõrge kuldumaie.

IV

№ 3. Nooremeeste meere.

Mikz on norgus noord mehed,
Norgus' nõored poisikesse ?
Sellep norgus noord mehed,
Norgus nõored poisikesed :
Kellen on wõlmad kuldsed otsad
Wõlg on lõnud wõlga otsad
Kahe ruskeid rabanid ?
Sellepõle norgus noored mehed
Norgus noored poisikesed:
Kus' oli Kadrin kuningas?
Kus oli põli meie maala,
Kus sai Peter, Aleksander,
Kus tuli Rõne wõlemine,
Nõre omuste oeppemine,
Saldatsik saalimine,
Ofsarde offimine,
Kiarmetsani kattumine,
Kus wõtti meked meie maalt
Kanad kõrged Rõne maalta,
Koled pillid Poolamaalta,
Sudetelle, Pudisburgi.

№ 4. Pollumeeste õnnetus.

IV

Mul mea mehed madalad,
Otra randiad kaevatud,
Suwel kõik saad sulesta,
Talwel lapsed kannilasta;
Kõrad lussi otra maida,
Kahrad wussi kaera maida.
Tegid linad luwatsula
Kuked kruusa orimakula
Kanad kõnu radaasta.
Tuli pulli Poolamaalta
Sinikatsa Saksa maalta
Wõtsi linad luusikulta
Kuked kruusa orimakulta
Kanad kõnu kadaasta.

№ 5. Pikkad teeksid.

IV

Wõsin eile wagga mõrre,
Kuma eile kõik poole,
Ehitsi wõna koinamaale,
Kallis kanda kaselage:
Mulles kaare, mulles kahsi,
Kus wõttes pälwista pädda,
Pälle paikest paisumeda,
Nõudest kaeva nõkka, maka-

Kus wõisin lõpetga pesaste,
Mõtlasti mõtsaaste,
Eritatte kaonesta.
Lõpetgad õied silmad peasta
Mõtlusse meele peasta,
Eritatse hinge seesta.
Õlles olle ametega?
Mina waene wõiwõst tohtsi.

№ 6. Õunamine.

Õhand õunat igaueme,
Armas õunat kaga lõga,
Kaewa kaadet kahud lõga,
Õõ õnaia, hellästa kellast!
Õhtul olla, hommik õues,
Kõnu õunt kaga alla,
Neidsi õoetsesse mõlemad.

№ 7. Tark waatsa.

Kõnõ õeina as mind reetsa,
Kahanes mind rattakesse.
Minop aga mõistsin kõnõ õeina jällele
Mul mõtses pähe puida,
Sealt saa õorkale regisida
Kahakaal rattaid õk.

№ 8. Nõrmimine.

Oh õ uhaud hullid poisid,
Kõnu kaimad kõrsi teeda,
Mõnad wõlla wõina poole,
Kõnad kõnõs kõrsi poole,
Kõrsi ukse õõnulajad,

Kõrsk lengi tiguta jad,
Kõrsk pongi jõdu laja d
Kõrsk kõlgart maja d.
Ydt tuli ostab kobuiesta,
Jal tuli aia äruesta,
Tertatt tütrukaida,
Laitat wallo lapsiexi,
Ei omi tad, kui need omi dli,
Ei rapud kui need õttei,
Ilusa mad meie kuiid,
Kasina mad meie xaxfi,
Kui nii kõla need paisi.
O peisi, kabem peesi,
Pea joisi peab jubta!
Alles jäi naene watamata,
Mõtsa poa wahtsmata,
Lõpu kimni kuad lajad,
Kalli kimni arwad hammad!

Ag. IV. Joda.

Kesk tee jõa sõnumeida?
Kõgu tei jõa sõnumeida.
Kõsi kandis waenu xeetta?
Mures kandis waenu xeetta.
Kesk praksõtta minnema?
Isa wana, pargа naere,
Emi alla weidi xõnu,
Õsõs sõrmu pikkune,
Ixõ pan isi minema!
Sõnsõn nõsta ehtmaie,
Ote tuli juure õpetama:
„Pane sina selga suma särk,
„Pahe sina jalga selmu sõkad
„Pane sina pähe suma mütsi
„Pani sina wõõ suma woeta!"
„Wõtkõne wennatsõne,
„Nüüd hakkad sina minema,
„Ära sina mine Paola xaudu,
„Ära sina mine Narwa xaudu,
„Ära sina mine Suia xaudu,
„Ära sina mine Perna xaudu,
„Mis sina omei meie xaudu
„Wõtkene wennatsõne,
„Ära sina joo Paola xawasta
„Ära sina joo Narwa xawasta

„Paola xawus paeste kuista;
„Ära sina joo Narwa xawusta,
„Narwa xawus maeste kuida;
„Ära sina joo Suia xawusta,
„Nõa xawus minna kuida;
„Ära sina joo Perna xawusta,
„Perna xawus meeste saada,
„Saaga meie mõisa xawuss!
„Kõhxiae xennahene,
„Kui sa jõad sõtta minema,
„Ära sina saida ettõsa,
„Ära sina tuu õsõ xahasõa
„Kesta aga xiskest sõda!
„Ei sõ kõlla purnane,
„Saga sõsuisa sõnine."
„Kes ei need xõda tulejat"
„Ära sina tuli Paola xaudu,
„Ära sina tuli Narwa xaudu,
„Ära sina tuli Suia xaudu,
„Ära sina tuli Perna xaudu,
„Sõda aga meie mõisa xauda!"

Süü omul kõnõs süõsi peal,
Teder õõsõ õisa peal,
Mõttus mõõga kõo peal.
Sõõsõs õsa uksõ ette,
Wõtsa aisad xaistaasa
Õsõ otsad akenaesta.
Kalli kimnas, xõnõ xajus,
Punaxxeri, wärisi,
Õsa tuli wälja, tunne poega,
Õsa tuli wälja ei tunnud poega,
„Wõeras meie, wõeras kobune,
„Wõeras piiskõe peesta,
„Wõerad xeenid piiskaasa,
„Wõerad kindad käesta
„Wõeras kõri xennatõesta."
Sõõsõnema uksõ ette,
Aõsõs aisad xaistaasa
Õsõ otsad akenaesta,
Kalli kimnas, xõnõ xajus,
Punaxxeri wärisi,
Emma, tuli wälja, tunne poega.
Emma tuli wälja, ei tunnud poega
„Wõeras meie, wõeras kobune,
„Wõeras piiskõe peesta,
„Wõerad xeenid piiskaasa,

„Wärad kindad käesta,
„Wärad kiri kinnadesse."
Sõitsin wenno aspidi,
Ajasin aisad räästoesse,
Sõtsa otsad axendesse;
Hõlli kõnnus, kõrbi karjus,
Punasp were wärises.
Wend, Jumbu wälja, Jumme xxenda!
Wend Jumbu wälja, ei Jummud xxenda
„Wõnas imäs, wõnas kõdune,
„Wõnas pirtsõnõ praesta,
„Wõrad xirad pulpaasta,
„Wärad kindad käesta,
„Wõnas kiri kinnadesse."
Sõitsin ei aspi otsi,
Ajasin aisad räästoesse,
Sõtsa otsad axendesse,
Hõlli kõnnus, kõrbi karjus,
Punasp vere värises.
Oh, Jumbu wälja, Jumme xxenda!
Oh Jumbu wälja, Jumbu xxenda
„Oma mõts, oma kõdune,
„Oma pirtsõnõ praesta,
„Omad xirad pulpaasta,
„Omad kindad käesta,
„Oma xiri kinnadesse."

„Kas on jõas naene armas,
„Naene armas, kaasa kallis?
Ei ole jõas naene armas,
Naene armas, kaasa kallis,
Jõas on armas haljas mõtt
Kallis xangepea kõdunes

40. Hanõu. IV.

Läksin õõsi kuldas maal
Jumbumaa Tõbesmaal.
Jumbumaa oi tahtnud minda:
„Sul põle selgas silk särki,
„Silk särki, silk westi,
„Kallas xarda maniseda,
„Wõõlis pos pusakuda,
„Salgas sanga saapaida."
Läksin minda Kodu kinnal meelel,
Õppi ette alasi meelel.
Kes Jumbumaa Kuulamaal?
Oh Jalg xuwa Kuulamaal.
„Mis sa nutad poega naerd?
„Ainap aga mõtlen, kõssin waesi.
Läksin õõsi kuldamaal,
Jumbumaa Tõbesmaal,
Jumbumaa oi tahtnud minda:
„Sul põle selgas silk särki,
„Silk särki, silk westi,
„Kallas xarda maniseda,
„Wõõlis pos pusakuda,
„Salgas sanga saapaida."
Oh aga mõtlis mulli wõõrast:
„Lüb sina mutta poega naerd,
„Mina lähn hemmo Perunlinna
„Perunlinna, mulle paadi,
„Jaan sul palk sus silk särgi,
„Silk särgi, silk westi,
„Kalla xarda maniseda,
„Wõõlis pos pusakuda,
„Salgas sanga saapaida."
Läksin jälle kuldamaal,
Kuldaporte xoadimaal,
Oma inne kaasmaal,
Jumbumaa Tõbesmaal,
Ilusa aga ilmsi wõtta minda.
Jumme jälle: wõta minda.
Minasp aga ono issin xoasp, kõssin;
Ei omina wõta kahti maalta,
Wõi Jan ühe ja õlisa,
Likedu pea pa lepsjad juukse.

11 Perepoeg.

Mulle loeda ellemada,
Anti mulle muuda loeda,
Sulaselt puurta loeda,
Orjali kaesta loeda.
Mulle loeda ellemada
Anti mulle amet heida
Hamada kaetsida
Wanwas jalad waigistada
Lestas jalad lepitada.
Ajasin amet wetsse
Wanwas jalad wainuela
Lestas jalad lepinule.
Tuli kulle kurja kuusi
Kajakas kade elajasse
Wus aga anida wetsse
Wanwas jalad wainuella
Lestas jalad lepinusta.
Lahsin mina kodo kurwalt
Ahja otte alwal meelel.
Kes tuli kurwa kuulamaie
Ellanine, ema akene:
Mis sa mutad paega noori?
Minaps aga mois[illegible]
Ajasin amet wetsse
Wanwas jalad wainuela
Lestas jalad lepinule.
Tuli kulle kurja kuusi:
Kajakas kade elajasse
Wus aga anida wetsse
Wanwas jalad wainuella
Lestas jalad lepinusta.
Ema aga moistis, mulle kosta
Kui sina muutsa paega noori.

Pani orjad otsimaie
Sulased jaludemaie
Taadi poead teadamaie
Wenna poead weeremaie.

12 Nädu laul.

Kui me lähme nädalmaie,
Wikatiga wihtlemaie,
Rohto maharoppimaie,
Panea pehta pihlakale
Ka silsoxadakale.
Kui on wikat mürkis läinud,
Mesta kuuq kända raiunud,
Mägirikku maada mööda,
Kõnarikku kohti mööda,
Et ei loiza kõlpaasta,
Ei jõkuri jaulpaasta.
Sätal lippa lipendama,
Kastekuina kanwendama,
Siis mul tulek wälla otte,
Kõige enne kuiskru wälle,
Ilusat teha linawarsa,
Ehtida ka ihuspärsa,
Siis ta loiuk kõlpaaste,
Ei jõkuri jaulpaaste,
Laha kuina peale harkab,
Kastekuina ümber lükab,
Hanakoolid külla külle,
Ilubkhed ukakule.
Kui kuiwa kalaski pääwa
Seitse ilma silgist pääwa
Siis nad saawad santspandud
Ja ka paraski kuhja tehtud.
Näit pole lootat noppi panna
Perchistant kappi panna,
Näek panen kuhja kuperdama
Kuhjaotsa eperdama
Ots jakkan alla angeldama
Maasta kätti kambeldama.

13. Waeuleeps.

Lahsin Laanipäärikesse,
Mure wäleku kätesse,
Kuru nurmenu wärsa peale
Mägi kõlle rätikusse;
Lahsin enne hobese seelta,
Enne kaual ruttemaie:
Tuusse üles memmekene,
Tule mul arma andmaie!

Ema aga alth ähhitsa,
" Hauast wastu kaotamisa:
" Seda pähimet ennem olnud
" Enne olnud, mütsi mähkud,
" Et ep maita mäe otsakuse
" Saibe hauasto alenenc.
" Mure ees kasvud peale müüd
" Ohakuna-haiba peale
" Rästik heina rohuma peale
" Kullerkupud kalmu peale!"
Tõesp ikka üles memmekene,
Jah mul'armu andemaie
Pääwas peada ottmaie,
Mure ohad sõdan maalikale,
Ohakuna hägedale,
Rästik heind roostikule,
Kullerkupud kalmikale,
Sinililled jõgadele.
Tõesp ikka üles memmekene
" Ei tõesp, ei kuulagi!"

Sel 13ndal September 1871.

J. Kuhs

Jõhelkond: Sauue Jaani.

J. Kapp rõnitsa.

pag. 662

pag. 663

Estivahwa wanad sõnad

I Willandist.

1. Kes kuleb kõu lääl.
2. Mis aeast, see wanast.
3. Kes käe ei mööda, peab karja kadama.
4. Kui öitsist ei ole näha, siis teraft ei ole loota.
5. Kes kannatab see kaua elab. –
6. Kewal kewa tembeld.
7. Hunt ei murra kunti. –
8. Waraste asja wasto ei kaka ükski. –
9. Päewi wana wiidega puhtaste, kui wastsega lõpa lõpeb.
10. Jau rauda nii kaua kui ta kuum on. –
11. Üks wiha ei kata ükski, ja waga wari ei wäärise.
12. Mis on antud auuga, pane nähka söömaga. –
13. Aega mööda asjad käiwad. –
14. Noorel kuldi, wanal lõukad. –
15. Kiisja sun peale ei löö ükski, aga warga näpud liikendakse (warsi)
16. Wanas jättak warna sõna, tulle ei jäta tukki maha. –
17. Wäes tuleb ema nina ala keige esiteks. –
18. Wana tee, wana sõber. –
19. Käpane kahe rihuh rangid.
20. Kaer kiida kutsutakse, aus mees astub ise. –
~~21.~~ (Wana tee, wana sõber.) = № 18
22. Kes sõsk, se löök. –
23. Sõama käsi on pitk. –
24. Wana mees, warsa mõte. –
25. Kel kel, sel kohus.
26. Mis ja warsal õpid, seda wanal pead. –
27. Kel joud, sel wägi. –
28. Tarkus on ars, reimalus rehkus. –
29. Mis kuldi seda lõukad. –
30. Hea tatš suutakse äljust, kaunis karjast. –
31. Wana sõna, wanа kõke. –
32. Aeg ei kahtle, innimene kaunis. –
32a. Hahe meke aun, nasne meke näu, kübar meke kõrgus.
32b. " " " nina meke nõu (pois mustel).
32c. " " " nina meke wägi.
34. Tõna kuldi, kome muldi. –
35. Meest sõnasta, kärga sarwesta. –
36. Ometuks ei käi kiwisi kaudu, waid innimese kaudu. –
37. Mida wanem seda parem. –
38. Parem poja jalutsen kui tütre pealitsen. –
39. Ilja ema allale, lehma nisa wallale. –
40. Kes wõga näed luita, sal tuhe ja aita. –
41. Tuleb aeg tuleb aeg. –
42. Kõik ei maksu marjasmaale, muga peab ka Kanjasmaale.
43. Pöllu mees jõuline vikas, ammutiek aiuti rinnas.
44. Kuida mutsa kiiuad sae, sel wenda wasto kostab tee. –
45. Kahekordne ei käwise.
46. Parem sõnne sõõla kui Koolie kõsuta.

47. Õpetud mees, õpetud waras(!). –
48. Mis kalis kaub pia. –
49. Mis kalis se kaunis, mis ööaw, ei kübba keegi (mis ööas, ei mäl
50. Mis saajan saad, seda pulman pead.
51. Nädi mulst, aga mitte mehe mütsi. –
52. Wõõrast wõtta, oma jätta.
53. " ära " " ära
54. Mis sundi jeus, se sundi perses
55. Pikke pigi, paha wägi. –
56. Paha jõga, palje wiija, maa külmand, kärs kannane. –
57. Wana mees ja wana naine, nelge wastika nakk müüd
58. Kis kippikat ei kanja, rublat ei saa.
59. Terawa kõrwes leiab enne kiwi, kui nõrd. –
60. Kolm on kohtus peadus. –
61. Mis see jeus, see pala perses. –
62. Pawem enne mõtleda, kui pärast kahetseda. –
63. Mida mam koeri, seda wedelam puder. –
64. Hääa eab karja kaewusse, nälg aiab neid wargile. –
65. Hääa ei anna häbeda, tühi põhi kõrgista. –
66. Ara tee jüis kalli, kui hobust ostad. –
67. Kuidas liikad nenda laak. –
68. Kes kõik kurja kuulab, kaik kuldu kannab. –
69. Kus kingid hobuse jutha maatab. –
70. Kes santi saaja, woi warst wäderikk kutsub. –
71. Pawem oma enne, wõõra ema wõi teil
72. Kes õisile kala, woi waeple waid leiba annab
73. Pawem oma riide see, kui wõõra tõe see. –
74. " jala waew, kui wõõ waew. –
75. Param nouka, kui jouka. –
76. Paha kõel on paha wiis. –
77. Pois on kui tõwe tüwi, tüdruk nii kui lepa tõdo.
78. Aja teist asjale, karja ei kannule. –
79. Pillukene kiwi lööb kõnnu ümber kui Jaan.
80. Pawem koida, kui oigada. –
81. Kes kahjo kardab, enne ei leia. –
82. Kuidas käed, nenda wõsa. –
83. Pawem pitk puenike, kui lühike ja jäme. –
84. Kes pälsi ostis, kaital kannika. –
85. Kes püsi pusiab, kaital kaewa.
86. Metsa läheb naesata mehike, kui ohjata hobune. –
87. Mõni läheb nii fast mehele, mõni kargab kannu ööpsel.
88. Ara sõida jüis koera, kui kunt kahjas on.
89. " tee pälsi jüis kui wesi pesse puutub.
90. Kes kilpi karja lõmaks, woi kiwi kui mimmes ka arvab(!)
91. Sant sundtäis on mes.
92. Ara aea wana kaewemme kinni, kui wastse wesi käes on
93. Kõnu tapa kuulsam, ahju pealaupam. –
94. Kes on sua naise saanud, se on sua asja kuidud.
95. Wana sõna, wana kõle. – (Tarwas)
96. Kas koera hambast, mitte karwast. –
97. Uus kuud jüuhkt puhta taa. –
98. Pawem pala leiba, kui (leihi) paha sõna.
99. " prool enne, kui tühje kõõ. –
100. Sõu tais solast enam, kui mau tais magedat. –

101. Parem kiel kõpstaid kaega, kui enem kõrg pahaga. –
102. Ilus nägu, paha mago. –
103. Mõistus jut tegi tõeka. –
104. Koer haalab metsa poole, kunt' Kalju poole. –
105. Kes koera saba kõrgitab, kui ta üsse. –
106. Pen ei kõlku üks laasiga. –
107. Kõik ei kukku kaugel kaimust. –
108. Nari põlõ üks kõrd, päl nahk ei jõud ühtsa kõrd. –
109. Kes koera ei kaswata, kaswatab waraste. –
110. Wale ei jõsa kottis. –
111. Mis sa tõhja kotti püsti jõad.
112. Kohus hõlale hõrwe anda, mitte koera aralapja. –
113. Nari kaudo on tee kõige ägem. –
114. Kus zirk linnahas, pät putsai silgahas. –
115. Kõrb lahek nii kaua kaewata, kunni kalk kostub. –
116. Mõistlikul üks sõna mam, kui narrile kümme lõkki. –
117. Sõbrites teek sõbrist tõeweks, kaja eks teek ahja kurgeks. –
118. Wõka nälab mõja maasta, kadedus kalad meresta. –
119. Kes tõst naerab, tõstab tema tegiad. –
120. Kes inglist ütlib, inglit leiab.
121. Kus kõwa, jõal käntsi. –
122. " wanti, jõal käntsi. –
123. Koer hõlgib kunni asja saab. –
124. Harga lööb lastma ämmelise saab. –
125. Kel teeb pikka ilopeal, teel' tuleb wõnu pääl.

II Wõrsik

126. Ilus ei tuleb laua taga, hobo pirk jõtu pealt. –
127. Kõdu, kes kolikes maas. –
128. Õigus nii kui tõttakse. –
129. Keni jõsse pikalt pleidet, kas kõwwa armadõu. –
130. Ühs kõrd nüllasse teist kõrd tuhtasse. –
131. Parem kats kargamast kui wõis wingamast. –
132. Kõdjamees on jandi jalane. –
133. Sõu ei aiga asjata. –
134. Wõta nõs on jõa kinni, wõtta kats on kõlgi täis
135. Kui jõga lähed, jüis jaani kaina. –
136. Kuulsam tats tõdtem, aussam ahju wiroksen. –
137. Mis jo jüis jumbi joodad, kui jõsi ära taga an. –
138. Kes kõik sõnna jääb unustb. –
139. Mõtle pian, jo kõa jõna jumm jüis jääb läbi mailma
140. Nena ahja näed, ea ahja mütle. –
141. Kel kõpu pl upes. –
142.a Kas jüsi jor kanna peale ostab. –
142.b. Kas jüsi jor kanna peale sõtub.
143. Sui saat sälä tõwwe, joa tõge tõwwi pita.
144. Kelom kew, sel on kõnne. –
145. Zirk kõrgeb, enne perseb. –
146. Pil kõik jahja sul.
147. Mis sa lahad hõa, ära kommenis jätt'
148. Ega pidu ei parane, kui wõõra ei wähene. –
149. Pawem enne kawada, kui päälle kahida. –
150. Sigupiti asja käänna mitte läära lepa lepa. –

151. Armas tahe, kibe mitte.—
152. Alls häng ei anna mitte nahka.—
153. Laps sant sanna, sant tahtha taevale,
Saa temu taevale, fis tahl ka rahtu;
Ou tedä rahatu, fis tahl ka ahta.
154. Enämb hellä kui mille.
" awwa " ahja
155. Päivä pallaw ja parmu, ööse kihu ja paisi ei rahu kunnagi.
156. Sõ nii, et si tä tähs, te töed nii, et tunätäs.
157. Kala ots sirgämpa weel, ime mine parembat älle.—
158. Kes härga, seal sõrga.—
159. Mõistus on meho peal, aga mitte mehe peen.—
160. Sind raiutas tuwist, ei mitte kadwast.—
161. Ta oja on ja wea tuwast tagan.
162. Kus jättal hawa, aga mitte muodo.
163. Kui jalg rohkstas, fis hea nilp fatas.
164. Kui jala pöloweni wäega, fis on sun hõrwami wäega
165. Ands käsi käänd, anda kaal kand.—
166. Madal wõllis maast marja, kui kõrge weel
167. Senga maits lahse nahgusast ja tagast hatse, lahse kõrwalt

III Saaremaalt.—

168. Tam talupoja rand, sarapuu fatka sit.
169. Kus sitakse, seal tuwakse.
170. Hes warastab se wastab.
171. Ise on sõnni ku tapa pes.
172. Hes tükk nõmmes hõnt sik, se tükk marjad mus sik
173. Seigisine sig, sis hewadine wõi on tütre ja ema päralt.—
174. Tühi kot ei pisa püsti.—
175. Suur tükk anab sun lõkki.—
176. Ega tarkus leiba sõe.—
177. Kes pühja joob, se tähe teeb.—
178. Anna piit kuttu katte, kus anab pitti tükki.—
179. Kurat kuhutab enne kümme paari pastlid, enne kui ü ks paar rahwas kohkis saab.
180. Waga siga kotti naaber.—
181. Mes kes saab, tits kes annab.—
182. Hundi on ühe mehe ramme ja ühekõsma mehe hawal on ühekõsma mehe ramme, ühe mehe näu.
183. Mees saab mehega kokku, mägi ei saa mäga kokku.
184. Kes ühest mees, see tiiwst nees.—
185. Kes siga kottis ei tab.—
186. Mis wõeras teeb see wõeras sööb.—
187. Wana sõna teeb warga targa ks.— (wõeraks)
187a Kui kahs mest wähkiwad, siis the kõnnas kõik
187b. " " " " " " " ninast
188. Rõõ mehest, aga ära ütle nime.—
190. Kõwa angib sõal kus lahku saab.—

Saaremaalt.—

191. Tole wiga, siitse siga.—
192. Ei ilo panta pataste, kaunist ei panta kattelaste.—
193. Ule kohus ei sisse kellgi kaltis.—
194. Inimenne tahle wanemaks, tähi noremaks.—
195. Taha linn paha taal.—
196. Mida armsam laps, seda kibedam wits.—
197. Last kahwata langega ja napsiga.—
198. Kus tegiad seal nägiad.—
199. Igal linnul oma wiis, igal kiu mul oma laul.—
200. Kes auk ees seal asutatse ütle.—
201 Aus tahs mutlat ahje peal, wärdjas wärawa taga.—
202. Ei kulle kunta iga kulsata.
203. Aega ei wõi laadalt osta.—
204. Waganas on toiwa jättes.
205. Kumalad on ölle jättes.
206. Wesi pitka pinna jättes.
207. Sõbb on teha ka jättes.
208. Keik on sõma päewad, ei keik ole saama päewad.
209 Kukas on head kumalad, kahjo kallimagiedesta.
210. Ei kingisõppal saahast, aga rätsõppal kunte ei ole.
211. Oma kohus haisib.—
212. Talupojast saab saks, aga saksast ei saa talupoega.
213. Kurt tullek kutsmata.—
214. Mõnda näeb, kes kõera ei mõtle ehk.
215. Sappi kot ja kotti sõp, neid ei saa iial täis.
216. Sõr mis tõe, kül sa näed.
217. Unustab kõdja, tahab püüdja.—
218. Nanamus warsto roog, muista kinne kiwa kat, kahtde mina alune.—
219. Mart, kart labukinnas, sia tegu sanna pagu, wana munna roha mok.—
220. Ühe töö lõpetus, teise hakkatus.—
221. Se kül nüs sa tüd, aga sa maailma töed ei lõpeta.—
222. Waras warastab, sinnit kui tõega tähek.—
223. Mis pia teeb, se perse makjab.—

IV Tammast.—

224. Laena perse külasse, ise situ tähi külitsen.—
225. Mis muhsitsid se wahtsitsid.—
226. Sõgajale saarad näpus.
227. Kohus on kaera perses, raha rikki käsna al.—
228. Kohus kaera perses, pärjad möisas mõtsmad.—
229. Mis ei maksa rahaga, ei maksa rahaga.
230. Töö nii kaua kibi sid, kui kannuhsid kapsuwad.—
231. Mis kõhtes see kõrwal, mis waatsas see wanjal.—
232. Mis pens see pens.—
233. Tõig kümnes warna alla, sula kui sa nanaks saad.
234. Waga siga kotti tahek.—
235. Kui ja ütle saba sõõ, sõõ) astud ütle koera ka.
236. Sahast terli, taha tühs.
237. Anna aja teisele, wahi isi tähi wiie sõrme.—

238. Kelle jalg laksib selle juu unatsub. –
239. Oma leiba oma leiba!
240. Kiusli- ja vihmad kõvad. –
241. Paarv palge, pätsi wähe.
242. Uni ei aluna sulbi kumbe, magamine maani särki.
243. Uni saadab kuhkuma, magamine marjuma. –
244. Aal sota paremat, ega plarsil parembat ei tule. –
245. Kes süüsse, saal sooja
246. Kelle selg sirgelt, kõrl se jumu kütab. –
247. Hiis ees talitas taga. –
248. Als sa küttled kinda jees, tulle sisja mehe ees.
249. Ei ole ei kooli, ei saa ei sallii. –
250. Kuri kõrl pögenda, ago kea. –

V Talina maalt. –

251. Pisla porsas kõtli, kui pea sõpsel on. –
252. Tulik wars tulek kätt. –
253. Kana naaksl kottis sisab. –
254. Parem pörsas perses kui pärast. –
255. Naaber kasvik raabri gorsst. –
256. Kus ma sabitsen, sal mä rabitsen. –
257. Ega mo perse kaero ei kasvata. –
258. Als kaugelt se kallis. (kannis).
259. Saku ehmt kui sõsp soomb. –
260. Wäana witsa, nii kaua ta reäända annab. –
261. Uhs nav kasvab teist
262. Kel jäne sl jalad, kel käpäd sl küünid. –

VI Tartu linnast.

263. Tartumaal, ega tarvland kõrk.
264. Als tapsele tuldakse, sida mõrsja mõistke
265. Soo nii kaua sitta kui wana wõlg tajutud. –
266. Liha on kondi pealt magus, naeni naba alt. –
267. Kui wiina me joes, siis elan ma mees. –
268. Kroos elab kassi, koppik koppikat. –
269. Hewand elab werandit. –
270. Walge pakw, must tint.
271. Kibuka kest peab pehkstama. –
272. Magaja käsi suhu ei joosse kiir.
273. Wel wiis waja kiel mõistus perfest peha teeb.
274. Mõni widetik selgub seistes. –
275. Als Turko on oppind, sida Turban ei unusta. –
276. Wälk on lakkas, ehtsik ees. –

VII Rõngust. –

277 Linde tõtas selgist. –
278. Wana pun ei lase mast mamb paimutada. –
279. Ära mõtu enne nahka kui kunt wel käes ei
280. Leida kõttelas lausest inemest kombist.
281. Ütle mulle oma sõbre, ma ütlen sulle mis mees

282. Näly aeab soe kõrtka
283. Ilbust sõdda kui wellc ja kõida kui waraft.
284. Mulud ei wahetada nhenaga. –
285. Kise nüst kui niits joosst.
286. Kui mure pois kust ja jumust, kütab sennmal jändusst annab.
287. Hüja linga üne aeal, ting saab wellas käda aeal. –
288. Kinni pwenaene, mais lusk.
289. Kiwi koer hojab äere aja. –
290. Kaupmees on kõrvaldane rikas.
291. Anne põlsule, mis põlstahab. –
292. Hirsk auk, tälapaja kuldaauk. –
293. Paku petri laastile saia.
294. Als est sep näpud tulle pistab kui tal pihid on.
295. Kes ütsi wahnik, ütsi pahnik. –
296. Kaerhak sennii aes, kui ahjus on.
297. Jae seest karja peni. –
298. Kui süja lähid häinga, siis kõdo tulel Tanga.
299. Rahe sõprus enamb kui kuld ja waara. –
300. Senni koer augub, kenni asja saab. –
301. Ara arena koera kaela makki. –
302. Kuida käsi tieb, nii kaal kamab. –
303. Parem kõhn laudan, kui wägew wällan.
304. Meda salajarn, seda palawa ore. –
305. Silgal wastsest waenan kui wanaks saa, siis nisatas taeva alla.
306. Päda sõmak tõllat, sihed muistad näolemad
307. Tat'an tasko wägi.
308. Mees on pitkalt wirgem, kui sise. –

VIII Mujalt.

309. Koer ütte kärge, ästu kui seise. –
310. Jungata linna ükk wihata sõnaga. –
311. Kõida tüe mida salk. –
312. Õe ees, suun selja taga. –
313. Kes kuult hülwab, se tonni täitab. –
314. Kahje sest koe bist, mis wargast mööda lääb. –
315. Wäna tüdruk, raud kammas. –
316. Selje lapse, laia kõrwa. –
317. Rikkaken hõlpus kaige olla. –
318. Ukkus aeab ispakile, ahnus käima käpakile. –
319. Paremb ees selge kui jõge. –
320. Anna siis jenile leiba kui sesse silmaga näta.
321. Tee tigedale hääd, nwi käitse kihwa karja.

322. Siga käsk, mold jääb, tulek täna tuhvrik jälk.
323. Piip palama, ise valama.
324. Sõnnik jällumehe tarbus.
325. Rikkast perest osta kohane, vaesest vallast
326. Wiha kaitab, vaho kasvatab. võta nahe.
327. Mis must, see magues.
328. Käsi muid, käi ise, ära muid, astu ise.
329. Olge aus ära teibast.
330. Kes kibedat kannab, sel magus sat maitseb.
331. Kui hirel höht tühi, siis wili möru.
332. Kuld paistab isegi sita seest välja.
333. Ja mõtta ja mõista mul ja ära ole tali jees.
334. Seltsi sinus, vahe kõhtus ise nikke pealegi.
335. Mis tõsi, tõ tõusek, mis wale to wailb.
336. Nimi ei vihtu mehest ja suse ei kisu kaina
337. Kun taari kan jänaneb ehk sulpi sõnajalg. kuljja.
338. Ema toidab lapse põlve peal, ent isa ei jõua talvegi nagal.
339. Hoja ennast tuhdmala koera ja waikse vee
340. Wana puud ei saa ümberistuta.
341. Wana härja käest õppis noor kündma.
342. Ega lehm tea, et pükapääre on.
343. Käs armastab kala sisa, aga ei taha kala
344. Wõeras ja tala saavad kõlmandal päeval sõidu.
345. Siga tahtas puu otsa minna, ei ole küüsi vanaks.
346. Haras waastab warga tagant, sinu Jummal satlus maha.
347. Saab ei saa nurme wakt. vaatal päält.
348. Kullast ei saa turvikest.
349. Vere on pahem kui wesi.
350. See rät ei kõlba kaela mis jalas olnud.
351. Ega wasikal ei ole ükski sikidi, ükkal ka.
352. Mailma raamat on suur.
353. Kui tuli tulemas, siis wesi minemas.
354. Kui ahnast tuleb siis ükskõst läheb.
355 Loomat võid sunik sikka man, ihtu maga
356. Ilusad lilled noppitas, wasse man.
357. Kui käs kulla täis, pane näpits saba. võitmise asal jo ära
358. Ega viga ei ela mulkku ei unesta.
359. Ükski töö ei ole nii sant, et ta mesti ei tõ
360. Ega jala täis raha maksa.
361. Tuld ja vett saab rahata.

Tarto Maria kogudusest.

362. Tõsuke sõde sünnitab mõtsa põlema.
363. Ahnast tuleb tuli sõdemest tuleb tuli.
364. Tõine tahab teise perse pääl linge tasta.
365. Ära mine nina peale sitsta.
366. Rüüpleja ja sõapleja ikka matse saab.
367. Maia ilma naista, kui pere ilma kasita.
368. Maa ilma mõhita, kui aue ilma kõrata.
369. Kui ja nimo sõber tahad olla, siis ole kia mo koera sõber.
370. Kalk peal mõsi, kõrle al sop.
371. Pime argo naerge piimõdal.
372. Kes hämleb, kulvab. Kes kinnleb, pwimab.
373. Bõs kapsikal, aga ära tee marjaks,
374. Wana nahk ei wanu.
375. Wana aem ja wana tävem.
376. Wanu on ikka vaag.
377. Rikkus ei am waesus, tarkus ei am rumalus.
378. Jumal käsu, kohus kaugel.
379 Suu on südame mõõt.
380. Kiel pima ära peab, käl sõgu ära jõkab.
381 Sil aeab kare pesast välja.
382. Kes kõsse pärast tahka tähek, wõi kasi pärast tsanda.
383. Kes kõsse karja, wõi wasikal wana elajat arvek.
384 Wõi üsikil armast, mõsi ei üsikü kiusnagi.
385. Oma kaevad purskavad, oma kaevad lõppivad.
386. Kui jahimees mõtsa läheb, ei wõi jada panda ülles, kui kalamees tähek, wõib ülles panna.
387. Ega sõsi oma poja ei sõtu, ega sõal ei murra, kus pesa ja part on.
388. Sõgi ei jõesse vaste mägu.
389. Kägo kaugelt kuulsa, saab lahekõsi teil kaekõk.
390. Kunt ei ole nii suur kui tehatsp.
391. Oma minna, weeras tulla.
392. Rikkast tunnuke pesast, waest palgist.
393. Sõa leiba sõs kui ei ole, koia sõs kui am.
394. Mäew on sõnanes sõda, sõnki hea elada
395. Hea sõna sõel woera wäe.
396. Kiusajaja silga ei lõõda.
397. Kuusal sõa, pehl's waewa.
398. Tee tegimõs aiak, maga magamõse aeal.
399. Palje wõlge weidi wõlla.
400. Magaja ka on alles, wihaslaja saab wõtsa.
401. Sõe pärsest sõakiga, ehk looda peost põlemaga.
402. Rikkal ei ole sõnid, waesikal ei wiga.
403. Lehm tuppab sõõt, kana maunek nakast.
404. Ei uppe ime kaek, ei tantsi täis kõhl.
405. Ära sinnaj sõnna sõtu, kes kõhtlad.
406. Ark küsi sõlle käest teed, kes ahjo peal waid sõlle käest kes käinud.
407. Ära nopi sõlgi, enne kui kind käsus on.
408. Lõug sulbil on kurri otsa.
409. Loigatsi teib ei sünni ütte.
410. Mis kolm kõdi ümber sõime kõõnik pane paigale
411. Kus tõkja sõal tõlli, kes mälga sõl näe.
412. Soge jukatab silmilisõle teed. (Kõnnab)
413. Ära kurga tõle ülesõl tarre peale.

414. Kohte wärje om laia, siise nünnä, enge kitsa wälle lah
415. Hunt' nurtab, pini mähitab.
416. Mine kuidi pahkin, kuwad karo hälle joega ei ole.
417. Ema püsiaga ja wõera kebsiga on hea jõita.
418 Senni kui kats taplewad, ei ka muna järaft, jüstab Kolmas juhan.
419. Seemel Külma kärga, ära miska kattiga.
420. Murdja annab, kana tahab.
421. Aus nime on kallim kui kuld wõi.
422. Targem annab nunalale järge.
423. Tüttarlaps ilma töeta, kui kõia ilma mõõta.
424. Kel ei ole ühte ainust kõsjra, sel on nago pool elo.
425. Jaak elanu ei jõi mitte ma kõla mehe kõnu.
426. Ütes: „Sõh ära unam, kui kaks, kül jääd.
427. Parem kui sõltuja silmi, kui puu raiuja silmi.
428. Hoolakal on kõbe tallis.
429. Ära kiela Kõrtsimehele koppikat ja mõõdite mall
430. Wananes wadlab wõeriti, kui tütrel au kõ pühitsetu
431. Anna aga õdia joada.
432. Mõistlõik mõistab, arueldaw saab aru.
433. Silm on kunningas.
434. Warane warss pühib nokka, kiline soppetab siima
435. Sõlge tea, wähe räägib.
436. Laisal on keik töö raske.
437. Ldisk tahab, a olaski öö oleks.
438. Mida rohkem kaasi silita, seda rohkem küürse t
439. Otto oli wiis paari kärgi, koniko ei ole mull' kat
440. Mees mois lapsta, laew tüürita.
441. Keik kanad ei saa Jorele.
442. Mänjale ei ole wet tarwis.
443. Hea on kiirel sõida, kui kas Kõdo ei ole:
444. Wehitsel tuleb, härgil lähab.
445. Ilsa olgo sik ema olgo kitse kui mina aga me
446. Kes arwaks lähab, arwsaks pestaks. olen
447. Kes enne wes kile jõuab, ja wõtab enne.
448. Lõkane kõsi leikab luuitse kasla.
449. Rikka tõbi, warse õlu on kuulsad.
450. Täis mõõt täis raha.
451. Wähe linde kes oma sulge ei kanna.
452. Alks lind püllab, kaks kogunwad.
453. Wago lambid sünnib paljo ühte kauta.
454. Wana sõber on kui wärsk sõnas.
455. Kui naudi, siis naabrid.
456. Kes oma hakat paha tihte tawa peale töstab, jääb
457. Ära aca rüsikuga tuult taga. Kehwaks.
458. Kõl sõnr sõnr, sel olgo ka lai sõlg
459. Ilsa sõõrikse nii kõle mäge.
460. Ämma arutust, murren mujalt toodust.
461. Tänge mõõd mokad leikkis, siis ei kõda käeks kiel
462. Tarkus teab targemaks, laas kes tahjaks.
463 Meki silma näewad ennamb kui kats.
464. Waesel raholek uni, rikas ei saa magada.
465. Pane kits kärnerikS, kuiloh siis kapsiuid saad.
466. Ega saast willu ei saa.
467. Kana ei oska ujuda.
468. Kas ei mõta õpetusst.

469. Paadil parem wees, kui kaiwal maal.
470. Hoia koppikat musta paawa jauks.
471. Jõe mis kippe, räägi mis tõsi.
472. Wämdat puud ei raske pääwitada.
473. Ega Lilla Lõsut ei tunne.
474. Warbad sead kannad Külmad.
475. Mehel peib sees, näust palgo laiem.
476. Mõtlõb woib otsa wõst higeda.
477. Mõl kasid nõnewad.
478. Talwehel sigar sees, sahsal ime waala, nago kas
479. Ega Manne Memmest param pole. Jõeks heinu.
480. Sõne teeb sõeud asjad, käed müdagi.
481. Sõelt woetaks kui ei ole, sõnna pannaks kus on.
482. Suwe nägo, Talwe kambad.
483. Ema annab kõl ränna sõtsa, aga mitte mäisteft päh
484. Kõl ilm oppetab.
485. Põsa all on hea wälja waht, mis teised tegewad.
486. Aasta ei ole aasta wenõ.
487. Oõl ihukõa poega.
488. Seine tõge, sõa nägo.
489. Ühkus tuleb enne lawgmist.
490. Kuda mehe nimi, nenda mehe auu.
491. Aasta, sees jõuleik wända.
492. Hea tõge kannab kõsa.
493 Wõlg tõrge teha, raske maksta.
494. Kõik tawad sõis olid paiksne, kui tagasi tahad sõis
495 Ära kõiska enne aega. — oled Kaeba Kõnn
496. Kõltsmata wõeras kõtsmata mak.
497. Mis ühel hea, sõe teisel paras.
498. Kiun käega tappetas, sõal weed zilgub.
499. Kiun tahit om sõal tauda tagunn.
500. Oma leib kõige magusam.
501. Asse nahk wennõs.
502. Hõde puse on tõe.
503. Jõesõ wõolt sõõb, kaugelo kargab.
504. Kõui pärsaft tubatas, hoia Kõl' kinni.
505. Takso lõst maksab raha.
506. Ämma, oled sõber, nime otsinna sõis käid ilma kõsurata.
507. Seed käed ehk kirja, teed ise endale.
508. Mis tõsi kõud sõe sõlg kannab.
509. Ei wennew kiwi sawolta.
510. Nälgatsõl maitseb roog.
511. Kõl suur sõnr, sel olgo ka tõge sõlg.
512. Kui ostab sõda, mis tarwis ei ole, sõis müad äramüünma mis tarwis on.
513. Kui sa ütsi kõrd ümber tarre käid, oled targem kui sõe kes taren ehtub.
514. Kahe tale koer jääb sõõmata.
515. Sulge kunt iks otsa saab.
516. Oige särgi sõile kulge ei haka kõdagi.
517. Hes hoiab sõl on.
518. Tummal ei tee kurja kõtsõle mitte sarwi.
519. Kes algab peab lõppetama.
520. Nõgajo sõbrust kui sõnia.
521. Kulõle wõsku rõt ära kõolob.
522. Kes on paatu wyama, sõe on jago käa mõõga.
523. Kes tahab sõdata kuo kõnidel, sõe olgo sõeuaõp kõnia.

524. Suur fuu söönan, laga perse sitmanna. –
525. Kes palje könlab, link endale waewa. –
526. Kes teeb see sööb. –
527. Ilma Kõda ühtla, mitte hominga. –
528. Oma wõdil ära kõida mitte ühte, waid hominga. –
529. Naist kõida aasta päraft. –
530. Kui perse alune lärhme, siis nina alune kõtse. –

X Saaremaalt. –

531. Tõnõud teidwad on soia mago. –
532. Kuida saadud nenda lõhek.
533. Tõhi Kõhl on teewa kärwane. –
534. Kä, i pumpas, täi pumpas. –
535. Tõttsõt pole teed ees, kadalikul pole künda taga (tagu pitkalikult pole põld ehas.
536. Ära sõs enne, kui ta küpse on. –
537. Nälleke wahita, nälleke waraola on enam kui peotäi aõrapuu maa. –
538. Oma fuguine on kõige hullem kui tal midagi mes ealda on. –
539. Kes ilma peale waatab ei saa ialge teele waata. –
540. Teine teib teine tammutab. –
541. Kes enne jõual sõlle kõl paňaks enne wahele. –
542. Kes kõige meelt päraft tahab olla, ei jõua ühegi mõ
543. Kuula enne jänle, kui Kesjad. – järaft olla
544. Mis sa sõs ei näe, seda waid pääwa näha. –
545. Kõhtsõt kõnutab, kah kõst näha näke ei õitida. –
546. Kõik tühjad sanad ei sünni võlda. –
547. Ära luba enne kui alled järge mõtlemed. –
548. Hulk teewad ühe kõnlab. –
549. Joodiko tasuel pole põhja al. –
550. Mõhe laenast on raha, mis ta on. –
551. Ühs jaal rikkub hulga paremid. –
552. Ühinus annab tõiba hoolitus nälga. –
553. Alle sõbrale sue sõse mis tal wiga, mille taga s
554. Koa sõber tuleb kutsmata. –
555. Heja el kea sõber sõit ei tah kui. –
556. Ära anna õma raha kõtte teise kõtte kõida. –
557. Tõhme sõdanuga mes wõidab kõwa ära. –
558. Parem wõta same pealt kappiks, kui wersta pe rublta.
559. Ka hulline sõda ja wõimus näge kogute emesõle pea sõbes.
560. Sõi mis küpse, räägi mis tõsi. –
561. Maast leiseb asi on ikka nma. –
562. Palle sapse, waiste eninieste waraudues. –
563. Lapse pesõkese, mähe mured, lapse suured, pal
564. Kui wõna kõtte hammustab, hammas murit. –
563½ Koer kasvab, hämas kasvab. – tah walge. –
564½ Kuida mees, nenda mõte. –
565. Rõst teuel, sõit meel. –
566. Sauna leib on parem, kui see sai. –
567. Kes palje tahab, pesõt saab. –
568. Kuida käed teewad, nenda ihe kõsib. –
569. Mis piiss piisal, seda premes pealt.
570. Mis mees ehsk, seda mees hiab. –

571. Noor koer ärtab, wana hammustab. –
572. Kuidas annad, nenda saad.
573. Kus raie, seal hakmad.
574. Ahnelik mees on parem kui anstlik mees.
575. Hana saab hale mõõdo wahelt. –
576. Nägo ei teata mõst, waid tõge. –
577. Kuidas koge, nenda wägi. –
578. Hana karg saab nüimaks näi jänese kätte
579. Päik parem kui auk. –
580. Kes seda näind, et kahe kasi sõit, kas sõõb ikka kala. –
581. Kelle liha sõi, selle lauto sa laulad. –
582. Laps on enam kui laast. –
583. Kes koerast teeb, see kolki saab. –
584. Isane wägi ja häime kari wõtwad wägise Tummala käest
585. Laastud sõna lagub. – luba. –
586. Rumal kui weere Tummal. –
587. Tarun sõsa sõltuja juures, kui raha lugeja juures.
588. Kes ei wõta waremu sõna, wõtab waemulud sõa. –
589. Kuida püt, nenda kaas. –
590. Ilma kiwita wesse, ei wõi jahwata. –
591. Wägad waremad laisad lapsed, laisad waremad wägad lapsed. –
592. Mõõ rohkem wara, seda enam kära. –
593. Anna wõlate sõnd, ehk pakku pahale pesõt.
594. Lola suu teeb palje patto. –
595 Kiip on raskem kui kärg. –
596 Kellel on pea, sellel on ka pesõ. –
597. Kes ei täna pirko ust, see ei täna palge ust sõõgi. –
598. Kes kellaga lehma elsib, saab wiimaks sitsõ saba. –
599. Teotes mees saadab sõnde ukse ust ära. –
600. Waeõka nähk wahest rõõmsini õesõl, kui mõna kärja
601. Kes pära anab, see peal istub. – nähk.
602. Wahetis mehel waljad pues. –
603. Kel mal, sel wanemus. –
604. Kergem kui Kirp, hullem kui hunt. –
605. Pista sõrm sõõ, kätsõe, kas närda mõõ tab. –
606. Kõld on kõrd kallim kui muld, aga mulla sõõst ta wõõ
607. Nõia kulmas sinine, seojas tulipunane. –
608. Lambad on laial waljal, hunt metsas põõsas. –
609. Nõu aitab mõst, nõõ hakust. –
610. Kaks sõnte wõitwad ikka ühe hea ära. –
611. Enam tehakse nõuga, kui jõuga. –
612. Kes kunde sõse usleb, see usõõks saab. –
613. Kiz muda karwad auta elab. –
614. Noene laps Kasvab wakka, kahanek kaks. –
615. Õõla waeva – pool waest, emata waeva tõkkis waene.
616. Ära lask kokku, kõlle ehk käia. –
617. Kes sõrm seal muld. –
618. Ole madala aea kaiwad kõik. –

619. Mida kõigemalt kukud, seda enam haigeid saad.–
620. Sentsi koer haugub, kui wõõras tuleb.–
621. Ehmed kaelas, kõlkad kõhtus.–
622. Raha kimmuta wõi stroo! Keik aga raha keida mitte.–
623. Jesi ta tanksk talguides, talwe talo elkspides.–
624. Sügise seemned sõämad, kewade kõed magusad.–
625. See sega, kes ei tõnga pääwa, tõngub ööse.–
626. Olkb koer mitte sitale täimid, olkb jänese küllt saamist.
628. Heidas sa mulle nenda ma sulle.–
628. Waeste wasikad ja rikaste lapsed sarewad noorelt.–
629. Heikseft sõsamest tõusb suur tuletis.
630. Laisa mehe põllu pral kaswab umbrohija nägesed.–
631 Rikas kärra waene wäld, waene kärra, rikas wäle.–
632 Rikkaga on raske kohut käia, ta ostab raha eest õigust.
633. Lind saab laulo eest, inimene töö eest.–
634. Jõe kel palge tõstrid, nääb palge wakku.–
635. Ära esper kuntši, ta on kawal.– [4ᵗ ex.]
636. Keel liba, meel tige.–
637. Sakksa sõber, ema surgu waenlane.–
638. Seur ukkus näitja ema.–
639. Kuusi jõksb sita otte.–
640 Tuletikuni on waenlane kõda tubk karta.–
641. Emane pere ja lehmanõ kari, ei saada suuat kõse.–
642. Kaks peremest ei wõi ühes maias walitseda.–
643. Riide kuel on kõhuteiga määritud.–
644. Keige kiendlam tüdruk on kõige petta.–
645. Libeda jäe sale ära mine mängima.–
646. Hoja teist takkude eest.–
647 Üks koer ei sõnd, seda koer tehtud, pe on mitmest tüdm
648. Laisa mehe sõrmed on wedelad.– kuust näht
649. Parem 9 poega kui s tüttar.–
650. Üks kelk põlb pe on, seis üksen mis mees seal elab.–
651. Kes kõrsna puhtiat walgeb, wai mõlõrit musta on
652. Parem pass täis witse, kui koti täis raha wõõrsid.–
653. Saadik saab saia kaks, wiimaks keik kuiad kaela.–
654. Kus koera ümber tõrsk, seema jäawad kõrred maha
655. Oma rahwas, wõõras hais.–
656. Mis täis kõht tuab, mis tühi kõht tahab
657. Määra kobe ja kaera wile, on aeste kõsse.–
658. Mida kugisem nahk, seda magusam leib.–
659. Kes palge magab, saab palge kahjo.–
660. Raswa maia rattal on alati kõal taga.–
661. Sõbrale anna, mis wihamees taga sõlb.–
662. Kus raha kaswab, seal rüd kaub.
663. Suurline seemnestab alandlek tuunel häbi.–
664. Kulu koera ette, ära jääe mitte seisma.–
665. Mis südjaga teha, kui kül käis on.–
666. Kui se tõsise ei taha anda, seis ära mine ka saa
667. Hoja laane eest ei tule kirge sõnd taga otsima.–
668. Aline änga mööda, tüllal pole tõd see.–
669. Usinus tõsi sõnd.–

Mart Nuu
Maarja Magdalenast
Saatmud 1876.

Wanast poisist weidasit nüü, et kraam taga oli. Hans aga istus jalgratta wastu kunst jonerihaist, tüwi peal ja löi wilet. „Kas sudes nimed Hans, nüü kui ma ojasin!" hüüs wanamees. „Mis sa sest mam küsid, wastasit poisikesest kuuest, „meil andis Lasna Kärtsa weidra, nüü et le weel silitasime, aga tema kuri loom tuli, tüwik ölal, laulatäja will wiis tades taga järele." — Sest aeast hakkati Hansust pöösnam lugu pidama ja ei antud tal mitte enam nüü peagi nüü Kowa pahkelt kathi ammustada. — Siiski, mõne pääwa pärast ütles Wanamees: „Nüüd, poisike, minge üles wälja peale ja wiiske seda raud kangi wastu taewast ülesse, siis saab näha, kas Hans nüü kõrgele jõuab wisata, kui teie?" Minde sõnadega endise ta ühe raud kangi, mis natuke raskem wõis olla, kui Hans, noorema poega kätte, kes seda wäljale kandis. Wiskamine alustas. Nõorem poeg wiskas keige esite — ja nüü kõrgele, et tüwäke näha wõis, teine weel kõrgemale. Mis püüd nüüd Hanspe üllema! Ta fairis mõtte kangi wastu toetades, kes tema õnneks, wiimaseft wiskamisest, maa sisse püsti oli kukkunud. — „Wiska, Hans, wiska!" käratasid poisid, mõis ja vaatasid. „Kui ma wiskan, wastas Hans, „andke aga aega, nüü kaua, kuni see pilwe tükk selle otse pea kohta jõuab, siis ma wiskan ka jenna peale, et ta enam maha ei tule." — „Ära tee, Hans, kus sa sellega lähed, see on ju meie ise-iseäsest päritud nuiast, sõi mõe Kuel ei lase teha. —„ Olgu siis peale, wastas Hans, „aga ema muidu ei hakkagi wiskama." — Ja küsimise peale: kuida läks, Hanso wiskamisega?" ei wõinud poead muud wastata, kui et ei wõinud sugu laskagi wisata, ta oleks pilwe päälegi wisanud. Pulina ei osanud ütles wanamees, et tal täieste nüü palju jõudu muidu kui peate jõutu kattuma, maadlemisega, ja seda peate komme päälegi tegema." Teine pääw lubanud tasid poisid Hansu wäljale minnes, sedasi teistwiisi, kes aga wastas: „Mul on kahju teist, noorest meestest! Sest, kui mina teid kimmi wõttan, siis ma löön, kas oladest saadik maa sisse ehk kogemõõdamaad purukst! Aga et just jõudu takatõ kattuda, siis ma ka ei kuula. Eerwõitle minu noorema wenna, Mardiga jõudu katsuda, kes siin lähikul, mettas, löõvi al elab. Tal küll nüü palju jõudu ei ole, kui mul, aga on siiski heake kõwa pois!" Poisid arwasid ka lugu seda wõisi mõnusamaks ja Hans wiis need mettas, kaeru pesa juure õelda: „Utte, kui kiigi saad, Mart, tule wälja, ja pööruta jalga wastu maad, et tüles erkab wõib olla, et ta weel magab."

Waewalt oli see õpamise järelt tulnud, kui seal Kargen kaeru pesast wälja ja sealsamas mõlema Küpadega poisi pöörlema et Tallt peale pelgeste näha wõinud, kui palju pulki ülesse olnud. „Sule Ki, sulilli, Mart, mis sa silmi kniimestad? ägenud pagana poeg ja katsunud, kuida aga kõest lahti saaks. Hans naernud aval praegi, et temal mitte kunagi enam jõudu olla: Ja nõ annud poeg kõik sugu sõnad Hansu enne: wana mõtles, ja Karwandik, aga ülemad ütlesid, et te teenest wagawam olnud. — Sõnde pole naad Keegi enam temaga nõi pea üskunud kattuda, sepärast pannud ka neile otte, kas naad mitte wõtte jookste temaga ei tahtsid. Ise olnud walmis ja wõrdu jooksu minne wõinud hakkata. Hanso wõimus poisid oneta äere ja üllatanud. „Ilma ise küll ei taha jooksta; sest kui nea jõuksin, ma jooksen nüü, et te mõnd ilmas enam näha ei loe edga seal pääsen istub mo Kõigi nõrenem wend „Sallab; lee kael minu wastu ei jookse, aga teie mõlemate wastu tahtsa jooksa." Kõige sõnaga pööse sinna pärutage jalga wastu maad ja kuuldu: Jakub! siis haakab ta jooksma. Olge siis wiletsad, et maha ei jäe." — „Wiipea, kuis pa nad seda wõi, teinud, Kargamad jänes pöösta wälja ja jooksma. Nõmad järel: Jakub, Jakub! Võta mõd ta järele!" Aga Jakub kargand weel kullemast. Tälle wõit Hanso käärja poisid wahandanud ende isa nõ: — Wanamees saanud jo õige pahaste ja ütlenud: „Mina iseda ei usu, et ta nüü wagew on. Hõrendas hõõmikus lähete ja toote mõd Otte Kõige lõuremad Kuljo pesine kodu. Panga käed ümber ja ärtuge ei olla, Hans peal oma jäe! Tal Kodu widamad."

Nõd läkwad keimonale, seawad Kõiged Kuljale ümber, ja poisid rõõmsast, et Hanso käest lõtu saawad, nimud Kui hakkaad aga Kuljo otsa ronima. „Arge lahutage Kuljo ära!" hõeldud Hans, „ootke, ma läken esite otsa ja tullan kõwast kinni, et tee jeal ära ei lagane." Ja läkeb otsa, tallab ka esite ja jääb Kuljo otsa, käed pumsat, seisma ja ise ohkab kõwast. „Mis seal wiga on?" küsiwad poisid alt. „Ei ole midagi — aga Kül on ja Kül külmo!" „Mis tamm küsiwad poisid. „Selged kuudi!" wastab Hans. Poisid nam pöösid, kui kõkiwa kuud wad. „Hõrra kuhi kõwast kinni!" Ja hakkawad tõmmama, kas Kuljad kõdugi — peale tumni päraste Hõdi. —

Wanamees olnud Kulpahane, aga ei wõinud kedagi parata, keimad alist Kodus. — Nüüd kuttens poisid mõlemad enese otte ja pöörnud mendiga nõnu, kuida Kanpu wihaste: Laas tõsta, et õjutasid selja peält maha wõiks. Sel Kiskuda. — Poeg jäele arwamise järele üllatand ta äeümaks nooremast parata: „Komme kommikus muidu on ma kiud hobuste Reinu meil nüüd Kullatt Kadwon. Nina löö, nüü palja Kui ta wähe weel wõisja si — ühte puhku. Hansule tahan ma

Käsku ande, et sul ükspalkaa reidi heinu täis ja latter juchas ära."
Wiskilja õhtu küsib ta Hansu mesi juure ja räägib ise Karstega Hansu
mina olen mõte mis kohuste ostmise ja annan teda nüüd juure koolaks
talitada. Kui ma waatame tuleb, siis olgu tal heinad alati ees ja latter
juchas. Kas olen rahul selle tõega?" „Mikspärast ei peremees," wastas Hansu,
„aga ilma kõrte sõna wõi soada. Nüüd üks töö küsi, mis ma tean." —
Waga hommikul läheb Hans talli juurde. Näljane hobune talli ja
ootab oga heinu. Ta laheb redelt mööda laudu lasku heinad alla,
tulek maha ja hakkab latterd juhatama. Saab õõga walmis,
hakkab kõigi otsa esi pidi heinu, näab — redel täis. Sälle lakka ja
lõpib kõwesti redeli täis, ruttab aga jälle maha, et latter kuhka
ei läke. Aga, mis ta metsalisega teeb? Latter juchas. Käärt ära.
Nüüd haakas esite Hansu selg wingu jookse ikka lakka ja jälle maha,
ja mõnda wõisi küsi kuue tundi peraku ta, kuni wiimaks wana
ilsi talli juure tuleb ja küsima hakkab, kuidas ta töega walmis
ja kas ta ehk wahest wiisanuzi ole? „Ei ole ühtegi, ämmas perema
wastab Hansu, aga mulle palka wõi tahta, kui kõrd ei taha tõhe
Wanamees läheb ära ja naerab. Hansule mõtleb aga südame
walega, et waewa peale ja tühi. Kõht kurdab omalt poolt. Kaua
ollis mi ommeti juan tegema. Ühtlek ta ja joodab tuliste kõrd
juure, wõtab sealt kerwe kätte ja õue poolt ära teiba tõsi
kätte joodab. Selle juure, leiab seal teiba jämedamast otsast
kake jälle pikkuse tüki maha ja hakkab talli uste küünisse
peal otsa terawaks tatutama. Saab walmis, siis wõtab
kerwe õisi pihku ja ütleb kohuste, õisse otsa Koputõõs, „Wõta
kui ta weel pillad, siis käib se sulle otte." — ja jaueb naad sõi
talli ukse kõrwale maha. — Kohuse waatab, waatab ja jääb,
kõrwad lontis, kõnetamata, ülpkui olleks ta leiud kõrraga waesinud.
Hansu puhastab wiimaks kõrda latter juhatamist, lõpib weel heinu
redeli ja läheb siis, kõigi otsast pühkides, ära teo juure sõõma.
„Noh, kuidas sul nüüd aega sõõma on tulla? Küsib Wanamees.
„Aga kedgi ilma sõõmata ei wõi töö teha," wastas Hansu.
„Ei siis peale, otte wanaja laus ise salaja talli juure waatama
kuida see wälja näitab. „Aga waata, kohusel redel alusti heinu
täis, latter juchas, ise kõnnitab ja ei sõõ enam sugugi.
Taha mulega tõrelda ta. „Mis pärgli tempo teed? Mikspärast sa
sõõ aga sin.?" — „Tule sõõ ise ja sittu," wastab Kohuse, „selleps
si näed, mis seal ukse peal on!" — See nali oli jälle mõõda
ja Hans wõitumees. —

Kõige pääwa oli ilma ispäraniit juhtumiste ta mööda läinud. Seal üllek
ühel hommikul pagar Hansule, „Mine lähe praega kõke waarma
poega pulma, waata sõna nüüd ilusti aida ülesse jäägi ja tee
õunu paiku kõrr wõõrmad laest ilusti puhtaks ja tee neid mulle
pulma talusse järele. Ära sa seal aga kõke pulma tuppa, ette waata
mala siisse jookse. Tule ukse peale ja wiska mulle silmi peale, kui
ma õue isi tulen sulle wastu." — Hans lubas. Kõik pääwa paiku wõtlet Hans lapsed, kapek ära, tiek seest ilusti
puhtaks, naeratab noa otsaga silmad peast wälja — panek puhtaks
tehtud lapsed aida ukse peale, silmad ühe mõõka peale ja wõttab
nõd siis ühtega pea pealt ja kannab pulma maja poole.
Seal läheb wõõrust, waatab Wana ümber ja teeda wõi narrte
hulgas, oma kahe poega laua taga ja puhuwad jutta. Hans
panek ukse pea pealt maha ja wõttab silmad ukse pealt ja
wiskab „woops" wanale wastu rindu. See tunnistab laua peale
kukkunud silma — seal tulek teine woops jälle. Nüüd waatab
ta ukse peale ja näeb Hansu seal. Ja kargab laua tagant üles,
läheb lenna, jahi, tõsi lapsed ära tapetud? „Miskpärast nüüd oled
teinud, Hans?" — tülitses ta, „ja oled nii lapsed ära tapnud!"
„Ma tegin nii kui sa käskisi, wastas see, „lapsed olid ma puhtaks
teinud ja seda teinud, silmad olen sulle kaa peale wiskanud ja
waatan, aida ukse on ka ilusti koristud." — „Ah! sa oled jumre
Karja jälle ära teinud." — „Kas sa, peremees, siis wihane
oled? Kui sa wihane oled, siis read kui, kuida meie Kaupo on."
„Mis ma nüüd kui wihane olen, aga Karja oled sa kallalt kõz
nud. Mine nüüd Kodu ja hoia pahandust eest, ja mul jääb
õõse kilja pääle Koiu tulek, siis tee mulle Kodu ligidale
tuli warta põlema, et ma ära ei eksi." — Hans oligi ju
pahane, et pulmast ilmaparakate jälle lastega tagasi saadeti,
see pärast mõtles ta koerad tükki wäljas ja pistis kerk õõ
aegas ära joote na. — Wanamees tuleb mööda kui pargadega
ja küttwad Hanla, juure tule eest, lest pulma peeti ja pime õõ, —
seal peab ju tee lai ja walge olema. — Saawad juure, tuba ja
õõ unnitu. — Nüüd tulli lugu uuest lahti; aga Hans
wahardas ennast mõnnet moodi pimedal ööl polenäinud
pulelis wanamees ka mitte otse Kodu ostkanud tulla.
Sa wõinne salm Hanla laulust oli: „Kui sa wihane oled, siis
sa read, kuida meie Kaupo on!" —
Seipel hommikul, kui wana pulma wäsimuse päält ära oli
magamud, rudus ta Hansu ööde ülles ja: Ma näen, sa teed
mulle nüüd palju kahju, et ma sind mitte enam pidada ei wõi,

Seepärast lasen ma sind täna pääw teenistusest lahti.!—
„Minul ükspuhas; ütles Hans „aga kolme pääwa pärast olgu mo
kingitud palk käes; muidu ma ei lähe Kuhugi.“ — Peremees lah-
kus kolm ööd otsa Kaewas Hansi; näitas maad õue ääs laga, aga ei
mitte pagana lastele hauda; waid ~~oma~~ oma sele wiha aukus.
Mutta wedas ta juures täkmata ennast, üksi nii palju jättis
ta juure, kui auguk kinni pandud tarwis oli. Auk oli wähem
kui ühe ilusti laudadega ehitu päält kinni pandud süü mulda peale
aetud, nii et keegi ei wõinud arwata, mis al oli. Ülesse süü juure
augu jättis kostpäiwa, kuhu kübara parajast peale pinda; kelle
aga põhi nagu otsast ära oli lõigatud. — Hatud pääw jõudis
kätte, ja pagana hakkasid raha tasuma. Hans istus ise kah-
esti mutsi peal ja hoidis, mütsi põlwede wahel, ise teise käega
teisest äärest kinni ja wahtis kuda kull, hõbe ja wask hüpi
läbi kübara põhja maa alla pagemisele. — Wiimaks paistus
ja tegaw unnikus sis ülesse kübara põhja wälja, kui wanamees
üllatuma hakkanud, et enam kuskilt raha ei olla. „Kas ma
teil olen mone töö tegemata jätnud?“ ütles Hans, „et mo palka
kõik wälja ei maksta! Teagem raha, muidu ma pekksin teid
kõiki waest maha!“ „Ei teate, kui wagew ma olen.“
Ära pahanda Hans; meletas pagana, „Pohlamaal teawa ma
weel ühe wene nina käes aga se on siit hea tükk maad.“
„Olgu pealegi, ütles Hans, „mujalt ma raha teenga ei pida.“
Pagana kärkis raha kolme mehega raha koorma, Hans aga
wõttis kepsi kätte ja ajas augu kuhja tasapinnaks ja istus siis
kui õigemes, kübara ümber. Ära oli ka wiimne nurk
nii kaugele unnikust kostnud, et üle kübara põhja korv
ulatanud. Mõnd hakkanud kõik kolm pahaks, et Hans nii
pellega lepib, sest raha ei olla enam kuskilt laadata.
„Olgu pääle, ütlenud wõimakas Hans, „me olome ilusti lep-
saanud; seepärast leppigem ka kaugu maha.“
Ühel wõsel wõinud korv, ühe hobuse korraga kolm palk raha ja ots-
pellega sonna sama ligidale karja mõisa. Seal käinud wan
perenehe pesed kedagi. Kui aupaist tunnet tihti waatanud
ja üherst ja teisest asjast raakides, tulnud ka just pealta
hädaniste peale. Pagana kruudi leet alund aga kõrtse
korwe „kikkuri“ see, kust Lina wallas rahawee ülesse. Sinna
mehed käiwad weel nüüd, ja see leet ilus kuuse mets
künka, mis ülesharidus olnud wõinud, kui aga Wana olnud
ära nad. Seda pallunud te Hansule pesa tõrwa päälse
„Olga päälse, ütles Hans, „ei kõhuga pued jäuetega ülesse ja pole teg
kedagi maa peal ära; pul oreina siit kümnen ja
kiilwan.“ — Wõgewad mehed käiwad tõrwa paremaks, kui

Hans üsna üksi olnud wõinud. Enne tulnud aga ööl nud Hans:
„Mõni wõttame lehmuse aeal nendega proowi, et mina pääle
minna ja teie alumise pesa saate. Kas olete sellega rahul?“
„Olgu ei?“ wastanud kõik kolm. Hans: Hans kuhjaand
nüüd päale ja see kapnud, nagu muleft ära, et kõigil nõnn
näha olnud. Lehmuse aeal läinud Hans pesa, kirkaspoo-
lest korwest saadik päälmise peale ära, ja wiis Kaisi ja saadab
siis pöllu peremehele sõna, et oma jaga tulek ära. Kerisõnna.
Need kiruwad nüüd juurikaid ja manawad oma rumalust
ja Hansu pettuskäle — ja lubawad teine aasta targemad olla.
Need olid ka targemad ja Hansule teine aasta alumise
pesa ennastele, aga Hanal Hans tegid sel aastal naeru,
ja pettis neid weel ilusamalt.
Selleft nägi nüüd mana pagan selgest ära, et Hansuga
midagi olus teha ei wõinud teha; kui kauta rahajuurest,
ja pöles ~~pahas~~ Ka millaegi teda enam waatama läinud,
Kui teda ta pagana nüüd oli mitte pöleks ajanud. Need
olid isi raskis kõik kuni see paraft nüüdse läinud ja ei tahte-
nud kumbki wähema peelega rahul olla. Kui siis
oma nüüd ~~ei~~ ja Hansule õna seletasid ütles see: „Suurema
kuradile, suurem peel see.“ ~~Sest pääle pole ta neid~~
mitte mana näinud. Aga Hans elas päris karjamõisas
oma neeru naeruga nii kaua — kui ta sure.

2. Kuuda Paaw. (Lina wallast jändmaalaga.)

Lina wallas olnud üks mees, kelle weel nimi wanaisa, ehk wana jälmaga mõtlek nähnud olewat. Oma wanu nad olnud waesed ja elanud üks tale pennas, kui meie tihti ütlema rahata
elatud asjadega, kelle tulnud nii ei aga Lina wagu naeru pale
nõnnud, ja kõik wiit minde wahel tahtis ka jõuda ei wõinud alla.
Ühtekord tulnud meie jälle ühte hilja Kõrtsist koju, ja olnud
nii ärapaljo nõnga et naene ülemiste hirmaga ootnud, et mõni
ka jälleholema alt wälja wõttab. Ne kord olnud aga lugu teisiti.
Ja ülemine sõna olnud: „Kuu mõisa pang saaw on?“ „Ta magab
jo.“ wastanud naene, ja omast käest läksest sudame walust arwates
ka kõhe, et lugu õige ei wõi olla. Seal ajanud ~~x~~ oma
wõe aastase poisi mutsu ülesse, aidanud nii sama mutsu taid
jälle nüüde panna ja siis lapse käest kinni ja talist ukksest
wälja, iõ pimedusse. Naese küsimise pääle: kuhu ta teda
wiinud? wabandanud ta, et jeole aega seletada. —

Kui ta tükki aga päraft ilma pooleta käes tahtnud, hakkanud
naine nuitma ja küsima: „kus lapp jäi?" Sääl wastanud meest, et lõma
tema ühte-lugu näinudki ei ole, ja hakkanuwad naesega mõtlema
seda taga otsima. Siis saanud mõlemad aru, et wana pagan
teda, isa näol, ära oli wiinud. Läpp jäänud Kadunaks. —
Kuues loos kümne asjast on mõõda läinud ja saanikse wanema
mõlemad muuga mulla alla pugenud, täiest inimesse oli ka
weikest jõhtumist kogune aga unustanud. Seal leidwad hään
tegijal, teenne küüni ajades, küüniist ühe wana mehe
kõrwal hoopis teist moodi riide tükki ühe peal, kuida need
sõel-aeal Luua walkat Kaegi kasinud on, ja nõuab ka tüstmo
wälja näeb, kui tõga pääwaseb inimesse. Nää hakkawad
teema kaast järel päima, kust ta tuleb, ja kuhu ta läheb?
Siis olla ta oma elulugu pikalt ja laialt ära jutustanud, kelle ta (waga kahju) mul aga nõnda tuttawad on.
Temal olnud waga häid päawad; läbi suure ilmaõ läbi
kraheriteeb ja pöodidest wõinud kõik wõtta, mis tuba
kutsunud, mööda küla Peterburi linna poes; tänud
ka ehitsel saanile nalja: Suur tõkati tuu olnud poes ülese kõrwa
ja kaar peal ära, wana pagan tuliõt mõeda. Kop kätte
ja worpinud. Kätnud aga ise; olla ta mõne ehk muguõ mõtte
teaa ikka, et ta mees olel'll. Ühest ilmast ehk kohast läbi
minna, pole neil mitte hobust waia, ega jala waeja
tarwis kuulutada olnud, waid wana tõmmanit teda, karwa
pidi ülale, ja kui üks ise jalga kauna maast üles
tõstnud, siis olnuwad silmapilk kui: Saksa mail, Inglise, Soome
siis Ameerika madalehk kuhu aga tarwis olnud.
Wene maal tahtnud nälg wägise teise wõtta, sest et
Wenelane iga kõigi kraamile harjunud wiisil risti ette löö.
Muuralt pole teaud, kui ühtlinge ja käeraudade kõlksti, kust
sea-sõgise käega naesed kinni olid wõtnud.
Mustwee kõlas wahtinuwad lenne pääwa ilma sõmata, kui
mees wõtnud üks Wene naine liha pottiahjust wälja, et
Kalmukkar ja Kõlbat. Wanapagan nilgesanud kuelt ja punetu
wahede wahel naesele kätte kulge, et see mõne tükki kätte
wahelt maha pillaks. Ise pillanud ka hea tükki, otse nende
jalge ette, maha, aga löönud tuliõt risti ette ja päästnud end
Kurja sumalast — Nii muidu, kui mina teaksi wälja.
Teise kohas kuuleme: „Wõõne kuradi pea — e."
Tema kargat tuliõt kuppa. Aga sääl Prenaene hawa

dunud läänikuid ja pillanud ühe eleda kiwi, ahjust tahidega
wõtte, maha, ja üttelnud süs paha meelega need halwad sõnad.
Pagan sülitanud ja läinud ukksst wälja.
Kui miis pääl pahandanud ta kõige wana teewalagri
ülesjaalt ei ole millegi joorult mõõda saanud, ikka kutsutud
jälle tagasi. — Kõige kõbedam olnud nichel läupääwa õhtul
mõisa neche juures, kui tet tõmmeked, rehetsed ja waimad
leiwa nõusi, tõdrüsta ja kohuse nõusi taga otsinud. „Kurat
teab, kuhha on." olnud ühte-puhku kuuldu, mis üle ta
Jaanile tihti ütlelnud: „Ei ka kuule?" Nõutlle nüüd, sa
jõ näed, kas olen mina nende riista ära peitnud? Ja omeli
peab ma nüüd neid ülese otsima!" Isi aitnadaga ühte-
puhku tuliõt otsik.
Seal põldudiõt, kui kalus ehk kaalimajas sõõgi palarid
lootud, pole nemad üle tahtnud minna, waid pidanud kaugelt
könwalt ümber käima. —
Et nad kõik ära näinud, mis inimesse teinud ehk räägiwad,
seda olnud õst uskuda, et Jaan päraõt kõrwalistele ära
räägiwad, mis need pääw enne seda Küüni juures olid räägiwad
ehk teinud, ja küsinud ühe sulase käest, kas see teda eile
mitte ei ole näinud, kui ta keina kangw kõrwad, otse nende
wahele wõtkanud? Sakste saamõõ hinnu olnud tal ennemugi,
aga ei ole kuidagi wõõi mõtlnud pääle hakkata. Küünist läinud
nawa argaja hakkasnud pikkõõ wõtmu sõõma. Nemad reninud
Küüni juu pääle; ja kui näinud, kuida perenaine nüüdistamõõ
aeal riisti ette löönud, sõõ põgenenud Pop kohe teise poole.
Jaan näinud seda, hakkanud ka sõõ moodi käega weiba tamma
Pagan tõõnima: „Ära wõõta wiimpu ette, ära wõõta wiimpu
ette!" ja Kadunud isi, kui maa alla ära. Sõõt saadik hakka
nud inimesse seda nägema. — Kõige õhtuks, kui selgeks saanud,
kes ta ong wõõdu tee õpetaja juures ja lastud mugt elatida.
Wanaisa juttu järelt, olla ta ühe kõõtu ära wäänatud,
nenda et mõned finiõõ ja mõned punaõõ palettused näha
olnud. Õst wana pooleaelega olla seda, kui veel laga
olnud, kas karwu, näõ ehk jalga pidi ülale tõmmanud. —
Nimi on tal aga, rahwa suhu, kunni surmani, Juuda-
Jaan, jäänud.

Paar sõna, igapääwasest elost.

1. Kewade, hiarja wälja laskmise juures, pandud nii palju Kana munad Kui palju elajaid olnud, nidawüsi: õue wärawa alla minha ja arwa üles Kaare korraga üles. Mitta tühki munadest üle Kathi tollatuse nüpalju pidanud üle 1 oneto Kahju tegemas. —

2. Kui lehmad esimine waatsas olnud, üle üpsetud esimise üüse, peal lehma jooga ka üle ja muist wisatud lehmale waatsa pilmi, öölöis: Koia nüüd lehmake, oma pilmahe!" — Üle pole mitte karta olnud, et pilm halwaks lähob. —

3. Wälja aetud Kana pesad pandud söela üle. Pesanaene pistnud nidoga söela päält pimedi; ja seelunud üle tühi- ehk tee hane peal ja üks weike laps pidanud üle Kolme Kõrda järestikku küsima: „Klemi, mis sa seelud päal?" ja saanud igakord wastuseks: „Kulli tüüsi, wanesse warbi, haraka hambi!" — Nii jäänud Kana pesad kuljast linnudest puutumata. —

4. Kanipoegade esimine töö olnud nokse mättas, kuhu sulatud waha päale olnud pritsitud, üle pole saanud kompideks Külge hakkanud. —

5. Pilu halja pole tohtinud mitte selleks lõhkuda üle läinud selle pärast esimine tüttar saiakese. — Ega ka wee toowri äärest pealt ei tohi, üle saab esimine tüttar uppumise surma. —

6. Heina aeal ei tohi mitte meeste rahwas esimest selga täid saadud hagude peale panna, üle pimniwad talwel Kõik hoone tallel, — waid ümber pöörduse. — Ei tohi ka heina aeal rehe käies, järel sõeada, üle kipudawad lambad talwel wägapalju ei täitmata. —

6. Söe aeal Kiistutud weiksse lapsepääst, kes seal pannu ega pahem käe wahet pole tunnud; „Kuhupoole taleb, sinnapoole wõi kiwapoole lapse waatuse järele saanud üle pöia, kas silmaga näha ehk körwaga kuulda. —

7. Kes söögi juures üsakat lakkub, sel lakkab mehe oluiga. Kes päale söögi käsa ei pesta, sel tähele tema woolud hõõ leperaese kohtuse. —

8. Kui teepeale minnes maeste rahwas Kõige esite wastu tuleb, üle ei maksa see päale minnagi, sest üle on halw wõi. Aga kui meeste rahwas, ehk päälegi weel koeraga, wastu tuleb, esimine kea ei. —

Paar regewärsi:

1.

Oh mina waene wargakene!
Lähsin kambri kattumaie,
Oora liiba ottsmaie,
Nisuleiba nilpsamaie;
Saat tuli wahtja wilkutas:
„Tooge paelad, tõge Kõied!"
Üks sain waenemees walama,
Kitkapükstimees punuma.
Liha oli pihus ja wõi oli käes,
Kiwa kas aga käsiõlas.
Sain mina sala wälja alla,
Saat hakkasin sarwe ajama,
Pajupillida puhuma.
Üks joostis tüüla kuulamaie,
Ulduga õue waatamaie.
Kuldamees kuulas kappelista,
Waene wahtis warjukta,
Kikkas rehe reia alta,
Sant aga sanna olwesta;
Kust see laps nüd laulud wõtnud
Ellulse sõnad õpanud,
Maluke meeles pidanud?
Kui mina kuulsin, kohe kostsin:
„Lund mina wõtsin lutsu suusta,
Kõnid küüsja kuule pealta,
Sõnad järje sõjapealta,
Laulud lattika ninaesta." —

2. Kõikest Kaiw minnes.

Tahtsin meie mehi minnema,
Panime püüdud põlema.
Kõige muidi oodatakse,
Wärawaste waadatakse.
Kõdu wüüsi Kõik wihastes,
Kõdu süüsse, kõiki segastes.
Koda kuusi, kõik olid kuiwad;
~~Kuusk oli oma hammustanud~~
Annel karki, Kaiel kuuskes,
Maiel Margapuu õlalla.
Süüsel leime kulbikene,
Eidel heina hangukene.
Kuusk oli oma hammustanud,
Karw Käie Kõiki mustanud
Ollaga küüsuppealtsa põlwe,
Keskelt kubeme kohalta. —

Need mõlemad wärsid on pärit Laiuse kihelkonnast, Jõgewa (Laiuse) wallast. —

Siin mul jälle esimese kirjelduse üle öölda oleks; on Eesti p. 13th. seelade ja sarjade j. n. e. üle, aga wõtsid, mnelt wigaste tõõde ei wõi ma enam midagi parata, sest et aega ümber kirjutada, ei ole XX Orthogr. ei ole kellegi, kaui ükskõe sest mukka kõige järgi. — Wähe märkisi ei olnud mul ka mitte enam taskust leida. — Kui ma leiaks, et Sa mo natuke rõõgi wõisi parandada, wõite, üle wõiks ma ehspidi weel mõned muinend juttud üles pista. —

Maarja-Magdalenas,
sel 15. Aprillil 1876.

Alandlikult
Kroolmeistri abi: Mart Ulus.

pag. 700.

pag. 701.

Austatud herra,

Auwäärt õpetaja herra!

Teie kaastutuse pääle „Eesti Post.“ mehes“ olen siin Allatskiwwi-walla wana-rahwa seast mõnd wana aegsed laulud ja kombed üleskirjanud, mis mina siin jaurun Teile lähkitan ja arwan, et Teil säärased ehk weel ei ole. Loodan edaspidi Teile weel enam lähkitada wõiwat ja jään

Aupakkumisega
Teie
alandlik teener
Aleksander Thomson
Allatskiwwi-walla-kirjutaja

Allatskiwwi
se 10 Aprillil
1876.

jag. 704.

Küt Alatskiwi 1876 16 Aprit

jag 705. v. Alex. Thomson.

I

Minul oli härjakene,
Tuhat sülda Turi taija,
Sada sülda Jarwe pikkust,
Tappiw üra härjakese.
Word jaiw Wene-maa-wene taije,
Raswa Rootsi-lawa-täije,
Liba jaiw üks liina-täis,
Walaiw ma wero-worste,
Panin külma Keldri-pöhja.
Tuli Kasi Keerusilma,
Söije minu wero-worsti,
Mina Kasi saga-sarwa,
Kasi joohsis Karjaw-pöhja,
Mina külast köisi otsima,
Külast jaiw ma küma köisi,
Kubjalt jaiw Kuusi köisi,
Enel (omal) oli wiisi köisi,
Saiw mina Kasi Karjuse kinni,
Söiew Kasi waita seima,
Hiired naersid nukka-otsa:
„Jaandud Kas hukatakse,
Emandad Kas tapetakse!“ —

Se laul on 40 aasta eest Peetri-Kiwi-Külas Alatskiwi-wallas laulat. —

IV

2

Läksin metsa hulkumaje,
Pühapääwa pidamaje,
Hargipääwa argutama,
Leidsin Kurre Kündamasta,
Pedre Tõugu Tegemasta,
Arakа äestama,
Waras wagu asjamuita,
Wõtsin ma Kasetka-Kattika,
Pihlakese preenikese,
Onnin Kurre Külje päälle,
Kurg läks maha kupsti,
Pedre tõise Tiiwa päälle,
Tõdre maha täpsti,
Wareseb wanfat päälle,
Wares maha - wapsti,
Arakа habeme päälle,
Arak maha - apsti,
Wõtsin Kurre Kodoje,
Asjan Anne lõpsmaje,
Anne es lähe lõpsmaje,
Läksin isi lõpsmaje,
Lõpsin ma lõpsiku täije,
Tömbasin ma tõrre täije,
Panin piima laua päälle.
Tuli ühti waene-lapsi,
Pistis jõrme piima sisse,
Mina lapse jõrme päale-
Laps läks nukka nutsmaje,
Ahju päälle alaõama,
Mina wanst last waigutama:

Ole waike waene-lapse,
Sa isa, ema Tulewad,
Toowad Kulda Kotke täije,
Hõbedat Kaa kõlma täije,
Waske toowad wakka täije,
Tina toowad Tõise wakka,
Pää neil pilgal päälta metsa,
Jalad ühta arwa-metsa,
Keha Keskelt Keerw-metsa. -

VII aastad tagasi Peatskiwwa-
Külas laulud. -

IV 3. Peatskiwwi Küla pruutwõdamise laul.

Läksin metsast puida toomo,
Kurremiidast Peramiitu,
Peramiidust Piirinõmme,
Piirinõmmest Tuigenõmme,
Tuigenõmmest Tuma piiri äärre.
Sääst ma tõrja puida Kodu,
Panin puida ahju sülle,
Läksin tellest Tulda toomo,
Tulle Koerad mine päale,
Mina tulle riida otsa,
Tulle riist läks ribaraba,
Läksin tulle Kattunile,
Tulle Kaftan Kalkispidi,
Sääst ma astsin akna alle,
Tulle akken allapidi,
Sääst ma nägin Jada imet,
Iga ime ilusamb:

Pääjukene sagi peada,
Põrsas pühkis pörmaidada,
Tikane tegi öeutz,
Paljaspea pani kumalaõ.
Nudi-kontska kopsutas.

Ilmaandt Tagasp. Peterk. Kawas.
Külas Laulnd. –

---

4. Söödi-Juhani-rõõmu-laul.

Meie herra waene mees
Oma kolme möisa sees.
Ei ole juwa, ei ole süüja,
Ei ole trillitralli liüja.
Mina waene tolupoega,
Kolme wakka koswadega,
Mull on juua, mull on süüja,
Mull on trillitralli liüja!

5.

Kuhu poisid matketakse?
Suude joohe rampa-alla.
Miss jääl alla pantakse?
Pakkud alla, pakkud pääle,
Pakkud warwaste wahele,
Pakkud förme otsadelle.
Miss jääl kaswab kaua pääl?
Koerkuppad, kobrolehed,
Uetaunetad ohakad! –

Kus nid neiud matketakse?
Kirikaeda, Kabelilla,
Miss jääl alla pantakse?
Linad alla, linad pääle,
Linad warwaste wahele,
Linad förme otsadelle.
Miss jääl kaswab kaua pääl?
Kullerkuppud, sirgesibulad,
Maasjakeim ja karuslaugad.

6.

Meie Mikkul mitu tööda,
Paunа Mikkul jada töödas:
Kirrikun kõija, kella lüüja,
Ja maada harrida, ahju küttа,
Körtsis käija, kaupa müüja! –

7.

Kui mina hakkan laulemaje,
Laulemaje, laulemaje,
Siis tuleb küla kuulemaje,
Walda wiisi waatamaje.
Kust ju laps need laulad saanud?
Ulluke jõnud osanud.
Mino wiiaks Wirro-maale,
Saadetakse Sakса-maale,
Wirro wiiakse mehele,
Harju pilli aetakse,
Wirro wiiad, Harju takkud,
Laijuse linad laotakse!

8.

Laseme kiigu käija,
Uelo meie meenma,
Möisameeste pulma,
Kiwist kella lüüja,
Waat öllud juua,
Nisu leiba süüja,
Kaeste prantsai,
Meeste palgasai,
Tõõrukad timpsai!
Tõrwere tantsu tampida,
Halge wasika watsi wisata!

Sirpud, sirpud Sillale
Ja Sillud jõle Sirmule,
Ja Sirmu-mõm oi naljakas
Ja ütles Reiklahe poistele:
Kiige meie Wiio mehele,
Meie Wiio wiisakas,
Kenaste ta chiitud.
Kuldsed juuksed, puna palged,
Siwi silmad, kenad käsipad,
Sirged sõrmed, pikad päkad,
Raimas reied, pakksed põlwad,
Wõiksed warwad, karwakarwad,
Wõiku kõht ja kõwad hambad,
Sullus siga, lautas lambad,
Kappis kanad, kirstus kangad,
Sirma-pitsid, wedo-wadik,
Kangastellad, rahu-rummud,
Wõlgas wõrgad, narru-noodad,
Lahe lootsik, Peipsi paadik,
Aawa aerad, mõõna nõlvad.
Kuuse kappid, karja-kellad,
Raudjas ruun ja tõmu tõprad.
Kas ei ole küllalt, kallid sõprad?

10

Tõna tohtsin talgul' minna,
Odra-pulmal' ma jougeda,
Kaera-waxnad ma waatada.
Mulle juhtus joomar-naene,
Nutta-laps ja lagejaw,
Wilu-ilm ja wirtsik-tee.
Tõna küll on see talgw-pääw,
Õlle-kapp on kubja kään,
Wiina-loop on Toonna käön.
Oh, oh, oh! Jõwa jürri,
Eks ja tew el hewi' on kurri.
Kes waatab sino pääwa eest?
Mis teeb nüüd waene-teomees?
Nüüd pime-öö, nüüd tuisaw tee,
Nüüd lumi mattab rõnga ree,
Nüüd jõda werrisep mo jees,
Nüüd on kimpus teomees;
Wana laük nüüd aisad murrab,
Ise wõsind pääle langeb,
Tõuseb üles, tõukab tagast,
Waatw, kergitab jind talikast.
Mis ihukatte? Mis on toit?
Nüüd on kõigede silma een:
Tükk leiba mulle on kotti jees,
Paar tera soola nartsu jees
Ja ma ise tugew teomees! —

Wõga wana Aleksi Kõwwi-taal.

Oid Aleksiwi 1876 16/April
u. Alex. Thomson.

1. Jõulu-Kakk.

Kaks Kõmeud aastid tagasi oli Allatskiwwi-wallarahwal sõprussuk, et Jõulu-laupäewal üks weike leiwa pääle tehti, mitu Jõulu-Kakkuks nimetadi ja kedas ahja-wanast pääle siirmas punti. Kus teine nikaun seisis kui Jürrispäewa-laupäewani. - Muidugi tõida oli leiwapäle nikaun seitmete õhi kõwaks kui kiwwi laisud ja sai siis Jürrispäew-laupäew kiwwega peenikeks tagutud ja anti siis se Jõulu-Kakkuk jahnud peenikene pulwer elajadelle ja hobustelle tõise teidega segatud söömiseks ette. - Kui nüüd elajad ja nimelt hobused seda Jõulu-Kakku olewad õrasöönud siis wõis perexahwas jälgi olla, et mingi haigus, kellegi pahasjom ja kellegi wendi-hunnas elajatte ja hobuste küljes ei wiiruud paududa. - Tõhwas nüüd aga — se on leja 20 aastad tagasi et Kaks Allaspe-Küla-noorest mehest Kaks hobust õitselle wiisiwad; hobused olewad mõlemad jurt ühe seda Jõulu-Kakku süönud, pidiwad omelseltsi järele siis kõigi paha ja kuija wastu kui õrawõidetud ja õrahõnistud olema. - Noorest mehest jätsiwad hobused õitselle, ise läksid halkamaje, mõisawainul waimu waatamajaraga — paar Kilomõtsa Talust lähemalt metsapadrikult wälja ja otse kohe Kahe tunnade pääle, kedas nemad õrasõönud, nende, et nemad ei olle õlletõõnud kui noored laud ja 2 nahkwaljad, mitte noored mehed komitku wana õlle-pletti pääle tagasi tulles suure-ehmatusega leõnud ja mõga imetellew, et Jõula-Kakkuk midagi ei wõga kuija mõtsalistu majune waatus ei olnud. —

Seik asjast kukkas rahwas märken jeanna, et Jõula-kakk ükspinda Kristusse-sünnimise waite midagi ei maksa ja jäi Jõula-kakkun Kristusest mitte ainugi ärawõtmata, nende et jõuaga peaaegu jo praegu üsna ärakaotanud on, olgu siis, et mõned wanad rahwas seda ehk weel salamahti teewad. — *)

*) Jõula-kakk on mõnes kohas siin Kõik se Jõula-aig kaua pääl seisnud, enne tehtud leiwa sõne, põlew Küünal pandud sinna pääle Jõulud wisatud Kakk wilja-salwe, kun tema Kunni Järripääwa-laupääwani seisnud ja siis elajatele pruuke tagulud. —

1. Raua-Kõsputamine

Ellistwere-walla-rahwal on enemuiste jo pruuk olnud, kui õppetaja Jõula ajamisse pärast Kantsle pääle läinud ja jällaut alustanud, siis on mõned Kirikuad koda läinud ja sõge Kõik raud asjad, mis nese koda olnud, liigutanud ja kõsputanud, nagu sirbid: peab kõge olema wilja lõikada, wiis ei jõe maha pudema j. n. e. — wikkatid: kuiw peab siis hää saama ja elajad sõjaaeg pidad: sapp ja pudru peawad siis kõigge aasta otsa kedr olema, ilma puudus tulema. — Jahad: kõge kõrd wiis põlw pääl kasuama j. n. e. — ukskõikingud: kedagi paha ei tulew siis aksest sisse j. n. e.

30 aastad tagasi tegi Joda Teinsen weel iga Jõula-aja mõne pärast üks pobol-mees, nimega Raua Jaan Jgawere-Külas, Ellistwere-Wallas, Maija-Kõrtel Konna-

Mõned enemuistsed Kombed Ellistkiriwiel.

1) Kui Kau- ehk pääwanawajutamine ow, siis Kõbiwäd ja liigatawäd Kalamehäd omäd wõrgad, noodad ja muud Kalapüüdmise-riistäd, peab selle järele hää Kalasaak Tulema. —

2) Jaanipääw-homikul ei tahtnud keegi Külas oma Karja ene Karjamaale saata, waid ootas kuni teine oma Karja enne wõlja ajaks, siis ajas tema ette ja sell wiisi jaxis mõnni Kord Kuni põlla lõunad kõrd, kegi ei tahtnud esimene olla ja kes omeli pärast joole ja esimene pidi olema, ja peni ja wihtles enne oma elajäd kui Karja saatis, pidi pühendama, ken ene elajad wõlja saadab, selle elajatele pruuke tagulud. —

3) Kui Kewade esimest Korda wikkerkaari näkti, siis pidi esperpalli wikkerkaari waste laskma, siis ei hakkä selg mitte walutama, ise äranäis pidi näd raskedjalge naistrahwas esperpalli laskma, siis ei tannud nemäd kui lapse ilmale tõiwäd, midagi wale ja midagi nõidmist ei hakkanud lapse kõige. —

4) Naene kes lapse jõnidanud, ei tohtinud põlle ene ette panna kui laps oli äraristitud. —

5) Kui naistrahwas pääle lapsewoodi esimest Korda kirikus läks ja tagasi tuli, siis wiis wana ämmaeid lapse lamba-lauta ja peni lapse Külma wega siis pidi laps Kõwaks saama ja initte Külma Kartma.

6) Kui mõni waene naene, kellel omal lehma ei olnud, rikkama perenaese käest pütti j. wõi potti tõije pidama sai, siis tõi waene pütti, potti ehk mine ärama, kellega tema piima sai, ilma peremehe perenaeglo tagasi ja mõned terad joola oliwäd ärama sinna pantud — tähendus et siis lehmäd enam piima ärawäd, aga kui olaks ärama ära-

7, Kadrina-päew hommikul wara joostsiwad külla-lapsed ühest majast teise maja uhsedo ette ja kisendasiwad mää, mää, määh! – Pererahwas kattus päralt lapsed lamaste-lautu, kus neile puhtu jõudja anti, faikus, et lambad pidiwäd siis hästi sigimema, praegu ja häid willa andma ja mitte haigeks jäämä. –

8, Kingade-öhtud. – Mihkli- ja Mardi-päewade wahel, kohw esmaspäewa järgi-nädu kattsudi waesed talwe kohtu, kus neile öhtu-söömaaega anti, kelle waeste waesed pidiwäd laudnas ja teede kingade eest palwed tegema, kes selle talu-perekonnad olid äraarmad. – Sedasi jutlaku weel praegugi mõnes talus siin. –

Eikaskatski ja päew nelja ilmaet | kaadmaru nimetamine rahwa kir-

Liikakatsky ja Pänu mestta ilmaet	kaunumaa kunnaan mukaan kä-

päal ja olewo kui ninge-
mise. Ja arra arstide wrime ni
e tubbe ehk kui pea ehk se jaser je
kolm päiwa jemale ollewa teise
kui ses na Issanda wilje saiwa
sis samuma ne jole ise mehes
ehk kui mitte nahha mes meie nõu
tusse näel olewa sulga panke ära
jatmiselle jelk kuna mitte ka ei kam
le diewa maha panemise kui nemes
inemise ei le nänu ja kui ko
mes sis saki hirmutusi selainiwa
ne ma paku ja sanuwa inemise

a) Kana sel laun ütes mees messe
saime sõgemaja kui te paranda
tahtme jema naskate tam ütes
sus sina nüüd olu se mehhe ehk
aus selleb se sus tõsta mute wõlle
pel jane ja tõl ka mun nisto
ei ole olu kui willak nisse ka
se se sudate spole tarme ajann
se sus tõsta me sambu kirmet
olnüd ewõnna ta ütte tüki leibo
leib ja wina ma sare waitse ja pole
mes tõi ta ülle olu se sel kiem pea
ehk selle waitse ei kuntuwad)
Se mõna kohupima pole je nuza
um waikse ütse ja a nõnu tülle ent
to ara olna kige waitse ge je tan nõra
nüüd laun se mees ajas loje pea sel
lina ja sam ütt pea kus se lenna
wõisti tanwa pääl olu ta tuna ta ma
se se mes kül ent ei mate mõtle mu
da se wõi se mine waitsi sija sa si
sel ma ani se je mõtse ütte
selle Kui se kaup ma selle nõnu
Kuisinna te mes se smees se sel waits
tuna tos nüüd kõnet na smes ma
tuwarra sel waitse ar se sel se pa te ma
waitse ei ole mes ta ndole selle ei jänu ma
nüüd tuda ma se kaup mes tõi ta
ütten kola kimi ja tõna tu Kui
sel sel ei te ma waitse ei tõhte ei
panema

Ja sel ta ma selle üra ellaw mi se sel
ehk se ja ütlema Kui se sel
tõsi se ei ole sel ei ma ei ma
sule kõla ta ida ja sinna ra mu da
ant kui sa mule se tuwa ni tõle ma
wõega kõ mes sel sel ma je tõna pin
ei se mate olu se ni pea ta ma se se
tuki õra se se sõsi mina ise mis se sõge
tõnüd ina ma ta se ta mehele õtles
ja se ei ma tõ se je õle ra ei se sel se
nu se ta ma de mõt tõsi:

1) Ütütuna ei ole se se mis sa ma se sel
te õtt ütlem se ei ole kõna te ehk ütle
se ma ta ma se sa ma se le õbi ei ma
sagga se ei ta ei ma ehk ma ma
sanwara kõnnu da ei ma se ei
naha ei jätma je ise mis se tagga se
II Lühembe wana mõte tõse.

2) Vepa kinsse ma se le ma mõ ei
ja tõl ei ta ta õtt wõega käge se
mes mes se sel ina se se ma ma ja ma
mis tanwa se se ta ma mis se se ma je
ütt kõel ütt sina ei se kuningo

öra ma ja se kuningo se ütte ei
ei ta se ka se le tanwa ma ei ma je
se ei ma se wagga se ja je ta ma
ma ära se ma se ja ta ma se ma
ma sagga se ei ma ja ma ei ma se
ma wõi se ja ei ta ma ma se

3) Kana ise mis ütte je ma ei
se le ma ei se se ei se ütte ma
ei ma se ei ma se ei ma se ei
ei se ei ma se ei ma se ei ma
se se ei ma se ei ma se ei ma
se ei ma se ei ma se ei ma se

pag 722.

pag 728

Kanepi kihelkonnast.
Korjasud: Johan Zupping.

pag 729.

I.

Wana Jaanis ja woora meest 1876.

Nii woora mees laste waoni päält ja wõtse oma pannal linnu
nõu ülleng, müüb ka sinna linna, nõhe ka oma waoniwee, ära a
müüwa kahjo. Se päält jäi teine kohene rõhnas ja ei
jõwa, mille enamb kõrsile waoni mehele jängi minna.
Sääl affe ükz wana mees, nõt ola päält Tõlle mannu ja
ükkel, Kuule anmas Kõla mees, ei nii kää ja wii minnu
ja minnu nõllineiss nõ weidikest maad edesi, ei ja nägi ainu
wõsme tõe kanten. Sheje sääl nüüd kää meelega, ent nii mu naesõi
mõtt ei sõi sõimatse, ei õlesõi kõrsile waonimehele maha jääme
kohene ent ära wõsme ja ei jõwa enamagi rõõmust õlespuhta,
aastas waom mees, kuni wõi me sõ sinna nõlli weel päale wõtta.
Ja ei nägi ükkelgi se wana mees, pane ennegi päält sõ kõrwa,
me sõ mõtlnda ka nõõ sõ. Olen sõmi ükkel waoni mees ja pan sõ
wana medonõlli nõe päält, Ent, nõõ ja näe imet! ükke nõõruga sõõ
kohene nõõras ja ükkiz, mehe issõwee mõõmba nõõrmes ei õlõ ja
sõõnuwa, mi kun ei õlõ nõõrmest päält olnugi. Kõrsile mehile jäägi
sinnõõde ja enne mii linna linnan panniwa waoni päält ma da
je sõ täki mees oma linna panna müünme ja se kuni mate mees
ükkiwa kõlle. Ükz nääpmeke ei sõlem penke pael linnu nüüd
mai murele sõlle ussõt ka ka penke panna naalt. Kuni ükkel kõrmus
ei mõõ ei penke pael linna ja kõik päält sõõ penkeliwe ja näiwa
nõõ sinna panni kõõlege naaruma, ent mõõ naar nääp sõ kõnne sõ
jõuga ennes tõlla mõõ. Sina pann sõõ nõõlutas ja nüüd nõõlijõd mees
üõjõt sõlli nõõlõnd. Nüüd päält linna pann panne päale ja õlnõõ
wäõlige tõbi, et mõõlte sääl mees õõ mi nõõ sõõlege, ent sõõ õõlõ
mõõge. Nüüd päält linna pann jälle nõõlu päale ja nüüd nägi mees
kuis se wana mees, kellege õõ õõsõõe sõõlle, linna panne sõõ
nõõ ja õõge õõl mi nõõ sõõ õõgõõt ka penke panna nõõ sõ. Kui
pann jälle panne päale päält ja wäõlige õõõkõõ nõõkõõ nägi
wõõ mees jälle kui se mees wõõlõõ kõõ. Ent mees ma õõõ mi
penkeõõ kõõõlõ, mehele mast penke panna nõõ ja wõõlõõ jõõ õõõ
nõõge nõõ kõõnam. Kõõgõõõõõõõ se wana mees õõõ õõõ mees

wasta. Ühamba sõse laami ramunga raha ka neile raha wargile.
Kuid me linnu sõse ja amis nüüse ennan meie. Ma selgu mian mure
wastas teine. Õse tullime nenna mõtmba elma wahe negemata
ruminga raha ka Pärnu üse ette ja wana meie nanu sai kas murre
pikki ülis ja sõõk sõse woori meie tenu põl ja mma ja mine üllal
wal nemal raha ka Pärnu. Kõsi me mine kale ja amis Pärnu woori
meie? Kus sõõk üllal wang mure ja tõin mas ruutige Ka Ispisi
ülis ka mmaste. Kõi Pärnu kaijarnes, mua üse kantes sõõma
kõigal ei nõi mast. Elma pikk ülis wana meie ka Pärnu ja
kõigal weed üle wlat kõgas, Kuis je ka mmen kõõr ka? je
kõõl ka je nime nõnime ne metsel. Kõene päri meel ülli mine ja
kõõn ja ka mman ninu je mine wana kõõl ei wana Jumal. Ja kõõ
jõwe. Ülis wõõma Ka mungal kõõli neha ka ka kõgas, kõõl meie
jõõl sõõn ei wat ja mõõ ka raha wana Ruunga ülle Kuis je
je mee wastas ja jumi sõõ ka mm sõõnte mõõa naturalõõe, ei jõwe
tõi mine sõõ a, ent je Kõõl, ei awõõ mõõgi, mee wõõl Ka mungal
ja jõõl mäi sõõl kohut, ei ta jõõl õõ jõwe jõama, Kõõ ja jõõl
pawõõl kõõ jõõ ka kinni ja nakkati je pro mõõ paiga, pea õõ mine
mes jõõl Kaem mee tõõõ ja nanne mmes ülle sõõ jõõa, jõwe
kõõl õõ kaskan jõiwet kas Kuis jõõn. Ent kõõl mehele je
meelitõõ mes ta õõõ raha ka õõ wõõl ja kõgas jama kõõ
Jumõõ kõõ õõ õõõ õõ jõõgi mõõ õõpp! Elma pikk jõõ mine
Jumõõ mam je wõõ ma mehe õõ a, ja põõma kas Kuis õõ jõma õõ,
ei jõõ mõõ õõ wat ei jõõ. Kõõ Kuis jõõ mine õõ jõma õõ jõõ
kõõ je jõõ õõ jõõ õõ Kõõ mõõ kõõ õõ jõõ õõ jõõ õõ
õõ õõ jõõ õõ jõõ õõ jõõ õõ jõõ õõ j

Sinne pilte ja wäljasun lagas saatma. Kuid laskse sagjast nälembad
omad kappi mahad wajale ja selmas pilk kullawa sõe kaenlast
jälle kõlkuli mahad ne wai rawaga. Kunle kuldamaid naksid
sagjadnämbad wõnelema, mes peresse wõtlus sõi sõõnka mun
sõlele käest kaes ärad sõlle pinasse pead ja nüüd mulle mõtsa
ennemalgemalle ei olle sun sõlle mõtsa näed, ütlel waeni mees, nüüd
wana kõhtse lähe omi sõidaga ei siis mul kaigi mõtsi ära ende
rõllega mul sõe omas waeni wai. Nõk sõi kappas nõlesse mõtsa
äärel sarse ülemb. Mulle oli nõllamas mõtsa äärel
mees. Ehk om nõllamas nüüd muumi häng tahtun, kappas sõmile
Nõ kun mul sääs kõlo tahtel waatlõl mees ja mõtse esi hom
mani. Kaks tee sõi see rõlle sarse mulle on häng tahtun
nõlma lõjagel kinni ja tahtal kõnas ulatun. Nõk nüüd
nõik muumi nõlel sarsemb ja mees tõnas õnne, et on
nagi waewaga pääs.

Sõisel hommikugul läks sõlle waeni mehe naine tahtes mun
kaigale sinnaas wõima, häng warsel lõija rahwi ja saatja
wõlles lõja tõadle nõi oma sõnse pääle ja õkwas kullawa nõlsse
sõe wõlles ja muusima kajas maksa. Nüüd olli naine
sinnaas pelgun ja ka mun mõtsa mõtlel, mes nüüd sõe
mees kõik tõeb tahtes. Omal ajal tulli mees waeni pealt kõnu
ja kui naine tõlle sagjulgusi ärasõtnd, ei sõe kõja
waesõllinas mõtsa ei nõlle kõlle, kumas ei mes pea mõsõ
mundamisagi kui wõlle nõik, olle nõik, see olli mees
oma tahtnd.

№ 1.

Sõmõe rõmplemise tant

Näja tõlle kuulle kuksuma!
Kõja tõlse tantsima!
Sõisa all patkona
Kõba naha kindaid
Mina wõrõa wammusõni
Kuksu naha kullawõe
Ilge naha õlawõne
Kuksu me Kõba wõe pääle
Lase me laija kõnde pääle
Kõnn pael sõ pea nal
Mina naina sõ naukaisin
Seael sun rattõsuna
Tulwel mina päälsel
Tule mulle näja naere
Tõõta mulle pini ja pikk
Kaugel kus mina
Mina ei sunna surnuna
Kõp ei küsi kuulda
Tahaksi kõrri kumpsma
Mõtsa kaal weeresõda
Saada saksa rattõlõa
Kuru wõnus kalle kõwa
Kõpa wõigõla nõõna
Kaugi tõskwa kummeina
Saksad tantsõwa tõlõna
Näja nuuli wõtte waeta
Tõlõp tõmeete to sõõl
Põõsikese mõõsõne
Sõ mina sulle saanuna

„Te mana sulla jäänuwet
„Sobr sunuk sawamaa
„Kaseh se käsi kinselle
„Sahak terri kampima
„Ta wie terri weekiselle
„Suud se sexse rattaste
„Kiem ei wiisse kaste kaem
„Kewer ei näigata kodusa
„Sauki ei tase kuuwetsa
„Jakko ei lamse sattima
„Sate mulle näija noowe
„Pisto mulle prii ja preiske
„Majo mul täus maija puile
„Mcaie täus nibida
„Se mere wanna puido
„Kos se nawaise rödale
„Waiw waiske warwarke
„Mis minno nebase
„Kaba kuxa maja kuile
„Sa warre wana puile
Näija xuuli raski waste
Sahkis kaewele ta sada
„Soesse ne naewa ne
„Se mina sulle jäänuwi
„Sake sulle jäänuwi
„Majo sul täus maija puile
„Se waare weikse puido
„Mcaie täus orja weikse
„Ser kal upnetki rödale
„Maiuk kaiwak warwarke
„Mis minno maija puile
„Kaba kaewe orja weikse
„Se were weikse puile
„Sate mulle näija noowe
„Pisto mulle prii ja preiske
„Kolm aido ei un mul mäelle
„Mis on minno das ükniste

„Täne minul kewile
„Kolmas kaaik kahtsil
Näija xuuli raski waste
Sahkis kaewele ta sada
„Se minno sulle jäänuwi
„Se minno sulle jäänuwi
„Kolm o m aido sul mäelle
„Mis on kuno ükspiste
„Täne nagel warwile
„Kolmas ostab prowaste
Oh! sulle minna rahule
„Minna ei wia jänale

122.

Jogi jöusi jänes jooksis
Soo kaasa jänes kaswas
Sillar jooksi jänes kaiwo
Sillar otsi pölse rooma
Wak tal otsi maija roowa
Enda jooksi jänes ehtsele
Oja jooni ka jänes jaama
Jälest jäänud rewelit
Jedes (Sääl) pajud timmikaid
Sahkis jaama lennuma
Kostel pois jäänuwad
Kaks säre ehtsewad
Sillar xuuli raski waste
Sahkis kaewele ta sada
Enne jäänud jänes maja
Mastawad waewa jäänud
Kus jäänuks jänes rahuma
Kus Mahamet waw sattuks
Näwa on poesse rahuma
Kus uskuja ei uibuta
Jaanipäew pahemuste
Pikkam jahtan ma ei jõuta.

N.° 3.

Hää herra, hüwa õhtu
Kulõne ennani proowakene
Tule õlut tooli pääle
Saada saani meene pääle
Mille oma mõisa pääle
Koe oma walla pääle
Kuis se walda waewatas
Peris walda pünatas
Olgu omma orjaja
Kaesse omma walla nahwas
Ole ei jüwwa
Olle ei jawwa
Ole ei teilli kralli lüwwa
Hernal om jüwwa
Hernal om jawwa
Hernal om teilli kralli lüwwa
Kõrtsinkul om mõnda kotta
Saawwat pmuuki kodus juwwa
Leinanal tal hinna jook
Pärsa pread tal hinna jook
Kanne kana munsa liha
Wacka sült ja ehorkwa jaku
See om herra peris jook
Sadwat wiina jaap ja tema
Pärast õlut siise laskup
Sis se herra maisan mäsap
Peris walda temia pünap
Kolmepäimmend sälga annap.

Mes tahhan sinn mõnda sõnna Lauludest ka proomis anda
mes ma siin suluma pääle olla kumbna, ja ülles tahhendana

1. Peigmehhe laidus

Oh te ülle noore mehhe
Ei te eal naist ei ja
Ommal kasvol kabbojast
Ja emmal eal näjokest
Hyat Pila male Pallis
Saare maale surres tomis
Saal pohhute ni kui Pulli
Saal lõtsute ni kui härja
Merre welle jõjsemia
Ranna raigo jarreeme
Källa jooste merrest wee
Kalk ranna Kaiuste

2. Pulma laidus

Pulma mehhe tullawa
Hobbone all kui hõlline
Sal nõnna pään nõdine
Meel muido mõnna pikkast
Hiide wiletu wõna poole
Talla waasse kõrtsi poole
Kõe ojasse alla poole

3. Kittse

Meije mehhe tullawa
Hobbose all kui ahjo
Mehhe pääl kui pilwi
Kübbara pääl kui merroka kuul
Hõbe kui lüna lõppe riibna
murre
Sun murran noore mehhe
Ja kurwan Borge Kübbara
arra wiidi lia näjo
Kaubeldi Kallis näjo
Oja jäije silmi tõmma
Mokka jäije määtawa

3. Rundi laidus

Ei mõista näjo närtsi tolla
Kabbo kimmast kadeuta
Seni näjo pirskja pienu
Koni emma noctat
Mani emma maalehut
Omma wälja jaetut
Ilmaarra joellatut
Emma kul kondsani kuddi
Emma warbinni walli
Essi maggaji maranikul
Kõllo pessi kolla kuul
Ko nõgsk nõnna pääl
No lask jusun hambonaw
Mes annat ahninel
Õõtat jõikkil nõnnul
Sinn jumele kullale
Sinn kulla sund palle
Kahwas lagga lassi pallo
Ots kimmas näjo kerston
Sits kappoot waasse al
Sihma sõkke sõrmitz
Jaspot ninnole poritz
Kõsol anda mudagi
Muile jakka Keddagi

4. Rundi murre

Kotton olli, maasi kulla
Essa een ellawa hõbbe
Säje päije perroella
Säje kaasa kallaella

5. Pank mulla purtsessas
Lauda poole laudsessi
Otsa säje sasja näije
Ülle kawwe wärk jälla
Parremb olle kotton kuus purre

6. Wellel wiis aijastaiga
Peddosep all wella joint
Laddosep olli Essa laud
Kuri kül peijal pehme Pang
Okk ka kaasawatne kassokk

7. Kaasa kasokk kawwal kassokk
Kotton kullas kutsuti
Hõbbesesa õigüti
Kodo jäije tälle tannitoma
Lelli naije leinama

8. Omo näije oigama
Ikkes ikkel emmaella
Ikke kallis kaswataja
Kes kask kõttis konnelema
Kawwakaide kauplema

9. Mul om palle kullarid
Kattsi ulka kannasid.

Nonni kuuk wel morsjad
Wije garko wiima paale
Watte kanni alle [illegible] eest
Panni paari jahwatama
Kaits Koptsest Kakkoma
wüs wille wennitama
witset joosvad jo wurde
Toise Tarzis jaajo wurde
Kolmanda tedres te wurde
Neljanda Linnor lepp paale
Essi latsi wotte wiima
Wosi pale warimas
Latsi Tulde koema
Tulli pale tulemes
Latsi laste korjamas
Latsi pale laagones
Kokko lauli jo weeren
Parzi lauli paijo weron
Kelles ja seda Tulde toob
Kelles jo seda welle wüt
Peijal kiiresest ikka
Minnoijelle lawa luuwa
Parrem omma Paijo uruwa
Torramba tonne uruwa
Norremba koiwo uruwa
Idabemba lepa uruwa
Kui kul minnije mees leiwa
Kasparide suure soora
Morrowa omma mees leiwa
Sommeretse sure soora

Emma parrastamine tulest
Kossa Tüttar silma panni
Otsa Tee ja altsisest
Sija suurte Kulles se
Kihhasade rahwade
Ommaw Kotten Kidse maja
Ommaw wallan walmi may
Tulli uut ehtimade
Kuttsumadde Kiusimadde
Kotton Kossja ehiwa
Kaud ralla murrul weel
Kui se kurri Koddo paik
Ohtolinne ello maja
Nakkas peik pessama
Kaas sinno rahwistama
Loe pihta pitsa jooni
Kangleke karkist jooni
Enne ollid toogad
Nüüd ei mosta middagi
Aija wähhä waega suur
Egge paiw sinno ülle
Nu rahwas joimawa
Et ja lask ja holeta
Se om sinno omma suud
Kes kask Kuusumalda
Kennel peejet öffida
Se ei olle meije suud
Et ei halis om sinno Kõrd
Seda ütlep Emma nüüd
Et sul paras parrast Om

Jääp teise Kõrra

Kirjameiste seltsi Presidendile

Et omma Teile [illegible] 990 tukan olle nink teije kihhelkonnal ennimenne olle, nink ilda ja omma kaasike tahke sija Hargla [illegible] 990 tuste olle tonud ja nüüd on nue kül ello Kõrd aige konna, ent mes suure eggawus mull elada jäänd on et kiik inimesse omma sün pool weel Kilplas se nink ütlete nüüd inimesi sün ei peeta targem bat kui se kes moistap keige parrem kirjo nõudmist nink ehhatus kirjo tetta, ent nüüd järast koon ollemist ehk waimo arrimist ei olle sün ei olle ka ni pea Lasta Et teije ollete Lasta lehhepaala jellele kirjotana, et wottoma kond Kirja tallista te peatest weel maggap, sis olle ma sedda ruttu perra mõtteline et se kohhalt aige oms, sis olle omma weidi aija perrast et minna Kõrtsist ja wõssa wahtalle ja ma wirtsahst talitada oms, hendaunne aijast morda ümmarkest allatanu mannu kuiwa nink [illegible] palle allandekkust et minna ni puhtaste nink puhtas perra ei jõlgite ei moista walja kirjotada ni kui proomkirja wasta wotte esimalt ja perrast wastust andma kuulsa ma kirjotama, ma takko sün nüüd perrast peale tulkkides selle ma mukkast ja ilus wiisist Kirjotada ja monda laulo ka wärsimido.

Sis takkan ma nüüd sün ülletest wannast maisest mes mes minno peri peal ellaje juttustada kuulda temma noudmist Tegja. Et se maine waega suur wiina ja ei kui ütte inimesse temme manno kat, sis nüüd teama sest et inimesilt, mes hädda temmal om kui se om kirk arrangellatanu, sis ütles se naine; Ja selle halduse peage nüüd wiine tegema, mehme kesja ja se ilma pane teepe sis mõdu jaat wünast ni saatse rahha, et sa peat terwes sõna nak sis peat minnema ja wüud tohma et sel ei olle wast rahha wiina osta se peage kallembast mas ma sis saap waega ka kõrdi selle et ma sün peal wasi

immemisse om ma, ja temmale sis mõdagi muud ma sse
kas rõiwast wai wibbe tema woitekük wasta selle et ta selle
arwati pead ellop, kiss sis wiima loop sis wot pead hemale
ja peolest wiimast leggi rahho, sis wotse wina pand ta
ammumas (ehk algo wiesiska uste moode kük) ja wot waat
pejo nakkap kaisega wet umbre seggama ja nakkap esi
uuldege pobbisema kük aigo peewast nakkas wiste kirk
wee ehk wiinu sisse ja sammep ammumega wiina oige ul
emanne ja laigo wiste ja tuggi oige waatist rio a et nei
se mo kaggi arwe ei ja ei ukse no ennale mahtse egga lom
ja om ka appetaje neud semme paiwa mondnu ja ei rõ
mõtte selle et kui nue kaimed sõnna kedwa sis ei sau
emmamb abbi kelledegi et ne ollewat tema õnsast em
temale mahka sanud ja ei kibba temma ese mõeile nei
semme õnnete kilded a kaggi emanale peerra mõtte kirtad
se wisti wiina man lat wast 3 minutik sis om walmes
wot weel tuhhu gukkuet ja leggi selle ka pale kaal
om walmis sis wot ja and innemisele kalle ja oppas
sedda wisti wet ehk wiina watta sesma 3 paiwa kol m
kord paiwal sisse ja se gukkuer panne monne lappi ga
emma ihho pehe sest kusti wesi ehk wiin om
kahtse rohho eest ja gukkur kahtse plaster ehk et
kui se ei mõjo sulle see ei sa ulteski kahtse rohhest abi
et test peat abbi sanna ja sellet nui sest ei sa abbi sis
tulle temme kaes taggasi sis ma tahhe parremb ehk
mah teedaki sis pehe inbeminne jalle taggasi tulema
kui terwes ei olle sanu ja mõdagi masse kooma et ke
emmame arstile sõnd mas sa et parremba terwust
saaks, mahe sis teeb seddo ja ambu tekko ni kui ennegi
ja widagi ehk aiga eldasi ent wiimati kuhhe sumomalt
essi abbi sa saaks terwes, ma sis eisgab temma kaege
kuud kui sinda abbi minnust om muido olles sesinguse
ekwa arwa kole kui minnust ei olle abbi elma

Sellest sammast nai sest tahha
ma weel selleda kui palje temma
astab selle pet missegi sisse saap
Mes minna henda peaks ma selge
ehk minuny ärrita temma wastlapsega
paiwa minut hirtsist pesse wiina wima
peideta kus temaka manne arzti lähe
se om kaes astas 182 kahtsi wiina ja
ja 50 kopiko om kokku 91 kuni 25 kop
sedda kõrwalist kuhhe ei wõi ütelda
alla peddaja arra kaita kõlle esse
uuel ma ems, agga temmal ei olle
mäed sugugi ja sest henda ja ema
omehhe ja kaisa käeb selle ämbrisse
palt arra et tõe henda nimmelt mõja
ema ja ellaja ni sõmme nagi ülle elma.
warsti nõmetsele kiän kõrwa ja näen
wõrwes mida ma arwan et wast se wiina
ebba ei kui mõne ja me rahwas kes
saarest tegge ekwa ja ennambast
kuhhuse ei saa wesste kahhast
sedda perra rioudwat ja sedda semma
ahotte wiiwa wõija kui mõne rama
ku nahwa sellest sanna et se sel
õiwal tõega riiwmal om

Kunna[s] perra ja [746] muijal nurr[ud] an
emamb ei olle kaudu et se nu
wel ei pinnendusse sissexellas
ja se wanne rohkes henorati ra
pella lasti woija pedda ja muijal
ruppan seeda anda ja otte kuulut
et monnigi innemene sartsist
temast rummalusest onda ko
ja hoida saab kokka ajast.

Minna[s] noista sulle mitto[nd] sõ
kerjo[s]ta da ehk esse mali kus mo
onolle sissen tomma em et ons
esse noosta et se omtuts su
pats leggemine, ja mailma pet
ne.

Et ma sa enpoal weel mõnnest mo
nu sammat ajast kõnnelema pi
mulle wadhus andas et kuidas Cäth
Ma tija kui et to agganarem om
ent sinna tähhelpanhemis wee

Monniste Liwaste Kirstimees Daam Ma

Kellest se jutt om

Surri maine Leenu Karawirk

Mon[ste] tallun Wengre

Nimmamees[ul] Nimma Rael.

1. Tark Juut.

Ühes linnas elas üks suur kuningas ja temal oli üks õpetaw sõber Juut. Kõik mis se kuningas ostis, oli Juut temal tunnistaja. Sinna linna tulnud kord üks teine Juut, kellel kallis diamandi kivi müia olnud, ja keda kuigi ei võinud osta, kui kuningas üksi; tema kalli hinna pärast. Siis laskнud kuningas oma tunnistaja Juudi oma juure kutsuda ja küsinud, kas selle kivi keadus teiste tema hinda üles kaaluda. Juut vastanud, et kivi keadus küsitud hinnast veel ülegi kaia, nimelt kui üks ei olla ta juures, see olla, et ta karastamise juures lõhki minna. — Seal laskнud kuningas oma karastaja meistri oma ette kutsuda ja öelnud: „Näita oma ameti oskust ja karasta mul se kivi ilusaste ja terwelt ära.“ Meister lubanud mis võimalik teha; aga kui ta oma tööga valmis saanud saama, seal läinud kivi korraga lõhki. Nüüd talanud ta kuninga juure, heitnud põlwili maha ja palunud armu. Aga kuningas ütlnud: „Sina olid üks rumal meister, ja ei tunne mitte oma tööd. Mina jo ammugi teadsin, et ta lõhki saaks minema, kuse üks ja mine kodu!“ — Siis kinkinud kuningas oma Juudile tema targa eteütlemise eest üks wäike vätme, kelle tagas kambri täis hõbeid olnud.

Teale selle tulnud sinna linna üks ilus kallis hobune, keda ka üksi kuningas võinud osta, nii kallis olnud ta. Selle kutsunud kuningas Juudi oma juure ja küsinud tema käest, kas se hobune teiste sõituse juure hinna wäärt olla. Juut öelnud: „Küllalt on ta seda, mo kuningas, wäärt; aga esimene inimene, kes meie linnas tema selga istub, saab seal juures surma leidma.“ Seal sõitnud kuningas wangi torni, laskнud sealt üks surmale määratud kurjategija tua, ja öelnud: „Nüi sa selle hobuse seljas ilma äpardusita sõidad, siis olgu sulle elu ja priius kingitud.“ — Wang olnud rõõmus, istunud ja mitta kord olnud ta waratud hobuste seljas jõgenenud. Aga kui ta selle hobuse selga istunud, seal löönud loom eest ja tagast üles; wang kukkunud seljast maha, ja — nii

surnud, fe surnud. Peale selle olaud aga kohuse jälle veel kui' lammas, jà igamees võinud tema seljas koalimata sõita. — Kui kuningas nàinud, et ka se eteàttemine tàide oli làinud, kinkinud ta Jaudi'le jälle àhe võtme kelle taga suur aèt tàis tangu olnud.

Kui kuningas võnda nàinud, et Jaud kõik ete àra teadaud nààkida, siis annud ta temale ka àttelda, kelle poeg kuningas olla. Jaud vastanud: „Kui kuninga luba arnavad jà minu õige àttemise àle mitte pahaks ei luka saado, siis võin ma seda kül ka teada anda. Kuningas lubanud kõik jà Jaud àelnud, et Jaudi àhe talupoea poeg olla. Seal laskнud kuningas Jaudi vangi' panna, jà làinud ise oma oma juure tuumiste rõõdma. Ta võtnud kaks sõariista, kaks täidetud pudelit, àkes jà àelnud oma emale: „Et tõele tunnistaja saaks, sellàpàraft tulen ma nende kahe sõariistaga sinu juure. Lõle mulla sõgeste võlja, kelle poeg ma olen!" — „Mis hulla jutte ja ajad," vastanud ema, „ja oled jà àhe kuninga poeg!" — Kui aga poeg peale ajanud jà järele ei annud, àelnud ta viimaks: „Et kuningas jà mina omas abielus ilma ihusugutа ole laskjin ma àhe talupoea vangikaanest tua jà teda àra elitada. Sellega elasin ma, ning võnda sündisid sina." — Kuid laskнud kuningas Jaudi vangi'lt esst oma ete tua jà käskinud teda àra sõletada, kuidas ta seda salaasjà teado. — Jaud kõnelnud: „Ei leie, annus kuninga isand, minule kõik omad maksud viljaga maksite, sõst tundsin àra, et teie talupoeg olete, sõst talupoeg üksi' maksab oma maksu viljaga àra.

2. Kaasi-kuningas.

Enemuiste elas kaks venda, àks oli rikkas jà vàk, täine vaene jà laisk. Se vaene jà laisk ei tõsi mand, kui magas tukkanas jà sõitas oma kaasi. Ta làinud rikkale vend tema peale vihaseks jà ajanud teda oma juurest àra. Et aga rahvas teda igal pool pilkadel Kaasikuningaks nimetanud jà keegi teda ei

juure ei tahtnud, siis võtnud ta oma kaasi ilma alla jà làinud üle mere.

Saad tulnud àhe saare peale jà Kaasikuningas kakkanud tühjà kõhu näppistusi kaebama, ilma et ta tema vasta nànu oleks teadnud. Siga kas" õelaud: „Ega kuningal endal tarvis ei ole tõõd teha ehk nõuu leida, seda teevad tema pealikud; jätke nõuandmine minu kaalelt, siis võib teist ehk veel kuulus mees saada." — Kaasikuningas vastanud: „Sinugi pàraft, aga muretse mo kõhule rutku vaigistusi, muidu jõõn ma sind ennast sõkka." — „Peate saama," õelnud kas, „sõst teie nàägite aegu üks kuningas peab nààkima."

Seal nàinud kas suur hulk rebaseid metsa àares. Ta teinud võnda, et saad teda taga kakkanud ajama, jaksnud üksi tühjà lauta, rebased kõik taga järel, seinud siis müüda sina üles, veitsist tagumisest aanast võlja, jà kui veel rebased imekspannes teda taga järel vahtinud, olnud ta jà laudaukse seest seljà taga kinni löönud. Nüüd lànud Kaasikuningas peremajà juure jà õelnud: „Sinu küllid on teie laada sàis rebaseid ajanud, minge neid tapma, minule sai kittimise lasksit küllasi." — Peremees ei olnud kodu, aga perenaene làinud sulasega rutku lauta rebaseid tapma. Kaasikuningas astunud nüüd tapa jà nàinud, et se üks ukse jà rikkas maja olnud. Ka istunud taas peremehe väga juure tüllar vokki taga, ning Kaasikuningas ei viivitanud aega, temaga moledat jutte sõlmitada. Nein sunsit kuulnud ta siis ka, et tema ise Pikkpàristaja ise olla jà praegu võõral maal käia, pikse naeliki teristamas. Kui nüüd perenaene rebase tapmisest tagasi tulnud, antud talle rohkeste siia, jà perenaese kõsimise peale, kes ta olla, kiitnud ta ennast vägevaks Kaasikuningaks jà mitme mõisa isandaks. Seal vahtud teda kõik lahkeste vasta, võnda et ta paremat põlve ei soovinud gi. Viimaks tulenda Pikkpàristaja ise kodu jà kui ta seda lugu kõik oli kuulnud, võtnud ta Kaasikuninga emale väimeheks.

Mõõsa hoitja ehk à [illegible] Wengre

Immanuel Ainma Pärn.

Kui ukkes pulmad ära olid peetud, lahkatas kõ
minema, aga nüüd tulnud kuningal külmavärin jä
Ta kutsenud Kaspi oma ette ja öelnud: „Sinu süü ta o
et ma ennast jesfuguse õnnetuse sisse olen annud; jaa
nüüd abi, ehk ja kautad oma naha!“ – Kas vastan
„Ärge kartke, see on ika maailmas olnud, et kes kor
ga tegi, see temale ka viigi andis; teie ei pea ilmaasj
Kaspikuninga nime kandma.“ – Hõnda läinud naa
teele; aga kas joaksnud ees, et kuningale karterit
valmistako. Seal tulnud talle suur lamba, sia ja kõ
kari vasta. Kas küsinud: „Kelle see kari on?“ Karjan
vastanud: „Vanapagana kari.“ – „Ärge tõ seda öelg
noominud nüüd kas, „sest Pikspaaristaja tuleb tagas
ja jaaks teid kõiki maha põrutama. Ütlelge, et se
Kaspikuninga kari on, siis ei tee ta teile midagi.“ – Se
räägides tõmmanud ta saba selga ja lippanud edas
Nüüd tulnud ka varsti Kaspikuningas oma äiaga te
jaht möödа ja Pikspaaristaja küsinud: „Kelle see kar
on?“ – Karjane vastanud: „Kaspikuninga kari.“ – Se
olnud Pikspaaristajal hea meel, et temа väimehel
jesfuguse kena kari olnud; väimele eneje meel ag
olnud veel rõõmsam.

Selle vahe jões jõudnud kas ühe suure veiste
karjа juure ja küsinud jälle: „Kelle see kari on?“ – K
jane vastanud: „Vanapagana kari.“ – „Ärge tõ se
õelge“, maerutsenud kas, „tagajat tuleb Pikspaaristaj
see jaaks teid maha löõma. Ütlelge et se kari Kas
kuninga kari on, siis ei saa ta teile midagi tege
Seda öeldes tõmmanud ta jälle saba selga ja lip
panud edasi. – Ka selle karja järel küsinud Piksp
paaristaja, ja karjane vastanud: „Kaspikuninga ka
Seal olnud tal veel suurem hea meel, et oma väi
meke karjа poolest nii rikka näinud.

Nüüd tulnud kas ühe suure hobuse karja juur
Tähtud hirmunud ja varsad karganud, et laht olnu
näha. Jälle küsinud kas: „Kelle see hobuse kari
on?“ – Karjane vastanud: „See on Vanapagana hob
se kari.“ – „Ära sa ütle seda,“ maerutsenud kas,

paaristaja, kes tagajat tuleb, peakс sind kõige
kõhutega maha põrutama. Nimeta seda karja
Kaspikuninga karjaks, siis jättab ta sind elusse.“ –
saanud seda räägitud, ja punnund jõ jälle, saba
jõas, minekut. – Kui Pikspaaristaja möödа mõn
nes ka selle karjа järel pärис ja karjane vastas:
„Kaspikuninga kari“, seal saanud tema südda väga
rõõmsaks ja ta mõelnud: kui see Kaspikuningas
võib üks rikkas mees olla, et tal nii palju ilusaid
hobuseid on!

Selle aea jões olnud kas jälle tük maad edasi
läinud ja ühe ilusa suure mõisa juure jõudnud.
Ta astunud sisse ja küsinud: „Kes siin elab? Piksp
paaristaja tuleb tagajat järele ja tahab siin oma
tütre ja väimehega launat võtta.“ – Seal öelnud
ütles: „Meie oleme Vanapaganad; anna meile
rääu, kuhu meie temа eest varjule läheme.“ – Kas
vastanud: „Tehke aga jõemaaea valmis, külap
ma siis üdlen.“ – Kui kõik valmis olnud, näitanud
kas ühe õlekuhja peale, mis keik hoovi peal
jõ öelnud: „Pugege sinna sisse, seal olete Piksp
paaristaja silmade eest varjul.“ – Seal pugenud
Vanapaganad kõik nagu hüred tais hirmu
õlekuhja sisse.

Nüüd jõudnud ka Kaspikuningas jõ Pikspaaris
taja sinna, ning kas täitanud neile ukkeste ehi
tud vasta, kummardanud viisakalt kunni maani
jõ öelnud: „Olge tuhatkord tervitud minu
suremate, see Kaspikuninga, majoes! Kõik on
valmistud, astuge aga sisse, sest pikka teekonna
väsimus ei kannata kauaft karastuse peale
oodamist!“ – Neid jõ veel palju muid viisakaid
sõnu räägides, löõnud ta sabaga kuue ot üle
ringerpilli jõ astunud teejuhiks teiste ees tuba.
Akitmest uksest sualist läbi kõndides, jõudnud
nad viimaks ühte kambri, kus laud kõige
parema roogadega kaetud seisnud. Nääd jõõnud

ja jõonud, nii palju kui kellegi sõida kuhjanud, ja
kõegi ei (oldanud) võõmjani, kui Kaupi kuningas ja
Piale sõõgi, ülenud kas tapailluksi kuninga kõrva
Olma püsti laskmise ja tuleks ei ole kellegi kuningat
viik kätte saadud. Ainge näüd õue sihti laskma
ja sadke rõnda, et Pikkpariste ja omad pikkjaos
lidest mõne ei ülekuljä sisse trehvab!" Kaupi-
kuningas teinud oma targa julge rõõu jõrele ja
saad lainud välja luikjärast sihti laskma. Kõik
aga karganud nagu nõõri ahjas koovi peal
ümber, kunni korraga Pikkpariste ajamere
veel ülekuljä sisse lendanud ja selle pälma
pistnud nagu takku kaanla. Nüüd olnud ta
võõmus, sest kõik Vanapaganad põlenud kuh-
jaga ükes ära, ja Kaupikuningas olnud korraga
kõige oende karjade ja mõisade Tõõne perenes
ja kuningas. Saad elanud piiskarte ja ilma
mureta, ja Kaupikuningas valitsel seal ehk
praegugi veel oma ajamese ministri kaupiga,
kui naad ära ei ole surnud.

3. Riglae ja kuningatüttar.

Kui Saaremaa veel vägew maa oli ja meie se-
va päralt, siis valitses seal kord eesti kuningas
Tarak, kelle ainus tüttar Salme oma jumeduse pä-
lest nii kuulus olnud, et teda Väeramaa kuningas
katsumas käinud. Ka elanud seal samas sel aeal
üks kuulus riglae, see käinud mere põhjad läbi
ja toonud kalt kõik sisepillatud asjad välja, ka
et tal selle teel midagi kimbatust oleks juhtunud
nagu muu inimesetel, sest ta olnud meretaadi
meele päraft ja pidanud Veenäkkidega sõbrust.

Kord olnud jälle üks Põhjamaa kuningas
Saaremaal väesikus ja juavinud Salmelt omale
abikaasaks. Kavaluse viisil tulnud ta teda ära

maatarga rõõu peale kätte saama, sest Salme ja
riglase vahel olnud armastuse sidemeid edenema
hakkanud, ning kuningatüttar põlganud selle pärast
kõik maid kasilasi ära. Riglae olnud aga ka ilus
poiss, palged kui punane kask ja juuksed kui
kuldsed kaedupilved. Tarak ise ei olla sest salakau-
bast midagi teadnud; aga iga kord, kui tal kuulsad
väerad olnud, viinud ta neid oma kullatud laeva
sees mere peale, ja näitanud neile oma riglase
ehavast, merepõhjast asju välja tuua. Siin olnud
Salmel ka riglase sidamed kuku puutanud, sest
kus riglae muidu kuningatüttre ligi võis saada?
Veenäkkid aga, kes seda kõik tarkselt tähele pannud
ja riglast ja oma sõbrust palue igaveste arvanud
kinni seisvat, saanud tema peale üha kahtlasemaks.
Seda teadnud Põhja kuninga maatark, ja selle pärast
olnud ta oma peremehele rõõu annud: „Kui sina
Tarak mere peale viid, selle oma riglase ehavast
näitama, siis ära ita teda, et ta Salme sõle viimati
võtlaks ja mere põhja viskaks. Selle teel saab
riglae hukka, sest veenäkkid, kelle kõned ise eeneste
kestkis mul teadapärast, ei saa kannatama, riglast
Salme sõlega nägemast. Rõnda võib tõdruku
seda vast veel sinu peale kaalada."

Mere peal ülenud siis Põhja kuningas: „Aha
sina kül, et sa tühja asja merde viskad ja neid
sinu riglae seal ka jälle välja toob; aga viska
oma tüdre kalli sõle mere põhja, ei ma usu, et
ta teda seal oram välja saab tooma. Odavat
asja on kerge saada ja hoida, aga kalliist asja
kaitse kui silmatera, tal on palju takjaid!"
Tarak naernud ja ülenud Salme vasta: „Ära oma
sõlg ainast; minu aikkuse kuulus ulatab pilvedesse
ja minu riglase ehavas mere põhja!" Ta välnud
oma tüdre sõle, kes kõige selgemast kullast olnud
ja mere kalli kelektividega ehitud, ja viskanud

Mööda hoitja ehk ä mööda ülenud Wenigre

Ümmarikkul Ämma Poeg.

ta oma enese käega mere laenetesse. Niglas vaatanud veel kord palava vaatusel Salme poole ja heitnud siis sellsamal teel alla mere põhja.

Jo tulnud aeg, et ta jälle tagasi pidanud tulema ja Tarak ütlenud: „Nüüd ta tuleb!" aga ta ei tulnud. Põhja kuningas täranud omad sidamest oma maatarka tema hea nõuu eest, aga Tarak käinud täis viha laevas edasi-tagasi. Sellsugust häbi ei olnud tal veel olnud, ja ka mitte sellsugust kahju, selst, räägimatta nigla olnud see sõlg nii kallis ja ilus, et üks tagame kuningana ühe terve kuningriigi tema eest ei pakkunud, ilma et teda Tarak ära oleks saat sinud anda. Salme aga läinud valgemaks ja valgemaks, selst ja veerenud päikene kui punane rattas mere, aga nigla ei tulnud ja ei tulnud. Seal ütlenud Tarak: „Ta enam ei tule, pöörame tagasi!" Põhja kuninga sida kuppanud rõõmpärast, ja Salme kaikanud juure kealega nutma: „Oh sõlg, mo kallis sõlg!" aga oma sidamest mitnud ta kadunud nigla. Aga naad kadu sõites ei näinud mere peal, kui ühe mereparti laevaga üles ujuvat, kellel valge võru kaela ümber olnud.

Tõisel päeval läinud Salme mere äärde kõndima. Tee peal tulnud tal sant vanamoor kerjades vasta, see palunud: „Anna omast riidusest mulle vaesele ka midagi, kuigi siis kaalud jälle ühetasasesse tõusevad!" — Salme annud kõik oma kulla, mis tal kaasas olnud, tema käte ja käsinud: „Mis need sõnad tähendavad, mis ja kaalude ühetasasesse tõusmisest räägisid?" — Vanamoor kostnud: „Eks naad ika vaesuse ja rikkuse kaalusi ei tõlenda; ega raskemad on õnnetuse ja õnne kaalud ühetasasesse tõusma." — Salme rikkutanud päeva ja läinud edasi.

Mere äärest istunud ta kivi otsa maha ja kaikanud nutma. Seal tulnud eilane merepapt, kellel valge võru kaela ümber olnud, ujudes tema juure ja vaatanud haledasti tema peale. „Oh, et ma ka üks part oleks", ütlenud ta valju healega, „siis võiksin ma kõik merepõhjad läbi otsida, kunni oma nigla alleksin üles leidnud!" Kerraga jõõsnud endine sant vanamoor jälle tema kõrvas ja ütlenud: „Sak, sin on nattukene kama, jõõda silega merelõndu, külap ta saab häljare olema." See sant ei olnud aga mau keegi, kui üks sõnatark vanamoor, kes maailmas jo palju head oli teinud teile, kes ise head olnud. Ja nüüd see kui part ärasõnatad kama Salme käest vasta võtnud, olnud ta ennast korraga nigla sõlke moondanud, ja võru tema kaela ümber sõlke. Sõnatarka vanamoor aga kuuldud ühtlasi hüüdvat: „Veerähkideli ärasõnatad sant merelind jälle medeke, võru jälle sõlekе!" Siis nähtud teda kalm kord sõlga vasta maad löövat ja ära kaduvat. Aga maa sellst tõusnud kulk kõige ahkemaid rüüdeid üks, sõite üks sidist sõrk, siis kõbedaseid aluvriided ja viimaks üks kullast kuub ja kõige paremast tenasest kilp. Kerde viiettes läinud nüüd nigla Salmega kuninga ette. Kui see neid näinud ja ka oma tütre kadund sõlge, siis küüdnud ta juures rõõmus: „Sa tõod mulle, mo tüttar, üks kadunud kuningriigi tagasi, omale aga tema kuninga ebiskaasaks!" Ning veel sellsamal päeval olnud nigla ja Salme tühlased. Põhja kuningas aga läinud vandudes oma Põhjamaale tagasi.

4. Kaks vaestlast.

Kaks vaestlast läasid mõtsa marju otsima, vend ja õsar, eksisivad ära ja ei mõistnud enam

kodu tulla. Nüüd ostusid naad kakskesti ühe mätta peale ja hakkasid nutma. Seal tulnud üks vanamehekene neende juure ja küsinud: „Mis te, lapsukesed, nuttate?“ — „Mis me nuttame, isakene?“ vastanud see vanem, „meie tahame siia ja ei mõista kodu minna.“ — „Ärge lapsed sellepärast nutke,“ ütelnud jälle vanakene, „ma juhatan teid üle kringlist tehtud maja juure, seal jõuge omad kohad täis. Aga kui keegi küsib: kes seal jõõb minu maja? siis vastage: Taul, taul, Maarjaemakene!“ — Nüüd need lapsed tänanud ja jõudnud seal kringlist tehtud maja kuulsi. See maja olnud aga tervelt kõige paremast kringlisest tehtud, viinamarjad pes ja pukru ebemed seal, ja kui kuuskilgi tükk välja pandi, muutud, kasvanud ta koke jälle asemele. Lapsed võtnud kui hiired; aga korraga hüüdnud üks neist: „Kes seal jõõb minu maja?“ ja vanem vastanud: „Taul, taul, Maarjaemakene!“ ja jälle olnud kõik vait. Mõnda jõõnud need lapsed ja kolm jõõmaaega, igakord küsinud üks neist: „Kes seal jõõb minu maja?“ ja vanem vastanud: „Taul, taul, Maarjaemakene!“

Seal juhtunud, et vanem maganud ja noorem üksi käinud kringlist tehtud maja jõudu. Neist küsinud jälle: „Kes seal jõõb minu maja?“ aga noorem vastanud: „Mina!“ — „Kelle mina?“ küsinud neist uuest maja peest. — „Mina!“ vastanud lapse veel valjumalt. Selle peale tulnud seal üks hirmus mees välja, see olnud Vanapagan ise, ja võtnud selle tüdrukese kiirni. Vaene tüdruk üllelnud hirmupärast üles, kas vend magavad, ning nüüd võtnud Vanapagan verna ja jõudu mõlemad karvupidi kaku viinud naad kodu ja pannud neid üks kuusse peale, kus ta neid rõõja ja pähkle teradega jõõtnud.

Mõne aea pärast tulnud see Vanapagan, lasknud uherdiga augu kaasti sisse ja küsinud: „Tüsta jäem välja!“ — Sel poisikesel olnud aga pulkk taskus tehtud, ja ta pistnud üks pulga august välja. Vanapagan naiunud tükki otsast ära, pistnud suhu ja ütelnud: „Ei kõlba veel tappa, jõõdame veel!“ — Mõne aea pärast küsinud ta jälle: „Jäme välja pista, poisikene pistnud jälle pulga ette ja Vanapagan ütelnud: „Ikka veel lahja, jõõdame veel!“ — Aga kui Vanapagan mõne aea pärast kolmanda korra tulnud: „Jäme küsima välja pista ja et vend juba jõudnud magama, siis pistnud see tüttarlaps tõeste oma jäme välja. Vanapagan löönud tükki otsast ära, maitsenud ja ütelnud: „Nüüd võib tappa!“ ja annud emale küsku (sest neid olnud kaks, poeg ja ema), neid lapsi ahjus nii kaua ärakuppsitada, kuni ta tagasi tuleva.

Vanamoor küttud ahju tuli kuumaks, seadnud panni, keda võltsite peale olnud tehtud, ahju juu ette, võtnud lapsed kasti sest välja ja käskinud neid panni peale lamada. „Meie ei mõista, vanaemakene,“ ütelnud see poisikene, „näita, kuidas meil sinna maha tuleb heita.“ Vanamoor heitnud ruttu panni peale maha ja üppetanud: „Nõnda, nõnda, mo lapsukesed!“ Aga lapsukesed tõukanud panni ruttu ahju ja pannud ukse esse kinni. Nüüd pistnud poisikene ädale ja jõjarale viisud tagumpidi jalga ja naad jooksnud nii kaua, kuni meri vasta tulnud, kus naad ennast mõlemad ühe juure puu otsa ära peitnud.

Selle vahe jees tõttanud Vanapagan ka jälle kodu poole, kus ta magusa praadi arvanud ees leidvat. Aga jõ kaugel majast oemal hakkanud ta lastepraadist vängemat

kaisu Tundma. Konaga hakkanud ta Tutsama: „Puh, puh, jõõra haisu, vanamoori mokka haisu!" ja plaganud siis läbi mõtsa kodu poole, et väsa tagajärel ragisenud. Seal leidnud ta siis vanamoori ahjust, kups nagu leivakaanik, aga loft ei kaskilgi. Nüüd läinud ta neid juure küsuseja otsima, leidnud nende tagurpidi jälgi ja ütelnud ika: „On tulnud, on läinud, ei ole tulnud, ei ole läinud!" Nõnda viitand ta oma nea ära. Lõppeks jõudnud ta ommeti ka mere ääre, aga õhtu olnud ja käes ja kuukene vaatanud heledaste, maha nõnda et laste varjud puu otsast merde paistnud. Siis hüüdnud vanapagan: „Või nõnda, mere põhja olete ennast ära peitnud, aga kannatage, küll ma teid jälle praewarda otsa saan!" Nende järel hakkanud ta mere tühjaks jooma, ja jõonud ka kaua, kunni aga veel üks lombikene järel olnud. Seda pakkanud rattakene ja ütelnud: „Joon veel selle tilgakese ära, siis on raad mo käes!" Aga kui seda viimast tilka hakkanud jooma, siis lainud ta seesugust müristaga lõhki, et lapsi ehmatusest mõlemad puu otsast maha kukkunud. Vanapaganast ei olnudki aga enam midagi näha; merde tagasi voolades oli vesi tema viimased luurijudgi ühes aktnud. Need kaks vaest loft läinud nüüd kringlimaja juure tagasi, leidnud seal palju kulda ja kõbedat, ja saand väga rikkaks.

5. Hääkurat.

Ühes linnas elas üks rikkas mees oma omandaga ja ainsa paraga, kellele ta siftmise Hain nimeks oli pannud. Ta õppetas seda poega kõiges tarkuses ja laidis seda kõige kuuja eest omal. Nüüd oli see poeg jo kakskümmend aastat vana, seal suri mees ise ära ja jättis seda oma

maha. Aga naad elasiwad väga priskeste, sest rikkust oli neil küllalt. Pea ei jäänud neist ka ükski päl jo pidu käimata, ring Hain kakkas ka jo kaarte mängima. Nõnda tulnud ta kord koda jo nõuk-nud emale, et ta 25 rublat kaarte mängides ära olla kaotanud. Ema noominud seda jo ütelnud: „Ise ei teinud seda kunagi, armas poeg, et ta kaarte oleks läinud mängima jo selleks raha kaotama, mikspärast sina seda siis nüüd teed?" Aga poeg vastanud: „Nok, ei see tee midagi; ma wõitsin ka jället 50 rublat tagasi." Ema jäänud see peale vakuli. Teine kord läinud naad jälle juure pidule jo Hain olnud nii julge, et jo kaarte läinud juure raha peale mängima. Ta kaotanud aga jeskord kõik oma varanduse ära. Omast juurest jo ukkest majast pidanud naad nüüd wälja minema jo neil ei olla muud järele jäänud, kui need riided, mis neil iku ümber olnud. Ema läinud see kurwastas nii südamesse, et ta see peale selle ära surnud.

Nüüd olnud Hain wäga murelik jo mõelnud: „Mis tahan ma nüüd teha! Aga oota, mul on kaks sõpra, kelle õige nende juure, küll naad mind saawad awitama!" Läinud oma kahe sõbra juure jo jäänud ukse taha seisma. Aga seal kuulnud ta, kuidas naad tuas kahekesi raha lugedes tülitsenud, sest pool koppikat olnud puudus. Nii naad jo küllalt olnud tülitsenud, hüüdnud üks neist: „Kurat on selle poole koppika wist ära wõtnud!" Seal astunud Hain tuppa jo ütelnud: „Mis te tülitsete see poole koppika pärast, mina maksan teema teile ära, jääge rahule!" — „Sinul sandil ka mõni raha maksa meie eest," ütelnud need kaks tülitsejat, „ei ole rõbalal endal midagi jo tuled meie eest poolt koppikat maksma, kes wälja!" Teinud ukse lahti jo wiskanud ta uulitsale. Nüüd olnud

Moodsa hoitja ehk ä[illegible] Wengre

Ümmarikkul Ammu Back.

ta ka omast kahest jõbrost ilma ja tal ei olnud enam kedagi, kelle juures oma meel olekt võinud jahutada.

Kui ta nüüd aulitsa peal kõndinud, seal tuleb üks Saks tema juure, see õelnud temale: „Ma muritse üleliiga. Kende pääsadel saab siin linnas sinu endises majas üks suur pidu olema, mine sina ka sinna. Seal saab sind tõl ilpärane jõoma pantud ja sind saavad täies rauma, aga karnata kõik ära, kunni ja kuuled, kui palju sinu nüüdava maja eest takstakse. Siis astu rende pilkaja võoraste laua ete, kel left teda keegi ei jõua osta, pista käe oma tasku, ja maksa sahaga, mis seall leiad, on maja hinna välja. Siis ela rahulikult ta ses, aga pead ka selle eest tegema, mis ma tahan." Saks kadunud rakva seka ära, enne veel kui Hain teda tema hea nõau eest jaanud tänata. Ehk tal kül palju laatust ei oldanud, siski tel nud ta osja kotsuda.

Pida peal sündinud temaga kõik nõud, nagu Saks ete olnud õelnud. Ta kannatanud rahulikult täiste pilkamist, kunni maja hinna teada oli saanud. Seal astunud ta ukkaste ete, pistnud käe tasku, tõmmanud sealt kuld välja kui raba ja õelnud: „Siin ta on!" Käis pannud temal rikkust imetle, ja oma endist pilkamist häbenedes, läinud naad äkitsi järel minema. Pea olnud maja täieliit pan ja ta elanud jälle endises külluses omas pära duses. Ükst see mure lõpsunud temal südant, temal hea ema sest võimust enam aja ei võ nud võtta.

Nüüd hakkanud ta naist vätma ja sõi rud üht sikka mõisnikku Lüllart vaatama. Linnast välja jõudes tulnud tool jälle see Saks vasta ja küsinud: „Kuhu ja läked?" — „Ma läh

sinna ja sinna ühl mõisniku Lüllart. kosima," vas tanud Hain. „Oh," õelnud Saks, „see nõu on lühi; tule võtta selle, keda ma sulle jaan näitama." — Hok, Hain jätnud siis ka oma õpimeje kosjamõtte maha ja läinud Saksaga õhes. Nüüd jõudnud (jõudnud) naad üke järve juure, seal õelnud Saks: „Pane ja nüüd tähele, mis ma sulle ütlen. Sulle saab kolm reitsid ete satama, valitse ja selle, kes pahemal poal serval seisab, ja pane teda kõsti tähele, et ja pärast ei ekst. Left reid saab sulle kolm kord ete patama, ja kui iga kord selleama valitsed, siis saad ja ta omale." Nüüd sammanud meked kahekesi üke järveäärse maja ete. Neid lastad sisse ja küsitud, mis naad takto. Kui ennast koplosteks olid tunnistanud, teadud neile kolm reitsid ete, aga Hain valitsenud selle, kes pahemal poal serval seisand. Nüüd õelnud prantide ehtsaja selle Saksale: „See on wist sinu tegu?" Aga Saks vastanud: „Aa ei ole muud teinud, kui teda seie toonud." — Kui nüüd Hain kolm kord oli valitsenud, siis õelnud prantide ehtsaja: „Sa väid teda kül saada, aga tal ei ole muud kaaseroka, kui üks kuld karikas." — „Hea kül," õelnud Hain, „mul on üks kõik, kui tal ka muud midagi ei ole, kui ihu ja hing."

Nüüd läinud ta kadu, viinud oma prundi ükes ja pidanud seal ukkeid pulmi. Võerad istunud kõik laua ümber ja kuld karikas olnud ka laua peal jua. Aga seal istunud ka üks võõlem, see näinud, et karika põhja peal kuninga näni seisand. Ta läinud ruttu kuninga juure ja räägkinud seda asja temale, kes Haini kode oma ete laskmud kutsuda. Hain räägkinud seda lugu täis ehmatast Saksale ja see õelnud: „Kui sind küsitakse, kust ja selle karika oled saanud, siis ära vasta musta ega valget. Ma läh ja saadan oma oru, kül see koneleb sinu eest."

Tõmmanieekul Ainma Bach.

Hain läinud kuninga ette ja kuningas küsis
kartfus kulmul: „Kust sa selle karika minu nimega
oled saanud?“ Aga Hain laulnud musta ega
valget. Seal ütlnud üks nägemata keel: „Seda
karikat ei ole ta mitte oma, vaid sinu süü läbi
saanud, kuningas. Kas sa veel mäletad, kuidas
sinu tüttar sinu ema aastane oli ja ta mängis selle
karikaga, ning sina tulid täis viha ja hüüdsid:
Kurat võtku sind koige karikaga! Mina, kuningas,
vätsin teda, ja nüüd on ta selle mehe naene.“ —
Seal läinud kuninga meel jälle lahkeks ja Hain
olnud kuninga väimees.

Ei olnud kaua aega mööda läinud, seal
tulnud se Saks jälle Haini juure ja ütlnud: „Nüüd
oled sa kuninga väimees ja seda olen mina tõttu
teinud. Ma tõotan nüüd ka sinu käest ühe hea
tegu. Ükes aias on üks tiik, tema jõhjas äär
sõrmus ja sõrmuse peal üks rist: selle ristiga valge
päästab taeva. Sest se tiik ära puhastada, sest
kui sõrmus väljas on, siis võime tema vee peal
päraast mõnda lusti pidada.“ — Seda Hain ka
teha teinud, ja kui sõrmus tiigist välja olnud
puhastud, siis ütlnud se Saks või Päätkurat:
„Nüüd on kõik hästi, ja seda head olen ma
sulle kõik teinud, et sa, kui need kaks vaba
sõpra tülitsesid, minu eest peal koppikat tahtsid
ära maksta. Nüüd jää terveks, sest nüüd oleme
mõlemad rahul!“ — Hende sõnadega kadus
Saks Päätkurat. Haini silmist ära ja ei
tulnud enam avalikuks.

Mis lubbad emmas suemale
Mo paewaxe!
Se lubbe mis fel fel dalas
Mo emmeke — Oh wallus jure.
Mis lubbad emmas ispale
Mo paewaxe?
Se mäjst mis fel wehja pial
Mo emmexes.
Oh wallus jures.
Mis lubbad emmas fuggawäjale.

Mo paewaxe?
Se reis mis fek warre fälkjeäl
Mo emmexe.
Oh wallus oh wallus, emesud.
Dames an wallus
Mo jüdda jumme wallus fors,
Mo emmaxe.

6.

Kärne wannus künjimaie
Kas se wald on waewa näinud
Teupoisi tüdar teinud!
Teupuis rasker mis tu mäistis
Kui se wald pallens waewa näinud
Teupoisi tüdar teinud
Kui pallens seesel seppad selgas
Tarme kärnal warmad selgas
Kepsa Kaerad rukki raetsis
Tuu Rehad tuhlest ringi.
Kärne sel maanu rasnusa
Mikkel ürsi elmas jähhi
Mikkel alli liisi kortsi peisi
Mis se Mikkel sest siis rahis.
Mikkel tantsis tilli randa
Hoppes alla allusi randa
Kärne temma rindis kärne nidad
Kras kärne kuoste riistad
Mikklil allud witsid windumaie
Saeuseppid paisumaie
Sed siis praua seida arwe
Saeuse kers lippates kimadesse
Tambes Mikkli tuldadesse
Ots harpand hiljakest üllemaie
Kimne kimne kimmale lippud
Kolme waiter wahesi näinud
Se seares raidaxe ello Rael
Emmamikkul Kimne Rael.

Ehhi nuttes, hoppe nüdas
Kääne nidas, käppi nüdas.
Sanne agga salmis waiwa hoesi,
Ehhe sumartsi kimmatse
Käpsi maaste nätsese
Kus hood sul olawad
Tuud ei nänuwäd nülmetäiwad
Seie pälse pünab pead
Kalsab nahjo kangedatse,
Kad sülitab selga.
Seie agga istub pingi peäl,
Seie sellid seina müdas.
Sanne agga nüttab rambenise
Tahhab änas käggenewa,
Sasib nihlad nälle anda,
Panab panka käggesi.
Lähme rambud eestama,
Astame sannes tämas
Se sad jures sõnutlemas
Ehk te kustib teale tulla,
Selle sued sellest ägga
Se nende nuudi mustega
Ku ägga tantsa kaggel ollen,
Sanne agga tantsa lähmas ollen
Nidde nanwa ulletsese.
Lubba ma neid siis tuhi mudda
Selle sanne sellega
Ja selle semma pilligo.

2.

Emem minna ussun usse nuled
Usse nuled usse mured
Kui agga kunja poisse nuled.
Seis an kudad pettajaxe,
Settajaxe ja pilkajaxe,
Ja nawe naiw naenajaxe.
Ja wasse lippe dawajaxe.

Illen agga neidu hoppes panna
Semma agga neidas käppi panna
Sanksis tamme lehhe pääle
Ja lippes lippe lehtedel.
Seisid agga alla pälwile
Pälwile ning nummalile
Kuukus mehhe mu nalda sõnas.

Saea mahhe ma sarre ümes.
Nüid tädi mis tas ruslis:
Minnu kaesa ma saawamallis,
Minnu sõgas sõgumattes
Minnu paisus paisumatte:
Paisid al jälle ruslis waelis:
Kül sinna saawad saamelusse,
Kül sinna sõgad sidi wadis,
Kül sinna paisus majadesse.
Nüid muistis mis tä ruslis:
Kümned saawad saamelus,
Sadem sõgab sidi wadis,
Saggan paisab pajadest.
Minna agga saawan saisa ol,
Minna agga sõgan sirbi ääl,
Minna agga paisun painapaus;
Sepa, emma kimmu al
Ning nunja nutja keppi all.
Siis mutt saab agga emma ootes,
Emmes ongu Sade tänus,
Wandade waeis paiuse
Säsane silbe sõnus.

Siis nooreimes tullerlaps
Päis mõisas [illegible] ällatis.
Sas tädis el sõal saggadas
Soi kaupa. ästatus?
Suar kõrre kuldse kimmastes
Se kauples prääksetes
Jäis tallersis se minnule.
Kiuu me sind tathastsin?
Ei mind palle kuldad kõrvele
Mind kuldad ehitalete:
Jäis tallersis siis minnule
Kiuu Sepa weid laulatsus!
Se kõrre kes melega
Se allen seie pruunt.
Siis pandi dunemus riderge
Ja remme mutt kuipaap;
Ja nende sei siis pettatud
Se waene tüllerlapst.
Se tuues saas kalme naddalad
Ei pruuna kulsalis
Se pärrast suune kõbbige.

Sõell õnne ettis
Sius te sis sal päggenes
Sõel tiddes naeste;
Ja Mikkel sõmes alladis
El summaes murretses.

5.

Kus räsid se kus raisõse
Me paiuse?
Me räsin wahhel kuiues
Me emmese.
Mis riggid sõel?
Me [illegible]
Me ädde alla kõbbetäud
Me emmase.
Mis ädde sulles sõmaes täis
Me paeake?
Sõel kallikäjes angenes
Me emmase.
Mis ädde sulles sõmaes täis
Me paeake?
Sõel ruz yuumesõmes paddelt
Me emmase?
Ne üellus ah wallus me sõdumes
ne wallus
Me sõdda sõuse wallus sõis
Me emmase.
Mis kubbad emma sõrud lis
Me paeake?
Kuld sõmad [illegible] nellid ra
Sus [illegible] emma paadlas
Me emmase.
Ah wallus ah wallus
Me sõdumes ne wallus
Me sõdda sõuse wallus sõis
Me emmase.
Mis kubbad emma [illegible]
Me paeake?
Se mäens mis kõbbi emma [illegible]
Me emmase.
Ah wallus [illegible]
Mis kubbad emma emmatad
Me paeake?
Sulg-tanoo [illegible]
Me [illegible]
Ah wallus [illegible]

M Jürts Ll pag 774

1. Kesträ sõeusst sõnumeida
Wärts tõi sõeusst sõnumeida
Kes must nolmest sõtte lähäb
Kes lähäb sõa või lähcäb ema
Wõi lähäb kõige noorem poeg
Ei läin ise ega lähnel ema
Läks ega kõige noorem poeg
Oli kuus wendu õppetuma
Üra sõida sõda us
Üra sõida sõda taga
Sõida sõda keskela
Esimesi üksteise
Tuge mesi tagajuhtuse
Teismiste kõrja tullewad
Oekene ellajane kuulis wenne
noeu tulewada
Wenne pitka plaatsu peäle
Apsi apsi kallikene
Kõpsi kõpsi kõnõkene
Sõida sirge sidi mustu
Lase galga laenu täkke
Sõida ema urse ette
Tulle ise tunne poega
Tuli ise ei tunu poegu
Wõeras mees wõeras hobune
Wõeras rübar tal peasa
Wõeras pitsune pensa
Wõeras kirjad kinnastesa
Apsi apsi kallekene
Kõpsi kõpsi kõnõkene
Sõida sirge sidi mustu
Lase galga kõrt laureu
Sõida ema urse ette
Tule ema tunne poega
Tuli ema ei tunu poega
Wene mees Wene hobune
Wene rübar tal peasa
Wene pitsune pensa
Wene kirjad kinnastesa
Apsi apsi kallekene
Kõpsi kõpsi kõnõkene
Sõida sirge sidi mustu
Lina lakna tärkumne
Sõida wenne urse ette
Tulk wenda tunne wõnelt
Tuli wend ei tänd wendlus
Sõca mees sõca hobune
Sõca pitsune pensa
Sõca rübar tal peasa
Sõca sõrmi nimtaida
Sõca waski walla wõe.
Apsi apsi kallikene
Kõpsi kõpsi kõnõkene
Sõida sirge sidi mustu
Sõida oe urse ette
Tule õe tunne wenda
Tuli õe tundis wennu
Oma wend oma hobune
Oma rübar tal peasa
Oma pitsune pensa
Oma kirjas kinnastesa
Wennukene ellukene
Tule tuppa istu maha
o Ita mulle sõca jutta
Kus on sõca naene armas
Naene armas neuse rallis
Oikene ellu rene
Ei ole sõcas naene armas
Naene armas neuse rallis
Armas on se kahjas mõica
Rallis kange jõä kohane
Enam on sõas meeste pähida
Kui on sõs mättaida
Enam on sõas mees 6 wenda
Kui on allikaste witta
Enam on sõas meeste galga
Kui on penas punalga.
Enam on sõas meeste sõrmi
Kui on pann pilpaida.

№ 2. Panene mustas mandrekest
Hallid hõbe helmestesse
Lina lakan lükrikst.
Laugud ruunad lajatesse
Mis maajun muna madala

Sarsa sõlgude seasa
Wens warsad wahtlla
Kõrge ruunade oeasa
Ja sõlud sõärekamad
Wene wärsid walgemada
Roosti ruunad rinnakamad.

№ 3. Hobu oli majas ollekasi
Naene majas magekasi
Ma wiin hoba ollekati
Naeso mõtsa magekasi
Tapparkas tare põlema
Mina taret kustutama
Tõrs sulest tunnekene
Tibu sulest Tibukene
Kana sulest Kanjikene
Neeo oli kange kästama
Tõid aga wette toobrida
Kanesid kahe ämbrida
Tilgatasid tina kuula
Walasid waski wasnaella.

№ 4. No no noone härra
Kõst te saate sugus käia
Saapus kui need suured jalgad
Wõetis kui Wene wanamad
Nõõpis kui need noore härrad.

Ll.

pag 776.

Tõrelau jorge juure mujsta — Mus maajun muna mäelala

P. Kubja. pag 777. P.

Pears mina pjjut teadmie
Vaha taga arwamaie
Ut minu peiguse perrse
Kus mina sjjaras sirgemine
Tiars enam ellemine
Astears jammud aravemie
Kül mina käes jäs nedrast lõn
Talad mul talwes tala laudu
Kaltsi mina talwes tala lanad
Pehmes puruspoolt lanad.

2

Tões sõe mina elemine
Tejsens minu sõgemine
Kül ma teaks mäs ma teaks
Ka paneks, kärad äestadama
Pruad minid leinama
Preilid rehte perjema
Wambolid maada rändema
Kunest sõti hoidema
Kanad sõje kalama
Kanepõd üle waadama
Kui sõnad ülles kirjutama

3

Wenarene elanene
Kui läid naista saajama
Kutsu minda sõjlasse
Ja minde tuima tulnjaje
Mina tanen tuimad nõuid
Tuimal tuttawad juurjed
Laisal jalad lujja läpa
Kirjuna õe madalas
Kõrgel õe kõrgis
Kenanene elanene
Kui läid naista saajama
Ära sina wõta laiska naista
Laisk läab laudile magama
Tühi läal pongi ästuma
Wõta naene naturene
Oma põlla pisikene
Häja jõra juurune
See jüs mahub su maasse
Ja see sünib ju sülge 40
Mahub su mäest marjuma
Ulu alla ulguma
Talwe loomi talidama
Sui sul sugu saatema.

4

Sii ei jü ei öed elad
Sii ei tohi tõsst laulda
Häälda häsli ruulutada
Sinon nõlad rohas tiru
Halla õlgas wastastiru
Moisad mõlemis pool
Kuulutawad, kirjutawad
Panewad pajire ääre pääle.

5

Kui mina harjin laulemaie
Kurjin keisri ruunisuse
Laulsi keisri raajonuse
Kes seda laulu ruulatajd
Liiwa võõrsi Lijlisse
Arest Hantsu Karisse
Büüsid laste laistid meest
Et pole häida ehteida
Et pole jõga jüde jäägi sõsi weeti

Kaelas kanda rätsuida
Jalgas sarsa saapuida
Lähme linna uude poodi
Ostame selga siidi särgi siidiwasti
Kaela kaanda rätsuida
Õlle poepuusarida
Jalga Sarsa saapuida

6

Kula poisid kasu wenad
Arge wõtke sõst wihaste
Arge pange sõst pahase
Ärge jõoge mu sõdanda
Arge juuge mu jumetsa
Jõoge soosta jannelida
Arte heina mätasida
Wiha wõtab wõlga põlult
Kal[x] dedus . kalad merest
Tapab linnud taewa alta
Kerib sõe kuri nerast
Wäska sõe kõva mõrsk 40.
Ei tõnu saa siis õlla tääda
Olla tääda Õma tääda
Ei saa isa oma tädda
Ega õe wõna tääda.

7

Kula tüdrukud õsed
Mis teil on et ei laula
On teil kurnas kuusekannad
Suu laes klaasi nilud
Woi on windus riisi tangud
Kaelas kadaka marjad
Paluge pere isada
Paluge pere omada
Kes tääb sõja õnnesta
Rõõsa süma sudinesta
See wõtab kurnust kuusekannab
Suu laest klaasi nilud
Ninust riisi tangud
Ja kaelast kadaka marjad.
Kula
Kula tüdrukud õsed
Mis teil wiga et ei laula
On teil kasa karteleda
Aia, õma häbeneda
Minul pole kasa karteleda
Aia õma häbeneda
Minu oma sün ei ole
Minu kasa sün ei karwa
Minu peigu pisu nene
Kasa kahe nädaline
Minu oma Õidermas
Wind Juna Wilandis
Soodab jõel hobusida
Saxendista lauasida
Kiwi alta halisida
Kiwi nõrwal nõrwisida

8

Ärgu mehed minu meelitage
Talli poisid tantsitagu
Aida mehed minu armastage
Kes minu sussugu solõe ette
Mul on armas anu tääda 40
Kasa kaugelda kaubelland
Mittu nordele soos elnud
Mittu õõd üks maganud
Mittu sõõma üks sõõnud.

pag. 780

Ait al, lock peal.	1. Maailm.
Ennam aiko maaskai tähta taevas.	2. Kõrge ennad.
Kingelinna al, kingle wahhel, kingelinna peal.	3. Hobbene sadelas mees selgas.
Hobbene ehjata, mees pitsata, te Tõnnata.	4. Jõgga.
Hobbene tallis, sadda rüästas.	5. Teele.
Kaks kärga pidad tappelda, möggi olli wahhel.	6. Silmad.
Kaks örret walgid kaño täis.	7. Ammad.
Tühi mülts, ilma-mutark.	8. Marma-puus.
Keerleb ja wirleb, kui elsa jaab munemeb.	9. Ümalad.
Kirbe kurus kärga raskes.	10. Tülle sädde.
Kirbel Lähleäb, kui is tulleb.	11. Krabmad.
Kõrgam kui kõrts, madala lain kui rugi, mustem kui püsk, walgem kui lumme.	12. Aranas.
Kõrm wäsib, ei korma kaua ja wäljo.	13. Imemine istub tole peal.
Lihane Lõrs, rauduc wits.	14. Kõrm kõrmus se sehin.
Mis muldas ei mäddalane, wees ei uppu, tulleti pölle.	15. Imimise-nimi.
Mis ilma tuggematta jõnib.	16. Dõlm.
Nelli tuwad wooti, kaks wanat wood taht, ja üks tuwidab puuh.	17. Koer.
Pisone mees kiwwiwa naesok.	18. Pähi.
Uus hüir kaks jalbba	19. Bõsedel.
Uus tarn, kaks kastmõmmad arwo, igga arwo otsas nelli jesta, igga jes jalg jelge mänima.	21 Uus asta, kaks tõkmõmmad - mud, / iggal kaul on - nelli waddalet, igga - mõddales jetse jaiwa.
Ütts tibba, wits kambul.	21 Imemine, ja wits mall.

22. Üks naal, kahte fuggust		jag 782	
— õlled selg	22. Munna.		
23. Wahhem nae kirp,			
— raskem nae härg.	23. Diik sadda.		
24. Weanse wälja nae kirp,			
— teenge jälle nae wagen	24. Trabsad.		
25. Mis ep olle middagi, ja			
omole weib fadda näkha.	25. Warri.		
26. Tuima pole langek jämme,			
nae fadda mazalastanse	26. Karreise pole pääle.		
27. Mis pärrast ei weel mas			
ge saas päwa jargesta	27. Sepärrast et õ'ittka		
nihma fadddada.	28. waktkke on.		
28. Kus pole lendawad			
kaik linnud öhto.	28. Sinna pole, kus nende		
29. Kuiningas näab fadda	29. nok on poördud.		
wägga arwa, tallopoeg			
näab fadda iggapäew	29. Omma parnast in		
30. Mul ei olle fadda ja	nimest.		
minna ei tahtke fadda			
sa mitte, agga nae se			
mul ollens, fes ei annans			
minna fadda mitte.			
tuhat rubla est ärrast	30. Üks annus jälle.		
31. Esfte on se walge nae			
lume, fes rohkelene			
nae reft-kuu, parrast			
puunane nae wärw			
wennans mazfes fhäst.	31. Kerje mange.		
32. Mis genne munnaon			
— kuige kallene.	32. Silma munna.		
33. Nennad, jogewad ma			
ilma otja ja fiske polle			
— nud jattad.	33. Pilswed.		
34. Mis on kuige raskem pus.	Sandi kirp.		
35. Mis on wäga a unoreht ja			
ep olle fiske mitte pod.	35. Köe kinnas tombab		
	— wassaka köe pääle.		

32. Mis gugune munna on kuige	
— Kallim?	32. Silma munna.
33. Nennad jogewad mailma	
otja ja fiski polle neil	
— jattad.	33. Pilswed.
34. Mis on kuige raskem pus.	— Sandi kirp.
35. Mis on wäga a unoreht ja	
ep olle fiski mitte pod.	35. Kui ja parremal käe
	— kinnas tombab was-
	— saka käe pääle.
36. Kui kaugele astub part	
— nee fisse.	36. Ne kaugele, kui ta en-
	— nem pohjaei lea, fest
	— füs hakkab ta tagasi
	— minna.
37. Kus on marred ja jöed, ja	
— polle ommelt wet fes.	37. Lendkaardi pääl.
38. Mis asi josp ruttejaom	
— mutt ei ja se pabmat tärrab.	38. Tuli wesik tissan.
39. Mellas on jährkspel jamba.	
— wahh?	39. Füs kui koer tem
	— mast kinnipeakkab
	— ommia hammastega.
40. Mellas on kuige parremad	
— ang pissokesed ennast üks.	40. Kui polle paremad.
41. Mellas woib wet jääla	
— fes kanda.	41. Mul jeon kalfeks nöl
42. Mis lomael on kondi	— nedane.
— wälgasuidi ja lihha fes	
— siddi.	
43. Mis on wed joem nae üks	
— raspuds.	42. Wahheed.
44. Mustaft tullab rohelinne,	
— rohtlikaft tullab walge,	43. Ei kaks kuspunkat.
— walgeft tullab kollane	
— fuhe usfinduspga.	
	44. Ma jeft tullab rohki,
	— rohkest füüm, füünast
	— woi.

45. Issa istub, poeg jüstab, — 45. Minnaha kaew.
tüttar taggan sõlliwad.
46. Ühes ala nüüdab kaks — 46. Ühen laxub minna.
ahju.
47. Sira wirdline peält kül- — 47. Sibbul.
la kat-walirne
48. Walge waad ja punane — 48. Ani.
palw.
49. Sibbiw, labbiw ilma nõe. — 49. Kabstajau.
ka jüstmata.
50. Kerran aidan Sebba — 50. Wõtte
wälgan.
51. Kits nälgen, kat wälgan. — 51. Ahhi lõshab
52. Mees lähhäb metsa nõht — 52. Seare marri.
noodo pole.
53. Kõnner närwast, pea- — 53. Wiht.
täis paljast
54. Mees minnan, rüp mun- — 54. Sanna karres.
ne tüis.
55. Mees istub nurkan, tilk — 55. Kalja astjas.
ninna otjan.
56. Arst al, baun peäl, kauna — 56. Ennimennes
peäl rist, rahi peäl nui,
nuiste peäl mees, met-
ses seeg.
57. Mees lähhäb mutsa, nau- — 57. Mees lähhab mutsa,
ne nabbapidoi seljas. — lähnes seljas
58. Ues hiis, rahs selja rogu. — 58. Wok
59. Sigga seksa, poiß päisse — 59. Woki wõrtna
60. Kuri aidas, sa ia aida — 60. Kõ aidas õigge aida tagi
tagan
61. Mees lähhäb mutsa, — 61. Mees lähhäb mutsa,
61 — [illegible] kõrd kimp seljas — kõrd kimp seljas

1. Ühes enne meesterne seis Kuerja waimust ja Andsu
Ühhe mehhel olnud üks henna nukki mehhe ja
lammotüd igga õse ärra ja kurri waim neind seält
heino warrastamas. Ühhe õse perre mees läind
wahti ja selle nimmi olli Ants, Ants olli ommale
teise rai kinde täie ubbe ja teise kinda täie raud kin-
wisse wõtnud sessi ja Ants olnud ühhe kuxni k. ago
kuhja jures siis uest tulnd kurri waim nukja juure
Ants sisses kuhja hänes püsti ja sõi ubbe ja kurri waim
küsis mis sa siin teed mees waddis mis ma siin teen ma
mull olli paar pen täis kuiwand ubbe taasku juhtum
ma närwin neid siin. Kurri waim kuusis anna mul
en le ka ubbe mees andand pen täie raud kiwwisid
kurja waimo källe kurri waim närwis alno agga
agga isegi kowwad ambad.

Kurri waim küsis kas sa wõid mulle sullase
sulla Ants üllen jah ma wõin sulla kül kui sa mul
le seält kohhast naese annad kuss enne nedagi wõtnud
ei olle kurri waim üllend jah seda wõid sa kül sa
siis läind Ants kurja waimoga sellsis. Ärra
saand naad sonna läind kus kurja waimo kodo
alnd siis küsind Ants (siia) noh nas siin na saad
kurri waim loand kõlliga raud kiwwisid. Ants
üllend mis ma neist sorm kiwwidest pean sama
kurri waim üllend ja antsid mulle na neid se kui
ma seäl nukja jures allen. Ants üllis agga ma
pelle sulle kiwwisid annud ma ants sin sulle ubbe
siia (agga) Ants üllis siis ma ollen norem mees
agga nüüd ma ollen wanna kas ja nüüd ambad
sulle ennam ei kaswa (kiwwe) ärre innimesse ambad.
kurri waim üllis wanna innimesse ambad on ja
kowwamad kui none innimesse ambad. Ants
üllen igga ma nalgas ei ei aita ma kaenan
ärra minnema kui sa mulle siia ei anna mis
ma selle naese ürsi teen ma lahhen ärra.

Ants läind omma teed. Ühesi ja kurri waim wähhaste
ei Ants laind ja pörand Antse mele üinbe ja Ants
annand pobbe kuntma ja ajand teiste polle pend
lamma ja sülle mekke sundind wägga kurjaks ei Ants
teiste pendrad ärra lammokon ärra. Ants mõtlend
nüüd peäw leggema kus ma nüüd saan

ma allen iggawesse rahwial nalla pulle mull mette

Ants mollen nüüdan nöw tarwis ma lähhen
ärwe nebbasse kauko ellama amma näesegw
seäl polle hea jälle olnd nebbased toiskamd linna tem
maw silmad täis ja Ants tulnd sealt kaukust wälja
ja läind amma nasega selts ärwe amma koio
jo Ants kaskand lambas reima ja seäl karjama
sees olnd kürts ja Ants walletand iggal öhle roddo
el soind lammaste seas reis ja polle uhtegi ärwe
wiind ja ükke ükke tulnd Ants lammastega majo
ja Ants üttlend soind neis tänna lammaste seas
wiis ükke ärwe. naine küsse mikkorest tu ärwe
wiis Ants üttlend iggal sinnist iggal punnast all
Ants wiind lamba kordsi ja jaond ärwe. jus ossa

K. Toen.

1878

Kuis enne Mõistne jäi üllest kulo
kullijo

üks kört jöhida et nineui linan kats
kuldzyja selli olliwa Krahteri pääl joomise
pääl ninn johtu et nimma Tullule jäiwa
agga nende tüllü lägs kört körtast surenyas
seni kui se assi läks kunninga korwo
jis and kuningas käsku enne ette tulla ja kullil
seda asja uurra kuis se olli neil johtuma
jis konneliwa seda küs kuningale ärra
Ninn kuningas and töisele töist jagge kulda
ja kiisy nii kui aja perrast taggasi tullija
et nemma sellest kullast lugupaiwa töot
todda töine lugupas 7 töiset parrenyat töötada
agga kui se töö olli walmis jana jis lähjuiwa
Nemma kuninga ette omma töot ülles
näitama ninn kui kuningas ~~nenda jis~~ nende
töot olli ülle kaema ~~jis kas~~ Mes neil olli tetu
jis läks se töine omma töga kuninga ette
ja kuningas käsk töot waija wõta ninn temo
wõt omo töot waija ninn jaand seda kuninga
tare pormante pääle agga kui suur imme se
olli Mes sel olli tela se olli üks illos kulo
partsigem

Agga kui se töine ka olli kuninga ette jänu
omma töot ülles näitama Mes imnust seäl
wel olli näitta se töine olli temmo ette kulli
Mõtes wotnote pääl lentap. siina temo kull
kuninga waija et temmo sääl es saa ülles
näitata kui suur rama sel kullil saap olema
jis käks kuningas waija temo puuna jis
sääl se temo se kulli walmis ninn kaema

Temmale sälga ninn lennas sinä ninn tamo jo
talli jälegi kuninga otte tagasi agga kui suur
rõõm selle ülle kuningal olli temo wõlis selle
kulli ärra ninn klasis temale selle kulli
tegemise eest ni palso kui temea tahtis agga
kui se kul olli kuninga kätte sanu sis olli temal
selle ülle wäega hää meel ninn läts ninn and ko
sedda omma tutuule ninn sugulasile katela jo kuld
nüt ennese wõeraste agga johtu et kui kuninga
olli üttel päeval kotlust arra tanno sis wõt se
võõrigene kuninga poig selle kuld kulli ninn sata sõ
kulli wedrote päle ülles ninn õstes temale sälga
ninn naggas sele kuliga lentamo sest temo
ja olle wael õige selge se lentamine ninn temo
olli Merre päle tenanu sis olli poisil penigine
Peon ninn ei sanu enamye tagasi tulla sis lend
temmä ülle meie wõro kuninga ello sese ninn
temo sai kuninga jäi lina ütte kaugemele
Maria paisis ninn johtu kui et sele kuningal
olle üts tütar sündinu ja et se wana Moorolo
ni targ olnu kes ärra teeb et se tütar pöli
oras Minema agga kui kuningas sedda kuuld
et temana tütar pelli oras Minema
sis läsg temo ütte Nõrge Maja ülles ehitada
sure Mõtso sese ja panc omma tütre sina sesse
Mama ja panc ütte paisso naise temo Mane
kes pitti sele tütar lase ülle walitsema ni
tedda söötma ja hõwaste oitma ni et ütegi pi
ei ja temo mano sese aig ajalt läts se tütar sure
ninn olli jõuga tawa agga Mano sanu sis läts edas
üts Nõrt kaugemehe seli jahi päle ninn olliwa se
Maja ellano sanu agga se wõeras Mand
tulnu poisi kel se kuld kutolli

Se olli ka neilega se pand sedda asso tähele Mes saad
olli e ninn kui õtang olli sanu sis wõt se pois
oma kulli kastist wälja ninn saat seda alles
et temma saap sena lentama kui temo olli
sina sanu sis nägi et sel kuninga tütar agna
walale olli sis lenas temo sinä sise ninn löis
Et temma magasi sis wahed temo temo
lähtret ärra ninn pand õbbe lähtrid
ja kald lähtre jälgiche kui temo ommgu
ülles tulli sis nagi temea et ne lähtre oli
ärra wahetetu ninn kui töine õtang tallisis
läts jäle se kaubmehe pois kui temea sina
saje sis isse se kuninga tütar agna päal
ning ool tõtta ehtu tagasi Selle awamise sees
Nim nummina tütred olle kää mil et temma sinna
Olle temano sis nasin wa nemma jutte teaia ma
ninn kui neil olli kiti ärra kondu sis
läts se kaugemehe pois selle ärra kuninga
tütar kägi weel holmas kõrt tagasi tulle
agga kui holmas õtang olli sanu sis oot
kuninga tütar agna päal ninn nägi et
üts sõitas ütte sure kuld kulli jälän
agga kui temma sinä sise läts sis
olli kohon ööt ärra kaitu sis läts se
Paja naine kuninga mano ninn kond kui
sedda lugge Mes jäal alli jüntenu
sis lasg kuningas kautu agna ette panta
ninn kui Neljas õtang olli sanu sis üts
jälle se pois omma teed kuma.

Sinu kui tema olli sina jaau sis
olli temal kul kurp lugga et tema si
jaau sina sise ninu tema teras ülle
agna mand töise Mano ninu jõhta et tema
Pühsi arro quitti kini olli jäne nüne
püüsi täq agna + ratte külge kinni kaggu
Sis täly kaup mehe pois ärro kõlo ninu ajastaja
jolsta et kuningo tütod poig olli sis olli
sut öige agga sis and kuningas käsga kil
täq
läjei oji kol - illemast jeni kui allampiani
ni et kilego se puusi täq jaap paarras olema
ninu ülle jäntima sis sai kis ärro
ninu löiti jedda pääsi täq kaupmehe poise
kaest sis olli kuningo tütre nuu käin sis
and kuningas käsgu et se pois ninu se tütar
jaap puu vita pääl ärra pallotetas ninu kis olli
jõbba voalmis ni et töisel omangul jaap ärra pelotet
sis kirjat se pois sele tütroguhe ülle kirjo ninu
kõsa amo ka
essa pellelta et ioul me surma
Mid kogo lajes jes and kuningas kappa neid
enne puu vita pääle minegit voal kondda agga
sel poisil olli se kul ka ülle kingas tema jäi
Majan käwe sis toti nii mõlempid sina ninu
soldato olli nii tagasi agga sel poisil olli kul
ewetoste pääle ülles jäeda sis käsg se pois ental
ümgere kala kowaste kini wõtte se teggi ka
nenta kui tema käsg ka sis kaesas kargsima
nenna Mõlempa kuli jälga nii kätsima ülles
Jäewa pole ninu lentsima ille Meere ann
ese Male tagasi sis olli kuningal kää Mul
et poig koton jo Prowa ja je wal ka poig es sis
kuningas kis jugulase kaap kagge ninu oliwa
Römsa ninu jäewa Mama Ninewi olnse
tämpa päiwani kirjoteta sel 2 jäna aril
1872

No 1. Sai janeõ martiõ kui naae sis mehhiõ alleswae
nemmae tullewaõ - sise ja kahhersa on neie
koike rahwom perres, kuis on jurest ehhiõ
sgga mehhel on karrasse kassukkaõ selgas
ja üllewae et nemmaõ on sarsa ollaõ ja
Jõdalga ma mehhe ennast ollewa seen
sgga perre mehhel ammu jo teaõa et naae tullewaõ
sis naae laulwae hõuwe peal
üks teisele kennel waljem hea
laske martiõ sisse tulla kaiskà
Maire pelle tulnuõ soma parrast käiskà
maire kail karja õnne parrast kaiskà
Jes se meie wesikà me silja õnne kaiskà
Kattuk sele karja õnne kaiskà
Seal teil jen wassae sekkiku kaiskà
lambae laiae lattikuse kaiskà
sis perre mees- lasseb nammae sisse
kuis esimenne küs siminne ones lapsi
luggema, kui kuis lapsse jo luggenõ sawaõ
sis tewae omma tarõ si ja lowaõ mängi
nenda kui wõi malikon, sis teob perremaine
wõrsti lihha pannel nenõ kotti et nenuma
tak käsi minnes sua sawaõ ja nemmaõ lubbawae
kahhe nõeala parrast jalle tak kse tulla
et lapsse praeae sellewäia sekkes jalle
õppima agga sis tullewae katmae
nesamma tewae ka agga seal on üks naisle
kahjus

Ohn wõrkest ka wõi pajanemaa
kõhus wai ja on mõtlemisest wabawad

Ja seda maad ma kaasi peab uus nene eestlas
kramme kore jggas perras kus seleb ei ei ema
siis ta kus seb tappa nurka lua pale
ja temmalon kaderwarss kaes temma
kõnab lonka agga teisi teisad mõeldakse
teggu se ja jgga anda kse wõrsti ja lehka
leipa ja wõio see ettakse kui lehhemetika
koori sest nende kääs on rook se jaur
maia ennustas kui si an a, neile siis
nommad nee wae kui muistlased —

2. minna waeksin kui pop warrastas
pari ärki nenamad ollid koslrika kahkerse
ja kubbas et pidi polets wolmakõrwa
siis aiast ärjad perriku ja tallid arja ots
agga kes siis perriku teeda etsis pop kubbas
teise arra tappa ja sa tis molukaska sonna tallo
ärka tapma, agga mille kostri leanema
agga koster saibas pappil walla lahti.
pop sai tosrika kohtu ots ja takka kohtu
ja ütles missa nüid teggu koster kus sis
kas annad siis pole me le pop ütles ja k.
tud sis sa me läbbi aita agga willetis
kohtus kus sid pop päest kas sa warrasta
pari ärki polle mitte sed ja ei sei ütsli

1872 merjolda jel 2 jana aral

ellawale tõeks tunnistaja siis
kas sidi kus sidi köstri kaes l. rasta
warrastas köster ütles warrastas ja k.
jo jälle küssi ei kas sa warrastasi.
polle mitte. kohtus ütles koster tunnista,
siis köster akkas tõeks teggema. minna
näggin, temma warrastas pariärki
aiast kirrikut ja ma ütli ma kaipa
ja temma ütles arra kaipa wollame poleks,
temma tahtis arja arra ja leikäsime tähki
niaustra kui änna peale. pop eiannud
mole ükti siis lat. sime ritu siis ma ärksid
ütles wadasin kellu olli kaas
kohtus ütles ohja teggu et sae
ennes näggid 1 saaller sio puvane
terve arja sama kui seoliks ekk ollune

Ohtu õnnelik nal wiel puudne raam
tukus aad ja on mitlaisvedawad

jan 794

1. Nädalajutt Hara külast mere äärest. Vanal ajal olnud

Kord olnud laste Hara naise all mere äärest mängimas naga mere ääre laste seas. Ja mis on juhe ajal alla. Sääl näevad nad ajutega ene te vastast, nad ilus hall laev seismas, aga inimesi ei mainud nemist poole see ilus kolmne jenma, kuhi, mõnel nii aga oli nende arvel. Kui nad lähsid seda ilusat laeva lähemale, ja et see nende vastu väga sõpralik oli, võtsid selle turvast vinni, ja mõtsid üks kiwi juure, ja annasid nöör da selga minema; aga nad läks mann ei mahtunud laeste selga, siis tahtis kaela päale ronida, ja ütles: „Mina koha näasi, tahka turja päale". Siis ja päale, kargas see hall laev kiiresti, ja ennendas nöör lahti selgast maha, ja sõudis merele et wesi suttus; siis jäimad lähsid aru, et see naer oli. (Selt naer öeldakse siis rahwina joomas, nii temale „näkk" öeldakse, sest ei tea nad ta pead sest oma seemamisest, või nendab ka oma nime.)

2. Teine Vana näärajutt.

See olla üks aeg jälle sääl ülemad nimetud mere äärest (Haras) wõrwe naise all, üksi ilusal päewal läinud ajal (enne ja jumal) nii nari nodu läinud wange palawaga oli, läinud Hara Jüri nii nari nodu läinud wange palawaga oli, läinud Hara Jüri kaasas, üks pliiats, ja nad olnud ullan nurga Hiisu. Lapsed, nagane, üks tüttar, teine poeg, Hara Jüri olnud teine nii tubli, et nad teine tüttar, teine poeg, Hara Jüri olnud teine nii tubli, et nad üks nalm ehk neli sada sammu merest ennal üksi kaasamaal üks nalm ehk neli sada sammu merest ennal üksi kaasamaal oma kõrge, nemad nuulnud laste uisendamist mere äärest, oma kõrge, nemad nuulnud laste uisendamist mere äärest, ja hõde ütlenud, et ei tea mis laste wiga on, et nende meredusse ja hõde ütlenud, et ei tea mis laste wiga on, et nende meredusse nisindamad Jüri rääkinud et mis walledumatel siis käda on, nisindamad Jüri rääkinud et mis walledumatel siis käda on, nemad kiwawad ju iga päew, nende ka kangi, ja supleswad meres. nemad kiwawad ju iga päew, nende ka kangi, ja supleswad meres. Hõde jäi ka rahule ja laste hästi pölnud ka enam nuulda — Hõde jäi ka rahule ja laste hästi pölnud ka enam nuulda — Aga nii nähti et lapsed nagi mitte metsa, sõima maale ei. Aga nii nähti et lapsed nagi mitte metsa, sõima maale ei. ajanud, aeaati lapsi taga otsima ja leiti nüd merest, nõia nalm ajanud, aeaati lapsi taga otsima ja leiti nüd merest, nõia nalm surnud, ja olid nõia wee päal naaga puualuel; ja wesi pole sääl surnud, ja olid nõia wee päal naaga puualuel; ja wesi pole sääl ka mitte nii sügaw olnud et olens wõinud nõia nende uppuda, ka mitte nii sügaw olnud et olens wõinud nõia nende uppuda, Sest lapsed näinud iga päew sääl, ja weel sügawammagi, ja igal Sest lapsed näinud iga päew sääl, ja weel sügawammagi, ja igal laul nii üks nagane wasa nada; nää olla pidand sääl kah laul nii üks nagane wasa nada; nää olla pidand sääl kah nohast kinge wälja inema.

3. Kõlmas kiis näärajutt.

Kord läinud wana Hara juuru Jaan nõudima Lohja järwe taha mehe, ja tulnud siis na selle, nimetud järwe selda ligidale, mehe, ja tulnud siis na selle, nimetud järwe selda ligidale, ja näab sääl tema ligidal pesib üks naiste rahwas endid jäe= ja näab sääl tema ligidal pesib üks naiste rahwas endid jäe= ne naldal. Mees paneb seda asja wäeraks, ja mõtleb, et nes naiste rahwas see siin ommetagi pesmas on, ja jääb sälejs naiste rahwas see siin ommetagi pesmas on, ja jääb sälejs waatama, kus ta siit wiimaks läheb, ja nes ta on. — See waatama, kus ta siit wiimaks läheb, ja nes ta on. — See naiste rahwas pesib endid tuniste puhtaks, siis ruimatab endid naiste rahwas pesib endid tuniste puhtaks, siis ruimatab endid ilusaste ära, paneb riided ümber, nam mis ilusaste pääb, ja ilusaste ära, paneb riided ümber, nam mis ilusaste pääb, ja ehtib endid nõia wõisi, ja mosaki jäel, nõnda et näha oli, et ta ehtib endid nõia wõisi, ja mosaki jäel, nõnda et näha oli, et ta üks suurest, ja kõrgest sellisest inime oli; kui ta nõia sai üks suurest, ja kõrgest sellisest inime oli; kui ta nõia sai endid ilusaste wälja ehtind, siis nagas ta endse ruimatamise li= endid ilusaste wälja ehtind, siis nagas ta endse ruimatamise li= nast ära, ja siis pani nääd otse pidi sirutades, ja laskis naga

1872 [illegible] jet 2 jana arst

Ehm [illegible] wõrwe [illegible]

mere liine, pääd otsiti sel raskelt järvesse, ja wesi löi kahelt poolt korraga ja siis pilnud enam midagi näha. — Siis wanamees jäi aru, et se nääk oli. 30 x x x Ja üks kord tännud jälle E. tutrenud Wärwa-maal Biibi maande äärest, Nõmajärwe äärest jalatama. Seal tulnud üks naine, rebwanedamass, nisst woeraß ja tundmatta, ja rumbäi ei näinud nust ta nende juure tulli, nii aga läksi eneste wesselt, ja ta oli nendega wäga sõbralik ja läksi nende wastu, ja wõimass annass tellima lasst tutrenud enese jäärst tuld otsida, ja se tutrus põlnud na mitte nade ja istus maha nende tuld otsida, ja se tutrus põlnud na mitte nade ja istus maha nende päale, ja wõeras pani enese jäa tema ruppe, ja ta annas otsima. Aga see tutrus mis päält jäi waatama, nagi et see wõeras tutrus ja ni enese sõrmed selle wõõ wahele nes tema tellimist täitis; tõine tutrus pani selle asja wõeraas, ja wõttis oma noa tasnust, ja ni ta selle tutrusa — wõõ wahele selga laha, aga teraw pool wahel wõõ, ja pidas ise noa päält ninni. — Päl kargab korraga se wõeras tutrus magst päält ja tahab lasst tutrunud enese jäest tõmbada, aga tõine tutrus tõmbas selga tagane wõõ noaga läbi, ja see wõeras läks siis wõõ tutrus näas suure padinaga järwe, ja sadus semma ära, siis saiwad hiitrunud wen et see nawi neitse oli ja tõine tutrus tõnas käest, et mäis kis wõõ natsi leigata, seest muidu olnass ta wäeti neitsi teda järwe weetanud. J. Ponamaa.

4. Rahwa noidus kunti ja loomade wahel.

Se oli üks kord Wärwa külas, Tehise ja Mäetaguse pere meeste wahel tõsi siis wiha waen nes tiab mis asja pärast, ja siis wana Tehise peremees hakkab kunti Mäetaguse weisi murdma nõnda et iga päew ennäddu ajal olnud loomade nisenedamisst kuulda, ja tehtis wägise selle nimetud pere loomad ära lõppetada, ehk näll nagu tõsi hoolega hoitsi, aga siisai tuli ta wägise, ja aus ta hambad norra puntasse, et aga wahel nahka sai rikkuda, siis oli se nii aidustine, et siis sohe hämgaste ei pääsnud; et enam üksi rohi ei awitanud, ja peagi ära suri. — Nüi nüüd Mäetaguse peremehel juba kõik loomad ärasaie otsa lõppe siis wõttis perenaene nõuues, ja annas Kõrnu-nanna kuulda targa ja nõnesma; nii ta selle lasgab oma kääd sai raebanud, ja läbi pal siis pudus ja pobises see tark oma wiisi järel, ja wõimass üttes selle pelga wastu: "Mööd enne nii ja aga jõuad tulab kunt so wõ so aga sida pea ja meeles, et ja teda mitte enese paremalt poolt mööda ei lase, waid pahemalt poolt". Nüüd annas ta pere naene raju tulema ja jõudis juba ilma kunti nägemata, siirinane annas jaba Hara nüüst läbi saama, ja tehtis Hara pere kuiname otse teed läbi minna, päl näab ta korraga mis tark oli tõidnud, ja siin pidas naine ka targa õppedast meeles, ja püüdis nõnda et kunt tema pahemalt poolt mööda läks. — Aga niipea Mäetaguse perenaene aega jõudis, siis oli ka metsas Tehise käega seenda nisst kuulda, ja Mäetaguse l jäi aga üks mu liikas weel ajada; aga nüüd muudis jälle iga päew Tehise lõinasse ja tahtis nõnda wõ lõppetada, aga Tehise peremees tuli Mäetaguse peremeest palumas, et

1872 [illegible]

lõppime ära, ja jätta minule weel se ainuraje lehma nene ja rele, ja nüüd lõppisid ära ja siis jäi na se pelatud lehma nene kunt puutmatta, aga põlnud enam kunti näha ega kuulda. —

Nüüd tõusnud jälle Hara nälas nagu enne muste wahel wan tüki, selle tüki järele tõusnud lõpp pere lambaaugune, lammastega tuse pere tänawasse, nus ka nattuse rohtu oli, selle pere, peremees drehwine jäält nüüd a minema, ja nii ta semma lamburisse juure jõsnud tema: „Nää ja aga oma lammastega minu tänawa ottas". Siis olla arwanud rohe kant nüüd lan laid murdma, ja rohe õhtupel pääwal murtnud sõtse lammast maha, ja nõnda murtnud iga pääw ja nane nuc metsa; aga tõine peremees olnud na nattuse tark, ja jõesnud kunti järele, ja jõesnud mõnd näle ka näitt, siis ta olla neid wõtnud ja pannud nii aga ja pannud neid tee lagesse abja suu rohtu, ja siis arwanud kunt jälle tuse pere lam laid murdma. Selle peremehelt, nes siis tuse lambaid kunti olla murdma pannud, ja murdis nõnda nii ajate tagasi, nõnda nüüd tomalt enesilt. Nüi nüüd jälle tomalt arwasid lambaid roiste lõppema, siis tuli ta tõda päraft wana wiha nõnda palama, et olla nüüd wana kää, ma nagu mees, ja murdame nüüd wana wiha waenu ära, ja jättame nüüd nõnda nüüsi nes, ja nüüdsest nõnda wõtame ära, ja jättame nüüd nõnda nüüsi nõnda on, ära lõpete wana häämees nüüsi lambaid mult otsa". Ja nüüd nõnda on, ära lõpete wana häämees nüüsi lambaid mult otsa". Ja nüüd nõnda lõppisid ära ja tõine peremees wõttis ka lasst nelt lambe rõbalet mada, ja siis na kunt summagi lambaid ei jõõnud ega murtnud.

Üks Jüri nust wahetase nii se ei sündinud ja esimest nõrda paistab, et nii siis selle nime ees, tõgwal nes täht peatab, et nõrda paistab, et nii siis selle nime ees, tõgwal nes täht peatab, et se on siis kää sinu mõre; ja siis nii peremees sulase järele näil suneijaa, se on siis kää; aga nii täht selle nime järel näib, ja tähendab nõnda se on siis kää; aga nii täht selle nime järel näib, ja tähendab nõnda suure, siis nii sulane peab peremehe sunnima se ei ole mitte kää suure, siis nii sulane peab peremehe sunnima se ei ole mitte kää Ja tõises nii Jüri nime sõsinaare tuulega sünnib, se tähendab wih Ja tõises nii Jüri nime sõsinaare tuulega sünnib, se tähendab wih mast sinu; aga nii tüste tuulega sünnib, olgu nust poolt tahes, mast sinu; aga nii tüste tuulega sünnib, olgu nust poolt tahes, siis tuleb nüüd sinu; ja jälle nii Jüri nime siis wiis nõrdt pääwa on, siis tuleb nüüd sinu; ja jälle nii Jüri nime siis wiis nõrdt pääwa on, se on siis õnnetu sinu nõrde loomade tõle, et siis seab kunt palja se on siis õnnetu sinu nõrde loomade tõle, et siis seab kunt palja nõrja tegema. Ja aga tüstel ruudelgi, nii ka wõis nõrde on, siis nõrja tegema. Ja aga tüstel ruudelgi, nii ka wõis nõrde on, siis nõrja tegema. Ja aga tüstel ruudelgi, nii ka wõis nõrde on, siis on se üks õnnetu ja nõrde nime. — Ja nii nime sünnib siis wahetase on se üks õnnetu ja nõrde nime. — Ja nii nime sünnib siis wahetase nõrja tegema. Ja aga tüstel ruudelgi, nii ka wõis nõrde on, siis on se üks õnnetu ja nõrde nime. — Ja nii nime sünnib siis wahetase nõrja tegema. Ja aga tüstel ruudelgi, nii ka wõis nõrde on, siis on se üks õnnetu ja nõrde nime. — Ja nii nime sünnib siis wahetase

ja ürasmisst, fiis tuli fee aasta pulme, ja ani coiue lasse nutte tüü
fiis noort fugu, ja ani kuuse sagimisst ja ekoppimisst, fiis furma ja
rasst roolt fida rundes ei, fäel tatus piri fe mõnda funedima, ja
nörra semute oli da. Veäri juusa hommiku pühendetega, neid coüe ne
nur arsoati, ja nende päal oli nimed mis ümne wa päälgi, ja ani mi
aasta hommiku magamast ärles tourte, fiis wahete laft taha päalt, fa
lide fäalt inimse jälgi, ani jälgi ahjost olid wälja talnud, fiis ja
fell aastal fäalt fulast inimene saa, ja ani fuuree jälgi ahju lasfe
fiis lasfi fellesta le noorel mehel fe aasta wasja, ani pesinefi jälgi
ahju lasfi, fiis fündis fenna noort fugu. ∇ ja uue aasta öösse olga
ümmi mehel, (fee on wes pilda arst) fuuna ja ringad jälgas, ja
feab fell öösal ümme nored sõma, feft ani mette ümmi ma
uue aasta öösse ümmet nored ei fõõ, fiis na ei jäsa fui ahja
da arwa, ja nel palgad jalad on fell mädanenud pärt fuul wanu
Se wahete na uue aasta laube ühte fellajal ani rahwas täie fõimas on,
üks wachab falga tõi oma iwaft, et fe wes fell aastal ära fareb,
ons fiis laugs ilma päälta, ja pirnera fuume förmedega, ja wael on
mes minul.

J. Ponamar.

V

1. Sõdin kargija aurfa,
rula alla kuinamaalla,
wõrne kuli wõrje wattamaije,
tule wõrfi fei wõrne
wõrne fut laifus [illegible] wõrjad,
jemi ära minul wõrfa,
wõrfi waapa tehtuefa,
hõlle wõrsti wõrfa wõstis,
lafe näca hüfe rõlmed,
tafsed rõlmed, tafsed wõitu,
ei wõõsi wärawa fammas,
paigu fiisfe laskeawfa,
ega lõppe räästas rõngud,
paigu ohje kuckefes fa,
ega watse gaewu rõõnu,
paigu kwosta jõstkefsa;
wõrne a jälle wastatoli;
las minna ütlen feiguneefi,
üks on nõu, kuni paise
rõlmas täkte (tüüri) mees.
Ei minna ruule minne,
ruul on rõlme rombekuida,
wahest nõu warast tõuseb,
wahest wõibis kilgaafi,
wahest püüab pilwetes fa;
ei minna päiwäle minne,
päiwal rõlme rombekuida,
wahest ta pahwaft paistab,
wahest fõlturfe fadusfe,
wahest püüab pilwetes fa;
wäll minna tahele minne,
täkte tuppa istumaije,
otte fee ehatud laudu,
taha fee tahatud fiina,
alla pinxi pihlaxanes,
wagesn [illegible] waetud õlge,
fõfije fea ehedu,
rannu wirjawa näidege,
fiisfije ülat punasta,
pueer nullatud naidge,
fiisfije mõda magusa,
fõõ täkte, jõo täkte,
eks täkte rõõmufas ei
täkte mõõnada tõrustas,
walta ehkuda helistas,
ei taha füüa, ei taha jüua,
ei taha minna mängi;
teoge mo oma tulaje,
fastse palmi pörmanda alle,
Rattfe aega rasmaefsa,
anna aega ehtiefsa,
poole päid on palmikusfa,
poole ilma palmimatta,
poole wõõe on wõõle pandud,
poole ilma wõdimatta,
tõine näfi räänfe kesfa,
tõine ilma raiksfe kesta,
tõine fuk on fäärikfesfa,
tõine ilma fäärikfitta, tõine

1872 [illegible] jes e jana aall

Su näit fuure tahe wõrwa

Tõine palg on tuhe kirfa, pg 799.
tõine ilma tuhwelitta;
mikses fõidame fuurta teeda?
Eda on minu kohune,
pilwe tüe on piitfuune,
fajn fagar fasnikene,
wõnnes raar minu lõune loora.

F. Ponamar.

2

Ufftop norgus noorel mehel,
lasfi naiste wõttimaije,
lasfi linnaft linti tooma,
lasfi polft poore tooma,
laxnu olid tõidud linna wasta,
aeni ei alewi unfes,
pulgalt poe warawad,
linna jäiwad naiju lindes,
alewisfe naju asjad,
raubingasfe naiju raupa,
paater jäi pae wahele,
tuli kohu fõi oraspe,
tuli raru raisnas naera,
fiis jäi naene wõttmatta,
seeõinael jäe randamatta.

F. Ponamar.

Palun fida nattuft wastu
wõtta, ees teat sui Jumal ole
ja terwist ningitb ja tue
minu tõõd pahaks, ja alowas
ei pane, ehk tõine nore wael
nattuxe,

J. Ponamar.
Hora rülas fell 4 wal

Dezember 1876 aastal.

I II

Testamant II. Alm.

P. Lauge 12

Olin ennemuiste [illegible]
Sõtta [illegible]
Leoßin [illegible]
Mõisa armas [illegible]
Ja kui [illegible]
Õße ilma [illegible]
Päävi [illegible]

Mehe poeg näis minda
Naisi wõttes silma was
Soaras hõda tunda
Olin emas noores keas
Wõsin vana naise
Tarask paar pulmi pannakse
Loime toime tuiske
Rasne oli abi ilus
Pisuke wõttis riid kus selm
Mie päale talka

Süda kurb ja kadunud
Kulsin korja aida
Sarma järel nuhkima
Armas surm ära pilan sinu
Nõuka enda matab
Wanu naine vaevul mind
Puhtis mind kõik takka
Kodu mannes kõhin ma
Wanu noori surnud
Matjatele ülesin
Wõtse nisatu sulle
Soitse lapsaneste ka
Tarask ärnab üles
Kuidas mõtsin tõsin ka
Wõsin noore naese
Hädaga ja nõdal käis
Koerin nii ta mõõda käis
Andis muusut põza

2 Maanitsus

807. Tõisnesse roosinesse
Oun puu aia viresse
Mari puu aia marjaresse
Jätse maha kõrtsi käimad
Kõrtsi käimad wiina jomad
Siis tuleb naine nuerõsi teile
Terv tüttar pitsermata
Wõtse kops tuleb wastamale

3 Mardi laul

Mart hüpab Mart nargab
Mart nargab nare kärisel
Mardi hunsat urisevad
Kuke waenad wariseved
Põlle pundrad põrisevad

4

Ei jõe põlnud sammu aega
Sis oli mulla Mardi aegas
Kui meie linnas tüpitakse
Ilu turge hulgutakse
Mis meil pääl sinda anda
Sen leiba lustimaie
Kanad marra nälgimaie
Mis meil pääl sia anda
Kehvi ämber ringi kantu
Ei mina rõõtud vennine
Olin täis nii waenuse
Wõrunes õpin ennast hõlma
Ennast hulku teinkis lahi
Kui nõun kõrsi laulsit täis
Peragaid ma pisikesi põue
Wõtsin ülle pesu nappasti
Ei pääl tulnud pisut nappasti

5

Jutu inne wanal ajal
Sageduste meie maal
Kel oet ja vennad elawad
Ja neke wasta kuleruad
Uus rõõtal sündsat teine võõ
Ja enne hüjat tale lõõ
Et sinna hõda hüja pole
Ja nulme ihuse välja aab
Kui nõre meie linnarist nuori tõrt
(Wanu) noorel püüse pool
Pühil hige õgle nõr
Wõõtal ärdasse wanu mees
Kisub peenga rõõt sõõtab tubli
kuisil ne veel vana onust
Kõs wilgalmõõk on täis ole
Ehe inehest ka veel juurde tahe
kõrsad ja mõõtad vedawad

Ihl oli ükspi ainus poega
Lugi isi ilma kanna
Se lugi talli taeca alla
Talli piha lattereida
Latterile langa täkku
Laugu täkkule sadula
Sadulale jussa omesta
Jussa mehile kubara
Kübarale nulla tali
Kulla tuttile kudnja
Kudnjale nuut tellik
Nuut tellik seits mes nied
Kahensarnud naarmelad
Ahnaspunud ümber poomid
Kümned kelle kulgi pundi.

7. Wüdi Liisa

Neid üks ilus Wüdi Liisa
Wähkis nui hirwe kari
Sa nui Jumi pääw ei wari
Kordta tegi swera tippu
Hümmas jäät te si nimpu
Kis nes kahas lihad nimpsi
Murdis kahes seia wahnud
Wõid pani sorkki olga päale
Kuuned nunad Saatis teele
Kümle pant Kirju nääri
Seitsme pani sukrad jalga
Wõt paar joone ma sõbi nimi
Si te Lippas ainumi
Kord tee nägi seitse jäässe
Kahe sunic lippa wahele
Kääsitast mahad laatadat
Neid te nõia seis sucrom sõbadi

8. Kõja Laul

Olin mina preis ja noorus
Sa käisin lihti kõrtsi teed
Mängisin ees needuspi
Ees õõsi walgini
Õõ olga noeduni
Hanjin keja minema
Õma tuli vasta rannawas
Isa tuli taga länawas
Ui Ui Ui poega noori
Sai nüüd tihti kõrtsi teeda
Mängisid na needuspi
Õhu olgi noeduni
Ehsimi minaga rendis
Soomlasega sõbrutis
Mahutasse madrosside
Mina olin noor ja roosilõn jälle
Ei minu sunni soldanisse
Ega minu mahu madrosside
Madrotis mul pünsid pünnud
Soldanis mul saapad sunnud
Sügis käes ja newabi jõudi
Kasew ändi wallale
Walla noorte meestele
Mina aga nünd sin mõisa põlla
Uelle härjad adra ees
Pikanem jüüs pruul pens
Was aga aasin waadsin jälle
Oalsin näsun tulewad
Kütte tali kive kõrtsi poolte
Kubjas tuli mõisa poolta
Tulid mejuurs jutule
Ja me kõrwa nonelema
Muusika härjad mänule
Wahta äderja wäsis
Kesta pidi nädi pennetsi
Tuli aga mõisa wõtta nunnerk
Läksin mõisa õue päale
Hüüra tuli vaske treppi päale
Ui Ui Ui pruli noori
Ja elat elanud ilusi poisi
Ilusi poisi ilusi poisi
Ei sõsti saa nüüsi kuisjad
Ega kuljed oma teatjad
Ega oma ilma tehta
Tuli aga kuppa wõtte nunnerk
Enne mina wõsin nätt nunnerk
Täraft aga wõsin wõidu nunnerk
Esimene nunnerk mul
Olin oma päät mõisa taas
Nüüd minna mas peen minnem
Maha peen jälle wõtte käima
Kõrtsu käemisk wiina joomisk
Nududega mängimisk
Hüüranad relgel waatasi
Ja wõtse sest haad oppatse
Ja wägi käige kõrtsu teeda
Kõrtsu tule tanksi sudat
Muidu kes minus võiwal maalt
Võõrel maalt maksimaie
Waat isa ema kuulda wõtsi
Ja aige neid muses mahi tõtsi
Hüümaks veel mui Küüra Annus
Küüra Annas kuri Kunnus
Teid sul mullis põus sulgal
Ja sul mui adjad mulgal
Pöeste nimmes pörgelas. Otk.

2.

Kägi kukkus kuusinus
Mina mängsin männisüdis
Käes pojad minu põues
Kägi minda palumaa
Anna minu pojad ädlle
Ma tean sulle nolmed ringad
Uhet pisarset tõises kuusis
Kolmandad tean kiwisel kingal
Luisel tean ma lusti ringad
Puisel tean ma Palma ringad
Kuldisel tean kirinu ringad.

10. Esilas te wangi põlwi (orjapõlwi)

Sida pole põlwe põrgueesi
Mis ei mees mõisa ees
Mõe mees weel mõisa
Were mõisa wee mõisa
Snimeste hingi mõisa
Tüdrukud kõnus kuldmed naelas
Naised õues naspetad palgas
Seal wingwad wiisad suus
Mehed kostes ja palawad
Kaisa juures ja nurusad
Mure kindlasti on neel käes
Wõi püstid käemalas
Läsa lahti meiti mehed
Kui ei lase ei palugi
Wald siis hankas kohut käima
Nüüs on orjad olga lehtad
Abi raimud antsi lõrtud
Tee poisid teibaks pandud
Kohues nuulis jälle mõisteti
Laska kitter sisse talla
Kuulsi: nulla killer
Nüüd on orjad olga lehtad
Tee poisid teibaks pandud
Ei se pole minu süid
Se on selle kurja nahjas süid
Laske kubjas tuppa talla
Astas kubjas kohtu tuppa
Kuulsi: kulla kubjas
Nüüd on orjad olga lehtad
Tee poisid teibaks pandud
Abi raimud antsiks panki
Kubjas kuulis jälle kohtis
Et se pole minu süid
Se on selle juuda Jaanusu süid
Kohus kuulis jälle mõisteti
Laske Jaanikur sisse talla
Astas Jaanikus kohtu tuppa
Astas kohtu laua ette
Kuulsi sirra juuda Jaanikur
Nüüd on orjad olga juanud
Tee poisid teibaks pandud
Abi raimud antsi lõrtud
Jaanikur kuulis jälle kostis
Ei se pole minu süid
Se on selle walga walla süid
Kohus kuulis jälle mõisteti
Hannake kinni abi raimud
Tõmmuku kinni tee poisid
Kõljas müüri müüri kaupa
Müüri tend sis müüri sisse
Müüriti tend müüri sisse
Pandi paadi vahele
Sõel ta ähnis sõel peuhnis
Sõel ähnis ärja sõisi
Ja te purkis pulli wisi
Sõtnus jalga sõnni wisi
Hakkas tee mehi palume
Korjake me rondit noorne
Pange nõndit norwi sisse
Wõge nüüdlen nerinu
Tee mehed tarna rossis jälle
Kotnas pe nende kores taga
Wares ladugu waresse
Kussanas wõgu nerinu
Kohus kuulas jälle mõisteti
Korjake te nõndit norwe
Pange wana wanari sisse
Wõge alla rehe juure
Rehelistel rõõdi puuns
Rehe ahju hakkulapsis
Tee pe rehel tahwli orgiks
Rehelisel liha orgiks
Nüüd sai ette warnajunaur
Ehk te lauli rauranud

11. Ui Ui Ui Ui stardas tamme
Muha minna raaiga raudas tamme
Sai läks messe tõrmalle
Õõu läks walla laastu
Tuli sai tükki tudiwida
Oksa orjatõmbida
Rahele sai vaese wennas laun

Mul oli üks ainus wenda
Sengi üks ilma tara
Kes kegi koa tuule paale
Maja magu warre päle
Tara kõrge wääne päle
Sauna saare otsa päle
Tegi sillad soode päle
Maantee maale päle
Päeld küll sõitsid Sormepaesed
Sorme sansad Saare sansad
Iga reede Ria sansad
Igas kuus Suured kuuningad
Siisatile wõõrile
Kas oi Porras pergel laewa
Wõi on Suuri soola laewa
Wõi on Talina tangu laewa
Wõi on Liholas linti laewa
Ei se pole Mina olin laeva ja naesse
Ei se pole Porno laewa
Iga suuri soola laewa
Ei see pole tangu laewa
Iga pole Liholas linti laewa
Seon ma wenna saunaxe
Kus ma wennad soitlewad
Kõrtsis käed pesewad
Naed nuusa heidawad.

Iga laul.
Kägi kumnus kuusine
Kägi taha awitse
Iga tuhat sammiko
Sauna tuhat saeriwo
Isal käes walja waatama
Mis sel kägi siin aukub
Kägi kõrb kõja sõnumit
Kas keik home kõtta kihel
Kas tähk se oma nätgis nägal
Wõi lähk se warsa waikse
Wind käes nüüd ehkima
Õis wenda õpetama
Ära sina seda õja ei
Ära sina sõida õja lage
" sõida õja wesiella
Esimesed heidetaxe
Lagumise kappidaxe
Kõrwalle kuiaxe maha
Kõrtsihoisse talewad lagesi
Sai sis ühe naese päreste
Taari päewi päale aeale

Wend tali välja wõisma
Mõis maadu marsima
Sõitis isa õue päale
Isa aina naami alla
Põrris ümber treppi otsa
Edda kumb sis kaugatas
Isa käes walja waatama
" ei kumbud oma poega
Wõerus mees wõõrus kohus
" küüridud nübaraga
" sannidud sadulas
Wõerad rähmad rinde eel
Wõerus niiri kimbus ees
" pikkune peaga
Poeg käes nuttes õuest välja
Isa ei kumnud oma poega
Isa ei kumnud oma ei kumnud
Wend ei kumnud nägunit
Sõitis õe õue päale
Oi ema naami alla
Põrris ümber treppi otsa
Oi Edda kumb sis kaugatas
Nüüd nõiu oued kamad
Sõnad nus kõrtsis on nuus
Isa
Oma lambad otsa jõisid
Oõi käes walja waatama
Oõi sis kumbi oma wenna
Oma nuus oma kohmi
Oma küüridud nübaraga
Oma sannidud sadulas
" niiri kimbus otsa
" pikkune peaga
Käppa maha halli sõjast
Sapa raad rahulikult
Pule tapa isku kohi
Kulla oued walla kiba
Kägi mulle õja jutte
Mis sa õjas nägid muudki
Pea mõtsapaa sawest puhtaks
Sõmeda sis weest puhtaks
Sis ma nägin õja jutte.

360 rida

Lauritz.

pag. 808.

Paari päävi päälle antti.

Lauritz

Kui perenaine tulli, ja Anu tema nägi, siis hüüdis Ta peremehe wasta: Tooma waata meile Tuuse linnas, lasime hobuse natuke puhata. Aga Anu hüüdis nendega edasi et perenaine naeris, siis et Tehtinud Tegemisega möödas minna, waid pöörab Toomse ja Anne juure. Kui naad jõema ääre jõudsid, siis hüpsivad, et selle üle lustimas; siis ütles perenaine Kaari, ah! ma unustasin lusikad wedu. Anu ütles kus Tooma jõeb, ma lähen wõtan ka jõgga jõema; jõi tõine wõtti ka paremb ühe lusika wedamise mööda jõe wõimo mööda pääma lagi kerre ümber käia. Kui läinud jõgga juure ja ütles: waata mis Tooma kubas sinda ära kappis, et ka tema naise juures olla käinud, ka kubas naesi tulla sinu tagasi. Siis pöörab ümber tulli tagasi ja ütles Toomale, jõgga palub sind, et ka lähäksi jõe ääre tagasi tema mõtes näitis sinu paremb. Tee on tõesi ma lähen mehe. Kui Tooma olli ärarääkinud, siis ütles Anu Kaarile: Tooma kubas nüe tagasi nüe jõgga jõe pääst sinu, jõgi ka ehk jõgga juured magamas. Tamarlane mõe päälle, jõgi jõgga näitas kimpsud mägi, aga nui jõgi mägi Toomast tulemad, siis hirmus ta hobid ärred ja jooksi metsa, Tooma hüüdis, mis ja jooksi, jõgga siis ei kuulnud et et Tooma nendes lügi, hakad weel rutem jooksma. Nüüd naine Tooma jäält, naad ära wäte jõgi ja aga tagasi ei minnes ema hobust jõuan. Kui Kaari nägi et Tooma nimtad siitas elu, siis panni ta jooksma. Kui Tooma jõna sai ja Anne nägi nägi, minu Kaari jooksta wedu jooda. Anu ütles nendega pealemas tulli talitu, nui Tooma siis jõeb ruttu panni ka kuma jooksa ja nui naine nõige jõeb jõuan ta wõel nutma, ööelusas siis ta ema nagga ala mul gu peale ritsipidi mulgu roima kütge mööda ja Tooma siis tuli wõtte ja ütles ruhu ja jooksa. Kuhi ema palumad armad Tooma ära anda, nüüd nendes elenesi jõgga juured magamas. Ehi pagan sina ehi jõgga juured magamad, ehk ja Tooma alles nüüd mõtlen, mis mängus Anu talli jõeb nõin silma ette jõõda, sina kõrwad ommi siid pran ma nüüd puhtaks pühkama: ei, ei, ei, mulla Tooma ei anda ära, ei. Ausaga jõin selle eest ära ühtsaime näe mina kõige jõgga ära. —

Johan Tõnemaa.

7. Tut Kadrinäjst.

Kõnu mõisa lähedal mõtsa ääres, on üks wanne majanene, mis mõtsawahi ema on. Kui mõtsawahi ämmaemand kõik ellä läinud olas kõnu wanne tõde nõdes. Ta olli jõulu aeg, jõl õjel olli jõge ilma ja wee wolge, siis kõnu naine õue ja ruumud ei hästi jõlawad nõe nõnda: Kõnu paistab wärgelt ja wõdjas wõrk wärgelt. Ta nüüd ja naine ruumud, et laub tulled Ligimale; siis tahtsid ka näha, nõe nõnda pisad laulnud, siis näinud ta wärrage, wõlge nõe nüüd kõnu jõgga pöörd ühe jala päält tõise päält ja laulnud. Kui ta jõenud nagid ette, siis wadunud ta ääre ja naine näinud et üks hall wäe rõmanud läbi kõnu ka pealt; ja nui ta nagi on tuba tõnnud, siis ütlnud nad tõnnid mõtsa jõgi, jõgi pix ka wal minna, nui naine ütlnud jõnda, jõnda õnjõnne; siis ütlnud nad: mõ-na ei ole ära-jõe-nõ, mõ-na ole kõnu Kõõra mõisa Õnd-nõ ja läinud tagasi mõisa.

J. Tõnemaa.

8. Tut tuli tagasi.

Üks wana kõnud ütles naine Kõllina ema wõlgast tõde ja tahtnud minna Anamuise wõrsi juure mõtsa, aga ei jõnud metsa ääres ja pugenud siis ühe kuuse wõnni. Kui ta tahtnud magama jõda, siis tulnud üks mees kõnu wõnni ees ja pääle ja ütlenud: kõlla tüdi tulle minile, mõis sina wõsi jõenud; siis wõtnud naise ääres ja pidanud ära ruhe ma nüüd pran minema, jõst jõnu mõe ema ei jõe, aga ruhe pran ma nüüd minema, ei jõnud ehes ma wõrdagi, jõrgu nüi jõed ma jõõnu ja wanne naba pääle ääsed. Kui nad üks ääle nõlle jõudnud, siis tahtnud ütlnud tahtelaps ja ütlnud ollida nutte hakaja: tulle maile, nõlla tüdi, mõis ema jõ-ab wõrsti ära! naine ütlnud ei ole ema näna pääle ja jääb nüüd nagama. Kui wanamad jõlu kuulnud ehema, siis tahtnud ehtima mõis ja püüdnud: nui nõnda praine jõnd tõema, tulle ema tõi ei mõis ütlnud ka ruhe pran ma jõõnu. Siis wadunud ta hääl jõnu ütlnud kui ema ei pelli ma jõõnu lagu, jõst et ta ruha pääl ollab jõõbja jõõle jõnd. Kui nüüd hõige wanamad, siis läinud ja naine

Kui sel sunnal pääwal kuue saajat, siis peab suwel praj
säärski, kiärpsii ja selle saarnatsid puttukäid alema.
ja ei tohi kiua mitte muid metsast koju tuua, siis peab
palju usa suwel kodu nätva alema! —

18. Hästa pääwal saab juust sid leigatud, et siis hoasti kiw
wawad. 6 siis peab kiua mesipuid waijutud, peawad wäg
head alema, d ei saa sel ähtul tuld üles wõõtud.
siis peawad härjad suwel kümni ajal ära wäsima ja löötsula
7. Suhkrapääwal ei pea peab kammitama, ja willu kraafitam
siis peawad peab kõlmo ja lambad karnale sündema!
8. Kes Paastu Maaja pääwal hommikul kõige enne muid
jõuab tuppa tuua, peab suwel palju linnu pesi teidma
9. Kui pääwal ei pea mitte tooid muid waijutud ja murtud sõr
siis peab hunt suwel palju paha tegema (loomadele).
2 saab püssi lasta et sega hunti metsa põlja kirmutada
3 Räägitakse et siis peab kuudile waljad päike paanud.
see päraft jätab iga meesanna kiarja sõsipaawast karjamaa
10. Lauritsa pääwal paawad kõik rästa kwonele ukse kinni
koitud, mis lähti tule kahju kardetakse (Lauritspeale tulemine
11 Mihkli pääwal peab hunt lahte lastud saama, sest ra
hoab igaüks oma loome kodust — (ööseli)
12 Kui puute lehed ühe korraga sügisel puudest langewad
siis peab esitulewat kewadel lumi karmest maast mu
13 Kui ühelsa kord Kõnnu pea walge on, enne kui ööga
pärit talw maha tuleb, siis peab teine aasta kord hea wilja saakoh
14 Kui eMihkli pääwal wanad kuus on, siis peawad loom
palju põhku sõdima. —

III. Wanad jutud. (rahwa suust) lk. 45.

№ 1. Nõnda Kuiva Eestirahwas räägiwad: Ükskord oli ühes pere
üks laps sündinud, kelle wanemad hoopis rumalad olnud ja
põwasti ebausklus kinnipidanud. Siis on aga kuriwaim
nende lapse oma lapse wastu ära wahetanud, kui wanemad
loomi tellamas olnud. Seda aga ei ole wanemad mitte mär
kama saanud, et see nõnda sündinud oli olnud. Kuurja
waimu poeg, kui ta aga wähe mahti oli saanud ja kui
teised toast ära olnud, siis aga käinud ta pearsil ja teiste
Kohtade peal, kust ta wähe soomist leinud. — Kui ta
juba suuretks peisiks oli kaswanud, siis läinud isawenna
(wõõra) pojaga jõpa prajasse jõestama. Siis küsinud
(wõõras) poeg: „Kas lõõn lõõ pöraft wõi vanmu paraft?“
„Ja wastanud: „lõõ aga vanmu pöraft, mis ja peisike
weel jäkjad.“ Pois jõõnud ühe hooliga alasi ja paku
maa sisse, isa kaljunud, (muidugi imeks panmes) neid
paaft üles lõita, ei ole saanud, poeg aga punutanud oma
kätega jõima külgenonda jeisnud need oma wana
koha peal. Ja, kes ei täädnud, et see wana tugewa
taadi poeg olnud, olnud wäga võõnus oma poja vanu
üle, läinud aga mui ja ja kiitnud oma poega härra
ees. Härra wõtnud teda omale sulaseks ja saatnud teda
wiie paari hargadega metsast puid toma. Pois panu
nii palju peale, kui aga jäk jaanud ja ulatanud oli.
Kui ta nüüd tulema hakkanud, siis ei jäk jaanud här
jad oma kormaid äraweoda, kes küll kaa head püüdis
olnud. Sest, kuda saanud täis ja annud iga härjale kaks kõn
hoopi sarwede sarwede wahele ja pannud härjad kormade
ees

ja sis kõik neen ühetsise järele ja ise ella ja mõisa
peole. Kõik kes seda näinud, isiengist midsta ei mõt-
nud head. — Aru saanud kuningale, ja Kuningas wõtnud
teda omale sõameheks ja kõige ette sõa rinda. Sui
keegi teda laskmud, sis lendanud wiimasele säästi
wastu silmi. Sui keegi teda kuuliga laskmud, sis läinud
talle parmusi tagasi. Wiimati saanud tema pahaseltsi ja
wõtnud ühe puu juurega maast üles ja löönud kõik: mah
Sui ei ütsi oli aga ühte kraawi pugenud ja säält oma
püksi sis ühe hõbe kuuli pannud ja teda lastinud et tem
sõa maha jäänud. Nõnda oli see wägew mees ütsa saan

Nr 2 Pärduse Pärija

Ütsikord tuli ühte peresse üks wana mees ja pärast üks
wana härra. Nemad saanud koa oma palumise järele
õõma aja le wastu wõõtud. Selsamal õhtsel sündinud se
perenaisel poeg ja lambal lambas tall. Sui nüüd pere-
rahwas ja õõmaajaline hommiku ülesse tõusnud, sis
alnud peremees kahe wahel ja küsinud teiste käest ei
tea, mis see peaks tähendama, et neeb nõnda ühtlasi
sündinud ant. Wanamees wastanud kunt murrab se
talle ära ja see poeg päreb selle härra wara. Wana ha
ra selle peale wastanud, mis just see on. Aga see
tall ja praadigi seda mulle, küll saame näha, kas
kunt murrab ta ära. — Peremees läitnud tema talat mu
ja praadinud talle ära. Sui wana härra just päris ja
sõõma hakkanud, sis tulnud kunt ja löönud poeg
akna eest ära, wõtnud laua pealt talle ja lainud
oma teed. Wana härra ehmatanud ära ja ütlenud

Nõnda kuida see tõsise on läinud, et see tall kunni ohaks sai,
nõnda saab kaa see poeg minu waranduse pärijaks. Wana härra
mõtlenud järele ja ütlenud wiimati peremehele: anda se
laps minule, mina wõtan amme ja kaswatan teda ja kohtlen
et ta targaks meheks saab ja minu wara pärida wõib. — Pere-
mees pannud esitelts wastu aga wiimaks mõtlenud tema järele
ja annud arneti: oma poja ta kätte ehk tal küll kahju olnud.
Nüüd läinud wana mees ja härra oma teed edasi. Sui nüüd
härra mõisa saanud, sis ütlenud ta oma perele: Mine
ja tapa see lapse ära, saab sis näha, kas wana mehe kuulsa
tõeks lähek, aga too mulle midagi märkis tagasi tunnistuseks
et ta teda tapanud olen. Sais pidanud käsku täitma ehk see
küll neile wastu meelt olnud. Sui ta läinud kuila lähemalt läi
minud ta säält lambaaia ja wõtnud ühe ja tapanud ära ja
wiinud lamba pidaune lapse pidaune asemele. Turnistuseks
et ta oma kuhugilt täitanud oli, ja pannud lapse sõõma
tapetud lamba juure maha. Peremehele kelle lammas
tapetud sai, läinud oma lamast otsima ja leidnud oma lamba
tapetud ja lapse säält juurest. Need wiinud lapse kojue ja
lastinud riistida ja pannud tõld minek. Maast leitud. Pois oli
juba noorelis meheks kaswanud ja laritud saanud. Ütskord
tulnud see samma wana härra sõõma peresse ja küsinud
see juhataja. Peremees ütlenud: „Maastleitud“ mine näita
teed. Härra pärinud tema imelikku nime järele ja saanud
peremehe käest otsust, et mennud see lapse leinud ali
oma tapetud lamba juurest, ja sest juba 18 aastat mõõ
dunud. Härra mõtlenud see ometi sesamma laps kõva minu
sulane pidi tagasma. Härra kirjutanud oma kirja ja kaa
ja, ja „Maastleitud“ pidanud see kirja mõisa wiima

Härra ütelnud, et midagit mõisa ära unustanud mis
temal hädaste tarvis läheb. Kirja sees aga saatnud poisi arve
huktatus, ja härra kinnitanud, et tema seda kirja kenne
kele ei pidanud näitama, kui aga tema peremale andma.
Tee pääl tulnud seesama wana mees tema wastu, kes
poisi sündimise korral saal olnud ja küsinud kohtu tor
minna pois wastanud: minna lähen ühe wana harra käsu
peale ühe kirjaga mõisast. Wana mees küsinud kirja arvale
lugeda, aga pois seisnud kaua wastu, aga wiimaks annud
ometi wanale lugeda. Wanna mees lugenud ülas aga ei
ole sest poisile sest sõnagi laususnud mis kirjas seisnud.
Wana pühkinud kõõ ja need kirja peal ära, et pois
pidi mõisas tagasitud saama ja kirjutanud jälle uue
järmse olsaga, et tema pidi niisja preilige eeme kohle
tud saama, eeme kui wana harja kojus tuleb, kui nemad
seda ei tee, siis nemad ise koa elulelt jää. Peremale pidi arwa
härra käsku täitama, muisu aleks surm neil ega silm
pilk aotata olnud, sest et see härra üks neist kõige kurjemp
oli. Seada mõnigi et see preilile wastu meelt oli üht talu
poisi omale meheks saada, aga kohus pidi tendetud saama.
Kohusel saiwad vahepeal paremad ja õppeta semma teosed ja
kohe kihlatud. Kui nüüd wana härra kojus tuli, oli tem
esimene küsimine, kas kõik niisja sündinud on.
Nõor härra wastanud ja täna wast saiwad kihlatud tanelnoored. Mis
see tähendab küsib wana härra imelts paanud. Mis kihlatud?
preili on saanud sinutarkuse järele kihlatud, eks näe kiri on
siin, mis ja ise kirjutanud. Ja on nõnda, mis sanna wõt
pärata, üllenud paremes, kes kaa nähtawale ei tulnud.
Wana härra tõendanud ja üllenud nüüdsalest ja ammuti

selle wana mehe sõna järele minu waranduse pärijaks saa-
nud, nüüd minu ja waata töö rahwa järele. Enne oli aga
wana härra ise taemeestele näätinud, kes metsas puid raiuma
olnud: laduge üks suur puu unnik üleese ja see kes meist
kõige enne mõisast teid waatama tuleb, seda pange seenna
sisse algu, siis minna ehk noor härra ehk minu wäimu
Maasikatud pidi mööd seemne olema, kes sel hommikul
töö rahwast waatama läheb härra käsu peale. Kui tem
tema metsa läinud, nis nutte wäga kaugel ei olnud, sääl
leinud tema üksest kirikust mõõda ja kuulnud, et koorus
saanud seda laulu laulma „Ma kutsu olga igaweste“ jne.
Tema läinud sisse ja kuulnud seenda teenistust peett
ja siis leinud töö rahwast waatamas. Sest ajast kui
la nõisja juurest ära tulnud oli, oli juba kolm pääwa
nõõda läinud. Sel wahe ajal läinud wana härra ja
tema proog mõisast kaa waatama, kas ei Maasikatud juba
põlletus on. Sääl wõlnud teo mehed ja wana harra ja
tema proja, ajanud neid puu unniku sisse ja põletanud
ära ehk wana küel kõsendanud, sinn on ju eeme ütes
teine käinud. Wastus teomeeste peelt olnud aga, ei meie
ole kedagi näinud. Nõnda langenud wana härra ise
oma käsu arge kalwatud uuesti. Nõnda jäänud siis
Maasikatud täielikuks wana härra waranduse päri-
jaks. Nõnda elanud tema õnnelikult oma proogiga
ja õlsinud päraast seda küel seda kirikus aga ei ole
leidnud ja tema alistkäsu ei täänud sääl mingi
jugust kirikus olewat olnud. — See on aga ühelle täken
dusest jahtlaste peale. — Misest seda täis sest nääge
sinu — nõõda kaa Eesti rahwal. —

pos. 50 14

№ 3 Mare ja torupill. (üks jut Saaremaalt)

(Muida wanad Saarlased nõõgiwad ja mis kaa wäga tähtsas olnud. Muida muida iga üks teab, et Saarlased kanged torupilli tegijad ja puhujad enne wanaste olnud. Kes aga müüsel ajal wäga arwasse wõel jääl nähakse. Muidugi saiwad nemad torupillidega ka pulma pü[ha]- pectud. ja see oli neile ja igapääwne asi et neid pulmi saidi — aga eramaste meeste rahwast. Sääl oli aga üks naaste rahwas nimega Mare, kes oma loomu poolest kui üks meeste rahwas olnud, suure läbi kiskjaga.

Sesamma oli kaa ühmine kange torupilli puhuja olnud. Selle peale oli tema kaa juures ise ühte. ja wõdanud Saaremaa müüdidega kiitla, et tema taha Sõrwe säärt olgat, kumni Soela mereni, üks hing ega torupilli puhuma, ja wõidu palk püi pool Saaremaa olema. Nõnda on tema oma tehtumga Sõrwe säärt ära saat hakkanud ja tema saatjaks ja järel waatajaks üks wana mees rätsep, kes tema oma kohuses õiet õpetadab. Käsk see pillilugu: Tõre il lil, tõre il lil, pü- ühe hinga aetud saama. Aga mis teha nõnda kui kõrt: kiitla wend ihu ja hinge päälle käiwad nõnda oli lugu see kord kaa Marega olnud. Sõrwe säärelt tulles, kumni Kaarma kihelkonda Lõonasalla ta- rahwa heina maade peale jääl on ta lõõtsi kuulnud, kui tema hing otsa lõppes ja nõnda surmaga oma wõitu kaotanud. Sema kiitla on tema kaa- maka maetud saanud, kus praegus. meie aegu Saarlased, seda augulist ja kunkaliist kohta näitawad ja üheks kadetaks kohaks peavad.

15

№ 4 Selja Jüri. (Suuninum (orav)) 57.

Inimeste hulgas maa peal on ka inimesi, kellel iwan jõudu ja suurt wõimu ja julgust on, kui arwatagi sünnib. Nõnda teadwat jutegus Saarlased, Selja Jürrist, kes oma loomu poolest üks tugew, suur- pik ja jäme mees olnud, nõnda räägitakse:

Üks kord kewade läinud tema metsa ja wõtnud 40 wak- kodiart, kirwe, noa ja oherdi kaasa, rattaid tegema. Õhtu tulnud ta oma Jüri koju, teist kahe rattaga teise käsi warre peal. (Muidugi on inimese jaoma, et meie ajal ühte ja ja kaa waewalt kahe rattaga paawas wallanus teeb; aga ratta ja ratta wahel on jälle wahe.)

Teine kord nauri jennu perenaene, et ja hwatamise kiwa ei olnud, wana Jüri wõtnud ilma jõna lau- sumatta kiwi pikkad kaasa ja läinud metsa. Õhtul tulnud tema koju teine, jahwe kiwi teise õla peal. Nalja tükka on tema kaa küll teinud, ehäränis Silaste- ga. Nõnda kuida enne wanaste tükka kehwemad ajad olnudad, siis käisiwad Silased jagedaste oma puu- waagendega ja nuudepuu niistadega Saaremaa- meid müümas. Mitte kord oliwat nemad kaa Selja Jüri juures öömaajal olnud ja seda wana tugewat meest oma nälgas olemisega ära tüütanud. Kui Jüri neist rahu ei saanud ja ta kuulnud oli et Silased juba jälle nende külas oliwat ja wiist tema juure öömaajale tahtsiwat tulla. ja nõnda oli kaa. Silased tulnud Tuppa wana Jüri wõlnud neid wastu ja lubanud neile öömaaja, aga kuida lugu jõõmaga Silast [illegible] pidada on

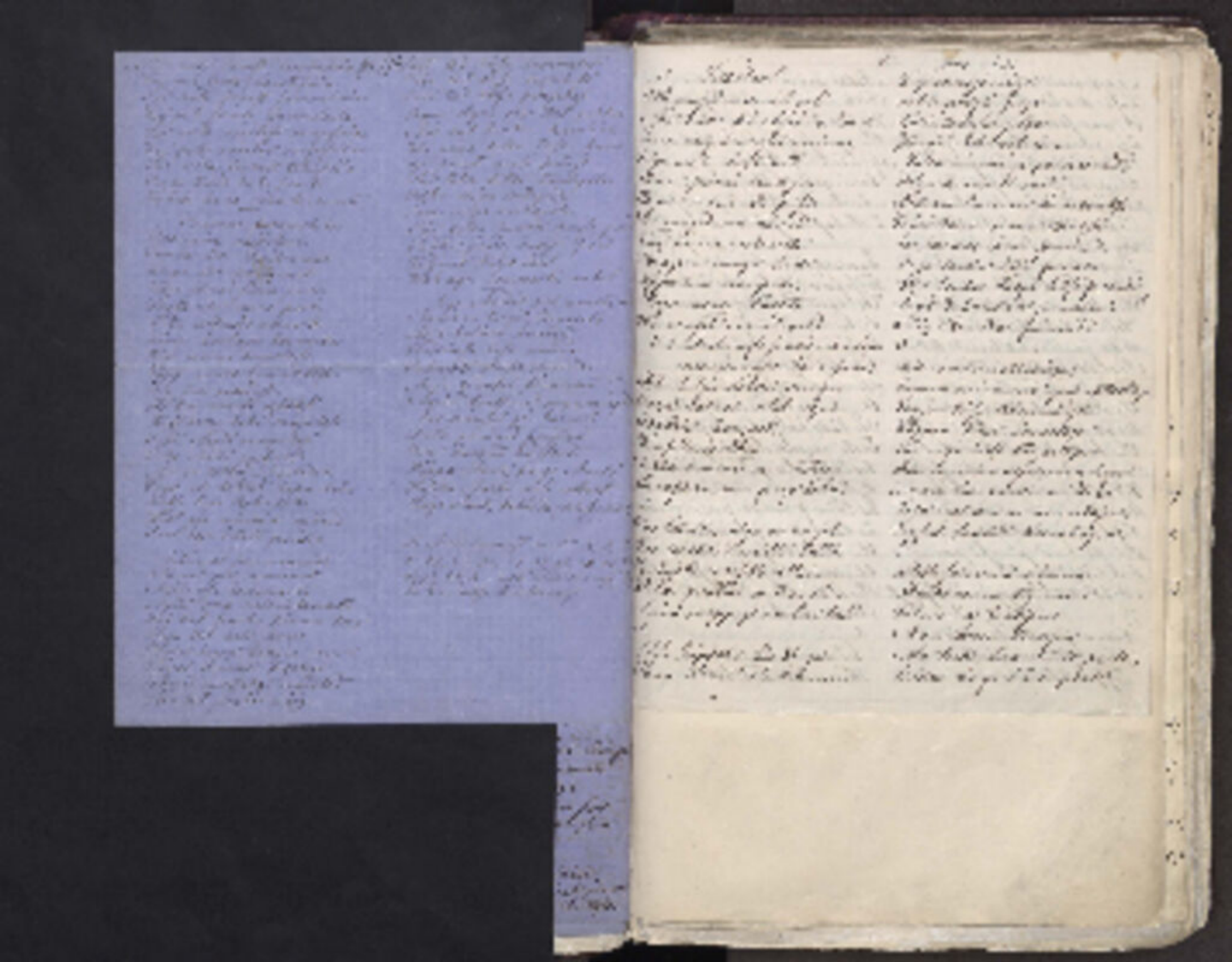

1. Kitk Laul

Kerp aednast välja,
Nõka päkslid sulga
Kalli kukese sulga
Kõrad rõõto võtma.
Kulla värvad ja pai värvad,
Sulge kõmmel meile.
Meil on kõmmel kõmetandsu
Kahe kana munad tarespe.
Ees laudas küre praadi,
Taga laudas kalle praadi,
Üksi laudas kirjud kitse praadi
Need Rahvlel on jõe valmis,
Sööge Kui Ka Jännik.

2. Ärsti mõte sõnad (Kis leyes mõnge mõtse kõda saab) 5.

Kõda roida nattaseya,
Emmed minu mänginõ mättaseya,
Korgau kõse kämmedega,
Hõppaw küre sõmmedega,
Loõw aga kasti kõrgedega,
Kõen minu natja naeresteya,
Emmed Kui neude neidega.
Kõda ma ammu ormastajn,
Lepsist saadik kõrvatajn.
6.
Ükskõ jõe minu elemine,
Kõikõ minu kõrgemine,
Kõl minu taktjn,
Kis mõõna Kõrtjn.
Ma teõks laa taule peale,
Aida õngi äärd peale,

Laul sõi kõige kõmmatsi
Sõna tuli õige tõtõtsõ
Kõlli tuli õige põrpõtsi
Ongu olgu vaz tuli pikka
Kas kul kõikas kõrutõne
Kui mina tulen õige kõrra
Ei pärast nõrka pärast
Sõi taka taka Lendgõte
Õõka õõna võõgõte
Sõõ taka pääl pääl pääl
Tõõta õõna mõõgõte
Kõõ õõna kõõ pääl
Kõõ õõna võõgõte

Õge Kõrid põõ maõte
Kõõ on taõmi õõnastõ
Kõõ kõõtõõ õõnõõ
Kõõõõõõ õõõ võõõ
Õõõõõõ õõõõ võõõ
Õõõ õõõõõ õõõõõ
Õõõõõõ õõõõõõ
Õõõõõõ õõõõõõ
Õõõõõõ õõõõõõ
Õõõõõõ õõõõõõ
Õõõõõõ õõõõõõ

Õõ Kõõõ õõõõõõõ